Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
20 F
18 M

Digitized by Google

D. LEONIS EIVS NOMINIS I. ROMANI PONTIFICIS, OB EXCELLENTEM ERVDITIONEM ET INSIGNEM VITAE SANCTIMONIAM, IAM OLIM MAGNI COGNOMEN

obtinentis, Opera, quæ quidem haberi potuerunt, omnia, magno ſtudio ad manuſcriptorum codicum fidem à permultis, iisq́; fœdis mendis nunç demum repurgata.

HIS ADIVNXIMVS D. LEONIS IX. AEQVE Romani Pontificis eruditas aliquot lucubrationes, nunquam antehac typis excuſas.

Cum INDICE nouo ac copioſo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

COLONIAE AGRIPPINAE
Apud Ioannem Birckmannum Iuniorem.
M. D. LXI.
Cum Gratia & Priuilegio Cæſ. Maieſt. ad decennium.

IOANNES DEI GRATIA POSTVLATVS AC CONFIRMATVS IN EPISCOPVM ECCLESIAE OSNABRVGENSIS.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO, ET ILLVSTRISS. PRINCIPI AC DOMINO, D. IOANNI POSTVLATO ET CONFIRMATO Epiſcopo Oſnabrugenſi, Comiti in Hoya & Bruchauſen, Domino ſuo clementiſsimo

S. P. D.

CVM his aliquot ſuperioribus menſibus in corrigendis D. Leonis reuerà Magni, eius nominis primi Romani pontificis operibus, horis ſuccifiuis permultum tēporis ac operæ poſuiſſem, præſul ampliſſime, idemq́ doctiſſime ac integerrime, iamq́; eò ventum eſſet, vt de excellenti aliquo heroe, cuius auſpicÿs, quemadmodùm iam more comparatum videmus, tantus pontifex non paulo quàm vnquàm antehac caſtigatior prodiret in publicum, cogitatio mihi ſuſcipienda foret, cōmodum euenit, vt apud me Tuæ Celſitudinis laudes non ſemel prolixè & honorificè proſequeretur vir honeſtus, huiùs Agrippinenſis Coloniæ ciuis ac bibliopola, Ioannes Byrckmannus iunior, tuæ amplitudinis, vt animaduerti, cumprimis ſtudioſus. Cùm igitur multa ille mihi narraſſet de T. C. præclaris eximÿsq́ animi dotibus, de inſigni ac multiplici eruditione, de multarum linguarum haud vulgari cognitione & peritia, equidem non immeritò facilè permotus fui, vt quicquid in beatiſſimi Leonis elegantiſſimis lucubrationibus ad manuſcriptorum exemplarium fidem caſtigandis ſtudÿ collocaſſem, T. C. præſul ornatiſſime vel præcipuè dedicandum exiſtimarem. Adiunximus autem, ſtudioſis omnibus gratificaturi, Leoni I. Leonem IX. æquè Romanum pontificem, nunquam antehac, quod equidem ſciam, typis excuſum, cuius ſcripta eam præ ſe ferunt maieſtatem & grauitatem, vt iure meritoq́ cum Leone Magno coniungendus videretur. Scripſit is ante annos quingentos contra inſolentiam Græcorum, Latinos eo nomine proſcindentium, quòd in azymis Euchariſtiam conficerent: ſed ita ſcripſit, vt illorum tumorem miro ſententiarum ac verborum pondere planè compreſſerit. Quanquam Græci ſemper ferè in ſua ſententia libenter animo obſtinato permanſere, atque à Latina Eccleſia & primaria beatiſſimi Petri ſede contentioſè diſcreparunt, donec tandem iuſto Dei iudicio in Turcicam ſunt redacti ſeruitutem, & pluſquam Babylonicam captiuitatem: quod vtinam non quandoq́ etiam nobis Germanis eueniat, qui hodiè tantoperè de religione digladiamur, atque alias ex alÿs ſectas fingimus, illamq́ ſedem non modò nō agnoſcimus, ſed etiam Antichriſticam & neſcio quid non; acerbiùs ſanè quàm religioſiùs appellamus, cùm nos lōgè aliud hortetur Chriſtiana modeſtia. Verùm hoc fortaſſis παρέργως. Itaque vt dicere cœperā, ego vtrunq; hunc ſanctiſſimū pontificē T. C. id eſt, ſpectatiſſimo & integerrimo antiſtiti nuncupatū volui: neque eſt quòd verear hoc quicquid eſt muneris

literarij tuæ amplitudini minùs gratum fore, quòd ab homine obſcuro ac imperito tanto principi offeratur, cùm ille ſit animi tui cādor, ea morum comitas, ea erga ſtudioſos beneuolentia ac liberalitas, vt cupias gratificari omnibus, nec quicquam poſsis faſtidire, quod ſit animo candido oblatum. Mihi quidem ſic perſuaſum habeo, ſanctiſsimos atq; doctiſsimos pontifices, nulli rectiùs atq; eruditiſsimo & ſapientiſsimo pontifici nuncupari potuiſſe: neq; verò, quò minùs id facerem, mea me exiguitas debuit abſterrere. Fateor ſanè non iniuria mirum quibuſdam videri poſſe, cur ego Leonem I. T. C. tanquam caſtigatiorem dedicare voluerim, cùm ille ante annos aliquot bonorū atque doctorum virorum ſtudio emendatus ſit. Verùm illis paucis ego ſatiſfactum velim, exijſſe quidem etiam antehac Leonem nonnihil à mendis repurgatum, ſed ita tamen, vt locis permultis adeò obſcurus, vitiatus ac deprauatus permanſerit, vt lectori ſtudioſo minimè poſsit ſatisfacere, imò verò etiam tædium ac moleſtiam adſerat. Quid igitur? Plúsne in me aut diligentiæ, aut iudicij fuiſſe putandum eſt, vt quod illis animaduerſum non eſt, ego perſpexerim? Tantum ego mihi non ſumo: imò ingenuè fateor illorum laboribus plurimum me adiutum eſſe: ſed tamen loca non pauca, imò admodùm multa ſcriptorum exemplarium adminiculo reſtituiſſe me diligens lector comperiet. Fortaſsis enim illis exemplaria præſtò non fuere, ſine quibus tamen nihil poteſt effici. Nemo ergo me putet optimorum virorum ſanctiſsimis conatibus vel tantillum velle derogatum. Præſtitere enim illi quantum licuit, & tamen etiam alijs quædam caſtiganda reliquere: vti ego quoque ingenuè confiteor non me totum Leonem ſuæ vbique integritati adeò reſtituiſſe, vt nihil iam reliquum ſit caſtigatione dignum. Aliquot enim locis adeò nihil potuit ſubſidij haberi ab exemplaribus manuſcriptis, vt vel inuitus coactus ſim ita vt erant ea relinquere: quod multo etiam malui, quàm temerè quicquam immutare. Nec mirandum ſanè eſt tam eſſe exemplaria deprauata, cùm ipſe Leo fateatur etiam tum, cùm adhuc in humanis ageret, vitiatam fuiſſe epiſtolam illam ſuam longè omnium celeberrimam, in Chalcedonenſi Synodo tot patrum ſententijs & acclamationibus tantoperè comprobatam atque laudatam, quam ad Flauianum vrbis Conſtantinopolitanæ epiſcopum ſcripſerat, quæ ordine decima eſt. Eiuſmodi exemplarium corruptio, varietas ac diſcrepantia plerunque accidit librariorum vel oſcitantia, vel imperitia: & quamuis tum quoque iure culpanda ſit, longè tamen plus & vitij, & iuſtæ animaduerſionis habet, cùm ab improborum ac verſutorum hominum fraude & impoſtura proficiſcitur. Solent enim hæretici (quod eſt reuerà genus hominum humano generi longè omnium pernicioſiſsimum) nedum ſanctorum patrum monumenta, ſed ipſa etiam ſcripta diuina violare atque corrumpere, & veris, ac genuinis ſententijs commentitias ſubſtituere, vt habeant quo ſua praua dogmata tueantur: adeò nullum poteſt tam immane eſſe ſacrilegium, tam audax & nefarium facinus, tam impudens flagitium, quod non illi libenter deſignent, tantùm vt animas perdant

dant

dant, pro quibus Chriſtus ſanguinem profudit ſuum, nomenq́ue ſuum etiam ſumma cum ignominia & execratione ad poſteros tranſmittant, haud aliter atque Heroſtratus ille vir ſceleſtus & ignauus, qui vt nomen memoria ſceleris propagaret, templum nobiliſſimum Epheſiæ Dianæ, quod ſummæ magnificentiæ fuit & admirationis apud priſcos, ducentis viginti annis factum à tota Aſia, ſuis ipſe manibus incendit. Quod ad vtrunque Leonem attinet, poſſem equidem in eorum laudibus quantum viſum eſſet magna cum voluptate immorari, ſed ſuperfluum videri poſſit, fortaſſis etiam temerarium, cùm ſint ipſi per ſe commendatiſſimi. In vtroque hoc diligenter obſeruandũ venit, quòd Romanæ ſedis primariã in eccleſias omnes authoritatẽ, quam vt ſuperiorum ætatum hæretici omnes, ita hodiè illi quoque, qui noua dogmata ſub euangelij prætextu ferunt, mirum in modum eleuare, vel potiùs penitus peſſum premere nituntur, ſumma conſtantia ac maieſtate vbique propugnant, ac iure meritóque vſurpant, vtpotè non ab homine, ſed ab ipſo Chriſto Domino illi ſedi traditam. Leo I. poſteaquàm reſciuit Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum à Chalcedonenſi Synodo callidè impetraſſe, vt qui Conſtantinopolitanam gubernaret Eccleſiam, is dignitate proximus eſſet Romano pontifici, nulla ratione aſſentiri voluit, ſed quicquid ea in re actum fuerat, in irritum planè redegit, grauiſſimè interim taxans & arguens ambitum Anatolij. Anaſtaſio quoque Theſſalonicenſi epiſcopo, cùm abuſus eſſet poteſtate à Romana ſede ipſi demandata, eam authoritatem ademit, proptereà quòd in partem ſolicitudinis, vt Leo ipſe ſcribit, non in plenitudinem poteſtatis admiſſus, Romanum pontificem ijs in rebus conſulere noluiſſet, in quibus meritò illum conſulere debuerat. Eiuſcemodi ferè in Leone nono videre licet. Sed qui hoc noſtro turbulentiſſimo æuo Euangelicos ſe & dici & haberi volunt, vtinam etiam eſſe velint, Romanum pontificem non modò cogunt in ordinem, ſed planè nullam eius authoritatem eſſe contendunt. Atquì non poterunt illi ea CHRISTI Domini verba mutare, quibus ait: Ego pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Quæ Chriſti oratio in hanc vſque diem ſuo non fruſtratur effectu. Eſto, non talis fuerit quorundam pontificum vita, qualem eſſe oportebat: ſed nihil hoc derogat cathedræ illius authoritati. Super cathedram Moyſi, ait Chriſtus, ſederunt Scribæ & Phariſæi. Omnia quæcunque dicunt facite. Vita præpoſtera præiudicare non debet poteſtati diuinitùs collatæ, ne tandem omnia apud nos propter malos diſpenſatores miniſtros reuocentur in dubium. Si enim illi duntaxat audiendi ſint, quorum vita eſt omni ex parte inculpata, nihil in religione certum poterit conſtitui, cùm incertum ſit vtrum diuino iudicio boni ſint & inculpati qui hominibus tales eſſe videntur. Cuidam enim in Apocalypſi dictum legimus: Nomen habes quòd viuas, ſed mortuus es. Non enim inueni opera tua plena coram Deo meo. Alia ſunt hominum, alia Dei iudi-

 cia: &

cia: & ſæpè hominibus nitidum in primis ac ſpecioſum apparet, quod ſordet apud Deum. Non ergo iudicandi, multo etiam minus contemnendi ſunt præpoſiti eccleſiarum, quibus Chriſtus ait: Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit. Vtinam attendant plerique, quod Apoſtolus terribiliter ait: Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Suo Domino ſtat, aut cadit. Verùm his prætermiſsis, ad T. C. reuertor ornatiſsime antiſtes, quam præpotens Deus tot auxit fortunæ, naturæ & gratiæ ſuæ donis, vt ſi quidem ijs, quod omnes ſperamus, in Dei gloriam & Chriſtianæ Reip. ſalutem probè velit vti, meritò gratulatura ſit noſtra Germania, talem ſibi obtigiſſe pontificem & principem. Multum in tua amplitudine ineſt eruditionis omnigenæ, multum exercitatiſsimæ prudentiæ, permultaq́ alia egregia decora ac ornamentà, quæ ſi à Chriſtiani orbis communem iuuandam ac promouendam vtilitatem contuleris, dubium non eſt, quin afflictis ac propemodum proſtratis illius rebus magnam ſis opem allaturus. Plurimùm certè & me & bonos omnes delectat, quòd T. C. Catholicæ religioni etiamnum addictiſsima eſt, cùm tam multos hodiè videamus ad hæreſes deflectere etiam doctrina ac generis nobilitate præſtantes viros. Furtiuæ enim aquæ dulciores ſunt, & longè ſuauiùs ac blandiùs ingreditur mellitum hæreſeon toxicum, quàm catholicæ fidei minimè fucata veritas. Delectaret me quidem in T. C. prædicandis encomijs prolixiùs & accuratiùs verſari, niſi tuo candidiſsimo pectori moleſtus eſſe vererer. Animus enim generoſus laudes ferè contēnit ac negligit, ſua virtute contentus. Atq; vtinam Chriſtus Opt. Max. T. C. diu nobis velit incolumē permanere, quò ſua prudentia, induſtria, multiplici doctrina, virtute, integritate, ſapientia, Germaniæ miſerandum in modum iam in dies magis ac magis peſſum eunti, & in deteriora prolabenti poſsit ſuccurrere atque mederi.

Vale antiſtes celeberrime, atq; hanc meam opellam quo ſoles animi candore placidus accipe. Datum Coloniæ in Muſæo meo Carthuſiano 15. Martij, Anno 61.

T. C. addictiſsimus

F. Laurentius Surius Carthuſianus.

DIVI LEONIS REVERA MAGNI AC SVMMI SANCTIſſimique Pontificis Vita.

LEo Papa eius nominis primus, & Thuſcus natione, & Quintiano patre, in demortui Sixti III. locũ pontifex creatus eſt, idque non ſine ſingulari ſuffragantium omnium concordia. Fuit hic annus à Chriſto nato plus minus CCCCXLI. iuxta cyclũ Dionyſij. Quo tempore diaconus adhuc in Gallijs procul agens, magno ſanctoque ſtudio reſarciendæ pacis inter Aetium & Albinum ipſe diſtinebatur. Hinc igitur publica legatione Romã accitus, vt quem nõ ambitio, ſed virtus, nec tã fauor humanus, quàm propitij numinis voluntas ad ſummæ dignitatis Pontificiæ faſtigium euexiſſet, iam ardenti cunctorum deſiderio magnaque patientia diu expectatus acceſsit, & egregiè confectis rebus apud Gallias, magno omnium applauſu Romæ Põtifex Maximus conſalutatus eſt. Tum vir ille contra nominis rationem humaniſsimus, ad collectam Epiſcoporũ coronam viciſsim gratias dixit, partim quòd ex longa peregrinatione ſaluum & incolumem ſe conſpiceret apud incolumes illos patres: partim quòd ſingulari Dei Opt. Max. benignitate & illorũ concordi voluntate munus ampliſsimum ſibi concreditum eſſet. Sed acceptã diuini præſidij ſpem, fore ſcilicet, vt ſuſceptæ prouinciæ Chriſto iuuante ſatisfaceret, ſolicitus quoque temperabat animi mœror, vt non perinde lætandum ac triſtandum ſibi putaret: hac parte quidem non diſsimilis illi regi, qui perpenſis curis regiæ dignitatis, ne humi quidem ante oculos iacens diadema ſuſtollendum in caput arbitrabatur. Quare quod ad boni paſtoris imaginem exprimendam attinet, cum fide in Chriſtum ardenti modeſtiam maximam coniunxit, vt obſcurum eſſe nemini poteſt ſi vel primos, qui nũc leguntur hoc authore, ſermones obiter inſpiciat. Occupauit apoſtolicam illam cathedram paſtor apoſtolicus annos xxj. iam indeà beato Petro apoſtolorũ principe xliiij. Chriſtianæ Eccleſiæ curator & antiſtes. Porrò veluti futurorum præſcius per omnẽ vitã excellenti Põtificatus muneri ſe diligẽter præparare voluiſſe videtur, dum præcipuè quidem his rebus inſtructum habere pectus ab adoleſcentia curauit, nempe ſacrorum voluminum recondita intelligẽtia, multa ſcripturarum exercitatione, varia doctorum lectione, iudicio ſano, prudentia non vulgari, ſyncero fortiq; animo, vt ratio ſui nominis flagitabat, denique parata linguæ copia, ſed paratiore ſimul & purgatiore corde, qui fons eſt orationis, & efficax dicendi docendiq; magiſter. Proinde ſatis illi nequaquã fuit purum eſſe ab omni crimine, niſi iuxta eiuſdem beati Pauli monita ſeſe abſtineret ab omni ſpecie mala, ne qua videlicet in ſuſpicionẽ criminis incurreret. Nihil in eius puro pectore, quod ſæuus ille tyrannus amor diuitiarũ, vel gloriæ mundanæ ſitis, vel ambitionis fœda lues ſibi vẽdicaret. Chriſtianam philoſophiam nec aptè ſatis à ſe doceri, nec conſtanter retineri poſſe putauit, niſi voluptatũ illecebras & cupiditates noxias à ſenſibus oĩbus procul ſubmouiſſet. Hinc quod conſequens eſt, extinctis vitiorũ fomẽtis, in dies magis ac magis ardebat in eo fides, magna vi tandẽ erũpens,

vt verum

vt verum Dei timorem, religioſam diuinæ maieſtatis veneratioñe & infra-ctum animi robur aduerſus omnia terriculamenta perficeret magis quàm conferret. Fides porrò gignebat illi charitatẽ, quemadmodũ charitas viciſſim alebat fidem bonis operibus. Per oculum ac lumen fidei citra errorem omnem cernebat, quid expetendum, quid fugiendum eſſet. Rurſus per charitatem, quod fides dictaſſet, exequens, eam naturæ vim, quæ volũtas dicitur, perficiebat. Iam inter malorum agmina, quæ pijs viris deſunt nũquam, ita ſpe vice baculi ſeſe ſuſtentabat, vt nec animum in aduerſis deijceret, nec in proſperis inſolentem redderet, homo tranquillæ ſemper ſecuræq́; conſcientiæ. Tum ſicut mẽtem habebat igneam, & ad bene merendum de omnibus flagrantem, ita Chriſti ſpiritus inhabitans cor eius, mouebat oris plectrum, & vim arcanam verbis promanantibus adferebat. Quo factum eſt, vt Chriſtianum Demoſthenem, imò cœleſtem oratorem ſonare paſsim omnibus videretur. Manat enim etiamnum è ſanctiſsimo Leonis pectore grauis & authoritatis plena oratio, qualem in alijs reperire ſit difficile. Etenim licet omnibus quoq; dicẽdi virtutibus excellãt, quod Leoni maximè conceſſum eſt, ægrè tamẽ fiet, quin aliquãdo remittant æquale ſolidumq́; pondus illud verborum atque ſententiarum. Taceo quàm operoſum moleſtumq́; ſit, in homilijs perpetuam vnius dictionis gratiam ſortemq́; ſplendorem apud populum ſeruare. Sed hac in parte ſic Leo regnat, vt ob ſapientiſsimam eloquentiam & eloquentiſsimam ſapientiam Magni cognomen apud poſteros obtinuerit, ſic eloquentia nemini Theologorum cedens, vti multos excedit ſapientia. Et quis demum hoc hodie præſtare queat, quod ſuis tot tantisq́; ſcriptis Leo?ne ex iſtis quidẽ opinor aliquis, qui ſtudium omne collocarunt in parãda dictionis facultate. Tanta autem erat in Leone, tamq́; mirabilis ingenij facilitas, tanta ſanitas tantaq́; præſentia, vt paratam orationis huius copiã cum ſingulari grauitate, ſed & iucunditate quadam coniũctam, nullus non impendio miraretur. Sunt ſanè viri & authoritate graues & eruditione ſpectabiles, qui Leonem appellare non vereantur, Eccleſiaſticæ dictionis Tullium, Theologiæ Homerum, rationũ fidei Ariſtotelem, & quod multo eſt amplius, Petrum ipſum in põtificio throno ſimul & Paulum in pulpito Chriſtiano diſſerentem. Ita enim demulcet, inquiunt, vt vinctos auditores teneat: ita docet, vt ſenſibus diuinis aures impleat: ita exhortatur, vt ardoribus virtutis animos incendat. Oratione quidem parcus, ſenſibus verò ſublimis, in primisq́; cœleſtis, & quod eſt ante omnia admirabile, profundiſsimus atque planiſsimus. Ad hæc pontificia maieſtate diſſerens, & apoſtolico facũdus eloquio, modeſtia illa verè Chriſtiana virtuteq́; diuina cum nuſquam non admirabilis exiſtat, tum in ſuis pręcipuè ſermonibus, vt nemo alius effulget, qđ breuitatis magiſter & vnicus penè artifex latiſsima rerum diuinarum myſteria perſtringat, & ſecundum canonicas ſcripturas quẽdam ſacri eloquij principatũ includat. Quid vero in eiuſdem epiſtolis vltro citroq́; miſsis vſquam deſideres, quod non à maximi pontificis throno, & excultiſsimi pectoris domicilio digniſsimè profectum videri poſsit? Quanquam interim pontificalium negociorũ ingens ille & nunquam æſtimandus premebat labor, noctu diuq́; cruciabat omnium in orbe Eccleſiarum non deſitura cura, miſerè ſolicitabant tot animorum peſtes humanam ſuperantes induſtriam, augebant deniq; continuum illi mœrorem nũciata piorum pericula, exilia, cruces & ignominiæ:

nihilo ſecius ad ſapiēter conficiendas tot tantasq́; cauſas, licet etiam nouę inciderent quotidie, ſemper illi præſens erat animus,&(quod incredibile videatur)ad ſcribendum æquabilis vbiq; ſtylus. Partim autem bonæ cōſcientiæ ſecuritate, partim æternæ felicitatis expectatione ſic manebat alacris, vt nullis prorſus humanæ vitæ vel illecebris vel terriculamentis à curſu pietatis ac feruentiſsimo de omnibus bene merendi ſtudio retardaretur. Quid ni? vel ipſa ſui nominis ratione prouocatus, illud à ſapiente ſapiens in Prouerbijs didicerat: Iuſtus quaſi leo confidens abſq; terrore erit. Et illud: Leo fortiſsimus beſtiarum ad nullius pauebit occurſum.

Triſte quidem dictu ac miſerabile prorſus, ſi quis horrendos etiam illius ſeculi motus æſtusq́; ſermone conſequi aliqua ſaltē ex parte conetur. Nos vnius hominis Attilæ nihil obſcurum exemplum cum illa ſingulari Leoninæ virtutis magnitudine componemus. Igitur Attilas Hunorū dux, qui flagellū Dei vocitatus eſt, cuius omnium efferatiſsimi Barbari ardebant oculi, totoq́; ex ore crudelitas emicabat, inflāmatus furore in Italiā venit, ſimul atq; iā Thracias & Illyricum, Macedoniam & Mœtiam, Achaiam & Græciam, Pannoniam & Germaniam rabie immaniſsima deuaſtaſſet, adeoque germanum fratrem Budam regni conſortem alter ipſe Romulus iugulaſſet, crudelis totus in ſupplicijs, auarus in rapinis, ſuperbus in contumelijs. Quā obſecro tam immanem charibdim Poetę fingendo exprimere potuerunt, quę tantos exhaurire gurgites poſſet, quantas iſte prouinciarum Occidentalium prędas exorbuit? Concordiā incēdio cōſumpſit, Aquileiā funditus euertit, Ticinū & Mediolanū regias vrbes excidit. Hinc cęteris Italiæ ciuitatibus, partim direptis & incēſis, partim metu deditis, latè porrò inter Abduam & Atheſim peruagari cœpit. Vbi præter cōmemoratas vrbes, Mantuam, Brixiam, Cremonā, Bergomum & Rauennā pari clade afflixit. Iamq; vaſtatis circumquaq; tot tantisq́; vrbibus, Huni velut ruptis clauſtris Attila duce Romā irrumpere feſtinarunt. Quo tū Leonem eſſe animo oportuit? quæ hic faceret tali in re ac tempore? quum ignauię ratio in fugam atq; latebras fortiſsimū quemq; impelleret, improbitas aūt & furor hoſtis ad deſperationē cogeret, populi deniq; clamor crudeliſsimū & luctuoſiſsimum exitum promitteret, ita vt incenſionem vrbi, internecionem ciuibus, vaſtitatem Italiæ, atq; adeò interitum totius Chriſtianæ Reipub. vicina quęque portenderent? Certè cum iā eſſet hoſtis propemodum in conſpectu, vt copias etiam, qua Mintius padum influit, traijcere pararet (mirum dictu) occurrit Leo vir ſanctiſsimus, vtpote calamitatem tum Italiæ, tum vrbis Romæ miſeratus, ac Leoninæ mētis nunq̄ interiturū æditurus argumentū, occurrit inquā, grandis iā natu cū altero Conſulum & parte non modica Romani Senatus: occurrit oīa depopulanti tyranno ſenex innocuæ ſimplicitatis, & multa idē canicie ſimul & auguſtiore habitu venerabilis, qui ſeſe totum pro ſeruandis oībus impendere vel non rogatus iamdudū exoptabat. Atq; illic circa Mintium amnem ita regem truculentum affatus dicitur: Senatus populusq́; Romanus quondam orbis victor, nūc verò victus, ſuppliciter abs te veniam & ſalutem precatur rex regum Attila: nihil tibi in tanta rerum geſtarum gloria contingere potuit, aut ad præſens decus pulchrius, aut ad poſteros memorabilius, quàm vt is populus ſupplex ad tuos pedes iaceret, ante quem olim omnes gentes & reges ſupplices iacuerunt. Subegiſti quidem Attila omnem terrarum orbem, cui Romanos omnium victores

** gentium

gentium ſubigere tributum eſt. Nunc tantum precamur, vt te ipſum vincas qui vincis cætera. Nec eſt, quando iam omne humanitatis faſtigium tranſcendiſti, in quo Deo immortali ſimilior eſſe poſsis, quàm quo plures viceris, plures per te ſaluos eſſe velis. Senſerunt mali flagellum tuum: ſentiãt nunc ſupplices clementiam, vel quia ſe victos fatentur, vel quia ſunt vltro imperata facturi. Hæc bona conſcientia inuictus Leo dixerat, in cuius habitu venerabiliq́; aſpectu contemplando quum tacitus ſtaret Attilas deliberabundo ſimilis, en duo quidam dextera lęuaq́; viri, Petrus nimirum & Paulus apoſtoli, ſubitò ipſi conſpecti ſunt, qui nõ ſolùm auguſtiore habitu pro Pontifice quoq; adſtarent, verùm etiã ſupra ipſius caput ſtrictos tenerẽt intenderentq́; gladios, ac mortem demum minitarentur, niſi dicto Pontificis obtemperaret. Quãobrem, vt author eſt Eutropius, hac Leonis interceſsione placatus Attilas, quamuis alioqui furioſus, confeſtim promiſſa pace firmiſsima, vltra Danubium non rediturus abſceſsit. Nec enim diu pòſt rebus humanis exceſsit, & humani generis diutinæ vexationi finem aliquando vel mortuus impoſuit. Rogatus autem ab his, qui proximè adſtiterant Leoni ſupplicanti, quid in cauſa eſſet, cur tam facilè pulcherrimã precibus hoſtiũ victoriã condonauiſſet, & proſtratos ante pedes ſurgere ac ſtare iuſsiſſet (Bono ſitis, inquiebat, animo, datur vobis venia) reſpondiſſe fertur palàm, oportuiſſe ſic fieri, quando medio afflatu ſupplicantium, tales tãtiq́; viri ſibi viſi fuiſſent, ac ſubitò mutare ſententiam coegiſſent. Videas igitur alterũ in Leone Moſen, qui ſpiritalibus armis Barbarorũ vires expugnet, iratumq́; Deum peccatrici genti conciliet. Proinde hoc tam inſigni beneficio principem Valentinianũ vrbemq́; totam, ſicut nunquã antea, ſibi deuinciuit, & vulgo receptam ſuæ ſanctitatis opinionẽ etiã atq; etiã apud omnes confirmauit. Sub hæc ad vrbem rediens, non ſine communi omniũ applauſu (vt qui patrẽ patriæ conſpicerent, cui ſecũdum Deũ, fortunas oẽs, incolumitatẽ ſuam, nec minus orbis, quam vrbis ſalutẽ acceptas meritò ferrent) in primis Deo Opt. Max. & apoſtolis eius Petro & Paulo gratias dixit, his omnem rei bene geſtæ gloriam adſcribens, quorum & patrocinio conceſſæ ſedis Romanæ conſortium tribuere ſolet. Dein totus ad confirmandam tuendamq́; catholicam fidem conuertitur, quæ tunc à multis quidem hæreticis, vti Manichæis, Donatiſtis, Arianis, Priſcilianiſtis, præcipuè verò à Neſtorianis & Eutychianis hoſtiliter impugnabatur. Certè Neſtorius ille Conſtantinopolitanus Epiſcopus, genere Germanicienſis, cuius hæreſes à D. Cyrillo confutatas prima ſynodus Epheſina damnauerat, incomparabilem illam terq́; beatam virginem Mariam negauit eſſe deiparam, hoc eſt, hominis duntaxat genitricem eſſe cenſuit, vt aliam carnis, aliam diuinitatis perſonã in Chriſto faceret, ac proin ſeiunctim alterũ Dei filiũ, alterũ hominis impiè ſtatueret. Eutyches verò presbyter & archimandrita Conſtantinopolitanus, homo ſenex, verſipellis & impudens, qui tantũ Leoni ſimul & Chalcedonenſi Cõcilio negociũ faceſsit, ne interim blaſphemo Neſtorio palàm cõſonare videretur, diuinam cũ humana naturam docuit in vnũ idemq́; compoſitum recidiſſe, vnumq́; factũ, nec vllo modo debere diſtingui. At Cyrilli ſucceſſor in Alexãdrina Eccleſia Dioſcorus, homo vafer, violentus & ſeditioſus planè, cũ Imperatoris Theodoſij & Epheſini conciliabuli authoritatẽ pro ſe ſtare magna vi coegiſſet, repulſis etiã ſedis apoſtolicæ, qui præſiderent ſynodo, Legatis, ac iniquiſsime dãnato cum reliquis orthodoxis

thodoxis Epiſcopis Flauiano Conſtantinopolitano, ſic Eutychetis cauſam perfidus apud perfidos egit, vt niſi Leonis cura Imperator & Auguſta Pulcheria ſynodum apud Chalcedonem innouaſſent, oppreſſa certè pietas & deſerta Eccleſiæ cauſa iacuiſſent. Adeò quidam omnis pudoris & reuerentiæ metas tranſgreſsi, iam tum eò temeritatis proruperant, vt inſignes Eccleſias, quæ domus orationis hactenus efflorebant, in ſpeluncas latronũ ignominioſe conuerterent, monaſteria prophanata euerterent, ſacramentorum lumen extinguerent, ſacrificij oblationem interciperent, ſanctificationem chriſmatis auferrent, vt iam parricidalibus manibus impiorum omnia demũ myſteria ſeſe ſubtraxerint. Et hæc velut infanda ſacrilegij genera peracerbè ſuggillat Leo epiſtola lxxv. ad Leonem Auguſtum. Neq; tantum literis abſens, ſed Nicephoro teſte, lachrymis etiam præſens, quo ſcandala tam horrenda corrigerentur, optimates tum admonere tum obteſtari non deſijt. Et quæ grauior obteſtatio, quàm dum hiſce verbis Theodoſij fidem officiumque implorat:

Lib. 4. ca. 49.

Ecce ego, inquit, Chriſtianiſsime & venerabilis Imperator cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam clementiæ veſtræ, ſynceri amoris officium, cupienſq; vos placere per omnia Deo, cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal Chriſti domini rei de ſilentio iudicemur, obſecramus coram vnius deitatis inſeparabili Trinitate, quæ tali facto læditur (cum ipſa veſtri ſit cuſtos & auctor Imperij) & coram ſanctis angelis Chriſti, vt omnia in eo ſtatu manere iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete & tota mentis acie reuerenter aſpicite beati Petri gloriam, & communes cum ipſo omnium apoſtolorum coronas, cunctorumque martyrũ palmas.

Epiſtola 24.

Verùm iſthæc in promouenda ſynodo vehementia minus apud Theodoſium profecit, quòd is inter viuos diu fupereſſe non potuit. Ei verò ſucceſsit Martianus vir ſpectatæ pietatis prudentiæque, quem defuncto Theodoſio Imperatorem Pulcheria Auguſta Theodoſij ſoror pronunciarat. Religioſam eius mulieris ſolicitudinem, & præcipuum erga Chriſti Eccleſiam ſtudium varijs amicisque literis Leo deſignauit. At Martianus Imperator ad celebrandam ſynodum Chalcedonenſem & componẽdos Eccleſiæ motus omne ſuum ſtudium conuertit. Id quod Leoni rurſus acceptum ferre oportet, qui magna & irrefutabili conſtancia neceſſariam cogendæ ſynodi rationem illi commendarat: æquiſsimum eſſe dicens, vt Chriſti legibus & Eccleſiæ commodis ſeruiret humanę potentię faſtigium.

De hoc Theodoſio Imperatore legat q uolet Nicephorum li. 14. ca. 3. &c. qui miris cum uehit laudibus. Itẽque Socrates Hiſtoriam Eccleſiaſticam lib. 7. cap. 22.

Inter amicos pręcipuè coluit Proſperum Aquitanicum, poſtea Regienſem Epiſcopum, & Flauianum, cuius & antea mentionem fecimus, Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum. Vterque pietatis & religionis omnis obſeruantiſsimus fuit, nec minus eruditus, quàm ſanctus. De illo agemus paulo inferius: in hoc ne martyrij quidem gloria deſideratur, ſic nimirum agente Diſcori apud Epheſum tyrannide, quod accuſatum ab Euſebio Eutychen hæreſiarcham, apud ſuos primus ille condẽnauiſſet. Vnde Flauiani nomen honorificè paſsim citatur à Leone, multis etiam datis ad eum literis cohoneſtatum. Nec eſt inter Leonis epiſtolas vlla celebrior, quàm quæ ad Flauianum decima legitur, à Cõcilio Chalcedonẽſium ſummoperè cõ-

probata,cuius etiam vnicè Gennadius meminit,reliquis omiſsis Leonis operibus.Quin exacti iudicij Papa Gelaſius,vbi de receptis probatiſq; patrũ ſcriptis pronunciat,præterquam quod inter primos illic beatum Leonem numerat,certè tanta religione dictam epiſtolam proſequitur, vt anathema dicat ei,quiſquis vel textum illius vel iota vnum improbarit cõtentioſior, vel non ſingulatim in ea ſuſceperit omnia venerabundus. Putant nonnulli diuino magis ſpiritu,quàm humano ingenio factum,vt Eutychetis perplexa impietas tanta veritatis luce detecta profligaretur.Nam hic ſuis etiã Leo diffiſus viribus,priuſquam epiſtolam illam aliquò deſtinaſſet,altari B.Petri vtcunq; ſcriptam impoſuit,ſe verò per quadraginta dies tum ieiunijs, tum precibus exercens,hoc vnum ab Apoſtolorum principe votis flagrãtibus contendit,vt ſi quid forte corrigendum haberet epiſtola,quę cauſam fidei longè difficillimam tractabat,id omne ſuis ille manibus correctum abſolueret.Nec fefellit ſanctam precatoris expectationem etiam rarus euentus. Terſam enim & eleboratam epiſtolam dies reddidit quadrageſimus,addita ſimul reuelatione certiſsima,ſucceſſum apoſtolo illi tribuendum eſſe cuius pia dedignatio & fida dilectio,ne in perſona quidem imparis tepeſcit hæredis.Quid quod aliquando quum acri libidinis æſtu diſcruciaretur,quãdo deoſculata ſibi manus forte fuiſſet muliercula,vt in ſacra communione feſto paſchæ moris erat,tanto zelo à ſe ſponte ſumpſit ſupplicium, vt manuum ſcandalizantem amputarit penitus,veluti noxium peſtilensq; membrum excindens?Hinc,quemadmodum Damaſcenus ille Ioannes defectam manum fuſis ad beatam virginem Mariam precibus rurſum recuperauit,(vt eſt idoneus teſtis Ioannes patriarcha Hieroſolymitanus)ita nõ diſsimili ratione per eiuſdem ſacroſanctæ virginis ſuffragia, quæ ſummo cum animi mœrore tum expetebat Leo,detrũcatam manum denuo recepit, receptam obmurmuranti populo,quod non ſacrificaret,læte protulit,acceptumque tantum diuinitus beneficium publicis laudibus cohoneſtauit. Neque verò fidem excedit aut pietati refragatur, quòd omnium peccatorum veniam ſemel conſequutus dicitur, præſertim ieiunando & precando diebus quadraginta,quibus apud beatiſsimi Petri corpus diuinam expetens miſericordiam,hoc tandem reſponſi lætiſsimus tulit:Deprecatus ſum pro te dominũ,remiſit ille tibi peccata,vt ſolùm hoc expendendum & à te poſtulandũ ſuperſit,quibus aduerſus apoſtolicam legem temerè manus impoſueris.Breuiter his præſertim armis omniũ valentiſsimis continenter vſus eſt,vigilijs, ieiunijs,lachrymis,& quibus rebus potiſsimum Leoninas vires collegit,cõſtanti in Deum fiducia,necnon ardenti in precando inſtãtia. Sic vrbem defendit,Italiam ſeruauit,Imperium Romanum erexit,dum placato Attila tyranno tam ſæuum Hunnorum iugum à ſuorum ceruicibus excuſsit. Sed quale illi quæſo certamen cum Genſerico Barbarorum omnium immaniſsimo?Is Alanorum & Vandalorum Imperator præterquàm quòd Arianæ factioni patrocinaretur,expulſis paſsim Epiſcopis, nihil non iuris & bonorũ Epiſcopalium ſibi vendicabat, ac præſertim Carthagine clericorum miniſteria,tẽplorum cultum,ſacra omnia prophanauit, corrupit, euertit, cùm in vniuerſum captiui populi ordinem ſæuus, tum præcipuè nobilitati & religioni infeſtus.Hinc ab Eudoxia in auxiliũ vocatus, vt eius defuncti coniugis Valentiniani Cæſaris mortẽ vlciſceretur,vacuam præſidio vrbem hoſtili manu inuaſit. Prodierat aũt Leo pontifex obuiam venienti, non

alijs

alijs quidem armatus perſidijs, quàm quæ talem decent Pōtificem, lingua, precibus & vitæ ſanctimonia. Qui precatus eſt inflexibilem Tyrannum, vt ab ea vrbe prohiberet iniuriam, cui Attila omnium hominum immaniſſimus, victor peperciſſet: aut ſi vrbem ſuis diripiendam dare in animo habe ret, parceret ſaltem templis parceret ædificijs publicis & priuatis: vrbem no biliſſimam ciuibusque magna ex parte vacuam ab excidio ſeruaret. Ergo quanquam nec perſonæ dignitas Barbarorum, nec religionis pietas Arianum regem ſatis mitigaret, à cæde tamen ſupplicijsq; tyrannum auocauit, præda contentum abductisq; ſpolijs. Quo maiori deinde cura Leo tum ad reparandam vrbem, tum ad conſolandos afflictos conuerſus eſt. Templa diſtracta reſtituit, ſacrorum vaſa vel à Barbaris comminuta vel ablata refor mauit. Demetriam ad beato Stephano condendam in fundo ſuo Baſilicam impulit, aliam in Epiſcopi Cornelij honorem ipſe conſtituit, apoſtolorum ſepulchris clericos cubiculares addidit, ac præter alia religioni conſecrata loca & deputata officia, monaſterium prope ſanctum Petrum extruxit. De Proſpero Aquitanico dicere ſuperſedemus, quando familiarem illius cum Leone conuictum Ant. Flaminius Imolenſis expoſuit. Neque Chalcedonenſe Concilium attingemus, quòd abundè quidem Leonis exhauſtas pro Eccleſia curas, laboresq; commendat. Niſi fortè parum ſit, à tot tantisq; patribus ter ſanctum acclamari, & hoc à ſapientiſſimis elogium conſequi. Leo ſanctiſſimus, apoſtolicus & œcumenicus ſeu vniuerſalis patriarcha per multos annos viuat. Vixit ad ætatem vſq; decrepitam verè magnanimus ac planè glorioſus Leo: Sed vt non minus in hiſce ſuis monumentis orbi ſuperſit etiam defunctus.

INDEX RERVM MEMORABILIVM IN VTRIVSQVE LEONIS OPERA, QVEM VT LECTOR FACILIVS ASSEquatur, nouerit ſingula folia in quatuor partes imaginariè diſtributa, quarum primam a. alteram b. tertiam c. quartam d. ſibi vendicat, ſingulis paribus ſpacijs attributis.

A

ADoni multiplex peccati 154.d
Adorandus ſolus Deus 15.b
Ager dominicus q̄ colēdus 8.b
Ambitio quā cauēda præſertim epiſcopis 118.a
Amores duo 85.c
Angeli ut Chriſto ſeruierint 72.c
Anatolius Conſtantinopolitanus epiſcopus perſtringitur 131.c.&c.132.a.&c. eius reſipiſcentia laudatur 141.a.b
Anatolij Cōſtantinopolitani epiſcopi ambitus taxatur 128.b.&c.129.c.130.b
Animus quibus oblectare ſe debeat 187.d
Arma Chriſtianorum quæ 35.a
Arriani qui 73.d
Aſcenſio Domini, quantum apoſtolos confirmauerit 72.b
In Aſcenſione Chriſti unde lætandum 92.a
Auaritia quàm ſit pernitioſa 56.c
Auari quàm inopes 6.b
Aſtrologi taxantur 21.b

B

Baptiſmus qui conferendus ſit ijs, de quibus non cōſtat num ſint baptizati 118.c.&c.163.c
Baptiſmus quando conferendus, & quando non 97.a.&c.148.b
Baptiſmus qui mutet hominem 62.b
Baptiſmum repetentes ut tractandi 148.a
Baptizari cur Chriſtus uoluerit 98.c
Baptiſmum repetere quàm impium 118.c
Baptizati ab hæreticis ut tractandi 118.d.148.a
Beata mens quæ ſit 45.d
Benignitas Dei in homines 14.a
Benignitas in pauperes qualis eſſe debeat 84.a
Bigami non ſunt ad ſacerdotium promouendi 95.c.156.d
Bonos cur oderint mali 43.c

C

Calicem ut Chriſtus transferri à ſe petierit 53.d
Carnis cura quatenus habenda 69.b
Chalcedonenſis ſynodi decreta quæ Leo approbarit 133.b.d.134.a
Charitas omnium uirtutum mater 33.d
Charitate & miſericordia nihil contra diabolum efficacius 73.d
Charitatis laus & excellentia 44.c.d
Chorepiſcopi quid ſint 157.d
Chriſtiani omnes uti ſint reges & ſacerdotes 3.a
Chriſti uerus cultor quis 67.c
Chriſtum Deum eſſe & hominē, quàm fuerit neceſſe 51.b
Per Chriſtum ut eatur ad Chriſtum 64.b
Chriſtus cur coram diſcipulis transfiguratus ſit 90.a
Chriſtus cur homo factus ſit 17.a
Chriſtus cur in paſchate paſſus 53.a
Chriſtus & diues & pauper 86.c
Chriſtus ex duabus ut conſtet naturis 103.a.&c.105.c.&c.111.c.&c.149.c.&c.
Chriſtus plus nobis contulit; quàm diabolus abſtulit 71.d
Chriſtus qua ratione cū diabolo conflixerit 13.b
Chriſtus ut nobis gradus ſit ad ſeipſum 18.c
Chriſtus ut omnia ad ſe traxerit 52.b.55.b
Cur clamauerit Chriſtus in cruce 64.d
Clerici in hæreſin lapſi ſi reſipiſcāt ut tractandi 96.c
Clerici non abſtrahendi uel pelliciendi à ſua eccleſia 153.a
Conatum & ſtudium noſtrū requirit Deus 27.b
Concilia epiſcopalia in ipſorum diœceſi bis annuatim ſeruanda 153.b
In Concilijs ſemel definita, nō ſunt in dubium uel diſputationē uocanda 121.a.b.124.145.b.c.d
Concionandi munus ad quos tantum pertineat 135.b.136.d.
Concupiſcentia mala unde 87.d
Confeßio auricularis adſtruitur 147.c
Confeßio occultorum criminum non debet fieri publicè. 147.d
Conflictus carnis cum ſpiritu 85.b
Coniugium inire quibus non liceat 152.d.162.e.
Conſcientia uti excutienda. 36.d
Cōſtatini Magni donatio cuiuſmodi fuerit 180.b
Conſtantinopoli quot fuerint hæretici epiſcopi 178.a.&c.
Conſuetudine mala implicatis quid agēdum 32.c
Continentiæ laus 47.a
Continentiæ lex duplex 88.b

Conti-

Continendum ne dum à cibis ſed etiam erroribus 86.b
Correptio ut adhibenda 152.a
Creaturis quomodo utendum 21.d
Ad Crucem Chriſti, ut confugiendum 67.d
Crucem ſuſcipere quid ſit 70.c
Crucis myſterium 54.d
Crux Chriſti apud quos quid effecerit 67.b
Crux Chriſti cuius rei ſacramentum 50.c
Crux Chriſti, & ſacramentum eſt, & exemplum 69.c
Crux Chriſti quantæ efficaciæ 55.b
Crux ferenda perpetim 67 d
Curatio uulnerum efficaciſſima quæ ſit 35.b
Cyrillus Alexandrinus contemporaneus Leoni 116.c.135.a

D

Decreta pontificum ſeruanda 95.d.99.b
Deſperatio Iudæ 49.c
Deſperatio Iudæ indulgentiam excluſit 58.c
Deo ut efficiamur aſſimiles 7.b
Diabolus bonis operantib. magis inſidiatur 8.c
Diabolus duplici ratione impugnat nos 11.c
Diabolus in cruce uictus 57.b
Diabolus quando acrius ſæuiat 37.a
Diaboli aſtus & inſidiæ 21.b
Diaboli uis omnis mendacio nititur 5.a
Dies dominica quot ſit myſterijs inſignis 148.b
Dioſcorus Alexandrinus qualem ſe præbuerit in 2. Epheſina ſynodo 112.c.&c. 114.a.136.a.b
Diſſenſio inter nos & dæmones unde 34.d
Donum Dei præcipuum quod ſit 20.a
Duritia Iudæorum 65.b

E

Eccleſia cur ſtatuta ieiunia obſeruet 87.a
Eccleſia nihil à nobis ſupra uires exigit 84.a
Eleemoſynæ præſtant ieiunio 78.a
Eleemoſynarum utilitas 11.a
Epheſina 2. ſynodus prophana 110.c.112.a.etc. 113.a.&c.114.a.122.d.124.d
Ad Epiſcopatum qui debeant promoueri 155.d
Epiſcopus quis ſit eligendus 153.a
Epiſcopus relicta ſua ſede ſi ad aliam ampliorem ſe transferat quî puniendus 153.b
Epiſcopi cur alij alijs ſint ſublimiores 153.d
Epiſcopi quibus locis profici debeant 157.a
Epiſcopi qui non ſint habendi 162.b
Epiſcoporum Galliæ ad Leonem egregia epiſtola 125.a
In Errorem lapſi ſi reſipiſcant, ut ſint recipiendi 105.b.108.a.120.a.121.d
Errores unde naſcantur 102.d
Eſurire iuſtitiam quid ſit. 92.a
In Euchariſtia ueritas corporis Chriſti 53.b
Eutyches fuit abbas Conſtantinopoli 22.d
Eutyches quid ſenſerit 86.b
Eutychetis impia perſuaſio 101.a.&c. 176.c
Excæcatio Iudæorum illuminatio fuit gentium. 26.d
Excommunicationis ſententia non temerè ferenda. 160.a

F

Feſtiuitas dedicationis Eccleſiæ & martyrũ 81.a
Fiat uoluntas tua, quàm ſit efficax ea uox Chriſti 58.a
Fides Eccleſiæ Romanæ nunquam uiolata 89.c
Fides non niſi una eſt 121.b
Fides operibus declaranda 32.c
Fides quæ uana 32.b
Fides S. Trinitatis 74.c
Fides ſine charitate eſſe poteſt 5.a
Fides uiua & uera quæ 41.c
Fides una ſaluandorum 61.b
Fidei difficultas 18.a
Fidei Romanæ Eccleſiæ præconium 2.c
Figuræ ueteris teſtamenti in Chriſti paſſione impletæ 65.b.d
Filij Dei incarnatio quàm fuerit pernecceſſaria 47.c

G

Gloria uana in rectè factis cauenda 87.a
Gradus aſcenſionis ad beatitudinem 91.c

H

Hæreſis latere non poteſt 89.a
Hæreſes orientis quot fuerint 178.a
Hæreſes ſemel damnatæ non ſunt in diſputationẽ admittendæ 121.b
Hæretici alij alios damnant, ſimulq; omnes à Catholica Eccleſia damnantur 134.c
Hæretici membra & præcurſores Antichriſti 177.a
Hæretici nullo pacto ferendi 144.a.c
Hæretici ſcindunt corpus Chriſti 176.c
Hæreticorum cauenda hypocriſis 17.d.29.d
Hæreticorum uerſutia 154.c.d
Hæreticis nulla ratione permittendum, ut ſemel definita, in diſceptationem reuocẽt 145.b.c d
Herodes cuius typus 31.d
Honorum collatione quid nos moneat Deus 1. c
Hoſtiæ ſpiritales quæ 3.b
Humilitas & obedientia Chriſti, & Adæ ſuperbia & inobedientia 19.a

I

Ieiunia quatuor temporum, apoſtolicæ ſunt traditionis 75.d.88.a
Ieiunandum cur ſit etiam in noua lege 9.a
Ieiunandum ut ſit 12.c.35.a
Ieiunia Chriſtianorum atque Iudæorũ alia 84.b
Ieiunia Eccleſiæ ſancto ſpiritu authore inſtituta 77.a.c
Ieiunia 4. temporum ex ſancti ſpiritus doctrina manarunt 12.c
Ieiunij quãta uis & præſtãtia 8.a.9.a.82.b.83.b
Ieiunij utilitas & energia 82d.

Ieiunium

Ieiunium quatuor temporũ cur inſtitutum 88.d
Ieiunium ſeptimi menſis 82.c
Ieiunium uerum quod 36.a
Ieiunium utrique teſtamento congruit 85.b
Imperatorum & regum munus 143.c
Incarnatio Chriſti quàm neceſſaria 16.d
Ingratitudinis eſt beneficia Dei tacere 1.a
Inſcitia in quibus præcipuè culpanda 111.a
Interceſsio ſanctorum 10.c.13.a
Iſraelitæ ueri qui ſint 19.d
Iudicij extremi forma 5.b

L

Latronum in cruce ſignificatio 50.b
Laurentij D. martyrium 82.a
Leo pontifex Romanus Chalcedonenſi ſynodo quæ præſcripſerit 123.b.&c.124.d
Leonis epiſtola ad Flauianum mirè commendata 125.b.&c.127.a.&c.
Lex uetus figuras, noua res ipſas habet 66.a
Legis ueteris quæ Chriſtus mutarit & quæ non 61.d
Legis ueteris quænam abolita ſint & quæ ſeruẽtur 10.d
Libertas uera & pax hominis quæ 34.b

M

Macedoniani qui 73.d
Magi tres ubi ſtellam uiderint 26.a
Magi cur per aliam uiam reuerſi 28.a
Magorum munera quid myſticè 26.b.31.d
Manes, ſiue Manichæus quando extiterit 75.b
Manichæi dominica die & ſecunda feria ieiunarunt 38.c
Manichæorum impietas & ſacrificia 10.a
Manichæorum ſimulata communio 38.c
Manichæorum errores 5.d.17.b
Manus citò imponere quid ſit 156.a
Martyribus omnibus quæ cauſa patiendi 113.c
Miſericordiæ opera exercenda 40.a
Miſſæ plures eodẽ die quando celebrandæ 148.c
Monachi ſi deſerant ſuum propoſitum, qui puniendi 163.b
Moriendum itemq; uiuendum cui ſit 68.d

N

Natura gemina in Chriſto & una perſona 13.c
Natura noſtra ut à Chriſto ſuſcepta 103.c
Naturæ duæ in Chriſto 20.d
Nero primus perſecutor Chriſtianorum 79.c
Neſtorius quid ſenſerit 86.b
Neſtorius Conſtantinopolitanus epiſcopus 22.d
Neſtorij error 126.c
Nicenæ ſynodi I. quanta authoritas 128.c.d

O

Orandum pro hæreticis 30.a
Orant ſancti pro nobis 4.a
Oratio unde ſit efficax 9.d
Organa Sathanæ quæ 31.d
Origenis error de animabus 106.a

P

Pacem cum deo habere quid ſit 20.a
Pacifici qui uerè ſint 92.c
Pacis commendatio 20.a
Pacis tempore quibus modis Sathan homines tentet 32.a
Paſsio dominica ut celebranda 37.c
Patientia Dei non eſſe abutendum 46.d
Pauor diſcipulorum excuſabilis 56.a
Petrus primus omnium epiſcoporum 2.d
Præceptorum Dei ſcopus 87.c
Proximus noſter quis ſit 7.b
Pueri effici ut debeamus 33.a
Pugna perpes Chriſtianorum 8.d
Pulcheriæ Auguſtæ encomiũ 106.d.119.a.133.c

Q

Quadrageſima ab Apoſtolis inſtituta 40.c
Quadrageſimæ dies ſacratiſsimi 34.c
Quadrageſimæ ieiunium cur Paſcha præcedat 44.b
Quadrageſimæ ieiunium omnibus amplectendum 39.c
Quare diabolus Chriſtum tentarit 38.a
Quomodo cum Chriſto renaſcantur omnes Chriſtiani 19.c

R

Redimere cur nos poteſtate Deus noluerit 61.b
Remedium nobis duplex in Chriſto 64.b
Reparatio hominis maior quàm creatio 60.a
Romana ſedes à nemine iudicanda 179.b
Romæ quid contulerint Petrus & Paulus 78.d

S

Sacerdos eſt Chriſtus ſecundum ordinem Melchiſedech 2.a
Sanctorum interceſsio 82.a
Sanctorum ſuffragia ambienda 31.b
Sanguinis Chriſti uirtus 59.b
Sapientiæ Chriſtianæ ſumma quæ ſit 33.a
Signa facta in morte Chriſti 48.d
De Spiritu ſancto quid ſentiendum 74.b
Stella cur Magis apparuerit 27.d
Stella, Magi, Herodes quid myſticè 30.c.33.b

T

Tela dæmonis cuiuſmodi ſunt 84.c
Tentationes uitæ huius 45.b
Theodoreti Cyri epiſcopi laus 135.c
Terra mitibus promiſſa quæ ſit 92.a
In Trinitate ſancta nulla diuerſitas 73.d

V

Velum templi ſciſſum quid ſignificet 57.c
Veli templi ſciſsio myſticè quid 65.b
Verbum caro factum eſt, quomodo accipiendum 21.a
Veritas corporis & ſanguinis Chriſti in Euchariſtia 111.b
Veritas ſemper ſui ſimilis 65.a

FINIS.

D. LEONIS, HVIVS NOMINIS PAPAE PRIMI, SERMONES

in præcipuis anni totius feſtiuitatibus, ac de ſeriis quibuſdam aliis negotiis, habiti ad fidelem plebem.

IN ANNIVERSARIO DIE ASSVMPTIOnis eius ad ſummi Pontificis Romani culmen & onus, ſermo primus.

Dignitates Eccleſiaſticæ à quo potiſsimùm conferantur, & ad quid valeant.

LAudem Domini loquatur os meum, & nomen ſan-
ctum eius anima mea ac ſpiritus, caro & lingua be *Ingratitu-*
nedicat. Quia non verecundæ, ſed ingratæ men- *dinis eſt*
tis indicium eſt, beneficia tacere diuina: & ſatis di- *beneficia*
gnum eſt à ſacrificijs dominicæ laudis, obſequium *Dei tace-*
conſecrati Pontificis inchoare. Quia in humilitate *re.*
noſtra memor fuit noſtri Dominus, & benedixit no
bis: quia fecit mihi mirabilia magna ſolus, vt præ-
ſentem me cerneret veſtræ ſanctitatis adfectio, quē fecerat neceſsitas lon-
gæ peregrinationis abſentem. Ago igitur Deo noſtro gratias, & ſemper a-
cturus ſum pro omnibus, quæ tribuit mihi. Veſtri quoque fauoris arbitri-
um debita gratiarum actione concelebro, euidenter intelligens quantum
mihi poſsint reuerentiæ, amoris & fidei, ſtudia veſtræ dilectionis impen-
dere, animarum veſtrarum ſalutem paſtorali ſolicitudine cupienti, qui tam
ſanctum de me nullis admodum præcedentibus meritis iudicium protu-
liſtis. Obſecro igitur per miſericordias Domini, iuuare votis quem deſide-
rijs expetiſtis, vt & ſpiritus gratiæ maneat in me, & iudicia veſtra non flu-
ctuent. Præſtet in commune nobis omnibus pacis bonum, qui nobis vna- *Ioan. 17.*
nimitatis ſtudia infudit, vt omnibus diebus vitæ meæ, in omnipotentis
Dei ſeruitium: & ad veſtra paratus obſequia cum fiducia poſsim dominū
deprecari: Pater ſancte, cōſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi, ſem-
perque proficientibus vobis ad ſalutem, magnificet anima mea dominum, *1. Theſ. 2.*
& in futuri retributione iudicij ita mihi apud iuſtum iudicem ſacerdotij
mei ratio ſubſiſtat, vt vos mihi per bona opera veſtra ſitis gaudium, vos co-
rona, qui bona voluntate ſycerum præſentis vitę teſtimonium præſtitiſtis.
Honorabilem igitur mihi, dilectiſsimi hodiernum diem fecit diuina di-
gnatio: quæ dum humilitatem meam in ſummum gradum prouehit, quod
neminem ſuorum ſperneret, demonſtrauit. Vnde etſi neceſſarium eſt tre-
pidare de merito, religioſum eſt tamen gaudere de dono, quoniā qui mi-
hi* honoris eſt autor, ipſe mihi fiet adminiſtrationis adiutor: & ne ſub ma *oneris*

gnitudine gratiæ ſuccumbat infirmus,dabit virtutem, qui contulit dignitátem.Recurrente igitur per ſuum ordinem die,quo me dominus Epiſcopalis officij voluit habere* principium, vera mihi in gloriam Dei cauſa eſt lętandi,qui mihi,vt multum à me diligeretur,multa dimiſit.Et vt mirabilẽ faceret gratiam ſuam,in eum munera ſua contulit, in quo meritorum ſuffragia non inuenit.Quo opere ſuo dominus,quid cordibus noſtris inſinuat,quidúe commendat, niſi vt de iuſtitia ſua nemo præſumat, & de ipſius miſericordia nemo diffidat?Quæ tunc euidentius pręeminet, quando peccator ſanctificatur,& abiectus erigitur.Neque enim de qualitate noſtrorũ operum pendet cœleſtium menſura donorum:aut in iſto ſeculo,in quo tota vita tentatio eſt,hoc vnicuique retribuitur, quod meretur,vbi ſi iniquitates dominus obſeruaret, nullus iudicium ſuum ſuſtineret.Magnificate ergo dilectiſsimi dominum mecum , & exaltemus nomen eius inuicem, vt tota ratio celebritatis hodiernæ ad laudem ſui referatur autoris. Nã quod propriè ad adfectum animi mei pertinet, confiteor me plurimum de omnium veſtrum deuotione gaudere. Cumque hanc venerabilium conſacerdotum meorum ſplendidiſsimam frequẽtiam video, angelicũ nobis in tot ſanctis ſentio intereſſe conuentum.Nec dubito nos abũdantiore hodie diuinæ præſentiæ gratia viſitari, quando ſimul adſunt,& vno lumine micant tot ſpecioſiſsima tabernacula Dei, tot membra excellentiſsima corporis Chriſti.Nec abeſt,vt confido,ab hoc cœtu etiam beatiſsimi apoſtoli Petri pia dignatio & fida dilectio : nec veſtram deuotionem ille deſeruit,cuius nos reuerentia congregauit. De veſtro itaque & ipſe gaudet affectu, & in conſortibus honoris ſui,obſeruantiam dominicæ inſtitutionis amplectitur,probans ordinatiſsimam totius Eccleſiæ charitatem, quæ in Petri ſede Petrum ſuſcipit,& à tanti amore paſtoris,nec in perſona tam imparis tepeſcit hæredis.Vt ergo hæc pietas dilectiſsimi, quam erga humilitatem meam vnanimiter exhibetis, fructum ſui ſtudij conſequatur, miſericordiſsimam dei noſtri clementiam ſupplices obſecrate,vt in diebus noſtris expugnet impugnantes nos,muniat fidem veſtram, multiplicet deuotionem ac dilectionem,augeat pacem,meque ſeruulum ſuum, quem ad oſtendendas diuitias gratiæ ſuæ, gubernaculis Eccleſiæ voluit præſidere, ſufficientem tanto operi,& vtilem veſtræ defenſioni dignetur efficere,& ad hoc tempora noſtræ ſeruitutis extendere,vt proficiat deuotioni, quod fuerit largitus ætati,per Chriſtum dominum noſtrum,Amen.

*Vide nũ principatum legendum.

Quid nos moneat Deus in bonorum collatione.

Iob 7.

Sermo ſecundus in anniuerſario die aſſumptionis eiuſdem ad ſummi Pontificis munus.

Pontificatus qualitas ſecundum ordinem Melchiſedech quæ ſit.

Voties nobis miſericordia Dei donorum ſuorum dies renouare dignatur, iuſta dilectiſsimi & rationabilis cauſa eſt lætandi,ſi officij origo ſuſcepti, ad laudem ſui referatur authoris.Hanc enim obſeruantiam omnibus quidem ſacerdotibus congruam, ſed mihi neceſſariam maximè eſſe cognoſco, qui reſpiciens ad exiguitatis meæ tenuitatẽ,& ad ſuſcepti muneris magnitudinam, etiam

etiam ego illud propheticum debeo proclamare: Domine audiui auditum tuum, & timui: conſideraui opera tua, & expaui. Quid enim tam inſolitum, tam pauendum, quàm labor fragili, ſublimitas humili, dignitas non merenti? Et tamen non deſperamus, neque deficimus, quia non de nobis, ſed de illo præſumimus, qui operatur in nobis. Vnde & Dauidicum Pſalmum dilectiſsimi non ad noſtram elationem, ſed ad Chriſti domini gloriam conſona voce cantauimus. Ipſe eſt enim, de quo prophetice ſcriptum eſt: Tu es ſacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, hoc eſt, non ſecundum ordinem Aaron, cuius ſacerdotium per propaginem ſui ſeminis currens, temporalis miniſterij fuit, & cum veteris teſtamenti lege ceſſauit: ſed ſecundum ordinem Melchiſedech, in quo æterni Pontificis forma præceſsit. Et dum quibus parentibus ſit æditus, non refertur, in eo ille intelligitur oſtendi, cuius generatio non poteſt enarrari. Denique cum huius diuini ſacerdotij ſacramentum etiam ad humanas peruenit functiones, non per generationum tramitem currit, nec quod caro & ſanguis creauit, eligitur: ſed ceſſante priuilegio patrum, & familiarum ordine prætermiſſo, eos rectores Eccleſia accipit, quos ſpiritus ſanctus præparauit: vt in populo adoptionis Dei, cuius vniuerſitas ſacerdotalis atq; regalis eſt, non prærogatiua terrenæ originis obtineat vnctionem, ſed dignatio cœleſtis gratiæ gignat antiſtitem. Quamuis ergo dilectiſsimi nos ad explendam noſtri officij ſeruitutem & infirmi inueniamur, & ſegnes, dum ſi quid deuote & ſtrenue agere cupimus, ipſius noſtræ conditionis fragilitate tardamur, habentes tamen inceſſabilem propiciationem omnipotētis & perpetui ſacerdotis, qui ſimilis noſtri, æqualis patri, diuinitatem vſque ad humana ſubmiſit, humanitatem vſque ad diuina prouexit, digne & pie de ipſius conſtitutione gaudemus: quoniā etſi multis paſtoribus curam ſuarum ouium delegauit, ipſe tamen dilecti gregis cuſtodiam non reliquit. De cuius principali æternoque præſidio, & apoſtolici operis munimen accepimus, quod vtique ab opere ſuo non vacat: & firmitas fundamenti, cui totius Eccleſiæ ſuperſtruitur altitudo, nulla incūbentis ſibi tēpli mole laſſeſcit. Soliditas enim illius fidei, quæ in apoſtolorū principe eſt laudata, perpetua eſt. Et ſicut permanet, quod in Chriſto Petrus credidit: ita permanet, quod in Petro Chriſtus inſtituit. Cùm enim, ſicut Euangelica lectione reſeratum eſt, interrogaſſet dominus diſcipulos, quem ipſum (multis diuerſa opinantibus) crederent, reſpondiſſetque beatus Petrus, dicens: Tu es Chriſtus filius Dei viui: dominus ait: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Et tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis. Et quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Manet ergo diſpoſitio veritatis, & beatus Petrus in accepta fortitudine petræ perſeuerans, ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cæteris eſt ordinatus, vt dum petra dicitur, dum fundamentum pronuntiatur, dum regni cœlorum ianitor conſtituitur, dum ligandorum ſoluendorumque arbiter manſura etiam in cœlis iudiciorum ſuorum definitione, præficitur, qualis ipſi cum Chriſto eſſet ſocietas, per ipſa appellationum eius myſteria noſceremus. Qui nunc plenius & poten-

Pſal. 103.

Sacerdos eſt Chriſtus ſecundum ordinem Melchiſedech.

Eccleſia ſtabilitas.

Matth. 16.

Petrus, petra, fundamentū, cœli ianitor.

tius ea, quæ ſibi commiſſa ſunt, peragit, & omnes partes officiorum atque curarum in ipſo & cum ipſo, per quem eſt glorificatus, exequitur. Si quid itaque à nobis rectè agitur, rectéque diſcernitur: ſi quid à miſericordia dei quotidianis ſupplicationibus obtinetur, illius eſt operum atque meritorum, cuius in Sede ſua viuit poteſtas, & excellit authoritas. Hoc enim obtinuit dilectiſsimi illa confeſsio, quæ à Deo patre apoſtolico inſpirata cordi, omnia humanarum opinionum incerta tranſcendit: & firmitatem petræ, quæ nullis impulſionibus quateretur, accepit. In vniuerſa namque Eccleſia: Tu es Chriſtus filius Dei viui, quotidie Petrus dicit: & omnis lingua, quæ confitetur dominum, magiſterio huius vocis imbuitur. Hæc fides diabolum vincit, & captiuorum eius vincula diſſoluit. Hæc erutos mundo, inſerit cælo, & portæ inferi aduerſus eam præualere non poſſunt. Tanta enim diuinitus ſoliditate munita eſt, vt eam neque hæretica vnquam corrumpere prauitas, nec pagana potuerit ſuperare perfidia. His itaque modis dilectiſsimi rationabili obſequio celebratur hodierna feſtiuitas, vt in perſona humilitatis meæ ille intelligatur, ille honoretur, in quo & omnium paſtorum ſolicitudo cum commendatarum ſibi ouium cuſtodia perſeuerat, & cuius etiam dignitas in indigno hærede non deficit. Vnde venerabilium quoque fratrum & conſacerdotum meorũ deſiderata mihi & honoranda præſentia hinc ſacratior eſt & deuotior, ſi pietatem huius officij, in quo adeſſe dignati ſunt, ei principaliter deferunt, quem non ſolùm huius Sedis pręſulem, ſed & omnium Epiſcoporum nouerunt eſſe primatẽ. Cùm ergo cohortationes noſtras auribus veſtræ ſanctitatis adhibemus, ipſum vobis, cuius vice fungimur, loqui credite: quia & illius vos affectu monemus, & non aliud vobis, quàm quod docuit, prædicamus, obſecrantes, vt ſuccincti lumbos mentis veſtræ, caſtam & ſobriam vitam in timore Dei ducatis, nec cõcupiſcentijs carnis, mens principatus ſui oblita, conſentiat. Breuia & caduca ſunt terrenarum gaudia voluptatum, quæ ad æternitatem vocatos à ſemitis vitæ conantur auertere. Fidelis ergo & religioſus animus ea quæ ſunt cæleſtia concupiſcat, & diuinarum promiſsionum auidus, in amorem ſe incorruptibilis boni, & in ſpem veræ lucis attollat. Certi autẽ eſtote dilectiſsimi, quod labor veſter, quo vitijs reſiſtitis, & carnalibus deſiderijs repugnatis, placens in conſpectu Dei eſt atque precioſus, nec ſolùm vobis, ſed etiam mihi apud Dei miſericordiam profuturus: quia de profectu dominici gregis gloriatur cura paſtoris. Corona mea, ſicut Apoſtolus ait, & gaudium vos eſtis: ſi fides veſtra, quæ ab initio Euangelij in vniuerſo mundo prædicata eſt, in dilectione & ſanctitate permanſerit. Nam licet omnem Eccleſiam, quæ in toto eſt orbe terrarum, cunctis oporteat florere virtutibus, vos tamen præcipuè inter cæteros populos decet meritis pietatis excellere, quos in ipſa apoſtolicæ petræ arce fundatos, dominus noſter Ieſus Chriſtus cum omnibus redemit: & beatus Apoſtolus Petrus præ omnibus erudiuit, per eundem Chriſtum dominum noſtrum, Amen.

Fidei Eccleſiæ Romanæ precouium.

Petrus omnium Epiſcoporum primus.

1. Theſ. 2.

Rom. 1.

Sermo tertius in anniuerſario die eiuſdem adſumptionis.

Sacerdotium ſupremum quare beato Petro & eius collatum ſucceſſoribus.

GAudeo dilectiſsimi de religioſo veſtræ deuotionis affectu, &
Deo gratias ago, quòd in vobis pietatem Chriſtianæ vnitatis
agnoſco. Sicut enim ipſa frequentia veſtra teſtatur, intelligitis
huius diei recurſum ad communem lætitiam pertinere, & ho-
norem celebrari totius gregis, per annua feſta paſtoris. Nam licet vniuerſa
Eccleſia Dei diſtinctis ordinata ſit gradibus, vt ex diuerſis membris, ſacrati
corporis ſubſiſtat integritas: nos tamē omnes, ſicut ait Apoſtolus, in Chri- *1.Cor. 12.*
ſto Ieſu vnum ſumus, nec quiſquam ab alterius ita eſt diuiſus officio, vt nō
ad connexionem pertineat capitis, cuiuslibet humilitas portionis. In vnita
te igitur fidei atq; baptiſmatis, indiſcreta nobis ſocietas dilectiſsimi, & ge-
neralis eſt dignitas, ſecundum illud beatiſsimi Petri apoſtoli ſacratiſsi-
ma voce dicentis: Et ipſi tāquam lapides viui ſuperædificamini in domos *1.Pet.2.*
ſpiritales ſacerdotium ſanctum, offerentes ſpiritales hoſtias, acceptabiles
Deo per Ieſum Chriſtum. Et infrà: Vos autem genus electum, regale ſacer-
dotium, gens ſancta, populus acquiſitionis. Omnes enim in Chriſto rege-
neratos, crucis ſignum efficit Reges: Sancti verò ſpiritus vnctio conſecrat
ſacerdotes, vt præter iſtam ſpecialem noſtri miniſterij ſeruitutem, vniuerſi *Chriſtiani*
ſpiritales & rationales Chriſtiani agnoſcant ſe regij generis & ſacerdotalis *omnes ut*
officij eſſe conſortes. Quid enim tam regium, quàm ſubditum Deo ani- *reges et ſa*
mum corporis ſui eſſe rectorem? Et quid tam ſacerdotale, quàm vouere do *cerdotes.*
mino conſcientiam purā, & immaculatas pietatis hoſtias de altari cordis *Hoſtiæ ſpi*
offerre? Quod cùm omnibus per Dei gratiam cōmune ſit factum, religio- *ritales.*
ſum tamen nobis atque laudabile eſt, de die prouectionis noſtræ, quaſi de
proprio honore gaudere, vt vnū celebretur in toto Eccleſiæ corpore Pon-
tificij ſacramentum, quod effuſo benedictionis vnguento, copioſius quidē
in ſuperiora profluxit, ſed non parcè etiam in inferiora deſcendit. Quum
itaq; dilectiſsimi de cōſortio iſtius muneris magna ſit nobis materia com-
munium gaudiorum, verior tamen vobis & excellentior erit cauſa lætandi,
ſi non in noſtræ humilitatis conſideratione remoremini, cùm multo vti-
lius multoq; ſit dignius, ad beatiſsimi apoſtoli gloriam contemplandam,
aciem mentis attollere, & hunc diem in illius potiſsimùm veneratione ce-
lebrare, qui ab ipſo omnium chariſmatum fonte, tam copioſis eſt irriga-
tionibus inundatus: vt cùm multa ſolus acceperit, nihil in quenquam ſine
illius participatione tranſierit. Verbum enim caro factum fuerat, & habi- *Ioan.1.*
tabat iam in nobis, vt reparando humano generi totum ſe Chriſtus impen-
deret. Nihil indiſpoſitum ſapientiæ, nihil erat arduum poteſtati. Famu-
labantur elementa, miniſtrabant ſpiritus, angeli ſeruiebant, nec vllo modo *Petr⁹ prin*
poterat inefficax eſſe ſacramētum, quod ſimul ipſius deitatis vnitas opera- *ceps paſto*
batur & Trinitas. Et tamen de toto mundo vnus Petrus eligitur, qui & v- *rū à Chri-*
niuerſarum gentium vocationi, & omnibus apoſtolis, cunctiſque Ec- *ſto conſti-*
cleſiæ patribus præponatur: vt quamuis in populo Dei multi ſacerdo- *tutus.*
tes ſint, multique paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos
principaliter regit & Chriſtus. Magnum & mirabile dilectiſsimi huic

viro conſortium potentiæ ſuæ tribuit diuina dignatio: & ſi quid cum eo commune cæteris voluit eſſe principibus, nunquam niſi per ipſum dedit, quicquid alijs non negauit. Omnes denique apoſtolos Dominus, quid de ſe homines opinentur, interrogat: & tamdiu ſermo reſpondentium cōmunis eſt, quamdiu humanæ intelligentiæ ambiguitas explicatur. At vbi quid habeat ſenſus diſcipulorum, exigitur, primus eſt in Domini confeſ-

Matth.16. ſione, qui primus eſt in apoſtolica dignitate. Qui cum dixiſſet: Tu es Chriſtus filius Dei viui: reſpondit ei Ieſus: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui in cœlis eſt. Id eſt, ideo beatus es, quia pater meus te docuit, nec terrena opinio te fefellit, ſed inſpiratio cœleſtis te inſtruxit: & nō caro & ſanguis, ſed ille me tibi, cuius ſum vnigenitus filius, indicauit. Et ego, inquit, dico tibi: hoc eſt, ſicut meus pater tibi manifeſtauit diuinitatem meam: ita & ego tibi notam facio ex-

1.Cor.3. cellentiam tuam, quia tu es Petrus: Id eſt, cum ego ſim inuiolabilis petra,

Petrus dicitur petra, ſuper quam fundatur Eccleſia.

ego lapis angularis, qui facio vtraque vnum, ego fundamentum, præter quod nemo poteſt aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute ſolidaris, vt quæ mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecum participatione communia. Et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Super hanc, inquit, fortitudinem æternum extruam templum: & Eccleſiæ meæ cœlo inferenda ſublimitas, in huius fidei firmitate conſurget. Hanc confeſsionem portæ inferi non tenebunt, mortis vincula non ligabunt: vox enim iſta vox vitæ eſt. Et ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit, ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicit beatiſsimo Petro: Tibi dabo claues regni cœlorū. Et quæcunque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis. Et quæcunque ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem in alios apoſtolos vis poteſtatis iſtius, & ad omnes Eccleſiæ principes decreti huius conſtitutio commeauit, ſed non fruſtra vni commendatur,

Petri in ligando & ſoluēdo priuilegium.

quod omnibus intimatur. Petro enim ideo hoc ſingulariter creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus Petri forma præponitur. Manet ergo Petri priuilegium, vbicunque ex ipſius fertur æquitate iudicium. Nec nimia eſt vel ſeueritas vel remiſsio, vbi nihil erit ligatum, nihil ſolutū, niſi quod beatus Petrus aut ſoluerit, aut ligauerit. Inſtante autem paſsione ſua dominus, quæ diſcipulorum erat turbatura conſtantiā, Simoni, inquit: Simon, ecce

Luc.7. Satanas expoſtulauit vos, vt cribraret ſicut triticum. Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, Et tu aliquādo conuerſus, cōfirma fratres tuos, vt non intretis in tentationem. Commune erat omnibus apoſtolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant. Quoniam diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, &

Chriſtus ſpecialiter pro Petro rogauit.

tamen ſpecialis à Domino Petri cura ſuſcipitur, & pro fide Petri propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, vt firmitas quæ per ChriſtumPetro tribuitur, per Petrum apoſtolis conferatur. Cùm itaque dilectiſsimi tantum nobis videamus præſidium diuinitus inſtitutum, rationabiliter & iuſtè in ducis noſtri meritis & dignitate lætamur, gratias agentes ſempiterno Regi, redemptori noſtro Domino Ieſu Chriſto, qui tantam potentiam dedit ei, quem totius Eccleſiæ principem fecit: vt ſi quid etiam noſtris

tempo-

temporibus rectè per nos agitur, rectéq; diſponitur, illius operibus, illius ſit gubernaculis deputandum, cui dictum eſt: Et tu conuerſus, confirma fratres tuos. Et cui poſt reſurrectionem ſuam dominus ad trinam æterni amoris profeſsionem myſtica inſinuatione ter dixit: Paſce oues meas. Quod nunc quoq; procul dubio facit, & mandatum Domini pius paſtor exequitur, confirmans nos cohortationibus ſuis, & pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur. Si autem hanc pietatis ſuæ curam omni populo Dei, ſicut credendum eſt, vbiq; prætendit, quanto magis nobis alumnis ſuis opem ſuam dignatur impẽdere, apud quos in ſacro beatæ dormitionis thoro, eadem qua præſedit carne, requieſcit? Illi ergo hunc ſeruitutis noſtræ natalitium diem, illi adſcribamus hoc feſtum, cuius patrocinio Sedis ipſius meruimus eſſe cõſortes, auxiliante nobis per omnia gratia domini noſtri Ieſu Chriſti, qui viuit & regnat cum Deo patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen. *Luc.22.* *Ioan.21.* *Orant ſancti pro nobis.*

SERMO PRIMVS DE COLLECTIS.

Eleemoſyna quid proſit, & vti præſtetur.

MVltis diuinarum ſcripturarũ teſtimonijs edocemur, quantum eleemoſynarum meritum, & quanta ſit virtus. Certum eſt enim, vnumquenq; noſtrũm animæ ſuæ benefacere, quoties miſericordia ſua inopiæ ſuccurrit alienæ. Prompta ergo & facilis dilectiſsimi apud nos largitas eſſe debet, ſi credimus ſibi vnumquenq; id præſtare, quod indigentibus tribuit. Theſaurum enim ſuum condit in cœlo, qui Chriſtum paſcit in paupere. Benignitatem itaq; in hoc & diſpenſationem diuinæ pietatis agnoſce. Idcirco enim te abũdare voluit, vt per te alius nõ egeret, & per miniſterium operis tui, pauperem ab egeſtatis labore, teq; à peccatorũ multitudine liberaret. O mira prouidentia & bonitas creatoris, vt vno facto duobus vellet eſſe ſuccurſum. Ventura igitur dominica dies, collectarum futura eſt. Hortor & moneo ſanctitatem veſtram, vt ſinguli quiq; & pauperum memineritis & veſtri, & pro poſsibilitate virium veſtrarum intelligatis in egentibus Chriſtum, qui tantùm nobis pauperes commendauit, vt ſe in ipſis veſtiri ac ſuſcipi teſtaretur & paſci Chriſtus Dominus noſter, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. *Eleemoſynarum meritũ & uirtus.*

Sermo ſecundus de collectis.

Eleemoſyna vt ſit ſecundum lauacrum à peccatis, & opus maximæ charitatis.

NOtum vobis dilectiſsimi & familiare mandatũ paſtorali prędicamus hortatu, vt in opere miſericordię ſtudeatis eſſe deuoti, quod etiamſi nunquã à veſtra ſanctitate negligitur, nũc tamen promptius eſt & impenſius exequendum, quia primus collectarum dies ſaluberrimè à ſanctis patribus inſtitutus hoc exigit, vt vnuſquiſque, prout votiuum atque poſsibile eſt, in vſus atque alimoniam pauperum de veſtris facultatibus conferatis: ſcientes præter illud regenerationis lauacrum, in quo vniuerſorũ ablutæ ſunt maculæ peccatorum, hoc remedium infirmitati humanæ diuinitus eſſe donatum, vt ſi quid culparum in hac terrena habitatione cõtrahitur, eleemoſynis deleatur. *Eleemoſynis extinguuntur peccata.*

1.Cor.13. tur. Eleemoſynæ enim opera charitatis ſunt, & ſcimus, quòd charitas
1.Petr.4. operit multitudinem peccatorum. Proinde dilectiſsimi in ſecundam fe-
* collectiones. riam ſpontaneas * collectas veſtras ſolicitè præparate, vt quicquid vobis de temporalibus ſubſtantijs dempſeritis, id multiplicatum in æterna retributione ſumatis.

Sermo tertius, de collectis.

Eleemoſyna quantùm excruciet dæmones, quidúe ſentiendum de collectis.

CHriſtianæ pietatis eſt dilectiſsimi, vt quæ apoſtolicis ſunt traditionibus inſtituta, perſeueranti deuotione ſeruentur. Nam illi beatiſsimi diſcipuli veritatis, hoc diuinitus inſpirata commendauere doctrina, vt quoties cæcitas paganorum in ſuperſtitionibus ſuis eſſet intentior, tunc præcipuè populus Dei, orationibus & operibus pietatis inſtaret. Quoniam immundi ſpiritus, quantùm gentilium errore lætantur, tantùm veræ religionis obſeruantia atteruntur & augmenta iuſtitiæ vrunt impietatis authorem. Cuius impia & prophana commenta, ne ſacratis Deo vero cordibus aliquid pollutionis inferrent, beatus magiſter gentium præcauebat, cùm voce apoſtolica diceret: Nolite

Opera bona excruciant diabolum.

2.Cor.6. iugum cum infidelibus ducere. Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? Et deinde vocem prophetici ſpiritus addidit, dicens: Exite, exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis. Vnde quoniam ad deſtruendas antiqui hoſtis inſidias in die, quo impij ſub idolorum ſuorum nomine diabolo ſeruiebant, prouidentiſsimè in ſancta Eccleſia prima eſt inſtituta collectio, volumus dilectionem veſtram tertia feria per omnes regionum veſtrarum Eccleſias cum voluntarijs oblationibus eleemoſynarum conuenire. In quo opere, etſi non eſt omnium æqualis facultas, debet eſſe par pietas: quoniam fidelium largitas, non de muneris penſatur pondere, ſed de beneuolentiæ quantitate. Habeant in hoc miſericordiæ commertio etiam pauperes lucrum, & ad ſuſtentationem egentium de quantacunq; ſubſtantia aliquid, quod eos non contriſtet, excerpant. Sit diues munere copioſior, dum pauper animo non ſit inferior. Quamuis enim maior ſperetur reditus de maiore ſemente, poteſt tamen de exigua ſatione multus fructus prouenire iuſtitiæ. Iuſtus enim eſt iudex & verax, qui neminem fraudat mercede meritorum. Et ideo nos curam pauperum vult habere, vt in futuræ retributionis examine, miſericordibus, quam promiſit, miſericordiam largiatur Chriſtus Deus noſter, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quartus, de collectis & eleemoſyna.

Eleemoſyna vt ſaluet hominem.

MIſericordia dilectiſsimi & iuſtitia Dei, formã retributionum ſuarum à mundi conſtitutione diſpoſitam, per doctrinam domini noſtri Ieſu Chriſti benigniſsima nobis expoſitione reſerauit, vt acceptis rerũ ſignificationibus, quæ futura credimus, iam quaſi geſta noſceremus. Sciebat enim redemptor noſter atque ſeruator, quantos fallacia diaboli per totum mũdum ſparſiſſet errores, & quàm

multis

multis ſuperſtitionibus maximam ſibi partem humani generis ſubdidiſſet. Sed ne vltra per ignorantiam veritatis,creatura ad imaginem Dei condita, in præcipitia perpetuæ mortis ageretur,Euangelicis paginis iudicij ſui inſeruit qualitatem,quæ omnem hominem à calidiſsimi hoſtis reuocaret inſidijs:quum iam nulli eſſet incognitũ,quæ bonis ſperanda præmia, & quæ malis eſſent inferenda ſupplicia.Incentor nanque ille authorque peccati, primùm ſuperbus vt caderet,deinde inuidus vt noceret, quia in veritate nõ ſtetit,totam vim ſuam in mendacio collocauit, omniaque deceptionum genera de hoc venenatiſsimo artis ſuæ fonte produxit, vt ab illo bono, quod ipſe propria elatione perdiderat,ſpem humanæ deuotionis excluderet,eoſque in conſortium damnationis ſuæ traheret,ad quorum ipſe recõciliationem pertinere non poſſet. Quicquid igitur hominum quibuſlibet impietatibus Deum læſit,huius fraude traductum, huius eſt nequitia deprauatum.Facile enim in omnia flagitia impulit, quos religione decepit. Sciens autem Deum non ſolùm verbis,ſed etiam factis negari, multis quibus auferre non potuit fidem,ſuſtulit charitatem: & agro cordis ipſorum auaritiæ radicibus occupato,ſpoliauit fructu operum, quos non priuauit confeſsione labiorum. Propter has ergo dilectiſsimi verſutias hoſtis antiqui,ſcire nos voluit ineffabilis benignitas Chriſti, quid in die retributionis de vniuerſitate hominũ eſſet decernendum, vt dum in hoc tempore legitimorum remediorum medicina præbetur,dum eliſis reparatio non negatur,& qui diu fuerũt ſteriles,poſsint tandem eſſe fœcundi, præueniatur diſpoſita cenſura iuſtitiæ,& nunquam à cordis oculis,diuinæ diſcretionis imago diſcedat.Veniet enim in maieſtatis ſuæ gloria Dominus, ſicut ipſe prædixit,aderitque cum eo radians in ſplendoribus ſuis,innumerabilis angelicarum multitudo legionum.Congregabuntur ante thronum potentiæ eius omnium gentium populi,& quicquid hominum vniuerſis ſeculis toto orbe terrarum progenitum eſt,in conſpectu iudicantis adſtabit.Separabuntur ab iniuſtis iuſti,à nocentibus innocentes: & cum præparatum ſibi regnum recenſitis miſericordiæ operibus,filij pietatis acceperint, exprobrabitur duritia ſterilitatis iniuſtis:& nihil habentes ſiniſtri commune cũ dextris,in ignem ad diaboli & angelorum eius tormenta diſpoſitum,omnipotentis iudicis damnatione mittentur,cum illo habituri pœnæ communionem,cuius elegerunt facere voluntatem.Quis igitur iſtam ſortem æternorum cruciatuum non paueſcat?Quis mala nunquam finienda non timeat?Sed cum ideo denunciata ſit ſeueritas,vt miſericordia quæreretur,in diebus præſentibus cum miſericordiæ eſt largitate viuendum,vt homini poſt periculoſam negligentiam,ad pietatis opera reuertenti,poſsibile ſit ab hac ſententia liberari.Hoc enim agit potentia iudicis, hoc gratia ſeruatoris, vt relinquat impijs vias ſuas,& iniquitatis ſuæ conſuetudine peccator abſcedat.Miſereantur pauperum,qui ſibi volunt parcere Chriſtum. Faciles ſint in alimenta miſerorum,qui cupiũt ad ſocietatem *peruenire fidelium. Non ſit vilis homini homo,nec in quoquam deſpiciatur illa natura,quam rerum conditor ſuam fecit.Cui enim laborantium licet negare,quod Chriſtus ſibi profitetur impendi?Iuuatur conſeruus,& gratiam refert dominus. Cibus egeni,regni cæleſtis eſt precium:& largitor temporalium,hæres efficitur æternorum.Vnde autem exigua iſta impendia, tanta æſtimari taxatione meruerunt,niſi quia pondera operum charitatis lance penſantur, &

Ioan.8 — *Vis omnis diaboli mendacio nititur.* — *Fides ſine charitate eſſe poteſt.* — *Ad Tit.1.* — *Matt.25* — *Iudicij extremi forma.* — *Opera miſericordiæ Deum conciliant.* — * *pertinere.*

quum amatur ab homine,quod Deus diligit,meritò in eius aſcenditur regnum,in cuius tranſitur affectum? Ad horum ergo operum dilectiſsimi piam curam dies nos apoſtolicæ inſtitutionis inuitat,in quo ſanctarum collectionum prima collectio eſt prudenter à patribus & vtiliter ordinata: vt quia in hoc tempore gentilis quondam populus ſuperſtitioſius dæmonibus ſeruiebat,contra prophanas hoſtias impiorum,ſacratiſsima à nobis noſtrarum eleemoſynarum celebraretur oblatio. Quod quia incrementis Eccleſiæ fructuoſiſsimum fuit,placuit eſſe perpetuum. Vnde hortamur ſanctitatem veſtram, vt per Eccleſias regionum veſtrarum quarta feria de facultatibus veſtris,quantum ſuadet poſsibilitas & voluntas,expenſas miſericordiæ conferatis,vt poſsitis illam beatitudinem promereri, in qua ſine fine gaudebit,qui intelligit ſuper egenum & pauperem. Ad quem intelligẽdum dilectiſsimi,ſolicita benignitate vigilandum eſt, vt quem modeſtia tegit,& verecundia præpedit,inuenire poſsimus. Sunt enim qui palam poſcere ea,quibus indigent,erubeſcunt, & malunt miſeria tacitæ egeſtatis affligi,quàm publica petitione confundi. Intelligendi ergo iſti ſunt,& ab occulta neceſsitate*ſubleuandi,vt hoc ipſo amplius gaudeant, quum & paupertati eorum conſultum fuerit & pudori. Rectè enim in egeno & paupere,ipſius Ieſu Chriſti domini noſtri perſona ſentitur,qui cum eſſet diues,ſicut dicit Apoſtolus,inops factus eſt,vt nos ſua paupertate ditaret. Et ne deeſſe nobis ſua præſentia videretur,ita humilitatis & gloriæ ſuæ temperauit myſterium,vt quem regem & dominum in maieſtate patris adoramus,eundem in ſuis pauperibus paſceremus,liberandi ob hoc in die mala à damnatione perpetua,& pro intellecti pauperis cura,regni cœleſtis conſortijs inſerendi. Vt autẽ in omnibus dilectiſsimi placeat domino veſtra deuotio,etiam ad hanc vos hortamur induſtriam, vt Manichæos vbicunque latentes veſtris presbyteris publicetis. Magna eſt enim pietas ꝓdere latebras impiorum,& ipſum in eis cui ſeruiunt, diabolum debellare. Contra iſtos enim dilectiſsimi omnem quidem orbem terrarum,& totam vbique Eccleſiam decet fidei arma arripere. Sed veſtra in hoc opere deuotio debet excellere,qui in progenitoribus veſtris Euangelium crucis Chriſti ab ipſo beatiſsimorum apoſtolorum Petri & Pauli ore didiciſtis. Non ſinantur latere homines,qui legem per Moſen datam,in qua Deus vniuerſitatis conditor oſtenditur,recipiendam eſſe non credunt,prophetis & ſancto ſpiritui contradicunt,Pſalmos Dauidicos, qui per vniuerſalem Eccleſiam cum omni pitate cantantur,damnabili impietate auſi ſunt refutare, Chriſti domini natiuitatem ſecundum carnem negant, paſsionem & reſurrectionem eius ſimulatam dicunt fuiſſe,non veram,baptiſmum regenerationis totius gratiæ virtute diſpoliant. Nihil eſt apud eos ſanctum,nihil integrum,nihil verum. Cauendi ſunt,ne cuiquam noceant: prodendi ſunt,ne in aliqua ciuitatis noſtræ parte conſiſtant. Vobis dilectiſsimi ante tribunal domini proderit quod indicimus,quod rogamus. Dignum eſt enim, vt eleemoſynarum ſacrificio & huius operis palma iungatur,auxiliante nobis per omnia domino Ieſu Chriſto,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Pſal. 40. — *Pauperibus uerecundis ſub ueniendũ.* — **releuãdi.* — *2.Cor. 8* — *Heretici prodendi.* — *Manichæorum errores.*

Sermo

Sermo quintus de collectis & eleemo- ſynis.

Eleemoſynæ ac temperantiæ bona quæ, virtuteſq́; omnes non prodeſſe ſine miſericordiæ operibus.

APoſtolicæ traditionis dilectiſsimi inſtituta ſeruantes,paſtorali vos ſolicitudine cohortamur, vt dié, quem illi ab impiorum

Patrũ traditiones.

ſuperſtitione purgatum,miſericordię operibus conſecrarunt, deuotione religioſæ conſuetudinis celebremus, oſtendentes apud nos autoritatem patrum viuere,eorumq́; doctrinam in noſtra obedientia permanere. Quoniam ſancta tantæ conſtitutionis vtilitas,non præterito tantùm tempori,ſed etiam noſtræ proſpexit ætati: vt quod illis profuit ad deſtructionem vanitatum, hoc nobis proficeret ad incrementa virtutum. Quid autem tam aptum fidei, quid tam conueniens pietati, quàm egentium iuuare paupertatem? infirmorum curam recipere? fraternis neceſsitatibus ſubuenire? & conditionis propriæ in aliorũ labore meminiſſe? In quo opere,quantum quis poſsit,quantùmq́; non poſsit, ſolus veraciter ille diſcernit, qui nouit,quid quibuſq; contulerit. Non ſolùm enim

Terrenarum facultatum non tã poſſeſſio quàm diſpẽſatio nobis commiſſa eſt.

ſpiritales opes & dona cœleſtia Deo donante capiuntur, ſed etiam terrenæ & corporeæ facultates ex ipſius largitate proueniunt, vt meritò rationem earum quæſiturus ſit,quæ non magis poſsidenda tradidit,quàm diſpenſanda commiſit. Muneribus igitur Dei iuſtè & ſapienter vtendum eſt, ne materia boni operis fiat cauſa peccati.Nam diuitię quidem,quantùm ad ipſas ſpecies earum atque ſubſtantias pertinet, bonæ ſunt, & humanæ ſocietati plurimùm proſunt, cùm à beneuolis habentur & largis,nec illas aut luxurioſus prodigit, aut auarus abſtrudit, vt tam pereant malè conditæ,quàm inſipienter expenſæ.Quamuis autem laudabile ſit, intemperantiam fugere, & turpium voluptatum damna vitare, multiq́; magnificè dedignentur facultates ſuas occulere,& in copias affluentes vilem atq; ſordentẽ horreant parcitatem: non eſt tamen talium aut felix abundantia aut probanda frugalitas,ſi ipſis tantùm proprię opes ſeruiunt,ſi eorum bonis nulli iuuantur pauperes,nulli fouentur infirmi: ſi de magnarum abundantia facultatum non captiuus redemptionem,non peregrinus ſolatium,non exul ſentit auxilium. Huiuſmodi diuites,egentiores ſunt omnibus egenis.Perdunt enim

Auari quàm inopes.

illos reditus,quos poſſunt habere perpetuos:& dum breui nec ſemper libero incumbunt vſui,nullo iuſtitiæ cibo,nulla miſericordiæ ſuauitate paſcũtur, foris ſplendidi, intus obſcuri: abundantes temporalium, inopes æternorum: quia ipſi animas ſuas fame afficiunt, & nuditate dehoneſtant: qui de ijs,quæ terrenis horreis commendarunt, nihil theſauris cœleſtibus intulerunt. Sed fortè ſunt aliqui diuitum,qui licet nullis largitionibus pauperes Eccleſiæ ſoleant adiuuare,alia tamen mandata Dei cuſtodiunt,& inter diuerſa fidei & probitatis merita, venialiter ſibi æſtimãt vnam deeſſe virtutem. Verùm hæc tanta eſt,vt ſine illa ceteræ,etſi ſint,prodeſſe non poſsint. Quamuis enim quis fidelis ſit, & caſtus, & ſobrius, &

Matt.5.

Virtutes aliæ abſq; miſericor.

alijs moribus ornatus inſignibus, miſericors tamen ſi non eſt,miſericordiam non meretur.Ait em̃ dñs: Beati miſericordes,quoniam ipſorum miſerebitur Deus.Cùm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua,& ſederit

die operibus nō pro ſunt. in throno gloriæ ſuæ:& congregatis omnibus gentibus, bonorum & malorum fuerit facta diſcretio, in quo laudabuntur qui ad dexteram Dei ſtabunt, niſi in operibus beneuolentiæ & charitatis officijs, quæ Ieſus *Matth.25.* Chriſtus ſibi impenſa reputabit? Quoniam qui naturam hominis ſuam fecit, in nullo ſe ab humana humilitate diſcreuit. Siniſtris verò quid obijcietur, niſi neglectus dilectionis, duritia inhumanitatis, & pauperibus miſericordia denegata? quaſi nec alias virtutes dextri, nec alias offenſiones habeant ſiniſtri. Sed illo magno ſummoque iudicio tanti æſtimabitur vel largitatis benignitas, vel tenacitatis impietas, vt pro plenitudine omnium virtutum, & pro ſumma omnium commiſſorum, & per vnum bonū iſti introducantur in regnum, & per vnum malum illi mittantur in ignem æternum. Nemo igitur dilectiſsimi de vllis ſibi bonæ vitæ meritis blandiatur, ſi illi defuerint opera charitatis: nec de ſui corporis qualitate ſecurus ſit, qui nulla eleemoſynarum purificatione mundatur. *Eleemoſynæ bonæ.* Eleemoſynæ enim peccata delent, mortem perimunt, & pœnam perpetui ignis extingunt. Sed qui ab earum fructu fuerit vacuus, erit ab indulgentia retribuentis alienus, *Prou.21.* dicente Salomone: Qui obturat aures, ne audiat imbecillem, & ipſe vocabit Dominum, & non erit qui exaudiat eum. Vnde & *Tobiæ 4.* Tobias filium ſuum præceptis pietatis inſtituens: Ex ſubſtantia, inquit, tua fac eleemoſynam, & noli auertere faciem tuam ab vllo paupere: ita fiet, *Fides ſine operibus mortua eſt* vt nec à te auertatur facies Dei. Hæc virtus omnes facit vtiles eſſe virtutes, quæ ipſam quoque fidem, ex qua iuſtus viuit, & quæ ſine operibus mortua nominatur, ſui admixtione viuificat. Quia ſicut in fide operum *Iacob.2.* ratio eſt, ita in operibus fidei fortitudo. Dum ergo tempus habemus, *Galat.6.* ſicut ait Apoſtolus, operemur bonum ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei. Bonum autem facientes non deficiamus, tempore enim ſuo metemus. Præſens itaque vita tempus eſt ſationis, & retributionis tempus eſt meſsis, quando vnuſquiſque ſeminum fructus ſecundum ſationis ſuæ percipiet quantitatem. De prouentu autem iſtius ſegetis nemo falletur, quia animorum ibi magis, quàm impendiorum menſura taxabitur: & tantum reddent exigua de exiguis, quantum magna de magnis. Et ideo dilectiſsimi ſatiſfiat Apoſtolicis inſtitutis. Et quia die dominica prima eſt futura collectio, omnes vos deuotioni voluntariæ præparate, vt vnuſquiſque ſecundum ſufficientiam habeat in ſacratiſsima oblatione conſortium. Exorabunt pro vobis & ipſæ eleemoſynæ & ij qui veſtris muneribus iuuabuntur, vt ad omne opus bonum idonei ſemper eſſe poſsitis, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, qui viuit & regnat per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO

SERMO PRIMVS DE IEIVNIO *decimi menſis & collectis.*

Creatio hominis vt fuerit ad Dei imaginem, quamtumq́; oratio, ieiunium & eleemoſyna nos Deo commendent.

SI fideliter dilectiſsimi atq; ſapienter creationis noſtræ intel-
ligamus exordium, inueniemus hominem ideo ad imaginẽ
Dei conditum, vt imitator ſui eſſet autoris: & hanc eſſe natu
ralem noſtri generis dignitatẽ, ſi in nobis quaſi in quodam
ſpeculo diuinę benignitatis forma reſplẽdeat. Ad quã quo-
tidie nos vtique reparat gratia ſeruatoris, dum quod cecidit in Adam pri-
mo, erigitur in ſecundo. Cauſa autem reparationis noſtræ non eſt, niſi miſe
ricordia Dei, quẽ non diligeremus, niſi priùs nos ipſe diligeret, & tenebras
ignorantiæ ſuæ veritatis luce diſcuteret. Quod per ſanctum Eſaiam Domi-
nus denuntians, ait: Adducam cæcos in viam, quam ignorabant, & ſemitas *Eſa. 42.*
quas neſciebant faciam illos calcare. Faciam illis tenebras in lucem, & pra
ua in directa. Hæc verba faciam illis, & non relinquam eos. Et iterum: In-
uentus ſum, inquit, à non quęrentibus me, & palàm apparui ijs, qui me non *Eſa. 65.*
interrogabant. Quod quo modo impletum ſit, Ioannes apoſtolus docet, di
cens: Scimus quoniã filius Dei venit, & dedit nobis ſenſum, vt cognoſca- *1. Ioan. 5.*
mus verum, & ſimus in vero filio eius. Et iterum: Nos ergo diligamus Deũ,
quoniã ipſe prior dilexit nos. Diligendo itaq; nos Deus ad imaginẽ ſuã nos *1. Ioan. 4.*
reparat, et vt in nobis formã ſuę bonitatis inueniat, dat vnde ipſi quoq;, qđ
operatur, operemur: accendens ſcilicet mentiũ noſtrarum lucernas, & igne
nos ſuæ charitatis inflãmans, vt nõ ſolùm ipſum, ſed etiã quicquid diligit,
diligamus. Nã ſi inter homines ea demũ firma amicitia eſt, quam morũ ſi-
militudo ſociarit, cùm tamen parilitas voluntatũ ſæpe in reprobos tendat
affectus: quantũ nobis optandũ atq; nitendũ eſt, vt in nullo ab ijs, quę Deo
ſunt placita, diſcrepemus? De quo dicit Propheta: Quoniã ira in indigna-
tione eius, & vita in voluntate eius: quia non aliter in nobis erit dignitas *Pſal. 29.*
diuinæ maieſtatis, niſi imitatio fuerit voluntatis. Dicente itaq; Domino: *Deo ut efficiamur*
Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, et *aßimiles.*
diliges proximum tuum ſicut teipſum, ſuſcipiat fidelis anima authoris ſui *Matt. 22.*
atq; rectoris immarceſsibilẽ charitatẽ, totamq́; ſe etiam eius ſubijciat vo-
luntati, in cuius operibus atque iudicijs nihil vacat à veritate iuſtitiæ, nihil
à miſeratione clementiæ. Quoniam etſi magnis quis laboribus & multis
fatigetur incommodis, bona eſt illi cauſa tolerandi, qui ſe aduerſis vel
corrigi intelligat, vel probari. Charitatis verò iſtius pietas perfecta eſſe
non poterit, niſi diligatur & proximus. Quo nomine non ij tantùm in- *Proximus*
telligendi ſunt, qui nobis amicitia & propinquitate iunguntur, ſed om- *noſter qs*
nes prorſus homines, cum quib. nobis natura communis eſt, ſiue illi hoſtes *ſit.*
ſint, ſiue ſocij, ſiue liberi, ſiue ſerui. Vnus eñ nos conditor finxit, vnus nos
creator animauit, eodẽ cũcti cœlo & aëre, eijſdẽ vtimur dieb. & noctibus.
Quũq́; alij ſint boni, alij mali, alij iuſti, alij iniuſti, Deus tamẽ omnib. largi *Actor. 14.*
tor, oĩbus eſt benignus, ſicut Lycaonijs à Paulo & Barnaba apoſtolis dici-
tur de prouidentia Dei, qui in præteritis generationibus dimiſit omnes

gentes ingredi vias ſuas. Et quidem non ſine teſtimonio ſemetipſum reliq́; benefaciens eis de cœlo, dans pluuiam & tẽpora fructifera, & implens cibo & lætitia corda noſtra. Dedit autem nobis maiores diligendi proximũ cauſas Chriſtianæ gratiæ latitudo, quæ ſe per omnes partes totius orbis extendens, neminẽ deſpectat, dum docet neminem negligendum. Et meritò
Matt. 5. etiam inimicos diligi, & pro perſequutoribus ſibi præcipit ſupplicari, qui
Rom. 11. ex omnibus quotidiè gentibus fractis oliuæ ſuæ ramis, germen inſerens oleaſtri, de inimicis recõciliatos, de alienis adoptiuos, de impijs facit iuſtos,
Philip. 2. vt omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtriũ, & infernorum, & omnis lingua confiteatur, q̃a dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Cùm ergo Deus bonos nos eſſe velit, quia bonus eſt, nihil nobis debet de eius iudicijs diſplicere. Nam nõ per omnia illi gratias agere, quid eſt aliud, quàm ex
In omnib. laudes gratesq́; agen da Deo. quadam eum parte reprehendere? Audet plerunq; humana inſipiẽtia aduerſus creatorẽ ſuum, non ſolùm de inopia, ſed etiam de copia murmurare, vt & quum aliquid non ſuppetit, querula, & quum quædam exuberãt, ſit ingrata. Multæ meſsis dominus horreorum ſuorum plenitudinem faſtidiuit,
Matt. 9. & ad copiam vindemię affluentis ingemuit: nec de magnitudine fructuum
Luc. 16. gratulatus, ſed de vilitate conqueſtus eſt. Si autem parcior fuerit in ſuſceptis terra ſeminibus, & caſtigatiore prouentu vites oleæq́; defluxerint, accuſatur annus, arguuntur elementa, & nec aëri parcitur nec cœlo, quum fideles & pios diſcipulos veritatis nihil magis commendet & muniat, quàm
1. Theſ. 5. perſeuerans in Deum indefeſſa laudatio, dicẽte Apoſtolo: Semper gaudete, ſine intermiſsione orate, in omnibus gratias agite. Hæc enim voluntas Dei eſt in Chriſto Ieſu in omnibus vobis. Huius autem deuotionis quemadmodùm poterimus eſſe participes, niſi rerum varietas conſtantiam mentis exerceat? vt amor directus in Deum, nec inter ſecũda ſuperbiat, nec inter aduerſa deficiat. Quod placet Deo, placeat & omnibus nobis, de omni menſura munerum eius gaudeamus. Qui bene vſus eſt magnis, vtatur bene & modicis. Tam nobis copia, quàm parcitate cõſulitur. Nec in ſpiritalibus lucris anguſtia grauabimur fructuum, ſi fœcunditas nõ areſcat animorum. Oriatur de cordis agro, quod terra non dedit. Semper illi quod largiatur occurrit, cui bene velle non deficit. Ad omnia igitur dilectiſsimi opera pietatis, omnium nobis qualitas profit annorum, nec beneuolẽtiam Chriſtianam difficultas temporalis impediat. Nouit Dominus vaſa hoſpitali viduæ
4. Reg. 4. Ioan. 2. in opus pietatis ſuæ vacuata complere: nouit aquas in vina conuertere: no
Ioan. 6. uit de paucíſsimis panibus quinque millia eſurientium ſaturare populorum. Et ille, qui in ſuis paſcitur, quæ potuit augere dando, poteſt multiplicare ſumendo. Tria verò ſunt, quæ maximè ad religioſas pertinẽt actiones, oratio ſcilicet, ieiunium, & eleemoſyna, quibus exercendis omne quidem tempus acceptum, ſed illud eſt ſtudioſius obſeruandum, quod apoſtolicis accepimus traditionibus conſecratum, ſicut etiam decimus hic menſis morem refert veteris inſtituti, vt tria illa, de quibus locutus ſum, diligentiùs exequamur. Oratione enim propitiatio Dei quæritur, ieiunio concupiſcentia carnis extinguitur, eleemoſynis peccata redimuntur: ſimulque per omnia Dei in nobis imago renouatur, ſi & in laudem eius ſemper parati, & ad purificationem noſtrã ſine ceſſatione ſoliciti, & ad ſuſtentationem proximi indeſinenter ſimus intenti. Hæc triplex obſeruantia dilectiſsimi, omnium virtutum comprehendit effectus. Hæc ad imagi-

nem

nem & ſimilitudinem Dei peruenit, & à ſpiritu ſancto inſeparabiles facit. Quia in orationibus permanet fides recta, in ieiunio innocens vita, in eleemoſynis mens benigna. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatiſsimum Apoſtolum Petrum vigilias celebremus: qui & orationes, & ieiunia, & eleemoſynas noſtras, precibus ſuis dignabitur adiuuare, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus de ieiunio decimi menſis, & collectis eiuſdem.

Ieiunium menſis Septembris cur inſtitutum, de eiuſque efficacia.

QVod temporis ratio & deuotionis noſtræ admonet conſuetudo, paſtorali vobis dilectiſsimi ſolicitudine prædicamus, decimi menſis celebrandum eſſe ieiunium, quo pro conſummata perceptione omnium fructuum, digniſsimè largitori eorum Deo cõtinentiæ libamen offertur. Quid enim poteſt efficacius eſſe ieiunio? cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtentes diabolo, vitia blanda ſuperamus. Semper virtuti cibus, ieiunium fuit. De abſtinentia prodeunt caſtæ cogitationes, rationabiles voluntates, ſalubriora conſilia. Et per voluntarias afflictiones caro concupiſcentijs moritur, virtutibus ſpiritus innouatur. Sed quia non ſolo ieiunio animarum noſtrarum ſalus acquiritur, ieiunium noſtrum miſericordijs pauperum ſuppleamus. Impendamus virtuti, quod ſubtrahimus voluptati. Fiat refectio pauperis, abſtinentia ieiunantis. Studeamus viduarum defenſioni, pupillorũ vtilitati, lugentiũ conſolationi, diſſidentium paci. Suſcipiatur peregrinus, adiuuetur oppreſſus, veſtiatur nudus, foueatur ægrotus: vt quicunq; noſtrum de iuſtis laboribus authori bonorum omnium Deo ſacrificium huius pietatis obtulerit, ab eodem regni cœleſtis præmium percipere mereatur. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatum Petrum apoſtolũ pariter vigilemus, cuius ſuffragantibus meritis, quæ poſcimus impetrare poſſimus, per dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Ieiunij efficacia.

Ieiunio quæ iungenda.

Sermo tertius de ieiunio decimi menſis & de eleemoſynis eiuſdem.

Ager dominicus vt fide muniatur ieiuniis, exerceatur, eleemoſyna ſeratur orationibusq; fœcundetur.

IN dominico agro dilectiſsimi, cui' operarij ſum', oportet nos prudẽter atq; vigilãter ſpiritalẽ exercere culturã, vt perſeuerãti induſtria, quę legitimis tẽporib. ſunt exeq̃nda curãtes, de ſanctorũ operũ fruge lętemur. Quæ ſi pigro ocio et inerti deſidia negligantur, terra noſtra nihil generoſi germinis pariet, ſpinis ac tribulis ſubdita, non producet quæ condenda ſint horreis, ſed quæ vrenda ſint

Ager dominicus qui colendus.

flam-

flammis. Ager autem iſte dilectiſsimi, rorante deſuper gratia Dei, fide munitur, ieiunijs exercetur, eleemoſynis ſeritur, orationibus fœcundatur, vt inter plantationes rigationesque noſtras, nullius amaritudinis radix pullulet, nec ſe incrementa cuiuſquam noxiæ ſtirpis attollāt, ſed enecato omni ſemine vitiorum, conualeſcat ſeges læta virtutum. Ad quam diligentiam omni quidem nos tempore pietatis magiſter adhortatur, ſed in his diebus qui huic operi ſunt ſpecialius præſtituti, maior animoſitas & cura eſt excitanda feruentior, ne quod pium eſt agere non indictum, impium ſit negligere prædicatum. Decimi itaq; menſis ieiunium, ad quod charitatem veſtram religioſo propoſito nouimus præparatam, vnanimiter auxiliante Chriſto celebrantes, hortamur monentes, vt vnuſquiſque ſecundum men-

Diabolus bene operantib. magis insidiatur. ſuram poſsibilitatis, quàm accepit à Deo, in bonis operibus eniteſcat: quia & inimici noſtri, qui noſtra ſanctificatione torquentur, in his diebus, quos ad maiorem obſeruantiam nobis diſpoſitos eſſe nouerunt, vehementiùs ſæuiunt, & ſubtiliore inſidiantur aſtutia, vt alijs immittendo metum inopiæ de largitatis expenſis, alijs immittendo triſtitiam de labore ieiunij, quàm plurimos à conſortio huius deuotionis abducāt. Contra quas tentationes dilectiſsimi, vigilet in nobis pij cordis intentio, & à Chriſtianis mentibus cogitationes diffidentiæ repellantur. Modicū eſt em̄, quod pauperi ſatis eſt, nec victus illius, nec veſtitus oneroſus eſt. Vile enim eſt,

Matt. 20. quod eſurit: vile eſt, quod ſitit: & nuditas, quæ indiget operiri, nō poſcit ornari. Et tamen dominus noſter tam pius operum noſtrorū arbiter, tam benignus eſt æſtimator, vt etiam pro calice aquæ frigidæ ſit præmium redditurus. Et quia iuſtus inſpector eſt animorum, non impendium ſolum operis, ſed etiam affectum eſt remuneraturus operantis, per Chriſtum Dominum noſtrum.

Sermo quartus de ieiunio decimi menſis, & de eleemoſynis eiuſdem.

Ieiunium in vtroque teſtamento obſeruatum quid valeat contra peccatum.

CONfidenter vos dilectiſsimi ad opera pietatis hortamur, quia experimentis didicimus libenter vos ſuſcipere, quod monemus. Scitis namque, & Deo docente cognoſcitis, ad æternū vobis gaudium profuturam diuinorum obſeruantiam mandatorum. In quibus exequendis quia humana fragilitas plerunque laſſeſcit, & in multis per lubricum ſuæ infirmitatis offendit, miſericors & pius dominus remedia nobis & adiutoria dedit, per quæ veniam obtinere poſsimus. Quis enim tot illecebras mundi, tot inſidias diaboli, tot denique pericula ſuæ mutabilitatis euaderet, niſi clementia æterni regis mallet nos re-

Pugna perpes Chriſtianorū. parare, quàm perdere? Nam & qui iam redempti, iam regenerati filij lucis effecti ſunt, quàm diu tamen in hoc mundo, qui totus in maligno poſitus

1.Ioan.5 eſt, detinentur, quamdiu infirmitati carnis corruptibilia & temporalia blādiuntur, non poſſunt iſtos dies ſine tentatione tranſire. Nec facile prouenit cuiquam tam incruenta victoria, vt inter multos hoſtes frequenteſque conflictus, etiamſi ſit liber à morte, ſit quoque immunis à vulnere. Curan-

dis

dis igitur læſionibus, quas ſæpè incidũt, q cum inuiſibili hoſte cõfligunt, trium maximè remediornm eſt adhibenda medicina: in orationis inſtantia, in caſtigatione ieiunij, in eleemoſynę largitate. Quæ cùm pariter exercentur, Deus propiciatur, culpa deletur, tentator eliditur. Et ijs quidem pręſidijs ſemper fidelis anima debet accingi, ſed tũc ſtudioſius præparari, cùm ij adſunt dies q ꝓpriè ſunt ad hęc pietatis officia præſtituti. De quorũ ordine eſt etiã decimi huius menſis ſolenne ieiuniũ, quod non ideò negligendũ eſt, qa de obſeruãtia veteris legis adſumptũ eſt, tãquàm hoc de illis ſit, quæ inter diſcretiones ciborum, inter baptiſmatum differentias, & auium pecudumq; hoſtias eſſe deſtiterunt. Illa enim quæ rerum futurarum figuras gerebant, impletis quæ ſignificauere, finita ſunt. Ieiuniorum verò vtilitatem, noui teſtamenti gratia non remouit, & continentiã corpori atque animę ſemper profuturã, pia obſeruatione ſuſcepit. Quoniam ſicut permanet apud intelligentiam Chriſtianam, Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies: &: Diliges proximum tuum ſicut teipſum, & cætera talium mandatorum: ita quod in eijſdem libris de ieiuniorum ſanctificatione & curatione præceptum eſt, nulla interpretatione vacuatur. In omni enim tempore omniq́ue vita huius ſeculi, ieiunia nos contrà peccata faciunt fortiores, ieiunia contra concupiſcentias vincunt, tentationes repellunt, ſuperbiam inclinant, iram mitigant & omnes bonæ voluntatis affectus, ad maturitatem totius virtutis enutriũt: ſi tamen in ſocietatem ſibi beneuolentiam charitatis adſumant, & in operibus miſericordiæ ſe prudenter exerceant. Ieiunium enim ſine eleemoſyna, non tam purgãtio animę, quàm carnis afflictio eſt: magiſq́ue ad auaritiam, quàm ad continentiam referendum eſt, quando aliquis ſic à cibo abſtinet, vt etiam à pietate abſtineat. Noſtra ergo ieiunia dilectiſsimi abundent fructibus largitatis, & in pauperes Chriſti benignis ſint fœcunda muneribus. Nec tardentur in hoc opere mediocres, quia parum ſit, quod poſsint de ſua facultate decerpere. Nouit dominus omnium vires, & ſcit iuſtus inſpector, de qua menſura quiſque quid tribuat. Diſsimiles quidem ſubſtantiæ, ſimiles erogationes habere nõ poſſunt: ſed æquatur plerunque merito, quod diſtat impendio: quia poteſt eſſe par animus, etiam vbi impar eſt ſenſus. Hæc itaq; vt adiuuante Deo pia deuotione curentur, quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum apoſtolũ vigilias celebremus, cuius orationibus adiuti in omnibus miſericordiam Dei mereamur.

Ieiunandũ cur ſit etiam in nõ ua lege.

Ieiunij uis & energia.

Sermo quintus de ieiunio decimi menſis & eleemoſynis eiuſdem.

Ieiunii & eleemoſynarum fructus, ac hæreticorum prodigioſa ſeruitus.

SVblimitas quidem dilectiſsimi gratiæ Dei hoc quotidie operatur in cordibus Chriſtianis, vt omne deſiderium noſtrum à terrenis ad cœleſtia transferatur. Sed & præſens vita per creatoris opem ducitur, & per ipſius prouidentiam ſuſtinetur: quia idem eſt largitor temporalium, qui promiſſor eſt æternorum. Sicut enim pro ſpe felicitatis, ad quã per fidem currimus, gratias Deo agere debemus,

mus, quòd ad perceptionẽ tantæ præparationis euehimur: ita pro ijs quoque commodis, quæ ſingulorũ annorum reuolutione conſequimur, Deus à nobis honorandus atq; laudandus eſt, qui ſic terræ fœcunditatem ab initio dedit, ſic pariendorum fructuum leges in quibusq; germinibus & ſeminibus ordinauit, vt nunquã ſua inſtituta deſereret, ſed in rebus conditis benigna conditoris adminiſtratio permaneret. Quicquid ergo ad vſus hominum ſegetes, vineę, oleæq; pepererint, totũ hoc diuinę bonitatis largitate profluxit: quæ elementorum qualitate variata, dubios agricolarum labores clementer adiuuit, vt vtilitatibus noſtris venti & imbres, frigora & æſtus, dies noctesq; ſeruirent. Non enim ſibi ad effectus operum ſuorũ humana ratio ſufficeret, niſi plantationibus & rigationibus ſolitis Dominus incrementa præberet. Vnde plenum pietatis & iuſtitię eſt, vt dę ijs, quę nobis cęleſtis pater miſericorditer contulit, nos quoq; alios adiuuemus. Sunt enim plurimi, qui nullam in agris, nullam in vineis, nullã in oleis habent portionem, quorum inopię de ea, quam dominus dedit, copia conſulendum eſt, vt & ipſi nobiſcum Deo pro terrę fœcunditate benedicant, & gaudeant poſsidentibus fuiſſe donata, quæ etiam pauperibus ac peregrinis fuerint facta cõmunia. Fœlix eſt illud horreum, & omnium fructuum multiplicatione dignisſimum, de quo egentium & debilium ſaturatur eſuries, de quo releuatur peregrini neceſſitas, de quo deſiderium fouetur infirmi. Quos ideo ſub diuerſis moleſtijs iuſtitia Dei laborare permiſit, vt miſeros pro patientia, & miſericordes pro beneuolentia coronaret. Huic aũt operi dilectiſsimi cum omnia opportuna ſint tempora, hoc nũc præcipuè aptum eſt atq; conueniens, in quo ſancti patres noſtri diuinitus inſpirati, decimi menſis ſanxere ieiunium, vt omnium fructuum collectione cõcluſa, rationabilis Deo abſtinentia dicaretur, & meminiſſet quiſq; ita vti abũdantia, vt & circa ſe abſtinentior, & circa pauperes eſſet effuſior. Efficaciſsima enim pro peccatis deprecatio eſt in eleemoſynis atq; ieiunijs, & velociter ad diuinas conſcendit aures talib. oratio eleuata ſuffragijs. Quoniam ſicut ſcriptum eſt, animæ ſuæ benefacit vir miſericors, & nihil vniuſcuiuſque tam proprium quàm quod impendit in proximum. Pars enim corporalium facultatum, quæ indigentibus miniſtratur, in diuitias tranſit æternas: & illę opes de hac largitate pariuntur, quæ nullo vſu minui, nulla poterunt corruptione violari. Beati aũt miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus: & ipſe erit illis ſumma præmij, qui eſt forma pcepti. Inter hæc aũt dilectiſsimi opera pietatis, quę nos Deo magis magiſq; cõmendant, dubium non eſt, quin hoſtis noſter, nocendi cupidus & peritus, acrioribus inuidiæ ſtimulis incitetur, vt quos apertis & cruentis perſecutionibus impugnare non finitur, ſub falſa Chriſtiani nominis profeſsione corrumpat, habens hæreticos huic operi ſeruientes, quos à catholica fide deuios, ſibique ſubiectos, militare in caſtris ſuis ſub diuerſis erroribus. fecit. Et ſicut decipiẽdis primis hominib. miniſterium ſibi ſerpentis adſumpſit, ita horũ linguas ad ſeducendos rectorum animos veneno ſuæ falſitatis armauit. Sed ijs inſidijs dilectiſsimi paſtorali ſolicitudine, in quantum dñs auxiliatur, occurrimus: & ne quid de ſancto grege pereat præcauentes, paternis vos denunciationibus admonemus, vt labia iniqua & linguã doloſam, à quibus animã ſuam Propheta liberari poſtulat, declinetis: quoniam ſermo eorum, ſicut ait Beatus Apoſtolus, ſerpit vt cancer. Humiliter irrepunt, blandè capiũt, molli-

Pro frugibus terræ ut laudandus Deus.

Oratio unde ſit efficax.

Prou. 2.

Matth. 5.

Hæretici miniſtri diaboli.

Gen. 3.

Pſal. 119

2. Tim. 2.

molliter ligant,latenter occidunt. Veniunt enim, ſicut ſeruator prædixit, ſub veſtitu ouium, intus autem ſunt lupi rapaces:quia non poſſent veras & ſimplices oues fallere,niſi Chriſti nomine tegerent rabiem beſtialem. In ijs autem omnibus operatur,qui cum ſit veræ illuminationis inimicus, in lucis ſe angelum transfigurat.Huius arte Baſilides,huius Marcion callet ingenio,hoc duce agitur Sabellius,hoc præcipitatur rectore Photinus,huius poteſtati famulatur Arius,huius ſpiritui ſeruit Eunomius.Tota denique beſtiarum talium cohors hoc præſide ab Eccleſiæ vnitate diſceſsit, hoc magiſtro à veritate deſciuit.Sed cùm in cunctis peruerſitatibus multiformem teneat principatũ,arcem tamen ſibi in Manichæorum ſtruxit inſania, & latiſsimam in eis aulam,in qua ſe exultantiùs iactaret,inuenit, vbi non vnius prauitatis ſpeciem, ſed omnium ſimul errorum impietatumq́ue mixturam generaliter poſsideret. Quod enim in paganis prophanum,quod in Iudæis carnalibus cæcum,quod in ſecretis magicæ artis illicitum, quod denique in omnibus hæreſibus ſacrilegum atque blaſphemum eſt,hoc in iſtos, quaſi in ſentinam quandam cum omnium ſordium concretione confluxit. Vnde vniuerſas eorum impietates ac turpitudines enarrare perlongum eſt, ſuperat enim verborum copiam, criminum multitudo. Ex quibus ad indicandum pauca ſufficiunt,vt de ijs quæ audieritis, etiam illa, quæ verecundè prætermittimus,æſtimetis.De ſacris tamen eorũ, quæ apud illos tam obſcœna ſunt,quàm nefanda, quod inquiſitioni noſtræ Dominus manifeſtare voluit,non tacemus,ne quiſquam putet nos de hac re dubiæ famæ & incertis opinionibus crediſiſſe.Reſidentibus itaq; mecum Epiſcopis ac presbyteris,ac in eundem conſeſſum Chriſtianis viris ac nobilibus congregatis,electos & electas eorum iuſsimus præſentari. Qui quũ de peruerſitate dogmatis ſui & de feſtiuitatum ſuarum conſuetudine multa reſerarent,illud quoque ſcelus,quod eloqui verecundum eſt, prodiderunt, quod tanta diligentia inueſtigatum eſt,vt nihil minùs credulis, nihil obtrectatoribus relinqueretur ambiguum. Aderant enim omnes perſonæ, per quas nefandum facinus fuerat perpetratum, puella ſcilicet vt multùm decennis,& duæ mulieres,quæ ipſam nutrierant,& huic ſceleri præpararant. Præſtò erat etiam adoleſcentulus vitiator puellæ,& Epiſcopus ipſorum deteſtandi criminis ordinator.Omnium par fuit horum & vna confeſsio, & patefactum eſt execratum,quod aures noſtræ vix ferre potuerunt. De quo ne apertiùs loquentes, caſtos offendamus auditus, geſtorum documenta ſufficiunt:quibus pleniſsimè docetur nullam in hac ſecta pudicitiam,nullam honeſtatem,nullam penitus reperiri caſtitatem.In qua lex eſt mendacium,diabolus religio,ſacrificiũ turpitudo.Hos ideo homines dilectiſsimi per omnia execrabiles atque peſtiferos,quos aliorum regionum perturbatio nobis intulit crebriores,ab amicitia veſtra penitus abdicate,vosq́; præcipuè mulieres à talium noticia & colloquijs abſtinete: ne dum fabuloſis narrationibus incautus delectatur auditus, in diaboli laqueos incidatis. Qui ſciens, quòd primum virum mulieris ore ſeduxerit, & per fœmineam credulitatem omnes homines à paradiſi felicitate deiecerit, veſtro nunc quoque ſexui ſecuriore inſidiatur aſtutia,vt eas,quas ſibi potuerit per miniſtros ſuæ falſitatis illicere,& fide ſpoliet & pudore.Illud quoque vos dilectiſsimi obſecrans moneo,vt ſi cui veſtrum innotuerit,vbi habitent,vbi doceant,quos frequentent,& in quorum ſocietate requieſcant, noſtri ſolici-

Manichæorum impietas.

Manichæorum ſacrificia.

Heretici prodendi.

tudini fideliter indicetis. Quia parùm prodeſt vnicuique, quòd protegente ſpiritu ſancto ab iſtis ipſe non capitur, ſi cum alios capi intelligit, non mouetur. Contra communes hoſtes pro ſalute communi, vna communis debet eſſe vigilantia, ne de alicuius membri vulnere etiam alia poſsint mébra corrumpi. Et qui tales non prodendos putant, in iudicio Chriſti inuenientur rei de ſilentio, etiamſi non contaminantur aſſenſu. Adſumite igitur religioſæ ſolicitudinis pium zelum, & contra ſæuiſsimos hoſtes animarum, omnium fidelium cura conſurgat. Ideoq; enim miſericors Deus quãdam nobis partem prodidit hominum noxiorum, vt manifeſtato periculo, excitaretur diligentia cautionis. Non ſufficiat quod actum eſt, ſed eadem inquiſitio perſeueret: quæ hoc auxiliante Deo conſequitur, vt non ſolùm qui recti ſunt, incolumes perſeuerent, ſed etiam multi, qui diabolica ſeductione decepti ſunt, ab errore reuocentur. Veſtræ autem orationes & eleemoſynæ atque ieiunia, miſericordi Deo per hanc ipſam deuotionem ſacratiùs adferentur, cum etiam hoc opus fidei ad omnia officia pietatis acceſſerit. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud præſenté beatiſs. Apoſtolum Petrũ vigilias celebremus: qui ſicut experimur & credimus, pro commendatis ſibi ouibus indeſinenter paſtorales prætendit excubias, exoraturus deprecationibus ſuis, vt Eccleſia Dei, quæ ipſius eſt prędicationibus inſtituta, ab omni errore ſit libera, per Chriſtum Dominum noſtrum. Amen.

Interceſſio ſanctorum.

Sermo ſextus de ieiunio decimi menſis & de miſericordiæ operibus.

Morbus auaritiæ quis, & fructus eleemoſynarum ac ieiuniorum Chriſtianorum.

**utilitatis*

EVangelicis ſanctionibus dilectiſsimi multũ *autoritatis prębet doctrina legalis, cùm quædam de mandato veteri ad nouam obſeruantiam transferuntur: & ex ipſa Eccleſiaſtica deuotione demonſtratur, quòd dominus Ieſus Chriſtus non venit lege ſoluere, ſed adimplere. Ceſſantibus enim ſignificationibus, quibus Saluatoris noſtri nunciabatur aduentus: & peractis figuris, quas abſtulit ipſa præſentia veritatis, ea quæ vel ad regulas morum, vel ad ſimplicem Dei cultum, ratio pietatis inſtituit, in eadem apud nos forma, in qua ſunt condita, perſeuerant: & quæ vtrique teſtamento erant congrua, nulla ſunt commutatione variata. Ex ijs autem eſt etiam decimi menſis ſolenne ieiunium, quod à nobis nunc eſt annua couſuetudine celebrandum. Quia plenum iuſtitiæ eſt atque pietatis, gratias agere diuinæ largitati pro fructibus, quos in vſus hominum ſecundum ſummæ prouidentię temperamentum terra produxit. Quod vt prompto animo nos facere monſtremus, non ſolùm cótinentiam ieiunij, ſed etiam eleemoſynarum curam oportet adſumi: vt de terra quoque cordis noſtri germen iuſtitiæ & fructus charitatis oriatur, & miſericordiam Dei pauperum ipſius miſerendo mereamur. Efficaciſsima enim eſt ad exorandum Deum poſtulatio, cui pietatis opera ſuffragantur. Quoniã qui ſuum ab inope nõ auertit animũ, citò ad ſe dñi conuertit auditum, dicente Domino: Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt. Dimittite, & dimittetur vobis. Quid hac iuſtitia benignius?

Matth. 5.
Veteris legis quænam abolita ſint, & quæ ſeruentur?
Luc. 6.

Quid

Quid hac retributione clementius,vbi ſententia iudicaturi in poteſtate ponitur iudicandi?Date inquit,& dabitur vobis. Quam citò diffidentiæ ſolicitudo & auaritiæ eſt amputata cunctatio, vt quod redditurã ſe promittit veritas, ſecura expendat humanitas. Conſtans eſto Chriſtiane largitor:da quod accipias,ſere quod metas,ſparge quod colligas. Noli metuere diſpendium,noli de dubio ſuſpirare prouentu.Subſtantia tua cùm bene erogatur, augetur:& concupiſcere iuſtum miſericordiæ lucrũ, æterni quæſtus eſt ſectari comertium. Munerator tuus vult te eſſe munificum,& qui dat vt habeas,mandat,vt tribuas,dicens:Date,et dabitur vobis.Amplectenda eſt tibi promiſsionis iſtius gratulanda conditio. Quamuis enim non habeas,niſi quod acceperis,non potes tamen non habere,quod dederis.Qui ergo pecunias amat,& multiplicare opes ſuas immodicis optat augmẽtis,hoc potiùs ſanctum fœnus exerceat, & hac vſurarum arte diteſcat, vt non hominum laborantium captet neceſsitates, ne per doloſa officia laqueos incidat inſolubilium debitorum,ſed illius ſit creditor, illius fœnerator, qui dicit:Date,& dabitur vobis. Et qua menſura menſi fueritis, eadem remetietur vobis. Infidelis autem & iniquus eſt etiam ſibi, qui quod æſtimat diligendum, non vult habere perpetuum. Quantalibet adijciat,quantalibet condat & congreget inops de hoc mundo & egenus abſcedet, dicente Dauid propheta: Quoniam cùm interierit,non accipiet omnia,neque deſcendet cum eo gloria domus eius.Qui ſi benignus eſſet animæ ſuæ, illi bona ſua crederet, qui & idoneus fideiuſſor eſt pauperum, & largiſsimus redditor vſurarum. Sed iniuſta & impudens auaritia,quæ beneficium ſe dicit præſtare cùm decipit,non credit Deo veraciter promittenti,& credit homini trepidè paciſcenti:dumque certiora exiſtimat præſentia quàm futura, meritò in hoc frequenter incurrit,vt ei cupiditas iniuſti lucri non iniuſti cauſa ſit damni. Vnde quilibet ſequatur euentus, mala ſemper eſt ratio fœnerantis, cui pecuniam & minuiſſe & auxiſſe peccatum eſt: vt aut miſer ſit amittendo quod dedit, aut miſerior accipiendo, quod non dedit. Fugienda prorſus eſt iniquitas fœnoris, & lucrum, quod omni caret humanitate, vitandum eſt. Multiplicatur quidem facultas iniuſtis & triſtibus incrementis, ſed mentis ſubſtantia contabeſcit: quoniam fœnus pecuniæ, funus eſt animæ. Quid enim de huiuſmodi ſentiat Deus, ſacratiſsimus propheta Dauid manifeſtat. Qui cùm diceret: Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requieſcet in monte ſancto tuo? reſponſo diuinæ vocis inſtruitur,& eum ad æternam requiem pertinere cognoſcit, qui inter alias piæ conuerſationis regulas, pecuniam ſuam non dedit ad vſuram: & à tabernaculo Dei oſtenditur alienus, & à ſancto monte eius extraneus, qui doloſum quæſtum de pecuniæ ſuæ captat vſuris:& dum per aliena cupit damna ditari, æterna dignus eſt egeſtate puniri. Vos itaque dilectiſsimi, qui ex toto corde promiſsionibus Domini credidiſtis, fugientes auaritiæ lepram immundiſsimam, donis Dei piè & ſapienter vtimini. Et quoniam de ipſius largitate gaudetis, date operam,vt poſſitis gaudiorum veſtrorum habere conſortes.Multis enim quę vobis ſuppetunt deſunt: & in quorundam indigentia,vobis materia data eſt diuinæ bonitatis imitandæ, vt per vos & in alios diuina beneficia tranſirent, & bene diſpenſantes temporalia,acquireretis æterna. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſab-

[Margin notes: *Eleemoſynarum vtilitas.* — Luc. 6. — 1. Cor. 4. — Pſalm. 48 — *Auaritiæ morbus.* — *Vſura quã pernicioſa,quamq; fugienda.* — Pſalm. 14.]

bato autem apud beatiſsimum apoſtolum Petrum vigilemus, cuius orationibus nobis per omnia obtineatur diuina protectio, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo ſeptimus de ieiunio decimi menſis & eleemoſynis.

Vt homo Chriſtianus impugnetur aſsiduè, quæq́; ſint piis arma contra inuiſibiles hoſtes.

Naturæ humanæ infirmitas

PRæſidia militiæ Chriſtianæ dilectiſsimi ſanctificandis mentibus noſtris atque corporibus diuinitùs inſtituta, ideo cum dierum temporumq́; curriculis ſine ceſſatione reparátur, vt infirmitatum noſtrarũ ipſa nos medicina cõmoneat. Natura quippe mutabilis & de peccati labe mortalis, licet etiam iam redempta & ſacro baptiſmate ſit renata, in quantum eſt paſsibilis, in tantum eſt ad deteriora procliuis. Corrumperetur carnali deſiderio, niſi ſpiritali muniretur auxilio: quia ſicut illi nunquam deeſt, vnde corruat, ita ſemper præſtò eſt, vnde ſubſiſtat, dicente apoſtolo: *1.Cor.10.* Fidelis Deus, qui vos non patietur tentari ſupra id quod poteſtis, ſed faciet prouẽtum, vt poſsitis ſuſtinere. Quamuis ergo Dominus protegat bellatores, *Pſal. 23.* & milites ſuos ille, qui potens eſt in prælio, cohortetur & dicat. *Ioan. 16.* Nolite timere, quia ego vici mundum, ſciendum tamẽ eſt dilectiſsimi, hoc incitamento formidinem ſublatam eſſe, non pugnam, & retuſo aculeo timoris, cauſam manere certaminis:

Diabolus duplici ratione impugnat nos.

quod ab hoſte verſuto, terribiliter quidem furore perſecutionis mouetur, ſed innocentibus ſpecie pacis infertur. Vbi enim in aperto ſunt pugnæ, in manifeſto ſunt & coronæ. Et hoc ipſum alit atque accendit patientiæ fortitudinem, quòd ſicut proxima eſt tribulatio, ita eſt & vicina promiſsio. Ceſſantibus verò publicis impugnationibus impiorum, & à cædibus ac ſupplicijs fidelium diabolo continente, ne pertinacia crudelitatum, multiplicatio noſtrorum fieret triumphorum, fremit aduerſarius, & cruentas inimicitias ad quietas conuertit inſidias, vt quos vincere fame & gelu, flãmis ferroq́; nõ poterat, ocio tabefaceret, cupiditatibus irretiret, ambitione inflaret, voluptate corrumperet.

Arma Chriſtianorum.

Sed ijs malis atq; alijs omnibus deſtruendis habet acies Chriſtiana potentes munitiones et arma victricia, Deo ſcilicet inſtruente milites ſuos, vt ſpiritu veritatis, manſuetudo iram, largitas auaritiã, benignitas extinguat inuidiã. Cõmutante enim dextera excelſi corda multorũ, redijt in nouitatem vetuſtas, & de iniquitatis famulis miniſtri, ꝓdiere iuſtitiæ. Subegit luxuriã cõtinentia, humilitas arrogantiã propulſauit: & qui impudicitia ſorduerant, caſtitate nituerunt. His aũt conuerſionib. dilectiſsimi, prouidente gratia Dei, addita ſunt ſancta ieiunia, quæ in quibuſdã dieb. ab vniuerſa Eccleſia deuotionẽ obſeruantiæ generalis exigerẽt. Quãuis eñ pulchrũ ſit atq; laudabile, vt ſingula quæq; mẽbra corporis Chriſti, ꝓprijs ornentur officijs, excellentioris tamẽ eſt actionis ſacratiorisq́; virtutis cùm in vnum propoſitũ, piç plebis corda concurrũt: vt illi cui ſanctificatio noſtra ſupplicium eſt, nõ ſolum à parte, ſed etiam à ſoliditate ſuperetur. Cui nunc operi dilectiſsimi decimus menſis offertur, admonens quodammodò pro qualitate temporis ſui, ne quiſquam frigore infidelitatis obtorpeat, ſed potius charitatis ſpiritu concaleſcat. Quoniam & per ipſa elementa mũdi, tanquàm ꝑ publicas paginas, ſignificationẽ diuinæ voluntatis

ac-

accipimus,nec vnquã ceſſat ſuperna eruditio,quando etiam de ijs,quæ nobis famulantur,imbuimur.Prçter illã nanq; apoſtolicã ſententiam,qua homines fructu pietatis carentes,vacuis arboribus comparantur, etiam illa ficus nobis cauenda eſt de ſuæ infœcunditatis exemplo, quam dominus leſus,ſicut Euangelium refert,nihil habentem quod eſuriens ſumeret,perpetua ſterilitate damnauit:vt intelligeremus,quoniam qui eſurientẽ non refouet egenũ,illi denegat cibũ, qui quod pauperi eſt datum,ſibi dixit impenſum.Et huius maledictionis arbores erunt,quibus à iudicante dicetur:Diſcedite à me maledicti in ignem çternum,quem præparauit pater meus diabolo & angelis eius. Eſuriui enim,& non dediſtis mihi manducare. Sitiui, & non dediſtis mihi bibere,&c.Quæ ideò ſingula recoluntur, vt aduertamus non futurum extra miſericordiam,qui vel partem horum operum fuerit executus. Anima autem neminem iuuans, erit arbor non habens poma, cùm totius fructus pietatis inuenietur aliena. Decimi ergo menſis ieiuniũ, quod eſt hyemalis temporis, ad agriculturam nos myſticam vocat,qua ſegetes & palmitum atq; arborum vires,quibus humana ſuſtentatur infirmitas,ſpiritalibus ſtudijs excolãtur,vt dominicus ager ſuis ditetur impendijs, & quem nunquàm expedit eſſe ſine fructu,de propria fiat vbertate fœcundior.Quod vtiq; intelligit ſanctitas veſtra,ad totius Eccleſiæ profectũ eſſe referendum,quorũ in fide germen eſt,in ſpe incrementum,in charitate maturitas.Quia caſtigatio corporis,& inſtantia orationis, tunc verã obtinent puritatem,cùm eleemoſynarum ſanctificatione niteſcunt, dicente Domino: Date eleemoſynam,& ecce omnia munda ſunt vobis. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum apoſtolum vigilias celebremus,ipſo præſtante & adiuuante,qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Matt. 3.
Matt. 21.
Pœna eorum, qui eleemoſynas non fecerunt.
Matt. 25.
Luc. 11.

Sermo octauus de ieiunio decimi menſis & eleemoſynis.

Ieiuniorum Chriſtianorum tempora quæ ſint, deq; duplici ieiunio.

CVm de aduentu regni Dei,& de mundi fine ac temporum diſcipulos ſuos ſeruator inſtrueret,totamq; Eccleſiam ſuam in apoſtolis ſuis erudiret: Cauete,inquit,ne grauentur corda veſtra crapula & ebrietate,& cogitationibus ſecularibus. Quod vtiq; præceptũ dilectiſsimi ad nos ſpecialius pertinere cognoſcim⁹, quib. denũciatus dies etiã ſi eſt occultus,nõ dubitatur eſſe vicinus.Ad cuius aduentũ omnẽ hominẽ cõuenit præparari, ne quẽquã aut ventri deditũ, aut curis ſecularib. inueniat implicatũ.Quotidiano eñ dilectiſſimi expimẽto probatur, potus ſacietate aciẽ mẽtis obtũdi,ciborũ nimietate vigorẽ cordis hebetari, ita vt delectatio edẽdi,etiã corporũ cõtraria ſit ſaluti,niſi ratio tẽperãtiæ obſiſtat illecebrç, & ꝙ futurũ eſt oneri, ſubtrahat voluptati. Quãuis eñ ſine aĩa nihil caro deſideret,& inde accipiat ſenſus,vnde ſumit & mot⁹, eiuſdẽ tamẽ eſt aĩæ quædã ſibi ſubditæ negare ſubſtãtiç,et interiori iudicio ab incõueniẽtib. exteriora frenare,vt à corporeis cupiditatib. ſçpiùs libera,in aula mentis poſsit diuinæ vacare ſapientiæ, vbi omni ſtrepitu terre-

Luc. 21.
Intẽperantiæ malum
Concupiſcẽtia frenanda.

terrenarum ſilente curarum, in meditationib. ſanctis & in delicijs lætetur æternis. Quod ſi in hac vita difficile eſt continuari, poteſt tamen frequenter adſumi, vt ſæpius ac diutiùs ſpiritalibus potiùs, quàm carnalibus occupemur. Et cùm melioribus curis impendimus maiores moras, ad incorruptibiles diuitias etiam temporales tranſeunt actiones. Huius obſeruantiæ vtilitas dilectiſsimi in Eccleſiaſticis eſt præcipuè conſtituta ieiunijs, quæ ex doctrina ſancti ſpiritus ita per totius anni circulũ diſtributa ſunt, vt lex abſtinentiæ omnibus ſit adſcripta temporibus. Si quidem ieiuniũ vernum in Quadrageſima, æſtiuũ in Pentecoſte, autumnale in menſe ſeptimo, hyemale autem in hoc, qui eſt decimus, celebramus, intelligentes diuinis nihil vacuum eſſe præceptis, & verbo Dei ad eruditionem noſtrã omnia elementa ſeruire, dum per ipſius mundi cardines, quaſi per quatuor Euangelia, inceſſabili tuba diſcimus, quod & prædicemus & agamus.

Ieiunia quatuor temporum ex ſancti ſpiritus doctrina manarunt.

Dicẽte enim Propheta: Cœli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamẽtum. Dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam: quid eſt, per quod veritas nobis non loquitur? Ipſius voces in die, ipſius audiuntur in nocte: & pulchritudo rerum vnius Dei opificio conditarum, non deſinit cordis auribus magiſtram inſinuare rationem, vt inuiſibilia Dei per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciantur, & non creaturis, ſed creatori omnium ſeruiatur.

Pſal.18. *Rom.1.*

Cùm ergo vniuerſa vitia per continentiam deſtruantur, & quicquid auaritia ſitit, quicquid ſuperbia ambit, quicquid luxuria concupiſcit, huius virtutis ſoliditate ſuperetur, quis non intelligat, quantum nobis per ieiunia conferatur? in quibus indicitur, vt non ſolùm à cibis, ſed etiam ab omnibus carnalibus deſiderijs temperetur.

Ieiunandũ ut ſit.

Alioquì ſuperfluũ eſt ſuſcipere eſuriem, & iniquam non deponere voluntatem: reciſo affligi cibo, & à concepto non deſilire peccato. Carnale eſt, non ſpiritale ieiunium, vbi ſoli corpori non parcitur, & in ijs, quæ omnib. delicijs ſunt nocẽtiora, permanetur. Quid prodeſt animæ foris agere quaſi dominam, & intus ſeruire captiuam? membris proprijs imperare, & ius propriæ libertatis amittere? Et meritò plerunque patitur famulam rebellantem, quę non reddit Domino debitam ſeruitutem. Ieiunet ergo corpus ab eſcis, mens ieiunet à vitijs, & curas cupiditatesq́ue terrenas, regis ſui lege dijudicet. Meminerit primam dilectionem Deo, ſecundam deberi proximo, omneſq́ue affectus ſuos hac regula dirigendos, vt nec à cultu recedat Domini, nec ab vtilitate conſerui. Quomodo autẽ Deus colitur, niſi vt quod ipſi placet, placeat & nobis, nec ab eius imperio noſter vnquam reſultet affectus? Quoniam ſi hoc quod ille vult, volumus, ab illo ſumet infirmitas noſtra virtutem, à quo ipſam accepimus voluntatem. Deus eſt enim, ſicut ait Apoſtolus, qui operatur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate.

Philip.2.

Nec ſuperbia denique homo inflabitur, nec deſperatione frangetur, ſi bonis diuinitus datis in gloriam dantis vtatur, & ab ijs deſideria ſua reuocet, quæ ſibi nocitura cognoſcit. Abſtinens enim ab inuidiæ malignitate, à luxuriæ diſſolutione, à perturbatione iracundiæ, à cupiditate vindictæ, purificabitur veri ſanctificatione ieiunij, & incorruptibilium deliciarum voluptate paſcetur, vt per vſum ſpiritalem etiam terrenas copias in cœleſtem nouerit transferre ſubſtantiam, non ſibi condendo quæ acceperit, ſed magis magiſq́ue multiplicando quod dederit. Vnde paternæ charitatis affectu dilectionem veſtram monemus, vt ieiunium decimi menſis fructuoſum vobis eleemoſynarum

largita-

largitate faciatis, gaudentes quòd per vos Dominus pauperes ſuos paſcit & veſtit. Quibus vtique poſſet eas, quas vobis contulit, tribuere facultates, niſi pro ineffabili miſericordia ſua & illos iuſtificare vellet de patientia laboris, & vos de opere charitatis. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatiſsimum Apoſtolum Petrum vigilias celebremus, qui & orationes & ieiunia & eleemoſynas noſtras precibus ſuis dignabitur adiuuare præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regat in ſecula ſeculorum, Amen. *Interceſſio ſanctorum.*

D. LEONIS PAPAE ET PONTIFICIS MAXIMI, HVIVS NOMINIS PRIMI, IN PRAECIPVIS totius anni ſolennitatibus, Sermones ad fidelem plebem habiti.

In ſolennitate Natiuitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti Sermo primus.

De lætitia in hac ſolennitate habenda, & quid Chriſtus ſua natiuitate nobis attulerit.

SAluator noſter dilectiſsimi hodie natus eſt, gaudeamus. Neque enim fas eſt locum eſſe triſtitiæ, vbi natalis eſt vitæ: quæ conſumpto mortalitatis timore, nobis ingerit de promiſſa æternitate lætitiam. Nullus ab huius alacritatis participatione ſecernitur, vna cunctis lætitiæ communis eſt ratio: quia dominus noſter peccati mortiſque deſtructor, ſicut nullum à reatu liberum reperit, ita pro liberandis omnibus venit. Exultet ſanctus, quia propinquat ad palmam. Gaudeat peccator, quia inuitatur ad veniam. Animetur gentilis, quia vocatur ad vitam. Dei nanque filius ſecundum plenitudinem temporis, quã diuini conſilij inſcrutabilis altitudo diſpoſuit, recõciliandam authori ſuo naturam generis adſumpſit humani, vt inuẽtor mortis diabolus, per ipſam quam vicerat, vinceretur. In quo conflictu pro nobis inito, magno & mirabili æquitatis iure certatum eſt, dum omnipotens Dominus cum ſæuiſsimo hoſte, non in ſua maieſtate, ſed in noſtra congreditur humilitate, obijciens ei eandem formam, eandemque naturam, mortalitatis quidem noſtræ participem, ſed peccati totius expertem. *Chriſtus qua ratione cum diabolo conflixerit.* Alienum quippe ab hac natiuitate eſt, quod de omnibus legitur: Nemo mundus à ſorde, nec infans, cuius eſt vnius diei vita ſuper terram. Nihil ergo in iſtam ſingularem natiuitatem de carnis concupiſcentia tranſiuit, nihil de peccati lege manauit. Virgo regia Dauidicæ ſtirpis eligitur, quæ ſacro grauidanda fœtu, diuinam humanamque prolem prius conciperet mente, quàm corpore. Et ne ſuperni ignara conſilij ad inuſitatos paueret effectus, quod in ea operandum erat à ſpiritu ſancto, colloquio didicit angelico. Nec damnum credidit pudoris, Dei genitrix mox futura. Cur enim de conceptionis nouitate deſperet, cui

efficientia de altiſsimi virtute promittitur? Confirmatur credentis fides etiam præeuntis atteſtatione miraculi. Donatur Elizabeth inopinata fœcunditas, vt qui conceptum dederat ſterili, daturus non dubitaretur & virgini.

Ioan. 1. Verbum igitur Dei Deus, filius Dei, qui in principio erat apud Deum, per quem facta ſunt omnia, & ſine quo factum eſt nihil, propter liberandum hominem ab æterna morte factus eſt homo: ita ſe ad ſuſceptionem humilitatis noſtræ ſine diminutione ſuæ maieſtatis inclinans, vt manens quod

Philip. 2. erat, adſumensq; quod nõ erat, veram ſerui formam ei formæ, in qua Deo

In Chriſto gemina natura, & una perſona. patri eſt æqualis, vniret: & tãto fœdere naturam vtranq; conſereret, vt nec inferiorem conſumeret glorificatio, nec ſuperiorem minueret adſumptio. Salua igitur proprietate vtriuſq; ſubſtantiæ, & in vnam coëunte perſonam, ſuſcipitur à maieſtate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, & ad rependendum noſtræ conditionis debitum, natura inuiolabilis naturæ eſt vnita paſſibili, Deusq; verus & homo verus, in vnitatem Domini temperatur, vt quod noſtris remedijs congruebat, vnus atque idem Dei hominumq; mediator, & mori poſſet ex vno, & reſurgere poſſet ex altero. Meritò igitur virgineæ integritati nihil corruptionis intulit partus ſalutis, quia cuſtodia fuit pudoris æditio veritatis. Talis igitur dilectiſsimi

1. Cor. 1 natiuitas decuit Dei virtutem & Dei ſapientiam Chriſtum, qua nobis et humilitate congrueret, & diuinitate præcelleret. Niſi enim eſſet verus Deus, non adferret remedium; niſi eſſet homo verus, non præberet exemplum.

Luc. 2. Ab exultantibus ergo angelis naſcente Domino gloria in excelſis Deo canitur, & pax in terra bonæ voluntatis hominibus nunciatur. Vident enim cœleſtem Hieruſalem ex omnibus gentibus mundi fabricari, de quo ine-

Epheſ. 2. narrabili diuinæ pietatis opere quãtùm lætari debet humilitas hominum, quum tantùm gaudeat ſublimitas angelorum? Agamus ergo dilectiſsimi gratias Deo patri per filium eius in ſpiritu ſancto, qui propter multam cha-

Ephеſ. 4. ritatem ſuam, qua dilexit nos, miſertus eſt noſtri: & cùm eſſemus mortui peccatis, conuiuificauit nos Chriſto, vt eſſemus in ipſo noua creatura, no-

Coloſ. 3. uumq; figmentum. Deponamus ergo veterem hominem cum actibus ſuis, & adepti participationem generationis Chriſti, carnis renunciemus operibus. Agnoſce ô Chriſtiane dignitatem tuam, & diuinæ conſors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conuerſatione recidere. Meméto, cuius capitis & cuius corporis ſis membrum. Reminiſcere, quia erutus de poteſtate tenebrarum, translatus es in Dei lumen, & regnum. Per baptiſmatis ſacramentum, ſpiritus ſancti factus es templum. Noli tantum habitatorem prauis de te actibus effugare, & diaboli te iterum ſubijcere ſeruituti: quia precium tuum ſanguis eſt Chriſti, qui veritate te iudicabit, & miſericordia te redemit, qui cũ patre & ſancto ſpiritu regnat in ſecula ſeculorũ, Amen.

Sermo ſecundus in eadem ſolennitate.

Natiuitatis Chriſti quæ fuerit neceſsitas, qualitas & vtilitas.

EXultemus in Domino Dilectiſsimi, & ſpiritali iucunditate lætemur: quia illuxit nobis dies redemptionis noſtræ, reparationis antiquæ, felicitatis æternæ. Reparatur enim nobis ſalutis noſtræ annua reuolutione ſacramẽtum, ab initio promiſſum,

in

in fine redditum,ſine fine manſurum.In quo dignum eſt nos erectis ſurſum cordibus,diuinũ adorare myſterium,vt quod magno Dei munere agitur, magnis Eccleſiæ gaudijs celebretur.Deus enim omnipotens & clemens,cuius natura bonitas, cuius voluntas potentia, cuius opus miſericordia eſt, ſtatim vt nos diabolica malignitas veneno ſuæ mortificauit inuidiæ, prædeſtinata renouandis mortalibus ſuę pietatis remedia inter ipſa mundi primordia præſignauit,denuncians ſerpenti futurum ſemen mulieris, quod noxij capitis elationem ſua virtute contereret, Chriſtum ſcilicet in carne venturum Deum hominemq́ue ſignificans,qui natus ex virgine violatorẽ humanæ propaginis incorrupta natiuitate damnaret.Nam quia gloriabatur Diabolus ſua fraude deceptũ hominem diuinis caruiſſe muneribus, & immortalitatis dote nudatum duram mortis ſubijſſe ſententiam, ſeque in malis ſuis quoddam de præuaricatoris conſortio inueniſſe ſolatium, Deum quoq; iuſtę ſeueritatis exigente ratione,erga hominem, quem in tanto honore condiderat,antiquam mutaſſe ſententiam:opus fuit dilectiſsimi,ſecreti diſpenſatione conſilij,vt incommutabilis Deus(cuius voluntas non poteſt ſua benignitate priuari)primam pietatis ſuæ diſpoſitionem ſacramento occultiore compleret, & homo diabolicæ iniquitatis verſutia actus in culpam contra Dei propoſitum non periret. ¶ Aduenientibus ergo temporibus dilectiſsimi,quæ redemptioni hominum fuerant præſtituta,ingreditur hęc infima Ieſus Chriſtus dominus noſter,de cęleſti ſede deſcendens,& à paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus.Nouo ordine,quia inuiſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris:incomprehenſibilis voluit comprehendi: ante tempora manens, eſſe cœpit ex tempore. Vniuerſitatis dñs ſeruilẽ formam obũbrata maieſtatis dignitate ſuſcepit. Impaſsibilis Deus non dedignatus eſt homo eſſe paſsibilis,& immortalis mortis legibus ſubiacere.Noua autem natiuitate genitus eſt,conceptus à virgine,natus ex virgine,ſine paternæ carnis concupiſcentia,ſine maternę integritatis iniuria: quia futurum hominum ſaluatorem talis ortus decebat, qui & in ſe haberet humanæ ſubſtantiæ naturam,& humanæ carnis inquinamenta neſciret. Author enim in carne naſcenti Deus eſt,teſtante angelo ad beatam virginem Mariam: Quia ſpiritus ſanctus ſuperueniet in te,& virtus altiſsimi obumbrabit tibi: ideoq́ue quod naſcetur ex te ſanctum,vocabitur filius Dei.Origo diſsimilis, ſed natura conſimilis:humano vſu & conſuetudine, quod credimus,caret, ſed diuina poteſtate ſubnixum eſt,quod virgo conceperit,virgo pepererit,virgo permanſerit.Non hic cogitetur parientis conditio,ſed naſcentis arbitrium, qui ſic homo natus eſt, vt volebat & poterat. Si veritatem quęris humanæ naturæ, cognoſce materiam:ſi rationem ſcrutaris originis, virtutem confitere diuinam. Venit enim Dominus Ieſus Chriſtus contagia noſtra auferre, non perpeti, nec ſuccumbere vitijs, ſed mederi. Venit,vt omnem langorem corruptionis & vniuerſa vulnera ſordentium curaret animarum:propter quod oportuit vt nouo naſceretur ordine, qui nouam impolutæ ſynceritatis gratiam humanis corporibus inferebat.Oportuit enim, vt primam genitricis integritatem naſcens incorruptio cuſtodiret, & complacitum ſibi clauſtrum pudoris & ſanctitatis hoſpitium, diuini ſpiritus virtus infuſa ſeruaret, quæ ſtatuerat deiecta erigere, confracta ſolidare, & ſuperandis carnis illecebris, multiplicatum pudicitiæ

Dei in homines benignitas.

Gen. 3.

Incarnationis neceſſitas.

Luc. 1.

Partus diuini qualitas.

citiæ donare virtutem, vt virginitas, quæ in alijs non poterat ſalua eſſe generando, fieret alijs imitabilis confitendo, renaſcendo. Hoc ipſum autem dilectiſsimi, quòd Chriſtus naſci elegit ex virgine, nónne apparet altiſsimę fuiſſe rationis? vt ſcilicet humano generi natam ſalutem diabolus ignoraret, & ſpiritali latente conceptu, quem non alium videret quàm alios, non aliter crederet natum eſſe quàm cæteros. Cuius enim ſimilem cum vniuerſis aduertit naturam, parem habere arbitratus eſt cum omnibus cauſam. Nec intellexit à tráſgreſsionis vinculis liberum, quem ab infirmitate mortalitatis non inuenit alienum. ¶ Verax nanq; miſericordia Dei, cùm ad reparandum humanũ genus ineffabiliter ei multa ſuppeterent, hanc potiſſimùm conſulendi viam elegit: qua ad deſtruendum opus diaboli non virtute vteretur potentiæ, ſed ratione iuſtitiæ. Nã ſuperbia hoſtis antiqui nõ immeritò ſibi in omnes homines ius tyránicum vendicabat, nec indebito dominatu premebat, quos à mandato Dei ſpontaneos in obſequium ſuæ voluntatis allexerat. Non itaq; iuſtè amitteret originalem dedititij generis ſeruitutem, niſi de eo, quod ſubegerat, vinceretur. Quod vt fieret, ſine virili ſemine æditus eſt Chriſtus ex virgine, quam non humanus coitus, ſed ſpiritus ſanctus fœcundauit. Et cùm in omnibus matribus non fiat ſine peccati ſorde cõceptio, hæc inde purgationem traxit, vnde concepit. Quò enim paterni ſeminis transfuſio nõ peruenit, peccati ſe illic origo non miſcuit. Inuiolata virginitas concupiſcentiam neſciuit, ſubſtantiam miniſtrauit. Adſumpta eſt de matre hominis natura non culpa, creata eſt forma ſerui ſine conditione virili: quia nouus homo ſic contemperatus eſt veteri, vt & veritatem ſuſciperet generis, & vitium excluderet vetuſtatis. Quum igitur miſericors omnipotenſq; ſaluator ita ſuſceptionis humanæ moderaretur exordia, vt virtutem inſeparabilis à ſuo homine deitatis per velamẽ noſtræ infirmitatis abſconderet, illuſa eſt ſecuri hoſtis aſtutia, qui natiuitatẽ pueri, in ſalutem generis humani procreati, non aliter ſibi quàm omnium naſcentium putauit obnoxiam. Vidit enim vagientem atq; lachrymantem, vidit pannis inuolutum, circuncisioni ſubditum, & legalis ſacrificij oblatione perfunctum. Agnouit deinceps ſolita pueritiæ incrementa, & vſque in viriles annos de naturalibus non dubitauit augmentis. Inter hæc intulit cõtumelias, multiplicauit iniurias, adhibuit maledicta, opprobria, blaſphemias, conuitia: omnem poſtremò in ipſum vim ſui furoris effudit. Omnia tentamentorum genera percurrit, & ſciẽs quo humanam naturam infeciſſet veneno, nequaquam credidit primæ transgreſsionis exortem, quẽ tot documẽtis didicit eſſe mortalem. Perſtitit ergo improbus prædo & auarus exactor in eum, qui nihil ipſius habebat, inſurgere: & dum vitiatæ originis præiudicium generale perſequitur, chirographum, quo nitebatur, excedit, ab illo iniquitatis exigens pœnam, in quo nullam reperit culpã. Soluitur itaq; letiferæ pactionis maleſuada conſcriptio, & per iniuſtitiá plus petendi, totius debiti ſumma vacuatur. Fortis ille vinculis nectitur ſuis, & omne commentum maligni in caput ipſius retorquetur. Ligato mũdi principe, captiuitatis vaſa rapiuntur. Redit in honorem ſuum ab antiquis cõtagijs purgata natura: mors morte deſtruitur, natiuitas natiuitate reparatur: quoniam ſimul & redemptio aufert ſeruitutem, & regeneratio mutat originem, & fides iuſtificat peccatorem. ¶ Quiſquis igitur Chriſtiano nomine piè & fideliter gloriaris, reconciliationis huius gratiam iuſto perpen

Chriſtus cur natus ex virgine

Cur Deus non potẽtia ſed iuſticia nos redemerit

Lucæ 2.

de

de iudicio. Tibi enim quondam abiecto, tibi extruſo paradiſi ſedibus, tibi per longa exilia morienti, tibi in puluerem & cinerem diſſoluto, cui iam non erat ſpes vlla viuendi, per incarnationem Verbi poteſtas data eſt, vt de longinquo ad tuum reuertaris authorem, recognoſcas parentem, liber efficiaris ex ſeruo, de extraneo proueharis in filium: vt qui ex corruptibili carne natus es, ex Dei ſpiritu renaſcaris, & obtineas per gratiam, quod non habebas per naturam: vt ſic te Dei filium per ſpiritum adoptionis agnoueris, Deum patrem audeas nuncupare: malæ conſcientiæ reatu abſolutus, ad cœleſtia regna ſuſpires: voluntatem Dei facias diuino fultus auxilio: imiteris angelos ſuper terram: immortalis ſubſtantiæ virtute paſcaris: ſecurus aduerſus inimicas tentationes pro pietate confligas: & ſi cæleſtis militiæ ſacramenta ſeruaueris, non dubites te in caſtris triumphalibus Regis æterni pro victoria coronandum, cumq; te reſurrectio pijs parata ſuſceperit, in regni cœleſtis conſortium prouehendum. Habentes ergo tantæ ſpei fiduciam dilectiſsimi, in fide, qua fundati eſtis, ſtabiles permanete, ne idem ille tentator, cuius iam à vobis dominationem Chriſtus excluſit, aliquibus vos iterum ſeducat inſidijs, & hæc ipſa præſentis diei gaudia fallaciæ ſuæ arte corrumpat, illudens ſimplicioribus animis de quorundam *perſuaſione peſtifera, quibus hæc dies ſolennitatis noſtræ, non tam de natiuitate Chriſti, quàm de noui, vt dicunt, ſolis ortu honorabilis videatur. Quorum corda vaſtis tenebris obuoluta & ab omni incremento veræ lucis aliena ſunt. Trahũtur enim adhuc ſtultiſsimis gentilitatis erroribus: & quia ſupra id, quod carnali intuentur aſpectu, nequeunt aciem mentis erigere, miniſtra mundi luminaria diuino honore venerantur. Abſit ab animis Chriſtianis impia ſuperſtitio, prodigioſumq; mendacium. Vltra omnẽ modũ diſtant à ſempiterno temporalia, ab incorporeo corporea, à dominatore ſubiecta. *Quæ etſi mirandam habent pulchritudinem, adorandam tamen non habent deitatem. Illa ergo virtus, illa ſapientia, illa eſt colenda maieſtas, quæ vniuerſitatem mundi creauit ex nihilo, & in quas voluit formas atq; menſuras, terrenam cœleſtemq; ſubſtantiam omnipotenti ratione produxit. Sol & luna & ſidera, ſint commoda vtentibus, ſint ſpecioſa cernẽtibus, ſed ita, vt de illis gratię referãtur autori, & adoretur De⁹, qui condidit, nõ creatura quæ ſeruit. Laudate igitur Deũ dilectiſsimi in omnibus operibus eius atq; iudicijs. Sit in vobis indubitata credulitas virgineæ integritatis & partus. Reformationis humanæ ſacrum diuinumq; myſterium ſancto atq; ſyncero honorate famulatu. Amplectimini Chriſtum in noſtra carne naſcentem, vt eundem Deum gloriæ videre mereamini in ſua maieſtate regnantem. Qui cum patre & ſpiritu ſancto manet in vnitate deitatis in ſecula ſeculorum, Amen.

Chriſti incarnatio quid homini conduxerit.

* *præſumptione*

* *Quis Adorãdus ſolus Deus*

Sermo tertius in eadem ſolennitate.

Vt ſentiendum ſit de Chriſti diuinitate & humanitate, & quare eius incarnatio tam diu dilata fuit.

Nota quidẽ ſunt vobis dilectiſsimi, & frequenter audita, quæ ad ſacramenta pertinent ſolennitatis hodiernæ. Sed ſicut illæſis oculis voluptatem adfert lux iſta viſibilis: ita cordibus ſanis æternum dat gaudium natiuitas ſaluatoris, quæ à nobis

nunquam eſt reticenda. Non enim ad illud tantummodò ſacramentum,
quo filius Dei conſempiternus eſt patri, ſed etiam ad hunc ortum, quo ver
Eſa.55. bum caro factum eſt, credimus pertinere, quod dictum eſt: Generationem
eius quis enarrabit? Deus itaque Dei filius, par atq; eadem de patre & cum
patre natura, vniuerſitatis creator & Dominus, totus vbiq; præſens, & vni-
uerſa excedens, in ordine temporum, quæ ipſius diſpoſitione decurrunt,
Matris uirginis inuiolata integritas. hunc ſibi diem, quo in ſalutem mundi ex beata virgine naſceretur, elegit,
integro per omnia pudore generantis. Cuius virginitas ſic non eſt violata
partu, vt non fuerat temerata conceptu, vt impleretur, ſicut ait Euangeliſta,
Eſa.7. quod dictum eſt à Domino per Eſaiã prophetam: Ecce virgo concipiet in
vtero, & pariet filiũ, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod interpreta
tur, Nobiſcum Deus. Hic enim mirabilis ſacræ virginis partus, verè huma-
nam, verè diuinam vna ædidit prole naturam: quia nõ ita proprietates ſuas
tenuit vtraque ſubſtantia, vt perſonarum in eis poſsit eſſe diſcretio: nec ſic
creatura in ſocietatẽ ſui creatoris eſt adſumpta, vt ille habitator & illa ha-
bitaculum eſſet, ſed ita vt naturæ alteri altera miſceretur. Et quamuis alia
ſit, quæ ſuſcipitur, alia verò, quæ ſuſcipit: in tantam tamen vnitatã conue-
nit vtriuſque diuerſitas, vt vnus idemq; ſit filius, qui ſe, & ſecundum quod
verus eſt homo, patre dicit minorem: & ſecundum quod verus eſt Deus,
Ioan 14. patri profitetur æqualem. Hãc vnitatem dilectiſsimi, qua creatori creatura
Ioan.10. conſeritur, intelligentiæ oculis cernere cæcitas Ariana non potuit, quæ v-
nigenitum Dei, eiuſdem cum patre gloriæ atque ſubſtantiæ eſſe non cre-
dens, minorem dixit filij deitatem, de ijs argumenta ſumens, quæ ad for-
mam ſunt referenda ſeruilem, quam idem filius Dei, vt oſtendat in ſe non
diſcretæ, neq; alterius eſſe perſonæ, ſic cum eadem dicit: Ego & pater vnum
Ioan.10. ſumus. In forma enim ſerui, quam noſtræ reparationis cauſa in fine ſeculo-
Galath.4. rum ſuſcepit, minor eſt patre: in forma autem Dei, in qua erat ante ſecu-
Ioan.1. la, æqualis eſt patri. In humilitate humana factus eſt ex muliere, factus ſub
lege: in maieſtate diuina, manens Dei verbum, per quod facta ſunt omnia.
Chriſtus quõ maior & minor ſit patre. Proinde qui in forma Dei fecit hominem, in forma ſerui factus eſt homo,
ſed vtrunque Deus de potentia ſuſcipientes, vtrunque homo de humilita-
te ſuſcepti. Tenet enim ſine defectu proprietatem ſuam vtraque natura.
Et ſicut formam ſerui, forma Dei non adimit: ita formam Dei, ſerui for-
ma non minuit. Sacramentum itaque vnitæ cum infirmitate virtutis, pro-
pter eandem hominis naturam minorem patre dici filium ſinit. Deitas au-
tem, quæ vna eſt in Trinitate Patris & Filij & Spiritus ſancti, omnem opi-
nionem inæqualitatis excludit. Nihil enim ibi habet æternitas tempora-
le, nihil natura diſsimile: vna illic voluntas eſt, eadem ſubſtantia, par po-
teſtas, & non tres dij, ſed vnus eſt Deus: quia vera & inſeparabilis eſt vni-
tas, vbi nulla poteſt eſſe diuerſitas. In integra igitur veri hominis perfe
ctaque natura, verus natus eſt Deus, totus in ſuis, totus in noſtris. Noſtra
autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparan-
da ſuſcepit. Nam illa, quæ deceptor inuexit, & homo deceptus admiſit,
nullum habuerunt in ſaluatore veſtigium. Nec quia communionem hu-
manarum ſubijt infirmitatum, ideo noſtrorum particeps fuit delictorum.
Chriſtus cur ad nos venerit. Adſumpſit formã ſerui ſine ſorde peccati, humana prouehens, diuina nõ
minuens. Exinanitio eñ illa, qua ſe inuiſibilis viſibilẽ præbuit, inclinatio
fuit miſerationis, non defectio poteſtatis. Vt ergo ad æternã beatitudinem

ab

ab originalibus vinculis, & à mundanis reuocemur erroribus, ipſe ad nos deſcendit, ad quem nos non poteramus aſcendere: quia etſi multis inerat amor veri, incertarum tamen opinionum varietas, fallentium dæmonũ decipiebatur aſtutia, & falſi nominis ſcientia in diuerſas cõpugnanteſq́; ſententias humana ignorantia trahebatur. Ad auferendum autem hoc ludibrium, quo captiuæ mentes ſuperbienti diabolo ſeruiebant, nõ ſufficiebat doctrina legalis, nec per ſolas cohortatiões propheticas poterat natura noſtra reparari, ſed adijcienda erat veritas redemptionis mortalibus inſtitutis, et corruptam ab initio originem nouis renaſci oportebat exordijs. Offerenda erat pro reconciliandis hoſtia, quæ eſſet noſtri generis ſocia, & noſtræ contaminationis aliena, vt hoc propoſitum Dei, quo peccatum mundi in Ieſu Chriſti placuit natiuitate ac paſsione delere, ad omnium generationum ſecula pertineret: nec turbarent nos ſed potiùs cõfirmarent myſteria, pro temporum ratione variata, quum fides qua viuimus nulla fuerit ætate diuerſa. Ceſſent igitur illorum querelæ, qui impio murmure diuinis diſpenſationibus obloquentes, de dominicæ natiuitatis tarditate cauſantur, tanquàm præteritis temporibus non ſit impenſum, quod in vltima mundi ætate eſt geſtum. Verbi incarnatio hæc contulit facienda, quæ facta, & ſacramentum ſalutis humanæ in nulla vnquam antiquitate ceſſauit. Quod prædicauerunt apoſtoli, hoc annunciauerunt prophetæ, nec ſerò eſt impletum, quod ſemper eſt creditum. Sapientia & benignitas Dei ac ſalutiferi operis mora capaciores nos ſuæ vocationis effecit, vt quod multis ſignis, multis vocibus, multiſq́; myſterijs per tot fuerat ſecula prænunciatum, in his diebus Euangelij non eſſet ambiguum: & natiuitas quæ omnia miracula, omnemq́; intelligentiæ erat exceſſura menſuram, tantò conſtantiorem in nobis gigneret fidem, quanto prædicatio eius & antiquior præceſsiſſet & crebrior. Non itaque nouo conſilio Deus rebus humanis, nec ſera miſeratione conſuluit, ſed à conſtitutione mundi vnam eandemq́; omnib. cauſam ſalutis inſtituit. Gratia autem Dei, qua ſemper eſt vniuerſitas iuſtificata ſanctorum, aucta eſt Chriſto naſcente, non cœpta. Et hoc magnæ pietatis ſacramentum, quo totus iam mundus impletus eſt, tam potens etiam in ſuis ſignificationibus fuit, vt non minùs adepti ſint, qui in illud credidere promiſſum, quàm qui ſuſcepere donatum. Vnde cum manifeſta pietate dilectiſsimi tantæ in nos diuinæ bonitatis effuſæ ſint gratiæ, quibus ad æternitatem vocandis non ſolùm exemplum præcedẽtium vtilitas miniſtrauit, ſed etiam ipſa veritas, viſibilis & corporalis apparuit, non ſegni neque carnali lætitia diem dominicæ natiuitatis celebrare debemus: quod dignè ac intelligenter fiet à ſingulis, ſi meminerit quiſque cuius membrum ſit, & cui corpori coaptatum, ne ſacræ ædificationi diſcors cõpago non hæreat. Cõſiderate dilectiſsimi, & ſecundũ illuminationẽ ſpiritus ſancti prudẽter aduertite, qs nos in ſe ſuſceperit, & quẽ ſuſcepimus in nobis. Quoniã ſicut factus eſt dominus caro noſtra naſcendo: ita & nos facti ſumus ipſius renaſcendo: ideo & mẽbra Chriſti, & templũ ſumus ſpiritus ſancti. Et ob hoc beatus Apoſtolus dicit: Glorificate & portate Deũ in corpore veſtro, *1.Cor 6.* qui formam nobis ſuæ manſuetudinis & humilitatis inſinuans, ea nos virtute imbuit, qua redemit, ipſo Domino pollicente: Venite ad me *Matt.11.* omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper nos, & diſcite à me, quia mitis ſum & humilis cor-

Chriſti incarnatio tam profuit ſuperioribus quàm poſteriori bus ſeculis

corde,& inuenietis requiem animabus veſtris. Suſcipiamus ergo regentis
nos veritatis nõ graue nec aſperum iugum, & ſimus eius humilitati ſimiles,
cuius gloriæ volumus eſſe conformes,ipſo auxiliante & perducente nos ad
promiſsiones ſuas,qui ſecundum magnam miſericordiam ſuam potens eſt
peccata noſtra delere,& ſua in nobis dona perficere, Ieſus Chriſtus domi-
nus noſter,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo quartus in eadem ſolennitate.

Rationem incarnationis Chriſti explicat,erroresq́; circa eandem quorundam hæreticorum refellit.

SEmper quidem dilectiſsimi diuerſis modis multisq́; menſu-
ris humano generi bonitas diuina conſuluit, & plurima pro-
uidentiæ ſuæ munera omnibus retrò ſeculis clementer impar
Chriſti incarnatiõe quantùm homini Deus gratificatus ſit. tijt. Sed in nouiſsimis temporibus omnem abundantiam ſo-
litæ benignitatis exceſsit,quando in Chriſto ipſa ad peccatores miſericor-
dia,ipſa ad errantes veritas,ipſa ad mortuos vita deſcendit,vt verbum illud
coæternum & coæquale genitori in vnitatem deitatis ſuæ naturam noſtræ
humilitatis adſumeret,& Deus de Deo natus, idem etiam homo de homi-
ne naſceretur.Promiſſum quidem hoc à conſtitutione mundi,& multis ſi-
gnificationibus rerum atq; verborum ſemper fuerat prophetatū,ſed quan
tam hominum portionem figuræ illæ & myſteria obumbrata ſaluarent,ni
ſi longa & occulta promiſſa aduentu ſuo Chriſtus impleret? & quod tunc
paucis credentibus profuit faciendum , innumeris iam fidelibus prodeſſet
effectum? Iam ergo nos non ſignis,neq; imaginibus ad fidem ducimur,ſed
Euangelica hiſtoria confirmati, quod factum credimus, adoramus, acce-
dentibus ad eruditionem noſtram propheticis inſtrumentis, vt nullo mo-
do habeamus ambiguū,quod tantis oraculis ſcimus eſſe prædictum. Hinc
Gen.22. enim eſt, quòd dominus Abrahæ ait: In ſemine tuo benedicentur omnes
gentes. Hinc Dauid promiſsionem Dei prophetico ſpiritu canit, dicens:
Pſal. 130. Iurauit Dominus Dauid, & non fruſtrabitur eum,de fructu ventris tui po-
Eſaie 7. nam ſuper ſedem tuam.Hic idem Dominus per Eſaiam:Ecce virgo,inquit,
in vtero accipiet,& pariet filiū,& vocabitur nomen eius Emmanuel,quod
Eſaie 12. interpretatur,Nobiſcū Deus. Et iterum : Exiet virga de radice Ieſſe,& flos
de radice eius aſcendet.In qua virga, non dubiè beata virgo Maria prædi-
cta eſt, quæ de Ieſſe & Dauid ſtirpe progenita,& ſpiritu ſancto fœcundata,
nouum florem carnis humanæ, vtero quidem materno, ſed partu eſt enixa
virgineo. ¶ Exultent ergo in laudem Dei corda credentium, & mirabilia
eius confiteantur filij hominum: quoniam in hoc præcipuè Dei opere hu
militas noſtra cognoſcit,quanti eam ſuus conditor æſtimarit. Qui cùm o-
rigini humanæ multum dederit, quòd nos ad imaginem ſuam fecit, repa-
rationi noſtræ longè ampliùs tribuit,cùm ſeruili formæ ipſe ſe Domin⁹ co
aptauit. Quamuis enim ex vna eademq́; pietate ſit,quicquid creaturæ crea
Chriſti incarnatio q̃ neceſſaria. tor impendit,minùs tamen mirum eſt hominem ad diuina proficere,quàm
Deum ad humana deſcendere. Hoc autem niſi facere dignaretur omnipo-
tens, nulla quenquam ſpecies iuſtitiæ, nulla forma ſapientiæ à captiuitate
diaboli, & profundo æternæ mortis erueret. Condemnatio enim ex vno

in omnes cum peccato tranſiens permaneret,& letali vulnere tabefacta natura nullum remedium reperiret,quia conditionem ſuam ſuis viribus mutare non poſſet.Primus nanque homo carnis ſubſtantiam accepit è terra, *Gen.2* & rationali ſpiritu per inſufflationem creantis animatus eſt, vt ad imaginẽ & ſimilitudinem ſui authoris viuens,formam Dei bonitatis atque iuſtitię in ſplendore imitationis tanquam in ſpeculi nitore ſeruaret.Quam naturæ ſuæ ſpecioſiſsimam dignitatem ſi per obſeruantiam legis datæ perſeueranter excoleret,ipſam illam terreni corporis qualitatẽ ad cæleſtem gloriam mens incorrupta perduceret.Sed quia inuido & deceptori temerè atq; infeliciter credidit,& ſuperbiæ conſilijs acquieſcens,repoſitum honoris augmentum occupare maluit quàm mereri,non ſolùm ille homo, ſed etiam vniuerſa in illo poſteritas eius audiuit:Terra es,& in terram ibis. Qualis ergo terrenus,tales & terreni:& nemo immortalis, quia nemo cæleſtis. Ad hunc itaque peccati & mortis vinculis reſoluendum,omnipotens filius dei omnia implens,omnia continens,æqualis per omnia patri,& in vna ex ipſo & cum ipſo conſempiternus eſſentia, naturam in ſe ſuſcepit humanam, & creator ac dominus omnium rerum, dignatus eſt vnus eſſe mortalium, electa ſibi matre quam fecerat:quæ ſalua integritate virginea, corporeæ eſſet tantùm miniſtra ſubſtantiæ,vt humani ſeminis ceſſante contagio, nouo homini & puritas ineſſet & veritas. ¶Non ergo in Chriſto ex vtero virginis genito,quia natiuitas eſt mirabilis,ideo eſt natura diſsimilis. Qui enĩ verus eſt Deus,idem verus eſt homo, & nullum eſt in vtraque ſubſtantia mendacium.Verbum caro factum eſt prouectione carnis, non defectione deitatis,quæ ſic potentiam ſuam bonitatemque moderata eſt,vt & noſtra ſuſcipiendo proueheret,& ſua communicando non perderet. In hac natiuitate Chriſti ſecundum prophetiam Dauid,veritas de terra orta eſt, & iuſtitia de cælo proſpexit.In hac natiuitate etiam Eſaiæ ſermo cõpletus eſt, dicentis:Producat terra, & germinet ſaluatorem,& iuſtitia oriatur ſimul. Terra enim carnis humanæ,quæ in primo fuerat pręuaricatore maledicta, in hoc ſolo beatæ virginis partu germen ædidit benedictum,& à vitio ſuæ ſtirpis alienum.Cuius ſpiritalem originem in regeneratione quiſque conſequitur,& omni homini renaſcenti aqua baptiſmatis inſtar eſt vteri virginalis,eodem ſpiritu ſancto replente fontem,qui repleuit & virginẽ,vt peccatum,quod ibi vacuauit ſacra conceptio, hic myſtica tollat ablutio. Ab hoc ſacramento dilectiſsimi inſanus Manichæorum error alienus eſt, nec vllum habent in Chriſti regeneratione conſortium,qui eum de Maria virgine negant corporaliter natum:vt cuius non credunt veram natiuitatem, nec veram recipiant paſsionem,& quem non confitentur verè ſepultũ,abnuant veraciter ſuſcitatum.Ingreſsi enim præruptam execrandi dogmatis viam,in qua nihil non tenebroſum,nihilq; non lubricũ eſt, ruunt in profunda mortis per pręcipitia falſitatis:nec aliquid ſolidum, cui innitantur inueniunt,qui pręter omnia diabolici probra commenti,in ipſo pręcipuo obſeruantiæ ſuæ feſto,ſicut proxima eorum confeſsione patefactum eſt, vt animi,ita & corporis pollutione lętantur,neque in pudore neque in fide integritatem ſeruantes,vt & in dogmatibus ſuis impij,& in ſacris inueniantur obſcœni.Alię hęreſes dilectiſsimi,licet meritò omnes in ſua peruerſitate damnandę ſint,habent tamen ſingulę in aliqua ſua parte, quod verũ ſit. Arius Dei filium minorem patre & creaturam eſſe definiens, & ab eodem

Gen.3 — *1.Cor.15* — *Chriſtus cur homo factus.* — *Pſal.84* — *Eſaie 45* — *Virginem Mariã omnis peccati expertẽ fuiſſe iam pridem Eccleſia definiuit.* — *Manichæorum errores.*

inter omnia creatum putans ſpiritum ſanctum, magna impietate ſe perdi-
Arius dit, ſed ſempiternam atque incommutabilem deitatem, quam in trinita-
tis vnitate non vidit, in patris eſſentia non negauit. Macedonius à lumi-
Macedonius. ne veritatis alienus diuinitatem ſancti ſpiritus non recepit, ſed in patre
Sabellius. & filio vnam potentiam, & eandem confeſſus eſt eſſe naturam. Sabellius in
explanabili errore confuſus vnitatem ſubſtantiæ in patre & filio & ſpi-
ritu ſancto inſeparabilem ſentiens, quod æqualitati tribuere debuit, ſingu-
laritati dedit: & cùm veram trinitatem intelligere non valeret, vnam ean-
Photinus demque credidit ſub triplici appellatione perſonam. Photinus mentis cæ-
citate deceptus, in Chriſto verum & ſubſtantiæ noſtræ confeſſus eſt ho-
minem, ſed eundem Deum de Deo ante omnia ſecula genitum eſſe non
Apollinaris. credidit. Apollinaris fidei ſoliditate priuatus, filium Dei ita veram hu-
manæ carnis credidit ſuſcepiſſe naturam, vt in illa carne diceret animam
non fuiſſe, quia vicem eius expleuerit ipſa diuinitas. Hoc modo ſi omnes
quos catholica fides damnat, retractentur errores, in alijs atque alijs quid-
dam inuenitur, quod à damnabilibus poſsit abiungi. In Manichæorum
autem ſceleſtiſsimo dogmate prorſus nihil eſt, quod vlla ex parte poſsit
tolerabile iudicari. Sed vos dilectiſsimi, quos nullis dignius quàm beati
1.Pet.2. Petri alloquor verbis, genus electum, regale ſacerdotium, gens ſancta, po-
pulus acquiſitionis ædificati ſuper inuiolabilem petram Chriſtum, ipſiq;
domino ſaluatori noſtro per veram ſuſceptionem noſtræ carnis inſerti,
permanete ſtabiles in ea fide, quam cofeſsi eſtis coram multis teſtibus, &
in qua renati per aquam & ſpiritum ſanctũ accepiſtis chriſma ſalutis, & ſi-
Ioan.3. gnaculum vitæ æternæ. Si quis autem vobis aliud annunciauerit præter
Galat.1. id quod didiciſtis, anathema ſit. Nolite impias fabulas præponere luci-
diſsimæ veritati, & quicquid contra regulam catholici & apoſtolici ſym-
Hereticorum cauenda hypocriſis. boli aut legere aut audire contigerit, id omnino mortiferũ & diabolicum
iudicate. Non vos ſeducant deceptorijs artibus ficta & ſimulata ieiunia,
quæ non ad purificationem, ſed ad perditionem proficiunt animarum.
Speciem quidem ſibi pietatis & caſtitatis adſumunt, ſed hoc dolo actu-
um ſuorum obſcœna circuntegunt, & de prophani cordis penetralibus
Pſal.10 iacula, quibus ſimplices vulnerentur, emittunt, vt ſicut ait Propheta, ſagit-
tent in obſcuro rectos corde. Magnum præſidium eſt fides integra, fides ve-
ra, in qua nec augeri ab vllo quicquam, nec minui poteſt: quia niſi vna eſt,
Ephef.4 fides non eſt, dicente Apoſtolo, Vnus dominus, vna fides, vnum baptiſma,
vnus Deus, & pater omnium, qui ſuper omnes, & per omnia, & in omni-
bus nobis. Huic vnitati dilectiſsimi inconcuſsis mentibus inhærete, &
Heb.10. in hac omnem ſectamini ſanctitatem, & in hac præceptis domini deſerui-
te: quia ſine fide impoſsibile eſt placere Deo, & nihil ſine illa ſanctum, ni-
Abac.9. hil caſtum eſt, nihil viuum. Iuſtus enim ex fide viuit. Quam qui diabolo de-
cipiente perdiderit, viuens mortuus eſt. Quia ſicut per fidem iuſtitia, ita e-
Ioan.17. tiam per fidem verá vita obtinetur æterna, dicente Domino ſaluatore: Hæc
eſt autem vita æterna, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, & quem miſi-
ſti Ieſum Chriſtum: Qui vos proficere & perſeuerare faciat vſque in finem,
qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo

Sermo quintus in eadem ſolennitate.

Humanitas Chriſti vt fuerit ad credendum difficilis, deq́ue ſtulta ſapientia mundi, quidq́ue obedientia & humilitas Chriſti nobis attulerint.

Qvamuis dilectiſsimi ineffabilis ſit natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti, in qua ſe naturæ noſtræ carne veſtiuit, audeo tamen non de facultate mea, ſed de ipſius inſpiratione præſumere, vt in die, qui in ſacramentum humanæ reſtaurationis electus eſt, aliquid à nobis, quod audientes poſsit ædificare, promatur. Non enim quia maior pars Eccleſiæ Dei, quod credit intelligit, ideo neceſſariũ nõ eſt, etiam quæ dicta ſunt dicere, cum vtiq; nũc multis ad fidem primùm venientibus oris noſtri officiũ debeamus, meliusq́; ſit doctos onerare iam notis, quàm rudes fraudare diſcendis. Quòd ergo filius Dei, qui cum patre & ſpiritu ſancto non vnius eſt perſonæ, ſed vnius eſſentiæ, dignatus eſt humanitatis noſtræ particeps fieri, & vnus paſsibilium, vnus voluit eſſe mortalium, tam ſacratum tamq́; mirabile eſt, vt ratio diuini conſilij ſapiẽtibus mundi patere non poſsit, niſi humanę ignorãtiæ tenebras lux vera diſcuſſerit. Nõ enim in ſolo opere virtutum, aut in ſola obſeruãtia mandatorum, ſed etiam in tramite fidei anguſta & ardua via eſt, quæ ducit ad vitam, & magni laboris eſt magniq́; diſcriminis, inter dubias imperitorũ opiniones & veriſimiles falſitates per vnam ſanæ doctrinæ ſemitam inoffenſis greſsibus ambulare, & cum vndiq; ſe laquei erroresq́; opponant, omne periculũ deceptionis euadere. Quis autem ad hæc idoneus, niſi qui ſpiritu Dei & docetur & regitur? dicente Apoſtolo: Nos autem non ſpiritum huius mundi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus quæ à Deo donata ſunt nobis. Canente etiam Dauid: Beatus quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum. Habentes itaq; dilectiſsimi inter pericula erroris præſidia veritatis, & non humanæ ſapientiæ verbis, ſed doctrina ſpiritus ſancti eruditi, quod didicimus credimus: quod credimus prædicamus. Dei filium Deũ ante ſecula genitũ, & patri ſempiterna & conſubſtãtiali æqualitate coæternum veniſſe in hunc mundum per vterum virginis, in hoc ſacramentum pietatis electæ, in qua & ex qua ædificauit ſibi ſapientia domum, & formam ſibi ſerui in ſimilitudinem carnis peccati incommutabilis Verbi deitas coaptauit, in nullo apud ſe & patrem & ſpiritum ſanctum minor gloria ſua, quia diminutionem & varietatẽ ſummæ & æternæ eſſentiæ natura non recepit: propter noſtram autem infirmitatem extenuauit ſe incapacibus ſui, & velamine corporis ſplendorem maieſtatis ſuæ, quem viſus hominum non ferebat, obtexit. Vnde etiam exinaniſſe ſe dicitur, tanquàm ſe propria virtute euacuauerit, dum in ea humilitate, qua nobis conſuluit, non ſolùm patre, ſed etiam ſe ipſo factus eſt inferior: nec aliquid illi hac inclinatione deceſsit, cui cum patre & ſpiritu ſancto hoc quod eſt, cõmune eſt, vt hoc ipſum intelligamus ad omnipotẽtiam pertinere, quòd qui ſecundum noſtra minor eſt, ſecundum propria minor non eſt. Quia enim lux ad obcæcatos, virtus ad imbecilles, miſericordia reſpexit ad miſeros, de magna factum eſt poteſtate, vt Dei filius ſubſtãtiam humanam cauſamq́; ſuſciperet, qui & noſtram naturam quam condidit reformaret: & mortem

Fidei difficultas.
Matt. 7.
1. Cor. 2.
Pſalm. 39.
Rom. 8.
Philip. 2.

nec potuerunt per illam cognoſcere Deum, ad cuius notitiam non niſi inſapientia eius acceditur. Et ideo quia mundus de vanitate ſuorum dogmatum ſuperbiebat, in eo conſtituit Dominus ſaluandorum fidem, quod & indignum videretur & ſtultum, vt & deficientibus omnibus opinionum præſumptionibus, ſola Dei gratia reuelaret, quod comprehendere humana intelligentia non valeret. Agnoſcat igitur catholica fides in humilitate Domini gloriam ſuam, & de ſalutis ſuæ ſacramentis gaudeat Eccleſia, quæ corpus eſt Chriſti: quia niſi Verbum dei caro fieret, & habitaret in nobis, niſi in communionem creaturæ creator ipſe deſcenderet, & vetuſtatẽ humanam ad nouum principium ſua natiuitate reuocaret, regnaret mors ab Adam vſq; in finem, & ſuper homines condemnatio inſolubilis permaneret, cùm de ſola conditione naſcendi, vna cunctis eſſet cauſa pereundi. Rom. 5. Solus itaq; inter filios hominum dominus Ieſus innocẽs natus eſt, quia ſolus ſine carnalis cõcupiſcentiæ pollutione cõceptus. Factus eſt itaq; homo noſtri generis, vt nos diuinæ naturę poſsimus eſſe conſortes. Originẽ quã ſumpſit in vtero virginis, poſuit in fonte baptiſmatis. Dedit aquæ, quod dedit matri. Luce 1. Virtus enim altiſsimi & obumbratio ſpiritus ſancti, quæ fecit vt Maria pareret ſaluatorem, eadem fecit, vt regeneret vnda credentẽ. Quid Ioan. 3. enĩ ſanãdis ægris, illuminãdis cæcis, viuificãdis mortuis aptius fuit, quàm vt ſuperbiæ vulnera, humilitatis remedijs curarentur? Adam præcepta Dei negligens, peccati induxit damnationem: Ieſus factus ſub lege, reddidit iuſtitiæ libertatem. *Christi obedientia et humilitas.* Ille diabolo obtemperans vſq; ad præuaricationem, meruit vt in ipſo omnes morerentur: hic patri obediens vſq; ad crucem, fecit vt in ipſo omnes viuificarentur. *Adæ inobedientia & ſuperbia.* Ille cupidus honoris angelici, naturæ ſuæ perdidit dignitatem. Hic infirmitatis noſtræ ſuſcipiens conditionẽ, propter quos ad inferna deſcendit, eoſdem in cœleſtibus collocauit. Poſtremò illi per elationem lapſo dictum eſt: Terra es, & in terram ibis: Gen. 3. huic per ſubiectionem exaltato dictum eſt: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedũ tuorum. Pſal. 109. Hæc Domini noſtri opera dilectiſsimi, non ſolùm ſacramento nobis vtilia ſunt, ſed etiam imitationis exemplo, ſi in diſciplinam ipſa remedia transferantur, quodq; impenſum eſt myſterijs, proſit & moribus: vt meminerimus nobis in humilitate & manſuetudine redemptoris noſtri eſſe viuendum, quoniã ſicut ait Apoſtolus: Si compatimur, & conregnabimus. Rom. 8. Fruſtrà enim appellamur Chriſtiani, ſi imitatores non ſimus Chriſti, qui ideo ſe viam dixit eſſe, vt cõuerſatio magiſtri, forma eſſet diſcipuli, & illam humilitatẽ eligeret ſeruus, quam ſectatus eſt Dominus, Qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. Ioan. 14.

Sermo ſextus in eadem ſolennitate.

Filius Dei quare factus ſit filius hominis, & opera bona quid proſint.

OMnibus quidem diebus dilectiſsimi atq; temporibus, animis fidelium diuina meditantium, domini & ſaluatoris noſtri ex matre virgine ortus occurrit, & mens ad cõfeſsionẽ ſui autoris erecta, ſiue in gemitu ſupplicationis, ſiue in exultatione audi s, ſiue in ſacrificij oblatione verſetur, nihil crebriùs, nihilq́ue

magis fidenter ſpiritali attingit intuitu,quàm quòd Deus Dei filius, genitus de patre coæterno, idem etiam partu eſt natus humano. Sed hanc adorandam in cœlo & in terra natiuitatem nullus nobis dies magis quàm hodiernus inſinuat, & noua etiam in elementis luce radiante, totam ſenſibus noſtris mirabili ſacramentis ingerit claritatem.Non ſolùm enim in memoriam,ſed in conſpectum quodammodo redit angeli Gabrielis cum Maria ſtupente colloquium,& conceptione de ſpiritu ſancto tam mirè promiſſa quàm credita, author mundi æditus eſt vtero virginali,& qui omnes naturas condidit, eius eſt factus filius quam creauit.Hodie verbum Dei carne apparuit veſtitum, & quod nunquam fuit humanis oculis viſibile, cœpit etiam manibus eſſe tractabile.Hodie genitum in noſtræ carnis animæque ſubſtantia ſaluatorem angelicis vocibus didicere paſtores, & apud dominicorum præſules gregum hodie euangelizandi forma præcondita eſt, vt

Lucæ 2.

nos quoq; cum cœleſtis militiæ dicamus exercitu:Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quamuis igitur illa infantia, quam filij Dei non eſt dedignata maieſtas, in virum perfectum ætatis adiectione prouecta ſit,& conſummato paſsionis & reſurrectionis triumpho, omnes ſuſceptæ pro nobis humilitatis tranſierint actiones,renouat tamen nobis hodierna feſtiuitas nati Ieſu ex Maria virgine ſacra primordia,& dū ſaluatoris noſtri adoramus ortum,inuenimur nos noſtrum celebrare principium.Generatio enim Chriſti,origo eſt populi Chriſtiani,& natalis capitis,natalis eſt corporis.Habeant licet ſinguli quiq; vocatorum ordinem ſuum, & omnes Eccleſiæ filij temporum ſint ſucceſsione diſtincti, vniuerſa tamē ſumma fidelium fonte orta baptiſmatis,ſicut cum Chriſto in paſsione crucifixi, in reſurrectione reſuſcitati,in aſcenſione ad dexteram patris collocati,ita cum ipſo ſumus in hac natiuitate congeniti. Quicquid enim hominum, in quacunq; mundi parte credentium regeneratur in Chriſto, interciſo originalis tramite vetuſtatis,tranſit in nouum hominem renaſcēdo:nec iam in propagine habetur carnalis patris,ſed in germine ſaluatoris. Qui ideo filius hominis eſt factus,vt nos filij Dei eſſe poſsimus. Niſi enim ille ad nos hac humilitate deſcēderet,nemo ad illum vllis ſuis meritis perueniret.Nihil hic vocatorum cordibus caliginis inferat terrena ſapientia, nec ſe contra altitudinem gratiæ Dei,mox in ima rediturus terrenarū cogitationum puluis attollat. Impletum eſt in fine ſeculorum,quod erat ante tempora æterna diſpoſitum:& ſub pręſentia rerum ſignis ceſſantibus figurarum,lex & prophetiæ veritas facta eſt,vt Abraham fieret omniū gentium pater,& in ſemine eius daretur promiſſa benedictio, ne ij tantū eſſent Iſrael,quos ſanguis & caro genuiſſet,ſed in poſſeſsionē hęreditatis fidei filijs præparatæ,vniuerſitas adoptionis intraret. Nec obſtrepant ineptarum calumniæ quæſtionū, nec effectus diuini operis ratiocinatio humana diſcutiat. Nos cum Abraham credimus Deo, nec hæſitamus diffidentia, ſed pleniſsimè ſcimus,quoniā quod promiſit dominus, potens eſt & facere. Naſcitur ergo non de carnis ſemine dilectiſsimi,ſed de ſpiritu ſancto ſaluator,quem primæ tranſgreſsionis condemnatio non teneret. Vnde ipſa collati muneris magnitudo dignam à nobis exigit ſuo ſplendore reuerentiam.Ideo enī,ſicut beatus Apoſtolus docet,non ſpiritum huius mūdi accepimus, ſed ſpiritum qui ex Deo eſt, vt ſciamus, quæ à Deo donata ſunt nobis: qui non aliter piè colitur,niſi id ei quod ipſe tribuit offeratur: Quid

Chriſtiani omnes ut cum Chriſto renaſcantur.

Veri Iſraelitæ qui ſint.

Rom. 4.

1. Cor. 2.

Quid enim in theſauro dominicæ largitatis ad honorē præſentis feſti tam congruum poſſumus inuenire, quàm pacem, quæ in natiuitate Domini prima eſt angelico prædicata concentu? Ipſa enim eſt, quæ parit filios Dei, nutrix dilectionis, & genitrix vnitatis, requies beatorum, & æternitatis habitaculum: cuius hoc opus proprium & ſpeciale beneficium eſt, vt iungat Deo, quos ſecernit è mundo. Vnde ad hoc bonum nos incitat Apoſtolus, dicens: Iuſtificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum: cuius ſententiæ breuitate, omnium fere mandatorum continetur effectus: quia vbi fuerit veritas pacis, nihil ibi poteſt deeſſe virtutis. Quid eſt autem dilectiſsimi, pacem habere ad Deum, niſi velle quod iubet, & nolle quod prohibet? Si enim humanæ amicitiæ pares animos & ſimiles expetunt voluntates, nec vnquam diuerſitas morum ad firmam poteſt venire concordiam: quomodo diuinæ particeps erit pacis, cui ea placent quæ Deo diſplicent, & ijs appetit delectari, quibus illum nouit offendi? Non eſt iſte animus filiorum Dei, nec talem ſapientiam recipit adoptiua nobilitas. Genus electum & regium regenerationis ſuæ reſpondeat dignitati. Diligat, quod diligit pater, & in nullo ab authore ſuo diſſentiat, ne iterum dicat Dominus: Filios genui & exaltaui, ipſi autem ſpreuerunt me. Agnouit bos poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe Domini ſui, Iſrael autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. Magnum eſt dilectiſsimi huius muneris ſacramētum, & omnia dona excedit hoc donum, vt Deus hominem vocet filium, & hominem Deum nominet patrē. Per has enim appellationes ſentitur & diſcitur, quis ad tantam altitudinem aſcendat affectus. Nam ſi in progenie carnali & ſtirpe terrena claris parētibus genitos vitia malæ conuerſationis obſcurant, & ipſo maiorum ſuorum lumine ſoboles indigna confunditur: in quem exitum venient, qui propter amorem mundi à generatione Chriſti non metuunt abdicari? Si autem ad humanam pertinet laudem, vt patrum decus in prole reſplendeat, quanto magis glorioſum eſt, ex Deo natos in authoris ſui imaginem refulgere, & illum in ſe, qui illos generauit oſtendere, dicente Domino: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, et glorificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt? Scimus quidem quòd, ſicut Ioannes Apoſtolus dicit, Totus mūdus in maligno poſitus eſt, & inſidiante diabolo & angelis eius, hoc innumeris tentationibus laboratur, vt hominem ad ſuperna nitentem aut aduerſa terreant, aut ſecunda corrumpant: ſed maior eſt, qui in nobis eſt, quàm qui aduerſum nos eſt: & pacem cum Deo habentibus, ac ſemper patri toto corde dicentibus, Fiat voluntas tua, nulla præualere certamina, nulli poſſunt nocere conflictus. Accuſantes enim noſmetipſos confeſsionibus noſtris, & cōſenſum animi carnis concupiſcentijs denegantes, inimicitias quidem aduerſum nos eius qui peccati author eſt commouemus, ſed inexpugnabilem cum Deo pacē, gratiæ ipſius ſeruiēdo firmamus, vt regi noſtro non ſolùm obedientia ſubijciamur, ſed etiam iudicio copulemur. Quoniam ſi in eadem ſententia ſumus, ſi quod vult volumus, & quod improbat improbamus, ipſe iam pro nobis omnia bella conficiet, ipſe qui dedit velle, donabit & poſſe, vt ſimus cooperatores operum eius, & propheticum illud cum fidei exultatione dicamus: Dominus illuminatio mea & ſalus mea, quem timebo? Dominus defenſor vitæ meæ, à quo trepidabo? Qui ergo non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt, offe-

Pacis commendatio.

Rom. 5

Pacē cum Deo habere quid ſit

Eſaie 1.

Præcipuū Dei donū quod ſit.

1. Ioan. 5

Tentationes diabolicæ quib. nil noceāt

Matt. 6.

Pſalm. 26.

Ioan. 1.

offerant patri pacificorum concordiam filiorum,& in primogenitum no-
Ioan. 6. uæ creaturæ, qui venit non ſuam ſed mittentis facere voluntatem, vniuer
ſa adoptionis membra concurrant: quoniam gratia patris non diſcordes
neq; diſsimiles,ſed vnum ſentientes,vnumq; amantes adoptauit hæredes:
ad vnam reformatos imaginem,oportet animum habere conformem.Na-
Ephef.2. talis Domini,natalis eſt pacis. Sic enim ait Apoſtolus:Ille eſt pax noſtra,q
fecit vtraq; vnum: quoniam ſiue Iudæus,ſiue gentilis,per ipſum habemus
acceſſum ad patrem:qui ante paſsionis diem,voluntaria diſpoſitione præ-
electum,diſcipulos ſuos hac præcipuè doctrina ſua informauit, vt diceret:
Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. Et ne ſub nomine ge
nerali pacis ſuæ qualitas lateret,adiecit: Non quemadmodũ mundus dat,
Ioan.14. ego do vobis:Non habet, inquit,mundus amicitias veras, & multos facit
Pax mundi qualis. peruerſo amore concordes. Sunt etiam in vitijs pares animi, & ſimilitudo
deſideriorum æqualitatem gignit affectuum. Et ſi quidam forſitan repe-
riantur,quibus praua & inhoneſta non placeant, quiq; illicitas cõſenſio-
nes à fœdere ſuæ charitatis excludant: tamen etiam tales, ſi vel Iudæi ſint,
Pax vera quid repoſcat. vel hæretici, vel pagani,non de amicitia Dei,ſed de pace ſunt mundi. Pax
autem ſpiritalium & catholicorum, à ſupernis veniens, & ad ſuperna per-
ducens,cum amatoribus mundi nulla nos vult communione miſceri, ſed
Matt.6. omnib. obſtaculis reſiſtere, & ad vera gaudia à pernitioſis delectationibus
euolare,dicente Domino: Vbi fuerit theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum.
Hoc eſt, Si deorſum ſunt quæ amas,ad ima deſcendes: ſi ſurſum ſunt quæ
Rom. 8. diligis,ad ſumma peruenies. Quò nos vnum volentes, vnum ſentientes, &
in fide ac ſpe & in charitate concordes, ſpiritus pacis agat atq; perducat:
quoniam quicunq; ſpiritu Dei aguntur,ij filij ſunt Dei,qui regnat cum fi-
lio & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo ſeptimus in eadem ſolennitate.

Duarum naturarum in Chriſto rationem explicat,& quatenus creaturis vtendum.

Feſtiuitatis hodiernæ dilectiſsimi verus venerator eſt & pius
cultor,qui nec de incarnatione Domini aliquid falſum, nec
de deitate aliquid ſentit indignum.Paris enim periculi malũ
eſt,ſi illi aut naturæ noſtræ veritas, aut paternæ gloriæ nega-
tur æqualitas.Cùm ergo ad intelligendũ ſacramentum nati-
uitatis Chriſti,qua de matre virgine eſt ortus,accedimus, abigatur procul
terrenarum caligo rationũ,& ab illuminatæ fidei oculo mundanæ ſapien-
tiæ fumus abſcedat.Diuina eſt enim autoritas, cui credimus:diuina eſt do
ctrina,quam ſequimur. Quoniã ſiue legis teſtificationi, ſiue oraculis pro-
phetarum,ſiue Euangelicæ tubę interiorem admoueamus auditum,verum
eſt quod Ioannes plenus ſpiritu ſancto intonuit:In principio erat verbum,
Ioan.1. & verbũ erat apud Deum,& Deus erat verbum.Hoc erat in principio apud
Deum. Omnia per ipſum facta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil. Et ſimili
Naturæ duæ in Chriſto. ter verum eſt,quod idem prædicator adiecit: Verbum caro factum eſt, &
habitauit in nobis,& vidimus gloriã eius, gloriam quaſi vnigeniti à patre.
In vtraq; ergo natura idẽ eſt Dei filius,noſtra ſuſcipiẽs,& propria nõ amit-
tens:

tens:in homine hominem renouans,in ſe incõmutabilis perſeuerans. Deitas enim,quæ illi cum patre communis eſt,nullum detrimentum omnipotentiæ ſubijt,nec Dei formam ſerui forma violauit: quia ſumma & ſempiterna eſſentia,quæ ſe ad humani generis inclinauit ſalutem,nos quidem in ſuam gloriam tranſtulit,ſed quod erat,eſſe non deſtitit. Vnde cum vnigenitus, *Ioan.14.* Dei minorem ſe patre confitetur, cui ſe dicit æqualem,veritatem in *Ioan.10.* ſe formæ vtriuſq; demonſtrat, vt & humanam probet imparilitas,& diuinam declaret æqualitas. Maieſtati igitur filij Dei, corporea natiuitas nihil abſtulit,nihil contulit:quia ſubſtantia incommutabilis nec minui potuit,nec augeri.Quòd enim verbum caro factũ eſt,nõ hoc ſignificat, quòd *Verbũ caro factum eſt,qui accipiendum* in carnem ſit Dei natura mutata,ſed quòd à verbo in vnitatem perſonæ ſit caro ſuſcepta. In cuius vtiq; nomine homo totus accipitur, cum quo intra virginis viſcera, ſancto ſpiritu fœcundata,& nunquam virginitate caritura,tam inſeparabiliter Dei filius vnitur,vt qui erat intẽporaliter de eſſentiã patris genitus,ipſe ſit temporaliter de vtero virginis natus. Aliter enim ab æternæ mortis vinculis nõ poſſemus abſolui,niſi in noſtris fieret humilis,qui omnipotens permanebat in ſuis. ¶ Naſcens itaq; Dominus noſter Ieſus Chriſtus homo verus,q nunquam deſtitit eſſe Deus verus,nouæ creaturæ in ſe fecit exordium,& in ortus ſui forma dedit humano generi ſpiritale principium,vt ad carnalis generationis abolenda cõtagia, eſſet regenerandis origo ſine ſemine criminis,de quibus dicitur:Qui non ex ſanguinibus,neq; *Ioan.1.* ex voluntate carnis, neq; ex voluntate viri,ſed ex Deo nati ſunt. Quæ hoc ſacramentum mens cõprehendere? quæ hanc gratiam valet lingua narrare? Redit in innocentiam iniquitas,& in nouitatem vetuſtas: in adoptionem veniunt alieni, & in hæreditatem ingrediuntur extranei. De impijs iuſti,de auaris benigni,de incontinentibus caſti,de terrenis incipiũt eſſe cœleſtes.Quæ autem eſt iſta mutatio,niſi dextræ excelſi?Quoniam venit *1.Ioan.3.* filius Dei diſſoluere opera diaboli:& ita ſe nobis,nos quoq; inſeruit ſibi,vt Dei ad humana deſcenſio fieret,hominis ad diuina prouectio.In hac autem dilectiſsimi miſericordia Dei,cuius erga nos magnitudinem explicare non valemus,multa ſolicitudine præcauendum eſt Chriſtianis,ne diabolicis iterum capiantur inſidijs,& eiſdem rurſus,quibus renuntiauerant, erroribus implicentur.Non enim deſinit hoſtis antiquus, transfigurans ſe *2. Cor.11* in angelũ lucis,deceptionum laqueos vbiq; prætendere,& vt quoquo modo fidem credentium corrumpat,inſtare.Nouit,cui adhibeat æſtus cupiditatis,cui illecebras gulæ ingerat,cui apponat incitamenta luxuriæ, cui in- *Diaboli aſtus & inſidiæ.* fundat virus inuidiæ.Nouit,quem mœrore cõturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat,quem admiratione ſeducat.Omnium diſcutit conſuetudinem,ventilat curas,ſcrutatur affectus:& ibi cauſas quærit nocendi, vbi quenq; viderit ſtudioſius occupari.Habet etenim multos ex eis, quos tenacius obligauit, aptos ſuis artibus, quorum ad alios decipiendos & ingenijs vtatur & linguis.Per iſtos remedia ægritudinũ, indicia futurorum, placationes dæmonum,& depulſiones promittuntur vmbrarum. Adduntur & illi,qui totam humanæ vitæ conditionem de ſtellarum pendere effectibus *Aſtrologi taxantur.* mentiuntur,& quod eſt aut diuinæ voluntatis aut noſtræ,indeclinabilium dicunt eſſe fatorum. Quæ tamen vt cumulatius noceant, ſpondẽt poſſe mutari,ſi illis quæ aduerſantur ſyderibus ſupplicetur. Vnde commẽtum impium ſua ratione deſtruitur: quia ſi prædicta non permanent;

F non

non ſunt fata metuenda: ſi permanent, non ſunt aſtra veneranda. De tali-
bus inſtitutis etiam illa generatur impietas, vt ſol inchoatione diurnæ lu-
cis exurgens, à quibuſdam inſipiëtioribus de locis eminentioribus adore-
tur: quod nonnulli etiam Chriſtiani adeò ſe religioſè facere putant, vt
priuſquàm ad beati Petri Apoſtoli Baſilicam, quæ vni Deo viuo & vero eſt
dedicata, perueniant, ſuperatis gradibus, quibus ad ſuggeſtum arę ſuperio-
ris aſcenditur, conuerſo corpore ad naſcentem ſe ſolem reflectant, & cur-
uatis ceruicibus in honorem ſe ſplendidi orbis inclinent. Quod fieri par-
tim ignorantiæ vitio, partim paganitatis ſpiritu, multùm tabeſcimus & do
lemus. Quia etſi quidam fortè creatorem potiùs pulchri luminis, quàm ip-
ſum lumen, quod eſt creatura, venerantur, abſtinendum tamen eſt ab ipſa
huiuſmodi ſpecie officij: quam cùm in noſtris inueuit, qui Deorum cul-
tum reliquit, nónne hanc ſecum partem opinionis vetuſtæ tanquàm pro-
babilem retentabit, quam Chriſtianis & impijs viderit eſſe communem?
¶ Abijciatur ergo à conſuetudine fidelium damnanda peruerſitas, nec ho
nor vni Deo debitus, eorum ritibus qui creaturis deſeruiunt miſceatur. Di
Matt.4. cit enim ſcriptura diuina: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſer-
uies. Et beatus Iob, Homo ſine querela, vt ait Dominus, & continens ſe ab
Iob 31. omni re mala: Núquid vidi, inquit, ſolem cùm fulgeret, & lunam inceden
tem clarè, & lætatum eſt cor meum in abſcondito, & oſculatus ſum manú
meam? quæ eſt iniquitas maxima, & negatio cótra Deú altiſsimum. Quid
aút eſt ſol, vel quid eſt luna, niſi viſibilis creaturæ & corporeæ lucis elemen
ta? quorum vnum eſt maioris claritatis, & aliud minoris eſt luminis. Sicut
enim alia diurna, alia nocturna ſunt tempora: ita diuerſam in luminaribus
qualitatem creator inſtituit, cùm tamen priùs, quàm hæc fierent, & dies ſi-
ne ſolis officio, & noctes ſine lunæ miniſterio præceſsiſſent. Sed condita
ſunt iſta ad faciendam hominis vtilitatem, vt rationale animal, nec in di-
ſtinctione menſium, nec in recurſu annorum, nec in dinumeratione tem-
porum falleretur, cùm per æqualium horarum impares moras & diſsimi-
lium ortuum ſigna manifeſta, & annos ſol concluderet, & menſes luna re-
Geneſ.1. nouaret. Quarto nanq;, vt legimus, die dixit Deus: Fiant luminaria in fir-
mamento cœli, & luceant ſuper terram, & diuidant inter diem & noctem,
& ſint in ſigna & tempora, & dies & annos: & ſint in firmamento cœli,
vt luceant ſuper terram. ¶ Expergiſcere ô homo, & dignitatem tuæ co-
gnoſce naturæ. Recordare te factum ad imaginem Dei: quæ etſi in Adam
corrupta, in Chriſto tamen eſt reformata. Vtere quomodo vtendum eſt
Creaturis ut utendum. viſibilibus creaturis, ſicut vteris terra, mari, cælo, aëre, fontibus, atq; flumi-
nibus, & quicquid in eis pulchrum atq; mirabile eſt, refer ad laudẽ & glo-
riam conditoris. Noli eſſe deditus illi lumini, quo volucres & ſerpentes,
quo beſtiæ & pecudes, quo muſcæ delectantur & vermes. Lucem corpo-
ream ſenſu tange corporeo, & toto mentis affectu illud verum lumen am-
Ioan.1. plectere, quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.
Pſal.33. & de quo dicit Propheta: Accedite ad eum, & illuminamini, & vultus ve-
1.Cor.3. ſtri non erubeſcent. Si enim templum Dei ſumus, & ſpiritus Dei habitat in
nobis, plus eſt quod fidelis quiſque habet in ſua anima, quàm quod mira-
tur in cœlo. Nõ vtiq; vobis dilectiſsimi hoc aut indicimus aut ſuademus,
vt deſpiciatis opera Dei, aut contrariũ aliquid fidei veſtræ in ijs quæ Deus
bonus bona cõdidit, æſtimetis, ſed vt omni creaturarum ſpecie, & vniuer-

ſo huius mundi ornatu rationabiliter & temperanter vtamini. Quæ enim videntur, ſicut ait Apoſtolus, tēporalia ſunt: quæ autem non vidētur æterna ſunt. Vnde quia ad præſentia ſumus nati, ad futura aūt renati, non temporalibus bonis dediti, ſed æternis ſimus intenti. Et vt ſpem noſtram poſſimus propiùs intueri, in ipſo ſacramento natalis Domini cogitemus, quid naturæ noſtræ gratia diuina contulerit. Audiamus Apoſtolū dicentē: Mortui eñ eſtis, & vita veſtra abſcōdita eſt cū Chriſto in Deo. Cū aūt Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cū ipſo in gloria: Qui viuit & regnat cum patre & ſancto ſpiritu per omnia ſecula ſeculorum, Amen. 2. Cor. 4. Coloſ. 3

Sermo octauus in eadem ſolennitate.

Incarnationis Chriſti modum neceſſitatemq́;, & hæreticorum circa eandem diuerſorum mendacia explicat.

CVm ſemper nos dilectiſsimi gaudere in Domino, omnia diuina eloquia exhortentur, hodiè proculdubiò ad ſpiritalem lætitiam copioſiùs incitamur, natiuitatis dominicæ ſacramēto nobis clariùs coruſcante, vt recurrentes ad illā diuinæ miſericordiæ ineffabilem inclinationem, qua creator hominum fieri homo dignatus eſt, in ipſius nos inueniamur natura, quem adoramus in *noſtra. *terra. Deus enim Dei filius, de ſempiterno & ingenito patre vnigenitus, ſempiternus manens in forma Dei, & incommutabiliter atq; intemporaliter habēs non aliud eſſe, quàm pater, formā ſerui ſine ſuæ detrimento maieſtatis accepit, vt in ſua nos proueheret, non ipſe in noſtra deficeret. Vnde vtriq; naturæ in ſuis proprietatibus permanenti, tanta eſt vnitatis facta communio, vt quicquid ibi eſt Dei, non ſit ab humanitate diſiunctum: quicquid aūt eſt hominis, non ſit à deitate diuiſum. Celebrantes igitur dilectiſsimi natalem diem domini ſaluatoris, partum beatæ virginis integrè cogitēmus, vt carni animæq́; conceptæ virtutem verbi nullo tēporis puncto defuiſſe credamus, nec priùs formatum atque animatum templum corporis Chriſti, quod ſibi superueniens vendicaret habitator, ſed ipſum & in ipſo, nouo homini datum eſſe principium, vt in vno Dei atq; hominis filio, & ſine matre deitas, & ſine patre eſſet humanitas. Simul enim per ſpiritum ſanctum fœcundata virginitas, ſine corruptionis veſtigio ędidit & ſui generis ſobolem, & ſuæ ſtirpis authorem. Vnde & idem Dominus, ſicut Euangeliſta cōmemorat, quæſiuit à Iudæis, cuius filium Chriſtum ſcripturarum autoritate didiciſſent, & eiſdem reſpondentibus, quòd ex Dauid venturus ſemine traderetur. Quomodo, inquit, illum dominum ſuum Dauid in ſpiritu vocat, dicens: Dixit dominus domino meo, ſede à dextris meis, donéc ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum? Nec potuerunt Iudæi propoſitā ſoluere quæſtionem, quia non intelligebant in vno Chriſto & progeniem Dauidicam, & naturam prophetatam eſſe diuinam. ¶ Maieſtas autem filij, æqualis patri, veſtiens ſe humilitate ſeruili, nec metuebat minui, nec indigebat augeri: ipſumq́; effectum miſericordiæ ſuæ, quem reſtitutioni impendebat humanæ, ſola exequi poterat virtute deitatis, vt creaturam ad imaginem Dei conditam, à iugo diræ domiñationis erueret. Sed quia non ita in primum hominem diabolus violentus extiterat, vt eum in partes ſuas ſine liberi arbitrij conſenſione transferret, ſic deſtruendū peccatum fuerat Matt. 22. Pſal. 109. Geneſ. 1. Chriſtus cur nos potentiâ redi

 volun-

mere nola erit.

voluntarium & hoſtile conſilium, vt dono gratiæ non obeſſet norma iuſtitiæ. In totius igitur humani generis ſtrage communi, vnum ſolum fuit remedium ſub diuinæ rationis occulto, quod poſſet ſubuenire proſtratis, ſi aliquis filiorum Adam originalis præuaricationis alienus atque innocens naſceretur, qui cæteris exemplo prodeſſet & merito. Sed quia hoc naturalis generatio non ſinebat, nec poterat vitiatæ radicis ſine ſemine propago

Iob 14.

eſſe, de quo ſcriptura dicit: Quis poteſt facere mundũ de immũdo conceptũ ſemine? Nónne tu qui ſolus es? dominus Dauid, factus eſt filius Dauid, & de promiſsi generis fructu proles eſt orta ſine vitio, in vnã perſonã gemina cõueniente natura, vt eodẽ conceptu eodemq́; partu gigneretur Dñs noſter Ieſus Chriſtus, cui vera ineſſet deitas ad miracula operũ, & vera humanitas ad tolerantiã paſsionum. ¶ Fides igitur catholica dilectiſsimi oblatrantiũ hæreticorũ ſpernat errores, qui mundanæ ſapientiæ vanitate decepti, à veritatis Euãgelio receſſerũt, & incarnationẽ verbi intelligere nõ valentes de cauſa illuminationis fecerũt ſibi materiã cæcitatis. Nã omniũ ferè falſa credentiũ opinionibus, quæ etiã in ſpiritus ſancti negationẽ proruunt, retractatis, neminẽ penè deuiaſſe cognoſcimus, niſi qui duarũ in Chriſto naturarũ veritatẽ ſub vnius perſonæ cõfeſsione non credidit. Alij etenim dño ſolã humanitatẽ, alij ſolã adſcripſere deitatẽ. Alij verã quidẽ in ipſo diuinitatẽ, * ſed carnẽ dixerũt fuiſſe ſimulatã. Alij profeſsi ſunt verã eũ ſuſcepiſſe carnẽ, ſed Dei patris nõ habuiſſe naturã: & deitati eius quę erãt humanæ ſubſtantiæ deputãtes, maiorẽ ſibi Deũ minoremq́; finxerunt, cùm gradus in vera diuinitate eſſe non poſsint. Quoniam quicquid Deo minus eſt, Deus non eſt. Alij cognoſcentes patris & filij nullam eſſe diſtantiam, quia non poterãt vnitatẽ deitatis intelligere, niſi in vnitate perſonę, eundẽ adſeruerunt eſſe patrẽ quẽ filiũ, vt naſci & nutriri, pati & mori, ſepelire & reſurgere, ad eundẽ pertineret, qui per omnia & hominis perſonam impleret & verbi. Quidã putauerũt Dominũ Ieſum Chriſtũ nõ noſtræ ſubſtantiæ corpus habuiſſe, ſed ab elementis ſuperioribus ac ſubtilioribus ſumptũ. Quidã aũt ęſtimauerũt in carne Chriſti animã humanã nõ habitaſſe nec fuiſſe, ſed partes animæ ipſam verbi impleſſe deitatẽ: quorũ impudentia in hoc tranſijt, vt animã quidẽ fuiſſe in Dño faterẽtur, ſed eandẽ dicerẽt mẽte caruiſſe, quia ſufficeret homini ſua deitas ad oĩa rationis officia. Poſtremò, ijdẽ adſerere prçſumpſerũt, partẽ quandã verbi in carnẽ fuiſſe conuerſam, vt in vnius dogmatis varietate multiplici, nõ carnis tantum animęq́; natura, ſed etiã ipſius verbi ſolueretur eſſentia. Multa ſunt & alia prodigia falſitatum, quib. enumerãdis charitatis veſtræ nõ eſt fatigãdus auditus: ſed poſt diuerſas impietates, quæ ſibi inuicẽ ſunt multiformiũ blaſphemiarũ cognatiõe connexæ, de ijs potiſsimũ erroribus declinãdis obſeruantiã veſtræ deuotionis admoneo, quorũ vnus dudũ Neſtorio authore conſurgere non impunè tentauit. Alius nuper pari execratione dãnandus, Eutyche adſertore prorupit. Nã ille beatã Mariã virginẽ tantũmodò auſus eſt hominis prædicare genitricẽ, vt in conceptu eius & partu nulla verbi & carnis facta vnitio crederetur. Quia Dei filius non ipſe factus ſit hominis filius, ſed creato homini ſola ſe dignatione ſociauerit. Quod catholicæ aures nequaquam tolerare potuerunt, quæ ſic Euangelio veritatis imbutæ ſunt, vt firmiſsimè nouerint, nullã eſſe humano generi ſpẽ ſalutis, niſi ipſe eſſet filius virginis, qui creator eſt matris. ¶ Hic aũt recẽtioris ſacrilegij prophanus adſertor,

** ſed carni dixerũt eſſe aſsimilatam.*

Neſtorius fuit Cõſtãtinopolitanus epiſcopus.

Eutyches verò abbas eiuſdem vrbis.

vnitio-

vnitionẽ quidẽ in Chriſto duarũ confeſſus eſt naturarũ, ſed ipſa vnitione id dixit effectum, vt ex duabus vna remaneret, nullatenus alterius exiſtente ſubſtãtia, quæ vtiq; fieri niſi aut cõſumptione aut ſeparatione nõ poſſent. Hæc verò tam inimica ſunt ſanç fidei, vt nequeant recipi ſine excidio nominis Chriſtiani. Si enim verbi incarnatio nõ vnitio eſt diuinæ humanæq́; naturæ, ſed hoc ipſo concurſu, quod erat geminum, factum eſt ſigulare, ſo la diuinitas vtero virginis nata eſt, & per ludificatoriã ſpeciem ſola ſubijt nutrimenta & incrementa corporea: vtq́; oẽs mutabilitates humanæ conditionis omittã, ſola diuinitas crucifixa, ſola diuinitas mortua, ſola diuinitas eſt ſepulta, vt iam ſecundum talia ſentientes ſperandæ reſurrectionis nulla ſit ratio, nec ſit primogenitus ex mortuis Chriſtus: quia non fuit qui deberet reſuſcitari, ſi non fuit qui poſſet occidi. Abſint à cordibus veſtris dilectiſsimi, diabolicarum inſpirationũ virulenta mendacia: & ſcientes, ꝙ ſempiterna filij deitas nullo apud patrẽ creuit augmento, prudenter aduertite, quòd cui naturæ in Adam dictum eſt: Terra es, & in terram ibis: eidẽ in Chriſto dicitur, Sede à dextris meis. Secundum illam naturã, qua Chriſtus æqualis eſt patri, nunquã inferior fuit vnigenitus ſublimitate genitoris, nec tẽporalis eſt ei cũ patre gloria, qui eſt ipſa patris dextera. De qua in Exodo dicitur: Dextera tua Dñe glorificata eſt in virtute. Et in Eſaia: Dñe ꝗs credidit auditui noſtro, & brachium Dñi cui reuelatũ eſt? Adſumptus igitur homo in filium Dei, ſic in vnitatem perſonæ Chriſti ab ipſis corporalibus eſt recept' exordijs, vt nec ſine deitate cõceptus ſit, nec ſine deitate æditus, nec ſine deitate nutritus. Idẽ erat in miraculis, idẽ in contumelijs, per humanã infirmitatẽ crucifixus, mortuus & ſepultus, per diuinam virtutem die tertia reſuſcitatus, aſcẽndit ad cœlos, ſedet ad dextram Dei patris, & in natura hominis accepit à patre, quod in natura deitatis etiam ipſe donauit. Hæc dilectiſsimi pio corde meditantes, Apoſtolici ſemper memores eſtote præcepti, qui vniuerſos admonet, dicens: Videte, ne quis vos ſeducat per philoſophiam & inanem fallaciam, ſecundum traditionem hominũ, & non ſecundũ Chriſtũ: quia in ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & eſtis repleti in illo: non dixit ſpiritaliter, ſed corporaliter, vt veram intelligamus ſubſtantiam carnis, vbi eſt plenitudine diuinitatis inhabitatio corporalis. Qua vtiq; tota etiam repletur Eccleſia, quæ inhærens capiti, corpus eſt Chriſti, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto Deus in ſecula ſeculorum, Amen.

Rom.8. Colloſ.1. Geneſ.3. Pſal.109. Exod.15. Eſa.53. Rom.10. Colloſ.2. Epheſ.1. Colloſ.1.

Sermo nonus in eadem ſolennitate.

Diuinitas immutabilis vt noſtra infirma ſuſceperit, & quid libertatis nobis per hoc ipſum contulerit.

EXcedit qdẽ dilectiſsimi, multũq́; ſupeminet humani eloquij facultatẽ diuini opis magnitudo, & ide oritur difficultas fandi, vnde adeſt ratio non tacẽdi. Quia in Chriſto Ieſu filio Dei nõ ſolùm ad diuinã eſſentiã, ſed etiã ad humanã ſpectat natura, qđ dictũ eſt ꝑ ꝓphetã: Generationẽ ei' ꝗs enarrabit? Vtranq; eñ ſubſtãtiã in vnã cõueniſſe pſonam, niſi fides credat, ſermo non explicat: & ideò nũquam materia deficit laudis, qa nunq̃ ſufficit copia laudatoris. Gaudeam' igitur, ꝙ ad eloquendũ tãtæ miſericordiæ ſacramentũ impares ſum', & cum ſalutis noſtræ altitudinẽ promere nõ valeam', ſentiam' nobis bonum Eſa.53.

eſſe quòd vincimur. Nemo enim ad cognitionem veritatis magis propin-
quat, quàm qui intelligit in rebus diuinis, etiamſi multũ proficiat ſemper
ſibi ſupereſſe quod quærat. Nam qui ſe ad id, in quod tendit, perueniſſe pſu
mit, non quæſita reperit, ſed in inquiſitione defecit. Ne aũt infirmitatis no
ſtræ perturbemur anguſtijs, euangelicæ nos & propheticæ adiuuant voces,
quibus ita accendimur & docemur, vt nos natiuitatẽ dñi, qua verbum caro
Ioan.1. factũ eſt, non tam præteritã recolere q̃ præſentẽ videamur inſpicere. Quòd
Luc.2. eñ paſtoribus pro gregũ ſuorum cuſtodia vigilãtibus nunciauit angelus, e-
tiam noſtrum impleuit auditum: & ideo dominicis ouibus præſumus, quia
verba diuinitus ædita cordis aure ſeruamus, tanquam & in hodierna feſti-
Ibidem. uitate dicatur: Euangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni popu-
lo: quia natus eſt vobis hodie ſaluator, qui eſt Chriſtus dominus in ciuitate
Dauid. Cuius prædicationis ſummitati exultatio innumerabilium iungi-
tur angelorum, vt excellentius fieret teſtimonium, cui militiæ cæleſtis mul
titudo concineret angelorum, in honorem Dei vna benedictione dicenti-
um: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Dei
ergo gloria eſt ex matre virgine Chriſti naſcentis infantia, & reparatio hu-
mani generis meritò in laudem ſui refertur authoris, quia & ipſe beatæ Ma
riæ miſſus à Deo Gabriel angelus dixerat: Spiritus ſanctus ſuperueniet in
te, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi: ideoque & quod naſcetur ex te ſan-
ctum, vocabitur filius Dei. In terra autem illa pax conceditur, quæ homines
efficit bonæ voluntatis. Quo enim ſpiritu de intemeratæ matris viſceribus
naſcitur Chriſtus, hoc de ſanctæ Eccleſiæ vtero renaſcitur Chriſtianus, cui
vera pax eſt, à Dei voluntate non diuidi, & ijs ſolis, quæ Deus diligit, dele-
ctari. ¶ Natalem igitur dilectiſsimi diem domini celebrantes, qui ex om-
nibus præteritorum temporum diebus electus eſt, licet diſpenſatio actio-
num corporalium, ſicut æterno conſilio fuerat præordinata, tranſierit, to-
taque redemptoris humilitas in gloriam paternæ maieſtatis euecta ſit, vt in
Philip.2 nomine Ieſu omne genu flectatur, cæleſtium, terreſtrium, & infernorũ, &
omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus in gloria eſt Dei patris: inde
ſi genter tamen ipſum partum ſalutiferæ virginis adoramus, & illam verbi
& carnis indiſſolubilem copulam non minus ſuſcipimus in præſepe iacen-
tem, quàm in throno paternæ altitudinis conſidentem. Immutabilis enim
deitas quamuis intra ſemetipſam & claritatem ſuam & potentiam contine
ret, nõ tamen ideo non erat conſerta naſcenti, quia humano aſpectui nõ pa
tebat, vt p veri hominis inuſitata primordia ille agnoſceretur genitus, qui
regis Dauid & Dominus eſſet, & filius. Ipſe enim prophetico ſpiritu cãtat:
Pſal. 109. dicens: Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis. Quo teſtimonio
ſicut Euangelium refert confutata eſt impietas Iudęorum. Nam cũ Ieſu in-
Matth. 22 terrogante Iudæos, cuius filium dicerent Chriſtum, reſpõdiſſent Dauid, cõ
feſtim dñs cæcitatem illorum arguens, ait: Quomodo ergo Dauid in ſpiri-
tu vocat eum Dominum, dicens: Dixit Dominus Domino meo, Sede à de-
xtris meis? intercluſiſtis vobis ô Iudæi intelligentiæ viam, & dum ſolam na
turam carnis aſpicitis, tota vos veritatis luce priuatis. Expectantes enim ſe-
cundũ veſtrę perſuaſiõis fabuloſa figmẽta, Dauid filiũ de ſola ſtirpe corpo
rea, dũ ſpem veſtrã in homine tantũ conſtituiſtis, Deum Dei filiũ repuliſtis,
vt quod nobis cõfiteri glorioſum eſt, vobis prodeſſe nõ poſsit. Nã & nos in
terrogati, cuiꝰ filius ſit Chriſtꝰ, voce Apoſtoli cõfitemur, ꝙ factus eſt ex ſe-
mine

mine Dauid ſecundum carnem:& de ipſo initio Euangelicæ prædicationis Rom.1.
inſtruimur,legẽtes:Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid.Sed ideo à ve
ſtra impietate diſcernimur,quia quem ex progenie Dauid hominem noui Matt.1.
mus natum,eundem ſecundum quod verbum caro factum eſt, Deum Deo
patri credimus coęternum.¶ Vnde ſi teneres,ô Iſrael,tui nominis dignita- Ioan.1.
tem,& propheticas denunciationes non obcæcato corde percurreres, Eſai
as tibi Euãgelicam panderet veritatem,& non ſurdus audires diuina inſpi
ratione dicentem:Ecce virgo accipiet in vtero, & pariet filium, & voca- Eſai.7.
bitur nomen eius Emmanuel,quod eſt interpretatum, Nobiſcum Deus. Matth.1
Quem ſi in tanta proprietate ſacri nominis non videbas,in Dauidica ſaltẽ
voce didiciſſes,ne contra teſtificationem noui & veteris teſtamenti, Ieſum
Chriſtum Dauid filium denegares,quem Dauid dominũ non fateris. Qua-
propter dilectiſsimi,quoniam per ineffabilem gratiam Dei, Eccleſia fide-
lium gentium conſequuta eſt, quod carnalium Iudæorum ſynagoga non
meruit,dicente Dauid:Notum fecit dominus ſalutare ſuum, in conſpectu
gentium reuelauit iuſtitiam ſuam.Et Eſaia ſimiliter prædicante: Populus, Pſal.97.
qui ſedebat in tenebris vidit lucem magnam:qui habitabãt in regione vm-
bræ mortis,lux orta eſt eis.& iterum:Gentes quæ te non nouerunt,inuoca Eſaiæ 9
bunt te,& populi qui te neſciunt,ad te confugient: exultemus in die ſalu- Eſai.55
tis noſtræ,& per nouum teſtamentum in conſortium eius adſumpti,cui di
citur à pâtre per Prophetam:Filius meus es tu,ego hodie genui te:poſtula à Pſal.2.
me,& dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & poſſeſsionem tuam termi-
nos terræ:in adoptantis nos miſericordia gloriemur: quia ſicut Apoſtolus
ait:Non accepiſtis ſpiritum ſeruitutis iterum in timore,ſed accepiſtis ſpiri- Rom.8.
tum adoptionis filiorum,in quo clamamus, Abba pater. Dignum enim
eſt atque conueniens,vt teſtantis patris voluntas ab adoptionis filijs imple-
atur,& dicente Apoſtolo:Si compatimur,& conglorificabimur:ſint humi Ibidem.
litatis Chriſti comparticipes,qui ſunt futuræ gloriæ cohæredes. Honore
tur in infantia ſua Dominus, nec ad deitatis referantur iniuriam exordia
& incrementa corporea.Quoniam naturæ incommutabili nec addidit ali
quid noſtra natura nec minuit,ſed qui in ſimilitudinem carnis peccati di- Ibidem.
gnatus eſt hominibus eſſe conformis, in vnitate deitatis patri permanet
æqualis, cum quo & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,
Amen.

Sermo decimus in eadem natiuitate.

Verbum paternæ maieſtatis vt habitauit in nobis, & de eiuſdem excellentia.

SAepe,vt noſtis, dilectiſsimi de excellentia feſtiuitatis hodier-
næ officium vobis ſermonis ſalutaris impendimus,nec ambigi
mus ita cordibus veſtris diuinæ pietatis reſplẽduiſſe virtutem,
vt quod vobis fide eſt inſitum,id ſit etiam intelligentia cõpre-
henſum.Sed quia Domini ſaluatoriſque noſtri natiuitas non ſolùm ſecun-
dum deitatem de patre,ſed etiam ſecundum carnem de matre,ita facul-
tatẽ humani excedit eloquij,vt meritò ad vtrunq; referatur quod dictũ eſt:
Generationẽ eius quis enarrabit?in eo ipſo, ꝙ dignè non poteſt explicari, Eſaiæ 53.
ſemp exuberat ratio differendi.Non quia liberũ ſit diuerſa ſentire,ſed quia
dignitati

dignitati materiæ nulla poteſt lingua ſufficere. Magnitudo igitur ſacramẽti in ſalutem humani generis ante ſecula æterna diſpoſiti, in ſeculorum fine reſerati, integritati ſuæ nec auferri aliquid patitur nec augeri: & ſicut propria non amittit, ita aliena non recipit. Sed multi opinionum ſuarũ ſequaces, & quod nondum intellexerant, paratiores docere quàm diſcere, ſicut ait Apoſtolus, circa fidem naufragauerunt, quorum prauas compugnãteſq; ſententias breui ſignificatione perſtringam, vt errorum tenebris à veritatis luce diſcretis, & religioſe honorentur beneficia diuina, & ſcienter caueantur mundana mendacia. ¶Quidam enim ex documentis natiuitatis Domini Ieſu Chriſti, quæ cum verum hominis filium demonſtrabant, nihil ipſum amplius, quàm hominis filium crediderunt, non putantes illi adſcribendam eſſe deitatem, quem & primordia infantiæ, & incrementa corporea, & paſsionum vſque ad crucem mortemque conditio, non diſsimilem cæteris mortalibus approbaſſent. Alij verò virtutum admiratione permoti, & originis nouitatem, & dictorum factorumque potentiam ad diuinã intelligentes pertinere naturam, nihil illi putauerunt noſtræ ineſſe ſubſtãtiæ, totumque illud quod corporeæ fuit actionis & formæ, aut de ſublimioris generis prodijſſe materia, aut ſimulatam carnis ſpeciem habuiſſe, vt videntium & tangentium ſenſus ludificatoria imagine fallerentur. Fuit autem in quibuſdam errantibus etiam illa perſuaſio, qua conarentur adſerere, ex ipſa verbi ſubſtantia quiddam in carnem fuiſſe conuerſum, natoque Ieſu ex Maria virgine, nihil maternæ fuiſſe naturæ, ſed & quod erat Deus, & quod erat homo, vtrumq; ad id pertinuiſſe, quod verbũ eſt, vt ſcilicet in Chriſto & per diuerſitatem ſubſtantiæ falſa fuerit humanitas, & per defectum mutabilitatis non vera diuinitas. ¶Has ergo dilectiſsimi, aliaſque impietates diabolica inſpiratione conceptas, & in multorum noxam per vaſa perditionis effuſas, olim catholica fides, cui Deus & magiſter eſt, & auxiliator, obtriuit, exhortante & inſtruente ſpiritu ſancto per legis teſtificationem, per vaticinia prophetarum, & per euangelicam tubam apoſtolicamque doctrinam, vt conſtanter intelligenterque credamus, quia, ſicut ait beatus Ioannes: Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. In nobis vtique, quos verbi ſibi diuinitas coaptauit, cuius caro de vtero virginis ſumpta nos ſumus. Quæ ſi de noſtro, id eſt, verè humana non eſſet, verbum caro factum non habitaſſet in nobis. In nobis autem habitauit, qui naturam noſtri corporis ſuam fecit, ædificante ſibi ſapientia domum, non de quacunque materia, ſed de ſubſtantia propriè noſtra, cuius aſſumptio eſt manifeſtata, cùm dictum eſt, Verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. Huic autem ſacratiſsimæ prædicationi etiam beati Pauli Apoſtoli doctrina concordat dicentis: Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam, ſecundum traditionem hominum, ſecundum elementa mundi, & non ſecundum Chriſtum: quia in ipſo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter, & eſtis repleti in illo. Totum igitur corpus implet tota diuinitas, & ſicut nihil deeſt illius maieſtatis, cuius habitatione repletur habitaculũ: ſic nihil deeſt corporis, quod non ſuo habitatore ſit plenum. Quod autem dictum eſt, Et eſtis repleti in illo, noſtra vtiq; ſignificata eſt natura: ad quos illa repletio non pertineret, niſi Dei verbum, noſtri ſibi generis & animam & corpus vniſſet. ¶Agnoſcendum ſanè dilectiſsimi, & toto corde eſt cõfitendum quòd hæc generatio, qua & verbum & caro, id eſt, Deus & homo, vnus

Hæreſes, unde.

1.Tim.1.

Ioan.1. Deus Verbum ut in nobis habitarit.

Coloſ.2.

mo,vnus Dei filius vnusq́ue Chriſtus efficitur,ſupra omnem originem hu- *Chriſti incarnatio quàm ſit incomparabilis.*
manæ creationis excellit.Nec enim aut Adæ de limo terræ formatio, aut
Euæ de viri carne plaſmatio,aut cæterorum hominum de vtriuſque ſexus
permixtione conditio,Ieſu Chriſti poteſt ortui comparari.Genuit Abrahã
ſenex diuinæ promiſsionis hæredem,& tranſgreſſa fœcunditatis annos ſte *Gen.2.*
rilis Sara concepit.Iacob dilectus à Deo antè quàm natus, & præueniente *Gen.21*
gratia voluntarias actiones,ab hiſpida congeniti fratris aſperitate diſcre- *Gen.15.*
tus.Hieremiæ dicitur:Priùs, quàm te formarẽ in vtero,noui te,& antequã *Rom. 9. Hier.1.*
exires de vulua,ſanctificaui te.Anna diu fœcunditatis aliena,Samuelẽ pro- *1.Reg.1.*
phetam,quem Deo offerret,enixa eſt,vt & partu clara eſſet & voto.Zacha- *Luc.1.*
rias ſacerdos de Elizabeth ſterili ſanctam ſuſcepit prolẽ:&pręcurſor Chri-
ſti futurus Ioannes,ſpiritum propheticum intra viſcera matris acceperat,
& nondum æditus puer, genitricem domini ſigno clauſæ exultationis o-
ſtenderat.Magna hæc omnia & diuinorum operum plena ſunt miraculis:
ſed hoc ipſo moderatius ſtupenda,quo plura.Natiuitas autem Domini no-
ſtri Ieſu Chriſti omnem intelligentiam ſuperat,& cuncta exempla tranſcẽ-
dit.Nec poteſt vllis eſſe comparabilis,quæ eſt inter omnes ſingularis.¶Ele
ctæ nanque virgini de ſemine Abrahæ ac radice Ieſſe, per propheticas vo-
ces & per myſtica ſigna promiſſæ, denunciatur ab archangelo ſine damno
pudoris beata fœcũditas,ſacram virginitatem nec conceptu violatura nec
partu.Superueniente quippe in eam ſpiritu ſancto,& altiſsimi obumbran-
te virtute,incommutabile Dei verbum de incontaminato corpore habitũ *Luc.1.*
ſibi humanæ carnis adſumpſit,quæ & nullum contagium de concupiſcen
tia carnis traheret,& nihil eorum quæ ad animæ corporisq́ue naturã per-
tinent,non haberet.Recedant procul atque in tenebras ſuas eant hæretica-
rum monſtra opinionum,& inſanarum ſacrilegia falſitatum.Nos exultans
in laudem Dei cęleſtium multitudo, & inſtructi ab angelis docuere paſto
res,vt cognitis vtriuſque naturę documentis,& verbum in Chriſto homi-
ne,& Chriſtum hominem adoremus in verbo. Nam ſi, vt Apoſtolus ait,
qui adhæret Deo,vnus ſpiritus eſt:quanto magis verbum caro factum v- *1.Cor.6*
nus eſt Chriſtus?vbi nihil eſt alterius naturæ,quo non ſit vtriuſque.¶Non
ergo infirmemur in conſilijs miſericordiæ Dei, quæ nos & innocentiæ
reformat & vitæ, nec quia in ſaluatore noſtro manifeſtè cognoſcimus ge
minæ ſigna naturæ,aut in gloria Dei de veritate carnis, aut in humilitate
hominis de deitatis maieſtate dubitemus.Idem eſt in forma Dei,qui formã
ſuſcepit ſerui:idem eſt incorporeus manens, & corpus adſumens: idem in
ſua virtute inuiolabilis,& in noſtra infirmitate paſsibilis: idem à paterno
non diuiſus throno,& ab impijs crucifixus in ligno: idem eſt ſuper cœlo-
rum altitudines victor mortis aſcendens,& vſque ad conſummationem ſe *Matth.28*
culi vniuerſam Eccleſiam non relinquens.Idem poſtremò eſt,qui in eadem
qua aſcendit carne venturus,ſicut iudicium ſuſtinuit impiorum,ita iudica
turus eſt de omnium actione mortalium.Vnde ne plurimis teſtimonijs im
moremur,vnum ſufficit ex Euangelio beati Ioannis adhiberi,quo ipſe Do-
minus noſter dicit:Amen amen dico vobis, quia venit hora, & nunc eſt,
quando mortui audient vocem filij Dei:& qui audierint,viuent. Sicut e-
nim pater habet vitam in ſemetipſo:ſic dedit & filio vitam habere in ſe *Ioan. 5.*
metipſo:& poteſtatem dedit ei & iudicium facere,quia filius hominis eſt.
Ergo ſub vna ſententia oſtendit, quia filius Dei atque filius hominis eſt.

Vnde apparet quemadmodum Chriſtum Dominum in vnitate perſonæ credere debeamus, quia cum ſit filius Dei, per quem facti ſumus, etiam fi-
Rom. 4. lius hominis per aſſumptionē carnis eſt factus, vt moreretur, ſicut ait Apoſtolus, propter delicta noſtra, & reſurgeret propter iuſtificationem noſtrā. ¶ Hæc confeſsio dilectiſsimi nullas metuit contradictiones, nullis cedit erroribus. Agnoſcimus enim miſericordiam Dei ab initio promiſſam, & ante ſecula præparatam, per quam reſolui captiuitatis humanæ vincula potuerunt, quibus primum hominem omnemq; eius poſteritatem maleſuadus author peccati obſtrinxerat, & propaginem dedititiam originali ſibi præiudicio vendicabat. Quia igitur iuſtificandis hominibus hoc principaliter opitulatur, quòd vnigenitus Dei, etiā filius hominis eſſe dignatus eſt, vt ὁμοούσιος patri Deus, id eſt, vnius ſubſtātiæ, idem homo verus & ſecūdum carnem matri conſubſtantialis exiſteret, vtroq; gaudemus, quia non niſi vtroq; ſaluamur, in nullo diuidentes viſibilem ab inuiſibili, corporeum ab incorporeo, paſsibilem ab impaſsibili, palpabilem ab impalpabili, formā ſerui à forma Dei. Quia etſi vnū manet ab ęternitate, aliud cœpit à tēpore: quæ tamē in vnitatē conuenerūt, nec ſeparationē poſſunt habere nec finē, dū exaltās & exaltatus, glorificans & glorificatus ita ſibimet inhæſerunt, vt ſiue in omnipotentia, ſiue in contumelia, nec diuina in Chriſto careant humanis, nec humana diuinis. ¶ Hæc credentes dilectiſsimi, Chriſtiani ſumus, veri Iſraëlitæ & in conſortium filiorū Dei veraciter adoptati. Quia & omnes ſancti, qui ſaluatoris noſtri tempora præceſſerunt, per hanc fidē iuſtificati, & per hoc ſacramentum Chriſti ſunt corpus effecti, expectātes vniuerſalem credentium redemptionem in ſemine Abrahæ, de quo dicit
Galat. 3. Apoſtolus: Abrahæ dictæ ſunt repromiſsiones & ſemini eius. Non dicit & ſeminibus eius, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo, qui eſt
Matt. 1 Chriſtus. Propter quod Matthæus Euangeliſta, vt promiſsionem ad Abraham factam oſtenderet in Chriſto eſſe completam, generationum ordinē percurrit, & in quo omnib. gentibus diſpoſita fuiſſet benedictio, demon-
Luc. 3. ſtrauit. Lucas quoque Euangeliſta ab ipſo Domini ortu ſeriem generis ſurſum verſus retexuit, vt etiam illa ſecula, quæ diluuium præuenerūt, huic ſacramento doceret fuiſſe connexa, omneſq; ab initio ſucceſsionum gradus ad eum, in quo vno erat ſalus omnium, tetendiſſe. Non ergo dubitandum eſt, quia præter Chriſtum non eſt aliud nomen ſub cœlo datū homi-
Act. 4. nibus, in quo nos oporteat ſaluos fieri, Qui cum patre & ſpiritu ſancto æqualis in Trinitate viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS IN SOLENnitate Epiphaniæ Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Epiphaniæ celebritas quid inſinuet, & de trium Magorum aduentu ac muneribus.

Celebrato proximo die, quo intemerata virginitas humani generis ædidit ſaluatorem, Epiphaniæ nobis dilectiſsimi veneranda feſtiuitas dat perſeuerantiam gaudiorum, vt inter cognatarum ſolēnitatum vicina ſacramenta, exultationis vigor & ter

& feruor fidei non tepeſcat. Ad omnium enim hominum ſpectat ſalutem, quod infantia ſaluatoris ac mediatoris Dei & hominum iam vniuerſo declarabatur mundo, cùm adhuc exiguo detineretur oppidulo. Quamuis enim Iſraëliticam gentem, & ipſius gentis vnam familiam delegiſſet, de qua naturam vniuerſæ humanitatis adſumeret, noluit tamen intra maternæ habitationis anguſtias ortus ſui latere primordia, ſed mox ab omnibus voluit agnoſci, qui dignatus eſt omnibus naſci. Tribus igitur Magis in regione Orientis ſtella nouæ claritatis apparuit, quæ illuſtrior cæteris pulchriorque ſyderibus, facilè in ſe intuentium oculos animosque conuerteret, vt confeſtim aduerteretur non eſſe ociosum, quod tam inſolitum videbatur. Dedit ergo aſpicientibus intellectũ, qui præſtitit ſignũ: & quod fecit intelligi, fecit inquiri, & ſe inueniendũ obtulit requiſitus. ¶ Sequuntur tres viri ſuperni luminis dnctum, & prçuij fulgoris indiciũ intenta contemplatione comitantes, ad agnitionẽ veritatis gratiæ ſplendore ducũtur, qui humano ſenſu ſignificatũ ſibi regis ortum æſtimauerunt in ciuitate regia eſſe quærendum. Sed qui ſerui ſuſceperat formã, & non iudicare venerat, ſed iudicari, Bethleem prçelegit natiuitati, Hieroſolymam paſsioni. Herodes verò audiens Iudæorum principem natum, ſucceſſorẽ ſuſpicatus expauit, & molitus necẽ ſalutis authori, falſum ſpopondit obſequiũ. Quàm felix foret, ſi Magorũ imitaretur fidem, & cõuerteret ad religionem, quod diſponebat ad fraudem. O cæca ſtultæ æmulationis impietas, quæ perturbandum putas diuinum tuo furore conſilium. Dominus mundi temporalem non quærit regnum, qui præſtat æternum. Quid incõmutabilem diſpoſitarum rerum ordinem vertere, & aliorum facinus præoccupari conaris? Mors Chriſti non eſt temporis tui. Ante condendum eſt Euangelium, ante prædicandum eſt Dei regnum, ante ſanitates donandæ, ante ſunt facienda miracula. Cur, quod alieni futurum eſt operis, tui eſſe vis criminis, & nõ habiturus effectum ſceleris, in ſolum te reatum præcipitas voluntatis? Nihil hac molitione proficis, nihil peragis. Qui volũtate natus eſt, arbitrij ſui poteſtate morietur. Conſummant ergo Magi deſiderium ſuum, & ad puerum dominum Ieſum Chriſtum eadem ſtella præeunte perueniunt. Adorant in carne verbum, in infantia ſapientiam, in infirmitate virtutem, & in hominis veritate Dominũ maieſtatis: vtq; ſacramentum fidei ſuæ intelligentięq; manifeſtent, quod cordibus credunt, muneribus proteſtantur. Thus Deo, myrrhã homini, aurũ offerunt regi, ſcienter diuinã humanãq; naturam in vnitate venerantes: qa quod erat in ſubſtantijs propriũ, non erat in perſona diuerſum. ¶ Reuerſis aũt Magis in regionẽ ſuã, translatoq; Ieſu in Aegyptũ ex admonitione diuina, exardeſcit fruſtrata meditationibus ſuis Herodis inſania, necari omnes Bethleẽ paruulos iubet: & quoniã quẽ metuat, neſcit infantẽ, generalẽ ſæuitiam in ſuſpectã ſibi tendit ætatẽ. Sed quos impius rex eximit mundo, Chriſtus inſerit cœlo: & quibus nondum ſanguinis ſui impendit redemptionem, iam martyrij tribuit dignitatẽ. Erigite igitur dilectiſsimi fideles animos ad coruſcantem gratiam luminis ſempiterni, & impenſa ſaluti humanæ gratię ſacramenta venerantes, ſtudiũ veſtrum ijs, quæ ꝓ vobis geſta ſunt, ſubdite. Diligite caſtimonię puritatẽ, quia Chriſtus virginitatis eſt filius: abſtinete vos à carnalibus deſiderijs, quæ militãt aduerſus animam, quemadmodũ nos præſens beatus Apoſtolus ſuis, vt legimus, verbis hortatur. Malitia paruuli eſtote, quia dominus gloriæ, morta-

Tres Magi ubi ſtellam uiderint.

Magorum munera.

Innocẽtes martyres.

1. Pet. 2.

1. Cor. 14.

Matt. 11.

lium ſe conformauit infantiæ.Sectamini humilitatem, quam Dei filius di-
ſcipulos ſuos docere dignatus eſt.Induite vos virtutem patientiæ,in qua
animas veſtras poſsitis acquirere,quoniam qui cunctorum eſt redemptio,
Colloſ.3. ipſe eſt omnium fortitudo.Quę ſurſum ſunt ſapite, non quæ ſuper terram.
Per viam veritatis & vitæ conſtanter incedite, nec vos impediant terrena,
quibus ſunt parata cœleſtia , per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,qui
cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ dominicæ ratio, & quid Chriſtianis profuerit excæcatio Iudæorum.

Philip. 4. GAudete in Domino dilectiſsimi,iterum dico gaudete, quoniã
breui interuallo temporis poſt ſolennitatẽ natiuitatis Chriſti,
feſtiuitas declarationis eius illuxit,& quem in illo die virgo
Ioannis 1. peperit in hoc mũdus agnouit. Verbum enim caro factum ſic
ſuſceptionis noſtræ temperauit exordia,vt natus Ieſus, & credentibus ma-
Pſalm. 18. nifeſtus , & perſequentibus eſſet occultus.Iam tunc ergo cœli enarrauerũt
Rom 1.10. gloriam Dei,et in omnem terram ſonus veritatis exiuit:quando & paſtori-
Luc. 2. *Matth. 2.* bus exercitus angelorum ſaluatoris æditi annunciator apparuit , & Magos
ad eum adorandum præuia ſtella perduxit, vt à ſolis ortu vſq; ad occaſum
veri regis generatio coruſcaret,cùm rerum fidem & regna Orientis per Ma
gos diſcerent,& Romanum imperium non lateret. Nam & ſæuitia Hero-
dis volens primordia ſuſpecti ſibi regis extinguere , huic diſpenſationi ne-
ſciens ſeruiebat,vt dum atroci intentus facinori , ignotum ſibi puerum in-
diſcreta infantium cæde perſequitur,annunciatũ cœlitus dominatoris or-
tum inſignior vbiq; fama loqueretur , quam promptiorem ad narrandum
diligentioremq́; faciebat,& ſupernæ ſignificationis nouitas, & cruentiſsi-
mi perſecutoris impietas.Tunc autem etiam Aegypto ſaluator illatus eſt,vt
gens antiquis erroribus dedita, iam ad vicinam ſalutem per occultam gra-
tiam ſignaretur:& quæ nondũ eiecerat ab animo ſuperſtitionem , iam ho-
ſpicio reciperet veritatem. ¶ Meritò igitur dilectiſsimi dies iſte manifeſta
tione Domini conſecratus,ſpecialẽ in toto mũdo obtinuit dignitatẽ,quæ
in cordibus noſtris digno debet ſplendore clareſcere, vt rerũ geſtarum or-
dinẽ non ſolùm credendo,ſe etiã intelligendo veneremur. Quantã eñ gra-
Excæcatio Iudæorum illuminatio fuit gẽtium. tiarũ actionẽ debeamus Domino pro illuminatione gentium , probat ob-
cæcatio Iudæorũ. Quid eñ tam cæcũ , quid tam lucis alienũ,quàm illi ſa-
cerdotes & ſcribæ Iſraelitarum fuerunt? qui percontantibus Magis,& He-
rode quærẽte,vbi Chriſtus ſecundum ſcripturarum teſtimonium naſcere-
Matth 2. tur,hoc reſponderũt de prophetico eloquio, quod indicabat ſtella de cœ-
lo:quæ vtiq; poterat Magos Hieroſolymis prætermiſsis vſq; ad cunabula
pueri,ſicut poſtmodùm fecit, ſua ſignificatione perducere, niſi ad confu-
tandã Iudæorũ duritiã pertinuiſſet,vt non ſolùm ductu ſyderis , ſed etiam
ipſorum profeſsione innoteſceret natiuitas ſaluatoris. Iam ergo ad erudi-
tionẽ gentiũ propheticus ſermo trãſibat,& prænunciatũ oraculis antiquis
Chriſtũ alienigenarum corda diſcebãt , cùm Iudæorum infidelitas verita-
tem ore proferret,& mendacium corde retineret. Noluerunt enim agno-
ſcere oculis , quem de ſacris iudicabant libris, vt quem non adorabant in

infantiæ infirmitate humilem, poſtea crucifigerent in virtutum ſublimi-
tate fulgentem. ¶Quæ iſta Iudæi tam imperita in vobis ſcientia eſt, tam
indocta doctrina?Interrogati vbi Chriſtus naſceretur,veraciter & memo-
riter dicitis quod legiſtis:In Bethleem Iudæ.Sic enim ſcriptum eſt per pro
phetam: Et tu Bethleem terra Iuda, non es minima in principibus Iuda. *Mich.5.*
Ex te enim exjet princeps,qui regat populum meum Iſrael. Hunc principẽ *Luce 2.*
natum,& paſtoribus angeli,& vobis annunciauere paſtores. Hunc princi-
pem natum longinquæ Orientalium gentium nationes in inſolito noui ſi
deris ſplendore didicerunt.Et ne de loco æditi regis ambigerent,veſtra eru
ditio prodidit,quod ſtella non docuit.Cur vobis viam,quam alijs aperitis
obſtruitis?Cur in veſtra infidelitate reſidet dubium,quod ex veſtra ſit reſ-
ponſione manifeſtum?Locum natiuitatis de ſcripturarum teſtimonio de-
monſtratis,præſentiam temporis de cæli & terræ atteſtatione cognoſcitis,
& tamen vbi ad perſequendum animus Herodis exarſit,ibi ad non creden- *Matth. 2*
dum veſter ſenſus obduruit.Felicior ergo ignorantia infantium, quos per *Martyres*
ſequutor occidit, quàm veſtra ſcientia, quos in ſua perturbatione con- *innocẽtes.*
ſuluit.Voſ noluiſtis regnum eius recipere, cuius oppidum potuiſtis oſten-
dere.Illi potuerunt pro eo mori,quem nondum poterant confiteri. Itaque
Chriſtus,ne vllum ei tempus eſſet abſque miraculo,ante vſum linguæ pote
ſtatem verbi tacitus exerebat,& quaſi iam diceret, Sinite paruulos venire *Matth. 18*
ad me,talium eſt enim regnum cælorum:noua gloria coronabat infantes,
& de initijs ſuis paruulorum primordia conſecrabat,vt diſceretur,neminẽ
hominum diuini non capacem eſſe ſacramenti,quando etiam illa ætas glo
riæ eſſet apta martyrij.¶Agnoſcamus ergo dilectiſsimi in Magis adorato-
ribus Chriſti,vocationis noſtræ fideiq́; primitias,& exultantib. animis be-
atæ ſpei initia celebremus. Exinde enim in æternam hæreditatẽ cœpimus
introire.Exinde nobis Chriſtum loquentia ſcripturarum arcana patuerũt,
& veritas,quam Iudæorum obcæcatio non recepit, omnibus nationibus
lumen ſuum inuexit.Honoretur itaque à nobis ſacratiſsimus dies, in quo
ſalutis noſtræ author apparuit,& quem Magi infantem venerati ſunt in in-
cunabulis,nos omnipotentem adoremus in cælis. Ac ſicut illi de theſauris
ſuis myſticas Domino munerum ſpecies obtulerunt: ita & nos de cordib.
noſtris,quæ Deo ſunt digna,promamus.Quamuis enim omnium bonorũ *Conatum*
ſit ipſe largitor,etiam noſtræ tamen fructum quærit induſtriæ. Non enim *& ſtudiũ*
dormientibus prouenit regnum cælorum,ſed in mandatis Dei laboranti- *noſtrum*
bus atq; vigilantibus,vt ſi dona illius irrita non fecerimus, per ea quæ de- *requirit*
dit,mereamur accipere quod promiſit. Vnde cohortamur dilectionem ve *Deus.*
ſtram,vt abſtinentes vos ab omni opere malo,quæ ſunt caſta & iuſta ſecte-
mini.Filij enim lucis abijcere debent opera tenebrarum. Itaque odia decli- *Rom.13.*
nate,mendacia abijcite,ſuperbiam humilitate deſtruite,auaritiam largita-
te delete.Decet enim vt capiti ſua membra conueniant,vt promiſsarum be
atitudinum mereamur eſſe conſortes,per Dominum noſtrum Ieſum Chri-
ſtum,qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat Deus in ſecula ſeculo-
rum,Amen.

Sermo tertius in eadem ſolennitate.

Declarationis Chriſti cauſam, neceſsitatem,
vtilitatemq́ue explicat.

QVamuis ſciam dilectiſsimi, quod ſanctitatem veſtram hodiernæ feſtiuitatis cauſa non lateat eamque ſecundum conſuetudinem Euangelicus vobis ſermo reſerauerit: tamen vt noſtri nihil deſit officij, loqui de eodem quod Dominus donauerit audebo, vt in communi gaudio tanto religioſior ſit omnium pietas, quanto magis omnibus fuerit intellecta ſolennitas. Prouidentia namque miſericordiæ Dei, diſpoſitum habens pereunti mundo in nouiſsimis temporibus ſubuenire, ſaluationem omnium gentium præfiniuit in Chriſto, vt quia cunctas nationes à veri Dei cultu impius dudum error auerterat, & ipſe peculiaris Dei populus Iſrael ab inſtitutis legalibus penè totus exciderat, concluſis omnibus ſub peccato, omni-
Rom.11 um miſereretur. Deficiente enim vbique iuſtitia, & toto mundo in vana & maligna prolapſo, niſi iudicium ſuum diuina poteſtas differret, vniuerſitas hominum ſententiam damnationis exciperet. Sed in indulgentiam ira tranſlata eſt, & vt clarior fieret exercendæ gratiæ magnitudo, tunc placuit abolendis peccatis hominum ſacramentum remiſsionis adferri, quando nemo poterat de ſuis meritis gloriari. Huius autem ineffabilis miſericordiæ manifeſtatio facta eſt Herode apud Iudæos ius regium tenente, vbi legitima regum ſucceſsione ceſſante, & Pontificum poteſtate deſtructa, alienigena obtinuerat principatum, vt veri regis ortus il-
Gen.49 lius prophetiæ probaretur voce, quæ dixerat: Non deficiet princeps ex Iuda, neque dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſitum eſt, & ipſe
Gen.22 erit expectatio gentium. De quibus quondam beatiſsimo patriarchæ Abrahæ innumerabilis fuerat promiſſa ſucceſsio, non carnis ſemine, ſed fidei fœcunditate generanda: & ideo ſtellarum multitudini comparata, vt ab omnium gentium patre, non terrena, ſed cœleſtis progenies ſperaretur.
Stella cur Magis apparuerit. Ad creandam ergo promiſſam poſteritatem, hæredes in ſyderibus deſignati, ortu noui ſyderis excitantur, vt in quo cæli adhibitum fuerat teſtimonium, cęli famularetur obſequium. Cómouet Magos remotioris Orientis habitatores ſtellis cæteris ſtella fulgétior, & de mirandi luminis claritate viri ad hæc ſpectanda non inſcij magnitudinem ſignificationis intelligunt, agente hoc fine dubio in eorum cordibus inſpiratione diuina, vt eos tantæ viſionis myſterium non lateret, & quod oculis oſtendebatur inſolitum, animis non eſſet obſcurũ. Deniq; officium ſuum cũ religione diſponũt, & his ſe inſtruunt donis, vt adoraturi vnũ, tria ſe ſimul crediſiſſe demõſtrent, auro honorantes perſonã regiam, myrrha humanã, thure diuinam. Ingrediuntur itaq; Iudaici regni præcipuam ciuitatem, & in vrbe regia oſtendi ſibi poſtulant puerum, quem ad regnandum ſibi didicerant procreatũ. Conturbatur Herodes, timet ſaluti ſuæ, metuit poteſtati. Requirit à ſacerdotibus & doctoribus legis, quid de ortu Chriſti ſcriptura prædixerit, in notitiam venit, quod fuerat prophetatum. Veritas illuminat Magos, infidelitas obcæcat magiſtros. Carnalis Iſrael non intelligit quod legit, non videt
Rom.1. Gen.25 Rom.9 quod oſtendit, vtitur paginis, quarum non credit eloquijs. Vbi eſt Iudæe gloriatio tua? vbi de Abraham patre ducta nobilitas? Nónne circunciſio tua præputium facta eſt? Ecce maior ſeruis minori, & alienigenis in ſortẽ hæreditatis tuæ intrantibus, eius teſtamenti, quod in ſola litera tenes, recitatione famularis. Intret, intret in patriarcharũ familiã gẽtiũ plenitudo,

&

& benedictionem in ſemine Abrahæ, qua ſe filij carnis abdicant, filij pro-
miſsionis accipiant. Adorent in tribus Magis vniuerſi populi vniuerſita-
tis autorẽ, & non Iudæa tantùm Deus, ſed in toto orbe ſit notus, vt vbiq;
in Iſraël ſit magnum nomen eius. Quoniam hanc electi generis dignitatẽ *Pſalm. 75*
ſicut infidelitas in ſuis poſteris conuincit eſſe degenerem: ita fides omni- *Malach. 1.*
bus facit eſſe communem. Adorato autem Domino Magi & omni deuo- *Magi cur*
tione completa, ſecundum admonitionem ſomnij non eodem, quo vene- *per aliam*
rant, itinere reuertuntur. Oportebat enim, vt iam in Chriſtum credentes, *uiam re-*
non per antiquas conuerſationis ſemitas ambularent, ſed nouam ingreſsi *uerſi.*
viam, à relictis erroribus abſtinerent. Tum vt etiam Herodis vacuarentur
inſidiæ, qui in puerum Ieſum impietatem doli per ſimulationem diſpone-
bat officij. Vnde quia ſpes iſtius erat ſoluta commenti in maiorem furorẽ
iracundia regis ardeſcit. Nam recolens tempus, quod indicauerant Magi,
in oẽs Bethleẽ pueros rabiẽ crudelitatis effundit, & cæde generali vniuer
ſæ ciuitatis illius in æternam gloriá tráſituram trucidat infantiá, æſtimás
fore, vt nullo illic paruulo non occiſo, occideretur & Chriſtus. At ille, qui
ſanguinem ſuum pro mundi redemptione fundendum in aliam differret
ætatem, Aegypto ſe parentum miniſterio ſubuectus intulerat, repetens ſci *Ieſus in-*
licet Hebrææ gentis antiqua cunabula, & principatum veri Ioſeph maio- *fans cur*
ris prouidentię poteſtate diſponens, vt illam ditionem omni inedia famẽ, *Aegypto illatus.*
qua Aegyptiorum mentes veritatis inopia laborabãt, veniens de cœlo pa- *Ioan. 6.*
nis vitæ & cibus rationis auferret, nec ſine illa regione pararetur ſingu-
laris hoſtiæ ſacramentum, in qua primùm occiſione agni, ſalutiferum ſi-
gn[illegible]m crucis & paſcha Domini fuerat præformatum. His igitur dilectiſsi-
mi diuinæ gratiæ myſterijs eruditi, diem primitiarum noſtrarum, & voca
tionis gentium inchoationem, rationabili gaudio celebremus, gratias
agentes miſericordi Deo, qui dignos nos fecit, ſicut ait Apoſtolus, in par- *Colloſ. 1.*
tem ſortis ſanctorum in lumine, qui eripuit nos de poteſtate tenebrarum,
& tranſtulit in regnum filij dilectionis ſuæ. Quoniam ſicut prophetauit
Eſaias: Gentium populus, qui ſedebat in tenebris, vidit lucem magnam: *Eſaie 9.*
& qui habitabant in regione vmbræ mortis, lux orta eſt eis. De quibus
idem dicit ad Dominum: Gentes, quæ te non nouerunt, inuocabunt te: & *Eſaie 55.*
populi, qui te neſciebant, ad te confugient. Hunc diem Abraham vidit, &
gauiſus eſt, quum benedicẽdos fidei ſuæ filios in ſemine ſuo, quod eſt Chri *Ioan. 8.*
ſtus, agnouit, & omnium ſe futurum gentium patrem credendo proſpe- *Rom. 4.*
xit, dans gloriam Deo, & pleniſsimè ſciens, quoniam quod promiſit, po-
tens eſt & fa[illegible]re. Hunc diem Dauid canebat in Pſalmis, dicens. Omnes
gentes quaſcunq; feciſti, venient & adorabunt coram te Domine, & glori *Pſal. 97*
ficabunt nomen tuum. Et illud: Notum fecit Dominus ſalutare ſuum, an-
te conſpectum gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. Quod vtiq; exinde fieri
nouimus, ex quo tres Magos de longinquitate ſuæ regionis excitatos, ad
cognoſcendum & adorandum regem cœli & terræ ſtella perduxit, & re-
ctè intuentibus quotidie apparere non deſinit. Et ſi potuit notum facere
Chriſtum, in infantia latentem, quanto magis poteſt eundem manifeſtare
in maieſtate regnantem? Cuius vtiq; famulatus ad formã nos ſui hortatur
obſequij, vt huic gratiæ, quæ oẽs inuitat ad Chriſtũ, quãtùm poſſumus ſer
uiamus. Quicunq; enĩ in Eccleſia piè viuit & caſtè: q ea, quæ ſurſum ſunt, ſa *Coloſ. 3.*
pit, non quæ ſup terram, cœleſtis quodãmodo inſtar eſt luminis. Et dũ ipſe
ſan-

ſanctæ vitæ nitorem ſeruat, multis viam ad Dominum quaſi ſtella demonſtrat. In quo ſtudio omnes dilectiſsimi vobis inuicem prodeſſe debetis, vt in regno Dei, ad quod recta fide & bonis operibus peruenitur, ſicut lucis filij ſplendeatis, per Chriſtum Dominum, Amen.

Sermo quartus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum (in quo magnum prę́ſidium prouidentia diuina conſtituit) ſummis laudibus celebrandum docet, ſpiritusq; ſancti in Magos opus oſtendit, atque Manichæorum hæreſim detegendo confutat.

IVſtū & rationabile dilectiſsimi veræ pietatis obſequiū eſt, in diebus, q̃ diuinę opera miſericordię proteſtantur, toto corde gaudere, & honorificè ea, quæ ad ſalutē noſtrā geſta ſunt, celebrare, vocante nos ad hanc deuotionem ipſa recurrentium temporum lege, quæ nobis poſt diem, in quo coæternus patre filius Dei natus ex virgine eſt, breui interuallo Epiphaniæ intulit feſtum, ex apparitione Domini conſecratum, in quo fidei noſtræ magnum præſidium prouidentia diuina conſtituit, vt dum ſolenni veneratione recolitur adorata in exordijs ſuis ſaluatoris infantia, per ipſa originalia documenta probaretur veri hominis in Chriſto orta natura. Hoc enim eſt, quod iuſtificat impios, hoc eſt quod ex peccatoribus facit ſanctos, ſi in vno eodemq; Domino noſtro Ieſu Chriſto, & vera deitas, & vera credatur humanitas. Deitas, qua ante omnia ſecula in forma Dei æqualis eſt patri. Humanitas, qua nouiſsimis diebus in forma ſerui vnitus eſt homini. Ad roborandū ergo hanc fidem, quæ contra omnes præmuniebatur errores, ex magna geſtum eſt diuini pietate conſilij, vt gens in longinqua Orientalis plagæ regione conſiſtens, quæ ſpectandorum ſyderum arte pollebat, ſignum nati pueri, qui ſupra omnem Iſraël eſſet regnaturus, acciperet. Noua etenim claritas apud Magos ſtellæ illuſtrioris apparuit, & intuentium animos ita admiratione ſui ſplendoris impleuit, vt nequaquam ſibi crederent negligendum, quod tanto nunciabatur indicio. Præerat autem, ſicut res docuit, huic miraculo gratia Dei, & quum Chriſti natiuitatem nec ipſa adhuc Bethleem tota didiciſſet, iam credituris gentibus inferebat: & quod nondum poterat humano eloquio diſſeri, cœlo faciebat euangelizante cognoſci. Quamuis autem diuinæ dignationis eſſet hoc munus, vt cognoſcibilis gentibus fieret natiuitas ſaluatoris, ad intelligendum tamen miraculū ſigni potuerunt
Num. 24. Magi & de antiquis Balaam prænunciationibus commoneri, ſciētes olim eſſe prædictum, & celebri memoria diffamatum: Orietur ſtella ex Iacob,
Tres Magi & exurget homo ex Iſraël, & dominabitur gentium. Tres itaq; viri, fulgore inſoliti ſyderis diuinitus incitati, prę̨uium micantis luminis curſum ſequuntur, æſtimantes ſe ſignatum puerum Hieroſolymis in ciuitate regia reperturos. Sed cùm eos hæc opinio fefelliſſet, per Iudæorum ſcribas atq; doctores, quod ſacra de ortu Chriſti prænunciauerat ſcriptura, didicerūt, vt gemino teſtimonio confirmati, ardentiori fide expeterent, quem & ſtellæ claritas, & prophetię manifeſtabat authoritas. Prolato aūt diuino oraculo

culo

culo per reſponſa pontificum, & declarata ſpiritus voce, quæ dicit: Et tu *Mich.5.*
Bethleem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda. Ex te enim *Matth. 2.*
exiet dux, qui regat populum meũ Iſraël: quàm facile & quàm conſequens
fuit, vt Hebræorum proceres crederent, quod docebant? Sed apparet illos
carnaliter cum Herode ſapuiſſe, & regnum Chriſti commune cum huius
mundi poteſtatibus æſtimaſſe, vt & iſti temporalem ſperarent ducẽ, & ter-
renum metueret ille conſortem. Superfluo Herodes timore turbaris, & fru
ſtrà in ſuſpectum tibi puerum ſæuire moliris. Non capit Chriſtũ regio tua,
nec mundi Dominus poteſtatis tuæ ſceptri eſt contentus anguſtijs. Quem
in Iudæa regnare non vis, vbiq; regnat, & felicius ipſe regnares, ſi eius impe
rio ſubdereris. Cur ſyncero officio non facis, quod ſubdola falſitate pro-
mittis? Perge cum Magis, & verum regem ſuppliciter adorando venerare.
Sed tu Iudaicæ ſectator cæcitatis non imitaris gentium fidem, corq; peruer
ſum ad crudeles conuertis inſidias, nec illum occiſurus quẽ metuis, nec illis
nociturus, quos perimis. Deducti igitur in Bethleem dilectiſsimi Magi ſtel
læ præcedentis obſequio, gauiſi ſunt gaudio magno valdè, ſicut Euangeli-
ſta narrauit. Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre e-
ius. Et procidentes adorauerunt eum, & apertis theſauris ſuis obtulerunt ei
munera, aurum, thus & myrrham. O perfectæ ſcientiæ mirabilem fidem,
quam non terrena ſapiẽtia erudiuit, ſed ſpiritus ſanctus inſtituit. Vnde enim *Magi diui*
ij viri, cùm proficiſcerentur de patria, qui nondum viderant Ieſum, nec ali- *nitus docti*
quo contuitu eius, quòd eum tam ordinatè venerarentur, aduerterant, hãc
deferendorum munerum ſeruauere rationem, niſi quia præter illam ſtellæ
ſpeciem, quæ corporeum incitauit obtutum, fulgentior veritatis radius
eorum corda perdocuit, vt priuſquam labores itineris inchoarent, eum ſi-
gnari ſibi intelligerent, cui in auro regius honor, in thure diuina veneratio,
in myrrha mortalitatis confeſsio deberetur? Et hæc quidem, quantum ad
illuminationem fidei pertinebat, potuerunt illis credita & intellecta ſuffi-
cere, vt corporali intuitu non inquirerent, quod pleniſsimo viſu mentis in-
ſpexerant. Sed diligentia officij ſagacis vſq; ad videndum puerum perſeue
rans, futuri temporis populis & noſtri ſeculi hominibus ſeruiebat: vt ſicut
omnibus nobis profuit, quòd poſt reſurrectionem Domini veſtigia vulne
rum in carne eius Thomæ Apoſtoli explorauit manus, ita ad noſtram vtili
tatem proficeret, quòd infantiam ipſius Magorum probauit aſpectus. Vi-
derunt itaq; Magi, & adorauerunt puerum de tribu Iuda, de ſemine Dauid *Roman. 1.*
ſecundum carnem, factum ex muliere, factũ ſub lege, quam non ſoluere ve- *Galat. 4*
nerat, ſed adimplere. Viderunt & adorauerunt puerum, quantitate paruu- *Matth. 5.*
lum, alienæ opis indigum, fandi impotem, & in nullo ab humanæ infan-
tiæ generalitate diſsimilem. Quia ſicut fidelia erant teſtimonia, quæ in eo
maieſtatem inuiſibilis diuinitatis adſererent, ita probatiſsimum eſſe dece-
bat verbum carnem factum, & ſempiternam illam eſſentiam filij Dei, ho-
minis veram ſuſcepiſſe naturam, ne vel ineffabilium operum ſecutura mira
cula, vel excipiendarum ſupplicia paſsionum, ſacramentum fidei ex rerum
diuerſitate turbarent, cùm iuſtificari omnino non poſſent, niſi qui Domi-
num Ieſum & verum Deum & verum hominem credidiſſent. Huic ſingula
ri fidei dilectiſsimi, & prædicatæ per omnia ſecula veritati diabolica Ma- *Manichæorum ſacrilegæ opiniones.*
nichæorum reſiſtit impietas, qui ſibi ad interficiendas deceptorum animas
nefandi dogmatis ferale commentum de ſacrilegis & fabuloſis mendacijs

texuerunt,& per has inſanarum opinionum ruinas eouſq; præcipites proruerunt,vt ſibi falſi corporis fingerent Chriſtum, qui nihil in ſe ſolidum, nihil verum,hominem oculis actibusque præbuerit,ſed ſimulatæ carnis vacuam imaginem demonſtrarit. Indignum enim videri volunt, vt credatur Deus Dei filius fœmineis ſe inſeruiſſe viſceribus,& maieſtatem ſuam huic cõtumeliæ ſubdidiſſe,vt naturæ carnis immixtus, in vero humanæ ſubſtantiæ corpore naſceretur,cũ totũ hoc opus non iniuria ſit ipſius,ſed potentia nec credenda pollutio,ſed glorioſa dignatio.Si enim lux iſta viſibilis nullis immunditijs,quibus ſuperfuſa fuerit,violatur,nec radiorum ſolis nitorem,quem corpoream eſſe creaturam non dubium eſt, loca vlla ſordentia vel cœnoſa contaminant,quid illius ſempiternæ & incorporeæ lucis eſſentiam potuit qualibet ſui qualitate polluere,quæ ſe ei,quam ad imaginẽ ſuam condidit,ſociando creaturæ purificationem præſtitit,maculam non recepit:& ſic ſanauit vulnera infirmitatis, vt nulla pateretur damna virtutis? Quod diuinæ pietatis magnum & ineffabile ſacramentum, quia omnibus ſanctarum ſcripturarum teſtificationibus eſt nunciatum,iſti,de quibus loquimur,aduerſarij veritatis,legem per Moſen datam,& inſpirata diuinitus prophetarum oracula reſpuerunt,ipſasque Euangelicas & apoſtolicas paginas,quædam auferendo,& quædam inſerendo violauerunt, confingentes ſibi ſub apoſtolorum nominibus,& ſub verbis ipſius ſaluatoris multa volumina falſitatis,quibus erroris ſui commenta munirent, & decipiendorũ mentibus,mortiferum virus infunderent. Videbant enim ſibi vniuerſa obſiſtere,omnia reclamare,& non ſolùm nouo, ſed etiam veteri teſtamento ſacrilegæ impietatis ſuæ dementiam confutari. Et tamen in furioſis mendacijs perſiſtentes,Eccleſiam Dei deceptionibus ſuis perturbare non deſinunt:hoc miſeris(quos illaqueare potuerunt)perſuadentes,vt negent,à Domino Ieſu Chriſto humanam naturam verè eſſe ſuſceptam: negent eum verè pro mundi ſalute crucifixum:negent de eius latere lancea vulnerato ſanguinem redemptionis & aquam fluxiſſe baptiſmatis:negent eum ſepultum ac die tertia ſuſcitatum:negent eum in conſpectu diſcipulorum ad conſidendum in dextera patris ſuper omnes cœlorum altitudines eleuatum, & vt tota Apoſtolici veritate Symboli ſublata, nullius metus terreat impios, nulla ſpes incitet ſanctos,negent à Chriſto viuos & mortuos iudicandos: & quos tantorum ſacramentorum virtute priuarint,doceant in ſole & luna colere Chriſtum, & ſub nomine ſpiritus ſancti,ipſum talium impietatum magiſtrum adorare Manichæum. Ad confirmanda igitur dilectiſsimi corda noſtra in fide & veritate proſit omnibus hodierna feſtiuitas,& ex teſtimonio manifeſtatę ſaluatoris infantiæ confeſsio catholica muniatur,& naturæ noſtræ carnem in Chriſto negantium anathematizetur impietas, de qua nos beatus Ioannes Apoſtolus non dubio ſermone præmonuit,dicens:Omnis ſpiritus,qui confitetur Ieſum Chriſtum in carne veniſſe,ex Deo eſt:& omnis ſpiritus,qui ſoluit Ieſum,ex Deo non eſt: & hic eſt Antichriſtus.Nihil ergo cũ huiuſmodi hominibus cõmune ſit cuiquam Chriſtiano,nulla cum talibus habeatur ſocietas, nullumque conſortium.Proſit vniuerſæ Eccleſiæ,quòd multi ipſorũ,Domino miſerante, detecti ſunt,& in quib.ſacrilegijs viuerẽt,eorundẽ cõfeſsiõe patefactũ eſt.Nemině fallãt diſcretionib.ciborũ,ſordibus veſtiũ,vultuũq; palloribus. Non ſunt caſta ieiunia,q̃ non de ratiõe veniunt cõtinentiæ, ſed de arte fallaciæ.

Manichei multà ſub Chriſti & Apoſtolorum nomine ſcripſerunt.

1.Ioan.4.

Heretici uitandi

Hereticorum hypocriſis.

Hactenus

Hactenus nocuerint incautis,hactenus illuſerint imperitis,poſt hoc nulli-
us excuſabilis erit lapſus:nec iam ſimplex habendus eſt, ſed valdè nequam
atq; peruerſus,qui deinceps repertus fuerit nefando obſtrictus errore. Ec- *Orandum*
cleſiaſticum ſanè atq; diuinitus inſtitutum non ſolùm non inhibemus, *pro here-*
ſed etiam incitamus affectum,vt etiam pro talibus nobiſcum Domino ſup *ticis.*
plicetis, quoniam & nos deceptarum animarum ruinas cum fletu & mœ-
rore miſeramur, exequentes Apoſtolicæ pietatis exemplum, vt cum infir- 1. Cor. 9.
mantibus infirmemur,& cum flentibus defleamus.Speramus enim exoran
dam miſericordiam Dei multis lachrymis & legitima ſatisfactione lapſo-
rum,quia dũ hoc in corpore viuitur,nullius deſperanda reparatio,ſed om-
nium eſt optanda correctio, auxiliante Domino, qui erigit eliſos,ſoluit *Pſal.* 144.
compeditos, & illuminat cæcos, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculo-
rum, Amen.

Sermo quintus in eadem ſolennitate.

Epiphaniæ feſtum quare celebrandum ſit, quid ſtella
deſignet,quid Herodes, & quomodo in Magis,(perſo-
nam gentium gerentibus) eorum vocatio, Iudæis in er-
rore obſtinatis, indicata ſit, quos tandem ad reſipiſcen-
tiam reuocare conatur.

HOdiernã feſtiuitatem dilectiſsimi apparitio domini & ſalua-
toris noſtri (ſicut noſtis) illuſtrat. Et hic ille dies eſt,quo ad
cognoſcendum adorandumq́; Dei filium tres Magos præuia *Tres Magi*
ſtella perduxit. Cuius facti memoriam meritò placuit honore *Matth.* 2.
annuo celebrari,vt dum Euangelica hiſtoria inceſſanter recenſetur, ſem-
per ſe intelligentium ſenſibus inferat ſalutiferum myſterium per inſigne
miraculum.Præceſſerant quidem multa documenta,quæ corpoream nati-
uitatem Domini manifeſtis indicijs declararent: ſiue quum beata Maria
virgo fœcundandam ſe ſpiritu ſancto, parituramq́; Dei filium audiuit &
credidit:ſiue quum ad ſalutationem ipſius in vtero Elizabeth nondum na- *Lucæ* 1.
tus Ioannes prophetica exultatione commotus eſt, quaſi etiam intra ma- *Ioan.* 1.
tris viſcera iam clamaret:Ecce agnus Dei,ecce qui tollit peccata mũdi : vel *Luc.* 2.
cùm ortum Domini angelo nunciante paſtores cœleſtis exercitus ſunt cla
ritate circundati,vt non ambigerent de maieſtate pueri,quem erant in præ-
ſepe viſuri:nec putarent,quòd in ſola natura hominis eſſet æditus, cui ſu-
pernæ militiæ famularetur occurſus.Sed hæc atque alia huiuſmodi paucis
tunc vidẽtur innotuiſſe perſonis,quæ vel ad cognationem Mariæ virginis,
vel ad ſancti Ioſeph familiam pertinebant. Hoc autem ſignũ , quod Magos
in longinquo poſitos & efficaciter mouit, & ad Dominum Ieſum perſeue
ranter attraxit,illius ſine dubio gratiæ ſacramentum, & illius fuit vocatio
nis exordium,qua nimirum non in Iudæa tantùm,ſed etiam in toto mun-
do Chriſti erat Euangelium prædicandum:vt per illam ſtellam,quæ Mago
rum viſui ſplenduit,Iſraëlitarum verò oculis non refulſit, & illuminatio
ſignificata ſit gentium,& cæcitas declarata Iudæorum. ¶ Permanet igitur *Myſticè*
dilectiſsimi,ſicut euidẽter apparet,myſticorum forma geſtorum : & quod *quid ſigni*
imagine inchoabatur, veritate completur. Radiat nanq; è cœlo ſtella per- *ficet ſtella*

Quid Magi. gratiam, & tres Magi coruſcatione Euangelici fulgoris acciti, in omnibus quotidiè nationibus ad adorandam potentiam ſummi regis accurrunt. He-
Quid Herodes. rodes quoq; in diabolo fremit & auferri ſibi iniquitatis ſuę regnum in ijs, qui ad Chriſtum tranſeunt, ingemiſcit. Vnde ſi paruulos interficiat, Ieſum ſibi videtur occidere. Quod vtiq; ſine ceſſatione molitur, dum primordijs renatorum ſpiritum ſanctum eripere, & quandam teneræ fidei infantiã tentat extinguere. Iudæi verò, qui extra regnum Chriſti eſſe voluerunt, adhuc quodammodò ſub Herodis ſunt principatu, & dominante ſibi ſaluatoris inimico, alienigenæ ſeruiunt poteſtati, quaſi neſciant prophetatum, di-
Geneſ. 49 cente Iacob: Non deficiet princeps ex Iuda, & dux de femoribus eius, donec veniat cui repoſita ſunt: & ipſe eſt expectatio gentium. Sed nondum intelligunt, quod negare non poſſunt, & mente non capiunt, quod ſcripturarũ narratione nouerunt. Quoniam inſanis magiſtris veritas ſcandalum eſt, & cæcis doctoribus fit caligo, quod lumen eſt. Reſpondent itaq; interrogati quòd in Bethleem naſcitur Chriſtus, & ſcientiam ſuam, qua alios inſtruũt, non ſequuntur. Perdiderunt igitur placationem hoſtiarum, ſucceſsionem regum, locum ſupplicationum & ordinem ſacerdotum: & quum omnia ſibi clauſa, omnia experiantur eſſe finita, non vident ea in Chriſtũ eſſe tranſlata. Vnde quod illi tres viri, vniuerſarum gentium perſonam gerentes, adorato Domino, ſunt adepti, hoc in populis ſuis per fidem, quæ iuſtificat impios, totus mundus aſſequitur: & hæreditatem Domini ante ſecula præparatam accipiunt adoptiui, & perdunt qui videbantur eſſe legitimi. Reſipiſce tandem Iudæe, reſipiſce, & ad redemptorem tuum depoſita infidelitate
Matth. 9. conuertere. Noli ſceleris tui immanitate terreri. Nõ iuſtos Chriſtus, ſed pec-
Luce 23 catores vocat: nec impietatem tuam repellit, qui pro te, dum crucifixus eſſet, orauit. Immitem crudelium patrum tuorum ſolue ſententiam, neque te
Matth. 27 eorum maledicto patiaris aſtringi, qui clamantes de Chriſto: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros, facinus in te ſui criminis transfuderunt. Redite ad miſericordem, vtimini clementia remittentis. Sæuitia enĩ veſtræ iniquitatis conuerſa eſt in cauſam ſalutis. Viuit, quem perire voluiſtis. Confitemini negatum, adorate venditum, vt nobis bonitas illius proſit, cui veſtra malignitas nocere non potuit. ¶ Quod ergo ad verã dilectiſsimi pertinet charitatem, quam etiam inimicis noſtris ex dominica eruditione de-
Matth. 5. bemus, & optandum nobis eſt & ſtudendum, vt hic populus, qui ab illa ſpiritali patrum nobilitate defecit, ramis ſuæ arboris inſeratur. Multum enim nos Deo beneuolentia iſta commendat: quia ideò delictum eorũ nobis mi-
Rom. 11. ſericordiæ locum fecit, vt eos ad æmulationem ſalutis recipiendæ fides noſtra reuocaret. Nam vitam piorum non ſolum ſibi, ſed etiam alijs eſſe vtilẽ decet, vt quod apud eos agi non poteſt verbis, obtineatur exemplis. Conſi-
Operũ cõmentatio. derantes igitur dilectiſsimi ineffabilem erga nos diuinorum munerum largitatem, cooperatores ſimus gratiæ Dei operantis in nobis. Non enim dormientibus prouenit regnum cœlorum, nec ocio deſidiaq; torpentibus bea-
Roman. 8. titudo æternitatis ingeritur: ſed quia, ſicut Apoſtolus ait, ſi compatimur,
Ioan. 14. & conglorificabimur, illa nobis curreda eſt via, quam ipſe Dominus ſe eſſe teſtatus eſt: qui nobis nullis operum meritis ſuffragantibus, & ſacramento conſuluit & exemplo, vt in adoptionem vocatos per illud proueheret ad ſalutem, per hoc imbueret ad laborem. Hic autem labor dilectiſsimi pijs filijs & bonis ſeruis non ſolùm nec aſper nec oneroſus, ſed etiam ſuauis &

le-

leuis eſt, dicente Domino. Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum enim meum ſuaue eſt, & onus meum leue. Nihil ergo dilectiſsimi arduum eſt humilibus, nihil aſperum mitibus, & facilè omnia præcepta veniunt in effectum, quando & gratia prætendit auxilium, & obedientia mollit imperium. Intonante enim quotidiè auribus noſtris eloquio Dei, omnis homo quid diuinæ iuſtitiæ placeat ſcire côuincitur. Sed quia iudicium illud, quo vnuſquiſq; recipiet prout geſsit, ſiue bonum, ſiue malum, iudicaturi patientia & bonitate differtur, impunitatem ſibi iniquitatis infideliû corda promittunt, & putant humanorum actuum qualitates ad diuinæ prouidentiæ non pertinere cenſuram, quaſi non euidentiſsimis plerunq; ſupplicijs malè geſta plectantur, aut nô ſæpè cœleſtium comminationum terror oſtentet: quibus vtiq; & fides monetur, & infidelitas increpatur. ¶ Inter hæc autem permanet ſuper omnes benignitas Dei, & nulli miſericordiam ſuam denegat, cùm indiſcretè vniuerſis bona multa largitur, eosq; quos meritò ſubderet pœnis, magis vult inuitare beneficijs. Dilatio enim vindictæ dat locum pœnitentiæ. Nec tamen dici poteſt, nulla ibi eſſe vltio, vbi nulla conuerſio eſt: quia mens dura & ingrata iam ſibi ipſa ſupplicium eſt, & in conſcientia ſua patitur, quicquid Dei bonitate differtur. Non ita igitur delinquentes peccata delectent, vt illos in ſuis actibus vitæ huius finis inueniat. Quoniam in inferno nulla eſt correctio, nec datur remedium ſatisfactionis, vbi iam non ſupereſt actio voluntatis, dicente propheta Dauid: Quoniam non eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno aût quis confitebitur tibi? Fugiantur noxiæ voluptates, inimica gaudia, & deſideria iam iamq; peritura. Quis fructus eſt, quæ vtilitas, ea indeſinenter cupere, quę etiam ſi non deſerant, deſerenda ſunt? Amor rerum deficientium ad incorruptibilia transferatur, & ad ſublimia vocatus animus cœleſtibus delectetur. Confirmate amicitias cum ſanctis angelis, intrate in ciuitatẽ Dei, cuius vobis ſpondetur habitatio, & Patriarchis, Prophetis, Apoſtolis, Martyribus ſociamini. Vnde & illi gaudent, inde gaudete. Horum diuitias concupiſcite, & per bonam æmulationem ipſorum ambite ſuffragia. Cum quibus enim fuerit vobis conſortium deuotionis, erit & communio dignitatis. Dum itaque tempus vobis ad mandata Dei exequenda conceditur, glorificate Deum in corpore veſtro, & lucete dilectiſſimi ſicut luminaria in hoc mundo. Sint lucernæ mentium veſtrarum ſemper ardentes, & nihil reſideat veſtris tenebroſum in cordibus. Quoniam ſicut ait Apoſtolus: Fuiſtis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino, vt filij lucis ambulate: impleaturq; in vobis, quod in trium Magorum imagine pręceſsit. Et ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videntes opera veſtra bona, magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. Sicut enim magnum peccatum eſt, cùm inter gentes propter malos Chriſtianos nomen Domini blaſphematur: ita magnum pietatis eſt meritum, cùm idem in ſancta ſeruorum ſuorum conuerſatione benedicitur: Cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum, Amen.

Matth. 11. *Præcepta Domini quibus nô ſint difficilia.* *2. Cor. 3.* *Pſalm. 6.* *Sanctorum ambienda ſuffragia.* *1. Cor. 6.* *Philip. 2* *Luc. 12.* *Epheſ. 5.*

Sermo ſextus in eadem ſolennitate.

Quomodò munera myſticè offerre debeamus docet, diaboli (per Herodem ſignificati) inſidiandi rabiem & furorem, & quomodò perſecutionibus tyrannorum Eccleſia creuerit, indicat, & quàm periculoſa ſit tranquillitas iſta à tyrannorum perſequutionibus.

DIes dilectiſsimi, quo primum gentibus ſaluator mũdi Chriſtus
apparuit, ſacro nobis honore venerandus eſt. Illa hodiè cordi-
Tres Magi bus noſtris concipienda ſunt gaudia, quæ in trium Magorum
fuere pectoribus, quando regem cœli & terræ, ſigno & du-
ctu noui ſyderis incitati, quem crediderant promiſſum, ado-
rauere conſpicuum. Neque enim ita ille emenſus eſt dies, vt virtus operis,
quæ tunc eſt reuelata, tranſierit, nihilq́ue ad nos niſi rei geſtæ fama per-
uenerit, quam fides ſuſciperet, & memoria celebraret: cum multiplica-
to munere Dei, etiam quotidie noſtra experiantur tempora, quicquid illa
habuere primordia. Quamuis ergo narratio Euãgelicæ lectionis illos pro-
priè recenſeat dies, in quibus tres viri, quos nec prophetica prædicatio do-
Tres Magi cuerat, nec teſtificatio legis inſtruxerat, ad cognoſcendum Deum à re-
unde uene motiſsima Orientis parte venerunt, hoc idem tamen & manifeſtius nunc
rint. & copioſius fieri in omnium vocatorum illuminatione perſpicimus, quo-
niam impletur prophetia Eſaiæ dicẽtis: Reuelauit dominus brachium ſuũ
Eſa. 53. in conſpectu omnium gentium, & viderunt omnes gentes terræ ſalutem,
Eſa. 52. quæ à domino Deo noſtro eſt. Et iterum: Et quibus non eſt annunciatum
de eo, videbunt, & qui non audierunt, intelligent. Vnde cùm cernimus ho-
mines mundanæ ſapientiæ deditos &, à Ieſu Chriſti confeſsione longin-
quos, de profundo erroris ſui reduci, & ad cognitionem veri luminis ad-
uocari, diuinæ proculdubiò gratiæ ſplendor operatur, & quicquid in cor-
dibus tenebroſis nouæ lucis apparet, de eiuſdem ſtellæ radijs micat: vt men
tes, quas ſuo fulgore contigerit, & miraculo moueat, & ad Deum adoran-
dum præeundo perducat. Si autem ſolicito intellectu velimus adſpicere
quomodò etiam triplex illa ſpecies munerum ab omnibus, qui ad Chriſtũ
Quis offe- greſſu fidei veniunt, offeratur, nónne in cordibus rectè credentium eadem
rat Chri- celebratur oblatio? Aurum etenim de theſauro animi ſui promit, qui Chri
ſto aurum. ſtum regem vniuerſitatis agnoſcit. Myrrham offert, qui vnigenitum Dei
Myrrham credit veram ſibi hominis vnijſſe naturam. Et quodam eum thure venera-
Thus. tur, qui in nullo ipſum paternæ maieſtati imparem confitetur. His compa-
rationibus dilectiſsimi prudenter inſpectis, inuenimus etiam Herodis non
Herodes deeſſe perſonam, cuius ipſe diabolus, ſicut tunc fuit occultus incentor, ita
cuius ty- nunc quoq; indefeſſus eſt imitator. Cruciatur enim vocatione gentium,
pus.
Organa ſa- & quotidiana poteſtatis ſuæ deſtructione torquetur, dolens vbiq; ſe deſe-
tanæ. ri, & verum regem in locis omnibus adorari. Parat fraudes, fingit diſſenſio-
nes, erũpit in cædes, & vt reliquijs eorũ, quos adhuc fallit, vtatur, inuidia
vritur in Iudæis, ſimulatione inſidiatur in hæreticis, ſæuitia accenditur in
paganis. Videt eñ inſuperabilẽ eſſe potentiã regis æterni, cuius mors ipſi-
us vim mortis extinxerit, & ideo totam nocendi artem in eos, qui vero re-

gi famulātur,armauit:alios per inflationē ſcientię legalis obdurās:alios verò in furorē perſequutionis inſtigās: alios p falſæ fidei cōmenta deprauās. Sed hāc Herodis iſtius rabiē ille vincit & deſtruit,q etiā paruulos martyrij *palma coronauit:& fidelib⁹ ſuis tā inuictā indidit charitatē, vt Apoſtoli verbis audeant dicere: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an pſequutio? an fames? an nuditas? an periculū? an gladius? ſicut ſcriptū eſt: Quia ꝑpter te mortificamur tota die, æſtimati ſumus ſicut oues occiſionis. Sed in his omnib. ſuperamus propter eum, qui dilexit nos. Hanc fortitudinem dilectiſsimi, non illis temporibus tantùm neceſſariam fuiſſe credimus, quibus reges mundi, & omnes ſeculi poteſtates, cruenta impietate in Dei populum ſæuiebant, quum ad maximam gloriam ſuā pertinere ducerent, ſi de terris nomen Chriſtianum auferrent, neſcientes Eccleſiam Dei per furorem ſuæ crudelitatis augeri: quoniam in ſupplicijs & mortibus beatorum martyrū, qui putabantur minui numero, multiplicabantur exemplo. Deniq; tantum contulit fidei noſtræ impugnatio perſequentium, vt nihil magis regium ornet principatum, quàm quod Domini mundi membra ſunt Chriſti: nec tam gloriantur, quòd in imperio geniti, quàm gaudent, quòd in baptiſmate ſunt renati. Sed quia tempeſtas priorum turbinum conquieuit, & dudū ceſſantibus prælijs quædam videtur arridere tranquillitas, vigilanter cauenda ſunt illa diſcrimina, quæ de ocio ipſius pacis oriuntur. Aduerſarius enim, qui in apertis inefficax perſequutionibus fuit, tecta nocendi arte deſæuit, vt quos nō perculit ictu afflictionis, lapſu deijciat voluptatis. Videns itaq; ſibi reſiſtere principum fidem, & vnius deitatis inſeparabilem Trinitatem non ſegniùs in palatijs, quàm in Eccleſijs adorari, interdictam dolet ſanguinis Chriſtiani effuſionem, & quorum obtinere nō poteſt mortes, impetit mores. Terrores proſcriptionum in auaritiæ mutat incendium, & quos damnis non fregit, cupiditate corrumpit. Malignitas enim longo vſu propriæ imbuta nequitiæ, non depoſuit odium, ſed vertit ingenium, quo ſibi mentes fidelium blandiùs ſubdat. Inflammat enim concupiſcentijs, quos non poteſt vexare tormentis, ſerit diſcordias, accendit iras, incitat linguas, & ne ab illicitis dolis cautiora corda ſe reuocent, conſummandorum ſcelerum ingerit facultates: quia illi totius fraudis hic fructus eſt, vt qui immolatione pecudum & thuris incenſione non colitur, quibuslibet ei criminibus ſeruiatur. Habet igitur dilectiſsimi pax noſtra pericula ſua, & fruſtrà de fidei libertate ſecuri ſunt, qui vitiorum deſiderijs non reſiſtunt. Cor hominum de operum oſtenditur qualitate, & formas mentium ſpecies detegit actionum. Nam ſunt quidam, ſicut ait Apoſtolus, qui Deum profitentur ſe ſcire, factis autem negāt. Verè enim reatus negationis incurritur, quando bonum, quod in ſono vocis auditur, in conſcientia non habetur. Fragilitas enim humanæ conditionis facilè in delicta prolabitur: & quia nullum ſine delectatione peccatum eſt, citò acquieſcitur deceptoriæ voluptati. Sed à carnalibus deſiderijs recurratur ad ſpiritale præſidium, & mens habens notitiā Dei ſui, à conſilijs ſe maleſuadi hoſtis auertat. Profit illi patientia Dei, nec ideo delinquendi pertinacia nutriatur, quia vindicta differtur. Nō ſit peccator de impunitate ſecurus, quia ſi tēpus pœnitentiæ amiſerit, locum indulgentiæ non habebit, dicēte propheta: Quia nō eſt in morte, qui memor ſit tui: in inferno aūt quis confitebitur tibi? Qui aūt ſibi correctionis reparationem experi-

**gloria*

Roman. 8

Pſalm. 43.

Perſecutionibus tyrānorum creuiſſe Eccleſiam.

Pacis tempore quibus modis Satan homines tentet.

Fides uana

Ad Tit. 1.

Pſalm. 6.

Conſuetudine malis implicatis quid agendum. tur eſſe difficilem, confugiat ad auxiliantis Dei clementiam, & vincula malæ conſuetudinis ab illo poſcat abrumpi, qui alleuat omnes qui corruunt, & erigit omnes eliſos. Non erit vacua confitentis oratio, quoniam miſericors Deus voluntatem timentium ſe faciet, & dabit quod petitur, qui dedit vnde peteretur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſeptimus in eadem ſolennitate.
De humilitate & infantia ſaluatoris, ad quam nos cohortatur.

Memoria rerum ab humani generis ſaluatore geſtarum magnā dilectiſsimi nobis confert vtilitatem, ſi quæ veneramur credita, ſuſcipiamus imitanda. In diſpenſationibus enim ſacramentorum Chriſti, & virtutes ſunt gratiæ, & incitamenta doctrinæ: vt quem confitemur fidei ſpiritu, operum quoque ſequamur exemplo. *Fides operibus declaranda.* Nam etiam ipſa primordia, quæ Dei filius per matrem virginem naſcendo ſuſcepit, ad prouectum nos pietatis inſtituunt. Simul enim apparet cordibus rectis in vna eademque perſona, & humana humilitas, & diuina maieſtas. Quem cunæ teſtantur infantem, cælum & cæleſtia ſuum loquuntur authorem. Puer corpore paruus, mundi rector & Dominus: & genitricis gremio continetur, qui nullo fine concluditur. Sed in his noſtrorum vulnerū eſt curatio, & noſtræ deiectionis erectio: quia niſi in vnum tanta diuerſitas conueniret, reconciliari Deo humana natura non poſſet. ¶ Legem ergo viuendi remedia nobis noſtra ſanxerunt: & inde data eſt moribus forma, vnde mortuis eſt impenſa medicina. *Tres Magi.* Nec immeritò, cùm tres Magos ad adorandum Ieſum noui ſyderis claritas deduxiſſet, non eum imperantem dæmonibus, non mortuos ſuſcitantem, non cæcis viſum, aut claudis greſſum, aut mutis eloquium reformantem, vel in aliqua diuinarum virtutum actione viderunt: ſed puerum ſilentem, quietum, & ſub matris ſolicitudine conſtitutum: in quo nullum quidem appareret de poteſtate ſignum, ſed magnū præbetur de humilitate miraculum. Ipſa itaque ſpecies ſacræ infantiæ, cui ſe Deus Dei filius aptarat, prædicationem auribus intimandam oculisq; gerebat: & quod adhuc vocis non proferebat ſonus, viſionis iam docebat effectus. Tota enim victoria ſaluatoris, quæ & diabolū ſuperauit & mūdum, humilitate eſt concepta, humilitate eſt confecta. *Chriſti victoris, humilitas.* Diſpoſitos dies ſub perſequutione inchoauit, & ſub perſequutione finiuit, nec puero tolerantia paſſionis, nec paſſuro defuit manſuetudo pueriliſ: quia vnigenitus Dei ſub vna maieſtatis ſuæ inclinatione ſuſcepit, vt & homo vellet naſci, & ab hominibus poſſet occidi. ¶ Si igitur omnipotens Deus cauſam noſtram nimis malam, humilitatis priuilegio bonam fecit, & ideo deſtruxit mortem & mortis authorem, quia omnia quæ perſequutores intulere, non renuit, ſed obediens patri crudelitates ſæuientium mitiſsima lenitate tolerauit, quantum nos humiles, quantū oportet eſſe patientes, qui ſi quid laboris incidimus, nunquam niſi noſtro merito ſuſtinemus? Quis enim gloriabitur caſtum ſe *Prou. 20.* habere cor, aut mundum ſe eſſe à peccato? & dicente beato Ioanne, Si dixerimus, *1. Ioan. 2* quia peccatum non habemus, nos ipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt: quis inuenietur ita immunis à culpa, vt in eo non habeat vel iuſtitia quod arguat, vel miſericordia quod remittat? Vnde tota dilectiſsimi

Chriſtianæ ſapientiæ diſciplina,non in abundantia verbi,non in aſtutia diſ
putandi,neque in appetitu laudis & gloriæ,ſed in vera & voluntaria humi *Chriſtianæ ſapientiæ ſumma quæ ſit.*
litate conſiſtit,quam Dominus Ieſus ab vtero matris vſque adſupplicium
crucis,pro omni fortitudine & elegit & docuit. Nam cũ diſcipuli eius in-
tra ſe,vt ait Euangeliſta,diſquirerent,quis eorum maior eſſet in regno cęlo- *Luc.22*
rum,vocauit paruulum,& ſtatuit eum in medio eorum,& dixit: Amen di *Matth.18.*
co vobis,niſi conuerſi fueritis,& efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis
in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut puer iſte, hic
maior erit in regno cælorum. Amat Chriſtus infantiam,quam primum ſuſ *Infantia quàm grata Chriſto*
cepit,& animo & corpore. Amat Chriſtus infantiã, humilitatis magiſtrã,
innocentiæ regulam, manſuetudinis formam. Amat Chriſtus infantiam,
quæ maiorum dirigit mores,ad quam ſenum reducit ætates, & eos ad ſuũ
inclinat exemplum,quos ad regnum ſublimat æternum. Vt autem plenè va
leamus agnoſcere,quomodo apprehendi poſsit tam mira conuerſio, & in
puerilem gradum, qua nobis imitatione redeundum ſit,doceat nos beatus
Paulus,& dicat: Nolite pueri effici ſenſibus,ſed malitia paruuli eſtote. ¶ Nõ
ergo ad lubrica infantiæ & imperfecta nobis primordia redeũdum eſt, ſed *Pueri ut effici debeamus.*
aliquid,quod etiam graues annos deceat,inde ſumendum eſt, velox com-
motionũ tranſitus,citus ad pacem recurſus. Nulla ſit memoria offenſionis,
nulla cupiditas dignitatis. Amor ſociæ dilectionis,æqualitas naturalis. Ma-
gnum enim bonum eſt,nocere non noſſe,& ad maligna non ſapere: quia in
ferre iniuriam,mundi huius prudentia eſt: nemini autem malum pro malo
reddere,Chriſtianæ eſt æquanimitatis infantia. Ad hanc vos dilectiſsimi ſi-
militudinem paruulorum myſterium hodiernæ feſtiuitatis inuitat, & hãc
vobis humilitatis formam adoratus à Magis,puer ſaluator inſinuat, qui vt
imitatoribus ſuis quid gloriæ pararet oſtenderet,ortus ſui tempore æditos
martyrio conſecrauit,vt in Bethleem,vbi Chriſtus natus eſt,geniti, per cõ-
munionem ætatis conſortes fierent paſsionis. Ametur igitur humilitas, &
omnis à fidelibus vitetur elatio: Alter alterũ ſibi præferat, & nemo quod
eſt ſuum quærat, ſed quod alterius,vt cùm in omnibus abundauerit affe-
ctus beneuolentiæ,in nullo virus inueniatur inuidiæ: quoniam qui ſe exal-
tat,humiliabitur,& qui ſe humiliat, exaltabitur: eodem ipſo teſtante Do- *Luc.14 Luc.16.*
mino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat
Deus in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo octauus in eadem ſolennitate.

Non indigna æſtimanda de Chriſti maieſtate,& quibus argumentis depræhendatur, Deum in nobis habitare.

CAuſam dilectiſsimi, & rationem ſollennitatis hodiernæ ſæpe
vobis & euangelica narratio,& obſeruantiæ conſuetudo pate
fecit: nec neceſſe eſt ita nũc,quæ inter ſaluatoris noſtri primor *Myſticè quid ſtella*
dia humana ſunt geſta,replicari,vt de ſplendore noui ſyderis,
de Magis Magorumque muneribus,de ſæuitia Herodis,& de interfectio- *Tres Magi*
ne infantium diſſeramus,cùm ſicut noſtis, & in ſtellæ fulgore Dei gratia, *Herodes*
& in tribus viris vocatio gentium,& in rege impio crudelitas paganorum, *Trucidatio infantium.*
& in occiſione infantium, cunctorum martyrum forma præceſſerit. Sed

quia in ſacratiſsimo die reddẽdum expectationi veſtræ eſt ſacerdotalis ſermonis officium, nitamur, vt poſſumus adiuuante ſpiritu Dei eò per intelligentiæ ſemitas peruenire, vt cognoſcamus ſacramentum præſentis feſti ad omnium fidelium tempora pertinere: nec vllo modo habeatur inſolitum, quod in diſpenſationum ordine adoratur antiquum. ¶ Quamuis ergo omnis anima Chriſtiana nihil indignum habeat de filij Dei maieſtate ſentire & tranſcenſis incipientis fidei rudimentis oporteat vnumquenq; ad ſublimiora proficere: neceſſe eſt tamen infirmitatem mentis humanæ, dum verum hominem accipit Chriſtum, de ipſa naturæ noſtræ cõmunione trepidare, & per initia vel incrementa corporea ad agnitionẽm vnius cum patre deitatis difficulter accedere. Sed vbi inter caligantes radius ſupernæ lucis refulſerit, cunctantes fidei moras ſplendor veritatis abrumpat, vt cor liberum, & à viſibilibus abſolutum, lumen intelligentiæ tanquàm ducẽ ſtel

Philip. 2. lam ſequatur: quia ſicut Apoſtolus ait, Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris, vt quem venerabatur in cunis humiliter iacentem, ipſum ſine diffidentia adoret cum patre regnantem. Hæc autem manifeſtatio dilectiſſimi, quæ hæſitantium nebulas diſſoluit animarum, & ita facit innoteſceſcero Dei filium, vt de hoc, quòd idem eſt etiam hominis filius, nihil patiantur obſtaculi, ad præſentis feſti pertinet dignitatem, & vera eſt infantia ſaluatoris declaratio deitatis, quãdo carnis ſenſus ab humanis ad diuina trãſfertur, vt quos deprimunt experimenta infirmitatum, erigant ſigna virtutum: Quia tali auxilio & natura noſtra indigebat & cauſa, vt reparare

Matth. 5. genus humanum, nec ſine maieſtate poſſet humilitas, nec ſine humilitate maieſtas. ¶ Iam verò cùm in ſingulorum fidelium profectibus diuinorum elucet cuſtodia mandatorum, impleturq; quod dictum eſt: Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui in cœlis eſt: quis illic præſentem non intelligat maieſtatem, vbi veram videt apparere virtutem? quæ vtique ſine Deo nulla eſt, nec proprietatem obtinet dignitatis, niſi ſpiritu ſui vegetetur auto-

Ioann. 15. ris: Dicente enim diſcipulis ſuis Domino; Sine me nihil poteſtis facere, dubium non eſt, hominem bona agentem, à Deo habere & effectum

Philip. 2. operis, & initium voluntatis. Vnde & Apoſtolus copioſiſsimus fidelium cohortator, cum timore, inquit, & tremore veſtram ſalutem operamini. Deus eſt enim, qui operatur in vobis & velle & operari pro bona voluntate. Et hæc ſanctis cauſa eſt tremendi atque metuendi, ne ipſis operibus pietatis elati, deſerantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ. ¶ Qui autem experiri cupit, an in ipſo Deus habitet, de quo dicitur: Mirabilis Deus in ſanctis ſuis: ſyncerò examine cordis ſui

Operũ bonorũ Deus author.

Pſalm. 67 interiora diſcutiat, & ſagaciter quærat, qua humilitate reſiſtat ſuper-

Matth. 5. biæ, qua beneuolentia obluctetur inuidiæ, quàm non capiatur adulantium linguis, quamq; bonis delectetur alienis, an pro malo non cupiat malum reddere, malitq; inultas obliuiſci iniurias, quàm imaginem & ſimilitudinem ſui conditoris amittere, qui omnes ad cognitionem ſui generalibus incitans donis, pluit ſuper iuſtos & iniuſtos, & ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos. Ac ne in multis laboret ſolicitæ diſcretionis inſpectio, ipſam matrem virtutum omnium charitatẽ in ſecretis ſuæ mentis ingrat: & ſi in ea dilectionẽ Dei & pximi toto corde intentè repererit, ita vt etiã inimicis ſuis eadẽ velit tribui, quæ ſibi optat impendi, quiſquis

Charitas omniũ uirtutum mater.

hu-

huiuſmodi eſt, Deum & rectorem & habitatorem ſui eſſe nõ dubitet: quẽ tanto magnificentius recipit, quanto magis non in ſe, ſed in Domino glo- 2.Cor.10. riatur. Quoniam quibus dicitur, Regnum Dei intra vos eſt, nihil non illi- Luc.17 us agunt ſpiritu, cuius reguntur imperio. Scientes igitur dilectiſsimi, quoniam charitas Deus eſt, qui operatur omnia in omnibus, ſectamini charita 1.Ioan.4 tem, vt in vnum caſtæ dilectionis affectum vniuerſorum fidelium corda concurrant. Tranſeuntia nos & vana non occupent: conſtanti deſiderio ad ea quæ ſunt ſemper manſura, tendamus. Sacramentum enim præſentis feſti oportet in nobis eſſe perpetuum. Quod vtique ſine fine celebrabitur, ſi in omnibus actibus noſtris Dominus Ieſus Chriſtus appareat, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE Quadrageſima.

Ieiunandum eſſe Hebræorum exemplo & Chriſti, ad victoriam obtinendam contra hoſtes inuiſibiles, & de modo ieiunandi.

HEbræorum quondam populus & omnes Iſraeliticæ tribus, quum propter peccatorum ſuorum offenſiones graui Philiſtinorum dominatione premerentur, vt ſuperare hoſtes ſuos poſſent, ſicut ſacra manifeſtat hiſtoria, vires animi & corporis indicto ſibi reparauere ieiunio. Intellexerant enim duram & miſerã illã ſubiectionẽ neglectu ſe mandatorum Dei & morum corruptione meruiſſe, fruſtraq; ſe armis certare, niſi prius vitijs repugnaſſent. Abſtinentes ergo à cibo & potu, ſeueræ ſibi caſtigationis adhibuere cenſurã, & vt hoſtes ſuos vincerent, gulæ illecebrã in ſeipſis antè vicerunt. Factũque eſt hoc modo, vt ſæui aduerſarij, & graues domini eſurientibus cederent, quos ſibi ſaturos ſubiugarãt. Et nos itaq; dilectiſsimi, inter multas aduerſitates & prælia conſtituti, ſi ſimilibus remedijs vti cupimus, ſimili obſeruatione curemur. Eadem enim propemodũ cauſa noſtra eſt, quæ illorũ fuit, quĩ ſicut illi à carnalibus aduerſarijs, ita & nos à ſpiritalibus maximè impugnamur inimicis. Qui ſi donata nobis per Dei gratiam morum correctione vincantur, & corporeorum nobis hoſtium fortitudo ſuccumbet, & emendatione noſtra infirmabuntur, quos graues nobis non ipſorum merita, ſed noſtra delicta fecerunt. Quapropter dilectiſsimi, vt omnes hoſtes noſtros ſuperare valeamus, per obſeruantiam cæleſtium mandatorum diuinum quæramus auxilium, ſcientes non aliter nos præualere poſſe aduerſarijs noſtris, niſi prçualuerimus & nobis. Sunt enim intra noſmetipſos multa certamina, & aliud caro aduerſus ſpiritum, aliud aduerſus carnem ſpiritus cõcupiſcit. In qua diſſenſione ſi cupiditates corporis fuerint fortiores, turpiter animus amittet propriam dignitatem, & pernicioſum erit eũ ſeruire, quem decuerat imperare. Si autem mens rectori ſuo ſubdita, & ſupernis muneribus delectata, terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, & in ſuo mortali corpore regnare peccatum non ſiuerit, ordinatiſsimum tene- Rom.8 bit ratio principatum, & munitiones eius nulla ſpiritalium nequitiarum la- Vera homi beſactabit illuſio, quia tunc eſt vera pax hominis & vera libertas, quando nis pax libertas.

c

& caro animo iudice regitur,& animus Deo præſide gubernatur. Hæc aũt præparatio dilectiſsimi,licet omni tempore ſalubriter adſumatur, vt peruigiles hoſtes inceſſabili ſuperentur induſtria, nunc tamen ſolicitiùs expetenda eſt & ſtudioſiùs inſtruenda,quando & ipſi ſubtiliſsimi aduerſarij acriori inſidiantur aſtutia. Scientes enim agere nos ſacratiſsimos Quadragesimæ dies, in quorum obſeruantia omnes præteritæ deſidiæ caſtigantur, omnes negligentiæ diluuntur, ad hoc totam vim ſuæ malignitatis intendũt,vt celebraturi ſanctum paſcha Domini,in aliquo inueniamur indigni: & vnde nobis obtinenda erat propitiatio,inde contrahatur offenſio. Accedẽtes ergo dilectiſsimi ad Quadrageſimæ initiũ,id eſt,ad diligentiorẽ Dñi ſeruitutem, quia quaſi ad quendam agonem ſancti operis introimus, ad pugnas tentationum animos præparemus,& intelligamus quanto ſtudioſiores pro noſtra ſalute fuerimus,tãto nos vehementiùs ab aduerſarijs impetendos. Sed fortior eſt, qui in nobis eſt,quàm qui aduerſum nos eſt,et per ipſum validi ſumus,in cuius virtute confidimus: quia ob hoc Dominus ſe tentari à tẽtatore permiſit,vt cuius munimur auxilio, eiuſdem erudiremur exemplo. Vicit enim aduerſarium,vt audiſtis,teſtimonijs legis,non poteſtate virtutis,vt hoc ipſo & hominem plùs honoraret,& aduerſarium plus puniret:cùm hoſtis generis humani nõ ſolùm quaſi à Deo, ſed etiam quaſi ab homine impugnaretur & vinceretur. Pugnauit ergo ille tunc, vt & nos poſteà pugnaremus: vicit ille,vt & nos ſimiliter vinceremus. Nulla ſunt enim dilectiſsimi ſine tentationum experimentis opera virtutis, nulla ſine perturbationibus fides,nullum ſine hoſte certamen,nulla ſine congreſsione victoria. Vita hæc noſtra in medio inſidiatorum, in medio præliorum eſt. Si nolumus decipi,vigilandum eſt:ſi volumus ſuperare,pugnandum eſt. Et ideo ſapientiſsimus Salomon:Fili,inquit,accedens ad ſeruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem. Vir enim Dei ſapientia plenus, ſciens ſtudium religionis laborem habere certaminis,cum præuideret pugnæ periculum,antè admonuit pugnaturum,ne fortè ſi ad ignorantẽ tentator accederet,imparatũ citius vulneraret. Nos itaq; dilectiſsimi,qui diuinis inſtitutionibus eruditi,ad agonẽ præſentis certaminis ſcienter accedimus, audiamus dicentem Apoſtolum:Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem & ſanguinem, ſed aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum,cõtra ſpiritalia nequitiæ in cœleſtibus. Et non ignoremus,quòd hi hoſtes noſtri contra ſe geri omnia ſentiunt, quæcunq; nos pro noſtra ſalute agere tẽtamus,& hoc ipſo,quòd boni aliquid appetimus, aduerſarios prouocamus. Hæc enim inter nos atque illos per diabolicæ inuidiæ fomitem inueterata diſſenſio eſt, vt quia illi ab ijs bonis exciderũt, ad quæ nos Deo auxiliante prouehimur,noſtris iuſtificationibus torqueãtur. Si ergo nos corripimur, illi coruunt:ſi nos conualeſcimus, illi infirmantur. Remedia noſtra plagæ ipſorum ſunt,quia curatione noſtrorũ vulnerum vulnerantur. State ergo dilectiſsimi,vt Apoſtolus ait: ſuccincti lumbos mentis veſtræ in veritate, & calceati pedes in præparatione Euangelij pacis,in omnibus ſumentes ſcutum fidei,in quo poſsitis omnia tela maligni ignea extinguere,& galeam ſalutis adſumite,& gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Videte dilectiſsimi,quàm potentibus nos telis,quàm inſuperabilibus munimentis dux multis inſignis triumphis, & inuictus Chriſtianæ militiæ magiſter armauerit. Succinxit lumbos baltheo caſtitatis,calcea-

Sacratiſsimi Quadrageſimæ dies.

Tẽtaricur Chriſt. uoluerit.

Tentationes neceſſariæ.

Eccleſ. 2.

Ephеſ. 2.

Diſſenſio inter nos & demones.

Ibidem.

ceauit pedes vinculis pacis:quia & diſcinctus miles citò ab impudicitiæ in centore vincitur,& non calceatus, facilè à ſerpēte mordetur.Scutum fidei ad protectionem totius corporis dedit,capiti galeam ſalutis impoſuit,dex teram gladio,id eſt,verbo veritatis inſtruxit,vt ſpiritalis præliator non ſolùm ſit tutus à vulnere,ſed & repugnantem valeat vulnerare.His igitur dile ctiſsimi freti armis,impigrè atq; intrepidè propoſitum nobis certamen ineamus,vt in iſto ieiuniorum ſtudio,non eo tantùm ſimus fine conti, vt ſolam ciborum abſtinentiam putemus eſſe ſectandam.Parum enim eſt,ſi car nis ſubſtantia tenuatur,& animæ fortitudo non alitur.Afflicto paululùm exteriore homine,reficiatur interior,& ſubtracta ſaturitate corpórea, ſpiritalibus mens delicijs roboretur.Circunſpiciat ſe omnis anima Chriſtiana & ſeuero examine cordis ſui interna diſcutiat. Videat ne qd ibi diſcordiæ inhæſerit,ne quid cupiditatis inſederit.Incontinentiam caſtitas procul pellat,mendacij tenebras lux abigat veritatis. Quia os quod mentitur, animam mentientis interficit.Detumeſcat ſuperbia, humilitas adſumatur, reſipiſcat iracundia, comminuantur iacula noxarum, & obtrectatio linguæ frenetur.Ceſſent vindictę,& obliuioni mandentur iniuriæ.Omnis po ſtremò plantatio,quam non plantauit pater cœleſtis, radicitùs auferatur. Tunc enim in nobis bene virtutū ſemina nutriuntur,quando ab agro cordis noſtri omne germen externum euellitur.Si quis ergo in quempiam ita cupiditate vltiōis exarſit,vt eum aut carceri traderet,aut vinculis alligaret, abſolutionem nō ſolùm inſontis,ſed etiam eius,qui pœna dignus videtur, acceleret,vt illa dominicæ orationis regula fidenter vtatur, dicens:Dimitte nobis debita noſtra,ſicut,& nos dimittimus debitoribus noſtris. Quam partem petitionum ita Dominus ſpeciali inſinuatione commendat, vt totius orationis effectus in hac conditione conſiſtat.Si enim inquit, dimiſeritis hominibus peccata eorum,dimittet & pater veſter vobis, qui in cœlis eſt.Si autem nō dimiſeritis hominibus,nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra.Proinde dilectiſsimi memores infirmitatis noſtræ, quia facilè in quælibet delicta prolabimur,hoc potentiſsimum remediū & iſtam efficaciſsimam vulnerū noſtrorū curationem nullatenùs negligamus.Remittamus,vt remittatur nobis:demus veniam, quam rogamus, & non ſtudeamus vindicari,qui nobis precamur ignoſci.Pauperum gemitus ſurdo non tranſeamus auditu, & miſericordiam indigentibus prompta benignitate præſtemus, vt miſericordiam in iudicio poſsimus inuenire. Ad quam perfectionem,qui ſtudium ſuum gratia Dei adiutus intenderit, hic ſanctum ieiunium fideliter peraget,hic à fermēto malitiæ veteris alienus, in azymis ſynceritatis & veritatis ad beatum paſcha perueniet,& per nouitatem vitę dignè lætabitur in ſacramento reformationis humanæ,per Chriſtum Dominum noſtrum,qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Arma Chriſtiani · *Ieiunandū quomodo ſit.* · *Sapient. 1.* · *Matth. 15.* · *Matt. 6.* · *Matth. 18* · *Efficaciſſima vulnerum curatio quę ſit* · *I. Cor. 5.*

Sermo ſecundus de Quadrageſima.

Viuendum eſt in Quadrageſima religioſius, quia tunc diabolus aduerſum nos acriore ſæuit inuidia.

Li-

LIcet nobis dilectiſsimi appropinquante feſtiuitate paſchali ie iunium Quadrageſimæ ipſe legitimi temporis recurſus indicet, cohortatio tamen etiam noſtri ſermonis adhibenda eſt, quæ auxiliante Domino, nec inutilis ſit pigris, nec oneroſa deuotis. Nam cùm omnem obſeruantiam noſtram ratio iſtorum dierũ poſcat augeri, nemo eſt (vt confido) de vobis, qui ſe ad opus bonum non gaudeat incitari. Natura enim noſtra, manente adhuc mortalitate, mutabilis, etiam ſi ad ſumma quæq; virtutum ſtudio prouehatur, ſemper tamen ſicut poteſt habere quo recidat, ita poteſt habere, quo creſcat. Et hæc eſt perfectorum vera iuſtitia, vt nũquam præſumant ſe eſſe perfectos, ne ab itineris nondum finiti intentione ceſſantes, ibi incidant deficiendi periculum, vbi proficiendi depoſuerint appetitum.

Vera perfectorũ iuſtitia quæ ſit.

Quia ergo nemo noſtrum dilectiſsimi tã perfectus eſt & ſanctus, vt perfectior & ſanctior eſſe non poſsit, omnes ſimul ſine differentia graduum, ſine diſcretione meritorum, ab ijs quæ per uenimus, in ea quæ non apprehendimus pia auiditate curramus, & ad menſuram conſuetudinis noſtræ neceſſarij aliquid addamus augmenti. Parum enim religioſus alio tempore demonſtratur, qui in his diebus religioſior non inuenitur. Vnde oportunè auribus noſtris lectio apoſtolicæ prædicationis inſonuit, dicens: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis. Quid enĩ acceptius hoc tempore? quid ſalubrius his diebus? in quibus vitijs bellum indicitur, & omnium virtutũ profectus augetur. Semper quitem tibi ô anima Chriſtiana vigilandum contra ſalutis tuę aduerſariũ fuit, ne vllus pateret locus tentatoris inſidijs, ſed modò tibi maior cautio & ſolicitior adſumenda prudentia eſt, quando idem hoſtis tuus acriori ſæuit inuidia. Nunc autem in toto mundo poteſtas ei antiquæ dominationis aufertur, & innumera illi captiuitatis vaſa rapiuntur. Renunciatur atrociſsimo prædoni à populis omnium nationum omniumq; linguarum, & nullũ iam genus hominũ reperitur, quod non tyrannicis legibus reluctetur, dum per omnes fines terræ regeneranda in Chriſto multorum millium millia præparantur: & appropinquante nouæ creaturæ ortu, ſpiritalis nequitia ab ijs quos poſsidebat excluditur. Fremit ergo expoliati hoſtis impius furor, & nouum quærit lucrum, quia ius perdidit antiquum. Captat indefeſſus, & peruigil, ſi quas reperiat oues à ſacris gregibus negligentiùs euagantes, quas per procliua voluptatum & per deuexa luxuriæ in diuerſoria mortis inducat. Inflammat itaque iras, nutrit odia, acuit cupiditates, irridet continentiam, incitat gulam. Quem enim tentare non audeat, qui nec ab ipſo Domino noſtro Ieſu Chriſto conatum ſuæ fraudis abſtinuit? Nam ſicut Euangelica patefecit hiſtoria, cum ſaluator, qui erat verus Deus, vt verum ſe hominem etiam demonſtraret, & impias opiniones totius erroris excluderet, poſt quadraginta dierum noctiumq; ieiunium infirmitatis noſtræ in ſe recepiſſet eſuriem, gauiſus diabolus ſignũ ſe in eo paſsibilis atq; mortalis inueniſſe naturæ, vt exploraret potentiam quam timebat: Si filius Dei, inquit, es, dic vt lapides iſti panes fiant. Poterat itaque iſtud omnipotens, & facile erat, vt ad creatoris imperium in quam iuberetur ſpeciem cuiuslibet generis creatura tranſiret, ſicut cùm voluit, in conuiuio nuptiali aquam mutauit in vinum, ſed hoc magis ſalutiferis diſpenſationibus congruebat, vt nequiſsimi hoſtis aſtutia non potentia deitatis

1. Cor. 16. *Dæmonis calliditas.* *Matth. 4.* *Ioannis 2.*

tatis, ſed humilitatis myſterio vinceretur. Deniq; fugato diabolo, & omnibus artibus callidi tentatoris eius, acceſſerũt ad Dominum angeli, & miniſtrabant ei, vt veri hominis & veri Dei & apud doloſas interrogationes inuiolata eſſet humanitas, & apud ſancta obſequia manifeſta diuinitas. Confundãtur itaq; filij diaboli atq; diſcipuli, qui repleti inſpiratione viperea, ſimplices quoſq; decipiunt, negantes in Chriſto vtramq; veram eſſe naturam, dum aut deitatem homine, aut hominem deitate diſpoliãt, cũm vnius temporis gemino documẽto vtraq; falſitas ſit perempta: quia & per famẽ corporis perfecta humanitas, & per famulantes angelos demonſtrata eſt *Matth. 4.* perfecta diuinitas. Quia ergo dilectiſsimi, ſicut redemptoris noſtri magi- *Deuter. 6* ſterio edocti ſumus, non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei, dignumq; eſt, vt populus Chriſtianus in quantacunque abſtinentia conſtitutus, magis deſideret ſe Dei verbo, quàm cibo ſatiare corporeo, prompta deuotione & alacri fide ſuſcipiamus ſolenne ieiunium, non in ſterili inedia, quam plerunq; & imbecillitas corporis & auaritiæ morbus inducit, *Ieiuniũ verum.* ſed in larga beneuolentia celebrandum, vt ſcilicet ſimus de illis, de quibus ipſa veritas dicit. Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſatu- *Matth. 5.* rabuntur. Deliciæ igitur noſtræ ſint opera pietatis, & illis cibis, qui nos ad æternitatem nutriunt, impleamur. Lætemur in refectionibus pauperum, quos impendia noſtra ſatiauerint. Iucundemur in veſtitu eorum, quorũ nuditatem indumentis neceſſarijs texerimus. Sentiant humanitatem noſtram ægritudines decumbentium, imbecillitates debilium, labores exulum, deſtitutio pupillorum, & deſolatarum lamenta viduarum, in quibus iuuandis nemo eſt, qui non aliquam poſsit exequi beneuolentiæ portionem. Nulli enim paruus eſt cenſus, cui magnus eſt animus: nec de rei familiaris modo, menſuram miſerationis pendet ac pietatis. Nunquam *Volũtas bona remuneratur.* merito caret, etiam in tenui facultate, bonæ voluntatis opulentia. Maiora quidem impendia ſunt diuitum & minora mediocrium; ſed non diſcrepat fructus operum, vbi idem eſt affectus operantium. In iſta autem dilectiſsimi exercendarum oportunitate virtutum, ſunt etiam inſignia opera coronarum, quæ nullo horreorum diſpendio, nulla diminutione pecuniæ capiantur, ſi pellatur laſciuia, ſi abdicetur ebrietas, & carnalis concupiſcentia caſtitatis legibus edometur. Si odia tranſeant in dilectionem, ſi inimicitię conuertantur in pacem, ſi tranquillitas extinguat iram, ſi manſuetudo remittat iniuriam, ſi deniq; dominorum atque ſeruorum tam ordinati ſint mores, vt & illorũ poteſtas mitior, & iſtorũ ſit diſciplina deuotior. Hac igitur obſeruantia dilectiſsimi obtinebitur miſericordia Dei, & abolito peccatorũ reatu, religioſè venerãdum paſcha celebrabitur. Quod & Romani orbis pijſsimi Imperatores ſancta antiquitus obſeruatione cu- *Romani imperatores quãdo legum ſuarum relaxent ſeueritatem.* ſtodiunt, qui in honorem dominicæ paſsionis altitudinem ſuæ poteſtatis inclinant, & conſtitutionum ſuarum ſeueritate mollita, multarum culparum reos præcipiunt relaxari, vt in diebus, quibus mundus ſaluator miſeratione diuina, etiam ipſorum ſupernæ bonitatis imitatrix ſit æmulanda clementia. Imitentur igitur Chriſtiani populi principes ſuos, ad domeſticam indulgentiam regijs incitentur exemplis. Non enim priuatas leges fas eſt auſteriores eſſe quàm publicas. Remittantur culpæ, vincula ſoluantur, deleantur offenſæ, pereant vltiones, vt ſacra feſtiuitas per diuinam atque humanam benignitatem omnes lætantes, omnes

ha-

habeat innocentes,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,qui cum Deo patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat Deus per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo tertius de Quadrageſima.

Non præſumendum de non peccandi facilitate,& de calliditate diabolicæ tentationis.

In Quadrageſima uiuendum religioſius.

SEmper quidem nos dilectiſsimi ſapienter & ſanctè viuere decet,& in id voluntates noſtras actionesq́; dirigere,quod diuinæ nouimus placere iuſtitiæ. Sed quum ij appropinquãt dies, quos illuſtriores nobis ſalutis noſtræ ſacramenta fecerunt,diligentiore ſolicitudine corda noſtra ſunt mundanda, & ſtudioſiùs exercenda eſt diſciplina virtutum,vt ſicut ipſa myſteria quadam ſui parte maiora ſunt,ita & noſtra obſeruantia ſuperet in aliquo conſuetudinem ſuam,& cui feſtiuitàs eſt celebranda ſublimior,ipſe quoque reperiatur ornatior. Si enim rationabile & quodammodò religioſum videtur,per diem feſtum in veſtitu nitidiore prodire,& habitu corporis hilaritatem mentis oſtendere, ſi ipſam quoque orationis domum propenſiore tunc cura & ampliore cultu, quantùm poſſumus,adornamus: nónne dignum eſt,vt anima Chriſtiana,quæ verum viuumq́; Dei templum eſt, ſpeciem ſuam prudẽter exornet, & redemptionis ſuę celebratura ſacramentum,omni circunſpectione præcaueat, ne vlla eam macula iniquitatis obfuſcet, aut duplicis cordis ruga dedecoret? Nam quid prodeſt honeſtatis formã præferens cultus exterior, ſi interiora hominis aliquorũ ſordeant contaminatione vitiorum? Omnia igitur, quæ animi puritatem & ſpeculum mentis obnubilant abſtergenda ſedulò,& quadam elimatione radenda ſunt. Scrutetur quiſq; cõſcientiam ſuam, ſeq́; ante ſe ſtatuat proprij cenſura iudicij. Videat ſi in ſecreto cordis ſui illam,quam Chriſtus dat,inuenit pacem,ſi deſiderium ſpiritus nulla concupiſcentia carnis impugnat,ſi humilia non ſpernit,ſi alta non appetit, ſi iniquo non delectatur lucro, ſi immoderato rerum ſuarum non gaudet augmento,ſi deniq; aliena felicitate non vritur,aut inimici miſeria non lętatur, & quum harum perturbationum nihil in ſe fortè repererit,ſyncero diſquirat examine, qualium cogitationum ſpecie frequentetur: & vtrum nullis vanitatum imaginibus acquieſcat; vel quàm citò animum ab ijs, quæ noxiè blandiuntur, abducat. Nam nullis illecebris commoueri,nullis cupiditatibus titillari, non eſt iſtius vitæ, quæ tota tentatio eſt, & qua nimirum vincitur,qui vinci ab eadem non veretur. Superbum eſt enim de non peccandi facilitate præſumere,quum hoc ipſum præſumpſiſſe, peccatum ſit, dicente beato Ioanne apoſtolo: Si dixerimus quia peccatum non habemus,noſipſos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. Nemo igitur dilectiſsimi ſe fallat,nemo ſe decipiat: neq; ita quiſquam de cordis ſui puritate confidat,vt putet ſe nullis tentationum periculis ſubiacere,quum peruigil ille tentator eos acrioribus pulſet inſidijs,quos maximè videt abſtinere à peccatis. Nam à quo dolos ſuos cõtineat, qui ipſum quoq; Dominum maieſtatis auſus eſt calliditatis ſuę fraude tentare? Viderat ſuperbiam ſuam baptizati Domini Ieſu humilitate calcatam, intellexerat quadraginta dierum

Conſcientia ut excutienda.

Ioann. 14.

Iob 7.

1. Ioann. 2.

rum ieiunio omnem cupiditatem carnis excluſam,& tamen non deſperauit de artibus ſuæ malitiæ*ſpiritalis improbitas, tantumque ſibi do naturæ noſtræ mutabilitate promiſit,vt quem verum experiebatur hominem,præſumeret poſſe fieri peccatorem. Si ergo ab ipſo Domino & ſaluatore noſtro deceptionum ſuarum diabolus non reuocauit inſidias, quanto magis fragilitatem noſtram impugnare præſumet, quos exinde vehementiori odio & inuidia ſæuiore perſequitur,ex quo ei in baptiſmo renunciauimus,&ab illa cui dominabatur, origine,in nouam creaturam diuina regeneratione tranſiuimus? Vnde quia dum mortali carne circundamur, non deſinit nobis antiquus hoſtis laqueos peccati vbique prætendere,& tunc maximè aduerſus Christi membra ſæuire,quando ab eis ſunt celebráda ſacratiora myſteria,meritò doctrina ſpiritus ſancti hac eruditione imbuit populũ Chriſtianum,vt ad paſchale feſtum quadraginta dierum continentia ſe præpararet. Cuius purificationis ratio iam nos ad obſeruantiam ſuæ ſalubritatis inuitat,& diligentiam nobis propoſitæ caſtigationis indicit. Quanto enim ſanctius quiſq; hos dies inuenietur egiſſe,tanto probabitur paſcha Domini honoraſſe religioſiùs. In diebus igitur ſanctorum ieiuniorum pietatis opera,quibus ſemper ſtudendum eſt,abundantius exequamur,miſericordes ſimus ad omnes,maximè autem ad domeſticos fidei, vt in ipſis quoque eleemoſynarum diſtributionibus bonitatem patris cæleſtis imitemur, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, & pluit ſuper iuſtos & iniuſtos. Quamuis ergo fidelium præcipuè adiuuanda ſit paupertas, etiam illi tamen qui nondum Euangelium receperunt, in ſuo labore miſerandi ſunt: quia in omnibus hominibus,naturæ eſt diligenda communio:quæ nos etiam ijs benignos debet efficere,qui nobis quacunque ſunt conditione ſubiecti,maximè ſi eadem gratia iam renati,& eodem ſanguinis Chriſti precio ſunt redempti. Simul enim & cum iſtis habemus, quòd ad imaginem Dei códiti ſumus,nec carnali origine à nobis,nec ſpiritali natiuitate diuiſi ſunt Eodem ſpiritu ſanctificamur,eadem fide viuimus,ad eadem ſacramenta cócurrimus. Non ſpernatur hæc vnitas, nec vilis nobis ſit tanta communio, ſed hoc ipſum nos per omnia facit mitiores,quòd eorum vtimur ſubiectione,cum quibus vni Domino eadem ſubijcimur ſeruitute. Si qui ergo horum grauioribus dominos ſuos offendére delictis, indulgentiam nunc in diebus reconciliationis accipiant. Auferat miſeratio ſeueritatem, & venia deleat vltionem. Nullum cuſtodia teneat, nullum carcer includat, quoniam Deus noſter miſericordiam ſuam hac conditione promiſit, vt remittenda ſibi is noſſet peccata propria,qui remiſiſſet aliena. Diſſenſionum materiæ dilectiſsimi & inimicitiarum aculei conterantur. Ceſſent odia,deficiant ſimultates,in vnitatem dilectionis omnia Chriſti membra conueniant. Beati enim pacifici,quia filij Dei vocabuntur,nec ſolùm filij,ſed etiam hæredes,cohæredes autem Chriſti,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

*ſpecialis · Diabolus quando acrius ſæuiat. Gal. 6. Matth. 5 Seruis ut gratificandum. Matt.18. Matth.5. Rom. 8

Sermo quartus de Quadrageſima.

Abſtinendum in Quadrageſima ab omnibus vitiis,& miſericordiæ operibus incumbendum,atque de Manichæorum impietate.

Quadrageſimæ ſacratiſſimũ ieiunium. PRædicaturus vobis dilectiſsimi ſacratiſsimum maximumque ieiunium, quo aptiùs vtar exordio, quàm vt verbis Apoſtoli, in quo Chriſtus loquebatur, incipiam, dicamque quod lectũ eſt: Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis?
2.Cor.6 Quamuis enim nulla ſint tempora, quæ diuinis non ſint plena muneribus, & ſemper nobis ad miſericordiam Dei per ipſius gratiam præſtetur acceſſus: nunc tamen omnium mentes maiori ſtudio ad ſpirituales profectus moueri, & ampliori fiducia oportet animari, quando ad vniuerſa pietatis
Paſſio domini ut celebranda. officia, illius nos diei, in quo redempti ſumus, recurſus inuitat, vt excellens ſuper omnia paſsionis dominicæ ſacramentum purificatis & corporibus & animis celebremus. Debebatur quidem tantis myſterijs ita inceſſabilis deuotio, & continuata reuerentia, vt tales permaneremus in conſpectu Dei, quales nos in ipſo paſchali feſto dignum eſt inueniri. Sed quia hæc fortitudo paucorum eſt, & dum carnis fragilitate auſterior obſeruantia relaxatur, dumque per varias actiones vitæ huius ſolicitudo diſtenditur, neceſſe eſt de mundano puluere etiam religioſa corda ſordeſcere: magna diuinæ inſtitutionis ſalubritate prouiſum eſt vt ad reparandam mentium puritatẽ
Ieiunium Quadrageſimæ diuinitus inſtitutum. quadraginta nobis dierum exercitatio mederetur, in quibus aliorum temporum culpas, & pia opera redimerent, & ieiunia caſta decoquerent. Ingreſſuri igitur dilectiſsimi dies myſticos, & purificandis animis atque corporibus ſacratiùs inſtitutos, præceptis apoſtolicis obedire curemus, emundan-
2.Cor.7 tes nos ab omni inquinamento carnis ac ſpiritus, vt caſtigatis colluctationibus, quæ ſunt inter vtramque ſubſtantiam, animus, quem ſub Dei gubernaculis conſtitutum corporis decet eſſe rectorem, dominationis ſuæ obti-
2.Cor.6 neat dignitatem, vt nemini dantes vllam offenſionem, vituperationibus obloquentium non ſimus obnoxij. Digna enim ab infidelibus reprehenſione carpemur, & noſtro vitio linguæ impię in iniuriam ſe religionis armabũt, ſi ieiunantium mores à puritate perfectæ continentiæ diſcreparint. Non e-
Ieiunium Chriſtianum quid ſit. nim in ſola abſtinentia cibi ſtat noſtri ſumma ieiunij, aut fructuoſe corpori eſca ſubtrahitur, niſi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur. Sic ergo nobis edendi eſt moderanda libertas, vt etiam aliæ cupiditates eadem lege frenentur. Manſuetudinis & patientiæ, pacis & tranquillitatis hoc tempus eſt, in quo excluſa omnium contaminatione vitiorum, perpetuitas nobis eſt obtinenda virtutum. Nunc piarum mentium fortitudo donare culpas, negligere contumelias, &
2.Cor.6 obliuiſci aſſueſcat iniurias. Nunc fidelis animus per arma iuſtitiæ à dextris ſe exerceat & ſiniſtris, vt per gloriam & ignobilitatem, & per infamiam & bonam famam, ſecuram conſcientiam conſtantemque probitatem nec laudes inflent, nec opprobria defatigent. Religioſorum modeſtia non ſit mœſta, ſed ſancta, nec inueniantur in eis vllarum murmura querelarum, quibus nunquam deſunt ſanctorum ſolatia gaudiorũ. Non timeatur inter opera miſericordiæ terrenarum diminutio facultatum. Semper diues eſt Chriſtiana paupertas, quia plus eſt quod habet quã quod non habet. Nec pauet in iſto mundo indigentia laborare, cui donatum eſt, in omnium rerum Domino omnia poſsidere. Operantibus ergo quæ bona ſunt, non eſt omnino metuendum, ne eis deſit facultas
Luc.21 operandi, quum & in duobus nummis euangelicæ illius viduæ ſit lauda-
Matth.10 ta deuotio, & pro calice aquæ frigidæ præmium habeat gratuita largitio.

Ex

Ex affectibus enim piorũ benignitatis menſura taxatur,& nunq̃ eum miſe rendi efficacia deſerit,in quo miſericordia ipſa nõ deficit.Experta eſt hoc vidua illa de Sarepta,quæ beato Heliæ in tẽpore famis vnius diei cibũ, quẽ ſolum habebat,appoſuit,& prophetæ eſuriem neceſsitati ſuæ præferens,ex iguum farinæ & puſillum olei incunctanter expendit. Sed non defuit ei, quod fideliter erogauit,& in vaſis pia effuſione vacuatis, fons nouæ vberta tis exortus eſt,vt ſanctis vſibus non minueretur eius ſubſtantiæ plenitudo, cuius non fuerat formidata defectio.Ijs aũt ſtudijs dilectiſsimi,ad quę vos voluntariè confidimus pręparatos,non ambigatis diabolum,qui omnium virtutum eſt aduerſarius,inuidere, & ad hoc vim ſuæ malignitatis armare, vt pietati laqueos de ipſa pietate prætẽdat,& quos nõ potuerit deijcere per diffidentiam,conetur ſuperare per gloriam. Vicinum enim eſt rectis actio nibus ſuperbiæ malum,& de proximo ſemper virtutibus inſidiatur elatio. Quia difficile eſt,vt laudabiliter viuentem laus non capiat humana , niſi vt ſcriptum eſt,qui gloriatur,in Domino glorietur.Cuius verò ille hoſtis ne quiſsimus non audeat impugnare propoſitum , cuius non appetat violare ieiunium,quando verſutias ſuas,ſicut euangelica lectione patefactũ eſt,nec ab ipſo mundi ſaluatore continuit? Expaueſcens enim in illo quadraginta dierum noctiumq; ieiunium,explorare callidè voluit , vtrùm hanc continentiam donatam haberet,an propriam:vt non metueret deceptionum ſuarum opera ſoluenda,ſi Chriſtus eius eſſet conditionis, cuius & corporis. Primo itaq; dolo ſcrutatus eſt,an ipſe eſſet ſubſtantiarum creator, qui rerũ corporearum poſſet,in quæ vellet,mutare naturas.Secundo, an ſub humanæ carnis ſpecie diuinitas obumbrata tegeretur,cui facile eſſet peruium ſibi aëra facere,& terrena per vacuum membra librare. Sed cũ illi Dominus iuſtitiam malluiſſet opponere veri hominis,q̃ potentiã manifeſtare deitatis,ad hoc conuertit tertiæ fraudis ingenium, vt eum , in quo diuinæ poteſtatis ſigna ceſſauerant,dominandi cupiditate tentaret,& ad venerationem ſui regna mundi pollicendo traduceret.Sed prudentiam diaboli ſtultam fecit ſapientia Dei,vt ſuperbus hoſtis hominem videns,quem aliquando ſuperauerat,non metueret eum perſequi,quem pro omnibus oportebat occi di.Huius igitur aduerſarij dolos,non ſolùm in illecebris gulæ, ſed etiam in propoſito abſtinentiæ caueamus.Qui enim ſciuit humano generi mortem inferre per cibum, nouit & per ipſum nocere ieiunium:& ad cõtrariæ frau dis effectum famulis vtẽdo Manichæis,ſicut per ſerpentem intulit interdicta præſumi,ita per famem ſuadet conceſſa vitari. Vtilis quidem eſt abſtinentia,quæ parco aſſueta victui,deliciarum cohibet appetitum.Sed væ illo rum dogmati,apud quos etiam ieiunando peccatur. Damnant enim creaturarum naturam in creatoris iniuriam, & contaminari edentes adſerunt ijs,quorum non Deum,ſed diabolum conditorem eſſe definiũt, cũ prorſus nulla ſit ſubſtantia mala,nec ipſius mali ſit vlla natura. Omnia enim bona bonus author inſtituit,& vnus eſt vniuerſarum rerum creator, qui fecit cælum & terram,mare & omnia quæ in eis ſunt.Ex quibus quicquid homini ad cibum potumque conceſſum eſt,ſanctum & mundum eſt in ſui generis qualitate.Quòd ſi immoderata auiditate ſumatur, nimietas edaces & bibaces dedecorat,nõ cibi neq; poculi natura contaminat. Omnia enim , ſicut Apoſtolus ait,munda ſunt mundis. Coinquinatis aũt & infidelib. nihil eſt mundũ,ſed coinquinata ſunt eorũ mens & conſcientia. Vos aũt dilectiſsimica-

3.Reg.17.

Superbia bonis operibus inſidiatur.

1.Cor.4.
2.Cor.10.
Matth.4.

Diabolus qua ratione Chriſtũ tentarit.

Omnis ſubſtantia bona eſt.

Ad Tit.1.

mi catholicæ matris ſancta generatio,quos in ſchola veritatis ſpiritus ſanctus erudiuit,libertatem veſtrá cógrua ratione moderamini, ſcientes quoniam bonum eſt & à licitis abſtinere,& cùm caſtigatiùs viuendum eſt, ita diſcernere cibos , vt vſus eorum ſemoueatur, non natura damnetur. Nulla itaq; vos contagionis huius aſpergat impietas, qui ſua maximè obſeruantia polluuntur , ſeruientes creaturæ potiùs quàm creatori , & luminaribus cœli ſtultam abſtinentiá deuouétes:quos nemo ambigat eſſe Manichæos, qui in honorem ſolis ac lunæ die dominico & ſecunda feria depræhéſi fuerint ieiunare.Vno eńi peruerſitatis ſuæ opere,bis impij , bis prophani ſunt, qui ieiunium ſuum,& ad ſyderum cultum,& ad reſurrectionis Chriſti inſtituere contéptum.Abdicant enim ſe ſacramento ſalutis humanæ,& Chriſtum Dominum noſtrum,ſicut in veritate carnis noſtræ denegant natum : ita mortuum verè & reſurrexiſſe non credunt.Et ob hoc diem ſalutis & lætitiæ noſtræ ſui ieiunij mœrore cóndemnant. Cumq; ad tegendam infidelitatem ſuam noſtris audeant intereſſe myſterijs,ita in ſacramentorum cómunione ſe temperant,vt interdum tutiùs lateant : ore indigno Chriſti corpus accipiunt,ſanguinem autem redemptionis noſtræ haurire omnino declinant. Quod ideò veſtram volumus ſcire ſanctitatem , vt nobis huiuſcemodi homines & his manifeſtentur indicijs, & quorum depræhenſa fuerit ſacrilega ſimulatio,notati & proditi à ſanctorum ſocietate, ſacerdotali authoritate pellátur. De talibus enim beatus Paulus apoſtolus Eccleſiam Dei prouidè monet,dicens:Rogamus autem vos fratres,vt obſeruetis eos, qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam,quam vos didiciſtis, faciunt , & declinate ab illis. Huiuſcemodi enim Chriſto Domino non ſeruiunt,ſed ſuo ventri,& per dulces ſermones & benedictiones ſeducunt corda innocentium.His ergo dilectiſsimi admonitionibus noſtris,quas auribus veſtris contra execrabilem ſectam frequenter ingeſsimus , ſufficienter inſtructi,ſanctos Quadrageſimæ dies pia deuotione ſuſcipite, & ad promerendam miſericordiam Dei per opera vos miſericordiæ præparate, iram extinguite,odia deponite, vnanimitatem diligite,& ſyncerjs vos humilitatis officijs inuicem præuenite.Seruis,& his qui vobis ſubiecti ſunt,cum æquitate dominamini.Nullus eorú aut clauſtris crucietur aut vinculis : ceſſent vindictæ,remittantur offenſæ,feueritas lenitate,indignatio manſuetudine, diſcordia pace mutetur.Omnes nos modeſtos,omnes placidos, omnes experiantur benignos,vt ieiunia noſtra accepta ſint Deo.Cui ita demum ſacrificium veræ abſtinentiæ & veræ pietatis offerimus, ſi nos ab omni malitia contineamus.Cum inimicis autem Crucis Chriſti nulla conſenſione iungamur,ne impiorum conſortio ſanctitas fidelium polluatur. Lux ſeparetur à tenebris,& fugiant filios diaboli filij veritatis.In templum enim Domini, quod eſt Eccleſia Chriſti,nil contaminatum inferri,nil prophanum oportet admitti : vt omni immunditia à penetralibus cordis excluſa,ſanctificetur ieiunium noſtrum,& ſimus æternum ſancti ſpiritus habitaculum , qui nos à peccatorum ſordibus emundatos & poſsidere dignetur ſemper & regere.Secunda igitur & quarta & ſexta feria ieiunemus:ſabbato autem apud ſanctum Petrum vigilias celebremus,qui commendati ſibi gregis curá habere non deſinens,cuſtodiam nobis de ſuis precibus obtinebit , auxiliante Deo nobis per omnia,cui cum filio & ſpiritu ſancto vna eſt deitas,vna maieſtas,in ſecula ſeculorum, Amen.

Roman. 1.

Manichæi dominica die & ſecunda feria ieiunarunt.

Manichæorum ſimulata cómunio.

Roman.16

Opera miſericordiæ, Dei miſericordiam promerentur.

Vitãdi hæretici.

Sermo

Sermo quintus in Quadrageſima.

De multitudine periculorum huius vitæ & peccatis remittendis.

APoſtolica dilectiſsimi doctrina nos admonet, vt deponamus veterem hominem cum actibus ſuis, & de die in diem ſancta conuerſatione renouetur. Si enim templum Dei ſumus, & mẽtium noſtrarum ſpiritus ſanctus habitator eſt, dicente Apoſtolo: Vos eſtis templum Dei viui: multa nobis vigilantia laborãdum eſt, vt cordis noſtri receptaculum tanto hoſpite non ſit indignum. Et ſicut in domibus manufactis laudabili diligentia prouidetur, vt ſi quid aut infuſione imbrium, aut turbine procellarum, vel ipſa fuerit antiquitate corruptũ, in integrum cura reſtituat: ita iugi oportet ſolicitudine præcaueri, ne quid in noſtris animis incompoſitum, ne quid inueniatur immũdum. Quamuis enim ædificium noſtrum ſine opere ſui non ſubſiſtat artificis, nec fabrica noſtra poſsit eſſe incolumis, niſi ei protectio præfuerit conditoris: tamen qa rationabiles lapides ſumus & viua materies, ſic nos authoris noſtri extruxit manus, vt cum opifice ſuo etiam is, qui reparatur, operetur. Gratiæ igitur Dei obedientia ſe humana non ſubtrahat, nec ab illo bono, ſine quo non poteſt bona eſſe deficiat. At ſi quid ſibi impoſsibile aut arduum in mandatorũm effectibus experitur, non in ſe remaneat, ſed ad iubentem recurrat: qui ideo dat præceptum, vt excitet deſiderium, & præſtet auxilium, dicente Propheta: Iacta in Deum cogitatum tuum, & ipſe te nutriet. An fortè inſolenter quiſquam ita ſuperbit, & ita ſe illæſum, ita immaculatum eſſe præſumit, vt nullius iam renouationis indigeat? Fallitur prorſus iſta perſuaſio, & nimia vanitate veteraſcit, quicunque inter tentationes huius vitæ ab omni ſe vulnere credit immunem. Plena omnia periculis, plena laqueis. Incitant cupiditates, inſidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent, amarę ſunt obloquentium linguæ, nec ſemper veracia ſunt ora laudantium. Inde ſæuit odium, hinc decipit mendax officium, vt facilius ſit vitare diſcordem, quàm declinare fallacem. In ipſis autem virtutibus obtinendis tam dubius modus & tam incerta diſcretio eſt, vt ſi quiſquã inter bonorũ malorũq; confinia, ſubtiliſsimi diſcriminis potuerit ſeruare menſuras, difficile ſit, vt bene ſibi conſciam probitatẽ obtrectantium lingua non mordeat, & iniquorum euadat opprobria, cui eſt amica iuſtitia. Iam cùm ad ipſas rerum temporalium varietates cogitatio humana conuertitur, quantæ ſe opponunt caligines, quanti prauarum opinionum oboriuntur errores, vt de obiectu contrariorum ſumatur materia querelarum? Nam licet omnium fidelium corda non dubitent, nullis huius mundi partibus, nullisq; temporibus prouidentiam abeſſe diuinam, nec de ſtellarum poteſtate, quæ nulla eſt, ſeculiarum negociorum pendere prouentus, ſed æquiſsimo & clementiſsimo ſummi regis arbitrio cuncta diſponi, quoniam ſicut ſcriptum eſt: Vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veritas: tamen cùm quædam non ſecundum deſideria noſtra procedunt, & ſub humani iudicij errore ſuperior eſt plerunq; iniqui cauſa quàm iuſti, vicinum nimis atq; contiguum eſt, vt etiã magnanimos iſta concutiant, & in aliquod illicitæ cauſationis murmur impellant. Siquidem iſtis varietatibus etiam excellentiſsimus propheta Dauid vſq; ad pe-

Epheſ. 4. Coloſ. 3. — *1. Cor. 6.* — *Cooperatores Dei ſumus.* — *Pſalm. 54.* — *Vita hæc plena periculis.* — *Pſalm. 24.* — *Pſalm. 72.*

riculum ſe turbatum profitetur,& dicit: Mei autem penè moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei,quia zelaui in peccatoribus, pacē peccatorum videns. Vnde quia paucorum eſt tam ſolida fortitudo,vt nulla inæqualitatum perturbatione quatiantur,& multos fidelium nō aduerſa tantùm, ſed etiam ſecunda corrumpant,ſanandis vulneribus, quibus humana infirmitas ſauciatur,diligens eſt adhibenda curatio. Ideo enim de periculis,quib.
Prou. 10 mundus hic plenus eſt, quędam breuiter percurri,vt dicēte ſcriptura: Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut mundum ſe eſſe à peccato? omnes ſibi intelligant delictorum indulgentiā & reparationis neceſſariam eſſe medicinam. Quando autem oportuniùs dilectiſsimi ad remedia diuina recurrimus, quàm cùm ipſa nobis ſacramenta redemptionis noſtræ temporum lege referuntur: quæ vt dignius celebremus, ſaluberrimè nos quadraginta dierum ieiunio præparemus. Non enim ij tantùm, qui p mortis Christi reſurrectionisq; myſterium in nouam vitam baptiſmo ſunt regenerande venturi, ſed etiam omnes populi renatorum vtiliter ſibi & neceſſariè præſidiū huius ſanctificationis adſumunt: illi,vt quę nondum habent,accipiant: iſti, vt accepta cuſtodiant. Dicente nanq; Apoſtolo: Qui ſtat, videat ne cadat: nemo eſt tanta firmitate ſuffultus, vt de ſtabilitate ſua debeat eſſe ſecurus. Vtamur igitur dilectiſsimi ſaluberrimi temporis venerabilibus inſtitutis, & ſolicitiore cura cordis noſtri piacula tergamus. Quantumlibet enim caſtè & ſobriè mortalis hæc vita ducatur,quodā tamen puluere terrenæ conuerſationis adſpergitur, & nitor mentium ad Dei imaginem conditarū nō ita à fumo totius vanitatis alienus eſt, vt nulla poſsit ſorde fuſcari, & non ſemper indigeat expoliri. Quod ſi etiā cautiſsimis animis neceſſarium eſt, quanto illis ampliùs eſt expetendum,qui tota ferè anni ſpatia aut ſecuriùs, aut fortè negligentiùs tranſierunt? Quos charitate debita commonemus, vt non ideo ſibimet blandiantur,quia nobis conſcientiæ ſingulorum patere non poſſunt,cum oculos Dei ſimul vniuerſa cernentes,non abdita locorum,non parietum ſepta ſecludant: nec ſolum ei acta & cogitata, verùm & agenda & cogitanda ſint cognita. Iſta ergo ſcientia ſummi iudicis, iſte eſt tremendus aſpectus,cui peruium eſt omne ſolidum, & apertum omne ſecretum: cui obſcura clarent,muta reſpondent,ſilentium confitetur, & ſine voce mens loquitur. Nemo patientiam bonitatis Dei de peccatorū ſuorum impunitate contemnat,nec ideo illum æſtimet non offenſum,qa necdum eſt expertus iratum. Non ſunt longæ vitæ mortalis induciæ,nec diurna eſt licentia inſipientium voluptatum in æternarum dolorem tranſitura pœnarum, ſi dum iuſtitiæ ſententia ſuſpenditur, pœnitentiæ medicina non quæritur. Confugiamus igitur ad præſentem vbiq; miſericordiā Dei, & vt ſanctum paſcha Domini digna obſeruantia celebretur,cunctorum ſe fidelium corda ſanctificent. Miteſcat ſæuitia,manſueſcat iracundia, remittāt ſibi omnes culpas inuicem ſuas,nec exactor ſit vindictæ, qui petitor eſt veniæ. Dicentes enim: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris,duriſsimis nos vinculis illigamus, niſi quod profitemur impleamus. Vnde etſi orationis huius ſacratiſsimum pactum non tota ſui conditione ſeruatum eſt,nunc ſaltem conſcientiā ſuam vnuſquiſq; cognoſcat, & alienis ignoſcendo delictis, abolitionem ſuorum obtineat peccatorum. Dicente nanque Domino, Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater veſter, qui in cœlis eſt, delicta veſtra: non lon-

Quadrageſimæ ieiunium omnibus amplectendum.
1. Cor. 19.
Hebr. 4.
Rom. 2.
Matth. 6.
Matth. 18
Matth. 6.
Luca 6.

longè eſt ab vnoquoq; quod poſcit, cùm de benignitate ſupplicis ſententia pendeat iudicantis. Qui humanarum precum miſericors & iuſtus auditor, æquitati ſuæ de noſtra lenitate præſcripſit, vt non haberet in eos ius ſeueritatis, quos non inueniſſet cupidos vltionis. Clementes autem & mites *Miſericordiæ opera exercenda* animos etiam largitas decet. Nihil eſt enim dignius, quàm vt homo ſit ſui authoris imitator, & ſecundum modum propriæ facultatis, diuini ſit operis executor. Nam cum aluntur eſurientes, veſtiuntur nudi, fouentur infirmi, nónne auxilium Dei manus explet miniſtri, & benignitas ſerui munus eſt Domini? Qui cùm ad effectus miſericordiæ ſuæ adiutore non egeat, ita ſuam omnipotentiam temperauit, vt & laboribus hominum per homines ſubueniret, & meritò Deo gratiæ referrentur de pietatis officijs, cuius opera viderentur in famulis. Propter quod ipſe Dominus diſcipulis ait: Sic lu- *Matth. 5.* ceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & magnificent patrem veſtrum, qui eſt in cœlis: Qui cum eodem patre & ſpiritu ſanctò viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſextus de Quadrageſima.

Quòd ieiunio corporis & animæ adiungenda ſunt opera miſericordæ, quæ magis ex animi affectione, quàm donorum magnitudine penſantur.

Semper quidē dilectiſsimi miſericordia Domini plena eſt ter- *Pſalm. 32.* ra, & vnicuiq; fidelium ad colendum Deum ipſa rerum natura doctrina eſt, dum cœlū & terra, mare & omnia quæ in eis ſunt, bonitatem & omnipotētiam ſui proteſtantur authoris, & famulantium elementorum mirabilis pulchritudo iuſtā ab intellectuali creatura gratiarū exigit actionem. Sed cùm ad iſtos dies recurritur, quos *In Quadrageſima ſanctiùs uiuendum.* ſpecialiùs reparationis humanæ ſacramenta ſignarunt, & qui vicino ordine atq; contiguo feſtum paſchale præcedunt, diligentiùs nobis præparatio religioſæ purificationis indicitur. Quamuis enim in quolibet tempore innocens vita ſit multorum, & plurimos Deo bonorum actuum conſuetudo commendet, non adeò tamen de conſcientiæ integritate fidendum eſt, vt humanam fragilitatem inter ſcandala tentationesq; degentem, nihil potuiſſe arbitremur, quod læderet eam, incidere, cùm propheta excellētiſſimus dicat: Quis gloriabitur caſtum ſe habere cor? aut mundum ſe eſſe à *Prouer. 20* peccato? Et iterum: Ab occultis meis mūda me Domine, & ab alienis par- *Pſalm. 18.* ce ſeruo tuo. Si autem, quod experimentis probatur, talis conditio eſt eorum qui concupiſcentijs renituntur, qui iracundiæ motibus reluctātur, & ipſarum quoq; cogitationum arcana caſtigant, vt & nunquam poſsint in cordibus ſuis non inuenire, quod reprobent, & ſæpè aut fallantur occultis, aut decipiantur alienis, quæ in alijs vitia, quæ ęgritudines quantaque ſint vulnera, quibus auſterior ſit adhibenda medicina, vt illius ſacramenti, per quod ſoluuntur opera diaboli, non inueniātur alieni? Paſchalis quippe feſtiuitatis hoc propriū eſt, vt tota Eccleſia remiſsione gaudeat peccatorum, quę nō in eis tantū fiat, qui ſacro baptiſmate renaſcantur, ſed etiam in eis, q dudū in adoptiuorū ſorte numerātur. Quamuis eñ principaliter nouos homines faciat regenerationis ablutio, q̃a tamen ſemper neceſſaria eſt

omni-

omnibus contra rubigine mortalitatis quotidiana renouatio, & inter pro fectuum gradus nullus eſt, qui non ſemper melior eſſe debeat, generaliter adnitendum eſt, vt in die redemptionis nemo inueniatur in vitijs vetuſtatis. Quod ergo dilectiſsimi in omni tempore vnumquenq; conuenit facere Chriſtianum, id nunc ſolicitiùs eſt & deuotiùs exequendum, vt apoſtolica inſtitutio quadraginta dierum ieiunijs impleatur, non ciborum parcitate tantúmodò, ſed priuatione maximè vitiorú. Nam cùm ad hoc caſtigatio iſta ſumatur, vt carnalium deſideriorum fomites ſubtrahantur, nullum magis ſectandum eſt continentiæ genus, quàm vt ſemper ſimus ab iniuſta voluntate ſobrij, & ab inhoneſta actione ieiuni. Quæ deuotio non omittit ægros, non ſecernit inualidos, quia & in languido atq; inutili corpore poteſt animi integritas reperiri, ſi vbi fuit ſedes prauitatis, ibi confirmétur fundamenta virtutis. Et ideo infirmæ carnis iſta ſufficit ægritudo, quæ ſæpè menſuram voluntariç afflictionis excedit tantùm, vt mens officij ſui impleat partes, & quç corporea epulatione non vtitur, nulla iniquitate paſcatur. Rationabilibus autem ſanctiſq; ieiunijs nulla vtiliùs, quàm eleemoſynarum opera copulantur, quæ vno miſericordiæ nomine multas laudabiles pietatis cōtinent actiones, vt omnium fidelium pares animi eſſe poſsint etiam inter impares facultates. Dilectio enim quæ ſimul Deo hominiq́ue debetur, nullis vnquam impeditur obſtaculis, vt non ei ſemper bene velle ſit liberum. Dicentibus quippe angelis: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominib. bonæ voluntatis, non ſolùm virtute beneuolentiæ, ſed etiam pacis bono beatus efficitur, quicunque alijs quacunque miſeria laborantibus charitate compatitur. Latiſsima eńi ſunt opera pietatis, quæ ipſa ſui varietate id veris conferūt Chriſtianis, vt in diſtributione eleemoſynarum non ſolùm diuites & abūdantes, ſed etiam mediocres & pauperes, ſuas habeant portiones: & qui largitatis ſunt viribus inæquales, mentis tamen affectione ſint ſimiles. Ná cùm ſub oculis Domini multi in gazophylacio ex opulentia ſua multa conferrent, vidua quædam duos intulit nūmos, & tali Ieſu Chriſti teſtimonio meruit coronari, vt in tam paruo muneris modo, omnium fuerit collationi condigna præferri: quia inter magna eorum dona, quibus multa reſidebant, illius quod fuit exiguum, fuit totum. Si verò aliquis tantæ paupertatis coarctatur anguſtijs, vt nec ad duo æra inopi impartienda ſufficiat, habet in præceptis Domini, vnde impleat bonæ voluntatis officium. Siquidem qui ſitienti pauperi calicem aquæ frigidæ miniſtrarit, mercedem eſt ſui operis adepturus, tanta ſeruis ſuis Domino ad obtinendum regnum ſuum præparante compendia, vt etiam præbitio aquæ, cuius vſus gratuitus atq; communis eſt, præmio non careret. Quod ne vlla intercluderet difficultas, de aqua frigida forma eſt, propoſita pietatis, ne putaret ſe mercede cariturum, cui de calefactione potus lignorum impendium defuiſſet. De quo tamen calice fruſtrà non admonet Dominus, vt in nomine ipſius præbeatur: qa hæc, quæ ꝑ ſe ſunt vilia, fides efficit precioſa: & quæ ab infidelibus miniſtrantur, etſi fuerint ſumptu magna, omni tamé iuſtificatione ſunt vacua. Celebraturi igitur paſcha Domini dilectiſsimi, ita vos ſanctis exercete ieiunijs, vt ab omnibus ꝑturbationib. liberi ad feſta ſacratiſsima veniatis. Superbiæ ſpiritus, de quo ſunt omnia orta peccata, humilitatis amore pellatur: & qui elatione tumuerant, manſuetudine mitigentur. Quorum verò animos aliqua exaſperauit offenſio, recōciliatione ſibi-

Quadrageſima ab Apoſtolis inſtituta. *Ieiunio opera miſericordiæ iungenda.* *Lucæ 2.* *Lucæ 21.* *Matth. 10* *Paſcha celebraturis uitia profliganda.*

ſibimet in vnitatem ſtudeant redire concordiæ. Nemini malum pro malo
reddentes, & donantes inuicem vobis, ſicut Chriſtus donauit vobis, huma Rom.12.
nas inimicitias pace delete, & ſi qui de ſubditis veſtris aut clauſtra cuſto-
diæ aut vincula meruerunt, miſericorditer relaxentur: vt qui quotidianæ
indulgentiæ remedijs indigemus, non difficulter peccatis ignoſcamus alie
nis. Dicentes enim ad patrem Dominum noſtrum: Dimitte nobis debita Matt.6.
noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, certiſsimũ eſt, quòd
cùm aliorum delictis veniam tribuimus, nobis diuinam clementiam præpa
ramus, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo ſeptimus de Quadrageſima.

De via Domini paranda, deq; fide, charitate & miſericordia.

VIrtus dilectiſsimi & ſapientia fidei Chriſtianæ, amor Dei eſt *Virtus fidei Chriſtianæ, charitas.*
& amor proximi: nec vllo caret pietatis officio, cui ſtudium
eſt colere Deum, & iuuare conſeruum. Harum autem affe-
ctionum duplex vnitas omni quidem eſt tempore exercenda,
& proficienter augenda, ſed nunc incrementis amplioribus dilatanda, &
quadraginta dierum ieiunium, quod feſti paſchalis eſt præuium, interiorẽ
cordis auditum illius vocis inſtar moueat, qua verbis Eſaiæ prophetæ Ioan
nes Baptiſta dicebat: Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius. Siue e- Eſa.40.
nim illam partem populi cogitemus, quæ dudum certamina Euangelici a- Matt.3.
gonis ingreſſa, per ſpiritalis ſtudij curſum indeſinenter tendit ad palmam:
ſiue illam, quæ letalium conſcia peccatorum, per reconciliationis auxiliũ
feſtinat ad veniam: ſiue illam, quæ ſancti ſpiritus regeneranda baptiſmate,
vetuſtate Adã exui, & Chriſti cupit nouitate veſtiri, aptè & vtiliter omni-
bus dicitur: Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius. Quæ autem vię
Domini, quæúe ſint ſemitæ, eiuſdem prędicatoris cohortatione diſcamus,
qui diuinæ gratiæ opera & dona promittens, futurarum commutationum Eſa.40.
reſerabat effectus, addẽs ſententiam prophetici ſermonis, & dicens: Omnis
vallis implebitur, & omnis collis & mons humiliabitur: & erunt praua in
directa, & aſpera in vias planas. Vallis itaq; manſuetudinem humilium, Luc.14.
mons & collis elationem indicat ſuperborum. Sed quià, ſicut veritas dicit, & 18.
qui ſe humiliat exaltabitur: & qui ſe exaltat, humiliabitur, meritò & val-
libus adimpletio, & montibus eſt annunciata depreſsio, vt & plana nihil
offenſionis, & directa nihil habeãt prauitatis. Quamuis enim anguſta & ar Matt.7
dua ſit via, quæ ducit ad vitam, non tamen difficulter incedit, quem veri-
tas confirmat, & pietas: nec caret delectatione gradiendi, cuius iter effi-
cit virtutum petra ſolidum, non vitiorum arena ſucciduum. Verùm vt ple
niùs nouerimus, per cuiuſmodi vias nobis ſit ad promiſſa Dei tendendum, Pſal.24.
audiamus Dauid prophetam quid doceat: Vniuerſæ viæ Domini, miſeri- *Forma viuendi undepetendá fidelibus.*
cordia & veritas. Forma igitur conuerſationis fidelium ab exemplo venit
operum diuinorum, & meritò Deus imitationem ſui ab eis exigit, quos ad
imaginem & ſimilitudinem ſuam fecit. Cuius vtiq; gloriæ dignitate nõ ali
ter potiemur, quàm ſi in nobis miſericordia inueniatur & veritas. Per quæ
enim ad ſaluandos ſaluator aduenit; per hæc ad ſaluãtem debent prope-

rare ſaluati, vt & nos miſericordia Dei miſericordes,& veritas faciat eſſe veraces.Sicut itaq; per viam veritatis mens iuſta,ita per viam miſericordiæ ambulat mens benigna.Nec tamen vnquam itinera iſta diuerſa ſunt,quaſi horum bonorum ſingula diuerſis tramitibus expetantur,& aliud ſit miſericordia creſcere,& aliud veritate proficere. Nõ eſt miſericors veritatis alienus:nec iuſtitiæ capax eſt veritatis extraneus: nec vtraq; virtute vtitur,q non vtraq; ditatur. Charitas robur fidei,fides fortitudo eſt charitatis.Et tunc verum nomen ac verus eſt fructus ambarum,cùm inſolubilis vtriuſq; manet connexio.Vbi enim non ſimul fuerint,ſimul deſunt: quia inuicem ſibi & iuuamen & lumen ſunt,donec deſiderium credulitatis impleat remuneratio viſionis:& incommutabiliter videatur, & ametur,quod nunc & ſine fide non diligitur,& ſine dilectione non creditur. Quia ergo, ſicut Apoſtolus ait,in Chriſto Ieſu nec circuncíſio aliquid valet, neque præputium,ſed fides,quæ per dilectionẽ operatur: ſimul atq; coniunctim & charitati ſtudeamus & fidei.Hic eſt enim quidam efficaciſsimus geminarum alarum volatus,quo ad promerendum & videndum Deum puritas mentis attollitur,ne onere curarum carnalium deprimatur.Nam qui ait:Impoſsibile eſt placere ſine fide Deo,idem ait:Si habuero omnẽ fidem,ita vt montes transferam,charitatem autem non habeam,nihil ſum. Vnde ſacramentorum paſchalium diuina myſteria digno ſuſcipiãtur officio, & duo hęc, in quibus omnium præceptorum doctrina concurrit,ſtudioſiùs appetantur:quibus ſinguli quiq; fidelium,& ſacrificium Deo efficiantur, & templum.Inſtet fides ſperare,quod credit: inſtet charitas propitiare, quod diligit,vtrumq; amantis,vtrunq; credentis eſt. Et cui intelligentiæ conceſſione ſubijcimur,eidem pietatis imitatione iungamur.Vox Dei eſt: Sancti eſtote,quia ego ſanctus ſum.Et vox Domini eſt:Eſtote miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt.Ac ne dubitemus Deo tribui,quod impenditur indigenti,diſpenſatores eleemoſynarum quæ commercia ineant, audiamus,Domino dicente, quæ futura ſit iudicij ſui forma,cùm dicet ad dexteram collocandis:Venite benedicti patris mei,poſsidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.Eſuriui enim,& dediſtis mihi manducare. Sitiui,& dediſtis mihi bibere.Peregrinus eram,& collegiſtis me. Nudus eram,& cooperuiſtis me.Infirmus,& viſitaſtis me. In carcere eram, & veniſtis ad me.Quærentibus autem iuſtis, quando & qualiter potuerint iſta deprehendere,reſpondens rex dicet illis:Amen amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex minimis fratribus meis,mihi feciſtis. Quid hoc opere fructuoſius?quid hac humanitate felicius? quæ vtiq; laude ſua fraudanda nõ eſſet,ſi propter ipſam naturæ communionem iuuando homini ab homine præberetur: ſed quia quod non ex fidei procedit fonte, ad præmia æterna non peruenit,alia eſt conditio operum cœleſtium,alia terrenorum. Mundana beneuolẽtia in ijs,quos adiuuat,habet finem:Chriſtiana pietas in ſuũ tranſit authorem,dum in ipſum dicamur benigni, quem ín nobis fatemur operari,dicente Domino:Sic luceat lux veſtra coram hominibus,vt videãt opera veſtra bona,& magnificent patrem veſtrum,qui in cœlis eſt. Gaude igitur mens fidelium,& gloriã tuam in eius gloria,qui in te operatur,agnoſcens,de ipſa paſchali feſtiuitate ferueſce.Debiti enim tui eſt, vt ei qui pro omnibus paſſus eſt,paratus ſis compati.Quoniam pia vita ſanctorum nunquã aliena eſt crucis Chriſti,dum continentiæ clauis deſideria carnis configit,

Hæc de fide uiua accipienda ſunt.

Galat.5.

Fides quæ per dilectionẽ operatur, unificat.

Hebr. 11.

Matt. 22.

Leuit. 19. & 20.

Luc.7.

Matth.25.

Matt.5.

Deus in nobis efficit bona operã.

figit, & corporeas cupiditates virtute ſpiritus in ſe habitantis interficit. Difficile eſt quenquam in ſe non habere, quod perimat. Extinguenda eſt iracundia, mortificanda ſuperbia, deſtruenda luxuria. Radix quoq; auaritiæ altiùs perſequenda, vt omniũ malorũ germen excidi valeat, ſi eorũ potuerit fomes euelli. Cùm autem hac indulgentia indeſinenter ſit animus ex colendus, & vtendum ita ſit corpore, vt rectori ſuo neceſſarium præbeat natura inferior famulatum, nunc maximè frenis continentiæ caro moderanda eſt, & quicquid ſublimibus deſiderijs obuiat amputandum. Dum enim congruis purificationibus ad celebrandum paſcha Domini vtraque ſubſtantia præparatur, profutura omni tempore conſuetudo nutritur. Seuera in ſubditos imperia detumeſcãt, ceſſet vindicta peccati, & rei criminũ ad hos dies perueniſſe ſe gaudeant, in quibus à ſanctis pijsq; principibus etiam publicarum auſteritas remittitur vltionum. Aboleantur odia, deficiant ſimultates, pacis & beneuolentiæ multiplicentur affectus, & qui potuit malitià pollui, ſtudeat benignitate purgari. Quoniàm iudicium Dei, ſicut immitibus vehemens, ita erit miſericordibus clemens: & detruſis in ignem gehennæ propter inhumanitatem ſiniſtris, dexteros eleemoſynarum pietate laudatos, æterna cœleſtis regni beatitudo ſuſcipiet, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Quibus ſtudijs uacandum in Quadrageſima.

Sermo octauus de Quadrageſima.

De vera vtriuſq; naturæ in Chriſto ſubſtantia, & quibus argumentis vtranq; naturam probauerit, ac de hæreticis vitandis.

DEuotionis quidem veſtræ dilectiſsimi nouimus hunc eſſe feruorem, vt ieiunijs, quæ Domini paſcha præcurrunt, multi noſtros præueniatis hortatus. Sed quia vtilitas abſtinentiæ nõ ſolùm carnis caſtigationi, verùm etiam mentis neceſſaria eſt puritati, obſeruãtiam veſtram ſic cupimus eſſe perfectam, vt ſicut deſiderij carnis reſcinditis voluptates, ita ab animi ſenſibus excludatis errores. Nam paſchali feſto, in quod omnia religionis noſtræ ſacramẽta concurrunt, is vera & rationabili purificatione ſe præparat, cuius cor nulla infidelitate polluitur. Dicente enim Apoſtolo: Omne quod non eſt ex fide, peccatum eſt: inutilia erunt & vana eorum ieiunia, quos illuſionibus ſuis decipit mendacij pater, & vera Chriſti caro non paſcit. Sicut ergo diuinis mandatis ſanæq; doctrinæ toto corde famulandum eſt: ita omni prudentia ab impijs eſt ſenſibus abſtinendum. Tunc enim mens ſanctum agit atq; ſpiritale ieiunium, cùm erroris cibos, atq; venena abijcit falſitatis, quæ doloſus ac verſutus inimicus nunc inſidioſiùs ingerit, quando ipſo venerandę feſtiuitatis recurſu omnis Eccleſia ad intelligenda ſalutis ſuę myſteria generaliter cõmouetur. Is enĩ reſurrectionis Chriſti verus confeſſor & cultor eſt, qui & de paſsione eius nõ confunditur, & de corporea natiuitate nõ fallitur. Nã quidã erubeſcentes Euangelium crucis Chriſti, vt audentiùs euacuarent ſuſceptum pro mũdi redemptione ſupplicium, ipſam veræ carnis in Deo negauere naturam; nõ intelligentes impaſsibilem Dei verbi

Errores cauendi. *Roma. 14.* *Ioan. 8.* *Ieiuniũ ſpiritale quid ſit.*

atq; incommutabilem deitatẽ, ita inclinatam ad humanam naturam & ad
eius ſalutem,vt & potenter propria non amitteret, & miſericorditer no-
In Chriſto gemina natura, ſed una perſona. ſtra ſuſciperet.Duplicis itaq; in Chriſto formę vna perſona eſt, & fili⁹ Dei
idemq́; filius hominis vnus eſt Dominus,conditionem ſeruilẽ cõſilio pie-
tatis recipiens,nec legem neceſsitatis incurrẽs:quia poteſtate factus eſt hu
milis,poteſtate paſsibilis,vt ad deſtruẽdum peccati mortiſq́; dominatum
& pœnæ capax eſſet ſubſtãtia infirmitatis,& nihil gloriæ ſuæ perderet na-
tura virtutis.Cùm itaq; dilectiſsimi legentes vel audientes Euãgeliũ, quæ-
dam in Domino noſtro Ieſu Chriſto cognoſcitis ſubiecta iniurijs, quædã
illuſtria miraculis,ita vt in eodem nũc humana appareant, nunc diuina re-
ſplendeant,nolite quicquam horum adſcribere falſitati, tanquam in Chri
ſto aut ſola ſit humanitas aut ſola diuinitas, ſed vtrunq; fideliter credite,
vtrunq; humiliter adorate,vt in vnitate verbi & carnis non ſit vlla diuiſio.
Nec quia manifeſta fuerunt in Ieſu ſigna diuina,falſa videantur documen
ta corporea.Vera & copioſa ſunt in Chriſto vtriuſq; teſtimonia naturæ,
ad hoc ex diuini conſilij altitudine concurrentia, vt verbo inuiolabili
non ſeparato à carne paſsibili, particeps per omnia intelligatur, & deitas
carnis,& caro deitatis.Mens igitur Chriſtiana, fugax mendacij,diſcipula
veritatis,vtere fidenter Euangelica hiſtoria, & quæ fideliter & viſibiliter
ſunt geſta per Dominum,tanquam ipſa aggregata cum apoſtolis,nunc ſpi-
ritali intellectu,nunc corporeo diſcerne conſpectu.Da homini, quod de
muliere puer naſcitur:da Deo, quòd nec conceptu læditur virginitas ma-
terna nec partu.Formam ſerui obuolutam pannis,iacentẽ in præſepio co-
gnoſce: ſed annunciatam ab angelis, declaratam ab elementis, adoratam
à Magis,formam Domini confitere.Humanum intellige, quòd non decli
nauit nuptiale conuiuium:diuinum approba, quòd aquam conuertit in vi
Ioan.2. nũ.Noſtra tibi innoteſcat affectio,cùm mortuo amico fletus impenditur:
Ioan.11. diuina potentia ſentiatur,cum idem poſt quadriduanã iam fœtidus ſepul-
Ioan.9. turam,ſolo vocis imperio viuificatus erigitur.Lutum de ſputo & terra fie-
ri,corporei fuit operis,ſed illinc ſuperlitos cæci oculos illuminari,non du
Marc. 4. bium eſt illius fuiſſe virtutis,quæ quod principijs naturæ non dederat, ad
manifeſtationẽ ſuæ gloriæ reſeruauit. Veri eſt hominis fatigationem cor-
poream ſomni releuare quiete,ſed veri Dei eſt,vim ſæuiẽtium procellarum
Ioan.6 præcepti increpatione compeſcere.Cibos eſurientibus apponere,humanæ
benignitatis eſt,& ſocialis eſt animi:ſed quinq; panibus & duobus piſcib.
quinq; millia virorum,exceptis mulieribus & paruulis,ſatiare,quis negare
audeat opus eſſe deitatis?Quæ operantibus ſecum veræ carnis officijs, & ſe
homini & hominẽ ſibi ineſſe monſtrabat,qa non aliter in humana natura
ſanari poterãt originalis vulnera vetuſtatis,niſi de vtero virginis carnẽ ſibi
adſumente Dei verbo, in vna eademq́; perſona ſimul & caro naſceretur &
verbum.Hanc,dilectiſsimi incarnationis dominicæ fidem, per quam tota
Eccleſia corpus eſt Chriſti,inconcuſſo corde ſeruantes,ab omnibus hære-
ticorũ ieiunate mendacijs,& ita vobis miſericordiæ opera credite profutu
ra,ita fructuosè habenda continentiæ puritatẽ,ſi mentes veſtræ nulla pra-
uarũ opinionũ contaminatione ſorduerint.Abijcite exoſa Dño mũdanæ
argumenta ſcientiæ,ꝑ quã nemo ad cognitionẽ veritatis potuit peruenire,
& hoc fixũ habete in animo,quod dicitis in ſymbolo. Credite conſempi-
Ioan.1. ternũ patri filiũ Dei,ꝑ quẽ facta ſunt omnia,& ſine quo factũ eſt nihil, ſe-

cundum

cundum carnem quoq; in fine tẽporum generatum. Credite hunc corpo-
raliter crucifixum, mortuum, ſuſcitatum, & ſuper altitudines cœleſtium
dominationum eleuatũ, in patris dextera cõſtitutum, ad iudicandũ viuos
& mortuos in eadẽ carne, qua aſcendit, venturum. Hoc eñ vniuerſis fideli
bus Apoſtolus prædicat, dicens: Si conſurrexiſtis cum Chriſto, quę ſurſum
ſunt quærite, vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens: quæ ſurſum ſunt ſapite, *Coloſ. 3.*
non quæ ſuper terram. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum
Chriſto in Deo. Cum eñ Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos appa-
rebitis cum ipſo in gloria. Habentes ergo dilectiſsimi tantæ promiſsionis
fiduciam, eſtote non ſolùm ſpe, ſed etiam cõuerſatione cœleſtes. Et quam-
uis omni tempore ſtudendum ſit ſanctificationi mentis & corporis, nunc *In Quadra*
tamen in iſtis quadraginta dierum ieiunijs ſolicitioribus vos pietatis ope- *geſima ma*
ribus expolite, non ſolùm in diſtribuendis eleemoſynis, quæ magnum ha- *ior dãda o-*
bent emendationis effectum, ſed etiã in remittendis offenſionibus & pec- *pera pieta*
catorum reatibus relaxandis, vt conditio, quam inter ſe & hominem Deus *ti.*
poſuit, non reſiſtat orantibus. Dicẽtes eñ ſecundum doctrinã Domini: Di *Matt. 6.*
mitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: de-
bemus toto corde implere quod dicimus. Tunc eñ fiet, quod in ſequenti-
bus poſtulamus, vt & in tentationes non inducamur, & à malis omnibus li
beremur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum ſaluatorem, qui cum pa
tre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo nonus de Quadrageſima.

De perſecutione & cruce Chriſti ferenda, atque de impie-tate Manichæi & Apollinaris.

IN omnibus dilectiſsimi ſolennitatibus Chriſtianis non igno
ramus paſchale ſacramentum eſſe præcipuum, cui condignè
& congruè ſuſcipiendo totius quidem nos temporis inſtitu-
ta reformãt, ſed deuotionẽ noſtrã præſentes vel maximè dies
exigunt, quos illi ſublimiſsimo diuinæ miſericordiæ ſacramento ſcimus
eſſe contiguos. In quibus meritò à ſanctis apoſtolis per doctrinam ſpiritus *Quadrage*
ſancti maiora ſunt ordinata ieiunia, vt per cõmune cõſortium crucis Chri *ſima ab A-*
ſti etiam nos aliquid in eo, quod propter nos geſsit, ageremus, ſicut Apo- *poſtolis in*
ſtolus ait: Si compatimur, & conglorificabimur. Certa atq; ſecura eſt expe- *ſtituta.*
ctatio promiſſæ beatitudinis, vbi eſt participatio dñicæ paſsionis. Nemo
eſt dilectiſsimi, cui per conditionem temporis ſocietas huius gloriæ dene- *Roman 8.*
getur, tanquam tranquillitas pacis vacua ſit occaſione virtutis. Apoſtolus
enim prædicat, dicens: Omnes qui volunt in Chriſto piè viuere, perſecutio *2. Tim. 3.*
nem patientur, & ideo nunquàm deeſt tribulatio pſecutionis, ſi nunquàm
deſit obſeruantia pietatis. Dñs eñ in exhortationibus ſuis dicit: Qui non *Matth. 10*
accipit crucẽ ſuã: & ſequitur me, non eſt me dignus. Nec dubitare debemus
hanc vocẽ non ſolùm ad diſcipulos Chriſti, ſed ad cunctos fideles totamq;
Eccleſiam pertinere, quæ ſalutare ſuum in his qui aderant vniuerſaliter
audiebat. Sicut ergo totius eſt corporis piè viuere: ita totius eſt temporis
crucem ferre, quæ meritò ferri vnicuiq; ſuadetur, quia proprijs modis atq;
menſuris ab vnoquoque toleratur. Vnum nomen eſt perſecutionis, ſed

Perſecutio piorũ multiplex. non vna cauſa eſt certaminis:& plus plerunq; periculi eſt in inſidiatore occulto,quàm in hoſte manifeſto.B.Iob alternantibus bonis ac malis mundi huius eruditus piè veraciterque dicebat:Nõne tentatio eſt vita hominis ſuper terram? *Iob 9* Quoniam non ſolis doloribus corporis atq; ſupplicijs anima fidelis impetitur,verũetiam ſalua incolumitate membrorũ,graui morbo vrgetur,ſi carnis voluptate mollitur.Sed cũ caro concupiſcit aduerſus ſpiritum,ſpiritus aũt aduerſus carnẽ, *Gal.5* præſidio crucis Chriſti mens rationalis inſtruitur,nec cupiditatibus noxijs illecta conſentit, quoniam continentiæ clauis & Dei timore transfigitur.In bono ergo propoſito conſtitutis, inimicitiæ diſsimilium diabolo inſtigante non deſunt,& facilè in odia prorumpunt,quorum improbi mores deſtabiliores fiunt comparatione rectorum. *Mali cur oderint bonos.* Iniquitas cum iuſtitia non habet pacem,temperantiam odit ebrietas,falſitati nulla eſt cum veritate concordia , non amat ſuperbia manſuetudinem,petulantia verecundiam,auaritia largitatem:& tam pertinaces habet diuerſitas iſta conflictus,vt etiamſi exterius conquieſcat,ipſa tamen piorum cordium penetralia inquietare non deſinat,vt verum ſit,quòd qui voluerint in Chriſto piè viuere,perſequutionem patientur: & verum ſit, quòd omnis hæc vita tentatio eſt. Ipſis experimentis ſuis vnuſquiſque fidelis e-doctus Chriſti cruce armetur,vt Chriſto dignus habeatur. *Pij quare maximè inſidietur diabolus.* Per iſtum verò agonem dilectiſsimi ad præmia æterna tendentibus in eo maximè diaboli inſidiatur aſtutia,vt quorum peruertere non poteſt probitatem,ſubruat fidem.In aliam enim transfertur viam quiſquis à confeſsione veritatis abducitur,totuſque eius curſus abſceſsio eſt, & tanto erit morti vicinior, quanto fuerit à catholica fide longinquior.Quod etiam in diebus noſtris per ſuam patiuntur incuriam,qui de ſpiritu olim deſtructi erroris olimque damnati veterem inſaniam conceperunt, qui geminam in Chriſto audent negare naturam:aut non ſuſcepta carnis ſcilicet veritate,aut in carnem deitate conuerſa,vt aut ſecundum Manichæum nulla eius ſit reſurrectio , cuius nulla eſt paſsio:aut ſecundum Apollinarem ipſa deitas verbi mutabilis, ipſa ſit facta paſsibilis. *Manichæus. Apollinarius.* Hoc autem ſentire, hoc auribus Chriſtianæ plebis ingerere,quid aliud eſt,q̃ ipſa religionis noſtræ fundamenta cõuellere?& q̃ verus filius Dei,verùs ſit filius hominis,denegare? In quo ſolo eſt humani generis reſtitutio,teſtificata per legẽ,promiſſa per prophetas,& oĩbus veteris teſtamenti ſignificationibus nunciata,vt magnũ illud & ſeculis omnibus profuturũ diuinæ miſericordiæ ſacramentũ,quod ſæpe & diu fuerat ſignatum,in præſtituto tempore non dubitaretur impletum. *Ioann.1.* Vnde licet, ex quo verbum caro factum eſt , ita in Chriſto Dei atq; hominis vna perſona ſit,vt in nullis actionibus fiat naturæ vtriuſq; diuiſio,ſtudet tamen euangelica veritas ipſum,quẽ Dei filium prædicat,ſæpiſsimè filium hominis confiteri,vt quamuis ea quæ differuntur,alia ſint humanitatis,alia deitatis, ſub nomine tamen filij hominis vtraque memorentur : ne fides Dominum Ieſum Chriſtum natum ex Maria virgine ; Deum ſimul atque hominem creditura ; cunctetur fateri , aut in Deo humanitatem, aut in homine deitatem:vt & in verbo ſuſcepti hominis vera ſit humanitas, & in carne ſuſcipientis Dei vera maieſtas.Hæc dilectiſsimi per occaſionẽ feſti paſchalis, cui puritatem cordium præparare debemus ; de incarnatione verbi perſtrinxiſſe ſufficiat:qm̃ aliquoties hinc inſtructos vos eſſe meminiſtis. Nũc deuotionem veſtram de eo , quod tempus poſcit, admoneo, vt ſanctum ac

ſalu-

ſalubre ieiunium operibus pietatis ornetis. Et quia pro indulgentia maximè laborandum eſt delictorum, indubitabilem vobis miſericordiã promittatis, ſi ipſi quoq; circa ſubditos veſtros omnem offenſam tranſtuleritis ad veniam. Placidos enim atq; concordes ad tantam feſtiuitatem decet Dei populos conuenire, vt ſeueritas vltionum, quæ nunc etiam in publicis iudicijs relaxatur, multo magis in Chriſtianorũ cordibus mitigetur. Quia ad hoc potiùs intenta debet eſſe cura ſanctorũ, ne vllus algeat, ne vllus eſuriat, ne quis inopia deficiat, ne qs mœrore tabeſcat, ne aliquẽ vincula adſtrictũ, ne aliquẽ habeat carcer incluſum. Quantælibet ẽm exiſtãt cauſæ offenſionis, ab homine tamen in hominem non tam delicti magnitudo, q̃ naturæ eſt cogitãda cõmunio, vt de iudicio, quo alterum iudicat, miſericordiam Dei iudicantis obtineat. Beati enim miſericordes, quoniã ipſorum miſerebitur Deus, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen. *Matt. 5.*

Sermo decimus de Quadrageſima.

De laude charitatis, & de offenſis remittendis.

INter omnes dilectiſsimi dies, quos multis modis honorabiles habet Chriſtiana deuotio, nullus eſt excellentior feſtiuitate paſchali, per quam in Eccleſia Dei vniuerſarum ſolennitatum dignitas conſecratur. Siquidem etiam ipſa Domini ex matre generatio huic fuit impenſa ſacramẽto, nec alia fuit Dei filio cauſa naſcendi, quàm vt cruci poſſet affigi. In vtero enim virginis ſuſcepta eſt caro mortalis: in carne mortali, completa eſt diſpoſitio paſsionis, effectumq; eſt ineffabili cõſilio miſericordiæ Dei, vt eſſet nobis ſacrificiũ redemptionis, abolitio peccati, & ad ęternam vitam initium reſurgendi. Conſiderantes autem, quid per crucem Domini adepta eſt vniuerſitas mundi, cognoſcimus ad celebrandum paſchæ diem, meritò nos quadraginta dierum ieiunio præparari, vt digni poſsimus diuinis intereſſe myſterijs. Non enim ſummos tantum antiſtites, aut ſecundi ordinis ſacerdotes, nec ſolos ſacramentorum miniſtros, ſed omne corpus Eccleſiæ, vniuerſumq; fidelium numerũ ab omnibus cõtaminationibus oportet eſſe purgatum, vt tẽplũ Dei, cui fundamẽtum eſt ipſe fundator, in omnibus lapidibus ſpecioſum, & in tota ſui parte ſit lucidum. Nã ſi regum ædes & ſublimiorum prætoria poteſtatum, omni ornatu rationabiliter excoluntur, vt excellentiora ſint eorum domicilia, quorum ampliora ſunt merita: quantopere ædificandum, quanto eſt honore decorandum ipſius deitatis habitaculum? Quod licet inchoari & perfici ſine ſuo authore non poſsit, habet tamen ab ædificante ſ donatũ, vt etiã labore proprio quęrat augmẽtũ. Viua ẽm rationabiliſq; materies ad extructionẽ tẽpli iſtius adſumitur, & per ſpiritũgratiæ, vt voluntariè in vnam compagem congruat, incitatur: quæ ideò dilecta, ideo quæſita eſt, vt & ipſa ex non quærente quærens, & ex non diligente diligens ſit, dicente beato Ioanne apoſtolo: Nos ergo diligamus Deum, quia Deus prior dilexit nos. Quum igitur & omnes ſimul, & ſinguli quique fidelium, vnum idemq; Dei templum ſint, ſicut perfectum hoc in vniuerſis, ita perfectum debet eſſe in ſingulis: quia etſi non eadẽ eſt membrorũ omnium pulchritudo, nec in tãta varietate partium meritorũ poteſt eſſe pari-

Solennitas Paſchalis cæteris præſtãtior

Quadrageſimæ ieiuniũ cur paſcha præcedat.

1. Ioan. 4.

rilitas,communionem tamen obtinet decoris connexio charitatis. In ſan-
Charitas omnia facit communia. ćto enim amore conſortes, etiamſi non eiſdem vtuntur gratiæ beneficijs,
gaudent tamen inuicem bonis ſuis,& non poteſt ab eis extraneũ eſſe quod
diligunt:quia incremento diteſcunt proprio,qui profectu lætatur alieno.
In hac dilectiſsimi vnitate ſanctorum,vbi idem amatur, idem diligitur, i-
demque ſentitur,nec ſuperbis locus eſt,nec inuidis,nec auaris: & quicquid
eſt illud,quo aut vanitas gloriatur,aut ira ſæuit,aut luxuria laſciuit, non in
Chriſti fœdere,ſed in diaboli parte cenſetur,longeq; à ſedibus pietatis ex-
Ioann.8 cluditur.Fremit itaque innocentiæ aduerſarius & pacis inimicus, & quia
ipſe in veritate non ſtetit,totamque naturæ ſuæ gloriam,dum ſuperbit, a-
miſit:dolet hominem miſericordia Dei reparari,& in ea bona quæ ipſe per
didit,introduci.Nec mirum ſi peccati author probitate rectè agentiũ cru-
ciatur,& eorum,quos deijcere non poteſt,ſtabilitate torquetur, quando-
quidem etiam inter homines reperiuntur, qui opera huius malignitatis
imitentur.Multi enim,quod dolendum eſt,profectibus vtuntur alienis, &
qui ſe virtutibus vacuos deſpici nouerunt,armantur in odium eorum,quo-
rum non ſequuntur exemplum.Serui autem Dei & diſcipuli veritatis, etiã
Rom.12. diſsimiles ſui diligunt,& bellum vitijs potiùs quàm hominibus indicũt,
nulli malum pro malo reddentes,ſed correctionem peccantium ſemper o-
ptantes.Pulchrum enim valde eſt,& diuinæ beneuolentiæ comparandum,
ſui quenque in altero meminiſſe, & amare propriam etiam in hoſte natu-
ram.Siquidem plurimos nouimus in optimos mores tranſijſſe de peſsimis,
ex ebrioſis ſobrios,ex crudelibus miſericordes,ex rapacibus largos, ex in-
continentibus caſtos,ex ferocibus factos eſſe tranquillos. Dicente autem
Matth.9 Domino:Nõ veni vocare iuſtos,ſed peccatores, nulli Chriſtiano quenquã
odiſſe permittitur,quia nemo niſi in remiſsione peccatorum ſaluatur, &
quos viles fecit carnalis ſapientia,neſcimus quàm precioſos ſpiritalis ſit fa
ćtura gratia.Sit ergo ſanctus Dei populus,ſit benignus:ſanctus, vt declinet
Sine charitate nihil proſunt virtutes cæteræ. prohibita:benignus,vt faciat imperata.Quamuis enim magnum ſit habere
rectam fidem ſanamque doctrinam, & multa laude digna ſit circunciſio
gulæ, lenitas manſuetudinis,puritas caſtitatis,nudæ ſunt tamen omnes ſi-
ne charitate virtutes,nec poteſt dici in qualibet morum excellentia fructu
oſum,quod non dilectionis partus ædiderit. Vnde in Ioannis Euangelio
Ioan.13 Dominus dicit,In hoc cognoſcent omnes,quia mei diſcipuli eſtis, ſi dile-
ćtionẽ habueritis ad inuicem.Et in eiuſdem Apoſtoli epiſtola legitur:Cha-
1.Ioan.4 riſsimi diligamus inuicem,quoniam charitas ex Deo eſt,& omnis qui dili
git,ex Deo natus eſt,& cognoſcit Deum:& qui non diligit,non nouit De-
um,quoniam Deus charitas eſt.Diſcutiant ergo ſe fidelium mentes, & inti
mos ſui cordis affectus vera examinatione dijudicent, vt ſi repoſitum ali-
quid in conſcientijs ſuis de fructibus charitatis inuenerint,Deum ſibi ineſ
ſe non dubitent:& vt magis magiſque tanti hoſpitis ſint capaces, ſiant per-
ſeuerantes in miſericordiæ operibus ampliores. Si enim dilectio Deus eſt,
nullum debet habere terminum charitas,quia nullo poteſt claudi fine di-
uinitas.Ad exercendum igitur dilectiſsimi charitatis bonum quamuis om
ne tempus ſit congruum, præſentes tamen dies ſpecialiùs cohortantur, vt
qui paſcha Domini cupiunt cum animi & corporis ſanctificatione ſuſcipe
re,hanc maximè gratiam conentur acquirere,qua & omnium continetur
ſumma virtutum,& multitudo tegitur peccatorum. Et ideo celebraturi il-
lud

lud eminens ſuper omnia ſacramentum, quo iniquitates noſtras Ieſu Chriſti ſanguis aboleuit, miſericordię primitijs hoſtias præparemus, & quod nobis bonitas Dei contulit, nos quoque eis, qui in nos peccauere, præſtemus. In obliuionem mittantur iniuriæ, ſupplicium iam neſciant culpæ, & à vindictæ metu omnes ſubditorum abſoluantur offenſæ. Neminem teneat clauſtra pœnalia, nec in cuſtodijs tenebroſis triſtes reorum gemitus perſeuerent. Si quiſquam tales pro aliquo delicto obnoxios tenet, peccatorem ſe eſſe non dubitet, & vt indulgentiam ipſe accipiat, gaudeat ſe inueniſſe, cui parcat, vt quum ſecundum doctrinam Dei dicimus: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, non ambigamus per noſtræ orationis formam, diuinam nos obtinere clementiam. In pauperes quoque & diuerſis debilitatibus impeditos benignior nunc largitas exeratur, vt gratiæ Deo multorum voce referantur, & ieiunijs noſtris egentium refectio ſuffragetur. Nulla enim deuotione fidelium magis Dominus delectatur, quàm iſta, quæ pauperibus eius impenditur, & vbi curam miſericordiæ inuenit, ibi imaginem ſuæ pietatis agnoſcit. Non timeatur in iis expenſis defectio facultatum, quoniam ipſa benignitas, magna ſubſtantia eſt, nec poteſt largitatis deeſſe materies, vbi Chriſtus & paſcit & paſcitur. In omni hoc opere illa interuenit manus, quæ panê frangendo auget, erogando multiplicat. Securus & hilaris ſit eleemoſynæ diſtributor, quia tunc maximum lucrum habebit, quando ſibi minimum reſeruauerit, dicente beato apoſtolo Paulo: Qui autem adminiſtrat ſemen ſeminanti, & panem ad manducandum præſtabit, & multiplicabit ſemen veſtrum, & augebit incrementa frugum iuſtitiæ veſtræ in Chriſto Ieſu Domino noſtro.

Matth. 6

Miſericordia in pauperes quã grata deo.

2. Cor. 9

Sermo vndecimus de Quadrageſima.

De tentationibus vitæ humanæ & diabolica impugnatione ac remiſsione iniuriarum.

IN omnibus quidem dilectiſsimi diebus atque temporibus quædam nobis diuinæ bonitatis ſigna præfixa ſunt, & nulla pars anni à ſacris eſt aliena myſterijs, vt dum nobis vbique præſidia noſtræ ſalutis occurrunt, inuitantem nos ſemper miſericordiam Dei auidiùs expectemus. Sed quicquid illud eſt, quod in diuerſis gratiæ operibus & donis reparationi humanarum confertur animarum, totum id nobis nunc euidentiùs & copioſiùs præſentatur, quando non particulatim quædam agenda, ſed ſimul ſunt omnia celebranda. Appropinquante autem feſtiuitate paſchali, adeſt maximum ſacratiſsimumque ieiunium, quod obſeruantiam ſui vniuerſis fidelibus ſine exceptione denunciat: quia nemo tam ſanctus eſt, vt non ſanctior, nemo tam deuotus, vt non debeat eſſe deuotior. Quis enim in huius vitæ conſtitutus incerto, aut immunis à tentatione, aut liber inueniatur à culpa? Quis eſt qui nihil virtutis ſibi adijci, aut qui nihil vitij ſibi optet auferri? quum & aduerſa noceant, & ſecunda corrumpant, nec minoris ſit periculi carere deſideratis, quàm abundare conceſsis. Inſidiæ ſunt in diuitiarum amplitudine, inſidiæ in paupertatis anguſtijs. Illæ eleuant ad ſuperbiam, hæ incitãt ad querelam. Tentat ſanitas, tentat infirmitas, dum & illa materia eſt negligentiæ, & hæc

Quadrageſime maximum & ſacratiſsimũ ieiunium.

& hæc cauſa triſtitiæ. Laqueus eſt in ſecuritate, laqueus eſt in timore, nec intereſt vtrum animus, qui terreno tenetur affectu, gaudijs occupetur, an cu ris, quum par morbus ſit, vel ſub vana delectatione languere, vel ſub anxiâ
Matt.7. ſolicitudine laborare. Impletur itaq; per omnia ſententia veritatis, qua dicimus anguſtam eſſe & arduam viam, quæ ducit ad vitam: & cum latitudo itineris ad mortem trahentis multis frequentetur agminibus, in ſalutis ſemitis paucorum intrantium ſunt rara veſtigia. Vnde autem populoſior eſt via læua quàm dextera, niſi quia ad mundana gaudia & corporalia bona, multitudo procliuis eſt? Et quamuis caducum incertumq; ſit, quod cupitur, libentiùs tamen ſuſcipitur labor pro deſiderio voluptatis, quàm pro amore virtutis. Ita cùm innumeri ſint, qui viſibilia concupiſcant, vix inueniuntur, qui tẽporalibus ęterna pręponant. Et ideo dicente beato apoſtolo Paulo: Quæ videntur tẽporalia ſunt, quæ aũt nõ videtur, æterna ſunt: latet
1.Cor.4. quodãmodò & in abſcõdito eſt virtutũ via, quoniã ſpe ſalui facti ſum*, & fides vera id ſuper oĩa diligit, qđ nullo ſenſu carnis attingit. Magni eſt er-
Rom.8. go opis & laboris, mobilitatẽ cordis ab omni bus continere peccatis, & cũ
* uanitatũ vndiq; innumeræ * voluptatum illecebræ blandiãtur, ad nulla cõtagia vi-
Eccl.13. gorẽ animi relaxarẽ. Quis picẽ tãgit, & nõ inquinatur ab ea? Quis nõ infirmatur in carne? Quis nõ ſordeſcit in puluere? Quis poſtremò eſt tãtæ puritatis,
1.Cor.7. vt ijs non polluatur, ſine quibus vita non ducitur? Iubet eñ per Apoſtolum doctrina diuina, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes, & qui
Beata mẽs emunt, tanquam non poſſidẽtes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non
quæ ſit. vtantur. Præterit enim figura mundi huius. Beata igitur mens, quæ peregrinationis ſuæ tempora, caſta ſobrietate tranſcurrit, & in ijs, per quæ neceſſe eſt eam ambulare, nõ remanet, vt hoſpita magis quàm domina terrenorum, nec affectibus ſit innexa humanis, nec promiſsionibus deſit diuinis. Hanc autem fortitudinem dilectiſsimi, nulli magis quàm præſentes & exigũt & conferunt dies, quibus dum obſeruantia ſpiritalis impenditur, conſuetudo in qua perſeueretur acquiritur. Notum enim vobis eſt hoc eſſe tẽpus, quo per totum mundum ſęuiente diabolo, acies debet Chriſtiana confligere, & ſi quos aut deſidia tepidos, aut ſolicitudo habuit occupatos, nunc oportet
Sapient.2. armis ſpiritalibus inſtrui, & cœleſti tuba ad ineundum certamẽ accendi: quoniam ille, cuius inuidia mors introiuit in orbem terrarum, modò præcipuo liuore vritur, modò maximo dolore cruciatur. Videt eñ de omnium hominum genere, in adoptionem filiorum Dei, nouos populos introduci, & per virgineam Eccleſiæ fœcunditatem, partus regenerationis augeri. Videt ſe dominationis ſuæ iure priuatum, à cordibus eorũ, quos poſsidebat,
In baptiſmo gratis cõferturiuſtificatio. expelli, eripi ſibi in vtroq; ſexu millia ſenum, millia iuuenum, millia paruulorum: nec obeſſe cuiquam vel propriũ, vel originale peccatum, vbi iuſtificatio nõ meritis retribuitur, ſed ſola gratię largitate donatur. Lapſos quoque & inſidiarum ſuarum fraude deceptos, pœnitentiæ lachrymis ablui, &
Lapſi per pœnitentiam inſtaurantur. portas miſericordiæ apoſtolica claue reſeratẽ, ad remedia reconciliationis admitti. Sentit igitur diem dominicæ paſsionis inſtare, & ſe illius crucis poteſtate conteri, quæ in Chriſto ab omni debito mortis alieno, redemptio fuit mundi, nõ pœna peccati. Vt itaq; malignitas frementis inimici nullos habeat ſui liuoris effectus, ad exequenda Domini mandata, diligentior eſt aſſumenda deuotio, vt tempus, in quo omnia diuinæ miſericordiæ ſacra-

men-

menta concurrunt, cum præparatione & animorum ſuſcipiamus & corporum, implorantes regimen atque adiutorium Dei, vt ſine quo nihil poſſumus facere, per ipſum omnia valeamus implere. Ideo enim datur præceptum, vt præcipientis quæratur auxilium. Nec ſe quiſquam per occaſionem infirmitatis excuſet, quia qui præſtitit velle, donat & poſſe, dicente beato apoſtolo Iacobo: Si quis veſtrum indiget ſapientia, poſtulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. *Iacob. 1* Quis fidelium neſciat quibus virtutibus ſtudere, & quibus vitijs debeat repugnare? Quis conſcientiæ ſuæ aut tam gratioſus, aut tam imperitus eſt arbiter, qui ignoret quid à ſe auferri, aut quid in ſe oporteat augeri? Nemo quippe ita rationis eſt alienus, qui aut conuerſationis ſuæ non intelligat qualitatem, aut cordis ſui ſecreta non nouerit. Non ergò per omnia ſibi placeat, nec ſe ſecundum carnis oblectamenta dijudicet, ſed omnem conſuetudinem ſuam in diuinorum præceptorum lance conſtituat: vbi quum alia interdicantur ne fiant, alia iubeantur vt fiant, iuſto ſe trutinabit examine, qui vitæ ſuæ mores ex vtriuſque ponderis comparatione penſauerit. Artifex enim miſericordia Dei, ſplendidiſsimum in mandatis ſuis condidit ſpeculum, in quo homo ſuæ mentis faciem inſpiceret, & quàm conformis imagini Dei, aut quàm diſsimilis eſſet, agnoſceret, præcipuè vt reiectis paululùm carnalibus curis & occupationibus inquietis, ſaltem in diebus redemptionis & reparationis noſtræ, à terrenis nos ad cœleſtia conferamus. *Præcepta Dei ſpeculum humanæ mentis.* Quia verò ſicut ſcriptum eſt, in multis offendimus omnes, miſericordiæ primus concipiatur affectus, & aliorum in nos delictorum fiat obliuio, vt illud pijſsimum pactum, cui nos in dominica oratione deuinximus, nullo vindictæ amore violemus, & dicentes: Dimitte nobis debita noſtra ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris, non ſimus in remiſsione difficiles, quià ad nos recurrit ſiuè cupiditas vltionis, ſiue indulgentia lenitatis. *Iacob. 3* Magis optandum eſt homini, tentationum periculis ſemper expoſito, vt ſuas culpas habeat punitas, quàm vt plectat alienas. Quid autem conuenientius fidei Chriſtianæ, quàm vt non ſolùm in Eccleſia, ſed etiam in omnium domibus fiat remiſsio peccatorum? Deponantur minæ, vincula relaxentur, quibus ſe multo pernitioſiùs, qui ea non ſoluerit, religabit. Quod. n. quiſq; in alterũ ſtatuit, hoc in ſemetipſo ſua lege diſcernit. Beati verò miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus, qui in iudicijs ſuis & iuſtus eſt & benignus, ad hoc quoſdam ſub aliorum eſſe poteſtate permittens, vt ſub æqua moderatione ſeruetur & vtilitas diſciplinæ, & manſuetudo clementiæ, & nemo audeat alterius delictis veniam denegare, quam pro ſuis optat accipere, dicente Domino: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. *Matth. 5.* *Ibidem.* Deponantur omnium diſcordiarum odiorumq́ue certamina, nec putet ſe quiſquam in paſchali feſto habiturum eſſe cõſortium, qui fraternam pacem redintegrare neglexerit. Apud ſummum enim patrẽ, qui non fuerit in charitate fratrum, non habebitur in numero filiorum. In diſtributione quoque eleemoſynarum & pauperum cura pingueſcant Chriſtiana ieiunia, & quod ſuis quiſq; delicijs ſubtrahit, debilibus impendat & egenis. Detur opera, vt omnes Deo vno ore benedicant, & qui aliquã dat portionem ſubſtantiæ ſuæ, intelligat ſe miniſtrum eſſe miſericordiæ diuinæ, qui partem pauperis in manu poſuit largientis, vt peccata quæ baptiſmi aquis aut pœnitentiæ lachrymis abluuntur, etiam eleemoſynis deleantur

Eccl.3. leãtur, dicente ſcriptura: Sicut aqua extinguit ignem, ita eleemoſyna extinguit peccatum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo duodecimus de Quadrageſima.
De laude continentiæ, & quod patientia Dei non ſit abutendum.

APpropinquãte dilectiſsimi ſolennitate paſchali, ſic eſt præcurrenda conſuetudo ieiunij, vt nos quadraginta dierum numerus ad ſanctificationem corporis & mẽtis exerceat. Suſcepturi enim feſtorũ omniũ maximũ feſtũ, ea nos debemus obſeruantia pręparare, vt in cuius ſumus reſurrectione conreſuſcitati, in ipſius
Coloſ.3. inueniamur paſsione commortui, dicente beato Paulo Apoſtolo: Mortui enim eſtis vos, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Cum enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Quæ verò nobis eſt cum Chriſto participatio, niſi vt deſinamus eſſe quod
Cum Chriſto ut reſurgendum. fuimus? aut quæ ſimilitudo reſurrectionis, niſi depoſitio vetuſtatis? Vnde qui ſacramentum ſuæ reparationis intelligit, carnis ſe vitijs debet exuere, & omnes ſordes peccatorum abijcere, intraturus nuptiale conuiuium, ſplendeat veſte virtutum. Quamuis enim benignitas ſponſi cũctos ad communionem regiarũ inuitet epularũ, ſtudendũ tamen eſt vniuerſis vocatis, vt
Rom.2. ſacrorũ ciborum munere non inueniantur indigni. Abutũtur aũt quidam patientia Dei, & q nõ ſunt in cõſcientia liberi, fiunt de lõga impunitate ſecuri, cùm ideo differatur vltio, vt tẽpus poſsit habere correctio. Miſericor-
Ezech.3 diã igitur Dei noſtri, quæ non vult mortem peccatoris, ſed tantùm vt conuertatur & viuat, non ideo quiſquã tardet amplecti, qa quod meruit, non recepit. Neq; eñ quicquid differtur, aufertur, aut condemnationẽ euaſit, q indulgentiã non quæſiuit. Cuius quidẽ implorandæ non vna omnibus cauſa eſt, qa multis modis multiſq; menſuris & peccatũ à peccato, & crimẽ diſtat à crimine. Sed qa vniuerſitas fideliũ ad perfectã innocentiã & ad plenã debet tendere puritatẽ, vt eorũ conſortio mereatur adſcribi, de quib. dici-
Matt.5. tur: Beati mundo corde, quoniã ipſi Deũ videbunt, omni inſtantia & virtute nitendũ eſt, vt quicquid ſecretũ conſcientiæ maculat, qcqd aciẽ mentis obſcurat, diligentiſsimis emendationibus deleatur. Quamuis eñ ſcriptum
Prou.20 ſit: Quis gloriabitur caſtũ ſe habere cor, aut mundũ ſe eſſe à peccato? non tamen deſperanda eſt appræhenſio puritatis: quę dum ſemper petitur, ſemp accipitur, nec remanet iudicio condemnandũ, quod fuerit in confeſsione purgatũ. Hoc illud eſt dilectiſsimi, quod orãtes omnes filij Eccleſiæ ex do
Matt.6. ctrina Domini vniformiter dicunt: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris: quia nemo tam ſanctus, nemo tam iuſtus eſt, qui in tempore huius vitæ, quæ tota tentatio eſt, cuiuſcunq; pec-
Iob 7. cati remiſsione non egeat. Circunſtant vndiq; pericula innumerabiliũ delictorũ, & per licitos vſus ad immoderatos trãſitur exceſſus, dum per curam ſalutis irrepit delectatio voluptatis, & non ſufficit concupiſcentiæ, quod poteſt ſatis eſſe naturæ. Hinc habendi amor nunquam ſatiandus exoritur, hinc cupiditas eminendi, quæ vel ſtirpi ſuę innexa vel ſoboli, nunc prolem habet ſuperbiã, nunc parentem. His aũt & alijs tentationibus, quarũ multi-

plex

plex eſt & infinita connexio, quæ rectiùs virtus quàm continentia oppo- *Continentia laus.*
nitur, quæ nutriendis atq; ſeruandis animi & corporis bonis, & incremen
ta præbet & roborat? Vnde in cœleſtibus Eccleſię diſciplinis, multum vti
litatis adferunt diuinitus inſtituta ieiunia, vt dum continentiæ legibus
carnalis ſubijcitur appetitus, motus quoq; interior tēperetur, vt ſicut cor-
pus à cibis, ita mens ab iniquitate ieiunet. Dominus enim dicit: Beati q́ eſu- *Matt. 5.*
riunt & ſitiunt iuſtitiā, quoniā ipſi ſaturabuntur. Habet ergo populus Dei
ſpiritales epulas caſtasq́; delicias, quas ſalubriter expetit & laudabiliter cō *Pſal. 33.*
cupiſcit, quoniam laudante & dicente Propheta: Guſtate & videte, quoniā
ſuauis eſt Dominus: quiſquis dulcedinē iuſtitiæ & miſericordiæ Dei, qui-
bus omnis prouidentia eius diſpenſatur, guſtu cordis attigerit, & nullo vn-
quam minuenda faſtidio experimenta ſupernorum hauſerit gaudiorum,
corruptibilia & temporalia bona æternorum admiratione deſpiciet; & in
illo igne, quem Dei accendit charitas, concaleſcet: vt algore in feruorem
conuerſo, & in lucem nocte mutata, vno opere in animis fidelium ſpiritus
& tenebras abigat, & peccata conſumat. Vnde quia tales fructus mater vir- *Continentia mater virtutum.*
tutum continentia parit, & ieiunantes à vitijs, ad ineffabilia oblectamenta
perducit, ſtudioſiori nunc opere dilectiſsimi exequamur præcepta cœle-
ſtia, & quia totum paſchale ſacramentum, in remiſsionem eſt conditum
peccatorum, quod celebrare optamus imitemur. Miſericors enim & iuſtus
Dominus, ita promittit indulgētiam ſuam, vt eam etiam, quibus parcit, in-
dicat. Exponens enim, qua regula Deo patri nos voluerit ſupplicare: Si dimi *Matt. 6.*
ſeritis, inquit, hominibus peccata eorum, dimittet vobis & pater veſter, qui
in cœlis eſt, peccata veſtra. Si autem non remiſeritis hominibus, nec pater
veſter dimittet vobis peccata veſtra. Iuſta prorſus & benigna conditio, qua
diuinæ potentiæ fit particeps homo, vt ſententiam Dei ex ſuo libret arbi-
trio, & eo ſibi iudicio obſtringat Dominum, quo iudicauerit ipſe conſer-
uum. Siue itaq; circa ſubiectos, ſiue circa æquales, naturæ parilitas diliga-
tur. Et quia nemo non peccat, nemo non parcat: non difficulter præſte-
mus, quod gratulanter accepimus: vt ſiue largitate eleemoſynarum, ſiue in-
dulgentia peccatorum, quanto magis fuerimus miſericordes, tanto ſimus
perfectiùs innocentes, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit
& regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE *paſſione Domini.*

De neceſsitate incarnationis filii Dei, de ſcelere & infidelitate Iudæ ac inutili eius pœnitentia, atq; Chriſti potentia.

SAcratiſsimum dilectiſsimi dominicæ paſsionis diē, quam Dominus Ieſus Dei filius pro humani generis ſalute ſuſcepit, & ſicut promiſit, omnia ad ſe exaltatus attraxit, tam planè ac lucidè Euangelicus ſermo reſerauit, vt religio- *Ioan. 12.*
ſis & pijs cordibus nō aliud ſit audiſſe quæ lecta ſunt, quàm

vidiſſe quæ geſta. Vnde cum indubitabilem obtineat auditorem ſacra narratio, annitendum eſt nobis auxiliante Domino, vt perſpicuum habeat intelligentia, quod notum fecit hiſtoria. Poſt illam nanq; humanæ præuaricationis primam & vniuerſalem ruinam, ex qua per vnum hominem intro
Rom. 5. iuit peccatum in hunc mundũ, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertranſijt, in quo omnes peccauerunt, nemo dominationem diaboli, nemo vincula diræ captiuitatis euaderet, nec cuiquam aut reconciliatio ad veniam, aut reditus pateret ad vitam, niſi coæternus & coæqualis pa
Luc. 19. tri Deo filius Dei, etiam hominis filius eſſe dignaretur, veniens quærere & ſaluare quod perierat: vt ſicut per Adam mors, ita per Dominum noſtrum
1. Cor. 15. Ieſum Chriſtum eſſet reſurrectio mortuorum. Non enim quia ſecundũ in-
Ioan. 1. ſcrutabile propoſitũ ſapientiæ Dei, nouiſsimis diebus verbũ caro factũ eſt,
Hebr. 1. ideo ſalutiferæ virginis partus, extremi tantùm temporis generationibus profuit, & non ſe etiam in præteritas refudit ætates. Omnis prorſus antiquitas colentium Deum verum, omnis numerus apud ſecula priora ſan-
Chriſtus ctorum, ſacra fide vixit, & placuit: & neque patriarchis, neque prophetis,
omnium ſalus. neque cuiquam omnino ſanctorum, niſi in redemptione Domini noſtri Ieſu Dhriſti ſalus & iuſtificatio fuit, quæ ſicut expectabatur multis prophetarum oraculis ſignisq; promiſſa, ita eſt etiam ipſo munere atque opere præſentata. Vnde nunc dilectiſsimi in toto ordine dominicæ paſsionis, nõ ita infirmitatem conſideremus humanam, vt arbitremur illic potentiã defuiſſe diuinam, neq; ita illam coæternã & ęqualem patri formam vnigeniti cogitemus, vt putemus non fuiſſe vera, quæ Deo videntur indigna. Prorſus vtraq; natura vnus Chriſtus, nec verbum ibi ab homine diſiũctum, nec homo eſt diſſociatus à verbo. Non eſt faſtidita humilitas, quia nec immi nuta maieſtas: nihil nocuit naturæ inuiolabili qđ paſsibili oportebat inferri, totumq; illud ſacramentum, quod ſimul & humanitas conſummauit & deitas, diſpenſatio fuit miſericordiæ, & actio pietatis. Talibus eñi vinculis tenebamur conſtricti, vt niſi per hanc opem non poſſemus abſolui. Humilitas igitur diuinitatis, noſtra prouectio eſt. Nos tanto redimimur precio, nos tanto curamur impendio. Quis enim ab impietate ad iuſtitiam, à miſeria ad beatitudinẽ eſſet recurſus, niſi & iuſtus ad impios, & beatus inclinaretur ad miſeros? Non eſt ergo dilectiſsimi erubeſcenda crux Chriſti, quæ de virtute eſt diuini conſilij, non de conditione peccati. Quamuis eñ ex infirmitate noſtra verè paſſus dominus Ieſus vereq; ſit mortuus, non ta-
Iudæ ſcelus. men ſe ita abſtinuit à gloria ſua, vt inter contumelias paſsionis, nihil diuinæ operationis exerceret. Nam cùm impius Iudas non iam ouina pelle velatus, ſed lupino furore manifeſtus vim ſceleris per ſpeciem pacis incipiẽs, ſignum traditionis ſæuiore omnibus telis oſculo præbuiſſet, & multitudo furibunda, quæ ad comprehendendum Dominum cum armata militũ cohorte confluxerat, inter faces & laternas lumen verum, tenebris obcæcata ſuis nõ cerneret, Dominus qui expectare potiùs turbas quàm declinare de-
Ioan. 18. legerat, ſicut Ioannes Euangeliſta teſtatur, quem quærãt nec dum inuectus interrogat, illisq; dicẽtibus, quòd Ieſum quærerent: Ego ſum, inquit. Quod verbum illam manum ita ex feròciſsimis congregatam, quaſi quodam fulmineo ictu ſtrauit atq; pculit, vt oẽs illi atroces, minaces atq; terribiles retroacti corruerẽt. Vbi fuit ſęuitię cõſpiratio? vbi ardor irarũ? vbi inſtruct⁹ armorum? Dominus dicit: Ego ſum, & ad vocem eius turba proſternitur im-

impiorum. Quid iam poterit maieſtas eius iudicatura, cuius hoc potuit hu militas iudicanda? Veruntamen Dominus ſciens, quid magis myſterio ſuſcepto conueniret, in hac poteſtate non perſtitit, ſed perſecutores ſuos in facultatem diſpoſiti ſceleris redire permiſit. Nam ſi teneri nollet, non vtiq; teneretur. Sed quis hominum poſſet ſaluari, ſi ille ſe non ſineret cōpræhendi? Nam & beatus Petrus, qui animoſiore conſtantia Domino cohærebat, & contra violentorum impetus, feruore ſanctæ charitatis exarſerat, in ſeruum principis ſacerdotum vſus eſt gladio, & aurem viri ferociùs inſtantis abſcidit. Sed hunc zelantis apoſtoli pium motum progredi Dominus vltra non patitur, recondi gladium iubet, nec ſinit ſe aduerſus impios manu ferroq; defendi. Contra ſacramentum enim erat redemptionis noſtræ, vt qui mori pro omnibus venerat, capi nollet: ne dilato glorioſæ crucis triūpho, & dominatio diabolica fieret longior, & captiuitas humana diurnior. Dat ergo in ſe furentibus licentiam ſæuiendi, nec tamen etiam ſe talibus dedignatur indicare diuinitas. Aurem ſerui iam ipſa ſectione demortuam, & à compage viuentis corporis alienam, in ſedem dehoneſtati capitis reuocat manus Chriſti, reformat quod ipſe formauerat: nec tardè caro ſequitur eius imperium, cuius erat ipſa figmentum. Habent ergo diuinam hæc opera virtutem. Sed quod Dominus maieſtatis ſuæ potentiam comprimit, & vim in ſe perſecutoris admittit, ex illa eſt voluntate, qua dilexit nos, & tradidit ſemetipſum pro nobis, cooperante in hoc ipſo patre, qui filio proprio non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum. Vna eſt enim patris & filij voluntas, vt eſt vna diuinitas, de cuius diſpoſitionis effectu, nihil vobis gratiæ Iudæi, nihil tibi Iuda debemus. Saluationi quidem noſtræ non hoc uobis volentibus impietas veſtra ſeruiuit, & per vos factum eſt, quicquid manus Dei & cōſilium decreuerunt fieri. Mors igitur Chriſti nos liberat, vos accuſat. Meritò ſoli non habetis, quod omnibus perire voluiſtis. Et tamen tanta eſt bonitas noſtri redemptoris, vt etiam poſsitis conſequi veniam, ſi Chriſtum Dei filium confitendo, illam parricidalem malitiam relinquatis. Non enim Dominus in cruce fruſtrà orauit, dicēs: Pater dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt. Quod remedium nec te Iuda tranſiret, ſi ad eam pœnitentiam confugiſſes, quæ te reuocaret ad Chriſtum, non quæ inſtigaret ad laqueum. Dicendo enim, peccaui tradens ſanguinem iuſtum, in impietatis tuæ perfidia perſtitiſti: quia Ieſum non Deum Dei filium, ſed noſtræ tantummodò conditionis hominem inter extremum mortis tuæ periculum credidiſti. Cuius flexiſſes miſericordiam, ſi eius non negaſſes omnipotentiam. Hæc hodiè dilectiſsimi pijs auribus inſinuata ſufficiant, ne faſtidium de prolixitate ſubrepat. Quæ autem deſunt plenitudini, quarta feria auxiliante Domino reddenda promittimus, quoniam qui dedit quod locuti ſumus, dabit, ſicut credimus, quod loquemur, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Matt. 16. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 18.

Apoc. 1. Epheſ. 5. Rom. 8.

Act. 4.

Matt. 27. Iudas non credidit Chriſtum Deum.

Sermo ſecundus de paſsione Domini.

De conuerſione latronis & ſignis factis in morte Chriſti ad confuſionem Iudæorum.

EXigit fides dilectiſsimi, vt partẽ ſermonis, quam de Domini paſsione promiſimus, eodem auxiliãte reddamus, in quo nos orationibus veſtris non ambigimus adiuuari. Ad commune enim pertinet lucrum, ſi potueritis me habere deuotum: quia veſtræ impenditur ædificationi, quicquid noſtræ tribuitur facultati. Poſt illud ergo impium Iudæ deteſtandumque commercium, quo ab eo, Iudæis perſequentibus, mundi redemptor eſt traditus, poſt illas ſacrilegas illuſiones inter quas vſq; ad locum pœnæ, eius manſuetudo producta eſt: crucifixi ſunt cum eo, ſtatutis vtrinq; patibulis, latrones duo, quorum vnus vſq; ad id temporis par ſimiliſq; conſorti, inſidiator viarum, & ſaluti hominũ ſemper infeſtus, vſq; ad crucem reus, fit Chriſti repentè confeſſor, & inter illos acerrimos corporis animiq; cruciatus, quos ſimul & inſtantia &
Luc. 13 difficultas mortis augebat, mira conuerſione mutatus: Memento, inquit,
Latronis mei Domine, dum veneris in regnum tuum. Quæ iſtam fidem exhortatio
in cruce perſuaſit? quæ doctrina imbuit? quis prædicator accendit? Non viderat
conuerſio. priùs acta miracula, ceſſauerat tunc languentium curatio, cæcorum illuminatio, viuificatio mortuorum, ea ipſa, quæ mox erant gerenda, non aderãt, & tamen Dominum confitetur & regem, quẽ videt ſupplicij ſui eſſe con-
Luc.23. ſortem. Inde ergo oriebatur hoc donum, vnde accepit fides ipſa reſpõſum. Ait enim ei Ieſus: Amen dico tibi, hodiè mecum eris in paradiſo. Excedit humanam conditionẽ iſta promiſsio, nec tã de ligno crucis, quàm de throno æditur poteſtatis. Ab illa altitudine prẽmiũ fidei datur, in qua chirographum humanæ trangreſsionis abolετur, quia ſe à forma ſerui, Dei forma non dirimit: dum etiam inter ipſa ſupplicia proprietatem vnitatemq; ſuã
Signa facta in morte Chriſti. ſeruauit, & deitas inuiolabilis, & natura paſsibilis. Adijcitur ad confirmationem ſpei noſtræ, totius atteſtatio naturæ. Emittente ſpiritum Chriſto, omnia elementa tremuerunt. Denſis tenebris ſplendor ſolis obductus, extraordinariæ nocti ſubdidit diem: ſtabilitatem ſuam terra profundis concuſsionibus labefactata non tenuit, & petrarum firmitas, confracta ſoliditate diſsiluit. Velum templi, quo priorum myſteria vlteriùs non erant obumbranda, diſciſſum eſt, & multorum ſanctorum corporibus excitatis, ad præmuniendam reſurrectionis fidem monumenta patuerunt. In vos ergo Iudæi cœlum & terra ſententiam tulit, vobis ſol ſeruitutem ſuam diemque ſubtraxit, vobis famulatum ſuum elementorum ordines denegauerunt, & recedente à legibus ſuis miniſterio creaturæ, veſtra obcæcatio, veſtra eſt ſi-
Matt.7. gnificata confuſio. Vobis enim dicentibus: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros, meritò hoc retributum eſt, vt quod veſtri generis impia per-
a.Cor.1. didit portio, aſſequatur hoc fidelis gentium plenitudo. Nos ergo dilectiſsimi, quibus Dominus noſter Ieſus Chriſtus crucifixus, nõ ſcandalum neq; ſtultitia, ſed dei virtus eſt Deiq; ſapientia, nos inquã ſpiritale ſemen Abrahæ, non in prole ſeruitutis geniti, ſed in familia libertatis renati, pro quib.
1.Cor.5. in manu forti & brachio excelſo de oppreſsione Aegyptiæ dominationis eductis, verus & immaculatus agnus, immolatus eſt Chriſtus: amplectamur ſalutaris paſchę mirabile ſacramentũ, & ad eius imaginem, qui deformitati noſtræ conformis factus eſt, reformemur. Erigamur ad eum, qui puluerẽ abiectionis noſtræ, corpus fecit gloriæ ſuæ, & vt reſurrectionis eius mereamur eſſe conſortes, humilitati & patientiæ ipſius per omnia congruamus. Magni nominis militiã, magnæ profeſsionis ſuſcepimus diſciplinã. Sectatores,

tores Chriſti diſcedere à regia non licet via,ſed dignum eſt tẽporalibus nõ occupari ad æterna tendentes.Et quia precioſo ſanguine Chriſti redempti ſumus,glorificemus & portemus Deum in corpore noſtro,vt ad ea quæ fidelibus præparata ſunt,peruenire mereamur,per Chriſtum Dominum noſtrum,Amen. 1.Cor.6.

Sermo tertius de Paſsione Domini.

De gemina Chriſti natura,Iudæ deſperatione,Petri trepidatione & conuerſione,ac Iudæorum ſcelere & punitione.

INter omnia dilectiſsimi opera miſericordiæ Dei,quæ ab initio ſaluti ſunt impenſa mortalium,nihil eſt mirabilius, nihilque ſublimius,quàm quòd pro mũdo crucifixus eſt Chriſtus. Huic enim ſacramento vniuerſa præcedẽtium ſeculorum myſteria ſeruierunt, & quicquid hoſtiarum differentijs in propheticis ſignis & legalibus inſtitutis,ſacra diſpenſatione variatum eſt, hoc prænunciauit diſpoſitum,hoc promiſit implendum: vt nunc imaginibus figuriſque ceſſantibus hoc proſit credere iam effectũ,quod antea profuit credidiſſe faciendum. *Sacrificia priſcæ legis quid ſignificauerint.* In omnibus igitur dilectiſsimi,quæ ad Domini noſtri Ieſu Chriſti pertinent paſsionem,hoc catholica fides tradit,hoc exigit, vt in redemptorem noſtrum duas nouerimus conueniſſe naturas,& manentibus proprietatibus ſuis,tantam factam vnitatem vtriuſque ſubſtantiæ,vt ab illo tempore quo ſicut humani generis cauſa poſcebat,in beatæ virginis vtero verbum caro factum eſt,nec Deum illum ſine hoc,quod homo eſt,nec hominem ſine hoc liceat cogitare,quod Deus eſt. Ioan.1. Exprimit quidem ſub diſtinctis actionibus veritatem ſuam vtraque natura,ſed neutra ſe ab alterius connexione diſiungit.Nihil ibi ab inuicem vacat,tota eſt in maieſtate humilitas,tota in humilitate maieſtas,nec infert vnitas confuſionem, nec dirimit proprietas vnitatem.Aliud eſt paſsibile,aliud inuiolabile,& tamen eiuſdem eſt contumelia,cuius & gloria.Ipſe eſt in infirmitate , qui & in virtute , idem mortis capax,& idem eſt victor mortis.Suſcepit ergo totum hominem Deus,& ita ſe illi,atque illum ſibi miſericordiæ & poteſtatis ratione conſeruit,vt vtraq; alteri natura ineſſet,& neutra in alteram à ſua proprietate tranſiret.Sed quia diſpenſatio ſacramenti , ad reparationem noſtram ante ſecula æterna diſpoſiti,nec ſine humana infirmitate , nec ſine diuina erat conſummanda virtute:agit vtraque forma cum alterius cõmunione,quod proprium eſt:verbo ſcilicet operante,quod verbi eſt,& carne exequente,quod carnis eſt.Vnum horum coruſcat miraculis,aliud ſuccumbit iniurijs. Aliud ab æqualitate paternæ gloriæ non recedit, hoc naturam noſtri generis non relinquit.Veruntamen etiam ipſa receptio paſsionum,non ita eſt noſtræ affectioni humilitatis expoſita, vt à potentia ſit diuinitatis abiuncta. Quicquid Domino illuſionis & contumeliæ,quicquid vexationis & pœnæ intulit furor impiorum,non de neceſsitate toleratum eſt,ſed de voluntate ſuſceptum.Venit enim filius hominis quærere & ſaluare quod perierat, Luc.19 & ſic ad omnium redemptionem vtebatur malitia perſequẽtium,vt in mortis eius reſurrectioniſque ſacramento etiam interfectores ſui poſſent ſalui eſſe ſi crederent.Vnde ſceleſtior omnibus Iuda & infelicior extitiſti,

quem non pœnitentia reuocauit ad Dominum, ſed deſperatio traxit ad la-
queum. Expectaſſes conſummationem criminis tui, & donec ſanguis Chri
ſti pro omnibus funderetur peccatoribus, informis leti ſuſpendium diſtu-
Iudas accepit corpus Domini. liſſes: cumq; conſcientiam tuam tot Domini miracula, tot dona torque-
rent, illa ſaltem te à præcipitio tuo ſacramenta reuocaſſent, quæ in paſchali
Ioann. 18. cœna iam de perfidia tua ſigno diuinæ ſcientiæ detectus, acceperas. Cur de
Matt. 26. eius bonitate diffidis, quæ te à corporis & ſanguinis ſui communione non
repulit? qui tibi ad comprehendendum ſe cum turbis & armatorum cohor
Pſalm. 77 teuenienti, pacis oſculum non negauit? Sed homo inconuertibilis, ſpiritus
Pſal. 108. vadens & non reuertens, cordis tui ſecutus es rabiem, & ſtāte diabolo à de-
xteris tuis, iniquitatem, quam in ſanctorum omnium armaueras caput, in
tuum verticem retorſiſti, vt quia facinus tuum omnem menſuram vltionis
2. Cor. 5. exceſſerat, te haberet impietas tua iudicem, te pateretur tua pœna carnifi-
cem. Cum igitur eſſet Deus in Chriſto mundum reconcilians ſibi, & crea-
toris ſui imaginem reformandam creator ipſe geſtaret, peractis miraculis
Eſaiæ 35. operum diuinorū, quæ propheticus olim ſpiritus gerenda prædixerat: Tūc
aperientur oculi cæcorum, & aures ſurdorum audient, tunc ſaliet claudus
vt ceruus, & plana erit lingua mutorum: ſciens Ieſus tempus adeſſe glorioſę
Lucæ 22. paſsionis implendæ: Triſtis eſt, inquit, anima mea vſq; ad mortem. Et ite-
rum; Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Quibus verbis quandam
formidinem profitentibus, noſtræ infirmitatis affectus participando cura-
bat, & pœnalis experientiæ metum ſubeundo pellebat. In nobis ergo Do-
minus noſtro pauore trepidabat, vt ſuſceptionē noſtræ infirmitatis indue-
ret, & noſtram inconſtantiam ſuæ virtutis ſoliditate veſtiret. Venerat
enim in hunc mundum diues atque miſericors negociator cœli, & com-
mutatione mirabili inierat commercium ſalutare, noſtra accipiens & ſua
tribuēs, pro contumelijs honorem, pro doloribus ſalutem, pro morte dans
vitam, & cui ad exterminationē perſequentium poterant pluſquam duo-
Matt. 26. decim millia angelicarum ſeruire legionum, malebat noſtram recipere for-
midinem, quàm ſuam exercere poteſtatem. Quantum autem vniuerſis fide-
libus hac humilitate collatum ſit, primus beatiſsimus apoſtolus Petrus ex-
pertus eſt, qui cùm illum inſtantis ſæuitiæ vehementior procella turbaſſet,
Ibidem. ad reparationem vigoris celeri mutatione conuerſus eſt, ſumens de exem-
plo remedium, vt tremefactum repentè membrum rediret ad ſui capitis fir
Matth. 10. mitatem. Non enim poſſet domino ſeruus, & magiſtro maior eſſe diſcipu-
Ioann. 15. lus, qui humanæ trepidationem fragilitatis non vinceret, niſi victor mor-
Matt. 26. tis antè timuiſſet. Reſpexit ergo Dominus Petrum, & inter calumnias ſa-
Petri conuerſio. cerdotum, inter falſitates teſtium, inter cædentium & conſpuentium iniu-
rias conſtitutus, illis turbatum diſcipulum conuenit oculis, quibus eū prę-
uiderat eſſe turbandum, & in illum conuerſa eſt veritatis inſpectio, vbi erat
cordis facienda correctio, quaſi quædam illi vox Domini inſonaret, ac di-
ceret: Quid habes Petre? quid in tuam conſcientiam recedis? ad me cōuer-
tere, in me confide, me ſequere: meæ paſsionis hoc tempus eſt, nondū tui
venit hora ſupplicij. Quid metuis, quod etiā ipſe ſuperabis? Non te confun
dat infirmitas, quam recepi. Ego de tuo fui trepidus, tu de meo eſto ſecurus.
Matt. 27. Mane autem facto conſilium inierunt omnes principes ſacerdotum & ſe-
niores populi aduerſum Ieſum, vt eū morti traderent. Hoc mane Iudæi non
ortus vobis lucis contigit, ſed occaſus, nec veſtris oculis ſolitus dies pro-
dijt,

dijt,ſed impijs mentibus nox tetræ cæcitatis incubuit. Hoc mane vobis templum & altaria diruit,legem & prophetas ademit, regnum & ſacerdotium ſuſtulit,in luctum æternum omnia feſta conuertit. Iniſtis enim inſanum cruentumque conſilium,tauri pingues,vituli multi,frementes beſtię, canes rabidi,vt morti authorem vitę & Dominum gloriæ traderetis,& tanquam extenuanda eſſet furoris veſtri immanitas,ſi eius ſententia , qui prouinciæ veſtræ præſidebat,vteremini,vinctum Ieſum ad Pilati iudicium deduxiſtis,vt clamoribus improbis trepido cognitore ſuperato, interfectorē hominum eligeretis ad veniam,& ſaluatorem mundi peteretis ad pœnam. *Iudæorum punitio.*

Poſt hanc damnationem Chriſti, qua excuſata eſt Pilati præſidis ignauia magis quàm poteſtas,qui lotis manibus,& ore polluto iiſdem labijs Ieſum miſit ad crucem,quibus eum pronunciauerat innocentem , multas illuſiones Domino,ſacerdotalibus ſeruiens oculis,licentia popularis ingeſsit , & in manſuetudinem eius,qui hoc ſponte tolerabat,furens turba ſæuiuit.Sed quia multum eſt dilectiſsimi,vt omnia hodiernus ſermo percurrat,in quartam feriam,qua lectio dominicæ paſsionis iterabitur, reſidua differantur. Præſtabit enim Dominus orantibus nobis,vt ipſius dono, quod promittimus,impleamus,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum , qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen. *Matt. 27*

Sermo quartus de paſsione Domini.
De ſignificatione latronum & crucis myſterio prædicto.

EXpectationi veſtræ dilectiſsimi quod debetur,Domino largiente reddendum eſt promerētibus orationibus veſtris , vt nos ad ſoluendum faciat idoneos,qui vos ad exigendum fecit intentos.Loquentes enim proximè de paſsione Domini vſque ad Euangelicæ hiſtoriæ venimus locum , in quo Pilatus impijs Iudæorum clamoribus,vt Ieſus crucifigeretur,ceſsiſſe narratur. Peractis itaque omnibus,quæ diuinitas fieri carnis velamine temperata permiſit , Ieſus Chriſtus filius Dei cruci,quam etiam ipſe geſtarat,adfixus eſt,duobus latronibus, vno ad dexteram ipſius,alio ad ſiniſtram,ſimiliter crucifixis,vt etiam in ipſa patibuli ſpecie monſtraretur illa,quæ in iudicio ipſius omnium hominum eſt facienda diſcretio,cùm & ſaluandorum figuram fides credentis latronis exprimeret,& damnandorum formam blaſphemantis impietas prænotaret.Paſsio igitur Chriſti,ſalutis noſtræ continet ſacramentum , & de inſtrumento,quod iniquitas Iudæorum parauit ad pœnam , potentia redemptoris gradum nobis fecit ad gloriam.Quam Dominus Ieſus ita ad omniū hominum ſuſcepit ſalutem,vt inter clauos,quibus lignō tenebatur adfixus, pro interfectoribus ſuis paternæ clementiæ ſupplicaret & diceret :Pater ignoſce illis,quia neſciunt quid faciunt.Principes autem ſacerdotum , qui- bus indulgentiam ſaluator petebat,ſupplicium crucis irriſionum aculeis aſperabant,& in quem manibus amplius ſæuire non poterant, linguarum tēla iaciebant,dicentes:Alios ſaluos fecit,ſeipſum nō poteſt ſaluum facere. Si rex Iſrael eſt,deſcendat nunc de cruce,& credimus ei. De quo erroris fonte Iudæi,de quo inuidiæ lacu,talium blaſphemiarum venena potaſtis?Quis vobis magiſter tradidit,quę doctrina perſuaſit,quòd illum regem Iſrael,illum *Latronum in cruce ſignificatio* *Lucæ 23* *Matt. 27*

Dei filium credere deberetis,qui ſe crucifigi non ſineret, aut à confixione clauorum liberum excuteret?Non hoc vobis legis myſteria, non paſchalis obſeruantiæ ſacramenta,nec vnquam vlla prophetarum ora cecinerũt. Sed illud verè abundeq; legiſtis,quod ad deteſtabilẽ veſtri ſceleris impietatem,
Eſa.53. & ad volũtariam Domini pertinet paſsionem.Ipſe enim per Eſaiam loquitur:Dorſum meum ad flagella dedi, maxillas meas ad palmas:faciem autem
Pſal. 68 meam non auerti à confuſione ſputorum.Ipſe per Dauid:Dederunt,inquit,
Pſalm. 21. in eſcam meam fel,& in ſiti mea potauerunt me aceto.Et iterum:Circundederunt me canes multi,conſilium malignantium obſedit me.Foderunt manus meas & pedes meos,dinumerauerunt omnia oſſa mea.Ipſi verò conſiderauerunt & inſpexerunt me,diuiſerunt ſibi veſtimenta mea,& ſuper veſtem meam miſerunt ſortem.Et ne ſceleris tantùm veſtri videatur ordo prædictus,nulla autem potentia prænunciata crucifixi,non quidem legiſtis,Do-
Pſalm.95. minus deſcendit de cruce,ſed legiſtis: Dominus regnauit à ligno. Crux er-
Crux Chriſti cuius rei ſacramentum. go Chriſti,ſacramentum veri & prænunciati habet altaris, vbi per hoſtiam ſalutarem,naturæ humanæ celebraretur oblatio.Ibi ſanguis immaculati agni,antiquæ præuaricationis pacta delebat: ibi tota diabolicæ dominationis cõterebatur aduerſitas,& de elatione ſuperbię,victrix humilitas triumphabat: cùm tam velox eſſet fidei effectus,vt de crucifixis cum Chriſto latronibus,qui in Chriſtũ filium Dei credidit,paradiſum iuſtificatus intrauerit. Quis tanti muneris explicet ſacramentum? Quis potentiam tam miræ commutationis enarret?Exiguo temporis puncto,longorum ſcelerum reatus abolętur,inter luctantis animæ dura tormenta hærens patibulo tranſit ad Chriſtum,& cui propria impietas intulit pœnam,Chriſti gratia dat co-
Amos 6. ronam.Hinc iam deguſtato aceto,quod illa dabat vinea, quæ ab authoris
Matt. 21. ſui plantatione degenerans,conuerſa fuerat in amaritudinem vitis alienæ,
Ioann.19. Dominus,Conſummatum eſt, ait: Hoc eſt, completæ ſunt ſcripturæ.Non eſt ampliùs,quòd inſaniam populi furentis expectem, nihil minus pertuli, quàm me paſſurum eſſe prædixi. Peracta ſunt myſteria infirmitatis, promantur documenta virtutis. Inclinato itaque capite emiſit ſpiritum, & in corpus die tertio ſuſcitandum,quietem placidi ſoporis admiſit. Cui ſacramento cùm ſe vitæ author impenderet,& ad tantam diuinæ maieſtatis inclinationem totius mundi compago quateretur,cùm facinus impium, omnis ſui confuſione creatura damnaret,& manifeſtam in reos ſententiã ipſa elementa proferrẽt, quis vobis animus Iudæi,quæ conſcientia fuit: quando & iudiciũ vos vniuerſitatis vrgebat,& reuocari ad ſe conſummato ſcelere impietas veſtra non poterat?Qualis confuſio vos operuit? quæ cor veſtrum pœna ſuſcepit?Cum igitur dilectiſsimi tanta ſit miſericordia Dei, vt etiam de tali populo multos per fidem iuſtificare dignatus ſit,& nos ſub veteris quondam ignorantiæ profunda nocte pereuntes,in patriarcharum ſocietatem,& in ſortem electi generis adoptarit: ad altitudinem ſpei noſtræ
**tepore* non ſegniter,neq; cum*torpore curramus,ſed prudenter atque fideliter cogitantes,de quali captiuitate,& quàm miſera ſeruitute, quo precio redempti, & quo brachio ſumus educti,glorificemus Deum in corpore noſtro, vt habitare eum in nobis,ex ipſa conuerſationis noſtræ probitate monſtremus.Et quia nihil eſt in omniũ virtutum dignitate præſtãtius, quàm pietas miſericordiæ & puritas caſtitatis:his nos præſidijs ſpecialiùs inſtruamus,vt charitatis opere,& nitore pudicitiæ,tanquam duabus eleuati alis,de terre-

nis mereamur eſſe cœleſtes. Quo deſiderio quiſquis gratia Dei adiutus impletur, & de profectu ſuo non in ſe, ſed in Domino gloriatur, hic legitimè honorat paſchale ſacramentum, huius limina vaſtator angelus ſanguine agni & ſigno crucis prænotata, non intrat. Is plagas Aegyptias non paueſcit, & iiſdem aquis hoſtes relinquit extinctos, quibus eſt ipſe ſaluatus. Amplectamur itaq; dilectiſsimi, purificatis mentibus atque corporibus, ſalutis noſtræ mirabile ſacramentum, & ab omni fermento malitiæ veteris emun- 1.Cor.5.
dati, paſcha Domini cum digna obſeruatione celebremus, vt regente nos ſpiritu ſancto, à charitate Chriſti nullis tentationibus ſeparemur, qui in ſanguine ſuo pacificans omnia, & in altitudinem paternæ gloriç ſe recepit, & humilitatem ſibi ſeruientium non reliquit, cui eſt honor & gloria in ſecula, Amen.

Sermo quintus de paſsione Domini.

Quòd neceſſe fuerit Chriſtum eſse Deum & hominem, & de pœnitentia Iudæ.

CReator & dominus omnium rerũ Chriſtus, poſt inuſitatum ſacrę virginis partum, poſt adorata Magorum confeſsione cũnabula, & poſt multiplicem doctrinam cœleſtis eloquij, & variarum curationum medelas, imperio verbi potentis effe-
ctas, diſpenſationem omnium ſacramentorum omniumq́; virtutum, ſalu- *Spes no-*
tifera paſsione conſummat. Chriſtianæ igitur ſpei dilectiſsimi vera ratio *ſtra crux*
& principalis cauſa crux Chriſti eſt: quæ licet Iudæis ſit ſcandalum, gen- *Chriſti.*
tibus autem ſtultitia, nobis tamen Dei virtus eſt, Deiq́ue ſapientia. Vnde ſummum hoc & potentiſsimum diuinæ miſericordiæ ſacramentum ſemper quidem in cordibus noſtris, cum tota ſui dignitate retinendum eſt, ſed nunc viuaciorem animi ſenſum, & puriorem exigit mentis intuitum, quando nobis non ſolùm recurſu temporis, ſed etiam textu Euangelicæ lectionis, omne opus noſtræ ſalutis ingeritur. Nihil ergo apud nos loci cogitationes habeant impiorum, nec integritatem ſanç intelligentiæ, aut Iudaica offenſio, aut gentilis corrumpat irriſio: vt quod non ſolùm pro nobis humiliter, ſed etiam ſublimiter geſtum eſt, aut ſecũdum hominem impoſsibile, aut ſecundum Deum videatur indignum. Vtrunq; autem recipi, vtrunque conuenit credi, quia nemo hominum poteſt, niſi in vtroque ſaluari. Iuſtus enim & miſericors Deus non ſic iniuria ſuæ voluntatis eſt vſus, vt ad reparationem noſtram, ſolam potentiam benignitatis exer-
ceret: ſed quia conſequens fuerat, vt homo faciens peccatũ ſeruus eſſet pec- Ioan.8.
cati, ſic medicina ægris, ſic reconciliatio reis, ſic redemptio eſt impenſa captiuis, vt condemnationis iuſtæ ſententia iuſto liberatoris opere ſolueretur. Nã ſi pro peccatorib' ſola ſe opponeret deitas, non tã ratio diabolũ vinceret, q̃ poteſtas. Et rurſum, ſi cauſam lapſorũ ſola ageret natura mortaliũ, non erueretur à conditione, quæ libera non eſſet à genere. Vnde oportuit in vnum dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, & diuinam & humanã conuenire ſubſtantiam, vt mortalitati noſtræ per verbum carnem factum, & origo noui hominis ſubueniret & paſsio. Cum igitur in Chriſto Ieſu Iudæorũ duritia, quæ ſunt diuina, gentiliũ cęcitas quç ſunt humana contem-

nat,illis aduerſus gloriam Domini calumniantibus, iſtis contra humilitatem ſuperbientibus,nos Dei filium,& in ſuis virtutibus, & in noſtris infirmitatibus adoramus.Nec erubeſcimus crucem Chriſti, & inter contradicentium linguas,nec de morte ipſius,nec de reſurrectione dubitamus.Quoniam quod ſuperbos ad infidelitatē trahit,hoc nos ad vitā dirigit: & quod apud illos eſt materia confuſionis,hoc apud nos eſt cauſa pietatis.Admonitis igitur diſcipulis Dominus,vt contra vim tentationis inſtantis vigilanti

Matt. 26. oratione certarent, ipſe patri ſupplicans, ait: Pater ſi poſsibile eſt, tranſeat à me calix iſte.Veruntamen non ſicut ego volo,ſed ſicut tu. Prima petitio infirmitatis eſt, ſecunda virtutis. Illud optauit ex noſtro,hoc elegit in proprio. Nec enim æqualis patri filius omnia eſſe poſsibilia Deo neſciebat, aut ad ſuſcipiendum crucem ſine ſua in hunc mundum deſcenderat voluntate,vt hanc diuerſarum affectionum compugnantiam perturbata quodammodò ratione pateretur.Sed vt ſuſcipientis ſuſceptæq; naturæ eſſet manifeſta diſtinctio, quod erat hominis diuinam deſiderauit potentiā, quod erat Dei, ad cauſam reſpexit humanam. Superiori igitur voluntati voluntas ceſsit inferior,& citò demonſtratum eſt, quid poſsit à trepidante orari,

Rom. 8. & quid non debeat à medente concedi. Quia enim nos quid oremus, ſicut oportet,neſcimus, & vtile nobis eſt, ne fiat plerunque quod volumus: Deus iuſtus & bonus, quando ea quæ nocitura ſunt, petuntur, negando miſeretur.Voluntatis ergo noſtræ correctionem Dominus cùm trina ora-

Luc.22 tione firmaſſet,grauatis adhuc mœrore diſcipulis: Dormite iam,inquit,& requieſcite.Ecce appropinquauit hora,& filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite,eamus hinc.Ecce appropinquauit,qui me tradet.Inter ipſa autem verba Domini, qui prædicti fuerant, irruerunt, & cum gladijs & fuſtibus compræhenſura Chriſtum turba confluxit,ducem ſequens Iudam Iſcariot: qui priuilegio perfidiæ obtinuerat in facinore principatum.Huic ne criminis cauſam aliqua præberet offenſio, nulla eſt negata dignatio.Sed illius ſpiritu inflammatus exarſit, cui miniſterium ſpontè præbuit,& qualem habuit mentem, talem inuenit & præſidem. Meritò, ſicut

Pſal. 108. & propheta prædixerat: Oratio eius facta eſt in peccatum: quoniam

Pœnitentia Iudæ peruerſa. conſummato ſcelere, tam peruerſa impij conuerſio fuit,vt etiam pœnitendo peccaret. Admittit ergo in ſe filius Dei impias manus, & quod ſequientium furore agitur, patienti poteſtate compleuit. Hoc enim erat illud magnæ pietatis ſacramentum, quod Chriſtus conſectabatur iniurijs:quas ſi aperta potentia & manifeſta virtute propelleret, diuina tantùm exerceret, non humana curaret. In omnibus autem, quæ illa popularis & ſacerdotalis inſania contumelioſè & procaciter inferebat, noſtræ diluebantur maculæ, noſtræ expiabantur offenſæ: quia natura, quæ in nobis victa ſemper fuerat atque captiua, in illo innocens patiebatur & libera, vt ad auferendum peccatum mundi, ille agnus ſe hoſtiam offerret, quem & omnibus corporalibus ſubſtantia iungeret, & ab omnibus ſpiritalibus origo diſcerneret. Hæc hodie dilectiſsimi auribus veſtris inſinuata ſufficiant. Cætera in quartam feriam differantur, auxiliante Domino orationibus veſtris, qui præſtare dignabitur, vt quod promittimus, impleamus, Amen.

Sermo ſextus de paſsione Domini.

Quomodo Chriſtus ductus ſit ad Caipham,& de diruptione veſtimentorum eius, & quomodo Chriſtus ad ſe omnia traxerit.

Ponſionis noſtræ memores dilectiſsimi,ſanctitati veſtræ reddimus,quod debemus adfuturam ſperantes gratiam Dei,vt inde nobis proueniat deuotio,vnde eſt incitata promiſsio.Compræhenſus Chriſtus Dominus à turbis, quas principes ſacerdotum & doctores legis armauerant, vt impleret diſpenſationem,cohibet poteſtatem,& beatũ apoſtolum Petrum humana aduerſum irruẽtes animoſitate commotum,gladio abſtinere præcepit.Superfluum enim erat, vt qui nolebat præſidio angelicarum legionum iuuari,vellet ſe vnius diſcipuli oppoſitione defendi. Perpetrauerit licet turba ferox quod voluit,& de ſceleris ſui exultarit affectu, maior tamen compræhenſi virtus, quàm compræhendentium fuit.Iudæorum enim cæcitas nihil obtinuit, niſi vt ſua impietate ſe perderet.Chriſti verò patientia hoc egit,vt omnes ſua paſsione ſaluaret. Perducto autem Ieſu ad Caipham principem ſacerdotum,quo ſcribæ & omnis ſacerdotalis ordo conuenerat,falſa aduerſus Dominum teſtimonia quærebantur. Sed inter inconditas & diſſonas voces hoc Ieſus mirabiliter elegerat,vt taceret.Caiphę autem dicenti:Adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei : ita veraci & prouida authoritate reſpondit,vt iiſdem verbis,& infidelium conſcientias cæderet, & credentium corda firmaret,ad omnem interrogationem eius referens, Tu dixiſti: addensq; quod ſequitur : Veruntamen dico vobis,amodò videbitis filium hominis ſedentem à dextris Dei, & venientem in nubibus cœli. Caiphas autem ad exaggerandam auditi ſermonis inuidiam,ſcidit veſtimenta ſua, & neſciens quid hac ſignificaret inſania, ſacerdotali ſe honore priuauit. Vbi eſt Caipha rationale pectoris tui? vbi eſt continentiæ cingulum? vbi ſuperhumerale virtutum? Myſtico illo ſacratoq; amictu ipſe te ſpolias, & proprijs manibus põtificalia indumenta diſcerpis, oblitus præcepti illius, quod legeras de principe ſacerdotum : De capite ſuo cidarin non deponet, & veſtimenta ſua non diſrumpet.Tu verò,à quo iam alienabatur hæc dignitas,ipſe tibi es executor opprobrij,& ad manifeſtandum finem veteris inſtituti,pertinet eadem diruptio ſacerdotij.Hinc iam dilectiſsimi,inter multiplicatas illuſiones nocte tranſacta, vinctum Ieſum Pilato præſidi tradiderunt. Principes enim ſacerdotũ & ſeniores populi,hoc conſilio rem gerebant, vt ab actione ſceleris ſui viderentur immunes, ſubtrahentes opera manuum, & exerentes tela linguarum, nolentes interficere, & clamantes crucifige crucifige.Quid hac ſpecie religionis iniuſtius? quid hac clementiæ ſimulatione crudelius? Qua lege Iudæi, quod vobis non licet facere, licet velle? qua ratione, quod corpora polluit, corda non lædit? Contaminari occiſione eius metuitis, cuius ſuper vos & ſuper filios veſtros fundi ſanguinem poſtulaſtis.Si non totum facinus veſtra impietas peragit, permittite præſidem iudicare quod ſentit. Sed vos etiam in ipſum graues atq; violenti,in id eum declinare non ſinitis, à quo ipſi mendaciter abſtinetis.Peccauerit Pilatus faciendo quod noluit,in veſtrã tamen con-

Matt. 26

Ibidem.

Caiphæ ſacror.

Leuit. 21

Matt. 27

conſcientiam confluit, quicquid furor veſter extorſit. Talis etiam illic veſtra obſeruantia fuit,vbi precium, quod vobis Chriſti venditor reportauit,mitti in gazophylacium noluiſtis, cauentes ſcilicet, ne ſacros loculos pecunia cruenta pollueret.Cuius cordis eſt iſta ſimulatio? Sacerdotũ con-

Matt. 27. ſcientia capit, quod templi arca non recipit.Refutatur illius ſanguinis taxatio,cuius non timetur effuſio. Quantislibet ita vos fallaciæ circuntegatis vmbraculis,initum eſt cum traditore commercium,quo iuſtum ſanguinem,ſicut non licuit cõparari,ita debuit non effundi.Seditioſis igitur cla-

Ibidem. moribus Iudæorum ſedente Pilato in loco,cui nomen eſt Golgata, crucifigitur Chriſtus per lignum, erigitur lapſus in ligno,& guſtu fellis & aceti

Ioan.12. diluitur eſca peccati.Meritò priuſquàm traderetur, dixerat Dñs:Cùm exal-

Omnia ut Chriſtus ad ſe traxerit. tatus fuero,omnia ad me traham, id eſt, totam cauſam humani generis agam,& olim perditam in integrum reuocabo naturam.In me omnis infirmitas abolebitur, in me omnis plaga ſanabitur. Exaltatum autem Ieſum ad ſe traxiſſe omnia,non ſolùm noſtræ ſubſtantiæ paſsione, ſed etiam totius mundi commutatione monſtratum eſt.Pendente em̃ in patibulo creatore, vniuerſa creatura congemuit,& crucis clauos omnia ſimul elementa ſenſerunt.Nihil ab illo ſupplicio liberum fuit.Hoc in communionem ſui & terram traxit & cœlũ,hoc petras rupit,monumenta aperuit,inferna reſerauit,& denſarum horrore tenebrarum, radios ſolis abſcondit. Debebat hoc teſtimonium ſuo mundus authori,vt in occaſu conditoris ſui,vellent vniuerſa finiri. Sed patientia Dei ſeruat rebus atq; temporib. ordinem ſuũ, nosq; in illum potiùs vocat affectum, vt eorum ſalutem petamus, quorum crimen horremus. Tanto igitur precio,tanto ſacramento eruti de poteſtate tenebrarum, & ab antiquæ captiuitatis vinculis abſoluti,date operam dilectiſsimi,vt integritatem mentium veſtrarum, nulla diabolus arte corrumpat. Quicquid nobis contra Chriſtianam fidem ingeritur, quicquid contra mandata Dei ſuadetur, de illius deceptionibus venit: qui nos innumeris dolis ab æterna vita conatur euertere, captando quaſdam occaſiones infirmitatis humanæ; per quas incautas negligenteſque animas in laqueos iterum ſuæ mortis inducat.Omnes ergo per aquam & ſpiritum ſanctum renati,recolant,cui renunciauerint,& qua profeſsione iugum à ſe tyrannicæ dominationis excuſſerint,nec in ſecundis quiſquam nec in aduer-

Ioan. 8. ſis ad mortiferum diaboli currat auxilium. Ille enim mẽdax eſt ab initio, & in ſola viget arte fallendi,vt humanam ignorantiam falſę ſcientiæ oſten-

Contra mathematicos. tatione decipiat,ſitq; eorum nunc malignus impulſor, quorum pòſt futurus eſt improbus accuſator.Anni vitæ noſtræ & actionum temporalium qualitates,nec in natura elementorum, nec in ſtellarum effectibus, ſed in ſummi & veri Dei poteſtate conſiſtunt,cuius auxilium & miſericordiam, in omnibus quæ obtinere cupimus, implorare debemus. Sicut enim illo quod abſit,offenſo nihil eſt,quod nobis valeat ſuffragari,ita eodem pro-

Rom. 8. picio,nulla nobis nocebit aduerſitas.Quoniam ſi pro nobis Deus,quis cõtra nos? q filio ſuo proprio non pepercit,ſed pro nobis omnibus tradidit eum? quomodò non etiam cum illo omnia nobis donauit? qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſeptimus de paſsione Domini.

Cur

Cur Chriſtus mori voluerit in feſto Paſchæ,& de traditione Iudæ,& oratione Chriſti.

SCio quidem dilectiſsimi,paſchale feſtũ tam ſublimis eſſe myſterij,vt non ſolùm humilitatis meæ tenuiſsimum ſenſum,ſed etiam magnorum ingeniorum ſuperet facultatem.Sed non ita mihi diuini operis conſideranda eſt magnitudo, vt vel diffidã vel erubeſcam de ſeruitute quam debeo, cùm ſacramentum ſalutis humanæ non liceat tacere,etiamſi nequeat explicari.Auxiliantibus etiam orationibus veſtris adfuturam credimus gratiam Dei,quæ inſpirationis ſuæ rore ſterilitatem noſtri cordis abſtergat,vt linguæ paſtoralis officio,quæ ſancti gregis auribus ſint vtilia proferantur.Dicente enim Domino bonorum omnium largitore:Aperi os tuum,& ego adimplebo illud,audemus eidem verbis propheticis dicere:Domine labia mea aperies,& os meum annunciabit laudem tuam.Incipientes igitur dilectiſsimi Euangelicam de paſsione Domini hiſtoriam retractare,diuino intelligimus diſpoſitum fuiſſe conſilio,vt ſacrilegi Iudæorum principes, & impij ſacerdotes, qui ſæuiendi in Chriſtum occaſiones ſæpe quæſiuerant,non niſi in ſolennitate paſchali, exercendi furoris ſui acciperẽt poteſtatem.Oportebat enim vt manifeſto implerentur effectu,quæ diu fuerant figurato promiſſa myſterio , vt ouem ſignificatiuam ouis vera remoueret,& vt vno expleretur ſacrificio variarum differentia victimarum.Nam omnia illa quæ de immolatione agni diuinitus per Moſen fuerant præſtituta,Chriſtum prophetarant,& Chriſti occiſionem propriè nunciarant.Vt ergo vmbræ cederent corpori,& ceſſarent imagines ſub præſentia veritatis antiqua obſeruantia nouo tollitur ſacramento,hoſtia in hoſtiam tranſit,ſanguinem ſanguis excludit,& legalis feſtiuitas dum mutatur,impletur.Vnde cum ſcribas & ſeniores populi ad impietatis concilium pontifices congregarent,omniumque animos ſacerdotum cura admittendi in Ieſum ſceleris occupaſſet,ipſi ſe doctores legis lege priuarunt,& ſpontaneo defectu ritus ſibi patrios abſtulerunt. Incipiente enim feſtiuitate paſchali,qui ornare templum,mundare vaſa,victimas prouidere,& legitimis purificationibus ſacratiorem diligentiam adhibere debuerant , paricidalis odij furore concepto ad vnum opus vacant, & in vnum facinus ſimili crudelitate coniurant. Quid aſſecuturi ſupplicio innocentiæ,condemnatione iuſtitiæ,niſi vt & noua myſteria non apprehenderent,& antiqua violarent?Prouidentibus ergo principibus , ne in die feſto tumultus oriretur,non deuotioni ſed facinori ſtudebatur,nec religioni ſeruiebat hæc cura,ſed crimini.Diligentes enim pontifices & ſoliciti ſacerdotes,ſeditiones turbarum fieri in præcipua ſolennitate metuebant,non vt populus non peccaret,ſed ne Chriſtus euaderet.At Ieſus conſilij ſui certus, & in opere paternæ diſpoſitionis intrepidus, vetus teſtamentum conſummabat,& nouum paſcha condebat. Diſcumbẽtibus enim ſecum diſcipulis ad edendam myſticam cœnam , cùm in Caiphæ atrio tractaretur, quomodo Chriſtus poſſet occidi:ille corporis & ſanguinis ſui ordinans ſacramentũ, docebat qualis Deo hoſtia deberet offerri,nec ab hoc quidẽ myſterio traditore ſubmoto,vt oſtenderetur nulla iniuria exaſperatus, qui in voluntaria erat impietate perſtiturus.Ipſe enim ſibi fuit materia ruinæ & cauſa perfidiæ,ſequens diabolum ducem,& nolens Chriſtum habere rectorem. Di-

Pſal. 80

Pſal. 50

Chriſtus cur in paſchate paſſus.

In Euchariſtia ueritas corporis Chriſti

Iudas quoque Chriſti corpus accepit.

Matt. 16. cens itaque Dominus: Amen dico vobis, quòd vnus veſtrum me traditurus eſt, notam ſibi traditoris ac proditoris conſcientiam demonſtrauit: nõ aſpera nec aperta impium increpatione cõfundens, ſed leni ac tacita admonitione conueniens, vt faciliùs corrigeret pœnitudo, quę nulla deformaſſet abiectio. Cur infelix Iuda, tanta benignitate non vteris? Ecce parcit auſibus tuis Dominus, & nulli te, niſi tibi indicat Chriſtus, nec nomen tuum, nec perſona detegitur, ſed veritatis & miſericordiæ verbo, cordis tui tantùm arcana tanguntur. Non apoſtolici ordinis honor, non ſacramẽtorum tibi communio denegatur. Redi in integrum, & depoſito furore reſipiſce. Clementia inuitat, ſalus pulſat, ad vitam vita te reuocat. Ecce immaculati & innocentes condiſcipuli tui ad ſignificationem facinoris expaueſcunt, & omnes ſibi, non ædito impietatis authore, formidant. Contriſtati enim ſunt, non de conſcientiæ reatu, ſed de humanæ mutabilitatis incerto, timẽtes ne minùs verum eſſet, quod in ſe quiſque nouerat, quàm quod ipſa veritas præuidebat. Tu autem in hac trepidatione ſanctorum abuteris Domini

Ibidem. patientia, & abſcõdi te tua credis audacia. Addis impudentiam ſceleri, nec ſigno euidẽtiore terreris. Cumq; ſe à cibo alij, in quo iudiciũ Dominus poſuerat, continerent, tu manum non retrahis à paropſide, quia animã non

Ioan. 13. auertis à crimine. Secutum eſt itaq; dilectiſsimi, ſicut Ioannes Euangeliſta narrauit, vt cum traditori ſuo Dominus manifeſtiùs deſignando, panẽ porrexiſſet intinctum, totum Iudam diabolus occuparet, & quem malignis cogitationibus obligarat, iam ipſo impietatis opere poſsideret. Corpore enim tantùm cum cœnantibus recumbebat, mẽte autem ſacerdotum inuidiam, teſtiũ falſitatẽ, & furorẽ imperitæ plebis armabat. Deniq; videns Domin9,

Ibidem. cui flagitio Iudas eſſet intentus, Quod facis, inquit, fac citiùs. Vox hæc nõ iubentis eſt, ſed ſinentis, nec trepidi, ſed parati, qui habẽs omnium temporum poteſtatem, oſtendit ſe moram non facere traditori, & ſic ad redẽptionem mundi paternam exequi voluntatem, vt facinus, quod à perſequentibus parabatur, nec impelleret, nec timeret. Poſtquàm igitur Iudas perſuaſus à diabolo, diſceſsit à Chriſto, ſeq; à corpore apoſtolicæ vnitatis abſcidit, nullo Dominus pauore turbatus, ſed de ſola redimendorum ſalute ſolicitus, omne temporis ſpatium, quod à perſequentium vacabat incurſu, myſti

Ioan. 17. cis ſermonibus ſacratæque doctrinæ, ſicut Ioannis Euangelio declaratur, impendit, eleuans ad cœlum oculos, & pro vniuerſa Eccleſia ſupplicans patri, vt omnes quos dediſſet, daturusque eſſet filio pater, vnum fierent, & in gloria redemptoris indiuidui permanerent, adiciẽns poſtremò illam ora-

Matt. 26. tionem, qua ait: Pater ſi fieri poteſt, tranſeat à me calix iſte. Vbi non exi-

Chriſtus ut à ſe calicẽ transferri petierit. ſtimãdum eſt, quòd Dominus Ieſus paſsionem & mortem, cuius iam diſcipulis ſacramenta tradiderat, voluerit declinare, cùm ipſe beatum apoſtolum Petrum, deuota fide & charitate feruentem, vti aduerſum perſecuto-

Ibidem. res gladio vetet, dicens: Calicem quem dedit mihi pater, non vis vt bibam illum? certumq; ſit, quod & Dominus ipſe teſtatus eſt dicens: Sic enim

Ioan. 3. Deus dilexit mundum, vt filium ſuum daret vnigenitum, vt omnis qui credit in eum, non pereat, ſed habeat vitam æternam: & quod de ipſo ait apo-

Coloſ. 1. ſtolus Paulus: Chriſtus nos dilexit, & tradidit ſemetipſum pro nobis hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis. In ſaluandis enim hominibus per crucem Chriſti, communis voluntas erat patris & filij, communeq; conſiliũ, nec vlla poterat ratione turbari, qđ ante æterna ſecula, & miſericorditer erat diſpoſi-

ſpoſitum,& incommutabiliter præfinitum. Qui ergo verum totumq́; hominem adſumpſit,veros & corporis ſenſus & animi ſuſcepit affectus. Nec quia omnia in illo plena erant ſacramentis,plena miraculis, ideo aut falſis lachrymis fleuit,aut mendaci eſurie ſumpſit cibũ,aut ſimulato ſopore dormiuit.In noſtra humilitate contemptus,in noſtra mœſtitudine contriſtatus,in noſtro eſt dolore crucifixus.Paſsionem enim mortalitatis noſtræ ob hoc virtus recepit,vt vinceret,quod Iſaias apertiſsimè prophetauit, dicens: Hic peccata noſtra portat,& pro nobis dolet, & nos putauimus illum eſſe Eſa.53. in dolore & plaga & vexatione.Ipſe autem vulneratus eſt propter peccata noſtra,& infirmatus eſt propter facinora noſtra,& liuore eius ſanati ſum⁹. Cùm itaque dilectiſsimi Dei filius dicit:Pater ſi fieri poteſt,tranſeat à me calix iſte,noſtræ vtitur voce naturæ,& cauſam fragilitatis & trepidationis agit humanæ:vt in ijs quæ toleranda ſunt,& patientia roboretur, & formido pellatur.Denique ceſſans hoc ipſum petere excuſato quodammodo noſtræ infirmitatis metu,in quo nobis remanere non expedit, in alium affectum tranſit,& dicit:Veruntamen non ſicut ego volo,ſed ſicut tu. Et iterũ: Si non poteſt,inquit,calix iſte tranſire à me niſi bibam illum, fiat voluntas tua.Hæc vox capitis,ſalus eſt totius corporis,hæc vox omnes fideles inſtru- *Ea Chriſti* xit,omnes confeſſores accendit,omnes martyres coronauit.Nam quis mũ *uox:Fiat* di odia,quis tentationum turbines,quis poſſet perſecutorum ſuperare ter- *uoluntas* rores,niſi Chriſtus in omnibus & pro omnibus patiens, patri diceret: Fiat *tua, quàm* voluntas tua?Diſcant igitur hanc vocem omnes Eccleſiæ filij, magno pre- *ſit efficax* cio redempti,gratis iuſtificati:& cùm aduerſitas violentæ alicuius tentationis incubuerit,præſidio potentiſsimæ rationis vtantur,vt ſuperato tremore formidinis,accipiant tolerantiam paſsionis. Hinc iam dilectiſsimi ad perſtringendum ordinem dominicæ paſsionis ſermo eſt dirigendus,quem ne vos cumulo prolixitatis oneremus,in quartam ſabbati, diuiſo communi labore differamus.Aderit precantibus nobis gratia Dei, quæ mihi ſoluẽdi debiti tribuat facultatem,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Sermo octauus de Paſsione Domini.

De peccato Pilati ac Iudæorum,myſterio quoq; & gloria crucis,& de Simone Cyrenæo.

DEcurſis dilectiſsimi ſermone proximo ijs,quæ comprehenſionem Domini præceſſerunt,ſupereſt nunc,vt auxiliante Dei gratia,de ipſo iam paſsionis ordine, ſicut promiſimus,diſſeramus. Nam cùm verbis ſacræ orationis ſuæ Dominus declaraſſet,veriſsimè ſibi atque pleniſsimè & humanam & diuinam ineſſe naturam, oſtendens vnde eſſet quod pati nollet,& vnde quod vellet, depulſa trepidatione infirmitatis,& confirmata magnanimitate virtutis;redijt in ſententiã ſuæ diſpoſitionis æternæ; & ſæuienti diabolo per miniſteria Iudæorum, formam ſerui nihil peccati habentis obiecit,vt per eum ageretur omnium cauſa,in quo ſolo erat omnium natura ſine culpa. Irruerunt ergo in lumen verum filij tenebrarum,& vtentes faculis atq; laternis,non euaſerunt infidelitatis ſuæ noctem,quia non intellexerunt lucis authorem.Occupãt paratũ teneri,& trahunt volentem trahi:qui ſi vellet obniti,nihil quidẽ in iniuriã

tius impiæ manus poſſent, ſed mundi redemptio differretur, & nullum ſaluaret illæſus, qui pro omnium ſalute erat moriturus. Sinens igitur inferri ſibi, quicquid ſacerdotum inſtinctu furor popularis audebat, ad Annã Caiphæ ſocerum, ac deinde ad Caipham ex Annæ tranſmiſsione perducitur,
Matt. 17. & poſt inſanas calumniantium voces, poſt commentitias ſubornatorũ teſtium falſitates, ad examen Pilati Pontificum delegatione transfertur. Qui diuino iure neglecto, clamantes ſe regem non habere, niſi Cęſarẽ, tãquàm
* Cæſaris. Romanis deuoti legibus, omne iudicium poteſtati * præſidis reſeruaſſent, expetierunt executorem magis ſæuitiæ, quàm arbitrum cauſæ. Offerebant enim Ieſum duris nexibus vinctum, colaphis & alapis frequentibus cęſum, ſputis oblitum, clamoribus prædamnatum: vt inter tot præiudicia, quem omnes vellent perire, non auderet Pilatus abſoluere. Denique nec in accuſato eum reperiſſe culpam, nec in ſententia ſua tenuiſſe conſtantiam docet ipſa cognitio: in qua iudex, quem innocentem pronunciat, damnat, addicens iniquo populo ſanguinem iuſti, à quo abſtinendum ſibi, & intel
Pilati ſcelus & iudicium. lectu proprio ſenſerat, & ſomnio vxoris nouerat. Nec purgant contaminatum animum manus lotæ, nec in aſperſis aqua digitis expiatur, quod famulante impia mente committitur. Exceſsit quidem Pilati culpam facinus Iudæorum, qui illum nomine Cæſaris territum, & inuidioſis vocibus increpatum, ad effectum ſui ſceleris impulerunt: ſed nec ipſe euaſit reatum, qui cooperatus ſeditioſis, reliquit iudicium proprium, & in crimen tranſiuit alienum. Quòd ergo Pilatus dilectiſsimi, implacabilis populi victus inſania, multis Ieſum dehoneſtari ludibrijs, & immodicis vexari permiſit iniurijs, quodq; eum flagellis cæſum, ſpinis coronatum, & amictu irriſoriæ veſtis indutum, perſequentium oſtẽtauit aſpectui, mitigandos proculdubiò inimicorum animos exiſtimauit, vt exaturatis inuidiæ odijs, non vltrà iam crederent perſequendum, quem tot modis intuebantur afflictum. Sed cum inardeſceret ira clamantium, vt Barabbam indulgentia relaxaret, & Ie
Matt. 27. ſum crucis pœna ſuſciperet, cùm conſono fremitu dicerẹtur à turbis: Sanguis eius ſuper nos & ſuper filios noſtros, obtinuerunt iniqui in damnatio
Pſalm. 59. nem ſuam, quod pertinaciter exigebant: quorum dẽtes, ſicut Propheta atteſtatus eſt, arma erãt & ſagittę, & lingua eorum gladius acutus. Fruſtrà eñ à crucifigendo maieſtatis Domino manus proprias continebant, in quem letalia vocum ſpicula, & venenata verborum tela iaciebant. Vobis vobis falſi Iudæi & ſacrilegi principes populi, totum facinoris iſtius pondus in-
Iudæorum ſcelus. cumbit, & licet immanitas ſceleris & præſidem obligarit & milites, omnis tamen facti ſumma vos arguit: & qcquid in ſupplicio Chriſti, vel Pilati peccauit iudiciũ, vel cohortis obſequium, hoc vos facit humani generis odio digniores: quia veſtri furoris impulſu, nec illis innocentes eſſe licuit, quibus iniquitas veſtra non placuit. Traditus itaq; Dominus ſæuientium voluntati, ad irriſionem regiæ dignitatis, ſupplicij ſui iuſſus eſt eſſe geſtator,
Eſa. 9. vt impleretur quod Eſaias propheta prȩuiderat, dicẽs: Ecce natus eſt puer, & datus eſt nobis filius, cuius imperium ſuper humeros eius. Cùm ergo Dominus lignum portaret crucis, quod in ſceptrum ſibi conuerteret poteſtatis, erat quidem hoc apud impiorum oculos grande ludibrium, ſed mani-
Crucis myſterium. feſtabatur fidelibus grande myſterium: quia glorioſiſsimus diaboli victor, & inimicarum virtutum potentiſsimus debellator, pulchra ſpecie, triumphi ſui portabat trophæum, & inuictę patientiæ humeris ſignum ſalu-

lutis adorandum regnis omnibus inferebat, tanquam & tunc ipſa operis ſui imagine omnes imitatores ſuos confirmaret, & diceret: Qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus. Eūtibus autem cum Ieſu turbis ad locum pœnæ, Simō quidam Cyrenæus inuentus eſt, in quem lignum crucis transferretur à Domino, vt etiā tali facto preſignaretur gentium fides, quibus crux Chriſti non cōfuſio erat futura, ſed gloria. Non ergo fortuitum, ſed figuratum & myſticum fuit, vt Iudæis in Chriſtū ſæuientibus, ad compatiendum ei peregrinus occurreret, dicēte Apoſtolo: Si compatimur, & conregnabimus: vt ſacratiſsimo ſaluatoris opprobrio, non Hebræus quiſquam nec Iſraelita, ſed alienigena ſubderetur. Per hanc eñ tranſlationem, à circuncíſione ad præputium, à filijs carnalibus ad filios ſpiritales, immaculati agni propitiatio, & omnium ſacramentorum plenitudo tranſibat. Siquidem paſcha noſtrum, vt ait Apoſtolus, immolatus eſt Chriſtus, qui ſe nouum & verum reconciliationis ſacrificium offerēs patri, non in templo, cuius iam erat finita reuerentia, nec intra ſepta ciuitatis, ob meritum ſui ſceleris diruendæ, ſed foris & extra caſtra crucifixus eſt, vt veterum victimarum ceſſante myſterio, noua hoſtia nouo imponeretur altari: & crux Chriſti, non templi eſſet ara, ſed mundi. Exaltato igitur dilectiſsimi per crucem Chriſto, non illa tantum ſpecies aſpectui mentis occurrat, quæ fuit in oculis impiorum, quibus per Moſen dictum eſt: Et erit pēdēs vita tua ante oculos tuos, & timebis die ac nocte, & non credes vitæ tuæ. Iſti eñ nihil in crucifixo Domino præter facinus ſuum cogitare potuerunt, habentes timorem, non quo fides vera iuſtificatur, ſed quo conſcientia iniqua torquetur. Noſter verò intellectus, quem ſpiritus veritatis illuminat, gloriam crucis cœlo terraq; radiantem puro ac libero corde ſuſcipiat, & interiore acie videat, quale ſit, quod Dominus cùm de paſsionis ſuæ loqueretur inſtantia, dixit: Venit hora, vt clarificetur filiꝰ hominis. Et infrà: Nūc, inquit, turbata eſt anima mea, & quid dicam? Pater, ſalua me ex hac hora. Sed propterea veni in hanc horam. Pater, clarifica filium tuum. Et cùm vox patris veniſſet è cœlo, dicens: Et clarificaui, & iterum clarificabo: reſpondens Ieſus circunſtantibus, dixit: Non propter me vox hæc facta eſt, ſed propter vos. Nunc iudicium mundi eſt, nunc princeps huius mundi eijcietur foras. Et ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipſum. O admirabilis potentia crucis. O ineffabilis gloria paſsionis, in qua & tribunal Domini, & iudicium mundi, & poteſtas eſt crucifixi. Traxiſti enim Domine omnia ad te, & cùm expandiſſes tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confitendæ maieſtatis tuæ ſenſum totus mundus accepit. Traxiſti Domine omnia ad te, cum in execrationem Iudaici ſceleris, vnam protulerunt omnia elementa ſententiam, cùm obſcuratis luminaribus cœli, & conuerſo in noctem die, terra quoque motibus quateretur inſolitis, vniuerſaq; creatura impiorum ſe vſui negaret. Traxiſti Domine omnia ad te, quoniam ſciſſo templi velo, ſancta ſanctorum ab indignis pontificibus receſſerunt, vt figura in veritatem, prophetia in manifeſtationem, & lex in Euangelium verteretur. Traxiſti Domine omnia ad te, vt quod in vno Iudææ templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno apertoque ſacramento, vniuerſarum vbiq; nationum deuotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Leuitarum, & dignitas amplior ſeniorum, & ſacratior eſt vnctio ſacerdotum: quia crux tua omnium

Matt. 10. *Matt. 27.* *Simōis Cyrenæi myſterium.* *Rom. 8.* *1. Cor. 5.* *Hebr. 13.* *Deut. 28.* *Ioan. 17.* *Ioan. 12.* *Chriſtus crucifixus ut omnia ad ſe traxerit.* *Eſa. 65.* *Rom. 10.* *Crux Chriſti quantæ efficatiæ.*

fons benedictionũ,omnium eſt cauſa gratiarum,per quam credentibus datur virtus de infirmitate,gloria de opprobrio,vita de morte.Nunc etiã carnalium ſacrificiorum varietate ceſſante, omnes differentias hoſtiarũ, vna
Ioan.1. corporis & ſanguinis tui implet oblatio, quoniam tu es verus agnus Dei, qui tollis peccata mundi,& ita in te vniuerſa perficis myſteria,vt ſicut vnũ eſt pro omni victima ſacrificium,ita vnum de omni gente ſit regnum. Confiteamur igitur dilectiſsimi,quod beatus magiſter gentium Paulus apoſto-
1.Tim.2. lus glorioſa voce confeſſus eſt,dicens:Fidelis ſermo & omni acceptione
Ibidem. dignus,quia Chriſtus Ieſus venit in hunc mundum peccatores ſaluos facere.Hinc enim mirabilior eſt erga nos miſericordia Dei, quòd non pro iu-
Rom.5. ſtis neq; pro ſanctis,ſed pro iniquis & impijs Chriſtus mortuus eſt,& cùm mortis aculeum recipere non poſſet natura deitatis,ſuſcepit tamen naſcendo ex nobis,quod poſſet offerre pro nobis. Olim enim morti noſtræ mor-
Oſee 13. tis ſuæ potentiam minabatur, dicens per Oſee prophetam : O mors, ero mors tua,& ero morſus tuus inferne. Leges enim inferni moriendo ſubijt, ſed reſurgendo diſſoluit,& ita perpetuitatem mortis incidit,vt eam de ęter
1. Cor. 15. na faceret temporalem. Sicut enĩ in Adam omnes moriuntur,ita & in Chri
2.Cor.5. ſto omnes viuificabuntur. Fiat itaque dilectiſsimi, quod apoſtolus Paulus ait: vt qui viuunt,iam non ſibi viuant, ſed ei qui pro omnibus mortuus eſt & reſurrexit. Et quia vetera tranſierunt,& facta ſunt omnia noua, nemo in carnalis vitæ vetuſtate remaneat, ſed omnes de die in diem proficiendo, per pietatis augmenta renouentur. Quantumlibet enim quiſque iuſtificatus ſit,habet tamẽ,dum in hac vita eſt, quo probatior eſſe poſsit & melior. Qui autem non proficit,deficit,& qui nihil acquirit,non nihil perdit.Currendum enĩ nobis eſt fidei greſsib⁹, miſericordiæ opibus,amore iuſtitiæ, vt
1. Cor. 5. diem redemptionis noſtræ ſpiritaliter celebrantes,non in fermento veteris malitiæ & nequitiæ,ſed in azymis ſynceritatis & veritatis,reſurrectionis Chriſti mereamur eſſe participes, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo nonus de paſsione Domini.

Paſsio Chriſti variis prophetarum oraculis & figuris prædicta,& de diaboli ruina,ac auaritiæ morbo,Petriq; negatione.

SAcramentũ dilectiſsimi dñicæ paſsionis in ſalutẽ generis humani,ante tempora æterna diſpoſitũ,& per multas ſignificationes omnibus retrò ſeculis nunciatum, non adhuc expectamus manifeſtandum, ſed iam adoramus impletum, concur-
Pſalm.42. rentibus ad eruditionem noſtram & nouis teſtimonijs & antiquis, dum quod prophetica cecinit tuba, Euangelica pandit hiſtoria, & ſicut ſcriptũ eſt:Abyſſus abyſſum inuocat in voce cataractarũ tuarũ.Quoniam ad enarrandum gloriam gratiæ Dei,paribus ſibi vocibus vtriuſq; teſtamenti altitudo reſpondet: & quod erat ſub velamine figurarum profundum, fit reuelata luce perſpicuum. Si enim inter illa miracula ſaluatoris, quæ ſub populorum gerebantur aſpectu, pauci veritatis præſentiam ſentiebant, ipſiq; diſcipuli voluntaria Domini paſsione turbati,non euaſerunt

ſcan-

ſcandalum crucis ſine tentatione formidinis, vnde fides noſtra intelligentiam ſumeret, vnde conſtantia robur acciperet, niſi quæ ſacta cognoſcimus prædicta legeremus? Peracto igitur dilectiſsimi ſaluatoris triumpho, & conſummatis diſpenſationibus, quas omnia veteris teſtamenti eloquia nunciarunt, lugeat carnalis Iudæus, ſed ſpiritalis gaudeat Chriſtianus, & feſtiuitas quę illis conuerſa eſt in noctem, nobis coruſcet in lucem, quoniam crux Chriſti eadem eſt & credentium gloria, & non credentium pœna. Quamuis enim perſequentium furor nihil aliud in Dominum maieſtatis operatus eſt, quàm atrocem crudelitatem & immite ſupplicium: redemptis tamen hac Domini paſsione, verior iuſtiorq; lætandi eſt ratio, quàm dolendi. Fuerit tunc diſcipulorum excuſabilis pauor, nec diffidentiæ culpam apoſtolicus mœror inciderit, quando concurrentibus ad vnum ſcelus Iudæis Iudæorumq; principibus, ſuperbus taurorum pinguium tumor & proterua vitulorum petulantia ſęuiebat, quádo ſub oculis ouium, paſtoris iuſti ſanguinem frementium beſtiarum rabies expetebat, quando denique etiam ipſe qui pati venerat, de noſtræ naturæ communione dicebat: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Nunc autem poſtquam ſuſceptione infirmitatis potentia eſt clarificata virtutis, nulla fidelium mœſtitudine paſchalis eſt obſcuranda ſolénitas, nec cum triſtitia nobis geſtorum ordo recolendus eſt, cùm ita Dominus vſus ſit malitia Iudæorum, vt de intentione facinoris, voluntas ſit impleta miſerentis. Si autem in exitu Iſrael de Aegypto, agni ſanguinis fuit reſtitutio libertatis, & ſacratiſsima eſt facta feſtiuitas, quæ per hoſtiam pecudis, iram auerteret vaſtatoris: quanta populis Chriſtianis concipienda ſunt gaudia, pro quib. omnipotens pater filio ſuo vnigenito non pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illum, vt in occiſione Chriſti, paſcha eſſet verum & ſingulare ſacrificiũ, quo non ex dominatione Pharaonis vnus populus, ſed ex diaboli captiuitate, totus mundus erui tur? Hoc igitur illud eſt dilectiſsimi ſacramentũ, cui ab initio omnia ſunt famulata myſteria. Nunc ſanguis iuſti Abel, mortẽ ſummi paſtoris eloqtur, & in parricidio Iudæorũ, Cain interfector fratris agnoſcitur. Nũc diluuiũ & Noẽ arca manifeſtat, quid ſit renouationis in baptiſmo, & quid ſit ſalutis in ligno. Nũc Abrahã gentiũ pater promiſſos acquirit hæredes, & in ſemine eius, nõ germẽ carnis, ſed fidei propago benedicitur. Nũc ad prænunciatũ feſtis omnib. feſtũ, ſacer nouorũ mẽſis * enituit, vt in quo accepit mũdus exordiũ, in eodẽ haberet Chriſtiana creatura principiũ. Quãuis igitur furentes Iudæi fecerunt in Dñm Ieſum quæcunq; voluerint, & ſuſcepti hominis veritatẽ nullis eorũ auſibus poteſtas diuina ſubtraxerit: patiẽtia tamẽ Dñi, conſilij ſui munus impleuit, & pertinacia ſacrilegæ crudelitatis profecit operi ſaluatoris, quod non ſcribæ, non phariſæi, nec ſummi intellexere põtifices. Si eñ cognouiſſent, nunquã gloriæ Dñm crucifixiſſent. Nec itaq; ipſe diabolus intellexit, quod ſæuiendo in Chriſtũ, ſuũ deſtrueret principatũ: qui antiquæ fraudis iura non perderet, ſi ſe à Domini ſanguine contineret. Sed malitia nocendi auidus, dum irruit, ruit, dum capit, captus eſt, dum perſequitur mortalẽ, incidit in ſaluatorem. Inuenit ſanè in illo molimine, imprudentis audaciæ dignum cooperatorem, dignumq́ue conſortem: cùm impius Iudas maluit miniſter eſſe diaboli quàm apoſtolus Chriſti, quem non timoris perturbatione deſeruit, ſe pecuniæ cupiditate diſtraxit. Videte dilectiſsimi & prudenter inſpicite, quæ germina, & quales fructus de

Pauor diſcipulorũ excuſabilis.

Matt. 26.

Roman. 8.

Geneſ. 4.
Geneſ. 6. & 7.
Geneſ. 22.
Roman. 8.

* *emicuit*

1. Cor. 2.

Auaritia quàm pernitioſa. *1. Tim. 6.* de auaritiæ ſtirpe naſcantur, quàm meritò Apoſtolus radicem omniū malorum eſſe definiuit: quia nullum peccatum ſine cupiditate committitur, & omnis appetitus illicitus, iſtius auiditatis eſt morbus. Amori pecuniæ, vilis eſt omnis affectio, & anima lucri cupida, etiam pro exiguo perire non metuit, nullumq́; eſt in illo corde iuſtitiæ veſtigium, in quo ſibi auaritia fecit habitaculum. Hoc perfidus Iudas inebriatus veneno, dum ſitit lucrum, peruenit ad laqueum, & tam ſtultè impius fuit, vt triginta argenteis & dominum venderet & magiſtrum. Cùm autem ſe ad excipiendum iniquitatis *Petri negatio.* iudicium, Dei filius præbuiſſet, beatus apoſtolus Petrus, cuius fides ea deuotione feruebat, vt & Domino compati paratus eſſet & commori, ancilla ſacerdotis calumniante perterritus, ex infirmitate periculum negationis incurrit: ob hoc, ſicut apparet, hæſitare permiſſus, vt in Eccleſiæ principe remedium pœnitentiæ conderetur, & nemo auderet de ſua virtute confidere, quando mutabilitatis periculum nec beatus Petrus potuiſſet euadere. Dominus aūt Ieſus, qui intra pontificale conſiliū ſolo corpore tenebatur, trepidationem diſcipuli foris poſiti, diuino vidit intuitu, & pauentis animum *Petrus lacrymis expiat culpā negationis* mox vt reſpexit, erexit, & in fletus pœnitudinis incitauit. Fœlices ſanctæ apoſtole lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, virtutē ſacri habuere baptiſmatis. Adfuit enim dextera Domini Ieſu Chriſti, quæ labentem te, priuſquàm deijcereris, exciperet, & firmitatem ſtandi in ipſo cadendi periculo recepiſti. Vidit in te Dominus non fidem fictam, non dilectionem auerſam, ſed conſtantiam fuiſſe turbatam. Abundauit fletus, vbi nō defecit affectus, & fons charitatis lauit verba formidinis, nec tardatū eſt remedium abolitionis, vbi non fuit iudicium voluntatis. Citò igitur in ſoliditatem ſuam redijt petra, tantam recipiens fortitudinem, vt quod in Chriſti expauerat paſsione, in ſuo pòſt ſupplicio non timeret, Amen.

Sermo decimus de paſsione Domini.

Quòd Chriſtus falsò ſit accuſatus, quòd ſe regem fecerit, & de compaſsione mulierum, ac ruina diaboli.

CVm multis modis dilectiſsimi Iudaica impietas laboraret, vt occaſionem aliquam perpetrandi in Dominum Ieſum ſceleris inueniret, & mendacia, quæ falſi teſtes iniuſtis ſacerdotibus ſamulando protulerant, nihil quod morte dignum eſſet, adferrent, hoc quaſi inſuperabile repererunt, vt Dominum mūdi affectati regni inuidia perurgerent. Cumq́; Pilatus Ieſum, quem fruſtrà videbat argui, vel*Ioan. 19* let abſolui, calumniosè & minaciter conclamarunt: Si hunc dimittis, non es amicus Cęſari. Omnis enim qui ſe regem facit, contradicit Cęſari. Stultā inſimulationem imprudenter Pilate timuiſti. Sed formidabile fuerit nomē regium, vt pro imperio Cæſaris opprimi debuerit nouę molitio poteſtatis, dominandi conſiliū tyrannicus tibi prodidit apparatus, ſi prouiſio armorum, ſi congregatio diuitiarum, ſi præſidia detecta ſunt militū. Quid enī *Lucæ 2.* grauari ſinis de affectata potētia, cui⁹ ſpecialis fuit de humilitate doctrina. *Matt. 17* *Matt. 22* Romanis legibus nō contradixit, cenſum ſubijt, didrachma ſoluit, vectigalia non inhibuit, quæ Dei ſunt Deo, & quæ ſunt Cæſaris, Cæſari redden-

da

da conſtituit,paupertatem elegit,obedientiam ſuaſit,manſuetudinem prædicauit.Hoc eſt verè non impugnare Cæſarem,ſed iuuare. Veruntamen ne in totum inanis videatur Iudæorum obiectio, diſcute diligentius præſes, quid de Domini Ieſu operibus notum ſit,quid de poteſtate compertū.Cæcis viſum,ſurdis auditū,claudis greſſum, mutis donauit eloquium. Febres abegit,dolores reſoluit,dæmonia eiecit,mortuos viuificauit, mari & ventis vt quieſcerent imperauit. Magnum prorſus regem iſta demonſtrāt, qui non humana excellat potentia,ſed virtute diuina.Hanc ergo Iudæi obijciant poteſtatem,commutent *accuſationem ſuā,& hoc proferāt ore, quod tenent corde.Quare de terrenis calumniantur, qui cæleſtia perſequuntur? Quamuis ergo Pilatus oneroſum ſibi inuidioſumq́; ſentiret,quòd eum Iudæi de neglectu amicitiæ Cæſaris impetebant, aliquamdiu tamen furorem ipſorum mitigare conatus eſt:& ideo Dominum Ieſum diuerſis contumelijs affici aut permiſit aut iuſsit,vt ſatiata iniquitas de innocentis iniurijs, vlterius non ſæuiret.Sed pertinax malitia proprijs creſcebat augmentis, & in quem obtinuerat ius illuſionis,exigebat & mortis.Vnde cùm & ſummi ſacerdotes & principes Iudæorum omniſque multitudo crebris vocibus acclamarent,Crucifige,crucifige,tradidit Ieſum perſequentium voluntati, Barabba illis latrone dimiſſo,vt qui in die feſto authorem interficiebant vitæ,impunitas eis præſtāretur homicidæ.Euntes itaque dilectiſsimi ad locum clarificationis Domino, & miſericordia ab impiorum tabernaculis exeunte, vt adimpleretur quod ſcriptum eſt: Longè à peccatoribus ſalus, ſequebatur eum multitudo populi,& mulierum plangentium & lamentantium eum.Solet enim ſexus infirmior,etiam pro ijs qui morte ſunt digni, in lachrymas commoueri,& damnatorum exitijs,pro naturæ communis conſideratione miſereri.Sed iſtum ſibi planctum Dominus Ieſus dedignatur impendi,quia non decebat luctus triumphum, nec lamenta victoriam. Denique conuerſus ad eas:Filiæ, inquit, Hieruſalem nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas & ſuper filios veſtros flete.Quia veniēt dies,in quibus dicent:Beatæ ſteriles & ventres,qui non genuerunt,& vbera quæ non lactauerunt.Vbi eſt triſtitia crucifigendi?vbi formido morituri?Non terret paſſuri animum hora ſupplicij,& docens nullam pro ſe flendi eſſe rationem, indicit pœnitentiam,denunciando vindictam.Non eſt, inquit, quod dolere in me Hierſalem filiæ debeatis:pro vobis plangite,& pro veſtris filijs eiulate.; Super illos fundantur iſti ploratus,quòd tales viſcera veſtra pepererūt. Lugendum vobis planè eſt,non de ſaluatore credentium, ſed de impietate & temeritate pereuntium.Ego crucem volens patior, & mortē in me, quā ſum perempturus,admitto.Nolite flere pro mundi redemptione morientē, quem in maieſtate patris videbitis iudicantem.Exaltatus autem Chriſtus Ieſus in ligno,retorſit mortem in mortis authorem, & omnes principatus ad uerſaſque virtutes,per obiectionē paſsibilis carnis eliſit,admittens in ſe antiqui hoſtis audaciam:qui in obnoxiam ſibi ſæuiendo naturam, etiam ibi exactor auſus eſt eſſe debiti, vbi nullum potuit veſtigium inuenire peccati.Euacuatum eſt igitur illud generale venditionis noſtræ & lethale chirographum,& pactum captiuitatis in ius tranſiit redemptoris. Claui illi, qui manus Domini pedeſque transfoderant,perpetuis diabolum fixere vulneribus,& ſanctorum pœna membrorum,inimicarum fuit interfectio poteſtatum,ſic ſuam Chriſto conſummante victoriam,vt in ipſo & cum ipſo;

Matth. 8 · *actionem* · *Pſal. 118* · *Luc. 23.* · *Chriſtus cur noluerit ſe plangi à mulieribus.* · *Diabolus in cruce uictus.*

P om-

omnes qui in eum crederent,triumpharent. Cùm ergo Dominus crucifixi corporis eleuatione ſublimis,reconciliationem mūdi exequeretur in quadam arce ſupplicij,latronemq́; conuerſum ad paradiſi vocaret habitaculū, vos principes Iudæorū,legisq́; doctores,nec cōſcientiæ impietate cōpūcti, nec affectu ſceleris mitigati, fixuris clauorum addebatis tela linguarum, dicentes: Alios ſaluos fecit,ſeipſum nō poteſt ſaluū facere. Si rex Iſrael eſt,
Matt. 27. deſcendat de cruce,& credimus ei. Sed his vocibus veſtris ſtultis atque blaſphemis reddunt omnia elementa reſponſum,& vnam in vos ſentētiam ferunt,Cœlum,terra,ſol ſyderaq́; indignos vos ſuo miniſterio proteſtantur terribili motu,inſolitoq́; defectu tenebras mundo veſtræ cæcitatis oſtendunt.Quòd ſi ad arguendum vos,nec cœleſtia nec inferna ſufficiūt, & crucem Chriſti magis potuerunt petrę atq; monumēta quàm corda veſtra ſentire,ſaltem quod in templo actum eſt,ſcienter aduertite. Velum, cuius ob-
Matt. 17. iectu includebantur ſancta ſanctorum , à ſummo vſque ad ima dirutum eſt,& ſacrum illud myſticumq́; ſecretum,quod ſolus ſummus pontifex iuſſus fuerat intentrare reſeratum eſt,vt nihil iam eſſet diſcretionis,vbi nihil reſederat ſanctitatis.Repudiatos itaq; vos debuiſtis agnoſcere,& omne ius ſacerdotij perdidiſſe,quia verum erat,quod veritas vobis dixerat : Si
Velum templi ſciſſum quid ſignificet.
Ioan. 5. crederetis Moſi,crederetis & mihi.Meritò ergo vos teſtamētum vtrunque cōdemnat,& gratia vacuatos & lege priuatos, qui ideò reſtitiſtis nouis,qa non credidiſtis antiquis.Nos aūt dilectiſsimi, qui ab ignorantiæ tenebris liberati , fidei lumē accepimus,& in noui teſtamenti hæreditatem per electionem adoptionis intrauimus: in feſtiuitate,quam carnalis Iſrael perdidit, gaudeamus,quoniā paſcha noſtrum immolatus eſt Chriſtus,per cuius ineffabilem gratiam, omnium chariſmatum benedictione ditamur, &
2. Cor. 5. ita in nouitatem à vetuſtate transferimur,vt non ſolùm paradiſi reſtituamur habitaculo, ſed etiam regni cœleſtis gloriæ præparemur,adiuuante Domino noſtro Ieſu Chriſto,qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo vndecimus de paſsione Domini.

De confeſsione Petri, & de gemina Chriſti natura, deq́; occultato dæmonibus incarnationis myſterio,atque Iudæ deſperatione.

DEſiderata nobis dilectiſsimi & vniuerſo optabilis mundo adeſt feſtiuitas dominicæ paſsionis, quæ nos inter exultationes ſpiritalium gaudiorum ſilere non patitur. Quia etſi difficile eſt de eadem ſolennitate ſæpiùs dignè apteq́; diſſerere , non eſt tamen liberū ſacerdoti, in tanto diuinæ miſericordiæ ſacramento fidelibus populis ſubtrahere ſermonis officium:cum ipſa materia, ex eo quod eſt ineffabilis,fandi tribuat facultatem : nec poſsit deficere quod dicatur , dum non poteſt ſatis eſſe quod dicitur. Succumbat ergo humana infirmitas gloriæ Dei,& in explicandis operibus miſericordiæ eius, imparem ſe ſemper inueniat. Laboremus ſenſu, hæreamus ingenio , deficiamus eloquio : bonum eſt,vt nobis parūſit,quod etiam rectè de Domini
Pſal. 104. maieſtate ſentimus.Dicente enim Propheta.Quærite Dominū,& confirmamini,quærite faciē eius ſemp:nemini præſumendum eſt,quòd totum quod quæ-

quærit inuenerit, ne deſinat propinquare, qui ceſſarit accedere. Quid autem inter oīa opera Dei, in quibus humanæ admirationis fatigatur intentio, ita cōtemplationē mentis noſtræ & oblectat & ſuperat, ſicut paſsio ſaluatoris? De cuius omnipotentia quæ ei cū patre vnius & æqualis eſſentiæ eſt, quoties vt poſſumus, cogitamus, mirabilior nobis fit in Deo humilitas quàm poteſtas, & difficilius capitur diuinæ maieſtatis exinanitio, q̄ ſeruilis formæ in ſumma prouectio. Sed multū nos ad intellectū iuuat, ꝙ licet aliud ſit creator, aliud creatura, aliud deitas inuiolabilis, aliud caro paſsibilis: in vnam tamen perſonam concurrat proprietas vtriuſq; ſubſtantiæ: vt ſiue in infirmitatibus, ſiue in virtutibus, eiuſdem ſit contumelia, cuius & gloria. Hæc fidei regula dilectiſsimi, quam in ipſo exordio ſymboli per authoritatem apoſtolicæ inſtitutionis accepimus Dominum noſtrū Ieſum Chriſtum, quē filiū Dei patris oīpotentis vnicū dicimus, eundē quoq; de ſpiritu ſancto natū ex Maria virgine confitemur. Nec ab eiuſdē maieſtate diſcedimus, cū ipſum crucifixū & mortuum, & tertia die credimus ſuſcitatum. Omnia em̄ quæ Dei ſunt, & quæ hominis, ſimul & humanitas & deitas expleuit, vt dum paſsibili impaſsibilis ineſt, nec virtus infirmitate afficí, nec infirmitas poſsit virtute ſuperari. Meritò beatus Apoſtolus Petrus in huius vnitatis confeſsione laudatus eſt, qui cū dn̄s quid de ipſo intelligerent diſcipuli, ſcrutaretur oīm celerrimè ora ꝑueniens: Tu es, inquit, Chriſtus filius Dei viui. Quod vtiq; non reuelante vidit carne vel ſanguine, quorū obiectu interiores oculi poterant impediri, ſed ipſo ſpiritu patris in corde operante credentis, vt ad regimen totius Eccleſiæ præparatus, primùm diſceret quod doceret, & pro ſoliditate fidei, quam erat prædicaturus, audiret: Tu es Petrus, & ſuper hanc petrā ædificabo Eccleſiā meā, & portæ inferi nō ꝑualebunt aduerſus eā. Chriſtianæ igitur fidei fortitudo, quæ portas mortis ſuper inexpugnabilē petrā ædificata non metuit, vnum Dominum Ieſum Chriſtum, vt verum Deum & verum hominē confitetur, eundē credens filium virginis, qui author eſt matris, eundē natū in fine ſeculorum, qui creator eſt temporum: eundē omnium Dominum virtutum, & vnum de ſtirpe mortalium: eundem peccati neſcium, & in ſimilitudine carnis peccati pro peccatoribus immolatum. Qui vt humanum genus vinculis mortiferę præuaricationis abſolueret, & ſęuienti diabolo potentiam ſuæ maieſtatis occultauit, & infirmitatē noſtræ humilitatis obiecit. Si enim crudelis & ſuperbus inimicus, conſilium miſericordiæ Dei noſſe potuiſſet, Iudæorum animos manſuetudinę potius temperare, quàm iniuſtis odiis ſtuduiſſet accendere, ne omnium captiuorum amitteret ſeruitutem, dum nihil ſibi debentis perſequitur libertatem. Fefellit ergo illum malignitas ſua, intulit ſupplicium filio Dei, quod cunctis filijs hominum in remedium verteretur. Fudit ſanguinem iuſtum, qui reconciliando mundo, & precium eſſet & poculū. Suſcepit Dominus quod ſecundum propoſitum ſuæ voluntatis elegit. Admiſit in ſe impias manus furentiū, quæ dum proprio incumbunt ſceleri, famulatæ ſunt redemptori. Cuius etiam circa interfectores ſuos tanta erat pietatis affectio, vt de cruce ſupplicans patri, ſe non vindicari, ſed illis poſtularet ignoſci, dicens: Pater ignoſce illis, quia neſciunt quid faciunt. De cuius vtique orationis potentia fuit, vt prædicatio Petri Apoſtoli, ex ijs q̄ dixerūt: Sanguis illius ſuꝑ nos & ſuper filios noſtros, multorū ad pœnitentiā corda cōuerteret, & vno die baptizarentur tria ferè millia Iudęorū: fieretq; omnium

Paſsionis Chriſti cōtemplatio quid præſtet.

Incarnationis myſterium diabolo occultatum.

Luc. 23.

Matth. 27
Actor. 2

Actor. 4. omnium cor vnum & anima vna, paratorũ iam pro eo mori, quem popo-
ſcerant crucifigi. Ad hanc indulgentiam traditor Iudas peruenire non po-
Pſal. 108. tuit, quoniam perditionis filius, cui diabolus ſtabat à dextris, priùs in de-
ſperationem tranſijt, quàm ſacramentum Chriſtus generalis redemptionis
impleret. Nam mortuo pro omnibus impijs Domino, potuiſſet etiam hic
conſequi remedium, ſi non feſtinaſſet ad laqueum. Sed maligno cordi,
nunc furtis fraudium dedito, nunc parricidalibus commercijs occupato,
nihil vnquam documentorum miſericordiæ ſaluatoris inſederat, nec pijs
acceperat auribus Domini verba dicentis: Non veni vocare iuſtos, ſed pec
Matth. 9. catores. Et: Filius hominis venit quærere & ſaluare, quod perierat. Nec in-
Luce 19. tellexerat clementiã Chriſti, qui non ſolùm corporeis infirmitatibus me-
Matth. 9. debatur, ſed etiam vulnera debilium curabat animarum, dicẽs paralytico:
Ioan. 8. Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Dicens & oblatæ ſibi adulteræ:
Nec ego te condemnabo, vade & ampliùs noli peccare: vt per omnia ope
ra ſua oſtenderet, in illo aduentu ſuo, ſaluatorem mundi ſe veniſſe, non iu-
dicẽ. A quo intellectu alienatus impius traditor, inſurrexit in ſemetipſum,
non iudicio pœnitentis, ſed furore pereuntis, vt qui vitæ authorem inter-
fectoribus vendidiſſet, in augmentum damnationis ſuæ, etiam moriendo
peccaret. Quod ergo falſi teſtes, quod cruenti principes, quod impij ſacer-
dotes, in Domini Ieſu Chriſti myſterio, ignauia præſidis & famulatu impe
ritæ cohortis egerunt, & deteſtandum vniuerſis ſeculis, & amplectendum
fuit. Crux enim Domini, ſicut in Iudæorum erat mente crudelis, ita eſt in
crucifixi virtute mirabilis. Furit in vnum populus, & miſeretur omnium
Chriſtus. Quod ſæuitia infertur, poteſtate ſuſcipitur, vt licentia facinoris,
æternæ opus impleat voluntatis. Vnde omnis ordo rerum geſtarum, quem
pleniſsimè Euangelica narratio percurrit, ita fidelium eſt accipiendus au-
ditu, vt ſalua fide actionum, quę tẽpore dominicæ paſsionis impletæ ſunt,
intelligamus nõ ſolùm remiſsionem peccatorum in Chriſto completam,
ſed etiam formam iuſtitiæ eſſe propoſitam. Verùm vt hoc diligentiùs iu-
uante Domino differatur, hæc ſermonis portio in quartam ſabbati reſer-
uetur. Aderit, vt ſperamus, gratia Dei, quæ nos orantibus vobis faciat pro-
miſſa complere, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre &
ſpiritu ſancto regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo duodecimus de paſsione Domini.

De virtute ac neceſsitate mortis Chriſti, & de eius vera diuinitate & humanitate contra Manichæos, & cur ſolus filius incarnatus ſit.

OMnia quidem tempora dilectiſsimi, Chriſtianorum animos
ſacramento dominicæ paſsionis & reſurrectionis exercent,
neq; vllum noſtræ religionis officium eſt, quo tam mundi re
conciliato quàm humanæ in Chriſto naturæ adſumptio ce-
lebretur. Sed nunc vniuerſam Eccleſiam maiore intelligentia inſtrui, & ſpe
feruentiore oportet accendi, quando ipſa rerum dignitas ita ſacratorum
dierum recurſu, & paginis Euangelicæ veritatis exprimitur, vt paſcha Do-
mini non tam præteritum recoli, quàm præſens debeat honorari. In nullo
igitur ab ijs quæ ad crucem Ieſu Chriſti pertinẽt, fidei noſtræ peregrinetur
in-

intuitus,& nihil eorum,quæ narratione Euangelij retexuntur, ocioſo capiamus auditu. Vt quia non defuerunt,nec adhuc deſunt,qui veritatem dominicæ incarnationis impugnent,& quòd in vtero virginis Mariç verbum caro factum eſt,quòd infans æditus,per incrementa corporea ad perfectæ virilitatis profecit ætatem,quodq́; crucifixus,mortuus ac ſepultus, die tertia reſurrexit, in noſtræ quidem imaginis forma, ſed non in noſtræ carnis adſerant geſtum eſſe natura,nos ab Euangelicis & Apoſtolicis teſtimonijs nullatenus recedentes, eorum intelligentia roboremur, quorum nos certiſsima experimenta docuerunt: vt piè atque conſtanter poſsimus dicere, quoniam in illis & nos eruditi ſumus,& quod viderunt,vidimus,& quod didicerunt,didicimus,& quod cōtrectauerunt,palpauimus. Et ideo in paſſione Domini,non conturbamur, quia in generatione non fallimur. Scimus etenim dilectiſsimi,& toto corde profitemur,patris & filij & ſpiritus ſancti,vnam eſſe deitatem,& conſubſtantialem ſempiternæ Trinitatis eſſentiam,in nullo à ſe diuiſam,in nullo eſſe diuerſam,quia ſimul eſt intemporalis,ſimul eſt incommutabilis,ſimul quod eſt,eſſe non definens. In hac autem ineffabili vnitate Trinitatis,cuius in omnibus communia ſunt opera atque iudicia, reparationem humani generis propriè filij perſona ſuſcepit,vt quoniam ipſe eſt,per quem omnia facta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil,quique plaſmatum de limo terræ hominem flatu vitæ rationalis animauit,idem naturā noſtrā ab æternitatis arce deiectam, amiſſæ reſtitueret dignitati,& cuius erat conditor,etiam eſſe reformator, ſic cōſilium ſuum dirigens in effectum,vt ad dominationē diaboli deſtruendam magis vteretur iuſtitia rationis,quàm poteſtate virtutis. Quia ergo primi hominis vniuerſa poſteritas vno ſimul vulnere ſauciata corruerat, nec vlla ſanctorum merita conditionē poterant illatæ mortis euincere,venit è cœlo medicus ſingularis,multis ſæpè ſignificationibus nunciatus,& prophetica diu pollicitatione promiſſus, qui manens in forma Dei,& nihil propriæ maieſtatis amittēs,in carnis noſtræ animæq́; natura,ſine contagione antiquæ prævaricationis oriretur. Solus eſt̄ beatę virginis natus eſt filius abſq; delicto, nō extraneus ab hominū genere,ſed alienus à crimine,in quo illius ad imaginē & ſimilitudinē Dei conditi,& perfecta eſſet innocentia,& vera natura,cùm de Adæ propagine vnus exiſteret,in quo diabolus, quod ſuū diceret,non haberet. Qui dū in eū ſæuit,quē ſub peccati lege non tenuit,ius impiæ dominationis amiſit. Effuſio eſt̄ pro iniuſtis ſanguinis iuſti, tam potēs fuit ad priuilegiū,tā diues ad preciū,vt ſi vniuerſitas captiuorū in redēptorē ſuū crederet,nullū tyrannica vincula retinerēt. Quo niā ſicut ait Apoſtolus,vbi abundauit peccatū, ſuperabūdauit & gratia. Ecce ſub peccati præiudicio nati,poteſtatē acceperūt ad iuſtitiā renaſcendi, validius donum factum eſt libertatis, quàm debitum ſeruitutis. Quam itaq; ſibi in huius ſacramenti præſidio ſpē relinquūt, q̄ in ſaluatoris noſtri corpore negāt humanæ ſubſtantiæ veritatē? Dicāt,quo ſacrificio recōciliati, quo ſanguine ſint redēpti. Quis eſt,q̄ tradidit ſemetipſum ꝓ nobis oblatiōnē et hoſtiā in odorē ſuauitatis? Aut qđ vnquā ſacrificiū ſacratius fuit,q̄ qđ pontifex verus altari crucis per immolationē ſuæ carnis impoſuit? Quamuis enim in cōſpectu Domini multorum ſanctorū precioſa fuerit mors, nullius tamen inſontis occiſio,propiciatio fuit mundi. Acceperunt iuſti,non dederunt coronas,& de fidelium fortitudine exempla nata ſunt patientię,non dona

1.Ioan.1. *Filij perſona cur incarnata ſit* *Ioan.1.* *Sanguinis Christi uirtus.* *Rom.5.* *Epheſ.5.* *Pſal.115.*

iuſtitię. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerũt,nec alterius quiſquam debitum ſuo funere ſoluit, cùm inter filios hominum ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus extiterit, in quo omnes crucifixi,omnes mortui, omnes ſepulti,omnes etiam ſunt ſuſcitati. De quibus ipſe dicebat: Cùm exaltatus fuero,omnia trahã ad meipſum. Fides enim vera iuſtificans impios & creãs iuſtos, ad naturæ ſuæ tracta participem, in illo acquirit ſalutem, in quo ſe inuenit innocentem. Et quia vnus eſt mediator Dei & hominum homo Ieſus Chriſtus,per communionem ſui generis,ad pacem peruenit deitatis,liberum habens de eius potentia gloriari,qui contra hoſtem ſuperbũ,in carnis noſtræ infirmitate congreſſus, ijs victoriam ſuam tribuit,in quorũ cor pore triũphauit. Cùm igitur in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto vero Dei atque hominis filio, diuinam confitemur de patre naturam, humanam de matre ſubſtantiã,licet verbi Dei & carnis vna perſona ſit,non vna ſubſtantia,& vtraq; eſſentia communes habeat actiones: intelligendæ tamen ſunt ipſorum operum qualitates, & ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt,ad quæ prouehatur humilitas infirmitatis, & ad quæ inclinetur altitudo virtutis: quid ſit, quod caro ſine verbo non agit,& quid ſit,quod verbum ſine carne non efficit. Sine potentia enim verbi,nec conciperet virgo, nec pareret:& ſine veritate carnis,obuoluta pannis infantia non iaceret. Sine verbi potentia non adorarent Magi puerum nouo ſydere declaratum,& ſine veritate carnis non iuberetur puer in Aegyptum transferri,quem Herodes cupiebat occidere. Sine verbi potentia non diceret vox patris miſſa de cœlo: Hic eſt filius meus dilectus,in quo mihi bene complacui. Et ſine veritate carnis non proteſtaretur Ioannes: Ecce agnus Dei,ecce qui tollit peccata mundi. Sine verbi potentia non fieret redintegratio debilium,& viuificatio mortuorum,& ſine veritate carnis,nec cibus ieiuno,nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato. Poſtremò ſine verbi potentia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem, & ſine veritate carnis non idem diceret, patrem ſe eſſe maiorem,cùm catholica fides vtrunque ſuſcipiat, vtrunq; defendat, quæ ſecundum proprietatem diuinæ humanæq; ſubſtantiæ, vnum Dei filium & hominem credit & verbum. Multa ſunt dilectiſsimi, quæ ad expoſitionem huius,quam prædicamus, fidei,de toto ſcripturarum corpore poſſemus adſumere,quia nihil ſæpiùs diuinis commẽdatur eloquijs,quàm Dei filius ſecundum deitatem ſempiternus ex patre, & idem ſecundum carnem temporalis ex matre. Sed ne charitatis veſtræ fatigetur auditus,hodierno ſermoni adhibendus eſt modus,vt quarta ſabbati,quę ſunt adijcienda, ſeruemus auxiliante Domino Ieſu Chriſto,qui cum patre & ſpiritu ſancto, viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Ioan.12. 1.Tim.2. Matt.2. Matt.3. Luc.3. Ioan.1. Ioan.10 Ioan.14.

Sermo decimuſtertius de paſsione Domini.

De reparatione hominis ac legalibus ſacramentis per Chriſtum completis, de ſpiritalibus Iſraelitis, & vera Chriſti humanitate.

Euan-

EVangelica lectio dilectiſsimi, quæ ſacratiſsimam dominicæ paſsionis reſerauit hiſtoriam, ita vniuerſæ Eccleſiæ nota eſt de communi frequenter auditu, vt rerum geſtarum ordinem, tanquàm ſub veſtris habitum oculis, ſinguli quique recolatis. Nec parum æſtimandi ſunt profeciſſe, qui de ijs quæ audiunt non dubitant, vt etiam ſi nondum liquidè aliquod valeant ſcripturarum capere ſacramentũ, firmiſsimè tamen credant, in diuinis libris nullum eſſe mendacium. Quia ergo ſyncere fidei promiſſa eſt intelligentiæ plenitudo, erigat ſe ad promerendam ſpiritus ſancti eruditionem, illuminatarum mentium vigor, & non contentus ſit facti ordinem noſſe, niſi etiam ipſam rationem impenſæ ſibi pietatis inſpiciat: vt authorem ſuum humana natura ſciendo, quantum ab eo ſit dilecta, plùs diligat. Miſerendi enim noſtri cauſam Deus niſi in ſua bonitate non habuit. Et mirabilior eſt ſecunda hominum generatio, quàm prima cõditio: quia plus eſt in nouiſsimis ſeculis reparaſſe Deum, quod perierat, quàm à principio feciſſe, quod non erat. Libertatẽ itaque innocentiæ naturalis, quàm primorum parentum præuaricatione perdidimus, nulla per ſe ſanctorum præcedentium merita receperunt: quia lata in tranſgreſſores ſententia, omnem progeniem captiuæ poſteritatis obſtrinxit, & nemo extitit exors à damnatione, quia nullus fuit liber à crimine. Sed redemptio ſaluatoris deſtruens opus diaboli, & rumpẽs vincula peccati, ita magnæ pietatis ſuæ diſpoſuit ſacramentum, vt vſque ad conſummationem quidem mundi, præfinita generationum * plenitudo decurreret, ſed renouatio originis, per iuſtificationem indiſcretæ fidei, ad omnia retrò ſecula pertineret. Incarnatio quippe verbi, & occiſio ac reſurrectio Chriſti, vniuerſorum fidelium ſalus facta eſt, & ſanguis vnius iuſti, quem nobis pater donauit, qui eum pro reconciliatione mundi credimus fuſum, hoc contulit patribus, qui ſimiliter crederent fundendum. Nihil ergo dilectiſsimi ab antiquis ſignificationibus, in Chriſtiana religione diuerſum eſt, nec vnquam à præcedentibus iuſtis, niſi in Domino Ieſu Chriſto ſperata ſaluatio eſt; diſpenſationibus pro diuinæ voluntatis ratione varietas, ſed in idipſum coruſcantibus & legis teſtimoniis, & prophetiæ oraculis, & oblationibus hoſtiarum: quia ſic congruebat illos populos erudiri, vt quæ reuelata non caperent, obumbrata ſuſciperent, & maior Euangelij eſſet authoritas, cui tot ſignis totquè miraculis atque myſterijs, veteris teſtamenti paginæ deſeruiſſent. De quibus Dominus profitebatur, quòd non venerat legem ſoluere, ſed adimplere. Non æſtimet ſibi prodeſſe Iudæus, quòd in literæ carnaliter ſuperficie demoratur; & ijs ſcripturis conuincitur, quæ apud nos veram ſui obtinent dignitatem, dum & erudimur prædictis, & ditamur impletis. Dicente enim Domino: Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad me, nihil legalium inſtructionum, nihil propheticarum reſedit figurarum, quod non totum in Chriſti ſacramenta tranſierit. Nobiſcum eſt ſignaculum circunciſionis, ſanctificatio chariſmatum, conſecratio ſacerdotum. Nobiſcum puritas ſacrificij, baptiſmi veritas; honor templi, vt meritò ceſſarint nuncij, poſt quàm nunciata venerunt. Nec vacuatur reuerentia promiſsionum, quia plenitudo manifeſta eſt gratiarum. Verùm quia ſicut ait Apoſtolus: Cæcitas in Iſrael ex parte facta eſt, nec q̃ filij carnis, ij filij ſunt promiſsio-

Reparatio hominis maior quã creatio

* *multitudo.*

Fides eadẽ noſtra & antiquorũ

Matt.5.

Ioan.12.

Roman.11

miſsionis, ineffabilis miſericordia Dei Iſraeliticũ ſibi populum de omnib. nationibus fecit,& ſaxeo illo gentilium cordium rigore mollito,veros A-
Rom.9. brahæ filios de lapidibus excitauit:vt concluſis omnibus ſub peccato, qui
Matt.3. Rom.11. carne nati ſunt,ſpiritu renaſcantur,nec interſit,quo patre ſit quiſque geni tus,quum per indiſcretam huius fidei cõfeſsionem,& fons baptiſmatis faciat innocentes,& electio adoptionis confirmet hęredes.Quid enim aliud egit crux Chriſti, q̃ vt deſtructis inimicitijs, reconcilietur mundus Deo, & per ſacrificium immaculati agni veram in pacem cuncta reuocentur? Non autem concordat Deo, qui ab ea,quam in regeneratione ſua ædidit, profeſsione diſſentit,& diuini immemor pacti,inhærere oſtenditur renun ciatis,dum reſilire inuenitur à creditis. Fruſtra enim Chriſtianum nomen ſibi vſurpat,& nequaquam ęſtimet ſe paſcha Domini celebrare,qui Ieſum Chriſtum in ea,qua natus eſt & paſſus & mortuus & ſepultus carne,reſurrexiſſe non credit,& noſtræ in illo naturæ reſuſcitatas primitias non fatetur. Verus itaque venerator dominicæ paſsionis ſic crucifixum Ieſum ocu lis cordis aſpiciat,vt illius carnem ſuam eſſe cognoſcat.Contremiſcat in re demptoris ſui ſupplicio terrena ſubſtantia,rumpantur infidelium mentiũ petræ,& qui mortalitatis grauabantur ſepulchris, diſcuſſa obſtaculorum mole proſiliant.Appareant nunc quoq; in ciuitate ſancta, in Eccleſia Dei, futuræ reſurrectionis indicia,& quod gerendum eſt in corporibus, fiat in cordibus.Nulli infirmorum crucis eſt negata victoria, nec quiſquam eſt, cui non Chriſti auxilietur oratio.Quæ ſi multis in eum ſęuiẽtibus profuit, quanto magis eos,qui ad ipſum conuertuntur,adiuuit?Sublata eſt ignoran
Geneſ.3. tia,temperata eſt difficultas, & igneam illam, qua vitæ regio erat incluſa, romphæam,ſacer Chriſti ſanguis extinxit. Veræ luci, antiquæ noctis ceſſit obſcuritas.Inuitatur ad paradyſi diuitias populus Chriſtianus,& cunctis regeneratis ad amiſſam patriam patefactus eſt reditus, ſi nemo ſibi illam viam faciat claudi,quæ fide latronis potuit aperiri. Celebrantes igitur dilectiſsimi paſchalis feſti ineffabile ſacramẽtum,agnoſcamus docente ſpi ritu Dei,ad cuius gloriæ participationẽ vocati, & ad quam ſpem ſimus ingreſsi.Nec ita nos nunc anxiè, nunc ſuperbè præſentis vitæ occupẽt actio nes,vt non toto cordis affectu conformari redemptori noſtro per illius ex empla nitamur.Nihil enim nõ ad noſtram ſalutem,aut egit aut pertulit, vt
Ioan.1. virtus,quę inerat capiti,ineſſet etiam & corpori.Nam primùm ipſa illa ſub ſtantiæ noſtræ in deitate ſuſceptio,qua verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis,quem hominum miſericordiæ ſuæ,niſi infidelem reliquit exortem?Et cui non communis natura cum Chriſto eſt,ſi adſumentem recipit, & eo ſpiritu eſt regeneratus,quo ille progenitus? Deinde quis in illo ſuas non agnoſcit infirmitates? Quis perceptionem cibi,requietionẽ ſom ni,ſolicitudinem mœſtitudinis,lachrymas pietatis,non videat formę fuiſſe ſeruilis? Quæ quoniam ab antiquis ſananda vulneribus,& à colluuione erat purganda peccati:ita vnigenitus Dei,etiam hominis factus eſt filius, vt & omni humanitatis veritate,& diuinitatis plenitudine non careret.Sicut itaq; noſtrum eſt, quod cum vnitione deitatis peperit materna virginitas: ita noſtrum eſt,quod Iudaica crucifixit impietas.Noſtrum eſt, quod exani me iacuit,& quod die tertia reſurrexit,quodq́; ſup omnes altitudines cœlorum ad dexteram paternæ maieſtatis aſcẽdit:vt ſi per viam mandatorum eius incedimus, & ſi quæ in humilitate corporea noſtræ impendit ſaluti, non

non erubeſcimus confiteri,nos quoque in gloriæ eius conſortium proue-
hamur:quoniam manifeſtè quod denunciauit implebitur:Omnis qui con
fitebitur me coram hominibus, & ego confitebor eum coram patre meo, *Matth.10*
qui in cælis eſt.Huic autem cohortationi noſtræ adeſt atque auxiliatur gra
tia Dei,quæ incarnationis Chriſti & mortis ac reſurrectionis eius inimi-
cos,reuelata per omnes Eccleſias veritate, deſtruxit, vt totius mundi fide-
les,cum apoſtolicæ fidei authoritate concordes, vnà nobiſcum exultatio-
ne gauderent,dicente Beato Paulo,An ignoratis,quia quicunque baptiza-
ti ſumus in Chriſto Ieſu,in morte ipſius baptizati ſumus? Conſepulti enim *Rom.6*
ſumus cum ipſo per baptiſmum in mortem,vt quomodo ſurrexit Chriſtus
à mortuis per gloriam patris,ita &nos in nouitate vitæ ambulemus.Si enim
complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius,ſimul & reſurrectionis e-
rimus.Hoc ſcientes,quia vetus homo noſter ſimul crucifixus eſt,vt deſtru-
atur corpus peccati,vt vltrà non ſeruiamus peccato. Qui enim mortuus eſt,
iuſtificatus eſt à peccato.Si autem mortui ſumus in Chriſto, credimus quia
etiam ſimul viuemus cum illo,qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſan-
cto in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo decimus quartus de paſsione Domini.

De modo redemptionis generis humani,atque fidei Eccleſiæq; vnitate & imitatione Chriſti.

GLoria dilectiſsimi dominicæ paſsionis, de qua nos etiam ho-
die locuturos eſſe promiſimus,humilitatis maximè eſt miran-
da myſterio,quæ omnes nos & redemit & docuit,vt vnde datũ
eſt precium,inde & iuſtitia ſumeretur. Omnipotentia enim fi-
lij Dei,quæ per eandem eſſentiam æqualis eſt patri,potuiſſet humanum ge- *Deus cur nos pote*
nus à dominatu diaboli,ſolo imperio ſuæ voluntatis eruere,niſi diuinis o- *ſtate redi-*
peribus maximè cõgruiſſet,vt nequitiæ hoſtilis aduerſitas de eo quod vice *mere nolu*
rat vinceretur,& per ipſam materiam naturalis repararetur libertas,per quã *erit.*
generalis fuerat illata captiuitas.Dicente autem Euangeliſta,quòd verbum
caro factum eſt,& habitauit in nobis,& dicente Apoſtolo, quòd Deus e-
rat in Chriſto,mundũ reconcilians ſibi,oſtenſum eſt,quia vnigenitus ſum- *Ioan.1.*
mi patris tale inijt cum humana humilitate conſortium,vt ſuſcepta noſtræ *2.Cor.5*
carnis animæque ſubſtantia,vnus atque idem Dei filius permaneret, noſtra
augendo,non propria:quia infirmitas erat prouehenda,non virtus: vt cùm
ſuo creatori creatura eſſet vnita,nihil adſumpto diuinum, nihil adſumen-
ti deeſſet humanum.Hoc cõſilium miſericordiæ & iuſtitiæ Dei,licet in prę
teritis ſeculis,quibuſdam velaminibus fuerit obumbratum, non tamen ita
obtectum eſt,vt ſanctorum,qui ab initio vſque ad aduentum Domini lau-
dabiles extiterunt,intellectui negaretur,cùm & propheticis verbis, & rerũ
geſtarum ſignificationibus,ſalus quæ in Chriſto erat ventura, promiſſa ſit:
quam non ſolùm qui prædicabant,adepti ſunt, ſed omnes etiam qui præ-
dicantibus crediderunt. Vna enim fides iuſtificat vniuerſorum temporum
ſanctos,& ad eandem ſpem fidelium pertinet,quicquid per mediatorẽ Dei *Fides unà*
& hominum Ieſum Chriſtũ,vel nos confitemur factum,vel patres noſtri a- *ſaluando-*
dorauere faciendum.Nec inter Iudæos atq; gẽtiles vlla eſt diſtinctio.Siqui- *rum.*
dem,ſicut ait Apoſtolus: Circuncíſio nihil eſt, ac præputium nihil eſt, ſed *1.Cor.7.*

obſeruatio mandatorum Dei: quæ ſi cum integritate fidei ſeruentur, veros Abrahæ filios, id eſt, perfectos faciunt Chriſtianos, dicente Apoſtolo eo-
Galat. 3. dem: Quicunque enim in Chriſto Ieſu baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. Non eſt Iudæus neque Græcus, non eſt ſeruus neque liber, non eſt maſculus neque fœmina. Omnes enim vnum eſtis in Chriſto. Si autem vos Chriſti, ergo Abrahæ ſemen eſtis, ſecundum promiſsionem hæredes. Non ergo eſt dubium dilectiſsimi, naturam humanam in tantam connexionem à filio Dei eſſe ſuſceptã, vt non ſolùm in illo homine, q eſt primogenitus toti
Coloſ. 1. creaturæ, ſed etiam in omnib. ſanctis ſuis vnus idemq; ſit Chriſtus: & ſicut à membris caput, ita à capite membra diuidi nõ poſſunt. Quamuis em̃ non
1. Cor. 15. iſtius vitę ſit, ſed æternę, vt ſit Deus omnia in omnibus, tamen modò etiam templi ſui, quod eſt Eccleſia, indiuiſus habitator eſt, ſecundum quod ipſe
Matt. 28. promiſit, dicens: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi. Quibus Apoſtolus conſonans ait: Ipſe eſt caput cor-
Coloſ. 1. poris Eccleſiæ, qui eſt principiũ, primogenitus ex mortuis, vt ſit in omnibus ipſe primatum tenens, quia in ipſo complacuit omnem plenitudinem diuinitatis habitare, & per eum reconciliare omnia in ipſo. Ijs autem & alijs pluribus exemplis & teſtimonijs quid inſinuatur cordibus noſtris, niſi vt per omnia ad imaginem eius renouemur, qui permanẽs in forma Dei,
Philip. 2. carnis peccati forma fieri dignatus eſt? Omnes enim infirmitates noſtras, quæ veniunt de peccato, abſq; peccati communione ſuſcepit, vt & famis, & ſitis, & ſomni, & laſsitudinis, mœroris ac fletu, affectionibus non careret, doloresq; ſæuiſsimos, vſq; ad mortis extrema pateretur: qa nemo poſſet laqueis mortalitatis abſolui, niſi ille, in quo ſolo innocens erat natura omnium, ſineret ſe interfici manibus impiorum. Vnde Saluator noſter filius Dei, vniuerſis in ſe credentibus & ſacramentum condidit, & exemplũ
1. Petr. 2. vt vnum apprehenderent renaſcendo, alterum ſequerentur imitando. Hoc enim docet beatus Petrus apoſtolus dicens: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Qui peccatum nõ fecit, nec inuentus eſt dolus in ore eius. Qui cum malediceretur, nõ maledicebat, cùm pateretur, non comminabatur. Tradebat autem iudicanti ſe iniuſtè. Qui peccata noſtra ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignũ, vt peccatis mortui, iuſtitiæ viuamus. Sicut ergo nemo eſt credentium dilectiſsimi, cui dona neganda ſint gratiæ, ita nemo eſt, qui non ſit Chriſtianæ debi
* myſticæ. tor diſciplinæ: quia etſi remota eſt * iuſtitiæ legis aſperitas, voluntariæ ta-
Ioan. 1. men obſeruantiæ creuit vtilitas, dicente Euangeliſta Ioanne: Quia lex per Moſen data eſt, gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Omnia em̃ quę ſecundum legem, ſiue in circunſione carnis, ſiue in diuerſitatibus hoſtiarum, ſiue in ſabbati obſeruantia præceſſerunt, Chriſtum teſtifi-
Rom. 10. cata, Chriſti ſunt gratiam prælocuta. Et ipſe eſt finis legis, non euacuando
Veteris legis quæ Chriſtus mutarit & quæ non. ſignificationes ipſius, ſed implendo. Qui licet idem ſit author veterum, qui nouorum, figuratarum tamen promiſsionum ſacramenta mutauit, qa promiſſa perfecit, & denuntiationibus ceſſationem impoſuit, quoniam denunciatus aduenit. In præceptis autem moralibus nulla prioris teſtamenti decreta reprobata, ſed Euangelico magiſterio multa ſunt aucta, vt perfectiora & lucidiora eſſent dantia ſalutem, quàm promittentia ſaluatorem. Omnia igitur, quę Dei filius ad reconciliationẽ mundi, & fecit & docuit, non in hiſtoria tãtum præteritarum actionum nouimus, ſed etiam in præ-

ſen-

ſentium operum virtute ſentimus. Ipſe eſt qui de ſpiritu ſancto ex matre ę-ditus virgine, incontaminatam Eccleſiam ſuam eadem inſpiratione fœcundat, vt per baptiſmatis partum, innumerabilis filiorum Dei multitudo gignatur, de quibus dicitur: Qui non ex ſanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt. Ioan. 1. Ipſe eſt, in quo ſemen Abrahæ totius mundi adoptione benedicitur, & fit patriarcha gentium pater, dum promiſsionis filij fide, non carne naſcuntur. Geneſ. 22. Ipſe eſt, qui nullius gẽtis exceptionem faciens, de omni natione, quæ ſub cœlo eſt, vnum ſanctarũ ouium efficit gregem, quotidie implet, quod promiſerat, dicens: Habeo alias oues quæ non ſunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnum ouile & vnus paſtor. Ioan. 10. Quamuis enim beato Petro principaliter dicat: Paſce oues meas, ab vno tamen Domino, ipſa omnium regitur cura paſtorum, & venientes ad petram tam lætis tamque irriguis paſcuis alit, vt innumeræ oues dilectionis pinguedine roboratæ, ſicut bonus paſtor dignatus eſt pro ouibus ſuis animam ponere, ita & ipſæ non dubitent pro nomine paſtoris occumbere. Ipſe eſt enim, cui non ſolùm gloriosa Martyrum fortitudo, ſed etiam omnium renaſcentium fides in ipſa regeneratione compatitur. 1. Ioan. 3. Dum enim renunciatur diabolo, & creditur Deo, dũ in nouitatem à vetuſtate tranſitur, dum terreni hominis imago deponitur, & cœleſtis forma ſuſcipitur, quædam ſpecies mortis & quædam ſimilitudo reſurrectionis interuenit, vt ſuſceptus à Chriſto, Chriſtumque ſuſcipiens, non idem ſit poſt lauacrum, qui ante baptiſmum fuit, ſed corpus regenerati, fiat caro crucifixi. Baptiſmus qui mutet hominem. Hæc commutatio dilectiſsimi dexteræ excelſi eſt, qui operatur omnia in omnibus, vt ſingulis fidelibus, per bonæ conuerſationis qualitatem, ipſum piorum operum intelligamus authorem, gratias agentes miſericordiæ Dei, qui innumeris chariſmatum donis ita vniuerſum Eccleſiæ corpus exornat, vt per multos vnius luminis radios idem vbique ſplendor appareat, nec poſsit niſi gloria eſſe Chriſti, cuiuslibet meritum Chriſtiani. Pſal. 76. 1. Cor. 12. Hoc eſt illud verum lumen, quod omnem hominem iuſtificat & illuſtrat. Hoc eſt illud quod eruit de poteſtate tenebrarum, & transfert in regnum filij Dei. Col. 1. Hoc eſt quod per nouitatem vitę deſideria animi prouehit, & concupiſcentias carnis extinguit. Hoc eſt, quo paſcha Domini, in azymis ſynceritatis & veritatis legitimè celebratur, dum fermento veteris malitiæ abiecto, noua creatura de ipſo Domino inebriatur & paſcitur. 1. Cor. 5. Non enim aliud agit participatio corporis & ſanguinis Chriſti, quã vt in id quod ſumimus, tranſeamus: & in quo mortui, & ſepulti, & conreſuſcitati ſumus, ipſum per omnia & ſpiritu & carne geſtemus, dicente Apoſtolo: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Eucariſtiæ perceptio quid efficiat. Col. 3. Cùm enim Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos cum Chriſto apparebitis in gloria, qui cum patre & ſancto ſpiritu viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimusquintus de paſsione Domini.

De vera Chriſti humanitate, patientia in morte, obcæcatione Iudæorum, & Manichæorum perfidia.

SErmonē dilectiſsimi de glorioſa Domini noſtri Ieſu Chriſti
paſsione promiſſum, ita expectationi veſtræ intelligo eſſe red
dendum, vt officium diſſerendi, & feſto paſchali conueniat,
& auſibus impij erroris occurrat. Qui enim Dei filium veram
noſtræ carnis negant ſuſcepiſſe naturam, inimici ſunt fidei Chriſtianæ, &
Euangelicam prædicationem nimis impudenter impugnant, vt ſecundum
ipſos crux Chriſti, aut ſimulatio fuerit phantaſmatis, aut ſupplicium deita
tis. Quòd à cordibus piorum longè eſt repellendum: quia catholica inte-
gritas, nec maculam perfidiæ, nec rugam poteſt habere mendacij, quæ vnū
Chriſtum, ſic Deum, ſic hominem confitetur, vt nec falſum hominem, nec
Ioan. 1. Deum dicat fuiſſe paſsibilē. Quamuis ergo ab illo initio, quo in vtero vir-
ginis verbum caro factum eſt, nihil vnquàm inter diuinā humanamq; ſub-
ſtantiam diuiſionis extiterit, & per omnia incremēta corporea vnius per-
ſonæ fuerint totius temporis actiones, ea ipſa tamen, quæ inſeparabiliter
facta ſunt, nulla permixtione confundimus: ſed quid cuius naturæ ſit,
ex operum qualitate ſentimus. Nec enim diuina humanis præiudicant, nec
humana diuinis, cum ita in idipſum vtraq; cōcurrant, vt in eis nec proprie-
tas abſumatur, nec perſona geminetur. Tranſcurſis igitur ijs, quæ paſsionē
Domini præceſſerunt, quid documentorum habeat ſacramentum paſcha
le tractemus. Nam exardeſcente ad effectū ſui ſceleris ſæuitia Iudæorum,
cùm Deus eſſet in Chriſto mundum reconcilians ſibi, nulla vis templo cor
2. Cor. 5. poris eius, niſi ipſe permitteret, potuiſſet inferri. Siquidem terribilis militū
Ioan. 18. cohors illa, & à principib. & phariſæis cū gladijs & fuſtibus miſſa multitu
do ita vna Dn̄i voce percuſſa eſt, vt cum turbæ dixiſſent Ieſum ſe quære-
re Nazarænum, & ipſe reſpondiſſet, Ego ſum, nemo eorum ſubſiſteret, ſed
omnes ſimul amiſſo membrorū officio, retrorſum acti eliſiq; corruerent.
In quo vtiq; diuinæ poteſtatis erat indicium, quæ impiorum conatus, non
armis contrarijs, neq; vllius creaturæ potentis auxilio, ſed ſola verbi virtu-
Chriſtus te proſterneret. Quia verò ſaluando humano generi alterius operis ratio
cur in paſ- congruebat, nec poſſet ſanguis Chriſti precium credentium fieri, ſi redem
ſione nolu ptor ſe non ſineret comprehendi, admiſit in ſe impias manus, & cohibita
erit uti po eſt potentia deitatis, vt perueniret ad gloriam paſsionis. Cuius vtiq; inanis
tentia ſua. fuiſſet ſpecies, & nulli profutura imago tolerantiæ, niſi vera diuinitas veris
ſe humanæ carnis ſenſibus induiſſet: vt vnus Dei atq; hominis filius, aliun-
de intemerabilis, aliunde paſsibilis, mortale noſtrum per ſuum immortale
renouaret. Et ideò mœſtitudine, ideò formidine nō carebat, vt ad euincen
das huius mundi perturbationes, non ſolùm nos ſacramento ſuſceptionis,
ſed etiam exemplo fortitudinis roboraret. Nā iniuſta videretur eius ad pa-
tientiam cohortatio, cui nulla eſſet in noſtra infirmitate communio. Ve-
Eſaiæ 53. ras aūt Domini paſsiones Eſaias propheta ipſius voce pronunciat, dicens:
Dorſum meum dedi in flagella, & maxillas meas in palmas: vultum autem
non auerti à confuſione ſputorum. Quod itaq; verbi caro patiebatur, non
verbi erat pœna, ſed carnis, cuius iniuriæ atq; ſupplicia etiam ad impaſsibi
lem redundabāt, vt meritò ei dicantur illata, quæ in ipſius ſunt corpus ad-
1. Corin. 2 miſſa, dicente Apoſtolo: Si enim cognouiſſent, nunquam Dominum glo-
riæ crucifixiſſent. Obcæcati enim Iudæi malitia ſua, in quod prorupiſſent
facinus, neſciebant. Vnde miſericors Dominus Ieſus, cū etiam interfecto
res ſuos vellet ſua morte ſaluare, pro ignorantia ſæuientium, de crucis alti

titu-

titudine ſupplicabat,dicẽs: Pater ignoſce illis,quia neſciunt quid faciunt, *Luc. 23.*
Nec intellectu enim cordis,nec auditu auris,nec oculorum intuitu ſentie-
bant,quẽ falſis teſtimonijs appetiſſent, quem adfigi patibulo coegiſſent,
dum in corpore hominis non agnoſcunt ſubſtantiam deitatis. Viderũt hu
milem,& non adorauerunt vniuerſitatis authorem, nec intellexerunt po-
teſtatem iudicaturi,deſpicientes manſuetudinem iudicati, vt perſequuto-
res veri Dei,& negatores veri hominis,vna impietas ſociaret,dum ſerui for
mam in Chriſto,& Iudæi æſtimant ſolam,& hæretici adſerunt falſam. Di *Heretici*
cant ergo iſti phantaſtici Chriſtiani,quæ ſubſtantia ſaluatoris adfixa ſit li *phantaſti-*
gno,quæ iacuerit in ſepulchro,& reuoluto monumenti lapide,quæ tertia *ci.*
die caro reſurrexerit,vel quale corpus Ieſus diſcipulorũ viſui,clauſis ad eos
oſtijs ingreſſus,intulerit,cùm ad abigẽdum cernentium diffidentiam, in-
ſpici oculis,digitiſq; tractari patentes adhuc fixuras clauorum, & recens *Ioann. 20.*
compuncti lateris vulnus exegerit. At ſi tãta in luce veritatis tenebras ſuas *Luc. 24.*
hæretica obduratio non relinquit,oſtendant vnde ſibi ſpẽ vitæ pollicean-
tur æternæ,vnde reſurrectionis Chriſti ſe credant eſſe cõſortes. Non enim
poſſunt cum Apoſtolo dicere: Chriſtus reſurrexit à mortuis,primitiæ dor *1. Corin. 15*
mientium, quia non ſunt primitiæ hominum, ſi non ſunt de humanæ ſtir-
pe naturæ. Qui enim primus hominum reſurrexit,eius plenitudinis eſt por
tio,quæ præceſsit:& piè creditur hoc,quod eſt in capite inchoatũ,in mem *Ibidem.*
bris quoque eſſe complendum. Quia ſicut in Adam omnes moriuntur,ita *Ibidem*
& in Chriſto omnes viuificabuntur. Amplectẽtes igitur dilectiſsimi,Chri-
ſtianæ ſpei vnicum pignus, non diuellamur à compage corporis Chriſti,in *Coloſ. 2.*
quo habitat,ſicut Apoſtolꝰ ait,omnis plenitudo diuinitatis corporaliter,
& eſtis repleti in illo. Nam cùm incorporea ſit ſubſtantia Dei, quomodo
corporaliter in Chriſto habitat,niſi quia caro noſtri generis, facta eſt caro
deitatis,& in illo ſumus Deo repleti,in quo crucifixi,in quo ſepulti,in quo
ſumus etiã ſuſcitati?vt poſsimus cum Apoſtolo dicere: Noſtra autẽ conuer *Philip. 3.*
ſatio in cœlis eſt,vnde etiam expectamus ſaluatorem Dominum noſtrum
Ieſum Chriſtum,qui reformabit corpus humilitatis noſtræ conforme fie-
ri corpori gloriæ ſuæ,viuens & regnans cum patre & ſpiritu ſancto in ſecu
la ſeculorum, Amen.

Sermo decimusſextus de paſsione Domini.

De paſsione Chriſti per prophetas prænunciata, Iudæorum inexcuſabilitate, Iudæ ſcelere & Chriſti querela in cruce.

SEmper quidẽ dilectiſsimi, fideliũ mentes in diuinorũ operũ *Cogitatio-*
decet admiratione verſari, & rationales animos ijs maximè *nes Chri-*
cogitationibus inhærere,ꝑ quas incrementũ fidei conſequã *ſtiani qua-*
tur. Cùm enĩ pia cordis intentio,vel ad generalia beneficia, *les eſſe de-*
vel ad ſpecialia ipſius gratię dona dirigitur, multas à ſe vani- *beant.*
tates abigit,& à corporalibus curis in quoddã ſecretum ſpiritale ſecedit.
Sed hoc in tempore dominicę paſsionis,multò auidiùs excellentiuſq; fa-
ciendum eſt,vt ea quę ſunt ſacris lectionibus recenſita, ſanę intelligentię
ſuſcipiantur auditu,& quæ magna ſunt verbis, appareãt maiora myſterijs.
Prima nanque erigendi ſurſum noſtri cordis eſt ratio, quod ea etiam,quæ

Euangelica veritas enarrauit,voces propheticæ non tanquàm gerenda,ſed tanquàm geſta cecinerunt:& quod humanæ aures nondum cognouerant faciendũ,iam ſpiritus ſanctus prædicabat impletum. Nam rex Dauid, cu-
Roman.1. Matt.1. ius ſecũdum hominem ſemen eſt Chriſtus, diem crucis Dñi mille & plus quàm centum annorum ætate præceſsit,& nihil eorũ ſuppliciorũ, quæ ſibi memorat illata,perpeſſus eſt.Sed quia per os eius ille loquebatur, q carnẽ paſsibilẽ ex ipſius ſtirpe erat ſumpturus,meritò ſub ipſius perſona præmittitur hiſtoria crucis,q in ſe gerebat corporeã originẽ Saluatoris. Verè enĩ Dauid in Chriſto eſt paſſus,quia verè Ieſus in carne Dauid eſt crucifixus.Cum ergo omnia,quæ in Chriſtum Iudaica admiſit impietas,tãto antè prædicta ſint,vt nõ tam de futuris,quàm de præſentibus propheticus ſit ſermo contextus,quid aliud nobis, quàm ſempiternarum diſpoſitionum
Deo oĩa præſentia Dei incommutabilis ordo referatur,apud quem,& diſcernenda iam dijudicata,& futura iam facta ſunt?Cùm enim & qualitates actionum noſtrarum,& effectus omniũ voluntatum,ſcientia diuina præueniat, quanto magis Deo nota ſunt opera ſua,& rectè placuit,quaſi facta recoli,quæ non poterant omnino non fieri?Vnde & apoſtoli ſpiritu Dei pleni, cùm inimico
Actor. 4. rum Chriſti minas ſæuitiamq; paterentur, concordi ad Deum voce dixerunt:Conuenerunt enim verè in ciuitate iſta aduerſus puerum tuum Ieſum, quem vnxiſti,Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Iſrael facere,quæ manus tua & conſilium tuum decreuerunt fieri.Nũquid iniquitas perſequentium Chriſtum ex Dei eſt orta cõſilio? & illud facinus quod omni maius eſt crimine,manus diuinæ præparationis armauit? Non hoc planè de ſumma iuſtitia ſentiẽdum eſt,quia multùm diuerſum multumq; contrarium eſt,id quod in Iudæorum malignitate prȩcognitũ,& quod in Chriſti eſt paſsione diſpoſitum. Non inde proceſsit voluntas interficiẽdi, vnde moriendi,nec de vno extitit ſpiritu atrocitas ſceleris, & tolerãtia redemptoris.Non enim impias furẽtium manus immiſit in ſe Dominus, ſed admiſit,nec præſciendo quod faciendum eſſet,coegit vt fieret,cùm tamen
Dei præſcientia non tollit liberũ arbitrium ad hoc carnem ſuſcepiſſet,vt fieret.Deniq; inter crucifixum & crucifigentes tam diſpares cauſæ ſunt, vt quod à Chriſto ſuſceptum eſt, non poſsit reſolui,quod ab illis commiſſum,poſsit aboleri. Qui enim venit peccatores ſaluos facere, nec ipſis quidem interfectoribus ſuis miſericordiam denegauit,ſed impiorum malum,in bonum credentium commutauit,vt mi-
Matt.3. rabilior fieret gratia Dei,non ſecundum merita hominum, ſed ſecundum multitudinem diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei miſericorditer prȩparata,quando & ipſos,qui fuderant ſanguinẽ ſaluatoris,reciperet vnda baptiſmatis. Nam ſicut ſcriptura,quæ Apoſtolorum actus continet, loqui-
Actor. 2. tur: Cùm prȩdicatio beati Petri apoſtoli,Iudæorum corda compungeret, & agnita impietate ſui ſceleris dicerent: Quid faciemus viri fratres? idem Apoſtolus ait:Pœnitentiam agite,& baptizetur vnuſquiſq; veſtrũ in nomine Ieſu Chriſti in remiſsionẽ peccatorũ veſtrorũ,& accipietis donũ ſpiritus ſancti. Vobis eſt enĩ facta repromiſsio & filijs veſtris,& omnibus qui
Ibidem. lõgè ſunt,quoſcunq; aduocauerit dñs Deus noſter.Moxq; addidit ſcriptura,& dixit: Qui ergo receperunt ſermonẽ eius, baptizati ſunt,& appoſitȩ ſunt in illo die animæ circiter tria millia. Quod itaq; Dñs Ieſus Chriſtus furorem frementium pati voluit,in nullo author eorũ criminũ fuit:nec egit,vt hȩc vellẽt,ſed ceſsit,vt poſſent,& ſic vſus eſt obcȩcatȩ plebis inſania,

quomo-

Iudã quãtope Chriſtus à ſcelere reuocare conatus ſit.

Daniel. 13

quomodò & perfidia traditoris, quem ab immanitate concepti ſceleris, & beneficijs eſt reuocare dignatus & verbis, adſumẽdo in diſcipulũ, proue hendo in apoſtolum, monendo ſignis, conſecrando myſterijs, vt cui nihil beneuolẽtię deeſſet ad correctionẽ, nihil occaſionis ſupeſſet ad crimẽ. Sed tu impijſsime homo, ſemen Chanaan & non Iuda, nec iam vas electionis, ſed filius perditionis & mortis, vtiliora tibi diaboli incitamenta credebas, vt facibus inflammatus auaritię, ad triginta argenteorum lucrum inardeſceres, & quid diuitiarum amitteres, non videres. Nam etſi putabas credendum eſſe pro miſsis, quæ fuit ratio, vt tantillus pecuniæ modus præponeretur acceptis? Imperabas dæmonijs, & medebaris infirmis, honorabaris cum Apoſtolis, & vt finem tuæ cupiditatis expleres, patebant tibi furta de loculis. Sed animũ interdictorum admonitum, quod minùs licuit, ampliùs incitauit, nec tam placuit quantitas precij, quàm magnitudo peccati. Vnde facinus commercij tui non ideò deteſtãdum eſt, quia Dominum viliter æſtimaſti, ſed quia redemptorem etiam tuum, ne tibi parceres, vendidiſti. Et meritò tibi tua pœna eſt commiſſa, quia in ſupplicium tuum nemo te ſæuior potuit inueniri. Quod igitur in tempore præſtituto, ſecundum propoſitum voluntatis ſuæ Ieſus Chriſtus crucifixus & mortuus & ſepultus eſt, non propriæ conditionis neceſsitas, ſed noſtræ captiuitatis redemptio fuit. Ideo enim verbo caro factum eſt, vt de vtero virginis ſumeretur natura paſsibilis, & quod in filium Dei perpetrari non potuit, in filiũ hominis poſſet admitti. Nam licet in ipſo ortu coruſcarent in eo ſigna deitatis, & omnia incrementa corporalium prouectuum diuinis eſſent plena miraculis: infirmitatum tamen noſtrarum ſuſceperat veritatem, & excepta communione peccati, nihil à ſe humanæ infirmitatis excluſerat, vt & ſua nobis inſeret, & in ſe noſtra curaret. Ab omnipotenti enim medico duplex nobis miſeris remedium præparatum eſt, cuius aliud eſt in ſacramento, aliud in exemplo, vt per vnum conferantur diuina, per aliud erigantur humana. Quia ſicut Deus iuſtificationis eſt author, ita homo deuotionis eſt debitor. Per hanc ergo dilectiſsimi ſalutis noſtræ ineffabilem reparationem, nec ſuperbiæ nobis, nec deſidiæ locus relinquitur, quia nihil habemus, niſi quod accepimus, & iugiter admonemur, vt dona gratiæ Dei non negligenter habeamus. Iuſtè enim nobis inſtat præcepto, qui præcurrit auxilio, & benignè incitat ad obedientiam, qui ducit ad gloriam. Vnde meritò Dominus ipſe nobis factus eſt via, quia niſi per Chriſtum non itur ad Chriſtum. Per ipſum autem ad ipſum tendit, qui per ſemitã patientiæ & humilitatis eius incedit, in quo planè itinere, nec ęſtus deeſt laboris, nec nubes triſtitiæ, nec procella formidinis. Ibi ſunt inſidiæ iniquorũ, perſecutiones infidelium, minæ potentium, contumeliæ ſuperborũ, quæ Dominus virtutum & rex gloriæ ideo omnia in infirmitatis noſtræ forma, & in carnis peccati ſimilitudine percurrit, vt inter præſentis vitę pericula, nõ tam optandũ ſit nobis declinãdo iſta effugere, quã tolerãdo ſuperare. Inde eſt, quòd caput noſtrũ Dñs Ieſus Chriſtus, omnia in ſe corporis ſui mẽbra transformans, qđ olim in pſalmo eructauerat, id in ſupplicio crucis ſub redemptorum ſuorum voce clamabat: Deus, Deus meus reſpice in me, quare me dereliquiſti? Vox iſta dilectiſsimi doctrina eſt, non querela. Nam cũ in Chriſto, Dei & hominis vna perſona ſit, nec ab eo potuerit relinqui, à quo non poterat ſeparari, ꝓ nobis trepidis & infirmis interrogat, cur caro

Duplex nobis remedium in Chriſto.

1. Corin. 4

Ioann. 14.

Per Chriſtum ut eatur ad Chriſtum.

Pſalm. 23.

Roman. 8

Pſalm. 22.

Chriſtus quòd ſe à patre derelictũ clamauit, quò accipiendum.

pati

pati metuens exaudita non fuerit. Inſtante enim paſsione ad ſanandum &
Matt. 26. corrigendum noſtrę fraligitatis metum, dixerat: Pater ſi poſsibile eſt, tranſeat calix iſte à me. Veruntamē non ſicut ego volo, ſed ſicut tu. Et iterum: Pater ſi non poteſt hic calix trāſire, niſi bibam illū, fiat volūtas tua. Qui ergo trepidatione carnis euicta, iam ad paternam tranſierat voluntatē, & toto mortis terrore calcato, opus ſuę conſtitutionis implebat, cur in ipſo tantæ victoriæ exaltatus triumpho, cauſam & rationē, qua ſit relictus, id eſt, non exauditus, inquirit, niſi vt oſtendat alium eſſe illum affectum, quem ad humanæ formidinis excuſationē recepit, aliū illū, quem ex æterno placito patris pro mundi reconciliatione prælegit? Vnde ipſa vox non exauditi, magni eſt expoſitio ſacramenti, quòd nihil humano generi conferret redemptoris poteſtas, ſi quod petebat, noſtra obtineret infirmitas. Hęc hodie dilectiſsimi, ne vos prolixitate ſermonis oneremus, dicta ſufficiant: cætera in quartam ſabbati differamus. Aderit Dominus orantibus nobis, vt quę ſoluenda promittimus, ipſo largiente reddamus, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimuſſeptimus de paſsione Domini.

De vera Chriſti diuinitate ac humanitate, & clamorē eius in cruce, fideq́; Centurionis.

SErmo proximus dilectiſsimi, cuius vobis promiſſam reſtituere cupimus portionem, in id differendi ratione proceſſerat, vt
Pſal. 22. de illa clamantis ad patrem crucifixi Domini voce loqueremur, ne ſimplex & incurioſus auditor ita acciperet verba dicentis: Deus meus, Deus meus, quare me dereliquiſti? tanquam fixo Ieſu in crucis ligno, paternæ ab eo deitatis omnipotentia receſsiſſet, cùm in tantā vnitatem Dei & hominis natura conuenerit, vt nec ſupplicio potuerit dirimi, nec morte diſiungi. Manente enim in ſua proprietate vtraq; ſubſtantia, nec Deus reliqt ſui corporis paſsionē, nec Deū fecit caro paſsibilē, quia diuinitas q̄ erat in dolēte nō erat in dolorē. Vnde ſecūdū verbi hominisq́; perſonam, idem eſt, qui factus eſt inter omnia, & per quem facta ſunt omnia. Idem eſt, qui impiorum manibus cōpræhenditur, & qui nullo fine concluditur. Idem eſt, qui clauis configitur, & qui nullo dolore ſauciatur. Idē poſtremò eſt, qui mortem ſubijt, & ſempiternus eſſe non deſijt, vt vtrunq; ſignis non dubijs manifeſtetur, quod vera ſit in Chriſto humilitas, & vera maieſtas: quia ideò ſe humanæ infirmitati virtus diuina conſeruit, vt dum Deus ſua facit eſſe, quæ noſtra ſunt, noſtra faceret eſſe, quæ ſuā ſunt. Non ergo aberat à patre filius, nec à filio pater; & illa deitas incōmutabilis & inſeparabilis Trinitas, nihil ſui poterat à ſe habere diſcretum. Quamuis enim ſuſceptæ incarnationis diſpenſatio, ad vnigenitum Dei filium propriè pertineret, ſic tamen pater non abiungebatur à filio, quemadmodum caro nō diuidebatur à verbo. Ideò ergo Ieſus voce magna clamabat, dicens: Quare me dereliquiſti? vt notum omnibus faceret, quare oportuerit eum nō erui, non defendi, ſed ſæuientium manibus derelinqui, hoc eſt, ſaluatorem mundi fieri, & omnium hominum redemptorem, non per miſeriam, ſed per mi

Cur Chriſtus clamauerit in cruce.

Matt. 27.

ſe-

ſericordiam,nec amiſsione auxilij,ſed definitione moriendi. Quæ verò illic vitæ interceſsio ſentienda eſt,vbi anima & poteſtate eſt emiſſa, & poteſtate reuocata? Dicit enim beatus Apoſtolus, quòd pater filio non pepercit,ſed pro nobis omnibus tradidit eum. Et iterum dicit: Quoniam Chriſtus dilexit Eccleſiam,& ſemetipſum tradidit pro ea,vt eám ſanctificaret. Vnde tradi Dominum paſsioni, tam fuit paternæ quàm ipſius voluntatis, vt eum non ſolùm pater relinqueret,ſed etiam ipſe ſe quadam ratione deſereret,non trepida diſceſsione,ſed voluntaria ceſsione. Cõtinuit enim ſe ab impijs crucifixi poteſtas,& vt diſpoſitione vteretur occulta,vti noluit virtute manifeſta.Nam qui mortem & mortis authorem ſua venerat paſsione deſtruere,quomodo peccatores ſaluos faceret, ſi perſecutoribus repugnaret? Iudæorum igitur hoc fuerat dilectiſsimi,vt Ieſum crederent à Deo relictum,in quem tanto ſcelere ſæuire potuiſſent, qui ſacramentum mirabilis patientiæ neſcientes,ſacrilega eluſione dicebát: Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere.Si rex Iſrael eſt,deſcendat nunc de cruce, & credimus ei.Non veſtræ cæcitatis arbitrio, ſtulti ſcribæ & impij ſacerdotes, oſtendenda erat potentia Saluatoris,nec ſecundum preces blaſphemantium linguarum humani generis redemptio debebat omitti, cùm ſi deitatem filij voluiſſetis agnoſcere,innumera opera eius videretis, quæ vos ad eã, quã fallaciter promittitis fidem,confirmare debuerint.Si autem,vt ipſi profitemini,verum eſt,quòd alios ſaluos fecit, cur illa tot & tanta miracula, quæ ſub publico facta ſunt conſpectu, in nullo cordis veſtri duritiam mollierunt,niſi quia ita ſemper ſancto ſpiritui reſtitiſtis, vt omnia vobis beneficia Dei in perniciem verteretis? Nam etiamſi deſcenderet Chriſtus de cruce, vos tamẽ hæreretis in crimine.Spretà ergo ſunt vanæ inſultatiõis opprobria,& miſericordiam Domini perdita & collapſa reparantem,nullæ contumeliæ,nulla conuitia à ſui via propoſiti remouerunt. Offerebatur enim Deo pro ſalute mundi,hoſtia ſingularis,& occiſio Chriſti veri agni per tot ſecula prædicata,promiſsionis filios in libertatem fidei transferebat. Confirmabatur quoque teſtamentum nouum,& Chriſti ſanguine æterni regni ſcribebantur hæredes. Ingrediebatur ſummus pontifex ſancta ſanctorum, & ad exorandum Deum immaculatus ſacerdos per velum ſuæ carnis intrabat.Denique adeo tunc à lege ad Euangelium,à ſynagoga ad Eccleſiam, à multis ſacrificijs ad vnam hoſtiam,quæ Deus eſt; euidens eſt facta tranſlatio: vt emittentẽ ſpiritum Domino,velum illud myſticum,quod templi penetralia ſanctumquè ſecretum ſuo intercludebat obiectu,à ſummo vſque ad imum vi ſubita ſcinderetur.Quoniam figuras veritas auferabat, & ſuperflui erant nuncij ſub pręſentia nunciati.Adijciebatur ijs elementorum omnium tremenda commotio,& authoribus crucis Chriſti,ipſa ſe naturæ officia ſubtrahebant. Cumque cuſtos ſupplicij Cẽturio territus ijs quæ viderat,diceret: Verè filius Dei erat homo iſte,impietatem tamen Iudaicam monumentis & petris omnibus duriorem, nullà proditur mitigaſſe compunctio,vt appareat paratiores ad intelligendum filium Dei tunc fuiſſe Romanos milites,quàm Iſraeliticos ſacerdotes. Quia ergo Iudæi omnium ſacramentorum ſanctificatione priuati,lucem ſibi in tenebras, & in luctum feſta verterunt, nos dilectiſsimi effuſam ſuper omnes gentes gratiam Dei prociduis corporibus atque animis adoremus, obſecrantes miſericordem patrem & diuitem redemptorem,vt de die in diem,auxilio eius adiuti,omnia

Roman. 8. *Ephes. 5* *Matt. 27.* *Heb. 9* *Duritia Iudæorum*

huius vitæ pericula poſsimus effugere. Adeſt eñ callidus vbiq; tẽtator, & ni
hil vacuũ à ſuis relinqt inſidijs. Cui auxiliãte miſericordia Dei, quæ nobis
inter oĩa aduerſa p̃tẽditur, fideli ſemp̃ eſt cõſtantia reſiſtendũ, vt quãuis im
pugnare nõ deſinat, neminẽ tamẽ, quẽ expugnet, inueniat. Proſint omnib.
dilectiſsimi, religiosè celebrata ieiunia, & continentiæ vtilitas, quam & a-
nimis & corporibus probauimus congruẽtem, nullis corrumpatur exceſ-
ſibus. Quæ enim ad ſobrietatem & parſimoniam pertinent, ideò diligen-
tius in ijs ſunt celebrata diebus, vt de breui ſtudio in longam conſuetudi-
nẽ mitterẽtur, et ſiue in operib. miſericordię, ſiue in ſtudio parſimonię, nul
lũ à fidelib. vacuum tempus habeatur: quoniam vtique in acceſſu dierum
& curſu temporum, lucra debemus facere operum, non damna meritorũ.
Pijs autem ſtudijs & religioſis animis aderit miſericordia Dei, vt quod fe-
cit concupiſci, faciat obtineri, qui viuit & regnat cum Domino Ieſu Chri-
ſto filio ſuo, & cum ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimuſoctauus de paſsione Domini.

De figuris veteris teſtamenti in paſsione Domini reſeratis, & ſacramento redemptionis humani generis diabolo & Iudæis abſcondito, ac de vitandis hæreticorum colloquiis.

MAgnitudo quidem dilectiſsimi ineffabilis ſacramenti, ita hu-
manæ intelligentiæ altitudinem, & totius vincit eloquij fa-
cultatem, vt & excellentiſsimis ingenijs, & facundiſsimis lin
guis, ſublimior ſit triumphus dominicæ paſsionis. Sed gaudẽ-
dum nobis potiùs quàm erubeſcendum eſt, quòd tantę ſuperamur materię
dignitate, de qua nemo humiliùs ſenſit, quàm qui putauit ſuffeciſſe, quę di
xit. Non ergo ſuperfluò prædicamus, nec de rebus diuinis loquenti, carna-
lium aurium ſunt timenda faſtidia, tãquàm deſpectui ſint futura, quia cre-
1. Corin. 1 bro cognoſcuntur iterata: cùm hoc maximè ad Chriſtianæ fidei pertineat
Infideli- ſoliditatem, vt ſecundum Apoſtolicam doctrinam idipſum prædicemus
tas opinio omnes, & ſimus perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſcientia. Infidelitas
ſa & ua- quippe, quæ omnium eſt mater errorũ, in multas opiniones, quas arte dicẽ
ria. di neceſſe habeat colorare, diſtrahitur. Veritatis aũt teſtificatio, nunquàm
Veritas à ſua luce diſcedit, & quòd alijs minùs, alijs ampliùs micat, non varietas fa
ſemper ſui cit luminis, ſed infirmitas contemplationis. Cui ſecundum ſupernæ illumi
ſimilis.
1. Corin. 3 nationis auxilium, etiam meo ſermone famulandum eſt, vt quoniam Dei
agricultura, Dei ædificatio eſtis, ipſe & diſpẽſanti & accipienti tribuat ſuf-
ficientiam, qui largitionum ſuarum iuſtam exigere nouit vſuram. Decurſo
igitur dilectiſsimi textu Euangelicæ lectionis, quam de gloria crucis Chri-
ſti intento àccepiſtis auditu, omnia vobis diuinorum eloquiorum myſte-
ria patefacta ſentite, & quicquid ſub propheticis teſtificationibus vmbra
veteris teſtamenti velabat, in ſacramento paſsionis dominicæ manifeſtum
eſſe gaudete. Ideò enim ſacrificiorum varietates & purificationum diffe-
rentiæ deſtiterunt, ideò mandatum circumciſionis, ciborũ diſcretio, oci-
Ioan. 1. um ſabbati, & paſchalis agni ceſſauit occiſio, quia lex per Moſen data eſt,
Vetꝰ lex ſi gratia autem & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt. Præceſſerunt figuræ,

vt ſequeretur effectus, & in aduentu rerum nunciatarum, finita ſunt officia nunciorum, ſic reconciliatione humani generis temperata, vt ſalus quę in Chriſto eſt, nullis ſeculis ſub eadem iuſtificatione defuerit, & ad hoc dilationum profecerit ratio, vt quæ diu credita ſunt, antequam fierent, incunctanter honorarentur. Nam cum virtus fidei in ijs, quæ viſui non ſubiacēt, conſtituta ſit, indulgentiùs nobiſcum egit doctrina cœleſtis, quos in hæc mundi tempora diſtulit ad intelligentiæ facultatem, vt multo pluribus quàm priores, & vatibus vteremur, & teſtibus. Quod ergo nobis de paſſione Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſacra & digito Dei ſcripta Euangelia proteſtantur, ſine nubilo hæſitationis accipite, & rerum geſtarum ordinem tam habetote manifeſtum, quàm ſi omnia corporeo & viſu attingeretis & tactu. Vera in Chriſto deitas, & vera credatur humanitas. Ipſe eſt caro, qui verbum, & ſicut vnius cum patre ſubſtantiæ ita vnius cum matre naturæ. Non geminatus perſona, non confuſus eſſentia, poteſtate impaſſibilis, humilitate mortalis, ſed vtraque ſic vtens, vt & virtus glorificare poſſet infirmitatem, & infirmitas non valeret obſcurare virtutem. Comprehendi ſe à perſequutoribus patitur, qui continet mundum, & eorum manibus nectitur, quorum corde non capitur. Iuſtitia non reſiſtit iniuſtis, & cedit veritas teſtimonijs falſitatis, vt manens in forma Dei, formam impleret ſerui, & veritatem corporeæ natiuitatis confirmaret ſæuitia corporeæ paſsionis. Sed hanc vnigenito Dei ſubire & perpeti, non conditio neceſsitatis, ſed miſericordiæ ratio fuit, vt de peccato damnaret peccatum, & diaboli opus de opere diaboli ſolueretur. Inimicus enim humani generis mortificatę in ipſa origine vniuerſitati letale vulnus intulerat, nec poterat declinare ius ferreum dedititij ſeminis, captiua progenies. Vnde cū in tot generationibus mortali ſibi lege ſubiectis, vnum videret inter hominum filios, cuius virtutem ſuper omnes totius temporis ſanctos miraretur, excellere, ſecurum ſe fore credidit de perpetuitate ſui iuris, ſi nulla iuſtitiæ merita ſæuæ potuiſſent ſuperare vim mortis. Famulis itaque ſuis & ſtipendiarijs vehementiùs incitatis, in præiudicium ſuum ſæuit, & dum putat aliquid ſibi debere, quē potuiſſet occidere, non vidit libertatē ſingularis innocentiæ, ſimilitudinē perſequendo naturæ. Non aūt errabat in genere, ſed fallebatur in crimine. Adam enim primus & Adam ſecundus, vnū erāt carne, nō opere, & in illo omnes moriuntur, & iſto oēs viuificabuntur. Ille per ſuperbiæ cupiditatē iter fecit ad miſeriā, hic per humilitatis fortitudinē viā parauit ad gloriam. Vnde ipſe dicit: Ego ſum via, veritas & vita. Via ſcilicet in forma cōuerſationis iuſtæ, veritas in expectatione rei certæ, vita in perceptione felicitatis æternæ. Hoc magnæ pietatis ſacramentum dilectiſsimi, ſicut Iudaica impietas, ita diabolica ſuperbia neſciebat. Si enim cognouiſſent, nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent. Sed quia hostē humani generis latebat conſiliū miſericordiæ Dei, & oppoſito carnis velamine, Deus in Chriſto mundū reconcilians tegebatur, perſtitit in eum furere, in quo nihil ſuum poterat inuenire. Nā & malignitati eius hoc magis potuiſſet prodeſſe, ſi parceret, & ſe ab effuſione eius ſanguinis abſtineret, per quē omniū ſoluenda erat captiuitas, & reparanda libertas. Sed lucē tenebræ non cōprehenderunt, nec mēdax cæcitas ſapientiā veritatis potuit inſpicere. Tenuit itaq; diſpoſita manſuetudo patientiam, & cohibita famulantium ſibi angelicarum virtute legionum, hauſit calicē doloris & mortis, totumq; ſupplicium tranſtulit in

Margin notes: guras, noua res ipſas habet. — Heb. 11. — Rom. 8 — 1. Co. 15 — Ioan. 14. — 1. Cor. 2. — 2. Cor. 5. — Ioan. 14. — Ioan. 1.

triumphum. Victi ſunt errores, ſubactę ſunt poteſtates, accepit nouũ mun
2. Corin. 5 dus exordium, vt damnata generatio non obeſſet, quibus ſaluandis rege-
neratio ſubueniret. Tranſierũt vetera, & ecce facta ſunt omnia noua, vt v-
niuerſorum in Chriſto credentium, & in ſancto ſpiritu renatorum, per ip
ſum & cũ ipſo vna eſſet paſsionis ſocietas, & reſurrectionis æternitas, di-
cente Apoſtolo: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chri-
Coloſ. 3. ſto in Deo. Cùm autem Chriſtus apparuerit vita veſtra, tunc & vos appare
bitis cum ipſo in gloria. In hac igitur ſpe dilectiſsimi conſtituti, omnes
diaboli cauete verſutias, qui non ſolùm per carnis concupiſcentias, & per
corporeas tantùm inſidiatur illecebras: ſed inter ipſa quoq; ſemina fidei,
Hæreticorum uitanda colloquia. ſpargens zizania falſitatum, veritatis ſtudet violare culturam, vt quos non
potuerit corrumpere malis actibus, impijs ſubuertat erroribus. Fugite er-
go mundanæ argumenta doctrinæ, & viperea hæreticorum vitate collo-
quia. Nihil vobis commune ſit cum eis, qui catholicæ aduerſantes fidei, ſo
lo ſunt nomine Chriſtiani. Non enim templum ſpiritus Dei, nec membra
ſunt Chriſti, ſed falſis opinionibus implicati, tot ſpecies habent diaboli,
Ioann. 14. quot ſimulachra mẽdacij. A quibus malis per Dominum Ieſum Chriſtũ,
qui & via, & veritas, & vita eſt, liberati, omnes vitæ iſtius tentationes &
Roman. 8. prælia cum fidei exultatione toleremus. Si enim cõpatimur, & conregna-
bimus. Quod præmium non eis tantùm paratum eſt, qui pro nomine Do-
mini impiorum ſæuitia ſunt perempti, quoniam vniuerſitas Deo ſerui-
entium Deoq; viuentium, ſicut in Chriſto eſt crucifixa, ita eſt in Chriſto
coronanda: illis quidem in omni gloria præcellẽtibus, qui terribiles mor
tes & ſæua tormenta, vſque ad exhalationem ſpiritus tolerando ſuperaue
runt, ſed etiam ijs ſubſequentibus, qui auaritiæ cupiditatem, ſuperbiæ ela
2. Tim. 3 tionem deſideriaq; luxuriæ, carnis ſuæ mortificatione vicerunt. Vnde me
2. Corin. 5 ritò Apoſtolus ait, quòd omnes, qui piè volũt viuere in Chriſto, perſequu
tionem patientur, cuius vtiq; non eſt extraneus, qui non eſt pietatis alie-
nus. Paſchalem enim feſtiuitatem ſolenniter agit, qui non in fermento ve
Philip. 2 teris malitiæ, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis operatur. Nec iam in
1. Tim. 2. Adam primo, ſed in Adam ſecundo viuit, membrum ſcilicet factus corpo
ris Chriſti: qui cum eſſet in forma Dei, forma ſerui dignatus eſt fieri, vt in
vno mediatore Dei & hominum homine Ieſu Chriſto, & plenitudo maie
ſtatis diuinæ, & veritas naturæ eſſet humanę. Quam niſi verbi diuinitas in
*adſumpſiſſet. ſuæ perſonæ *reciperet vnitatem, nec regeneratio eſſet in aqua baptiſma-
tis, nec redemptio in ſanguine paſsionis. Sed quia in ſacramento incarna-
tionis Chriſti, nihil falſum, nihil accepimus figuratum, non fruſtrà nos
& cum moriente mortuos, & cum reſurgente credimus ſuſcitatos, manẽ-
1. Cor. 15. te ipſo in nobis, qui operatur omnia in omnibus, viuens cum patre & ſan
cto ſpiritu, regnanſq; in ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo decimuſnonus de paſsione Domini.

De incompræhenſibili humani generis ſacramento, de diaboli inſidiis ac poteſtate, & de Chriſti cruce ferenda.

Sacra-

SAcram dilectiſsimi dominicæ paſsionis hiſtoriam, Euangeli
ca, vt moris eſt, narratione decurſam, ita omnium veſtrum ar
bitror inhæſiſſe pectoribus, vt vnicuiq; audientium, ipſa le- *Fidei uis.*
ctio, quædam facta ſit viſio. Habet enim hanc potentiam fi-
des vera, vt ab ijs mente non deſit, quibus corporalis pręſentia intereſſe nõ
potuit, & ſiue in præteritum redeat, ſiue in futurum ſe cor credentis exten
dat, nullas ſentiat moras temporis cognitio veritatis. Adeſt ergo ſenſibus
noſtris imago rerum pro noſtra ſalute geſtarum, & quicquid tunc diſcipu
lorum perſtrinxit animos, noſtros quoque tangit affectus: non quòd aut
triſtitia deprimamur, aut ſæuitia furentium Iudæorum terreamur, cùm e-
tiam eos, quos illius tempeſtatis magnitudo concuſsit, ad inuictã conſtan
tiam reſurrectio Domini aſcenſioq; prouexerit: ſed quia cùm in cogita-
tionem venit, quales tunc Hieruſalem populi, & quales fuerint ſacerdo-
tes, magno accipiamus cum tremore metium, tantum facinus impiorum.
Quamuis enim ad ſalutem humani generis pertineret paſsio Saluatoris, &
æternæ mortis vincula temporali ſint Domini dirupta morte, aliud tamen
crucifixi patientia, aliud crucifigẽtium egit inſania, nec ad eoſdem rerum
exitus miſericordia & ira tendebat, cùm per eiuſdem ſanguinis effuſionẽ
Chriſtus ſolueret mundi captiuitatem, Iudęi interficerent omnium redem
ptorem. Obdurauit enim carnalem Iſrael malignitas ſua, & nihil ei legis te
ſtificatio, nihil myſteriorum imagines, nihil prophetarum oracula profue
rũt: cùm paſcha Domini tot ſeculis celebratum, in eo Ioãnes doceret im
pletũ, de quo publica proteſtatione dicebat: Ecce agnus Dei, ecce qui tol- *Ioann. 1.*
lit peccata mundi. Repugnat iniquitas iuſtitiæ, cæcitas luci, mendaciũ ve-
ritati, ſed de ſæuitia obluctantium, de ſcelere crudelium obtinuit Ieſus æ-
ternę diſpoſitionis effectum, & ita humano generi ſua morte conſuluit, vt
ſacramentum ſalutis, etiam ipſis perſecutoribus non negaret. Qui venerat
vniuerſis credentibus omnia peccata dimittere, à generali indulgẽtia nec
Iudaicum voluit crimen excludere. Quorum itaq; perfidiam deteſtamur,
eorundem fidem, ſi conuertantur, amplectimur, et imitantes miſericordiã
Domini, qui pro eis, à quibus erat crucifixus, orabat, nos quoq; cum beato
Paulo apoſtolo noſtras iungimus preces, & vt ille populus miſericordiam
conſequatur optamus, ob cuius offenſionem, gratiam reconciliationis ac-
cepimus. Quoniam ſicut ait magiſter gentium: Concluſit Deus omnia in
incredulitate, vt omnium miſereatur. Quid aũt illud fuit, quod & Iudæis *Roman. 11*
intellectum abſtulit, & ſapientium mundi corda turbauit, niſi crux filij
Dei, quæ & philoſophiam euaneſcere prudentium, & Iſraeliticã fecit cali *Crux Chri*
gare doctrinam? Omnem nanq; ſenſum humanæ mentis exceſsit diuini al *ſti apud*
titudo conſilij, cùm placuit Deo per ſtultitiam prædicationis ſaluos face- *quos quid*
re credentes, vt mirabilior fieret conſtantia fidei ex difficultate credendi. *effecerit.*
Inconſequens enim & irrationabile videbatur, recipere animo, quod crea *1. Corin. 2.*
torem omnium naturarum, in ſubſtãtia veri hominis, virgo intemerata pe-
periſſet, quòd æqualis patri filius Dei, qui impleret omnia, & contine-
ret vniuerſa, furentium manibus compræhendi, iniquorum iudicio con- **dedecora*
demnari, & poſt*dedecus illuſionũ, cruci ſe permiſiſſet affigi. Sed in ijs om
nib. ſimul ſunt, & humilitas hominis, & celſitudo deitatis, nec miſericor-
diæ ratio maieſtatẽ miſerẽtis obſcurat: q̃a de ineffabili potẽtia factũ eſt, vt
cum homo verus eſt id Deo inuiolabili, & Deus verus eſt in carne paſsibi-

li,conferretur homini gloria per contumeliam, incorruptio per ſupplicium,
vita per mortem. Niſi eñ verbũ caro fieret,& tam ſolida conſiſteret vnitas
in vtraq; natura,vt à ſuſcipiẽte ſuſceptam, nec ipſum breue mortis tempus
abiungeret,nunquàm valeret ad æternitatem redire mortalitas.Sed adfuit
nobis in Chriſto ſingulare præſidium,vt in natura paſsibili, mortis condi-
tio non maneret,quam impaſsibilis eſſentia recepiſſet, & per id quod non
poterat mori,poſſet id quod mortuum erat,ſuſcitari. Huic ſacramento di
lectiſsimi vt inſeparabiliter congruamus,magna nobis & animi & corpo-
ris intentione nitendum eſt,vt cùm grauiſsimi ſit periculi feſtum paſchale
negligere,periculoſius ſit Eccleſiaſticis quidem conuentibus iungi, ſed in
Matt.10. dominicæ paſsionis conſortio non haberi.Nam dicente Dño:Qui nõ ac-
Roman 8. cipit crucẽ ſuã,& ſequitur me,non eſt me dignus.Et dicẽte Apoſtolo:Si cõ
Christi uerus cultor quis ſit. patimur,& conregnabimus:quis verè Chriſtũ paſſum, mortuũ & reſuſcita
tum colit,niſi qui cum ipſo patitur,moritur & reſurgit?Ex hæc quidem in
omnibus Eccleſiæ filijs ipſo iam regenerationis ſunt inchoata myſterio, v-
bi peccati interitus,vita eſt renaſcentis,& triduanam Domini mortẽ imita
tur trina demerſio,vt dimoto quodã aggere ſepulturæ, quos veteres ſuſci-
pit ſinus fontis,eoſdem nouos ædat vnda baptiſmatis. Sed implendum eſt
nihilo minus opere,quod celebratũ eſt ſacramento,& natis de ſpiritu ſan-
cto,quantumcunq; ſupereſt mundani temporis, non ſine crucis ſuſceptio
Crux ferẽda perpetim. ne ducendum eſt.Quãuis eñ forti & crudeli tyranno per potentiam cru-
cis Chriſti vaſa antiquæ deprædationis erepta ſint,& dominatio principis
mundi à redemptorũ ſit eiecta corporibus:inſidiari tamen etiam iuſtifica-
Luc.11. tis eadem malignitas perſeuerat,& multis modis eos,in quibus nõ regnat,
impugnat,vt ſi quas animas negligentes imprudenteſq; repererit, ſæuiori-
bus eas laqueis rurſum innectat, & à paradyſo Eccleſiæ raptas in conſor-
tium ſuæ damnationis inducat. Vnde cùm quiſpiam obſeruantię Chriſtia
Ad crucem Christi ut confugiẽdum. næ ſe limitem ſentit excedere,& in id cupiditates ſuas tendere,quod eum
à recto itinere faciat declinare,recurrat ad crucẽ Dñi,& ligno vitæ motus
noxiæ volũtatis adfigat,ac voce prophetica ad Dñm clamet,& dicat:Con
fige clauis timoris tui carnes meas,à iudicijs eñ tuis timui. Quid autem eſt
Pſalm.118. clauis timoris Dei carnes habere confixas, niſi corporeus ſenſus ab illece-
bra illiciti deſiderij ſub metu diuini continere iudicij, vt qui reſiſtit pec-
cato,& concupiſcẽtias ſuas,ne quid morte dignum operetur,interficit, au
Galat. 6. deat cũ Apoſtolo dicere:Mihi aũt abſit gloriari, niſi in cruce Dñi noſtri Ie
ſu Chriſti,per quem mihi mundus crucifixus eſt,& ego mundo.Ibi ergo ſe
conſtituat Chriſtianus, quò eum ſecum ſuſtulit Chriſtus, & ad id dirigat
omnem viam ſuam,vbi ſcit humanam ſaluatam eſſe naturam. Paſsio enim
Domini vſque ad finem producitur mundi,& ſicut in ſanctis ſuis ipſe ho-
noratur,ipſe diligitur,& in pauperibus ipſe paſcitur,ipſe veſtitur:ita in om
nibus qui pro iuſtitia aduerſa tolerant,ipſe compatitur:niſi fortè æſtiman
dum eſt,multiplicata per orbem fide,renaſcẽte impiorum numero, omnes
perſequutiones,& omnia,quæ aduerſus beatos martyres ſæuierunt, finita
eſſe certamina,tanq̃ ſuſcipiendæ crucis illis tantùm neceſsitas incubuerit,
quib.ad expugnãdã Chriſti dilectionẽ atrociſsima ſunt illata ſupplicia.Sed
2.Tim.3 aliud ſeruiẽtiũ Deo pietas expetit,aliud etiã Apoſtoli p̃dicatio p̃teſtatur,
qui dicit:Omnes q̃ piè volunt viuere in Chriſto Ieſu, p̃ſequutionem patiun
tur. Qua ſententia nimis trepidus & ſegnis oſtenditur,qui nulla perſequu-
tio-

tione pulſatur. Pacem enim cum hoc mundo niſi amatores mundi habere non poſſunt, & nulla vnquam iniquitati cum æquitate communio, nulla mendacio cum veritate concordia, nullus eſt tenebris cum luce cõſenſus. 1. Corin. 6 Quia etiamſi pietas bonorum cupiat malos corrigi, conuerſionemq́; multorũ per gratiã Dei miſerentis obtineat, malignorũ tamẽ ſpirituũ aduerſus ſanctos inſidiæ non quieſcunt, & ſiue occulto dolo, ſiue aperto prælio in omnibus fidelibus propoſitũ bonæ voluntatis infeſtant. Inimicum autẽ illis eſt, omne quod rectum, omne quod caſtum eſt. Et cum eis nihil in quenquam ampliùs liceat, quàm iuſtitia diuina permiſerit, quæ dignatur ſuos aut corrigere diſciplina, aut exercere patientia, agunt tamen verſutiſſima arte fallaciæ, vt ex arbitrio propriæ poteſtatis, aut lædere videãtur, aut parcere, & multis, quod dolendum eſt, ita per nequitiam ſimulationis illudunt, vt quidam illos & timeant pati infenſos, & velint habere placatos, cùm beneficia dæmonum omnibus ſint nocẽtiora vulneribus, quia tutius eſt homini, inimicitiam diaboli meruiſſe, quàm pacem. *Verſutia diaboli.* Sapientes itaque animi, qui vnum timere, vnum diligere, & in vnum ſperare didicerunt, mortificatis cupiditatibus, & crucifixis corporis ſenſibus, ad nullum hoſtium metum, ad nullum inquinantur obſequium. Voluntatem enim Dei etiam ſibi præferunt: & tanto ampliùs ſe amant, quanto ampliùs pro Dei amore ſe non amant. Cumq́; audiunt ſibi diuinitus dici, Poſt cõcupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, diuidunt affectus ſuos, & legem mẽtis à corporis lege diſſcindunt, vt ex quadam ſe parte ſibi denegent, perdentes ſe in ijs, quæ carnaliter cupiunt, & iuuenientes ſe in ijs, quæ ſpiritaliter concupiſcunt. *Eccleſ. 18* Sanctum igitur paſcha dilectiſsimi, in talibus membris corporis Chriſti legitimè celebratur, & nihil illis deeſt triumphi, quos paſsio Saluatoris obtinuit. Quoniam in ijs, qui Apoſtolico exemplo caſtigant corpus ſuum, & ſeruituti ſubijciunt, ijdem hoſtes eadem fortitudine conterũtur. 1. Corin. 9 Et nunc enim à Chriſto vincitur mundus, & cum à ſeruis ſuis quorũcunque vitiorum incentiua ſuperantur, ipſius virtus eſt, ipſiusq́; victoria. Hæc dilectiſsimi quæ ad participationem crucis pertinent, ſufficienter, vt arbitror, veſtris ſunt hodiè auribus intimata, vt paſchale ſacramentum etiã in membris corporis Chriſti legitimè celebretur. Supereſt, vt de obtinẽdo reſurrectionis conſortio diſſeramus. Quod ne continuato ſermone, & mihi & vobis fiat oneroſum, in diem ſabbati promiſſa differemus. Aderit, vt credimus, gratia Dei, vt debitum noſtrum ipſius auxilio compleatur, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſecula, Amen.

SERMO PRIMVS DE RE-*ſurrectione Domini.*

De duplici vita ac morte, de Reſurrectionis dominicæ documentis, & immortalitate Chriſti.

Ser-

SErmone proximo dilectiſsimi, non incongruè vobis, quantùm arbitror, participationẽ crucis Chriſti inſinuauimus, vt paſchale ſacramentum ipſa in ſe habeat vita credentium, & quod feſto honoratur, moribus celebretur. Quàm autẽ hoc vtile ſit, ipſi probaſtis, & ex veſtra deuotione didiciſtis, quantum proſint animis atq; corporibus prolixiora ieiunia, frequentiores preces, & eleemoſynæ largiores. Nemo enim ferè eſt, qui non hac exercitatione profecerit, & in abdito cõſcientiæ ſuę aliquid, quo rectè poſsit gaudere, condiderit. Sed hæc lucra perſeueranti ſunt ſeruanda cuſtodia, ne in deſidiam reſoluto labore, quod donauit Dei gratia, diaboli furetur inuidia. Cùm igitur quadraginta dierum obſeruantia hoc voluerimus operari, vt aliquid ſentiremus crucis in tempore dominicæ paſsionis, adnitendum eſt nobis, vt etiam reſurrectionis Chriſti inueniamur eſſe conſortes, & de morte ad vitam, dum in iſto corpore ſumus, tranſeamus. Vnicuique enim homini, qui ex alio in aliud aliqua conuerſione mutatur, finis eſt, non eſſe, quod fuit, & ortus, eſſe quod non fuit. Sed intereſt, cui quis aut moriatur, aut viuat: quia eſt mors, quæ cauſa eſt viuendi, & eſt vita, quæ cauſa eſt moriendi. Nec alibi quàm in hoc tranſitorio ſeculo vtrunque conquiritur, vt ex qualitate temporalium actionum differentiæ retributionum pendeant

Cui moriẽdum, itẽq; uiuendum æternarum. Moriendum ergo eſt diabolo, & viuendum Deo, deficiendum iniquitati, vt iuſtitiæ reſurgatur. Occumbant vetera, vt oriantur noua. Et quoniam, ſicut ait veritas, nemo poteſt duobus dominis ſeruire, dominus

Matth. 6. ſit, non ille qui ſtãtes impulit in ruinam, ſed ille qui deiectos erexit in glo-

Lucæ 16. riam. Dicente ergo Apoſtolo: Primus homo de terra terrenus, ſecundus ho-

1. Cor. 15. mo de cœlo cœleſtis: qualis terren⁹, tales & terreni, & qualis cœleſtis, tales & cœleſtes, ſicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem eius, qui eſt de cœlo: multùm nobis de hac commutatione gaudendum eſt, qua de ignobilitate terrena ad cœleſtem transferimur dignitatem, per illius ineffabilem miſericordiam, qui vt nos in ſua proueheret, in noſtra deſcendit, vt non ſolum ſubſtantiam, ſed etiam conditionem naturæ peccatricis adſumeret, & ea ſibi pateretur inferri diuina impaſsibilitas, quæ miſerrimè experitur humana mortalitas. Vnde ne turbatos diſcipulorum animos longa mœſtitudo cruciaret, denunciatam tridui moram tam mira celeritate breuiauit, vt dum ad integrum ſecundum diem, pars primi nouiſsima, & pars tertij prima concurrit, & aliquantum temporis ſpacio decederet, & nihil dierum numero deperiret. Reſurrectio igitur Saluatoris nec a-

** morari paſſa eſt.* nimam in inferno, nec carnem diu * morata eſt in ſepulchro, & tam velox incorruptæ carnis viuificatio fuit, vt maior ibi eſſet ſoporis ſimilitudo, q̃ mortis. Quoniam deitas, quæ ab vtraque ſuſcepti hominis ſubſtantia non

Reſurrectionis documenta. receſsit, quod poteſtate diuiſit, poteſtate coniunxit. Subſequuta ſunt itaq; multa documenta, quibus prædicandæ per vniuerſum mundum, fidei authoritas conderetur. Et licet reuolutio lapidis, euacuatio monumenti, depoſitio linteorum, & totius facti angeli narratores copioſè veritatem dominicæ reſurrectionis adſtruerent, & mulierum tamen viſui & apoſtolo-

Actor. 1 rum frequenter oculis manifeſtus apparuit: non ſolùm loquens cum eis, ſed etiam habitans atque conueſcens, & pertractari ſe diligenti curioſoq; contactu ab eis, quos dubitatio perſtringebat, admittẽs. Ideò enim & clau-

Ioann. 20 ſis ad diſcipulos oſtijs introibat, & flatu ſuo dabat ſpiritum ſanctum, & dato

dato intelligentiæ lumine, ſanctarum ſcripturarum occulta pandebat, &
rurſus idem vulnus lateris, fixuras clauorum, & omnia recentiſsimæ paſsio
nis ſigna monſtrabat: vt agnoſceretur in eo proprietas diuinæ humanæque
naturæ indiuidua permanere, & ita ſciremus verbum non hoc eſſe, quod
carnem, vt vnum Dei filium, & verbum confiteremur, & carnem. Non diſſo
nat dilectiſsimi ab hac fide magiſter gentium Apoſtolus Paulus, cùm dicit: 2. Cor. 5
Etſi cognouimus ſecundum carnem Chriſtum, ſed nunc iam nõ nouimus.
Reſurrectio enim Domini, non finis carnis, ſed commutatio fuit, nec vir-
tutis augmento conſumpta ſubſtantia eſt. Qualitas tranſijt, non natura de-
fecit, & factum eſt corpus impaſsibile, quod potuit crucifigi: factũ eſt im-
mortale, quod potuit occidi: factum eſt incorruptibile, quod potuit vulne
rari: & meritò dicitur, caro Chriſti in eo ſtatu, quo fuerit nota, neſciri: quia
nihil in ea paſsibile, nihil remanſit in ea infirmum, vt & ipſa ſit per eſſentiã
& non ſit ipſa per gloriam. Quid autem mirum, ſi hoc de corpore Chriſti *Ibidem.*
profitetur, qui de omnibus Chriſtianis ſpiritalibus dicit: Itaq; nos ex hoc
neminem nouimus ſecundum carnem? Ex hoc, inquit, initium nobis factũ
eſt reſurrectionis in Chriſto, ex quo in eo, qui pro omnibus mortuus eſt, to
tius ſpei noſtræ forma præceſsit. Non hæſitamus diffidentia, nec incerta ex
pectatione ſuſpendimur, ſed accepto promiſsionis exordio, fidei oculis,
quæ ſunt futura, iam cernimus, & naturæ prouectione gaudentes, quod cre
dimus, iam tenemus. Non ergo nos rerum temporalium occupent ſpecies,
nec ad ſe contemplationem noſtram à cœleſtibus terrena deflectant. Pro
tranſactis habeantur, quæ ex maxima parte iam non ſunt, & mens intenta
manſuris ibi deſiderium ſuum figat, vbi quod offertur, ęternum eſt. Quam-
uis enim ſpe ſalui facti ſumus, & corruptibilem adhuc carnem mortaléque
geſtamus, rectè tamen dicimur in carne non eſſe, ſi carnales nobis non do- *In carne qui non ſint.*
minentur affectus, & meritò eius rei deponimus nuncupationem, cuius nõ
ſequimur voluntatem. Cùm itaque Apoſtolus dicat, Carnis curam ne fece *Rom. 13*
ritis in deſiderijs, non ea nobis interdicta intelligimus, quæ ſaluti congru- *Carnis cura quatenus habenda eſt.*
unt, & quæ humana poſcit infirmitas: ſed quia non omnibus deſiderijs ſer
uiendum, nec quicquid caro concupiſcit, implendum eſt, de adhibendo tẽ
perantiæ modo admonitos nos eſſe cognoſcimus: vt carni, quæ ſub animi
eſt conſtituta iudicio, nec ſuperflua concedamus, nec neceſſaria denege-
mus. Vnde idem Apoſtolus alibi ait: Nemo enim vnquam carnem ſuam o- *Epheſ. 5*
dio habuit, ſed nutrit & fouet eam: cùm vtique non ad vitia, non ad luxuri
am, ſed ad debitum ſit alenda & fouẽda famulatum: vt teneat ordinẽ ſuum
renouata natura, nec peruerſe ac turpiter ſuperioribus inferiora præualeãt,
aut inferioribus ſuperiora ſuccumbãt, & vitijs animum ſuperantibus, ibi
fiat ſeruitus, vbi debet eſſe dominatus. Agnoſcat igitur populus Dei, nouã
ſe eſſe in Chriſto creaturam, & à quo ſuſcepta ſit, quámue ſuſceperit, vigilã
ter intelligat. Quæ noua facta ſunt, non redeant ad inſtabilem vetuſtatem,
& non omittat opus ſuum, qui manum miſit ad aratrum, ſed ad hoc atten-
dat, quod ſerit, non ad id reſpiciat quod reliquit. Nemo in id recidat, vn- *Luc. 9.*
de ſurrexit, ſed etiã ſi pro infirmitate corporeá in aliquibus adhuc languo-
ribus iacet, ſanari inſtanter deſideret ac leuari. Hæc eſt enim ſalutis via & *Via ſalutis quæ.*
cœptæ in Chriſto reſurrectionis imitatio, vt quia in lubrico iſtius vitæ di-
uerſi caſus lapſuſque non deſunt, veſtigia gradientium à fluidis ad ſolida *Pſal. 36.*
transferantur. Quoniam, ſicut ſcriptum eſt, à Domino diriguntur greſſus

hominis,& viam eius volet. Quum ceciderit iuſtus,non collidetur, quia Dominus ſupponet manum ſuam.Hæc meditatio dilectiſsimi non pro ſola ſolennitate paſchali,ſed pro totius vitæ ſanctificatione retinenda eſt, & ad hoc præſens exercitatio debet intendi,vt quæ animum fidelium experimento breuis obſeruantiæ delectarunt,in conſuetudinem tranſeant,intemerata permaneant,ac ſi aliquid delicti irrepſerit,celeri pœnitudine deleatur.Et quia antiquorum morborum difficilis & tarda curatio eſt,tanto velocius adhibeantur remedia,quanto recentiora ſunt vulnera, vt ſemper ab omnibus offenſionibus in integrum reſurgentes,ad illam incorruptibilem glorificandæ carnis reſurrectionem peruenire mereamur,in Chriſto Ieſu Domino noſtro,qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo ſecundo de reſurrectione Domini.

Quòd crux Chriſti ſit ſaluandis ſacramentum & exemplum,&de myſterio incarnationis.

TOtum quidem dilectiſsimi paſchale ſacramentum Euangelica nobis narratio præſentauit, & ita per aurem carnis penetratus eſt mẽtis auditus, vt nemini noſtrum rerum geſtarum imago defuerit:cùm diuinitus inſpiratæ textus hiſtoriæ euidenter oſtenderit, qua Dominus Ieſus Chriſtus impietate traditus,quo iudicio addictus, qua ſæuitia crucifixus,& qua ſit gloria ſuſcitatus.Sed adijciẽdum eſt etiam noſtri ſermonis officium,vt ſicut pia expectatione depoſcere vos conſuetudinis debitũ ſentio,ita ſolẽnitati ſacratiſsimæ lectionis ſubiungatur exhortatio ſacerdotis.Quia igitur apud fideles aures ignorantiæ locus non eſt,ſemen verbi, quod eſt in prædicatione
Lucæ 8. Euãgelij,debet in terra veſtri cordis augeri, vt remotis ſuffocationibus ſpinarum ac tribulorum,libera in fructus ſuos exeant plantaria piorum ſenſuum,& rectarum germina voluntatum.Crux enim Chriſti,quæ ſaluandis eſt impenſa mortalibus, & ſacramentum eſt & exemplum. Sacramentum, quo virtus impletur diuina:exemplũ,quo deuotio incitatur humana:quoniam captiuitatis iugo erutis,etiam hoc præſtat redemptio,vt eam ſeq poſſit imitatio.Nã ſi mundana ſapiẽtia ita in ſuis gloriatur erroribus,vt quem ſibi quiſque ducem elegerit,eius opiniones & mores atq; omnia inſtituta ſectetur,quæ nobis erit communio nominis Chriſti, & vt ei inſeparabili-
Ioann. 14. ter vniamur,qui eſt,vt ipſe inſinuauit,via,veritas & vita? Via ſcilicet cõuerſationis ſanctæ, veritas doctrinæ diuinæ, & vita beatitudinis ſempiternæ. Collapſa enim in parentibus primis humani generis plenitudine, ita miſericors Deus creaturæ ad imaginem ſuam factæ,per vnigenitum ſuum Ieſum Chriſtum voluit ſubuenire,vt nec extra naturam eſſet reparatio naturæ, & vltra propriæ originis dignitatem proficeret ſecunda conditio. Felix,ſi ab eo non decideret,quod Deus fecit, felicior ſi in eo maneret, quod refecit. Multum fuit à Chriſto recẽpiſſe formam, ſed plus eſt,in Chriſto habere ſubſtantiam.Suſcepit enim nos in ſuam*proprietatẽ illa natura, quæ ſe in quas voluerit menſuras benignitatis inflectit,nec vſquam conuerſationem mutabilitatis incurrit.Suſcepit etiam nos illa natura,quæ nec noſtris ſua, nec ſuis noſtra conſumeret,quæ ita vnam in ſe fecit deitatis humanitatiſq; perſo-

Crux Chriſti, & ſacramentũ eſt, & exemplum.

**poteſtatẽ*

ſonā,vt ſub diſpēſatione infirmitatū atq; virtutū, nec caro p diuinitatē,in uiolabilis, nec diuinitas p carnē poſſet eſſe paſsibilis.Suſcepit nos illa natū ra,quæ & ꝓpaginē noſtri generis à cōmuni tramite nō abrūperet,& contā giū peccati in oēs homines trāſeuntis excluderet. Infirmitas ſanè atq; mor talitas,quæ non peccatum erant,ſed pœna peccati,à redemptore mundi rē cepta ſunt ad ſupplicium,vt impenderentur ad precium.Quod ergo in om nibus hominibus transfuſio fuit damnationis,hoc in Chriſto ſacramentum eſt pietatis.Præbuit eñ ſe crudeliſsimo exactori liber à debito, & miniſtrās diaboli Iudaicas manus in cruciatum immaculatæ carnis admiſit. Quam ideò vſque ad celerrimam reſurrectionem voluit eſſe mortalem , vt credentibus in eum,nec perſequutio inſuparabilis,nec mors poſſet eſſe terribilis,cùm ita dubitandum non eſſet de conſortio gloriæ , ſicut dubitandum non erat de communione naturæ.Si incunctanter itaque dilectiſsimi corde credimus,quod ore profitemur,nos in Chriſto crucifixi, nos ſumus mortui,nos ſepulti,nos etiam die tertia ſuſcitati.Vnde Apoſtolus dicit: Si conſurrexiſtis cum Chriſto,quæ ſurſum ſunt, quærite , vbi Chriſtus eſt in dextera Dei ſedens : quæ ſurſum ſunt , ſapite , non quæ ſuper terram. Mortui enim eſtis,& vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Quum enim Chriſtus apparuerit vita voſtra , tunc & vos apparebitis cum Chriſto in gloria. Vt autem nouerint corda fidelium habere ſe,vnde ad ſupernam ſapientiam ſpretis mundi cupiditatibus valeant eleuari, ſpondet nobis Dominus præſentiam ſuam,dicens : Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi. Non enim fruſtrà per Eſaiam dixerat ſpiritus ſanctus : Ecce virgo in vtero concipiet , & pariet filium,& vocabitur nomen eius Emmanuel , quod eſt interpretatum,Nobiſcum Deus.Implet ergo Ieſus proprietatem nominis ſui,& qui aſcendit in cœlos,non deſerit adoptatos:qui ſedet ad dexteram patris,idem totius habitator eſt corporis,& ipſe deorſum confortat ad patientiam,qui ſurſum inuitat ad gloriam. Nec inter vana igitur nobis deſipiendum eſt,nec inter aduerſa trepidandum. Ibi quidem blandiuntur deceptiones,& hic graueſcunt labores. Sed quia miſericordia Domini plena eſt terra,adeſt nobis vtiq; Chriſti victoria,vt impleatur, quod ait : Nolite timere,quia ego vici mundum. Siue ergo contra ambitionem ſeculi,ſiue contra concupiſcentias carnis,ſiue contra hæreticorum iacula dimicemus , dominica cruce ſemper armemur. Nec enim vnquam à paſchali feſto recedimus,ſi à fermento malitiæ veteris abſtinemus.Inter omnes nanque vitæ huius varietates, quæ diuerſarum plenæ ſunt paſsionum, Apoſtolicæ exhortationis meminiſſe debemus,qua nos inſtruit,dicens : Hoc ſentite in vobis, quod & in Chriſto Ieſu : qui cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo,ſed ſemetipſum exinaniuit,formam ſerui accipiens, in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum , factus obediens vſque ad mortem , mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum,& donauit illi nomē , quod eſt ſuper omne nomen,vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cœleſtium , terreſtrium & infernorum :& omnis lingua confiteatur,quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Si magnæ,inquit , pietatis ſacramentum intelligitis; & quod pro ſalute humani generis vnigenitus Dei filius geſsit, aduertitis:

Coloſ. 3.

Matt. 28.

Eſa. 7.

Ioann. 14.

Philip. 2

S 2 hoc

hoc ſentite in vobis, qđ & in Chriſto Ieſu, cuius humilitas nulli aſpernãdã diuitum, nulli eſt erubeſcenda nobilium. Nec enim in tantum prouehi poteſt quælibet felicitas humana faſtigium, vt æſtimet ſibi pudendũ, quod manens Deus in forma Dei, non eſt arbitratus indignum. Imitamini quod operatus eſt, diligite quod dilexit: & inuenientes in vobis Dei gratiam, veſtram in illo redamate naturam: quoniam ſicut ille paupertate diuitias nõ amiſit, gloriam humilitate non minuit, æternitatem morte non perdidit: ita & vos eiſdem gradibus, eiſdem veſtigijs, vt cœleſtia appræhendatis, terrena deſpicite. Suſceptio enim crucis, eſt interfectio cupiditatum, occiſio vitiorum, declinatio vanitatis, & abdicatio omnis erroris. Nam cum paſcha Domini, non impudicus, non luxurioſus, non ſuperbus celebret, non auarus: nulli tamen ab hac feſtiuitate longiùs quàm hæretici ſeparantur, maximeq; illi, qui de verbi incarnatione malè ſentiunt, aut minuẽdo quod eſt deitatis, aut euacuando quod eſt carnis. Verus enim Deus eſt filius Dei, totum habens ex patre, quod pater eſt, nullo exordio temporalis, nulla varietate mutabilis, nec ab vno diuiſus, nec ab omnipotente diuerſus, ſempiterni genitoris vnigenitus ſempiternus: vt mens fidelis credens in patrem & filium & ſpiritum ſanctum, in eadem vnius deitatis eſſentia, nec vnitatem gradibus diuidat, nec Trinitatem ſingularitate confundat. Non autem ſufficit Dei filium in ſola patris noſſe natura, niſi eum non recedentẽ à proprijs, agnoſcamus in noſtris. Exinanitio enim illa, quam reparationi impẽdit humanæ, diſpenſatio fuit miſerationis, non priuatio poteſtatis. Nam cùm ex æterno conſilio Dei, non eſſet aliud nomen ſub cœlo datum hominibus, in quo oporteat ſaluos fieri, inuiſibilis viſibilem, intemporalis temporalem, impaſsibilis paſsibilem ſubſtantiam ſuam fecit: non vt virtus deficeret infirmitate, ſed vt infirmitas in incorruptibilem poſſet tranſire virtutem. Propter quod ipſa feſtiuitas, quæ à nobis paſcha nominatur, apud Hebræos phaſe, id eſt, tranſitus dicitur, atteſtante Euangeliſta atque dicente: Ante diem feſtum paſchæ ſciens Ieſus, quia venit hora eius, vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem. Cuius autem naturæ futurus erat tranſitus iſte, niſi noſtræ, cùm inſeparabiliter & pater in filio & filius eſſet in patre? Sed quia verbum & caro, vna perſona eſt, non diuiditur à ſuſcipiente ſuſceptus, & honor prouehẽdi, prouehentis nominatur augmentũ, dicente Apoſtolo, quod iam commemorauimus: Propter quod & Deus exaltauit illum, & dedit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen. In quo vtique adſumpti hominis exaltatio commendatur, vt in cuius paſsionibus manet deitas indiuiſibilis, idem coæternus ſit in gloria deitatis. Ad hãc participationem ineffabilis muneris, beatum tranſitum fidelibus ſuis ipſe Dominus præparabat, cùm inſtanti iam proximus paſsioni, non ſolùm pro apoſtolis ſuis atque diſcipulis, ſed etiam pro vniuerſa Eccleſia ſupplicaret, & diceret: Non pro his autem rogo tantùm, ſed pro ijs etiam, qui crediturі ſunt per verbũ ipſorum in me, vt omnes vnum ſint, ſicut tu pater in me, & ego in te, vt & ipſi in nobis vnum ſint. Cuius vnitatis nullum poterunt habere conſortiũ, qui in Dei filio Deo vero humanam negant manere naturam, impugnatores ſalutiferi ſacramenti, & paſchalis feſti exules: quod quia ab Euangelio diſſentiunt, & ſymbolo contradicunt, nobiſcum celebrare non poſſunt: quia etſi audent ſibi Chriſtianum nomen adſumere, ab omni tamen crea-

tura,

Crucem ſuſcipere qd ſit.

Actor. 4

Ioan. 13.

Philip. 2.

Ioann. 17.

tura,cui Chriſtus caput eſt,repellũtur,vobis in hac ſolennitate meritò exultantibus,pieq; gaudentibus,qui nullum recipiẽtes in veritate mendacium, nec de natiuitate Chriſti ſecundum carnem,nec de paſsione ac morte, nec de corporali reſurrectione eius ambigitis:quoniam ſine vlla ſeparatione deitatis, verum Chriſtum ab vtero virginis,verum in ligno crucis,verum in ſepulchro carnis,verum in gloria reſurrectionis,verum in dextera paternæ maieſtatis agnoſcitis.Vnde etiam,ſicut Apoſtolus ait,expectamus ſaluatorem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus noſtræ humilitatis,conforme fieri corpori gloriç ſuç,qui viuit & regnat cum Deo patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum,Amen. *Philip.3*

SERMO PRIMVS DE *Aſcenſione Domini.*

Cur diſcipuli permiſsi ſint dubitare de reſurrectione Chriſti, & quid egerit Chriſtus inter aſcenſionem & reſurrectionem ſuam, & de Petri prærogatiua atq; cicatricibus Chriſti.

POſt beatam & glorioſam reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti, qua verum Dei templum, Iudaica impietate reſolutum, diuina in triduo potentia ſuſcitauit, quadragenarius hodiè dilectiſsimi ſanctorum dierum expletus eſt numerus, ſacratiſsima ordinatione diſpoſitus, & ad vtilitatem noſtræ eruditionis impenſus: vt dum à Domino in hoc ſpatio mora præſentiæ corporalis extenditur, fides reſurrectionis, documentis neceſſarijs muniretur. Mors enim Chriſti, multùm diſcipulorum corda turbauerat, & de ſupplicio crucis, de emiſsione ſpiritus, de exanimati corporis ſepultura, grauatis mœſtitudine mentibus, quidam diffidentiæ torpor obrepſerat. ¶ Nam cùm ſanctæ mulieres, ſicut Euangelica pandit hiſtoria,reuolutum à monumento lapidem, & ſepulchrum corpore vacuum,& viuentis Domini teſtes angelos nunciarent, verba earum apoſtolis alijsq; diſcipulis, deliramentis ſimilia videbantur. Quam vtique hæſitationem humana infirmitate nutantem, nequaquam permiſiſſet ſpiritus veritatis prædicatorum ſuorum ineſſe pectoribus,niſi illa trepida ſolicitudo & cùrioſa cunctatio, noſtræ fidei fundamenta ieciſſet. Noſtris igitur perturbationibus, noſtris periculis in apoſtolis conſulebatur. Nos in illis viris contra calumnias impiorum, & contra terrenæ argumenta ſapientiæ docebamur. Nos illorum inſtruxit aſpectus, nos erudiuit auditus, nos confirmauit attactus. Gratias agamus diuinæ diſpenſationi, & ſanctorum patrum neceſſariæ tarditati. Dubitatũ eſt ab illis, ne dubitaretur à nobis. ¶ Non ergo ij dies dilectiſsimi,qui inter reſurrectionem Domini aſcenſionemq; fluxerũt,ocioſo tranſiere decurſu, ſed magna in eis confirmata ſacramẽta,magna ſunt reuelata myſteria.In ijs metus diræ mortis aufertur,& nõ ſolùm animæ,ſed etiam carnis immortalitas declaratur. In ijs per inſufflationem Domini infunditur apoſtolis omnib. ſpiritus ſanctus, *Marc.16. Luce 24. Diſcipuli cur permiſ ſi ſint hæſitare de reſurrectiõe Domini. Ioann.20.*

& beato apoſtolo Petro, ſupra cęteros poſt regni claues, ouilis dominici cũ
Petri prærogatiua ra mandatur. In ijs diebus, duobus diſcipulis tertius in via Dominus iungi-
Luc.24. tur comes, & ad omnem noſtræ ambiguitatis caliginem detergendam, pauentium ac trepidantium tarditas increpatur. Flammam fidei illuminata corda concipiunt, & quæ erant tepida, reſerante ſcripturas Domino, efficiuntur ardentia. In fractione quoque panis conueſcentium aperiuntur obtutus, multò feliciùs eorum oculis patefactis, quibus naturæ ſuæ manifeſtata eſt glorificatio, quàm illorum generis noſtri principum, quibus præua-
Ibidem. ricationis ſuæ eſt ingeſta confuſio. ¶Inter hæc autem aliaque miracula, cũ diſcipuli trepidis cogitationibus æſtuarent, & apparuiſſet in medio eorum
Ioan.20 Dominus, dixiſſetque: Pax vobis, ne hoc remaneret in eorum opinionibus quod voluebatur in cordibus, (putabant enim ſe ſpiritum viderę, non carnem) redarguit cogitationes à veritate diſcordes, ingerit dubitantium oculis manentia in manibus ſuis & pedibus crucis ſigna, & vt diligentius pertractetur inuitat. Quia ad ſananda infidelium cordium vulnera, clauorum & lanceæ erant ſeruata veſtigia, vt nõ dubia fide, ſed cõſtantiſsima ſcientia teneretur, eam naturam in Dei patris conſeſſuram throno, quæ iacuerat in ſepulchro. Per omne ergo hoc tempus dilectiſsimi, quod inter reſurrectionem & aſcenſionem Domini exactum eſt, hoc prouidentia Dei curauit, hoc docuit, hoc ſuorum & oculis inſinuauit, & cordibus, vt Dominus Ieſus verè agnoſceretur reſuſcitatus, qui verè erat natus, & paſſus & mortuus. ¶Vnde beatiſsimi Apoſtoli omnesque diſcipuli, qui & de exitu crucis fuerant trepidi, & de fide reſurrectionis ambigui, ita ſunt veritate perſpicua roborati, vt Domino in cælorum eunte ſublimia, non ſolùm nulla afficerentur triſtitia, ſed etiam magno gaudio replerentur. Et reuera magna erat
Luc.14 & ineffabilis cauſa gaudendi, cùm in conſpectu ſanctæ multitudinis ſuper omnium creaturarum cæleſtium dignitatem, humani generis natura conſcendere, ſupergreſſura angelicos ordines, & vltra archangelorum altitudines eleuanda, nec vllis ſublimitatibus modum ſuæ prouectionis habitura, niſi æterni patris recepta conſeſſu, illius gloriæ ſociaretur in throno, cuius naturæ copulabatur in filio. Quia igitur Chriſti aſcenſio, noſtra eſt prouectio, & quò præceſsit gloria capitis, eò ſpes vocatur & corporis, dignis dilectiſsimi exultemus gaudijs, & pia gratiorum actione lætemur. Hodie enim non ſolùm paradiſi poſſeſſores firmati ſumus, ſed etiam cælorum in Chriſto ſuperna penetrauimus, ampliora adepti per ineffabilem Chriſti gra-
Plus nobis Chriſtus contulit, quàm diabolus abſtulit. tiam, quàm per diaboli amiſeramus inuidiam. Nam quos virulentus inimicus, primi habitaculi felicitate deiecit, eos ſibi concorporatos Dei filius ad dexteram patris collocauit: cum quo viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo ſecundus de Aſcenſione Domini.

De exaltatione humanę naturæ per Chriſtum, de virtute fidei & Chriſti diuinitate.

SAcramentum dilectiſsimi ſalutis noſtræ, quam precio ſangui
nis ſui vniuerſitatis conditor æſtimauit, à die corporalis ortus
vſq; ad exitum paſsionis, per diſpenſationem humilitatis im-
pletum eſt. Et licet multa etiam in forma ſerui, diuinitatis ſi-
gna radiauerint, propriè tamen illius temporis actio ad demonſtrandam
ſuſcepti hominis pertinuit veritatem. Poſt paſsionem verò ruptis mortis
vinculis, quæ vim ſuam in eum, qui peccati erat neſcius, intendendo perdi
derat, infirmitas in virtutem, mortalitas in immortalitatẽ, contumelia tran
ſiuit in gloriam: quã Dñs Ieſus Chriſtus in multis manifeſtiſq; documen *Actor.1*
tis, multorum declarauit aſpectibus, donec triumphum victoriæ, quem re-
portarat à mortuis, inferret & cœlis. ¶ Sicut ergo in ſolennitate paſcha-
li reſurrectio Domini fuit nobis cauſa lætandi: ita aſcenſio eius in cœlos, *In Chriſti*
præſentium nobis eſt materia gaudiorum, recolentibus illam diem & ritè *aſcenſione*
venerantibus, qua naturæ noſtræ humilitas in Chriſto ſuper omnem cœli *unde lætã-*
militiam ſuper omnes ordines angelorum, & vltra omnium altitudinẽ po- *dum.*
teſtatum, ad Dei patris eſt prouecta conſeſſum. Quo ordine operum diui-
norũ nos fundati, nos ædificati ſumus, vt mirabilior fieret gratia Dei, cùm
remotis à conſpectu hominum, quæ meritò reuerentiam ſui ſentiebantur
indicere, fides non deficeret, ſpes nõ fluctuaret, charitas non teperet. ¶ Ma
gnarum enim hic vigor eſt mentium, & valdè fidelium lumen animarum
incunctanter credere, quæ corporeo non videntur intuitu, & ibi figere de-
ſiderium, quò nequeas inferre conſpectum. Hæc autem pietas, vnde in no-
ſtris cordibus naſceretur, aut quomodo quiſquam iuſtificaretur per fidẽ,
ſi in ijs tantùm ſalus noſtra cõſiſteret, quæ obtutibus ſubiacerent? Vnde & *Ioann.20.*
illi viro, qui de reſurrectione Chriſti videbatur ambigere, niſi in ipſius car-
ne veſtigia paſsionis & viſu exploraſſet & tactu, Quia vidiſti me, inqt Do-
minus, credidiſti: beati qui non viderunt & crediderunt. ¶ Vt igitur hu-
ius beatitudinis dilectiſsimi capaces eſſe poſſemus, expletis omnibus, quæ
Euangelicæ prædicationi & noui teſtamenti myſterijs congruebant, Do- *Lucæ 24.*
minus noſter Ieſus Chriſtus, quadrageſimo poſt reſurrectionem die, corã *Marci 16.*
diſcipulis eleuatus in cœlum, corporalis præſentiæ modum fecit, manſurus
in patris dextera, donec tempora multiplicandis Eccleſiæ filijs diuinitùs
præſtituta peragantur, & ad iudicandos viuos & mortuos in eadem carne,
in qua aſcendit, adueniat. Quod itaq; redemptoris noſtri conſpicuum fuit,
in ſacramenta tranſiuit, & vt fides excellentior eſſet ac firmior, viſioni do-
ctrina ſucceſsit, cuius authoritatem ſupernis illuminata radijs, credentium
corda ſequerentur. ¶ Hanc fidem aſcenſione Domini auctam, & ſancti
ſpiritus munere roboratam, non vincula, non carceres, non exilia, non fa-
mes, non ignis, non laniatus ferarum, nec exquiſita perſequentium crudeli-
tatibus ſupplicia terruerunt. Pro hac fide per vniuerſum mundum, non ſo-
lùm viri, ſed etiam fœminæ, nec tantùm impubes pueri, ſed etiam teneræ vir
gines, vſq; ad effuſionem ſui ſanguinis decertarunt. Hæc fides dæmonia e-
iecit, ægritudines depulit, mortuos ſuſcitauit. Vnde & ipſi beati apoſtoli, *Aſcenſio*
qui tot miraculis confirmati, tot ſermonibus eruditi, atrocitatem tamen *Domini*
dominicæ paſsionis expauerant, & veritatem reſurrectionis eius non ſine *quantũ a-*
hæſitatione ſuſceperant: tantùm de aſcenſione Domini profecerunt, vt qc- *poſtolos cõ-*
quid illis priùs intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim con- *firmarit.*
templationem animi, in diuinitatẽ ad patris dexterã conſedentis erexerãt,

nec

nec iam corporeæ viſionis tardabantur obiectu,quo minùs in id aciē mētis intenderent,quod nec à patre deſcendendo abfuerat,nec à diſcipulis aſcendendo diſceſſerat. Tunc igitur dilectiſsimi, filius hominis Dei filius excellentiùs ſacratiusq́; innotuit,cùm in paternæ maieſtatis gloriam ſe recepit,& ineffabili modo cœpit eſſe diuinitate præſentior,qui factus eſt hu
Ioann.14 manitate lōginquior.Tunc ad æqualem patri filium eruditior fides greſſu cœpit mētis accedere,& cōtrectatione in Chriſto corporeæ ſubſtātię,quę patre minor eſt,non egere:quoniam glorificati corporis manente natura, eò fides credentium vocabatur,vbi non carnali manu, ſed ſpiritali intellectu,par genitori vnigenitus tangeretur. Hinc illud eſt, quod poſt reſurre-
Ioan.20. ctionem ſuam Dominus Marię Magdalenę perſonā Eccleſiæ gerenti,cùm ad contactum ipſius properaret accedere, dicit : Noli me tangere : nondum enim aſcendi ad patrem meum , hoc eſt : Nolo vt ad me corporaliter venias,nec vt me ſenſu carnis agnoſcas. Ad ſublimiora te differo , maiora tibi præparo:cùm ad patrem aſcendero,tunc me perfectiùs veriusq́; palpabis,appræhenſura quod non tangis,& creditura quod non cernis. ¶ Cùm autem aſcendentem ad cœlos Dominū ſequaces diſcipulorum oculi intēta admiratione ſuſpicerent,adſtiterunt ipſis angeli duo, mirabili veſtium
Actor.1 candore fulgentes,qui & dixerunt:Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cœlum?Hic Ieſus qui adſumptus eſt à vobis in cœlum,ſic veniet,quemadmodum vidiſtis eum euntem in cœlum.Quibus verbis omnes Eccleſię filij docebantur,vt Ieſus Chriſtus in eadem,qua aſcenderat,carne venturus viſibilis crederetur,nec poſſet ambigi omnia illi eſſe ſubiecta,cui ab ipſo cor-
Luce 1. poreæ natiuitatis exordio famulatus ſeruiſſet angelicus.Sicut enim concipiēdum Chriſtum de ſpiritu ſancto beatæ virgini angelus nunciauit, ſic & æditum de virgine vox cœleſtium, paſtoribus cecinit. Sicut reſurrexiſſe à mortuis,ſupernorū nūciorū prima teſtimonia docuerūt,ſic ad iudicandū mūdū in ipſa carne venturū,angelorū officia prædicarūt,vt intelligerem',quantæ poteſtates ſint adfuturę cum iudicaturo, cui tātæ miniſtrarūt etiā iudicando. ¶ Exultemus itaq; dilectiſsimi gaudio ſpiritali,& digna apud Deum gratiarum actione lætantes,liberos cordis oculos ad illam altitudinem,in qua Chriſtus eſt,erigamus.Surſum vocatos animos deſideria terrena non deprimant, ad æterna prælectos peritura non occupent,viam veritatis ingreſſos fallaces illecebræ non retardent,& ita à fidelib.hæc temporalia decurrantur, vt peregrinari ſe in hac mundi valle cognoſcant : in qua etiam ſi quædam commoda blandiantur, non amplectenda nequiter, ſed tranſeunda ſunt fortiter. Ad hanc enim nos deuotionem beatiſsimus Petrus apoſtolus incitat,& ſecundum illam dilectionem, quam paſcendis Chriſti ouibus trina dominici amoris profeſsione concepit,obſecrans, di
Ioann. 21. cit : Chariſsimi obſecro vos tanquàm aduenas & peregrinos, abſtinere vos
1.Petr.2. à carnalibus deſiderijs, quæ militant aduerſus animā.Cui autem,niſi diabolo,carnales militant voluptates,qui animas ad ſuperna tendentes corruptibilium bonorum delectationibus obligare,& ab illis ſedibus, de quibus ille excidit,gaudet abducere? Contra cuius inſidias ſapienter debet fidelis quiſq; vigilare,vt inimicum ſuum,de eo quo tentatur,poſsit elidere.Nihil autem validius eſt dilectiſsimi contra diaboli dolos, quàm benignitas miſericordiæ & largitas charitatis,per quam omne peccatum aut declinatur,

Chriſtout angeli ſeruierint.

Charitate & miſericordia nihil cōtra diabolum efficacius

aut

aut vincitur.Sed huius ſublimitas virtutis non prius apprehenditur, quàm
illud quod ei aduerſarium eſt,ſubruatur.Quid autem tam inimicum miſe
ricordię & operibus charitatis,quàm auaritia,de cuius radice omnium ma
lorum germen emergit?Quæ niſi in ſuis fomitibus enecetur, neceſſe eſt vt
in agro cordis illius,in quo huiuſmodi planta conualuit ſpinæ potiùs tri-
buliq́ue vitiorum, quàm vllum veræ virtutis ſemen oriatur. Reſiſtamus
ergo dilectiſsimi huic tam peſtifero malo, & charitatem, ſine qua nul- 2.Cor.13
la virtus poteſt nitere,ſectemur, vt per hanc,qua ad nos Chriſtus deſcen-
dit,dilectionis viam, etiam nos ad ipſum poſsimus aſcendere, cui eſt cum
Deo patre & ſancto ſpiritu honor & gloria in ſæcula ſeculorum.Amen.

SERMO PRIMVS DE Pentecoſte.

D virtute ac miſsione ſpiritus ſancti in linguis igneis & de peccato in ſpiritum ſanctum.

HOdiernam ſolennitatem dilectiſsimi in præcipuis feſtis eſſe
venerandam,omnium catholicorum corda cognoſcũt. Nec
dubium eſt quanta huic diei reuerentia debeatur, quem ſpi-
ritus ſanctus excellentiſsimo ſui muneris miraculo conſecra
uit.Nam ab illo die, quo Dominus ſuper omnem cælorũ al-
titudinem ad dexteram Dei patris conſeſſurus aſcendit, decimus iſte eſt,
qui ab eiuſdem reſurrectione quinquageſimus nobis in eo,à quo cœpit, il
luxit,magna myſteria veterum ſacramentorum in ſe continens & nouo-
rum,quibus manifeſtiſsimè declaratur,& gratiam prænunciatã fuiſſe per
legem,& legem impletam eſſe per gratiam. Sicut enim Hebræo quondam Exod.19
populo ab Aegyptijs liberato,quinquageſimo die poſt immolationem a-
gni,lex data eſt in monte Sina,ita poſt paſsionem,qua verus Dei agnus oc- Actor.2.
ciſus eſt,quinquageſimo à reſurrectione eius die, in Apoſtolos plebemq́ue
credentium,ſpiritus ſanctus illapſus eſt,vt facilè diligens Chriſtianus agno
ſcat,initia veteris teſtamenti Euangelicis miniſtraſſe principijs, & ab eodẽ
ſpiritu conditum fœdus ſecundum, à quo primum fuerat inſtitutum.Nam
ſicut apoſtolica teſtatur hiſtoria, dum complerentur dies Pentecoſtes, eſ-
ſentq́ue omnes diſcipuli pariter in eodem loco,factus eſt repentè de cœlo
ſonus tanquam aduenientis ſpiritus vehementis:& repleuit totam domum
vbi erant ſedentes.Et apparuerunt illis diſpartitæ linguæ,tanquam ignis, ſe
ditq́ue ſupra ſingulos eorum.Et repleti ſunt omnes ſpiritu ſancto, & cœpe
runt loqui varijs linguis,prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis. O quàm
velox eſt ſermo ſapiẽtiæ,& vbi Deus magiſter eſt,quàm citò diſcitur,quod
docetur.Non eſt adhibita interpretatio ad audiendum, non cõſuetudo ad
vſum,non tempus ad ſtudium,ſed ſpirante vbi voluit,ſpiritu veritatis,pro-
priæ ſingularũ gentium voces,factæ ſunt in Eccleſiæ ore communes. Ab Ioan.3
hoc igitur die tuba Euangelicæ prædicationis intonuit,ab hoc die imbres
chariſmatum,flumina benedictionum,omne deſertum, & vniuerſam ari-
dam rigauerunt:quoniam ad renouandam faciem terræ ſpiritus Dei fereba
tur ſuper aquas,& ad veteres tenebras abigendas,nouæ lucis fulgura coru- Geneſ.1

ſcabant, cùm micantium ſplendore linguarum, & verbum Domini lucidum & eloquium conciperetur ignitum, cui ad creandum intellectū conſumendumq́; peccatū & efficacia illuminandi & vis ineſſet vrēdi. Quamuis autem dilectiſsimi, valdè fuerit ipſa rei geſtæ forma mirabilis, nec dubium ſit, in illo omnium humanarum vocum exultante * concentu, maieſtatem ſpiritus ſancti fuiſſe præſentem, nemo tamen exiſtimet in ijs, quæ corporeis viſa ſunt oculis, diuinam eius apparuiſſe ſubſtātiam. Natura enim inuiſibilis, & patri filioq́; communis, qualitatem muneris atque operis ſui, qua voluit ſignificatione mōſtrauit: proprietatem verò eſſentiæ ſuæ, in ſua deitate continuit: quia ſicut nec patrē, nec filium, ita nec ſpiritū ſanctū humanus poteſt viſus attingere. In trinitate enim diuina nihil diſsimile, nihil impar eſt, & omnia quæ de illa poſſunt ſubſtātia cogitari, nec virtute, nec gloria, nec æternitate diſcreta ſunt. Cumq́; in perſonarum proprietatibus alius ſit pater, alius ſit filius, alius ſit ſpiritus ſanctus, nō tamen alia deitas, nec diuerſa natura eſt: ſiquidem cum & de patre ſit filius vnigenitus, & ſpiritus ſanctus patris filijq́; ſit ſpiritus, nō ſicut quæcunq; creatura, quæ & patris & filij eſt: ſed ſicut cum vtroq; viuens, & potens, & ſempiternus, & ex eo quod eſt pater filiusq́; ſubſiſtens. Vnde cùm Dominus ante paſsionis ſuæ diem diſcipulis ſuis ſancti ſpiritus ſponderet aduentū: Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis modò illa portare: cùm autem venerit ille ſpiritus veritatis, diriget vos in omnē veritatē. Nō enim loquetur à ſemetipſo, ſed quæcunq; audiet, loquetur, & futura annunciabit vobis. Omnia quæ habet pater, mea ſunt, propterea dixi, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis. Non ergo alia ſunt patris, alia filij, alia ſpiritus ſancti, ſed quæcunq; habet pater, habet & filius, habet & ſpiritus ſanctus, nec vnquam in illa trinitate defuit iſta communio. Quia hoc eſt ibi omnia habere, quod ſemper exiſtere: nulla ibi tempora, nulli gradus, nullæ differentiæ cogitētur, & ſi nemo de Deo poteſt explicare quod eſt, nemo audeat affirmare quod non eſt. Excuſabilius enim eſt de natura ineffebili non eloqui digna, quàm definire contraria. Quicquid itaq; de ſempiterna & incommutabili gloria patris, pia poſſunt corda concipere, hoc ſimul & de filio, & de ſpiritu ſancto, inſeparabiliter atq; indifferēter intelligāt. Ideo enim hanc beatā trinitatē, vnū confitemur Deū, quia in his tribus perſonis, nec ſubſtantiæ, nec potentiæ, nec volūtatis, nec operationis eſt vlla diuerſitas. Sicut ergo deteſtamur Arianos, q inter patrē & filiū aliquā volunt eſſe diſtantiā, ita etiā Macedonianos pariter deteſtamur: qui licet patri & filio tribuant æqualitatē, ſpiritū tamen ſanctū inferioris putant eſſe naturæ, non conſiderantes in eā blaſphemiam ſe incidere, quæ neq; in præſenti ſeculo, neq; in futuro ſit remittenda iudicio, dicente Domino: Quicunq; dixerit verbū contra filiū hominis, remittetur ei. Qui aūt dixerit contra ſpiritum ſanctum, non remittetur ei, neq; in hoc ſeculo, neq; in futuro. Permanens itaq; in hac impietate, ſine venia eſt, quia excluſit eum à ſe, per quem poterat confiteri. Nec vnquā peruenit ad indulgentiæ remediū, q patrocinaturum ſibi non habet aduocatū. Ab ipſo enim eſt inuocatio patris, ab ipſo ſunt lachrymæ pœnitentium, ab ipſo ſunt gemitus ſupplicantium. Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in ſpiritu ſancto, cuius æqualem cum patre & filio omnipotentiā vnāq; deitatē euidētiſsimè prædicat Apoſtolus, dicens: Diuiſiones aūt gratiarum ſunt, idem aūt ſpiritus. Et diuiſiones mini-

[Margin notes: *concentu — Ioann. 16. — In ſancta Trinitate nulla diuerſitas. — Ariani. Macedoniani. — Matt. 12. — Peccatū in ſpiritū ſanctū cur ſit irremiſſibile. — 1. Corin. 12 — Ibidem.]

niſtrationum ſunt, idem autem Dominus. Et diuiſiones operationũ ſunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus. His dilectiſsimi alijſque documentis, quibus innumerabiliter diuinorum eloquiorum coruſcat authoritas, ad venerationem Pentecoſtes vnanimiter incitemur, exultantes in honorem ſancti ſpiritus, per quem omnis Eccleſia catholica ſanctificatur, omnis anima rationalis imbuitur. Qui inſpirator fidei, doctor ſcientiæ, fons dilectionis, ſignaculum caſtitatis, & totius eſt cauſa virtutis. Gaudeant fidelium mentes, quòd in toto mundo vnus Deus, pater & filius & ſpiritus ſanctus, omnium linguarum confeſsione laudatur, quodque illa ſignificatio, quæ in ſpecie ignis apparuit, & opere perſeuerat, & munere. Ipſe enim ſpiritus veritatis, facit domum gloriæ ſuæ luminis ſui nitore fulgere, & in templo ſuo, nec tenebroſum aliquid vult eſſe, nec tepidum: de qua ope atque doctrina etiam ieiuniorum nobis atque eleemoſynarum eſt collata purgatio. Nam hunc venerabilem diem ſequitur ſaluberrimæ obſeruantiæ conſuetudo, quam vtiliſsimam ſibi omnes ſancti ſemper experti ſunt, & ad quam ſedulò celebrandam, paſtorali vos ſolicitudine cohortamur: vt ſi quid macularum proximis diebus negligentia incauta contraxerit, id & ieiunij cenſura caſtiget, & deuotio pietatis emendet. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem in idipſum conſueta deuotione vigilias celebremus, per Chriſtum dominum noſtrum: Amen.

Ieiunia è ſpiritu ſancto manatunt.

Sermo ſecundus de Pentecoſte.

De Myſterio Trinitatis, de miſsione ſpiritus ſancti & Manichæorum impietate.

PLeniſsimè quidem nobis dilectiſsimi cauſam atque rationem ſolennitatis hodiernæ diuinorum eloquiorum textus oſtendit, quo ſanctum ſpiritum quinquageſimo poſt Domini reſurrectionem die, qui ab aſcenſione eius eſt decimus, infuſum Chriſti diſcipulis, ſicut promiſſus ſperabatur, agnouimus. Sed ad nouos Eccleſiæ filios inſtruendos, addendum eſt etiam noſtri ſermonis obſequium. Non enim timemus vt ſpiritales & eruditi nota faſtidiant, ad quorum fructum pertinet, vt quàm plurimis inſinuari velint, quod ipſi cũ magna* ſui vtilitate didicerunt. Fiat ergo per corda omnium, diſpenſatio munerum diuinorum, & ſeruitutem oris noſtri, docti indoctique non ſpernant: illi vt probent ſe amare, quod norunt, iſti vt oſtendant ſe deſiderare, quod neſciunt. Huic enim præparationi noſtræ aderit ipſius largitas, de cuius loqui maieſtate geſtimus, vt ad profectum totius Eccleſiæ & vos capaces, & nos faciat abundantes. Cùm igitur ad intelligendam dignitatem ſpiritus ſancti aciem mentis intendimus, nihil diuerſum ab excellentia patris & filij cogitemus, quia in nullo ab vnitate ſua diſcrepat diuinitatis eſſentia. Sempiternum eſt patri, conſempiterni ſibi filij ſui eſſe genitorem. Sempiternum eſt filio, intemporaliter à patre eſſe progenitum. Sempiternum quoque eſt ſpiritui ſancto ſpiritum eſſe patris & filij: vt nunquam pater ſine filio, nunquã filius ſine patre, nunquam pater & filius fuerint ſine ſpiritu ſancto, & omnibus exiſtẽtiæ gradibus excluſis, nulla ibi perſona ſit anterior, nulla poſte-

**humilitate*

De ſpiritu ſ. quid ſentiendum.

 rior:

rior. Huius enim beatæ Trinitatis & incommutabilis deitatis, vna eſt ſubſtantia, indiuiſa in opere, & concors in voluntate, par in omnipotentia, æqualis in gloria. De qua cũ ſancta ſcriptura ſic loquitur, vt aut in factis aut in verbis aliquid adſignet, quod ſingulis videatur conueniſſe perſonis, non perturbatur fides catholica, ſed docetur, vt per proprietatem aut vocis aut operis, inſinuetur nobis veritas Trinitatis, & non diuidat intellectus, quos diſtinguit auditus. ¶ Ob hoc enim quædam ſiue ſub patris, ſiue ſub filij, ſiue ſub ſpiritus ſancti appellatione promũtur, vt confeſsio credentium in Trinitate non erret. Quæ cum ſit inſeparabilis, nunquàm intelligeretur eſſe Trinitas, ſi ſemper inſeparabiliter diceretur. Bene ergo ipſa difficultas loquendi cor noſtrum ad intelligentiam trahit, & per infirmitatem noſtram cœleſtis doctrina nos adiuuat, vt qa in deitate patris & filij & ſpiritus ſancti, nec ſingularitas eſt, nec diuerſitas cogitanda, vera vnitas & vera Trinitas poſsit quidem aliquatenus mente ſentiri, ſed non poſsit ſimul ore proferri. *Fides S. trinitatis.* Fundata igitur in cordibus noſtris fide dilectiſsimi, qua ſalubriter credimus, quòd ſimul tota trinitas vna virtus eſt, vna maieſtas, vna ſubſtantia, indiſcreta opere, inſeparabilis dilectione, indifferens poteſtate, ſimul implens omnia, ſimul continens vniuerſa. Quod enim eſt pater, hoc eſt & filius, hoc eſt & ſpiritus ſanctus: & vera deitas, in nullo eſſe aut minor aut maior poteſt: quæ ſic in tribus confitenda eſt perſonis, vt & ſolitudinẽ nõ recipiat Trinitas, & vnitatem ſeruet æqualitas. Hac, inquam, dilectiſsimi fide firmiter appræhenſa, non ambigamus, quòd cùm in die Pentecoſtes diſcipulos Domini ſpiritus ſanctus impleuit, non fuit inchoatio muneris, ſed adiectio largitatis: quoniã & patriarchæ & prophetæ & ſacerdotes, oẽsq; ſancti, qui prioribus fuere temporibus, eiuſdem ſunt ſpiritus ſancti ſanctificatione vegetati: & ſine hac gratia nulla vnquàm inſtituta ſacramenta, nulla ſunt celebrata myſteria: vt eadem ſemper fuerit virtus chariſmatum, quamuis non eadem fuerit menſura donorum. ¶ Ipſi quoq; beati Apoſtoli ante paſsionem Domini ſpiritu ſancto non carebant, nec potentia huius virtutis aberat ab operibus Saluatoris. *Lucæ 11.* Et cùm diſcipulis daret infirmitatũ curationẽ, & eijciendorũ dæmonũ poteſtatẽ, eius vtiq; ſpiritus largiebatur effectum, in quo ipſum immundis ſpiritibus imperantem Iudæorũ negabat impietas, & diuina beneficia diabolo deputabat. Vnde taliter blaſphemantes, *Matt. 12* meritò illam Domini excepere ſententiam, qua ait: Omne peccatum & blaſphemia remittetur hominibus: Spiritus autem blaſphemia nõ remittetur hominibus. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra ſpiritum ſanctũ, non remittetur ei, neque in hoc ſeculo, neque in futuro. Vnde manifeſtum eſt, peccatorum remiſsionẽ ſine ſpiritus ſancti aduocatione non fieri, nec quenquã ſine illo, ſicut expedit, ingemiſcere, aut ſicut oportet orare, dicente Apoſtolo: *Rom. 8.* Quid enim oremus ſicut oportet, neſcimus, ſed ſpiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. *1. Cor. 12.* Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum, niſi in ſpiritu ſancto: quo vacuari nimis exitiabile eſt, nimisq; mortiferũ, quia nunquàm veniam meretur, qui ab interceſſore deſeritur. ¶ Omnes igitur dilectiſsimi, qui in Dominũ Ieſum crediderant, infuſum ſibi habebant ſpiritum ſanctum, & remittendorum peccatorum iam tunc apoſtoli acceperant poteſtatem, quando poſt reſurrectionem ſuam Dominus inſufflauit, *Ioan. 20.* & dixit: Accipite ſpiritum ſanctum, quorũ remiſeritis peccata, remittentur

tur eis, & quorum retinueritis, retinebuntur. Sed illi perfectioni, quæ erat diſcipulis conferenda, maior gratia & abundantior inſpiratio ſeruabatur, per quam, & quæ nõdum acceperant, ſumerent, & excellentiùs poſſent habere, quæ ſumpſerant. Propter quod Dominus dicebat: Adhuc multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis illa portare modò. Cum autem venerit ſpiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatem. Non enim loquetur à ſemetipſo, ſed quę audierit, loquetur, & futura annunciabit vobis. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annunciabit vobis. ¶ Quid ergo eſt, quòd Dominus promittens diſcipulis ſpiritum ſanctum, qui iam dixerat, Omnia quæ audiui à patre meo, nota feci vobis: Adhuc, inquit, multa habeo vobis dicere, ſed non poteſtis portare modò? Quum autem venerit ſpiritus ille veritatis, ille vos diriget in omnem veritatem? Nunquid ſeſe Dominus inferioris ſcientiæ volebat intelligi, aut minus aliquid quam ſpiritum ſanctum à patre didiciſſe? cùm ipſe ſit veritas, & nihil pater, nihil ſpiritus poſsit dicere ſine verbo, ideoq; dictum ſit: De meo accipiet, quoniã quod accipit ſpiritus, patre dante, dat filius? Non itaq; alia erat inſinuanda veritas, nec alia prædicanda doctrina: ſed oportebat capacitatem eorum, qui docebantur, augeri & multiplicari conſtantiam illius charitatis, quæ omnem formidinem foras mitteret, & furorem perſequentium non timeret. Quod vtiq; apoſtoli, poſteaquàm ſpiritus ſancti noua abundantia ſunt repleti, ardentiùs velle & efficaciùs poſſe cœperunt, *proficientes à præceptorum ſcientia ad tolerantiam paſsionum: vt ſub nulla iam tempeſtate trepidantes, fluctus ſeculi & elationes mundi, fide ſupergrediente calcarẽt, & morte contẽpta, omnib. gentibus Euangeliũ veritatis inferrent. ¶ Quod verò addidit Dominus, dicens: Quæcunq; audierit, loquetur, & futura annunciabit vobis, non ſegni intellectu dilectiſsimi, nec tranſitorio accipiamus auditu. Præter alias enim veritatis locutiones, quibus Manichæorum confutatur impietas, hac apertiſsimę ſententia totum ſacrilegæ falſitatis dogma proſternitur. Nam vt magnum quendam & ſublimem viderentur ſequi authorem, in Magiſtro ſuo Manichæo apparuiſſe ſpiritum ſanctum crediderunt, promiſſumq; à Domino paracletum non priùs veniſſe, quàm hic infelicium deceptor oriretur, in quo ita ſpiritus ſanctus manſerit, vt nõ aliud fuerit Manichęus ipſe, quàm ſpiritus, qui ꝑ miniſterium corporeę vocis & linguæ, diſcipulos ſuos in omnem induceret veritatem, & nunquam cognita præteritorum ſecreta ſeculorum reſeraret. Quod quàm ſit ridiculum quanq; vanum, tæderet oſtendere, niſi adhuc quoſdam non puderet hoc credere. ¶ Manichæus ergo magiſter falſitatis diabolicæ, & cõditor ſuperſtitionis obſcœnæ, eo tempore damnandus innotuit, quo poſt reſurrectionem Domini ducenteſimus & ſexageſimus annus impletus eſt, Probo Imperatore, Paulinoq; conſule, cùm octaua iam in Chriſtianos ebulliret ꝑſequutio, & innumera martyrũ millia ipſius ſuis victorijs probauiſſent, impletũ eſſe, quòd Dominus promiſerat, dicens: Cùm autem tradent vos, nolite cogitare, quomodo aut quid loquamini. Dabitur eñ vobis in illa hora, quid loquamini. Non enim vos eſtis qui loquimini; ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis. Non ergo potuit promiſsio Domini tanta ꝑ ætatũ interualla differri, nec ille ſpũs veritatis, quẽ mũdus non accepit impiorum, ita ſeptiformem illam donorũ ſuorũ cõtinuit largitatẽ, vt tot Eccleſiæ generationes, ſapientia & intellectu, conſilio & fortitudine, ſcientia

Ioann. 16.

** proficiſcentes.*

Manichæi quid de ſectæ ſuæ authore ſenſerint.

Manes, ſiue Manichæus quã do extiterit.

Septem dona ſpiritus ſancti.

& pietate atque ipſo Dei timore fraudaret, donec prodigioſus turpium mendaciorum ſignifer naſceretur, cui nec hoc quidem tribui poteſt, quòd vel exiguam diuinæ inſpirationis acceperit portionem: quoniam & hic de illa mundi extitit parte, quæ non poteſt ſpiritum veritatis accipere. Repletus enim ſpiritu diaboli, ſpiritui reſtitit Chriſti, & cùm ſanctis Dei hoc paracleti doctrina contulerit, vt futura prædicerent, hic ne falſitates eius ipſe rerum proceſſus argueret, ridendarum impudentiam fabularum in præteritas retorſit ætates. Et quaſi nihil nos de ſempiternitate creatoris, nihil de ordine creaturæ in vniuerſum mundum bene lex ſancta & diuinitus inſpirata prophetia docuiſſet, in contumeliã Dei, & omniũ iniuriam naturarũ, inexplicabiliũ mendaciorũ monſtra contexuit. Quib. tandẽ ſuas inſinuaturus inſanias, niſi multùm inceſtis, & nimiùm à lumine veritatis auerſis? qui ſiue per ignorantiæ cæcitatẽ, ſiue per turpitudinis appetitũ, ad illa nõ ſacra, ſed execramẽta perueniunt, quæ propter cõmunem verecundiã nõ ſunt noſtro ſermone promenda, cùm iam abundatiſsimè ipſorũ ſint confeſsione patefacta. ¶ Nulli ergo veſtrũ dilectiſsimi ſuadeatur, quòd tantæ impietatis authorẽ ſpiritus ſanctus aliqua ex parte dignatus ſit. Nihil ad iſtũ prorſus de illa virtute peruenit, quam Eccleſiæ ſuæ Chriſtus & promiſit, & miſit.

Ioan. 7. Dicente enim Ioanne: Spiritus nondum fuerat datus, quia Ieſus nondũ fuerat clarificatus, Domini aſcenſio, dandi ſpiritus fuit ratio: quem ille neceſſe eſt vt neget datum, qui ad conſeſſum paternæ dexteræ verum in Chriſto hominem negat eſſe prouectum. Nos autem dilectiſsimi ad beatam æternitatem & animæ & carnis per regenerationem ſancti ſpiritus adoptati, ſacratiſsimi feſti iſtius diẽ, rationabili obſequio & caſta lætitia celebremus, cõfitentes cum beato Paulo apoſtolo, quòd Dominus Ieſus Chriſtus aſcendẽs in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus: vt Euangelium Dei per omñe humanæ vocis eloquiũ prædicetur, & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Ieſus in gloria eſt Dei patris. ¶ Ad præſentem autem ſolennitatem etiam iſta nobis eſt adſumenda deuotio, vt ieiunium, quod ex Apoſtolica traditione ſubſequitur, ſancta obſeruãtia celebremus: quia & hoc inter maxima ſancti ſpiritus dona numerandum eſt, quòd nobis aduerſum illecebras carnis & inſidias diaboli, ieiuniorum ſunt collata præſidia, quibus omnes tentationes Deo adiuuante vincamus. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatum Petrum apoſtolum vigilias celebremus, patrocinante eodem ſpiritu orationibus noſtris, vt in omnibus miſericordiam Dei obtinere mereamur, per eundem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum viuentem & regnantem cum patre, & eodem ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

Pſalm 67. Epheſ. 4. Philip. 2.

Ieiunia quatuor tẽporum, apoſtolicæ ſunt traditionis.

Sermo tertius de Pentecoſte.

Quòd opera Trinitatis ſint indiuiſa, & de cauſa incarnationis, & æqualitate perſonarum.

Hodiernam dilectiſsimi feſtiuitatem toto terrarum orbe venerabilem ille ſancti ſpiritus conſecrauit aduentus, qui poſt reſurrectionẽ Dñi quinquageſimo die in apoſtolos populũq; credentium, ſicut ſperabatur, influxit. Sperabatur autem, quia illum Dominus Ieſus promiſerat adfuturum, non vt tũc primùm eſſe ſan-

Actor. 2. Luce 24. Actor. 1.

ſanctorum habitator inciperet:ſed vt ſacrata ſibi pectora,& feruētiùs accenderet,& copioſiùs inundaret, cumulans ſua dona, non inchoans, nec ideo nouus opere,quia ditior largitate. Nunquã enĩ ab omnipotentia patris & filij & ſpiritus ſancti eſt diſcreta maieſtas,& quicquid in diſpoſitione rerum omnium agit diuina moderatio,ex totius venit prouidentia Trinitatis. Vna eſt ibi benignitas miſericordiæ, vna cenſura iuſtitiæ, nec aliquid eſt in actione diuiſum, vbi nihil eſt in voluntate diuerſum. ¶ Quæ ergo illuminat pater,illuminat filius,illuminat ſpiritus ſanctus. Cumq; alia ſit perſona miſsi,alia mittentis,alia promittentis,ſimul nobis & vnitas manifeſtatur & Trinitas,vt eſſentia habens æqualitatem, & non recipiens ſolitudinem,& eiuſdem ſubſtãtiæ,& non eiuſdem intelligatur eſſe perſonæ. Quòd ergo ſalua cooperatiōe inſeparabilis deitatis,quædam pater,quædã filius,quædam propriè ſpiritus ſanctus exequitur,noſtræ redemptionis diſpoſitio,noſtræ ſalutis eſt ratio. Si enim homo ad imaginem & ſimilitudinem Dei factus in ſuæ honore naturæ manſiſſet,nec diabolica fraude deceptus,à lege ſibi poſita per concupiſcentiam deuiaſſet,creator mundi creatura non fieret,neq; aut ſempiternus temporalitatem ſubiret, aut æqualis Deo patri filius Deus,formam ſerui & ſimilitudinem carnis peccati adſumeret. ¶ Sed quia inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum, & aliter ſolui captiuitas humana non potuit,niſi cauſam noſtram ipſe ſuſciperet,qui ſine maieſtatis ſuæ damno,& verus homo fieret, & ſolus peccati contagiũ non haberet,diuiſit ſibi opus noſtræ reparationis miſericordia Trinitatis,vt pater propitiaretur,filius propitiaret,ſpiritus ſanctus igniret. Oportebat enim vt aliquid etiam ſaluandi pro ſe agerent, & conuerſis ad redemptorem cordibus,ab inimici dominatione deſciſcerent. Quoniã, ſicut Apoſtolus ait: Miſit Deus ſpiritum filij ſui in corda noſtra clamantē, Abba pater. Vbi autem ſpiritus Domini,ibi libertas. Et nemo poteſt dicere Dominum Ieſum,niſi in ſpiritu ſancto. ¶ Si ergo duce gratia dilectiſsimi fideliter ſapienterq; noſcamus,quid patri,quid filio,quid ſpiritui ſancto in reparatione noſtra proprium, quidúe commune ſit,ea quæ pro nobis humiliter & corporaliter geſta ſunt,ita proculdubiò ſuſcipiemus, vt nihil indignum de vna atque eadem Trinitatis gloria ſentiamus. Quamuis enim nulla mens ad cogitandum de Deo,nulla ad loquendum lingua ſufficiat,tamen quantumcunq; illud eſt, quod humano intellectu de eſſentia paternæ deitatis attingitur,niſi vnum atq; idem eſt, cùm vel de vnigenito eius,vel de ſpiritu ſancto cogitatur,non piè ſapitur,ſed nimis carnaliter cogitatur,et ipſum qđ de patre congruēter ſentiri videbatur,amittitur:quia à tota Trinitate receditur,ſi in ea vnitas non tenetur. Nulla aũt ratione verè eſt vnũ, quod aliqua eſt inæqualitate diuerſum. ¶ Quũ igitur ad confitendũ patrē & filiũ & ſpiritũ ſanctũ aciē mentis intendimus,procul ab animo formas viſibiliũ rerũ & ætates temporaliũ naturarũ,procul corpora locorũ & loca corporum repellamus. Diſcedat à corde,quod ſpatio extenditur,quod fine concluditur,& quicquid nec ſemper vbique, nec totum eſt. Cogitatio de deitate Trinitatis concepta, nihil per diſtantiam intelligat, nihil per gradus quærat. At ſi quid de Deo dignum ſenſerit, nulli hoc ibi audeat negare perſonæ,tanquã honorificentiùs patri adſcribat,quod filio ſpirituiq; non tribuat. Non eſt pietas vnigenito præferre genitorē:filij contumelia, patris eſt iniuria: quod vni demitur,vtriq; detrahitur. Nam cùm

illis

Margin notes: Opera Trinitatis indiuiſa. — Geneſ. 1. — Sapien. 2. — Galat. 4. — 2. Corin. 3 — 1. Cor. 12. — De Trinitate qui ſit cogitandũ

illis & ſempiternitas ſit communis & deitas,nec omnipotens pater,nec in-commutabilis æſtimatur,ſi aut minorem ſe genuit,aut quem non habuit, habendo profecit. ¶ Dicit quidem Dominus Ieſus diſcipulis ſuis, ſicut
Ioann. 14. Euangelica lectione recitatum eſt : Si diligeretis me, gauderetis vtique,
Ioann. 10. quia ad patrē vado,quia pater maior me eſt.Sed hoc illæ aures, quæ ſæpiùs
Ioann. 14. audierunt,Ego & pater vnū ſumus,&, Qui me videt,videt & patrē,ſine deitatis accipiunt differentia,nec de illa hoc eſſentia intelligunt,quā ſempiternam cum patre & eiuſdem naturæ nouerunt eſſe firma ratione. Cōmendatur ergo etiam ſanctis apoſtolis in incarnatione verbi dominici humana prouectio,& qui denunciato ſibi Domini turbabantur abſceſſu,ad æterna
Ibidem. gaudia honoris ſui incitantur augmēto.Si diligeretis me, inquit, gauderetis vtique,quia vado ad patrem,hoc eſt, ſi perfecta ſcientia videretis, quid vobis gloriæ confertur per hoc,quòd ex Deo patre genitus,etiam ex homine matre ſum natus, quòd Dominus æternorū, vnus volui eſſe mortalium, quòd viſibilem me inuiſibilis præbui, quòd formā ſerui in forma Dei ſempiternus accepi,gauderetis,quia vado ad patrem. ¶ Vobis enim præſtatur hæc aſcenſio, & ſuper omnes cœlos ad patris dexteram collocanda veſtra in me humilitas eleuatur. Ego autē qui hoc ſum cum patre,quod pater eſt, indiuiduus cum genitore permaneo,& ſic ab illo, ad vos veniens, nō recedo,quemadmodum & vos ad illum rediens,non relinquo. Gaudete ergo, quia vado ad patrem,quia pater maior me eſt. Vniui enim vos mihi, & factus ſum filius hominis,vt vos filij Dei eſſe poſsitis. Vnde licet vnꝰ in vtroque ſim,tamen quo vobis conformor,patre ſum minor. Quòd autem à patre non diuidor,etiam meipſo ſum maior.Natura itaque quæ minor eſt patre,vadat ad patrē,vt ibi ſit caro,vbi ſemper eſt verbum:& vna Eccleſiæ catholicæ fides,quem ſecundum humanitatem non diffidetur minorem,ſecundum deitatem credat æqualem. ¶ Contemnatur igitur dilectiſsimi vana & cæca verſutia hæreticæ impietatis,quæ ſibi huius ſentētię ſæua in-
Ioann. 15. terpretatione blanditur,ac dicente Domino: Omnia quæ habet pater,mea ſunt, non intelligit ſe patri demere,quicquid filio audet negare: & ita in his,quæ humana ſunt,deſipit,vt putet,quòd ideò vnigenito paterna defuerint,quia noſtra ſuſcepit.Nō minuit in Deo miſericordia poteſtatem, nec delata reconciliatio creaturæ, ſempiternæ defectus eſt gloriæ. Quæ habet pater,habet filius,& quæ habet pater & filius, habet & ſpiritus ſanctus: qa tota ſimul Trinitas eſt vnus Deus.Hanc autem fidem terrena ſapientia non reperit,nec opinio humana perſuaſit,ſed ipſe vnigenitus filius docuit, ipſe ſpiritus ſanctus inſtituit,de quo nihil eſt aliter,quàm de patre & filio ſentiendum.Quia licet non ſit pater,non ſit filius,non tamē eſt à patre filioq; diuiſus,& ſicut propriam habet in Trinitate perſonam, ita vnam habet in patris & filij deitate ſubſtantiam,omnia implentem, omnia continentem, & cum patre & filio vniuerſa moderantem, per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO PRIMVS DE IEiunio pentecoſtes.

De abſtinentia ac carnis afflictione, & neminem in hac vita eſſe ſecurum.

Ho-

HOdiernam dilectiſsimi feſtiuitatem deſcenſione ſpiritus ſancti conſecratam ſequitur, vt noſtis, ſolenne ieiunium, quod animis corporibusque curandis ſalubriter inſtitutum, deuota nobis eſt obſeruantia celebrandum. Repletis namque apoſtolis virtute promiſſa, & in corda eorum ſpiritu veritatis ingreſſo, non ambigimus inter cætera cœleſtis ſacramenta doctrinæ, hanc ſpiritalis continentiæ diſciplinam de paracleti magiſterio primitùs fuiſſe conceptam, vt ſanctificatæ ieiunio mentes conferendis ſibi chariſmatibus fierent aptiores. Aderat quippe Chriſti diſcipulis protectio omnipotētis auxilij, & principibus naſcentis Eccleſiæ tota patris filijque diuinitas, in præſentia ſancti ſpiritus præſidebat. Sed contra inſtantes impetus perſequentium, cōtra minaces fremitus impiorum, non corporis fortitudine, nec carnis erat saturitate certandum, cùm hoc maximè hominis interiora corrumpat, quod exteriora delectat, & tanto fiat rationalis anima purgatior, quanto fuerit ſub ſtantia carnis afflictior. Ij itaque doctores, qui exemplis & traditionibus ſuis omnes Eccleſiæ filios imbuerunt, tyrocinium militiæ Chriſtianæ ſanctis ieiunijs inchoarunt, vt contra ſpiritales nequitias pugnaturi, abſtinentiæ arma caperent, quibus incentiua vitiorum truncarent. Inuiſibiles enim aduerſarij, & incorporales hoſtes, non erunt contra nos validi, ſi nullis carnalibus deſiderijs fuerimus immerſi. Cupiditas quidem nocendi in tentatore perpetua eſt, ſed inermis atque inefficax erit, ſi nihil in nobis vnde cōtra nos pugnet, inuenerit. Quis autem hac fragili carne circundatus, & in iſto mortis corpore conſtitutus, etiam qui multùm valideque profecerit, ita iam de ſua ſalute ſecurus ſit, vt ab omni ſe illecebrarum periculo credat alienum? Donet licet ſanctis ſuis quotidianam gratia diuina victoriam, nō aufert tamen dimicādi materiam. Quia & hoc ipſum de miſericordia protegentis eſt, qui naturæ mutabili, ne de confecto prælio ſuperbiret, ſemper voluit ſupereſſe quod vinceret. Igitur poſt ſanctæ dies lætitiæ, quos in honorem Domini à mortuis reſurgentis, ac deinde in cœlos aſcendentis, exegimus, poſtque perceptum ſancti ſpiritus donum, ſalubriter & neceſſariè conſuetudo eſt ordinata ieiunij, vt ſi quid fortè inter ipſa feſtiuitatum gaudia, negligens libertas & licentia inordinata præſumpſit, hoc religioſæ abſtinentiæ cenſura caſtiget. Quæ ob hoc quoque ſtudioſius exequenda eſt, vt illa in nobis, quæ hac die Eccleſiæ diuinitùs ſunt collata, permaneant. Templum enim facti ſpiritus ſancti, & maiore quàm vnquam copia diuini fluminis irrigati, nullis debemus concupiſcentijs vinci, nullis vitijs poſsideri, vt virtutis habitaculum, nulla ſit contaminatione pollutum. Quod vtiq; regente atque adiuuante Domino omnibus obtinere poſsibile eſt, ſi per ieiunij purificationem ac per miſericordiæ largitatem ſtudeamus & peccatorum ſordibus liberari, & charitatis fructibus eſſe fœcundi. Quicquid enim in cibos pauperum, in curationes debilium, in precia captiuorū, & in quælibet opera pietatis impenditur, non minuitur, ſed augetur, nec vnquam apud Deum perire poterit, quod fidelis benignitas erogarit, dum quodcunque tribuit ad ſubſidium, id ſibi recondit ad præmium. Beati enim miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus: neq; delictorum memoria erit, vbi teſtimonium pietatis adfuerit. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato àutem apud beatiſsimum Petrum Apoſtolum vigilias celebremus, cuius nos orationibus, & à ſpiritalibus inimicis & à corporeis hoſtibus con-

Ieiunia Eccleſiæ ſancto ſpiritu authore inſtituta.

Ieiunia ſalubriter inſtituta.

Matth. 5

Orant ſancti pro nobis.

bus confidimus liberari,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo ſecundus de ieiunio Pentecoſtes.

De ieiunio Chriſtianorum, Iudæorum, hæreticorum & paganorum.

Quæ Eccleſia generatim obſeruat,apoſtolicæ ſũt traditiõis. Dubitandum non eſt dilectiſsimi, omnem obſeruantiam Chriſtianam eruditionis eſſe diuinæ,& quicquid ab Eccleſia in cõſuetudinem eſt deuotionis receptum,de traditione apoſtolica & de ſancti ſpiritus prodire doctrina,qui nunc quoque cordibus fidelium ſuis præſidet inſtitutis, vt ea omnes & obedienter cuſtodiant,& ſapienter intelligant.Nam cùm in die Pentecoſtes, quē à paſcha Domini quinquageſimum celebramus, promiſſus à Domino ſpiritus ſanctus,expectantium mentes maiori quàm vnquam copia & clariore præſentia ſuæ maieſtatis impleuerit,manifeſtiſsimè patet inter cætera Dei mu-
Ieiunia autore Deo inſtituta. nera,ieiuniorum quoq; gratiam,quæ hodiernam feſtiuitatem indiuiſa ſub ſequitur,tunc fuiſſe donatam,vt ſicut fuit concupiſcentia initium peccatorum,ita ſit continentia origo virtutum. In exercendo autem hoc Dei munere,non ideò ſegniores eſſe debemus,quia & Iudæi & hæretici ſæpè ab edendi libertate,ſe continent,& apud ipſos paganos ſunt quædam vana ieiunia.Aliud enim agit ſub veritate ratio, aliud ſub falſitate deceptio. Apud nos fides ſanctificat etiam manducantem,apud illos infidelitas polluit ieiu
Rom. 14. nantem. Vnde quia extra Eccleſiam catholicam nihil eſt integrum, nihil caſtum,dicente Apoſtolo: Omne quod non eſt ex fide,peccatũ eſt,cum diuiſis ab vnitate corporis Chriſti,nulla ſimilitudine comparamur,nulla cõmunione miſcemur,quod vtique nobis ſaluberrimum maximumq; ieiunium eſt.Ad virtutem enim continentiæ nihil prius pertinet, quàm ab erroribus abſtinere:quia tunc demum bene ambulatur, cùm per viam veritatis inceditur.Nam quia anguſta & ardua declinantes,procliuia & lata ſectando, citò in perditionem deueniunt, melior eſt gradus lentior per iter rectum,q̃ velocitas feſtina per deuium.Agnoſcat ergo catholicus Chriſtia-
1.Corin.13 nus fructus ieiunij ſui, quod etiam inter maximas largitates ſterilißimum erit,niſi de ſancti ſpiritus rigatione proceſſerit. Cùm eñ dicat Apoſtolus,
Roman. 3. nullas ſibi virtutes ſine charitate prodeſſe,idemq; dicat,charitatē Dei diffuſam eſſe in cordibus noſtris per ſpiritum ſanctum,qui datus eſt nobis,cauēdum eſt,ne bona,quæ facere ſine bonitate non poſſumus, elatione perda-
1.Corin.2. 2.Cor.10. mus.Nam omni ſe meritò laude diſpoliat,qui de ſtudij induſtriæ ſuæ in ſe
Hierem. 9 magis quàm in Dño gloriatur,cùm beatus Dauid doceat in ſanctorum ope
Pſalm. 67 ribus Deũ eſſe laudandũ, dicens:Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, Deus Iſrael ipſe dabit virtutem & fortitudinem plebi ſuæ.Et iterum:Domine in lumi-
Pſalm.88. ne vultus tui ambulabũt,& in nomine tuo exultabunt tota die,& iniuſtitia tua exultabuntur: quoniam gloria virtutis eorum es tu. Et ideo dilectiſſimi ſecundum eruditionem ſpiritus ſancti, per quem Eccleſię Dei, omnium virtutum collata ſunt dona, ſuſcipiamus alacri fide ſolenne ieiunium, & in mandatis, quæ poterimus efficere, contineamus nos ab inflatione iactantiæ,ad Dei gloriam cuncta referentes, qui & bonarum eſt inſpirator voluntatum,& bonarum eſt author actionũ,dicẽte Domino:Sic

luceat

luceat lux veſtra coram hominibus,vt videant opera veſtra bona,& magni
ficent patrem veſtrum,qui in cælis eſt,qui viuit & regnat per omnia ſecu-
la ſeculorum,Amen.

Sermo tertius de Ieiunio Pentecoſtes.

De vtilitate ieiunii & eleemoſynarum.

SAnctarum ſolennitatum dilectiſsimi ordine celebrato, & ſpi
ritalis lætitiæ deuotione completa, oportet nos ad ſalubrita-
tem recurrere parcitatis, remediumque ieiunij & exercendis
mentibus & caſtigandis adhibere corporibus,vt quia nos ſa-
tus de hoc & diuina monita & propria experimenta docuerunt, primùm
per ſacratiſsimorum dierum recurſum diuinæ pietati gratias referamus,
quum ſanctas continentiæ delicias appetentes,aliquantulum nobis de ter-
renorũ ciborũ abundantia ſubtrahamus,ita vt proficiat eleemoſynis,quod
non impenditur menſis. Tunc enim demum ad animæ curationem profi-
cit medicina ieiunij,cùm abſtinentia ieiunantis eſuriem reficit indigentis.
Quia ergo ſcimus apud miſericordem Deum ieiunijs præcellere eleemoſy *Eleemoſynæ præſtant ieiunio.*
næ largitatem,dicente ipſo Domino:Date eleemoſynam,& omnia munda
ſunt vobis,ſi animas noſtras à peccatorum ſordibus cupimus emundari, e-
leemoſynam pauperibus non negemus, vt in die retributionis ad prome- Luc.11.
rendam Dei miſericordiam,miſericordiæ operibus adiuuemur, per Chri-
ſtum Dominum noſtrum,Amen.

Sermo quartus de Ieiunio Pentecoſtes.

De laude abſtinentiæ,& carnis caſtigatione.

INter omnia dilectiſsimi apoſtolicæ inſtituta doctrinæ, quæ
ex diuinæ inſtitutionis fonte manarunt,dubium non eſt, in-
fluẽte in Eccleſiæ principes ſpiritu ſancto,hanc primùm ab e-
is obſeruantiam fuiſſe conceptam,vt ſancti obſeruatione ieiu
nij,omnium virtutum regulas inchoarent, quia multùm ad præcepta Dei *Ieiuniorũ quanta uis*
exequenda prodeſſet,ſi Chriſtiana militia contra incentiua omnia vitiorũ
continentiæ ſe ſanctificatione muniret. Cùm enim per illecebram cibi ir-
repſerit prima cauſa peccati,quo ſalubriore Dei munere vtitur redempta li
bertas,quàm vt nouerit abſtinere à conceſsis,quæ frenare ſe neſciuit à veti-
tis? Omnis quidem creatura Dei bona eſt, & nihil eſt abijciendum, quod 1.Tim.4
cum gratiarum actione percipitur:ſed non ad hoc creati ſumus, vt fœda &
impudenti auiditate omnes mundi copias expetamus,tanquam quod licet
ſumi,non liceat prætermitti. Laudetur Deus, qui hominum vſui tam mul-
ta donauit,ſed agnoſcat rationalis animus,maiores delitias menti datas eſ- Eccl.18
ſe quàm carni:& cùm audit ſibi per ſpiritum ſanctũ dici:Poſt concupiſcẽ-
tias tuas non eas,& à voluntate tua auertere, intelligat ſibi contra omnia,
quæ ſenſibus corporeis blandiũtur, temperantiæ ſectandam eſſe virtutem,
per quam dum exterioris hominis voluntas minuitur, ſapientia interioris
augetur. Non enim idem vigor cordis eſt ſub onere cibi,qui ſub leuitate ie
iunij,nec eundem ſenſum poteſt ſatietas generare, quem parcitas. Quia cũ Galat.5
caro concupiſcens aduerſus ſpiritum,ſpiritali cupiditate ſuperatur, libera

obtinetur ſanitas & ſana libertas,vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio.Ad hãc ergo vtilitatem nos dilectiſsimi præſens tempus inuitat, vt à reſurrectione Domini vſque ad aduentum ſpiritus ſancti quinquaginta diebus emenſis, quos in lætitia præcipuæ feſtiuitatis exegimus, ad ieiuniorum remedia recurramus,ne fortè per occaſionem licẽtiæ blandioris,aliquas negligentiæ culpas delectabilium vſus inciderit.Terra enim carnis noſtræ,niſi aſsiduis fuerit ſubacta culturis,citò de ſegni ocio ſpinas tribuloſq; producit,& partu degeneri dabit fructum non horreis inferendum,ſed ignibus concremandum,dicente Domino:Omnis plantatio, quã non plantauit pater meus cœleſtis, eradicabitur. Cuſtodienda igitur nobis omnium germinũ ſeminumq; generoſitas, quam ex ſummi agricolæ plantatione concepimus,& vigili ſolicitudine prouidendum, ne Dei munera, aliqua inuidentis inimici fraude violentur,& in paradiſo virtutum concreſcat ſylua vitiorum. Ad declinandum autem hoc malum,nihil eſt potẽtius eleemoſynis atque ieiunijs,dum & carnales cupiditates continentia necat, & deſideriorum ſpiritalium fructus,miſericordię cura multiplicat. Vnde charitatem veſtram ſolerter admonemus,vt per caſtigationem corporis & per opera pietatis,mundari ab omnium peccatorum ſorde cupientes,quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatiſsimum Petrum apoſtolum vigilias celebremus, cuius meritis & orationibus ita nos per omnia credimus adiuuandos,vt miſericordia Dei & ieiunijs noſtris adſit & votis, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Caro caſtiganda iugiter.

Matt.15.

Orant ſancti pro nobis.

SERMO PRIMVS IN NAtali apoſtolorum Petri & Pauli.

De dignitate vrbis Romæ,quam conſequuta eſt per apoſtolos Petrum & Paulum,de imperio, ſuperſtitione & fide eiuſdem,deniq; de Neronis furore ac perſecutione.

OMnium quidem ſanctarum ſolennitatum dilectiſsimi,totus mũdus eſt particeps,& vnius fidei pietas exigit, vt quicquid pro ſalute vniuerſorum geſtum recolitur,communib. vbiq; gaudijs celebretur. Veruntamen hodierna feſtiuitas præter illam reuerentiam, quam toto terrarum orbe promeruit, ſpeciali & propria noſtræ vrbis exultatione veneranda eſt,vt vbi præcipuorum apoſtolorum glorificatus eſt exitus,ibi in die martyrij eorum ſit lætitiæ principatus.Iſti enim ſunt viri,per quos tibi Euangelium Chriſti Roma reſplenduit,& quæ eras magiſtra erroris,facta es diſcipula veritatis. Iſti ſunt patres tui veriq; paſtores,qui te regnis cœleſtibus inſerendam multò meliùs multoq; feliciùs condiderunt,quàm illi,quorum ſtudio prima mœnium tuorum fundamenta locata ſunt: ex quibus is,qui tibi nomen dedit, fraterna te cæde fœdauit.Iſti ſunt,qui te ad hanc gloriam prouexerunt, vt gens ſancta,populus electus,ciuitas ſacerdotalis & regia,per ſacram beati Petri ſedem caput orbis effecta, latiùs præſideres religione diuina,quàm dominatione terrena. Quamuis enim multis aucta victorijs, ius imperij tui terra marique protuleris,minus tamen eſt, quod tibi bellicus labor ſubdi-

Romæ quid contulerit Petrus & Paulus.

1. Petri 2.

didit, quàm quod pax Chriſtiana ſubiecit. Deus nanque bonus,& iuſtus, & omnipotens, qui miſericordiam ſuam humano generi nunquam negauit,omneſque in commune mortales ad cognitionem ſui abundantiſsimis ſemper beneficijs erudiuit,voluntariam errãtium cæcitatem,& procliuem in deteriora nequitiam,ſecretiore conſilio & altiori pietati miſeratus eſt, mittendo verbum ſuũ æquale ſibi atque coæternũ. Verbũ igitur caro factũ ita diuinam naturã naturæ vniuit humanæ, vt illius ad infima inclinatio, noſtra fieret ad ſumma prouectio. Vt autem huius inenarrabilis gratię per totum mundum diffunderetur effectus,Romanum regnum diuina prouidentia præparauit: cuius ad eos limites incrementa perducta ſunt,quibus cunctarum vndique gentium vicina & contigua eſſet vniuerſitas. Diſpoſito nanque diuinitùs operi maximè congruebat, vt multa regna vno confœderarentur imperio,& citò peruios haberet populos prædicatio generalis,quos vnius teneret regimen ciuitatis. Hæc autem ciuitas ignorans ſuæ prouectionis authorem,cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium ſeruiebat erroribus: & magnam ſibi videbatur adſumpſiſſe religionem,quia nullam reſpuebat falſitatem. Vnde quãtum erat per diabolum tenaciùs illigata,tantùm per Chriſtum eſt mirabiliùs abſoluta. Nam cùm duodecim apoſtoli,accepta per ſpiritum ſanctum omniũ locutione linguarum,imbuendum Euangelio mundum,diſtributis ſibi terrarũ partibus,ſuſcepiſſent: beatiſsimus Petrus princeps apoſtolici ordinis, ad arcem Romani deſtinatur imperij,vt lux veritatis,quæ in omnium gentium reuelabatur ſalutem, efficaciùs ſe ab ipſo capite per totum mundi corpus effunderet. Cuius autem nationis homines in hac tunc vrbe non eſſent,aut quæ vſquam gentes ignorarent, quod Roma didiciſſet? Hìc conculcandæ philoſophiæ opiniones, hìc diſſoluendæ erant terrenæ ſapientiæ vanitates, hìc confutandi dæmonum cultus, hìc omnium ſacrilegiorum impietas deſtruenda, vbi diligentiſsima ſuperſtitione habebatur collectum, quicquid vſquam fuerat vanis erroribus inſtitutum. Ad hanc ergo vrbem tu beatiſsime apoſtole Petre venire non metuis,& conſorte glorię tuæ Paulo apoſtolo,aliarum adhuc Eccleſiarum ordinationibus occupato,ſyluam iſtam frementium beſtiarum, & turbulentiſsimæ profunditatis oceanum conſtantior,quàm cum ſupra mare gradereris, ingrederis. Nec mundi dominam times Romã,qui in Caiphæ domo expaueras ſacerdotis ancillam. Nunquid autem iudicio Pilati, aut ſæuitia Iudæorum minor [illegible] vel in Claudio poteſtas, vel in Nerone crudelitas? Vincebat ergo materiam formidinis vis amoris: nec æſtimabas terrori cedendum, dum horum ſaluti conſulis, quos ſuſceperas alendos. Hunc ergo intrepidæ charitatis affectum, iam tunc profectò conceperas, quando profeſsio tui amoris in Dominum, trinæ interrogationis eſt ſolidata myſterio. Nec aliud ab hac mentis tuæ intentione quæſitum eſt, quàm vt paſcendis eius, quem diligeres, ouibus cibum, quo ipſe eras opimatus, impenderes. Augebant quoque fiduciam tuam tot ſigna miraculorum, tot dona chariſmatũ atq; experimenta virtutũ. Iam populos, qui ex circuncisione crediderant,erudieras: iam Antiochænam Eccleſiam, vbi primùm Chriſtiani nominis dignitas eſt orta,fundaueras. Iam Pontum,Galatiã, Cappadouiã, Aſiam, atque Bithyniam legibus Euangelicæ prædicationis impleueras, nec aut dubius de prouectu operis,aut de ſpacio tuæ ignarus ætatis, trophæum

Romanum imperium cur diuinitus preparatum. *Actor. 2.* *Matt. 14.* *Matt. 26.* *Ioann. 21.* *Actor. 11.*

crucis Chriſti Romanis arcibus inferebas, quò te diuinis præordinationibus anteibat, & honor poteſtatis, & gloria paſsionis. Ad quam beatus coapoſtolus tuus, vas electionis, & ſpecialis magiſter gentium Paulus occurrens, eodem tibi conſociatus eſt tempore, quo iam omnis innocentia, omnis pudor, omniſque libertas, ſub Neronis laborabat imperio. Cuius furor, per omnium vitiorum inflammatus exceſſum, in hunc eum vſque torrentem ſuæ præcipitauit inſaniæ, vt primus nomini Chriſtiano atrocitatem generalis perſecutionis inferret, quaſi per ſanctorū neces gratia Dei poſſet extingui, cuius hoc ipſum erat maximum lucrum, vt contemptus vitæ huius occiduæ perceptio fieret felicitatis æternæ. Precioſa ergo in conſpectu Domini, mors ſanctorū eius: nec vllo crudelitatis genere deſtrui poteſt ſacramento crucis Chriſti fundata religio. Non minuitur perſequutionibus Eccleſia, ſed augetur, & ſemper dominicus ager ſegete ditiori veſtitur, dum grana, quæ ſingula cadunt, multiplicata naſcuntur. Vnde duo iſta pręclara diuini germina ſeminis, in quantam ſobolem germinarint, beatorum millia martyrum proteſtantur, qui apoſtolicorum æmuli triumphorum, vrbem noſtram purpuratis & longè lateq; rutilantibus populis ambiunt, & quaſi ex multarum honore gemmarum cōferto vno diademate coronarunt. De quorum præſidio dilectiſsimi diuinitus nobis ad exemplum patientiæ & confirmationem fidei præparato, vniuerſaliter quidem in omnium ſanctorum cōmemoratione lætandum eſt, ſed in horum excellentia patrum meritò eſt exultantius gloriandum, quos gratia Dei in tantum apicem inter omnia Eccleſiæ mēbra prouexit, vt eos in corpore, cui caput eſt Chriſtus, quaſi geminum conſtitueret lumen oculorum, de quorum meritis atque virtutibus, quę omnem loquendi ſuperant facultatem, nihil diuerſum, nihil debemus ſentire diſcretum: quia illos & electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales. Sicut autem & nos experti ſumus, & noſtri probauere maiores, credimus atq; confidimus, inter omnes labores iſtius vitæ, ad obtinendam miſericordiam Dei, ſemper nos ſpecialium patronorum orationibus adiuuandos, vt quantum proprijs peccatis deprimimur, tantùm Apoſtolicis meritis erigamur, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, cui eſt cum patre, & ſancto ſpiritu eadem poteſtas, vna diuinitas in ſecula ſeculorum, Amen.

Actor. 9. *1.Timot.1.* *Nero primus perſecutor Chriſtianorum* *Pſalm.115.* *Ephes.1.* *Orant ſancti pro nobis.*

Sermo II. in Natali apoſtolorum Petri & Pauli.

De fide Petri ac confeſsione, ſuper quam ædificata eſt Eccleſia.

Petrus princeps apoſtolorū

EXultemus in Domino dilectiſsimi, & ſpiritali iucunditate lætemur, quia vnigenitus Dei patris filius, Dńs noſter Ieſus Chriſtus, ad inſinuanda nobis ſuæ diſpenſationis & diuinitatis myſteria, apoſtolici ordinis primum beatum Petrum huic ciuitati dignatus eſt prærogare, cuius hodierna ſolennitas, recurrente triumpho martyrij, ſpecimen & decus contulit orbi terrarum. Hoc enim obtinuit dilectiſsimi illa confeſsio, quæ à Deo patre inſpirata apoſtolico cordi, omnium humanarum opinionum incerta tranſcendit, & firmitatem petræ, quæ nullis impulſionib. quateretur, accepit. Euāgelica ſiquidem referente

hi-

hiſtoria,omnes apoſtolos Dominus,quid de ſe homines opinentur, interrogat.Et tam diu ſermo reſpondentium communis eſt, quàm diu humanæ intelligentiæ ambiguitas explicatur.At vbi quid habeat diſcipulorum ſenſus,exigitur,ille primus eſt in Domini cõfeſsione,qui primus eſt in apoſtolica dignitate.Qui cùm dixiſſet:Tu es Chriſtus filij Dei viui,reſpondit ei Ieſus:Beatus es Simon Bar Iona,quia caro & ſanguis non reuelauit tibi,ſed pater meus q in cœlis eſt.Ideo beatus es,qa pater meus te docuit, nec opinio te terrena fefellit, ſed inſpiratio cœleſtis inſtruxit: & non caro & ſanguis, ſed ille me tibi,cui⁹ ſum vnigenitus,indicauit,& ego:inquit,dico tibi.Hoc eſt:Si pater meus tibi manifeſtauit diuinitatem meam, ita ego notam tibi facio excellentiã tuã.Quia tu es Petrus, id eſt,cùm ego ſim inuiolabilis petra,ego lapis angularis,qui facio vtraq; vnum,tamẽ tu quoq; petra es,quia mea virtute ſolidaris,vt quæ mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecũ participatione communia.Supra hanc petrã ædificabo Eccleſiã meã, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eã,Super hãc,inqt, fortitudinẽ æternũ extruã templũ,& Eccleſiæ meæ cœlo inſerenda ſublimitas, in huius fidei firmitate conſurget.Hanc confeſsionẽ portæ inferi non tenebũt,mortis vincula non ligabunt.Vox em̃ iſta,vox vitæ eſt,& ſicut confeſſores ſuos in cœleſtia prouehit, ita negatores ad inferna demergit. Propter quod dicitur beato Petro apoſtolo: Tibi dabo claues regni cœlorum. Et quæcunque ligaueris ſuper terram, erunt ligata & in cœlis. Et quæcunque ſolueris ſuper terram,erunt ſoluta & in cœlis. Tranſiuit quidem in apoſtolos alios vis iſtius poteſtatis,ſed non fruſtrà vni commendatur, quod omnibus intimetur. Petro enim ſingulariter hoc creditur, quia cunctis Eccleſiæ rectoribus,Petri forma proponitur. Manet ergo Petri priuilegium, vbicunq; ex ipſius fertur æquitate iudicium,nec nimia eſt,vel ſeueritas, vel remiſsio, vbi nihil erit ligatum, nihil ſolutum,niſi quod Petrus aut ligauerit, aut ſoluerit. Inſtante autem paſsione ſua,quæ diſcipulorum ſuorum erat turbatura conſtantiam,Dominus Simoni inquit: Simon ecce Satanas expoſtulauit, vt vos cribraret ſicut triticum. Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos,ne intrent in tentationem. Commune erat omnibus apoſtolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant,quoniam diabolus omnes exagitare,omnes cupiebat elidere,& tamen ſpecialis à Domino Petri cura ſuſcipitur, & pro Petri fide propriè ſupplicatur, tanquam aliorum ſtatus certior ſit futurus, ſi mens principis victa non fuerit. In Petro ergo omnium fortitudo munitur,& diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilinm, vt firmitas, quæ per Chriſtum Petro tribuitur, per Petrum apoſtolis conferatur. Nam & poſt reſurrectionem ſuam Dominus beato Petro apoſtolo poſt regni claues, ad trinam æterni amoris profeſsionem, myſtica inſinuatione ter dixit: Paſce oues meas: quod & nunc proculdubio facit, & mandatum Domini pius paſtor exequitur,confirmans nos exhortationibus ſuis,& pro nobis orare non ceſſans, vt nulla tentatione ſuperemur. Si autem hanc pietatis ſuæ curam omni populo Dei, ſicut credendum eſt, vbique protendit, quanto magis alumnis ſuis opem ſuam dignatur impendere, apud quos in ſacro dormitionis thoro, eadem qua præſedit carne, requieſcit? Cùm itaque dilectiſsimi,tantum nobis videamus præſidium diuinitùs inſtitutum rationabiliter & iuſtè in

duci

Matt. 16.

Epheſ. 2.

Petrus ut ſit petra, ſuper quã Chriſtus dificarit Eccleſiam ſuam.

Petri priuilegium

Luc. 22.

Ioan. 21.

Petrus ut etiamnum paſcat Eccleſiam.

ducis noſtri meritis & dignitate lætamur, gratias agentes ſempiterno regi & redemptori noſtro Ieſu Chriſto, quòd tantam potentiam dedit ei, quem totius Eccleſiæ principem fecit, ad gloriam & laudem nominis ſui, qui cum Deo patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Petrus totius princeps Eccleſiæ.

SERMO IN OCTAVA APOSTOLORUM PETRI & PAULI.

De ingratitudinis vitio ac decem leproſis.

RElIgioſam deuotionem dilectiſsimi, qua ob diem caſtigationis & liberationis noſtræ, cunctus fidelium populus ad agendas Deo gratias confluebat, penè ab omnibus proximè fuiſſe neglectam, ipſa paucorum, qui adfuere raritas demonſtrauit, & cordi meo multum triſtitiæ intulit, & plurimum timoris incuſsit. Magnum enim periculum eſt, eſſe homines ingratos Deo, & per obliuionē beneficiorum eius, nec de correptione compungi, nec de remiſsione lætari. Vereor igitur dilectiſsimi, ne vox illa prophetica tales increpaſſe videatur, quæ dicit: Flagellaſti eos, & non doluerunt, caſtigaſti eos, & noluerunt accipere diſciplinā. Quæ enī in eis correctio oſtēditur, in quib. tanta auerſio reperitur? Pudet dicere, ſed neceſſe eſt non tacere: plus impēditur dæmonijs quàm apoſtolis, & maiorem obtinent inſana ſpectacula frequentiam, q̄ beata martyria. Quis hanc vrbē reformauit ſaluti? qs à captiuitate eruit, qs à cæde defendit? ludus Cyrcenſium, an cura ſanctorum? quorum vtique precibus diuinæ cenſuræ flexa ſententia eſt, vt qui merebamur iram, ſeruaremur ad veniam. Tangat obſecro dilectiſsimi cor veſtrum illa ſententia Saluatoris, qui cùm decem leproſos miſericordiæ virtute mundaſſet, vnum tantùm dixit ex eis ad agendas gratias reuertiſſe, ſignificans videlicet de ingratis, quod huic pietatis officio, etiam ſi corporis adſequuti ſunt ſanitatē, non tamen ſine animi impietate defuerunt. Ne ergo iſta ingratorum nota etiam vobis dilectiſsimi poſsit adſcribi, reuertimini ad Dominum, intelligētes mirabilia, quæ in nobis dignatus eſt operari, & liberationem noſtrā, non ſicut opinantur impij, ſtellarum effectibus, ſed ineffabili omnipotentis Dei miſericordiæ deputantes, qui corda furentium barbarorum mitigare dignatus eſt, ad tanti vos beneficij memoriam toto fidei vigore conferte. Grauis negligentia maiore ſatisfactione curanda eſt. Ad emendationem noſtram vtamur lenitate parcentis, vt beatus Petrus, & omnes ſancti, qui nobis in multis tribulationibus adfuerunt, obſecrationes noſtras pro vobis apud miſericordem Deum iuuare dignentur, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Ingratitudo quàm pernicioſa.

Hierem. 5.

Luc. 17.

SERMO IN NATIVITATE SANCTORUM SEPTEM FRATRUM MARTYRUM MACHABÆORUM.

De Machabæorum feſto ac martyrio, & continuo Chriſtianorum conflictu.

GRatias dilectiſsimi agamus Domino Deo noſtro, quòd quâ-
ta ſit huius diei ſolennitas, etiam ſi ego taceam, conuentus
veſter oſtendit. Tam enim conſpiranti ſtudio & deuoto ani-
mo conueniſtis, vt feſtiuitatis magnificentiam, etſi ſermo nô
indicet, congregatio tamen ipſa teſtetur: & rectè. Duplex e- *Feſtiuitas*
nim cauſa lætitiæ eſt, in qua & natalem Eccleſiæ colimus, & martyrum paſ *dedicatio-*
ſione gaudemus. Nec immeritò dignè Eccleſia horum exultat martyrio, *nis Eccle-*
quorum ornatur exemplo. Cauſam ergo ſolennitatis hodiernæ dilectiſsi- *ſiæ & mar*
mi, pleniſsimæ ſacræ hiſtoriæ lectione didiciſtis, nec latere vos potuit, quē *tyrum.*
in tanto rerum geſtarum ordine exceperitis auditum, cùm glorioſam ſep-
tem martyrum matrem exultanti & non tacito honoraretis affectu, in ſin-
gulis quidem filijs paſsam, ſed in omnibus coronatam. Subſecuta eſt enim
felici exitu, quos inuicto præmiſit hortatu. Beata genitrix, beata progeni-
es, memorabilis præcedentium fortitudo. Nam cùm in illo ordine morti-
um, & in illa diſpoſitione pœnarum, id ſæuiſsimi regis excogitaſſet impie-
tas, vt victoriam ſibi & de primis promitteret, quos ſine tolerantiæ crucia-
ret exemplo: & de poſtremis, quos in ſupplicio torqueret alieno, multipli-
catæ ſunt martyrũ palmæ, & dum ſinguli in omnib. vincunt, præter coro-
nas proprias, omnes acquiſiuere ſeptenas. Sed hæc ad fructuoſam recolen-
da ſunt aurium voluptatem. Inflat ſcientia, niſi ædificet obedientia: grauant *1. Cor. 8*
audita, niſi ſuſcipiantur imitanda. Nec enim quia ceſſauit perſequutor &
& tortor, quia iam omnes Deo militãt poteſtates, deſunt Chriſtianis, quas
ſuperent, paſsiones. Fili, inquit, accedens ad ſeruitutem Dei, ſta in iuſtitia & *Eccl. 2.*
timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Et Apoſtolus dicit: Qui
cunque in Chriſto piè volunt viuere, perſecutionem patiuntur propter iu- *1. Tim. 3*
ſtitiam. Qui ergo putas quieuiſſe perſecutionem, & nullum tibi cum hoſti- *Conflictus Chriſtia-*
bus eſſe conflictum, intimum cordis tui ſcrutare ſecretum, & omnes receſ- *norum.*
ſus animæ tuæ diligens explorator ingredere, & vide ſi nulla te impugnat
aduerſitas, ſi nullus tyrãnus vult in mentis tuæ arce dominari. Noli cũ aua
ritia pacem firmare, & iniquorum quæſtuum incrementa cõtemne. Super-
biæ concordiam nega, & magis time in gloriam ſuſcipi, quàm in humilita
te calcari. Diſſociare ab ira, nec dolorem inflammet inuidiæ cupido vindi-
ctæ. Renuncia voluptati, auertere ab immunditia, pelle luxuriam, fuge ini-
quitatem, omitte falſitatem, & cùm videris te multiplicem habere pugnã,
tu quoque imitator martyrum, numeroſam quære victoriam. Toties enim
peccatis morimur, quoties in nobis peccata moriuntur, & precioſa in con-
ſpectu Domini etiam iſta mors ſanctorum eius, vbi homo occiditur mun- *Pſal. 115.*
do, non terminatione ſenſuum, ſed fine vitiorum. Si ergo chariſsimi, nõ dù-
citis cum infidelibus iugum, ſi peccatores eſſe deſiſtitis, & nullis carnalium *2. Cor. 6*
cupiditatum tentationibus ceditis, ſolennem hanc diem celebretis, & non
ſolùm martyres ac martyrum matrem, ſed etiam illius memoriam iuſto ho
nore veneramini, qui hoc die antiquam feſtiuitatem huius loci conſecra-
tione geminauit. Magnificus quidem ſtructor parietum, ſed magnificenti-
or ædificator animarum, vltra æui ſui terminos opera pietatis extendens,
vt vtilitatib. inſtitutionum eius etiam in ipſo frueretur deuota poſteritas,
& habitando quod condidit, & faciendo quod docuit. Omnia ergo dile-
ctiſsimi, quæ oculis cernitis, & mente meminiſtis, ad profectum veſtræ ędi
ficationis adſumite, & ita vnuſquiſque veſtrum præparato à maioribus vta

tur habitaculo, vt in ſeipſo meminerit templum Dei eſſe fundatum. Nihil ſtructurę ſuæ prauum, nihil ſupponat infirmum, ſed viuis & electis lapidibus congruendo, per indiſſolubilem cõnexionem creſcat in dominici corporis vnitatem, auxiliante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO IN NATIVITAte S. *Laurentij martyris.*

De laude atq; exemplo martyrum, & D. Laurentij paſsione ac triumpho.

CVm omnium dilectiſsimi ſumma virtutum & totius plenitudo iuſtitiæ, de illo amore naſcatur, quo Deus proximusq; diligitur, in nullis profectò hic amor ſublimiùs excellere clariusq; fulgere, quàm in beatiſsimis martyribus inuenitur, q Domino noſtro Ieſu Chriſto pro omnibus hominibus mortuo, tam propinqui ſunt imitatione charitatis, quàm ſimilitudine paſsio-

Roman. 5. nis. Quamuis enim illi dilectioni, qua Dominus nos redemit, nulla cuiuſquam benignitas poſsit æquari, quia aliud eſt pro iuſto mori hominem ſua neceſsitate moriturum, aliud pro impijs occumbere à debito mortis alienum, multum tamen vniuerſis hominibus etiam martyres contulerunt, quorũ fortitudine ita eius largitor vſus eſt Dominus, vt pœnã mortis, atrocitatem crucis, nulli ſuorum vellet eſſe terribilem, ſed multis faceret imitabilẽ. Si ergo nullus bonus, ſibi ſoli eſt bonus, nec cuiuſquã ſapientis, ſibi tantũ ſapientia eſt amica, & hæc verarũ natura virtutum eſt, vt multos à tenebroſo abducat errore, qui earũ clarus eſt lumine, ad erudiẽdum Dei populum, nullorum eſt vtilior forma, quàm martyrum eloquentia. Facilis ad exhortandum ſit ratio, efficax ad ſuadendũ, validiora tamen ſunt exem-

Laurẽtij martyris excellentia. pla quàm verba, & plenius eſt ope docere, quàm voce. In quo excellentiſsimo genere doctrinæ beatus martyr Laurentius, cuius paſsione dies hodiernus illuſtris eſt, quàm glorioſa polleat dignitate, etiam perſequutores eius ſentire potuerunt, quum illa mirabilis animi fortitudo, de Chriſti principaliter amore conceptą, non ſolùm ipſa non cederet, ſed etiam alios exemplo ſuæ tolerantiæ roboraret. Quum enim furor gentilium poteſtatum in electiſsima quæq; Chriſti mẽbra ſæuiret, ac præcipuè eos, qui ordinis erát ſacerdotalis, impeteret, in leuitam Laurentium, qui non ſolùm miniſterio ſacramentorum, ſed etiam diſpenſatione Eccleſiaſticæ ſubſtantiæ præeminebat, impius perſecutor efferbuit, duplicem ſibi prędam de vnius viri compræhenſione promittens: quem ſi feciſſet ſacrę pecuniæ traditorem, faceret etiam verę religionis exortem. Armatur itaq; gemina face homo pecunię cupidus, & veritatis inimicus: auaritia, vt rapiat aurum: impietate, vt auferat Chriſtum. Poſtulat ſibi ab immaculato ſacrarij præſule opes Eccleſiaſticas, quibus auidiſsimus inhiabat, inferri. Cui leuita caſtiſsimus, vbi eas repoſitas haberet, oſtendens, numeroſiſsimos ſanctorum pauperum obtulit greges, in quorum victu atque veſtitu inamiſsibiles condiderat facultates, quæ tanto integriùs erant ſaluæ, quanto ſanctiùs probabantur expenſæ. Fremit ergo prædo fruſtratus, & in odiũ

re-

religionis,quæ talem diuitiarum vſum inſtituiſſet, ardeſcens, direptione
theſauri potioris aggreditur,apud quem nullam denariorum ſubſtantiam
repetiſſet,vt illud depoſitum,quo ſacratiùs erat diues,auferret. Renunciare
Chriſto Laurētium iubet,& ſolidiſsimam illam leuitici animi fortitudinē
diris parat vrgere ſupplicijs.Quorum vbi prima nil obtinent, vehementio-
ra ſuccedunt.Laceros artus,& multa verberum ſectione conſciſſos, ſubie- *Martyriū*
cto præcipit igne torreri,vt per cratem ferream,quæ iam de feruore conti- *D. Laurē*
nuo vim in ſe haberet vrendi,conuerſorum alterna mutatione membrorū *tij.*
fieret cruciatus vehementior,& pœna productior.Nihil obtines,nihil pro
ficis ſæua crudelitas.Subtrahitur * tormentis tuis materia mortalis,& Lau- *inuentis,*
rentio in cœlos abeunte,tu deficis flammis tuis. Superari charitatis Chriſti
flamma non potuit,& ſegnior fuit ignis,qui foris vſſit,quàm qui intus ac-
cendit.Sæuiſti perſecutor in martyrem,ſæuiſti & auxiſti palmam, dum ag-
geras pœnam.Nam quid non ad victoris gloriam ingenium tuum reperit,
quando in honorem tranſierunt triūphi,etiam inſtrumenta ſupplicij?Gau
deamus igitur dilectiſsimi gaudio ſpiritali, & de fœliciſsimo inclyti viri
fine gloriemur in Domino,qui eſt mirabilis in ſanctis ſuis, in quibus no- *Pſal.67.*
bis & præſidium conſtituit & exemplum,atque ita per vniuerſum mundū
clarificauit gloriam ſuam,vt à ſolis ortu vſque ad occaſum, leuiticorum lu
minum coruſcante fulgore quàm glorificata eſt Hieroſolyma Stephano, *Interceſsio*
tam illuſtris fieret Roma Laurētio.Cuius oratione & patrocinio adiuuari *ſanctorum*
nos ſine ceſſatione confidimus,vt quia omnes,ſicut Apoſtolus ait, quicun *2.Tim.3*
que volunt in Chriſto piè viuere, perſequutionem patiuntur, corrobore-
mur ſpiritu veritatis,ad ſuperandas omnes tentationes,conſtantis fidei per
ſeuerantia muniamur,per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium tuū,
qui tecum viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus per omnia ſecula
ſeculorum,Amen.

SERMO PRIMVS DE IE- *iunio ſeptimi menſis.*

De laude abſtinentiæ & eleemoſynarum.

OBſeruantiam quidem veſtram dilectiſsimi,ita nouimus eſſe de
uotam,vt animas veſtras non ſolùm legitimis,ſed etiam volū-
tarijs ieiunijs excolatis. Veruntamen adijcienda eſt huic ſtu-
dio etiam noſtræ admonitionis exhortatio, vt ſi qui ſunt in
hoc exercitio tardiores,in his ſaltem diebus communi abſtinentiæ ſe obe-
dienter adiungant,in quibus nos oportet ſacratiſsimam conſuetudinem at *Ieiunij*
tentiùs celebrare,vt per humilitatem ieiunij,contra omnes hoſtes noſtros, *quanta vis*
diuinum mereamur auxilium. Res enim eſt præcipui operis,quā & ex au- *& præſtan*
thoritate indicimus,& ex charitate ſuademus,vt paululùm edendi liber- *tia.*
tate compreſſa,caſtigationi corporum & pauperum ſtudeamus alimoniæ:
quos qui reficit,animam ſuam paſcit, & temporales epulas in delicias mu-
tat æternas.In locum igitur malarum cupiditatum, ſanctorum deſideriorū
incrementa ſuccedant.Ceſſet iniquitas,ſed non ſit ocioſa iuſtitia.Quē nul-
lus patitur opprimentem , ſentiat aliquis adiuuantem. Parum eſt enim
non auferre aliena,niſi largiaris & propria.Sub oculis iuſti iudicis ſumus,

qui nouit, quantam vnicuiq; bene operandi dederit facultatem: non vult
Matt. 25. ocioſa eſſe munera ſua, qui ſeruis ſuis ſic menſuras myſticorum diſtribuit
Luc. 19. talentorum, vt creditum qui liberaliter erogaſſet, augeret, qui ſteriliter ſer
Ieiunium ſeptimi mẽſis. uaſſet, amitteret. Et ideò dilectiſsimi, quia ſeptimi menſis ieiunium nos celebrare conuenit, ſanctitatem veſtram monemus, vt quarta & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum apoſtolũ pariter vigilemus, cuius ſuffragantibus meritis, ab omnibus tribulationibus mereamur abſolui, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo II. de ieiunio ſeptimi menſis.

De fortitudine continentię, & operibus pietatis, itemq; de carnalibus deſideriis comprimendis.

DEus humani generis conditor & redemptor, qui nos ad promiſsiones vitæ æternæ per ſemitas vult ambulare iuſtitiæ, de futura tentatione, quę nobis in itinere virtutum inſidioſis aduerſaretur occurſibus, multis nos præſidijs dilectiſsimi, quib.
Fortiſsima contra dæmones præſidia quæ. laqueos diaboli obtereremus, inſtruxit, inter quę hoc famulis ſuis ſaluberrimum contulit, vt contra omnes inimici dolos fortitudine ſe continentiæ & operibus pietatis armarent. Ille enim, qui ab initio primis
Geneſ. 3. hominibus interdicti cibi inſeruit appetitum, & malè credulis per illecebram edendi, omnium concupiſcentiarum virus infudit, eaſdem fraudes retractare non deſinit, & in natura, quam ſcit ſuis ſeminibus eſſe vitiatã & corruptam, ſationis ſuæ germen inquirit, vt ad labefactanda ſtudia virtutis, deſiderium voluptatis accendat. Quoniam pœna ipſius, eſt prouectio Chriſtiana, nec poteſt eorum animos aliquo modo lædere, qui nouerũt auxiliante Domino in ſua carne regnare. Rationabili ergo moderatione ſanctoq; propoſito, frenandæ ſunt rebelles cupiditates, nec ſinendum eſt, vt caſtis & ſpiritalibus deſiderijs corporales concupiſcentiæ reluctentur. Agnoſcat interior homo, exterioris ſui ſe eſſe rectorem, vt mens diuino gubernata dominatu, terrenam ſubſtantiam in bonæ voluntatis cogat obſequium. Nec enim deeſt nobis ad hunc ordinem conſeruandum, miſericordiſsimi regis auxilium, qui nos ſaluberrimæ obſeruantiæ ratione informauit, præfiniens nobis per temporum recurſus, quoſdam ieiuniorum dies, in quibus caſtigatione corporum virtus roboraretur animorum. Huius aũt remedij munus dilectiſsimi, etiam in iſto, qui ſeptimus eſt, mẽſe diſpoſitum eſt, quod nos prompta conuenit alacritate ſuſcipere, vt pręter abſtinentiã, quã quiſq; ſe peculiariter atq; priuatim, ſecundum modum ſuæ poſsibilitatis exercet, hæc ipſa, quæ omnibus ſimul indicitur, animoſiùs celebretur. Nam
Ieiunij utilitas & energia. in omni agone certaminis Chriſtiani, vtilitas continẽtiæ plurimùm valet, ita vt quidam ſæuiſsimorum ſpiritus dæmonum, qui ab obſeſsis corporib. nullis exorcizantium fugantur imperijs, ſola ieiuniorum & orationum vir
Matt. 17. tute pellantur, dicente Domino: Hoc genus dæmoniorum non eijcitur, ni
Marc. 9. ſi in ieiunio & oratione. Grata ergo eſt Deo, & terribilis diabolo ieiunantis oratio, nec latet quantum acquirit ſuæ saluti, quæ tãtum præſtat alienæ. In hac ſanè obſeruantia dilectiſsimi, quamuis nos omnes vnanimiter oporteat eſſe deuotos, ſi qui tamen ſunt, quorum voluntati aliqua obſiſtat infirmitas, laborem qui ſupra vires eſt corporum redimãt impẽdijs facultatum.

Multa

Multa enim ſunt opera pietatis,quæ ipſam edendi neceſsitatem merito am
pliore commendent,ſi ieiunantium purificationem ſtudio benignitatis ac
quirunt.Nam cùm ij,qui nihil omittunt de humiliatione ieiunij, ſub ſteri
li fatigatione deſudent, niſi ſe eleemoſynarum, qua poſſunt, erogatione
ſanctificent, dignum eſt vt in alimoniam pauperum abundantior ſit eorũ
largitio,quorum ad abſtinendum minor eſt fortitudo. Quod ergo quis in
ſua ſibi infirmitate non denegat,alienæ inopiæ libenter impendat, & pro-
priam neceſsitatem faciat ſibi cum indigente communem. Non culpatur
infirmus ieiunium ſoluens,à quo cibum accipit pauper eſuriens,nec eſcam
ſumendo polluitur,qui eleemoſynam impartiendo mundatur,dicente Do
mino:Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis. In quo opere Luc. 11.
dilectiſsimi etiam ij,qui ab epularum delectatione ſe continent, fructus ſi
bi debent miſericordiæ comparare,vt qui abundantius ſeminauerint, co- 2.Corin.9
pioſius metant.Nõ enim vnquam agricolæ ſuo ſeges iſta mentitur, aut in-
certam ſpem habet operis,cultura pietatis. Quicquid hoc modo ſerẽtis ma
nu ſpargitur,non æſtus vrit,non torrens trahit,non grando proſternit. In-
columes ſemper ſunt omnes pietatis expenſæ, nec ſolùm integræ manent,
ſed etiam modo augentur,& qualitate mutantur.De terrenis cœleſtia pro
deunt,de paruis magna gignuntur,& temporale donum in præmium tran-
ſit æternum.Quiſquis igitur diuitias amas,quiſquis multiplicari quæ poſ-
ſides,concupiſcis,in hæc lucra accendere,in hæc rerum tuarum augmenta
ſuſpira·de quibus nihil fur arripit,nihil tinea corripit,nihil rubigo conſu- Matt. 6.
mit.Noli deſperare de fœnore,noli de accipiente diffidere. Quod vni ho- Matt. 25.
rum feciſtis,mihi feciſti, quis dicat,intellige, & apud quem opes tuas col
loces,perſpicaciùs fidei oculis ſecurus agnoſce.Non dubitet de receptione,
cui Chriſtus debitor eſt. Non ſit anxia liberalitas,nec triſte ieiunium. Hi-
larem enim datorem diligit Deus.Qui fidelis eſt in verbis ſuis, & abundan 2.Corin.9
ter largita retribuit, qui benignè largienda donauit, per Chriſtum Domi-
num noſtrum, cum quo viuit & regnat in vnitate ſpiritus ſancti Deus, per
omnia ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo tertius de ieiunio ſeptimi menſis.

De neceſsitate ieiunii, de publica ac priuata lege ieiunii & orationis atque de eleemoſyna.

AD exorandam dilectiſsimi miſericordiã Dei,& ad renouan- Ieiuniorũ
dum ſtatũ fragilitatis humanæ quantùm valeant religioſa ie quanta uis
iunia, ſanctorum prophetarũ prædicatione cognoſcimus,q
diuinę iuſtitiæ cõmotionem,quam frequẽter populus Iſrael
merito iniquitatis inciderat, non niſi ieiunio proteſtantur
poſſe placari. Vnde & Ioel propheta admonet,dicens: Hæc dicit dominus Ioelis 2.
Deus veſter: Conuertimini ad me in toto corde veſtro,in ieiunio,in fletu,
& planctu,& ſcindite corda veſtra,& non veſtimẽta veſtra,& cõuertimini
ad dñm Deũ veſtrũ,quia miſericors eſt,& patiens, & magnanimus & mul
tùm miſericors. Et iterũ:Sanctificate ieiuniũ,prædicate curationem, con- Ibidem.
gregate plebẽ,ſanctificate Eccleſiam.Quæ cohortatio dilectiſsimi, noſtris
quoq; eſt amplectenda temporibus,quia huius curationis remedia, etiam

à nobis ſunt neceſſariè prædicanda: vt in obſeruantia ſanctificationis antiquæ, quod perdidit Iudaica præuaricatio, acquirat Chriſtiana deuotio. Diuinarum nanq; reuerentia ſanctionum, inter quælibet ſpontaneæ obſeruantiæ ſtudia, habet ſemper priuilegium ſuum, vt ſacratius ſit, quod publica lege celebratur, quàm quod priuata inſtitutione depéditur. Exercitatio enim continentiæ, quam ſibi quiſq; proprio arbitrio indicit, ad vtilitatem cuiuſdam pertinet portionis. Ieiunium verò, quod vniuerſa Eccleſia ſuſcipit, neminem à generali purificatione ſeiungit, & tunc fit potentiſſimus Dei populus, quando in vnitatem ſanctæ obedientiæ, omnium fideliũ corda conueniunt, & in caſtris militiæ Chriſtianæ, ſimilis ex omni parte præparatio, & eadem eſt vbique munitio. Fremat licet cruenti hoſtis peruigil furor, & latebroſas vndique prætendat inſidias, neminem tamen capere, neminem poterit vulnerare, ſi nullum inermem, nullum deſidem, nullum inuenerit ab opere pietatis exortem. Ad huius ergo inuictæ pietatis potentiam dilectiſſimi, etiam hoc nos ſolenne ieiunium ſeptimi menſis inuitat, vt à curis ſecularibus actibusq; terrenis liberos ad Dominum animos erigamus. Et quia hanc intentionem ſemper neceſſariam non omnes poſſumus habere perpetuam, ſæpiusq; per humanam fragilitatem à ſupernis in terrena recidimus, iſtis ſaltem diebus, qui nobis ad ſaluberrima ſunt remedia præſtituti, mundanis nos occupationibus ſubtrahamus, & aliqd téporis, quod proſit ad bona æterna, furemur. In multis enim, ſicut ſcriptum eſt, offendimus omnes. Et licet quotidiano Dei munere, à diuerſis contaminationibus emundemur, inhærent tamen incautis animis plerunque maculæ craſſiores, quas oportet diligentiori cura ablui, & impendio maiore deleri. Pleniſſima autem peccatorum obtinetur abolitio, quando totius Eccleſiæ vna eſt oratio, & vna confeſsio. Si enim duorum vel trium ſanctorum pio conſenſui omnia quæ popoſcerint, Dominus præſtãda promittit, quid negabitur multorum millium plebi, vnam obſeruantiam pariter exequenti, & per vnum ſpiritum concorditer ſupplicanti? Magnum eſt in conſpectu Domini dilectiſſimi valdeq; precioſum, quum totus populus Chriſti, eiſdem ſimul inſtat officijs, & in vtroque ſexu, omnes gradus, omnesq; ordines eodem cooperantur affectu, quum in declinando malo ac faciendo bono, par cunctorum & vna ſententia eſt, quum in operibus ſeruorum ſuorum glorificatur Deus, & totius pietatis authori in multarum actione gratiarum benedicitur. Aluntur eſurientes, veſtiuntur nudi, viſitantur infirmi, & nemo quod ſuum eſt, quærit, ſed quod alterius, dum ad releuandá alienam miſeriam, vnicuique menſura ſua ſufficit, & facile eſt inuenire hilarem datorem, vbi modum operis ratio temperat facultatis. Per hanc autem Dei gratiam, quæ operatur omnia in omnibus, communis fidelium fructus & commune fit meritum. Quoniam quidem poteſt & eorum par eſſe animus, quorum impar eſt cenſus, & cùm alter de alterius lætatur largitate, cui æquari non potuit impendio, æquatur affectu. Nihil in tali populo inordinatum, nihilq; diuerſum eſt, vbi ad vnũ pietatis vigorem, omnia ſibi totius corporis membra conſentiunt, nec de ſua tenuitate confunditur, qui de aliorum opulentia gloriatur. Decus enim vniuerſitatis, eſt excellentia portionis, & quum Dei ſpiritu omnes agimur, non ſolùm illa noſtra ſunt, quæ ipſi gerimus, ſed etiam illa, de quibus in aliorum actione gaudemus. Amplectamur igitur dilectiſſimi beatam iſtam

Publica pietatis exercitia priuatis præſtãt — *Iacob. 3.* — *Matth. 18* — *1. Corin. 12* — *Roman. 8.*

ſacratiſsimæ vnitatis ſoliditatem,& ſolenne ieiunium concordante propo ſito bonæ voluntatis ineamus. Nihil à quoquam arduum, nihil aſperum quæritur, nec aliquid nobis, quod vires noſtras excedat, indicitur, ſiue in abſtinentiæ caſtigatione, ſiue in eleemoſynæ largitate. Sciunt ſinguli, quid poſsint, quidúe non poſsint. Ipſi modulum ſuum pendant, ipſi iuſta & rationabili taxatione ſe cenſeant, vt ſacrificium miſericordiæ, non cum triſtitia offeratur, nec inter damna numeretur. Hoc pio impendatur operi, quod cor iuſtificet, quod conſcientiam lauet, quod deniq; & accipienti proſit & dāti. Felix quidem ille eſt animus, multumq; mirabilis, qui facultatum defectionem, benefaciendi amore non metuit, & daturū ſibi erogan da non diffidit, à quo quod erogaret, accepit. Sed quia magnanimitas iſta paucorum eſt, plenum etiam pietatis eſt, vt ſuorum curam quiſq; non deſerat, nos perfectioribus non præiudicantes, ea vos regula generaliter cohortamur, vt mandatum Dei ſecundum poſsibilitatis veſtræ menſuram operemini. Hilarem enim beneuolentiam eſſe decet, quæ ſic ſuam temperet largi tatem, vt de illa & pauperū refectio gaudeat, & domeſtica ſufficientia non laboret. Qui aūt miniſtrat ſemen ſeminanti, & panē ad manducandū præſtabit, & multiplicabit ſemen veſtrum, & augebit incrementa frugum iuſtitiæ veſtræ. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato autem apud bea tiſsimum Petrum apoſtolum pariter vigilias celebremus, cuius meritis & orationibus confidimus nobis per omnia miſericordiam Dei noſtri eſſe præſtandam: per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Nihil à nobis Eccleſia ſupra uires exigit.

Benignitas in pauperes qualis eſſe debeat

1. Corin. 9

Sermo quartus de ieiunio ſeptimi menſis.

De libertate ſpiritus, de diuerſitate ieiunii Iudæorum & Chriſtianorum, de delectu ciborum, de generali ieiunio, de diaboli inſidiis, & eleemoſyna Chriſtianis pręſtanda.

PRædicationem noſtram dilectiſsimi, familiaris vobis adiuuāt conſuetudo & ratio temporis commendat officium ſacerdotis, ne aut onerosum videatur aut arduū, quod & præceptum exigit legis, & deuotio temperat volūtatis. Quæ cum in vnum gratia Dei auxiliante conueniunt, non litera occidit, ſed ſpiritus viuificat. Vbi autem ſpiritus Dei, ibi libertas, quæ legem non timore exequitur, ſed amore. Obediētia enim mollit imperium, nec dura ibi neceſsitate ſeruitur, vbi diligitur, quod iubetur. Cùm ergo vos dilectiſsimi, ad quædam quæ etiam in veteri teſtamento inſtituta ſunt, cohortamur, non Iudaicæ vos obſeruantiæ iugo ſubdimus, nec conſuetudinem vobis carnalis populi indicimus. Excellit ſuper illorum ieiunia continentia Chriſtiana, & ſi quid nobis atque illis commune eſt in temporibus, non concordat in moribus. Habeant illi nudipedalia ſua, & in triſtitia vultuum oſtendant ocioſa ieiunia, nos in nullo ad habitus noſtri honeſtatem diſsimiles, nec à iuſtis & neceſſarijs operib. abſtinentes, edendi licentiam ſimplici parcitate cohibemus, vt in vſu ciborum modus eligatur, non creatura damnetur. Quamuis enim vnicuiq; noſtrum liberum ſit voluntarijs caſtigationibus proprium corpus afficere, & nunc moderatiùs, nunc verò diſtrictiùs, repugnantes

2. Corin. 3.

Alia Chriſtianorū atque Iudæorum ieiunia.

ſpiri-

ſpiritui carnales concupiſcentias edomare, quibuſdam tamen diebus ab omnibus oportet pariter celebrare generale ieiunium, & tunc eſt efficatior ſanctiorq; deuotio, quando in operibus pietatis, totius Eccleſiæ vnus animus & vnus eſt ſenſus. Publica enim præferenda ſunt proprijs, & ibi intelligenda eſt præcipua ratio vtilitatis, vbi vigilat cura communis. Teneant igitur diligentiam ſuam obſeruantiæ ſingulorum, & contra nequitiæ ſpiritalis inſidias, implorato diuinæ protectionis auxilio, cœleſtia quiſque arma arripiat. Sed Eccleſiaſticus miles, etiã ſi ſpecialibus prælijs poſsit fortiter facere, tutiùs tamen & feliciùs dimicabit, ſi contra hoſtem palam in acie ſteterit, vbi non ſuis tantùm viribus certamen ineat, ſed ſub inuicti regis imperio, fraternis conſociatus agminibus, bellum vniuerſale conficiat. Minore enim diſcrimine plures confligũt cum hoſte, quàm ſinguli, nec facilè patet vulneri, quem oppoſito ſcuto fidei, non ſua tantùm, ſed etiã aliorũ fortitudo defendit, vt vbi eſt vna omnium cauſa, ſit vna victoria. Quia igitur aduerſarius noſter inſidiari nobis diuerſa tentationum arte non deſinit, & hæc eſt vna verſutiarũ eius intẽtio, vt redemptos Chriſti ſanguine, à mandatis Dei poſsit abducere, omni diligentia præcauendum eſt, vt nullis inimici iaculis vulneremur. Tela enim eius non ſunt aſpera corporis ſenſibus, ſed nimiùm carni, vt animæ noceant, blandiuntur. Trahunt oculos ad varias tentationes, vt de mundi pulchritudine, aut concupiſcentiæ accendantur faces, aut ſuperſtitionum gignãtur errores. Inſidioſo etiam ſono, & mollibus ictibꝰ pulſatur auditus, vt animi ſoliditas illecebroſa modulatione ſoluatur, & letalium conſuetudine ſuauitatum, incauta et parum ſobria corda capiantur. Sed hos diaboli dolos inefficaces & irritos faciunt diuinæ præſidia gratiæ, & Euangelicæ præcepta doctrinæ. Quoniam qui acceperunt ſpiritum ſanctum, & à quibus timor Domini, non de pœnæ formidine, ſed de Dei charitate conceptus eſt, illæſo fidei pede laqueos talium conterunt captionum, vt creaturarum omnium pulchritudine, ad gloriam & laudẽ ſui vtantur authoris, eumq; diligant ſuper omnia, per quem facta ſunt omnia. In huius admirationem dilectiſsimi, omnium fidelium tendat affectio, de hoc ſibi delectationes non corruptibiles, ſed æternas ſapiens cõtinentia petat, & in amorem boni, ſine quo nullus eſt bonus, incontaminata caſtitas inardeſcat. Ad hoc enim nobis tradita ſunt exercitia Chriſtiana, vt reſecata omni illicita voluptate, in ſanctas & ſpiritales delicias æſtuemus. Et cùm nos oporteat ſemper ſtudere virtutibus, quidam tamen dies ſunt ad caſtigationem cõmunis obſeruantiæ conſecrati, vt anima, quæ terrenis adhuc deſiderijs implicatur, & curis ſeculi impeditur, ex interuallo ſaltem ad diuina reſpiret, & quia portio diuini agri eſt, dignos cœleſtibus horreis adferat fructus. Ibi enim ſpes eſt metendi, vbi fuerit diligentia ſeminãdi. His dilectiſsimi ad profectum veſtrum pro temporis occaſione perſtrictis, ieiunium vobis ſeptimi mẽſis indicimus, in quo vos non ſolùm de ciborum abſtinentia, ſed etiã de pietatis operibus cõmonemus: vt quod veſtris vſibus religioſa parcitate ſubtrahitis, in alimoniam pauperũ & in cibos debilium transferatis: omnibus quidem indigentibus generali beneuolentia conſulentes, ſed maximè eorum memores, qui ſunt de membris corporis Chriſti, & nobis catholicæ fidei vnitate copulantur. Plus enim debemus noſtris pro conſortio gratiæ, quàm alienis pro communione naturæ. Abundet ergo in nobis dilectiſsimi benignitas Chriſtiana, & ſicut recurrentia anni tem-

Ieiunium generale præfertur priuato.

Tela dæmonis cuiuſmodi ſint.

Ioan. 1.

Exercitia Chriſtiana cur nobis tradita.

tempora deſideratis, vt plena ſint fructibus, ita & corda veſtra paſcendis ſint fœcunda pauperibus. Quibus vtique potuit Deus, cuius ſunt omnia, neceſſariam conferre ſubſtantiam, & tales eis tribuere facultates, vt in nullo veſtris largitionibus indigerent, ſed & illis & vobis multa virtutum materia defuiſſet, ſi nec illos ad patientiæ coronam inopia exerceret, nec vos ad miſericordiæ gloriam copia prouocaret. Mirabiliter autem prouidētia diuina diſpoſuit, vt eſſent in Eccleſia & ſancti pauperes, & diuites boni, qui inuicem ſibi ex ipſa diuerſitate prodeſſent, cum ad ęterna & incorrupta pręmia promerenda Deo gratias agerent accipientes, & Deo gratias agerēt largientes. Quoniam ſicut ſcriptum eſt, & patientia pauperum non peribit in æternum, & hilarem datorem diligit Deus. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatiſsimum Petrum apoſtolum vigilias celebremus, ſperantes nos ita eius orationibus adiuuandos, vt Deus miſericordiarum ieiunij noſtri ſacrificio placatus exaudiat, per Chriſtum Dominū noſtrum, Amen.

Pauperes cur Deus eſſe permittat. *Pſal. 9.* *2. Cor. 9*

Sermo quintus de ieiunio ſeptimi menſis.

De fragilitate humanæ naturæ ac pugna carnis, de auxilio diuino, & duobus amoribus, atque aduentu regni Dei.

SAcratū dilectiſsimi in ſeptimo menſe ieiuniū, ad cōmunis deuotiōis exercitia pdicamus, fidēter vos paternis co hortationib. incitātes, vt qđ fuit ante Iudaicum, veſtra fiat obſeruantia Chrſtianū. Eſt em̄ omni tēpore aptū & teſtamēto vtriq; cōuenies, vt per caſtigationē mētis & corporis, miſericordia diuina q̄ratur: quia nihil eſt efficatius ad exorandum Deum, quàm vt homo ipſe ſe iudicet, & nunquam deſinat à venia poſtulanda, qui ſe ſcit nunquam eſſe ſine culpa. Habet enim hoc in ſe generaliter humana natura, non à creatore inſitum, ſed à præuaricatore contractum, & in poſteros generali lege transfuſum, vt de corruptibili corpore etiam quod animam corrumpere poſsit oriatur. Hinc interior homo, ſi tamen iam in Chriſto regeneratus, & à vinculis captiuitatis eſt erutus, aſsiduos habet cum carne conflictus, & dum cohibet concupiſcentem, patitur repugnantem. In qua diſcordia nōn facilè obtinetur tam perfecta victoria, vt etiam quæ ſunt abrumpenda, non illigent, & quæ ſunt interficienda, non vulnerent: quantumlibet ſapienter & prouidè iudex animus ſuis exterioribus præſit, inter ipſas tamen curas atque menſuras regendæ carnis & alendæ, nimis ei ſemper vicina tentatio eſt. Quis em̄ ita ſe aut à voluptate corporis aut à dolore ſeiungit, vt ad ipſam mētem nō pertineat, quod extrinſecus aut blanditur, aut cruciat? Indiuiſum eſt gaudium, indiſcreta triſtitia: nihil in homine iracundia non accendit, nihil lætitia non reſoluit, nihil ægritudo non afficit. Et quæ illic declinatio poteſt eſſe peccati, vbi vna paſsio eſt regentis & ſubditi? Meritò Dominus proteſtatur, quòd ſpiritus quidem promptus eſt, caro autem infirma. Et ne vſque ad inertem deſidiam deſperatione ducamur, quæ impoſsibilia ſunt homini ex imbecillitate propria, poſsibilia ſpondet ex virtute diuina. Anguſta enim & arcta eſt via, quæ ducit ad vitam, & nemo in eam greſſum inferret, nemo veſtigium promoueret, niſi difficiles aditus ipſe ſe Chriſtus viam faciendo

Ieiunium utrique teſtamento congruit. *Carnis cū ſpiritu cōflictus.* *Matt. 26* *Matth. 7* *Ioan. 14.*

endo reſeraret, vt author itineris fiat poſsibilitas ambulantis, quia idem & introducit ad laborem, & perducit ad requiē. In quo ergo nobis ſpes eſt æternæ vitæ, in eodem eſt & forma patientiæ. Si enim compatimur, & conregnabimus: quoniā, vt Apoſtolus ait, qui ſe dicit in Chriſto manere, debet ſicut ille ambulauit, & ipſe ambulare. Alioqui falſæ profeſsionis imagine vtimur, ſi cuius nomine gloriamur, eius inſtituta non ſequimur. Quæ vtiq; nobis onerosa non eſſent, & ab omnibus nos periculis liberarent, ſi nihil aliud, quàm quod amandum iubetur, amaremus. Duo nanq; amores ſunt, ex quibus omnes prodeunt voluntates, ita diuerſæ qualitatibus, ſicut diuiduntur autoribus. Rationabilis enim animus, qui ſine dilectione eſſe non poteſt, aut Dei amator eſt, aut mundi. In dilectione Dei, nulla nimia: in dilectione aūt mundi, cuncta ſunt noxia. Et ideo æternis bonis inſeparabiliter inhærendum, temporalibus verò tranſeunter vtendum eſt, vt peregrinātibus nobis & ad patriam redire properantibus, quicquid de proſperitatibus mundi huius occurrerit, viaticum ſit itineris, non illecebra manſionis. Ideò beatus Apoſtolus prædicat, dicens: Tempus breue eſt, reliquum eſt, vt qui habent vxores, tanquam non habentes ſint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquam non gaudentes, & qui emunt, tanquā non poſsidentes, & qui vtuntur hoc mundo, tanquam non vtantur. Præterit enim figura mundi huius. Sed quod de ſpecie, de copia, de varietate blanditur, non facilè declinatur, niſi in illa viſibilium pulchritudine creator potius quàm creatura diligatur: Qui cùm dicit: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, in nullo nos vult ab amoris ſui vinculis relaxari. Et cùm huic præcepto, proximi quoque copulat charitatem, imitationē nobis ſuæ bonitatis indicit, vt quod diligit, diligam⁹, & quod operatur, operemur. Quamuis eñ Dei agricultura ſimus & Dei ædificatio, & neque qui plantat ſit aliquid, neq; qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus: in omnibus tamen exigit noſtri miniſterij ſeruitutem, & nos diſpenſatores ſuorum vult eſſe donorum, vt qui fert Dei imaginem, Dei faciat voluntatem. Propter quod in oratione dominica ſacratiſsimè dicimus: Adueniat regnum tuum: fiat voluntas tua ſicut in cœlo & in terra. Quibus verbis quid poſtulamus aliud, quàm vt Deus, quem nec dum ſibi ſubdidit, ſubdat, & ſicut in cęlo angelos, ita & in terra homines miniſtros ſuæ faciat voluntatis? Hoc autem petētes amamus Deum, amamus & proximum, & non diuerſa in nobis, ſed vna dilectio eſt, quando & ſeruum ſeruire, & Dominum cupimus imperare. Hic igitur affectus dilectiſsimi, quo amor terrenus excluditur, bonorum operum conſuetudine roboratur, quia neceſſe eſt, vt bonis actibus conſcientia delectetur, & libenter faciat, quod feciſſe ſe gaudeat. Adſumitur igitur ieiuuium, multiplicatur largitio, iuſtitia cuſtoditur, frequentatur oratio, fitque vt ſingulorum deſiderium, ſit vnum omnium votum. Nutrit patientiam labor, manſuetudo extinguit iram, beneuolentia calcat inuidiam, immundæ cupiditates ſanctis deſiderijs enecantur, auaritia liberalitate depellitur, & onera diuitiarum fiunt inſtrumenta virtutum. Sed quia inſidiæ diaboli etiam inter talia ſtudia non quieſcunt, rectiſsimè in quibuſdam articulis temporum, vigoris eſt noſtri reparatio inſtituta, vt vbi de clementia cœli & vbertate agri poteſt mens præſentium bonorum auida gloriari, & in ampla horrea fructibus congregatis, animæ ſuæ di-

Marginal notes: Roman. 8. / 1. Ioann. 2. / Amores duo. / 1. Corin. 7 / Matt. 22 / 1. Corin. 3. / Matth. 6. / Bona opera quid præſtent

dicere: Habes multa bona, epulare: ibi quandá increpationem diuinæ vocis Luc. 12.
accipiat, audiatque dicentem: Stulte, hac nocte repoſcam animam tuam à te, quæ autem præparaſti cuius erunt? Hæc ſolicitiſsima meditatio debet eſſe ſapientis, vt quoniam breues dies iſtius vitæ & incerta ſunt ſpacia, nunquam ſit mors morituro improuiſa, nec inordinatum incidat finem, qui ſe nouit eſſe mortalem. Quod ergo & ſanctificationi corporum & reparationi proſit animarum, quarta & ſexta feria ieiunemus, ſabbato autem apud beatiſs. Petrum apoſtolum vigilias celebremus, eius orationibus adiuuandi, vt ſanctorum deſideriorũ conſequamur effectum, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Sermo ſextus de Ieiunio ſeptimi menſis.

De duplici Chriſti natura aduerſus Eutychetem & Neſtorium, & de veritate corporis Chriſti in Euchariſtia.

DEuotionem fidelium dilectiſsimi nihil eſt in quo prouidentiâ diuina non adiuuet. Siquidem exercendis ad ſanctimoniã mentibus atq; corporibus, ipſa quoque mundi elementa famulantur, dum dierum ac menſium diſtinctè variata reuolutio, quaſdam nobis paginas aperit præceptorum, vt quod ſacra admonent inſtituta, hoc quodammodo loquantur & tempora. Vnde cùm ſeptimum menſem nobis anni recurſus attulerit, non ignoro obſeruantiam veſtram ad celebrandum ſolenne ieiunium ſpiritaliter incitari: quoniam experiendo didiciſtis, quantum hæc præparatio & exteriora & interiora hominum purificet, vt cùm à licitis abſtinetur, faciliùs illicitis reſiſtatur. Continentiæ autem ratio dilectiſsimi, non in ſola caſtigatione corporum, nec in diminutione tantùm habetur eſcarum. Maiora enim virtutis iſtius bona ad illam animæ pertinent caſtitatem, quæ non ſolùm carnis concupiſcentias conterit: ſed & mundanæ ſapientiæ vana cõtemnit, dicente Apoſtolo: Videte ne quis vos decipiat per philoſophiam, & inanem fallaciam ſecundum traditionem hominum. Continendum ergo eſt à cibis, ſed multo magis ab erroribus ieiunandum, vt mens nulli carnali dedita voluptati, nullius ſit captiua mendacij: quia ſicut in præteritis, ita & in noſtris diebus non deſunt veritatis inimici, qui intra catholicam Eccleſiam mouere audeant bella ciuilia, vt in conſenſum impiorum dogmatum imperitos quoſq; ducentes, ſibi glorientur accreſcere, quos à Chriſti corpore potuerint ſeparare. Quid enim tam aduerſatur prophetis, tam repugnat Euangelijs, tam deniq; eſt apoſtolicis rebelle doctrinis, quàm in Domino Ieſu Chriſto ex Maria virgine genito, & ſempiterno patri intemporaliter coæterno, vnam & ſingularem prædicare naturam? Quia ſi hominis tantùm intelligenda eſt, vbi eſt, quæ ſaluat Deitas? ſi tantummodo Dei, vbi eſt quæ ſaluatur humanitas? Fides autem catholica, quæ omnibus reſiſtit erroribus, etiam ſimul iſtas impietates refutat, damnans Neſtorium, diuina ab homine diuidentem; deteſtans Eutychetem, in diuinis humana vacuantem; quoniam veri Dei filius Deus verus, vnitatem & æqualitatem habens cum patre & ſpiritu ſancto, idem verus homo eſſe dignatus eſt, non conceptu virginis matris ſeiunctus

Continentia dum nedũ à cibis, ſed etiam erroribus.

Coloſ. 2.

Neſtorius.

Eutyches.

à carne, nec partu:ſic humanitatem ſibi vniens, vt Deus incommutabili-
ter permaneret:ſic deitatem homini impartiens,vt eum glorificatione non
cõſumeret,ſed augeret.Qui enim eſt factus forma ſerui,forma Dei eſſe non
deſtitit,nec alter cum altero,ſed vnus in vtroque eſt : vt ex quo verbum ca
Ioann. 1. ro factum eſt,nullis diſpenſationum varietatibus fides noſtra turbetur,ſed
ſiue in miraculis virtutum , ſiue in cõtumelijs paſsionum,& Deum qui ho
mo eſt,& hominem credamus eſſe,qui Deus eſt.Hanc confeſsionem dile-
ctiſsimi toto corde promentes,impia hæreticorum commenta reſpuite, vt
ieiunia & eleemoſynæ veſtræ nullius erroris contagione polluantur. Tunc
enim & ſacrificij munda eſt oblatio,& miſericordiæ ſancta largitio,quan
Ioann.6. do ij,qui iſta dependunt, quid operentur,intelligunt.Nam dicente Domi
Veritas no : Niſi manducaueritis carnẽ filij hominis , & biberitis eius ſanguinem,
corporis Chriſti non habebitis vitam in vobis,ſic ſacræ menſæ communicare debetis,vt ni-
in Eucha hil prorſus de veritate corporis Chriſti & ſanguinis ambigatis. Hoc enim
riſtia. ore ſumitur,quod fide creditur,& fruſtrà ab illis amen reſpondetur, à qui-
Pſal.40 bus contra id quod accipitur,diſputatur.Dicente autem Propheta : Beatus
qui intelligit ſuper egenum & pauperem , ille circa pauperes veſtimen-
Matt.25. rum et ciborum laudabilis diſtributor eſt,qui ſe Chriſtum in indigentibus
Chriſtus & diues & veſtire nouit & paſcere,quoniam vt ipſe ait,quamdiù vni feciſtis de his
& pau fratribus meis,mihi feciſtis. Verus itaq; Deus & verus homo vnus eſt Chri
per. ſtus,diues in ſuis,paup in noſtris,dona accipiens & dona diffundens,par-
ticeps mortalium & viuificatio mortuorum , vt in nomine Ieſu Chriſti
Philip.2 omne genu flectatur,cœleſtium,terreſtrium,& infernorũ,& omnis lingua
confiteatur , quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris , viuens
& regnans cum ſancto ſpiritu in ſecula ſeculorum,Amen.

Sermo VII. de ieiunio ſeptimi menſis.

De ſpiritali veteris legis impletione, rectaq; ieiunii forma,& ſpiritalibus theſauris.

APoſtolica inſtitutio dilectiſsimi,quæ Dominum Ieſum Chri-
Matt.5. ſtum ad hoc veniſſe in hunc mundum nouerat , vt legem non
Ex ueteri lege ſolueret,ſed impleret,ita veteris teſtamenti ſacramenta diſtin-
quænam xit,vt quædam ex eis,ſicut erant condita,Euãgelicæ eruditio-
Eccleſia ni profutura decerperet, & quæ dudum fuerant conſuetudinis Iudaicæ fie
obſeruãda reti- rent obſeruantię Chriſtianæ.Quamuis enim varietates hoſtiarum,differen
nuerit, tiæ baptiſmatum,& ocia ſabbatorum,cum ipſa carnis circuncifione ceſſa
quænon. uerint , manent tamen ex ipſis voluminibus,& apud nos pręcepta plurima
Matt.20 moralia.Et cum inde dicatur : Diliges dominum Deum tuum ex toto cor-
de tuo,& diliges proximum tuum ſicut teipſum, Chriſto Domino dicen-
te cognouimus , quòd in his duobus mandatis tota lex pendet & prophe-
tæ.Tantaq; eſt ſub huius geminæ charitatis edicto vtriuſq; copula teſta-
menti,vt ſine iſtarum connexione virtutum, nec lex quęquam inueniatur
iuſtificaſſe nec gratia.Illę quoque partes legalium mãdatorum , ex quibus
quædam præcipiuntur,vt fiant,quædam interdicuntur , vt non fiant,anti-
quæ authoritatis retinent firmitatem.Nec ideo eis Euangelica putanda eſt
aduerſa perfectio,quia & virtutũ ſtudia ad voluntaria incitantur augmen-
Matt. 5. ta,& vltiones criminum,pœnitentiæ remedijs relaxantur.Dicit autem Do-
minus:

minus. Niſi abundauerit iuſtitia veſtra plùs quàm ſcribarum & phariſæorum, non intrabitis in regnum cœlorum. Quomodo verò abundabit iuſtitia, niſi ſuperexaltet miſericordia? Et quid tam æquum, quidúe tam dignũ eſt, quàm vt creatura ad imaginem & ſimilitudinem Dei cõdita ſuum imitetur authorem, qui reparationem ſanctificationemq́; credentium, in peccatorũ remiſsione cõſtituit, vt remota ſeueritate vindictæ, omniq́; ceſſante ſupplicio, reus innocentiæ redderetur, & finis criminũ, fieret origo virtutum? Quod igitur dilectiſsimi ex veteris prædicatione doctrinæ ad purificationem animarum corporumq́; noſtrorum ieiunium ſeptimi menſis adſumimus, non legalibus nos oneribus ſubijcimus, ſed vtilitatem continentiæ, quæ Chriſti Euangelio ſeruit, amplectimur. Quia in hoc poteſt ſuper ſcribas & phariſæos Chriſtiana abundare iuſtitia, non euacuando legem, ſed intelligentiam refutando carnalem. Nec enim talia noſtra debent eſſe ieiunia, qualia erant illorum, quibus Eſaias propheta ſpiritu ſancto in ſe loquente dicebat: Neomenias veſtras, & ſabbata, & diem magnum non ſuſtineo, ieiunium & ferias, et dies feſtos veſtros odit anima mea. Vnde Dominus ieiunandi formam diſcipulis tradens: Quum ieiunatis, inquit, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes. Exterminant enim facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. Quã mercedem, niſi laudis humanæ? propter cuius cupiditatem, iuſtitiæ ſpecies plerunq; prætenditur, & vbi nulla eſt cura conſcientiæ, amatur falſitas famæ, vt iniquitas, quæ occultatione arguitur, mẽdacij opinione lætetur. Rationale itaque ſanctumq́; ieiunium nulla laudis oſtentationisq́; iactantia polluatur, nec bonum ſuum quiſquam fidelium de humanis velit pendere iudicijs. Diligenti Deum ſufficit ei placere, quem diligit, quia nulla maior expetẽda eſt remuneratio, quàm ipſa dilectio. Sic enim charitas ex Deo eſt, vt Deus ipſe ſit charitas. Quod vtique pius & caſtus ita gaudet animus implere, vt in nullo extra illum cupiat delectari. Veriſsimũ nanque eſt, quod dicit Dominus: Vbi eſt theſaurus tuus, ibi erit & cor tuum. Quis autem eſt theſaurus hominis, niſi quædam fructuum eius congregatio, laborumque collectio? Quod enim ſeminauerit quis, hoc & metet, & quale cuiuſque opus, talis eſt & quæſtus: & vbi oblectatio fruendi conſtituitur, ibi cura cordis obſtringitur. Sed cum multa ſint genera diuitiarum, diſsimilesque materiæ gaudiorum, theſaurus cuique eſt ſuæ cupiditatis affectus, qui ſi de appetitu eſt terrenorum, non beatos facit ſui participatione, ſed miſeros. Hi verò, qui ea quæ ſurſum ſunt, ſapiunt, non quæ ſuper terram, nec perituris intenti ſunt, ſed æternis, in illo habent incorruptibiles reconditas facultates, de quo dicit Propheta: Theſaurus & ſalus noſtra aduenit, ſapientia & diſciplina & pietas à Domino. Hi ſunt theſauri iuſtitiæ, per quos auxiliante Dei gratia, etiam terrena bona in cœleſtia transferuntur: dum multi diuitijs aut iuſtè ſibi relictis, aut aliter acquiſitis, ad inſtrumentum pietatis vtuntur. Quumque ad ſuſtentationem pauperum, quæ poſſunt exuberare, diſtribuunt, congregant ſibi inamiſsibiles facultates, vt quod abdiderint in eleemoſynis, nullis poſsit ſubiacere diſpendijs, & dignè ibi habeant cor, vbi habent theſaurum ſuum: quia tales diuitias ſuas dignum & beatiſsimum eſt exercere, vt creſcant, & non timere ne pereant. Operantes igitur dilectiſsimi quod bonum eſt ad omnes, maximè autem ad domeſticos fidei, ſeptimum

Eccleſia cur ſtata ieiunia ob ſeruet.

Eſa. 1.

Matt. 6.

Vana gloria in recte factis cauenda.

Matt. 6.

Theſaurus hominis quis ſit.

Galat. 6.

Coloſ. 3

Matt. 6.

Galat. 6.

menſem ab initio myſticum, propter ſeptiformem ſpiritum, & ipſo ſui or-
dinis numero conſecratum, continentiæ fructibus deputâtes, quarta & ſe-
xta feria ieiunemus: ſabbato autem apud beatum Petrum vigilias celebre-
mus, cujus nobis orationes ſuffragabuntur & merita, vt quantumcunque fi-
delibus tribuitur bonum velle, tantum donetur & poſſe, per Dominum no-
ſtrum Ieſum Chriſtum qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in
ſecula ſeculorum, Amen.

Sermo octauus de ieiunio ſeptimi menſis.

De duplici concupiſcentia, carnis & ſpiritus, de pugna ſpiritali & abſtinentia.

Scopus preceptorum Dei. *Eccleſ.18,* OMnis dilectiſsimi diuinorum eruditio præceptorum hoc ma-
ximè agit apud corda credentium, vt amor prauus recto amo-
re ſuperetur, & delectatione iuſtitiæ, peccandi cupiditas de-
ſtruatur, dicente ſcriptura: Poſt concupiſcentias tuas non eas,
& à voluntate tua mala auertere. Quum autem in animis hominum multæ
bonæ concupiſcentiæ ſint, & laudabiles voluntates, quid eſt quod iubetur,
vt noſtris non cõſentiamus affectibus, niſi quòd ab illa cõcupiſcentia pro-
hibemur, & ab illa voluntate reuocamur, cuius ortus ex nobis eſt, & ideo
mala pronunciatur, quia noſtra eſſe conuincitur? Ad diſtinctiones igitur
Ibid. concupiſcentiarum quæ ſunt ex Deo, bene homini dictum eſt: Poſt concu-
piſcentias tuas non eas, vt quas cognouerit proprias, ſciat eſſe vitandas. Me-
ritò ergo Dominus noluit in oratione, quam tradidit, nos ad Deum dice-
re, Fiat volũtas noſtra, ſed fiat voluntas tua, hoc eſt, non illa quam caro in-
Concupiſcentia mala unde. citat, ſed quam ſpiritus ſanctus inſpirat. Vnde autem hoc deſiderium con-
ceptum ſit, cui ſemper debeat repugnari, non difficulter intelligunt, qui ſe
filios Adæ eſſe nouerunt, & peccante humani generis patre, non dubitant
in propagine vitiatum eſſe, quod eſt in radice corruptum. Quamuis autem
per gratiam Domini noſtri Ieſu Chriſti, in nouam creaturam tranſierimus
ex veteri, & imaginẽ terreni hominis homo cœleſtis exuerit: donec tamen
corpus mortale geſtamus, neceſſe eſt, vt cõtra carnis deſideria dimicemus.
2. Cor.12. Bonum eſt enim animæ Deo ſubditæ, timere ne cadat, & habere quod vin-
cat, quoniam virtus in infirmitate perficitur, & quòd nos exercet continẽ-
tia, hoc perducit ad gloriam. Abſtinẽdum itaq; eſt dilectiſsimi ab his, quæ
Roman.7. nobis noxiè blandiuntur: & lex peccati, quæ eſt in membris noſtris, Dei le-
ge ſuperanda eſt, vt licet per omnes ſenſus corporis multæ inſidientur ille-
Animus quib. obleſtare ſe debeat. cebræ, animus tamen, cui ſummum bonum & verũ gaudium Deus eſt, in-
ter caſtas ſpiritalesq; delicias, in ſapiẽtiæ latitudine, & in veritatis luce ver-
ſetur. Si enim ſeipſum ſibi rationalis homo comparet, omnesq; ſuorum a-
ctuum qualitates vera inſpectatione dijudicet, nunquid in intimis ſuæ con-
ſcientiæ hoc delectationis inueniet de iniquitate commiſſa, quod de æqui-
tate ſeruata? aut tantũ ei iucunditatis carnalis voluptas, quantum ſpiritalis
pariet appetitus? Nihil prorſus de virtutum ſplendore attingit, nihil de
ſuauitate pietatis guſtat, qui magis vult ſordeſcere in ijs, quę immũda ſunt,
Maior uirtutum q̃ uitiorum uoluptas. quàm in ijs ſplendere, quæ ſancta ſunt. Non ſinit ratio, vt in cordibus non
vſquequaque captiuis, ita placeat ſatiata ira, vt remiſſa vindicta, aut tan-
tum generent gaudium mala quæſita de alieno, quantum bona expenſa
de

de proprio.Felicior ſemper parca temperantia,quàm profuſa luxuria, maiorq́; eſt lux humilibus,quàm ſuperbis,& ſublimior més, quæ inter prohibita atque permiſſa certius habet ſperare cœleſtia,quàm amare terrena. Vt aũt in hoc proue&tu animus religioſus excellat, & ius ſuæ dominationis obtineat,ſubigẽdo corpori caſtigatio eſt adhibẽda ieiunij. Quod licet generali nomine ad omnem continentiam pertinere videatur,propriè tamen ad edendi diminutionem refertur, vt proſit nunc voluntate non ſumere, quod ab initio contra vetitum nocuit vſurpaſſe,vt ſicut illic concupiſcentia vulneri,ita hic abſtinentia ſit ſaluti. Cui medicinæ dilectiſsimi quum omne tempus ſit congruum,hoc tamen habemus aptiſsimum, quod apoſtolicis & legalibus inſtitutis videmus electũ, vt ſicut in alijs anni diebus, ita in menſe ſeptimo,ſpiritalibus nos purificationibus emundemus. Conuenientibus autem in vnum propoſitum tribus ſtudijs, oratione ſcilicet & eleemoſyna atque ieiunio,præſtabitur nobis à miſericorde Deo & cohibitio cupiditatum,& exauditio precum,& remiſsio peccatorum, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Ieiunia quatuor tẽporum ab Apoſtolis inſtituta.

Sermo IX. de ieiunio ſeptimi menſis.

De ieiunio quatuor temporum,itemq́; ſpiritali, quod eſt mentis.

SCio quidem dilectiſsimi plurimos veſtrum ita in ijs, quæ ad obſeruantiam Chriſtianæ fidei pertinent, eſſe deuotos,vt noſtris cohortationibus non indigeant admoneri. Quod enim dudũ & traditio decreuit & cõſuetudo firmauit,nec eruditio ignorat,nec pietas prætermittit.Sed quia ſacerdotalis officij eſt, erga omnes Eccleſiæ filios curam habere communem,in id quod & rudibus proſit & doctis,quos ſimul diligimus, pariter incitamus,vt ieiunium quod nobis ſeptimi menſis recurſus indicit,fide alacri per caſtigationem animi & corporis celebremus.Quamuis enim diminutio cibi carnem propriè videatur afficere,nihil tamen corporeis ſenſibus vel conceditur, vel negatur, quod non ſicut ad ſeruientem,ita pertineat ad iubentem. Quum itaq; vnuſquiſque homo duplicem in ſe legem habeat continentiæ,nihilq́; actionum noſtrarum ad ſolum corpus,multa autem ad ſolum referenda ſint animũ:prudenter debemus aduertere,quàm indecens quamq́; iniuſtum ſit, ſi quod à ſuperiore indicitur,ab inferiore negligatur. Vt autem mens rationalis ſalubriter exteriora caſtiget,debet etiam propria exercere ieiunia:quia non ſolùm carnis deſiderijs,ſed etiam animi cupiditatibus cõuenit repugnare,dicente ſcriptura:Poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua mala auertere.Ieiunans ergo ab ijs,quæ caro appetit,ieiunet & ab ijs, quæ malè interior ſubſtantia concupiſcit.Peſsimus enim animæ eſt cibus,velle quod non licet,& noxia cordis delectatio eſt,quæ aut turpi lucro paſcitur,aut ſuperbia extollitur,aut adulatione lætatur.Quamuis enim his affectibus motus quoque corporis ſeruiant, ad originem tamen ſuam cuncta reſpiciunt,& ibi cenſetur qualitas actionis, vbi inuenitur initium voluntatis: quam reuocare à prauis deſiderijs, optimum maximumq́ue ieiunium eſt:quia tunc eſt edendi abſtinentia fructuoſa, quando exterior parcitas

Traditio non negligenda.

Duplex cõtinẽtiæ lex

Eccl.18.

Ieiunandũ à quib. ſit.

à tem-

à temperantia interiore procedit. Celebraturi igitur dilectiſſimi verum & ſpiritale ieiunium,quod & corpus & animum ſui puritate ſanctificet,cordis noſtri ſecreta rimemur,& quibus rebus aut contriſtentur aut gaudeãt, iuſto diſcutiamus examine.Ac ſi quis amor vanæ gloriæ,ſi qua radix auaritiæ,ſi quod ineſt virus inuidię,nihil talium anima ſumat eſcarum,ſed virtutum intenta delicijs, cœleſtes epulas terrenæ præferat voluptati. Agnoſcat homo ſui generis dignitatẽ,factumq́; ſe ad imaginem & ſimilitudinem ſui creatoris intelligat, nec ita de miſerijs,quas per peccatum illud maximũ & commune incidit, expaueſcat, vt non ſe ad miſericordiam ſui reparatoris

Leuit. 9. attollat.Ipſe enim dicit: Sancti eſtote,quoniam ego ſanctus ſum, hoc eſt, me diligite,& ab ijs,quæ mihi diſplicent,abſtinete.Facite,quod amo:amate,quod facio.Et quum videtur difficile eſſe,quod iubeo, ad iubentem recurrite,vt vnde datur præceptum, præſtetur auxilium. Non negabo opem, qui tribui voluntatem:ieiunate ab aduerſis,abſtinete à contrarijs.Ego ſum cibus veſter & potus,nemo quæ mea ſunt, inefficaciter concupiſcit. Qui enim ad me tẽdit,ex mei participatione me quærit.His dilectiſſimi cohortationibus,quibus nos ad bona incommutabilia & ad gaudia inuitat æternæ,plenæ ſunt omnes diuinarum paginæ literarum, & hoc nobiſcum agit teſtamenti vtriuſque doctrina,vt inhæreamus veris, & cõtineamus à vanis. Non enim compræhendi poteſt quod promittitur,niſi cuſtoditum fuerit, qđ iubetur. Quid iuſtius,quàm vt homo,cuius fert imaginẽ,faciat voluntatem,& per abſtinentiam cibi ieiunet à lege peccati? Ideo enim ipſa continentiæ obſeruantia, quatuor eſt aſsignata temporibus,vt in idipſum totius anni redeunte decurſu, cognoſceremus nos indefinenter purificationibus indigere,ſemperq́; eſſe nitẽdum, dum huius vitæ varietate iactamur, vt peccatum,quod fragilitate carnis & cupiditatum pollutione contrahitur,ieiunijs atq; eleemoſynis deleatur.Eſuriamus paululùm dilectiſsimi,& aliquantulum quod iuuandis poſsit prodeſſe pauperibus, noſtræ conſuetudini ſubtrahamus. Delectetur conſcientia benignorum fructibus largitatis,& gaudia tribuens,quo es lætificandus,accipies.Dilectio proximi, dilectio Dei eſt,qui plenitudinem legis & prophetarum in hac geminæ charitatis vnitate conſtituit: vt nemo ambigeret Deo ſe offerre, quod homini contuliſſet,dicente Domino ſaluatore,cùm de alendis iuuandisq́; pauperibus loqueretur: Quod vni eorum feciſtis, mihi feciſtis. Quarta igitur & ſexta feria ieiunemus: ſabbato verò apud beatum Petrum apoſtolum vigilias celebremus,cuius nos meritis & orationibus credimus adiuuandos, vt miſericordi Deo ieiunio noſtro & deuotione placeamus,per Dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum,qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum,Amen.

Ieiunium quatuor tẽporum cur inſtitutum

Matt. 22

Matt. 25

Adiuuamur preci bus & meritis ſanctorum.

SERMO SIVE TRACTATVS
beati Leonis papæ contra hæreſim Eutychetis, habitus Romæ in Baſilica ſanctæ anaſtaſiæ.

De vitandis hæreticis, de veritate corporis Chriſti, & fidei Romanæ commendatione.

Sicut

Sicut peritorum dilectiſsimi prudentumque medicorum eſt, paſsiones infirmitatis humanæ remedijs præuenire, & quemadmodum ſaluti contraria declinentur, oſtendere: ita paſtoralis officij eſt, ne dominico gregi hæretica malignitas noceat, prouidere, & qualiter luporum & latronum improbitas ſit cauenda, demonſtrare: quia nunquam potuit hæretica impietas ſic latere, vt non à ſanctis patribus noſtris, & ſemper deprehenſa ſit, & iure damnata. *Hæreſis latere nō poteſt.* Solicitudinem itaque noſtram, quam dilectioni veſtræ impendimus, latere non potuit quoſdam Aegyptios, præcipuè negociatores ad vrbem veniſſe, eaque quæ Alexandriæ ſceleſtè ab hæreticis ſunt admiſſa, defendere, adſerentes ſolam deitatis in Chriſto fuiſſe naturam, nec carnis humanæ, quam ſumpſit ex beata virgine Maria, habuiſſe penitus veritatem: quæ impietas, & falſum hominem, & Deum dicit eſſe paſsibilem. Quod quo audeant animo, quóue conſilio, dubitare non poſſumus. Quia enim ipſi à veritate Euangelij receſſerunt, & mendacia diaboli ſunt ſequuti, alios quoque volunt ſocios ſuæ perditionis efficere. Et ideo fraterna vos & paterna ſolicitudine commonemus, vt inimicos catholicæ fidei, hoſtes Eccleſiæ, incarnationis dominicæ negatores, & inſtituto à ſanctis apoſtolis ſymbolo repugnantes, in nullum recipiatis conſenſionis affectum, dicente Apoſtolo: *Sybolum Apoſtolorum.* Hæreticum hominem poſt vnam & ſecundam correptionem deuita, ſciēs quia qui huiuſmodi eſt, ſubuerſus eſt, & delinquit proprio iudicio condemnatus. *Ad Tit. 3* Propria enim pertinacia perit, & ſua à Chriſto diſcedit inſania, qui eam impietatem, per quam ante ſe multos ſcit perijſſe, ſectatur, & religioſum ſibi atque catholicum putat id quod ſanctorum patrum iudicio, & in Photini perfidia, & in Manichæi dementia, & in Apollinaris inſania, conſtat eſſe damnatum, vt adhuc quaſi nouæ & necdum damnatæ in perniciem animarum ſuarum conſentiant prauitati, qui incarnationis dominicæ denegant ſacramentum. Quaſi aliud tota Euangelij lectione doceamur, quàm hoc vno diuinæ miſericordiæ ſacramento, humanum genus, in ijs qui credūt eſſe ſaluatum, quòd vnigenitus Dei filius, ęqualis per omnia patri, noſtræ aſſumptione ſubſtantiæ, manens quod erat, dignatus eſt eſſe quod nō erat, verus ſcilicet homo, verus Deus, qui abſque cuiuſquam ſorde peccati integram ſibi noſtram perfectámque naturam, veritate carnis & animæ vniuit, & intra vterum beatæ virginis matris ſpiritus ſancti virtute conceptus, nec æditionem partus, nec primordia faſtidiuit infantiæ: vt verbum Dei patris humanam ſibi ineſſe ſubſtantiam, & deitatis potentia & carnis infirmitate loqueretur, de corpore habens corporeas actiones, & ſpiritales de deitate virtutes. Humanum quippe eſt eſurire, & ſitire, & dormire: humanum eſt metuere, flere, triſtari: humanum denique eſt crucifigi, mori atque ſepeliri. Sed diuinum eſt ſuper mare ambulare, aquam in vinū conuertere, mortuos ſuſcitare, mundum propria morte tremefacere, & cū viuificata ſuper omnem cœlorum altitudinem carne conſcendere, vt qui hoc credunt, dubitare non poſsint, quid humanitati adſcribere, quid debeant adſignare deitati: quoniam in vtroque vnus eſt Chriſtus, qui & deitatis ſuæ potentiam non amiſit, & veritatem perfecti hominis naſcendo ſuſcepit. Hos ergo dilectiſsimi, de quibus loquimur, tanquam venenum mortiferum fugite, execramini, declinate, & ab eorum colloquijs, ſi increpati, à vobis corrigi noluerint, abſtinete, quoniam ſicut ſcriptum eſt, ſermo eorum *2. Tim. 2*

ſerpit vt cancer. Iuſto enim iudicio ab Eccleſię vnitate reiectis, nulla eſt tribuenda communio, quam non noſtris odijs, ſed ſuis ſceleribus perdiderũt. Vos ergo dilecti Deo, & apoſtolico teſtimonio comprobati, quibus beatus Apoſtolus dicit: Quoniam fides veſtra annunciatur in vniuerſo mundo, cuſtodite in vobis, quod tantum prædicatorem agnoſcitis ſenſiſſe de vobis. Nemo veſtrum efficiatur huius laudis alienus, vt quos per tot ſecula docente ſancto ſpiritu, hæreſis nulla violauit, ne Eutychianæ quidem impietatis poſsint maculare contagia. Cõfidimus autem, quòd protectio Dei corda veſtra fidemq́; cuſtodiat, vt cui hactenus fideliter obediſtis, in æternum perſeuerante catholicæ fidei obſeruantia placeatis, per Chriſtum Dominum noſtrum, Amen.

Roman. 1.

Romana fides nunquàm uiolata.

HOMILIA S. LEONIS PAPAE de transfiguratione Domini.

In illo tempore: Adſumpſit Ieſus Petrum, Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit eos in montem excelſum ſeorſum. Et reliqua.

EVangelica dilectiſsimi lectio, quæ per aures corporis interiorem mentium noſtrarum pulſauit auditum, ad magni ſacramenti nos intelligentiam vocat, quam aſpirante gratia Dei facilius adſequemur, ſi conſiderationem noſtram ad ea, quæ paulo ſuperius ſunt narrata, referamus. Saluator enim humani generis Ieſus Chriſtus condens eam fidem, quæ & impios ad iuſtitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc diſcipulos ſuos doctrinæ monitis & operum miraculis imbuebat, vt idem Chriſtus & vnigenitus Dei & hominis filius crederetur. Nam vnum horum ſine altero non proderat ad ſalutẽ, & æqualis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtum, aut Deum tantummodo ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominem credidiſſe, quum vtrunque eſſet pariter confitendum: quia ſicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confirmandum ergo huius fidei ſaluberrimam cognitionem interrogauerat diſcipulos ſuos Dominus, inter diuerſas aliorũ opiniones quid ipſi de eo crederent, quidúe ſentirent: vbi Petrus apoſtolus per reuelationẽ ſummi patris, corporea ſuperans et humana tranſcendens, vidit mentis oculis filium Dei viui, & confeſſus eſt gloriã deitatis: quia non ad ſolam reſpexit carnis ſubſtãtiam & ſanguinis, tãtumq́; in hac fidei ſublimitate complacuit, vt beatitudinis felicitate donatus, ſacrá inuiolabilis petræ acciperet firmitatem, ſuper quam fundata Eccleſia, portis inferi & mortis legibus præualeret, nec in ſoluendis & ligandis quorumcunque cauſis, aliud ratum eſſet in cœlis, quam quod Petri ſediſſet arbitrio. Hęc autem dilectiſsimi laudatæ intelligentiæ celſitudo inſtruẽda erat de inferioris ſubſtantiæ ſacramento, ne apoſtolica fides ad gloriam confitendæ in Chriſto deitatis euecta, infirmitatis noſtræ receptionem indignam impaſſibili Deo atque incongruam iudicaret, & ita iam in Chriſto humanam crederet glorificatam eſſe naturam, vt nec ſupplicio poſſet affici, nec morte diſſolui. Et ideo dicente Domino, quòd oporteret eum ire Hieroſolymam, & multa pati à ſenioribus & ſcribis ac principibus ſacerdotum, & occidi, & tertia die reſurgere, cùm beatus Petrus, qui ſuperno illuſtra-

Petro quãtũ à Chriſto collatum.

Matt. 16. & 20.

illuſtratus lumine, de ardentiſsima filij Dei confeſsione feruebat, contume-
lias illuſionum, & crudeliſsimæ mortis opprobrium religioſo, vt putabat,
& libero faſtidio reſpuiſſet, benigna à Ieſu increpatione correptus, & ad cu
piditatem participandæ cum eo paſsionis animatus eſt. Subſequens enim
exhortatio Saluatoris hoc inſpirauit, hoc docuit, vt volentes eum ſequi, ne
garent ſe ſibi, & pro ſpe æternorum, leuiſsimum ducerent temporalium de
trimentum: quia is demum animam ſuam ſaluam faceret, qui eam pro Chri *Matt. 16*
ſto perdere non timeret. Vt ergo iſtam felicis conſtantiæ fortitudinem to-
to Apoſtoli corde conciperent, & nihil de ſuſcipiẽdæ crucis aſperitate tre-
pidarent, vt de ſupplicio Chriſti non erubeſcerent, nec pudendam ſibi eam
patientiam crederent, quæ ſic ſubitura erat ſæuitiam paſsionis, vt non a-
mitteret gloriam poteſtatis, adſumpſit Ieſus Petrum, Iacobum & fratrem e- *Chriſtus*
ius Ioannem, & conſcenſo cum eis ſeorſum monte præcelſo, claritatẽ ſuæ *cur coram*
gloriæ demonſtrauit: quia licet intellexiſſent in eo maieſtatem Dei, ipſius *diſcipulis*
tamen corporis, quo diuinitas tegebatur, potentiá neſciebant. Et ideo pro- *transfigu-*
priè ſignanterque promiſerat, quoſdam de aſtantibus diſcipulis non priùs *ratus ſit.*
guſtare mortem, quàm viderent filium hominis venientem in regno ſuo, id *Ibidem.*
eſt, in regia claritate, quam ſpiritaliter ad naturam ſuſcepti hominis perti-
nentem, his tribus viris voluit eſſe conſpicuam. Nam illam ipſius deitatis
ineffabilem & inacceſsibilem viſionem, quæ in æternam vitam mundis
corde ſeruatur, nullo modo mortali adhuc carne circundati intueri po-
terát & videre. Aperit ergo Dominus coram electis teſtibus gloriam ſuam,
& communem illam cum cæteris corporis formam tanto ſplendore clari-
ficat, vt & facies eius ſolis fulguri ſimilis, & veſtitus candori niuium eſſet
æqualis. In qua transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, vt de *Matth. 17*
cordibus diſcipulorum crucis ſcandalum tolleretur, nec conturbaret eo-
rum fidem, voluntariæ humilitas paſsionis, quibus reuelata eſſet abſcondi-
tæ excellentia dignitatis. Sed non minore prouidentiá ſpes Eccleſiæ ſanctæ
fundabatur, vt totum Chriſti corpus agnoſceret, quali eſſet commutatio-
ne donandum: vt eius ſibi honoris conſortium membra permitterent, qui
in capite præfulſiſſet. De quo idem Dominus dixerat, cùm de aduentus ſui *Matt. 13*
maieſtate loqueretur: Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol, in regno patris ſui,
proteſtante hoc ipſum beato Paulo apoſtolo & dicente: Exiſtimo enim, *Rom. 8*
quòd non ſunt condignæ paſsiones huius temporis ad futuram gloriam,
quæ reuelabitur in nobis. Et iterum: Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcon *Coloſ. 3*
dita eſt cum Chriſto in Deo. Cum autem Chriſtus apparuerit vita veſtra,
tunc & vos apparebitis cum illo in gloria. Confirmandis verò apoſtolis, &
ad omnem ſcientiam prouehendis, alia quoque in illo miraculo acceſsit
inſtructio. Moſes enim & Elias, lex ſcilicet & Prophetæ, apparuerunt cum
Domino loquentes, vt veriſsimè in illa quinq; virorum præſentia comple-
retur, quod dictum eſt: In duobus vel tribus teſtibus ſtabit omne verbum. *Deut. 19*
Quid hoc ſtabilius, quid firmius verbo, in cuius prædicatione veteris & no *Matt. 18*
ui teſtamenti concinit tuba, & cum Euangelica doctrina, antiquarum pro- *Ioan. 8*
teſtationum inſtrumenta concurrunt? Adſtipulantur enim ſibi inuicem v- *2. Cor. 13*
triuſque fœderis paginæ, & quem ſub velamine myſteriorum præceden- *Heb. 10*
tia promiſerant ſigna, manifeſtum atque perſpicuum præſentis gloriæ ſplẽ-
dor oſtendit. Quia ſicut ait beatus Ioannes: Lex per Moſen data eſt, gratia *Ioan. 1.*
& veritas per Ieſum Chriſtũ facta eſt, in quo & propheticarũ promiſsio im-

pleta eſt figurarum, & legalium ratio præceptorum, dum & veram docet prophetiam per ſui præſentiam, & poſsibilia facit mãdata per gratiam. His ergo ſacramentorum reuelationibus Petrus apoſtolus incitatus, mundana ſpernens & terrena faſtidiens, in æternorum deſiderium quodam mẽtis rapiebatur exceſſu, & gaudio totius viſionis impletus, ibi cum Ieſu optabat habitare, vbi manifeſta eius gloria lætabatur. Vnde & ait: Domine, bonum eſt nos hic eſſe: ſi vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moſi vnum, & Eliæ vnũ. Sed huic ſuggeſtioni Dominus non reſpondit, ſignificans non quidem improbum, ſed inordinatum eſſe, quod cuperet, cùm ſaluari mundus, niſi Chriſti morte non poſſet, & exemplo Dñi in hoc laudaretur credentium fides, vt licet non oporteret de beatitudinis promiſsionibus dubitari, intelligeremus tamen inter tentationes huius vitæ prius nobis tolerantiam poſtulandam eſſe, quàm gloriam, quia tempora patiendi nõ poteſt felicitas præuenire regnandi. Adhuc itaq; eo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos, & ecce vox de nube dicẽs: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite. Præſens quidem erat in filio pater, & in illa Domini claritate, quam ad diſcipulorum temperarat aſpectũ, non ſeparabatur ab vnigenito genitoris eſſentia, ſed ad commendandam proprietatem vtriuſque perſonæ ſicut viſui ſignificauit filium ſplendor ex corpore, ſic auditui patrẽ vox nunciauit ex nube. Qua voce accepta, diſcipuli quod in faciẽ ceciderunt, & timuerũt valdè, non de patris tãtùm, ſed & de filij maieſtate tremuerunt. Altiori enim ſenſu vnam vtriuſque intellexerunt deitatem, & quia in fide non erat hæſitatio, non fuit in timore diſcretio. Latum ergo illud & multiplex teſtimoniũ fuit, & plus in verborum virtute, quàm in ſono vocis auditum eſt. Dicente enim patre: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite, nónne euidenter auditum eſt: Hic eſt filius meus, cui ex me & mecum eſſe, ſine tempore eſt? Quia nec genitor genito prior, nec genit' eſt genitore poſterior. Hic eſt filius meus dilectus, quem à me non ſeparat deitas, non diuidit poteſtas, non diſcernit æternitas. Hic eſt filius meus, non adoptiuus, ſed proprius, non aliunde creatus, ſed ex me genitus, nec de alia natura mihi factus comparabilis, ſed de mea eſſentia mihi natus æqualis. Hic eſt filius meus, p quẽ omnia facta ſunt, & ſine quo factum eſt nihil, qui omnia, quæ facio, ſimiliter facit, & quicquid operor, inſeparabiliter mecũ atque indifferẽter operatur. In patre enim eſt filius, & in filio pater, nec vnquã vnitas noſtra diuiditur. Et quum alius ego ſim, qui genui, alius ille, quem genui: nec aliud tamen de illo vobis cogitare fas eſt, quàm de me ſentire poſsibile eſt. Hic eſt filius meus, qui eam, quam mecum habet æqualitatẽ, non rapina appetijt, nec vſurpatione præſumpſit, ſed mãnens in forma gloriæ meæ, vt ad reparandum genus humanum exequeretur commune conſilium, vſque ad formam ſeruilem inclinauit incommutabilem deitatem. Hunc ergo, in quo mihi per omnia bene compláceo, & cuius prædicatione manifeſtor, cuius humilitate clarificor, incunctanter audite, quia ipſe eſt veritas & vita, ipſe virtus mea atque ſapientia. Ipſum audite, quem legis myſteria prænunciauerunt, quem prophetarum ora cecinerunt. Ipſum audite, qui ſanguine ſuo mundum redimit, qui diabolum ligat, & vaſa eius rapit, qui peccati chirographum & præuaricationis pacta dirumpit. Ipſum audite, qui viam aperit ad cœlum, & per crucis ſupplicium gradus vobis aſcenſionis parat ad regnum.

Hic eſt filius meus, &c. ut accipiẽdum.

Ioann. 1.

Ioann. 5.

Philip. 2

Ioann. 14.

1. Corin. 1.

Luce 11.

Coloſ. 2.

gnū. Quid trepidatis redimi? quid pauetis faucij liberari? Fiat quod me volente Chriſtus vult. Abijcite carnalem formidinem, & fideli vos armate cōſtantia. Indignum eſt enim, vt in ſaluatoris paſsione timeatis, quod ipſius munere nec in veſtro fine metuetis. Hæc dilectiſsimi non ad illorū tantùm vtilitatem dicta ſunt, qui ea proprijs auribus audierunt, ſed in illis tribus apoſtolis vniuerſa didicit Eccleſia, quicquid eorum & aſpectus vidit, & auditus accepit. Confirmetur ergo ſecundum prędicationē ſacratiſsimi Euangelij omnium fides, & nemo de Chriſti cruce, per quam mūdus redemptus eſt, erubeſcat. Nec ideo quiſquam aut pati pro iuſtitia timeat, aut de promiſſorum retributione diffidat, quia per laborem ad requiem, & per mortem tranſitur ad vitam, cùm omnem humilitatis noſtræ infirmitatem ille ſuſceperit, in quo ſi in confeſsione & in dilectione ipſius permaneamus, & quod vicit, vincimus, & quod promiſit, accipimus. Quia ſiue ad facienda mandata, ſiue ad toleranda aduerſa, præmiſſa patris vox ſemper debet auribus noſtris inſonare, dicentis: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipſum audite, qui viuit & regnat cum patre & ſpiritu ſancto in ſecula ſeculorum, Amen.

HOMILIA SANCTI LEONIS papæ in feſto omnium ſanctorum.

De eo, quod ſcriptum eſt: Videns Ieſus turbas, aſcendit in montem, & quum ſediſſet, acceſſerunt ad eum diſcipuli eius, &c. de gradibus aſcenſionis ad beatitudinem. *Matt. 5.*

PRædicāte dilectiſsimi Domino noſtro Ieſu Chriſto Euangelium regni, & diuerſos per totam Galilæam curante languores, in omnem ſe Syriam virtutum eius fama diffuderat, & multæ ex vniuerſa Iudæa turbæ ad cœleſtem medicum confluebant. Quia enim tarda eſt humanæ ignorantiæ fides ad credenda quæ non videt, & ſperanda quæ neſcit, oportebat diuina eruditione firmandos corporeis beneficijs & viſibilibus miraculis incitari: vt cuius tam benignam experiebantur potentiam, non ambigerent ſalutarem eſſe doctrinam. Vt ergo exteriores medelas Dominus ad remedia interiora transferret, & poſt ſanitates corporum, curationes operaretur animarum, ſegregatus à circunſtantibus turbis, ſeceſſum vicini montis aſcendit, aduocatis apoſtolis, quos ſublimioribus inſtitutis ab edito myſticæ ſedis imbueret, ex ipſa loci atq; operis qualitate ſignificans ſe eſſe, qui Moſen quondam ſuo dignatus fuiſſet alloquio: illic quidem terribiliore iuſtitia, hic autem ſacratiore clementia, vt impleretur quod fuerat ꝓpheta Hieremia dicente promiſſum: Ecce dies veniūt, dicit Dn̄s, & cōſummabo ſup domū Iſrael & ſuper domū Iuda teſtamentum nouum. Poſt dies illos dicit Dn̄s, dabo leges meas in ſenſu ipſorum, & in corde ipſorum ſcribam eas. Qui ergo locutus fuerat Moſi, locutus eſt & apoſtolis, & in cordibus diſcipulorū velox ſcribentis verbi manus, noui teſtamenti decreta condebat, nulla, vt quondam, circunfuſa nubium craſsitudine, neq; per terribiles ſonos atque fulgores populo ab acceſſu montis abſterrito: ſed patente ad aures circunſtantium trāquillitate colloquij, vt per gratiæ lenitatem remoueretur legis *Hierem. 31*

Gradus aſcenſionis ad beatitudinem. aſperitas,& ſpiritus adoptionis auferret formidinem ſeruitutis. Qualis igitur doctrina ſit Chriſti, ſacræ ipſius ſententiæ proteſtantur, vt qui ad æternam beatitudinem peruenire deſiderant, gradus feliciſſimæ aſcenſionis agnoſcant. Beati, inquit, pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum. De quibus pauperibus veritas loqueretur fortè eſſet ambiguũ, ſi diceſ: Beati pauperes, nihil adderet de intelligẽda pauperũ qualitate, & ſufficere videretur ad promerẽdũ regnũ cœlorũ ea ſola inopia, quam multi ſub graui & dura neceſſitate patiuntur. Sed cùm dicit: Beati pauperes ſpiritu, oſtendit eis regnum cœlorũ tribuendum, quos humilitas commendat animorum, magis quàm indigentia facultatũ. Dubitari aũt non poteſt, quòd humilitatis iſtius bonũ, faciliùs pauperes quàm diuites aſſequantur, dũ & illis in tenuitate amica eſt manſuetudo, & iſtis in diuitijs familiaris elatio. Veruntamen & in plerisq; diuitibus inuenitur hic animus, qui abũdantia ſua non ad tumorem ſuperbiæ, ſed ad opera benignitatis vtatur, idq; pro lucris maximis numeret, quod ad releuandam miſeriam alieni laboris impenderit. Omni generi atq; ordini hominũ datur in hac virtute cõſortiũ, quia poſſunt ꝓpoſito eſſe pares, & impares cenſu. Nec intereſt, quantũ ſint in facultate terrena diſsimiles, qui in ſpiritalibus bonis inueniuntur æquales. Beata igitur illa paupertas, quæ rerum temporalium amore non capitur, nec mundi opibus augeri appetit, ſed cœleſtibus bonis diteſcere concupiſcit. Huius nobis magnanimæ paupertatis exemplum primi poſt Dominũ apoſtoli præbuerunt, qui omnia ſua ſine differentia relinquentes, ad vocem cœleſtis magiſtri, à captura piſcium in piſcatores hominum alacri conuerſione mutati ſunt, & multos ſui ſimiles fidei ſuæ imitatione fecerunt, quando illis primitijs Eccleſiæ vnum cor omnium & anima vna erat credentiũ, qui vniuerſis ſuis rebus poſſeſsionibusq; diſtractis, per deuotiſsimam paupertatem bonis ditabantur æternis, & ex apoſtolica prædicatione gaudebant nihil habere de mundo, & omnia poſsidere cum Chriſto. Hinc beatus Petrus apoſtolus, cùm aſcendens in templum, à claudo eleemoſynã poſceretur, Argentum, inquit, & aurum non eſt mecum, quod autem habeo, hic tibi do. In nomine Ieſu Chriſti Nazareni ſurge & ambula. Quid hac humilitate ſublimius? quid hac paupertate locupletius? Non habet præſidia pecuniæ, ſed habet dona naturæ: quem debilem ædidit mater ex vtero, ſanum fecit Petrus ex verbo: & qui imaginem Cæſaris in nummo nõ dedit, imaginem Chriſti in homine reformauit. Huius autem theſauri opibus, nõ ſolum ille adiutus eſt, cui greſſus eſt redditus, ſed etiam quinque millia virorum, qui tunc ad exhortationem apoſtoli ob eiuſdem curationis miraculum crediderunt. Et ille pauper, qui non habebat quod petenti daret, tantam dedit diuinæ gratiæ largitatem, vt quemadmodum vnum hominẽ redintegrarat in pedibus, ſic tot millia credentium ſanaret in cordibus, faceretq; eos in Chriſto alacres, quos in Iudaica perfidia inuenerat claudicantes. ¶ Poſt prædicationem huius feliciſsimæ paupertatis, addidit Dominus, dicens: Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur. Luctus hic dilectiſsimi, cui conſolatio æterna promittitur, non eſt cum mundi huius affectione communis, nec beatum quenquam faciunt iſta lamenta, quę totius humani generis deploratione funduntur. Alia ratio eſt ſanctorum gemituum, alia beatarum cauſa lachrymarum. Religioſa triſtitia, aut alienum peccatum luget, aut proprium. Nec de hoc dolet, quod diuina iuſti-

Matt. 5 (at "gnoſcant"); Matt. 4 (at "ſcit"); Actor. 4 (at "qui vniuerſis"); Actor. 5 (at "imaginem Chriſti"); Matt. 5 (at "cantes"); Luctus ſanctorũ quiſit (at "gemituum")

tia agitur, ſed de eo mœret, quod humana iniquitate committitur: vbi magis plangendus eſt faciens maligna, quàm patiens: quia iniuſtum malitia ſua demergit ad pœnam, iuſtum autem tolerantia ducit ad gloriam. Deinde ait Dominus: Beati mites, quoniam ipſi hęreditate poſsidebunt terram. Mitibus atq; manſuetis, humilibus ac modeſtis, & ad omnium iniuriarum tolerantiam præparatis, poſsidenda terra promittitur. Nec parua eſt æſtimanda hæc aut vilis hæreditas, tanquam à cœleſti habitatione diſcreta ſit, cùm regnū cœlorū alij intelligantur intrare. Terra ergo promiſſa mitibus & in poſſeſsionem danda manſuetis, caro ſanctorum eſt, quę ob humilitatis meritum felici reſurrectione mutabitur, & immortalitatis gloria veſtietur, in nullo iam ſpiritui futura cōtraria, & cum voluntate animi, perfectæ vnitatis habitura conſenſum. Tunc enim exterior homo, interioris hominis erit quieta & intemerata poſſeſsio, tunc mēs videndo Deo intenta, nullis corporeæ infirmitatis impedietur obſtaculis, nec iam dici neceſſe erit: Corpus quod corrumpitur, aggrauat animam, & terrena inhabitatio deprimit ſenſum multa cogitantem: Quoniā habitatori ſuo non reluctabitur terra, nec immoderatū aliquid contra imperium ſui rectoris audebit. Poſsidebunt em̄ illam mites pace perpetua, & nihil vnquam de eorum iure minuetur, cùm corruptibile hoc induerit incorruptionē, & mortale hoc induerit immortalitatem, vt periculum vertatur in præmium, & quod fuit oneri, ſit honori. ¶ Poſt hæc addit Dominus, & dicit: Beati qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, quoniam ipſi ſaturabuntur. Nihil hæc eſuritio corporeum, nihil expetit ſitis iſta terrenum, ſed iuſtitiæ bono deſiderat ſaturari, & in omnium occultorum introducta ſecretum, ipſo Domino optat impleri. Felix mens, quæ hunc concupiſcit cibum, & ad talem æſtuat potum, quē vtiq; non expeteret, ſi nihil de eius ſuauitate guſtaſſet. Audiens aūt dicentē ſibi propheticū ſpiritū, Guſtate & videte, quoniā ſuauis eſt Dominus, accepit quandam ſupernæ dulcedinis portionem, & in amorē caſtiſsimę voluptatis exarſit, vt ſpretis omnibus temporalibus, ad edendam bibendamq; iuſtitiam, toto accenderetur affectu, & illius primi mandati appræhenderet veritatem, dicentis: Diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua: quoniam nihil eſt aliud diligere Deū, quàm amare iuſtitiam. Deniq; ſicut illic dilectioni Dei, proximi cura ſubiungitur: ita & huic deſiderio iuſtitiæ, virtus miſericordiæ copulatur, & dicitur: Beati miſericordes, quoniam ipſorum miſerebitur Deus. Agnoſce Chriſtiane tuæ ſapientiæ dignitatem, & qualium diſciplinarum artibus ad quæ præmia voceris intellige. Miſericordem te miſericordia, iuſtum vult eſſe iuſtitia, vt in creatura ſua creator appareat, & in ſpeculo cordis humani p lineas imitationis expreſſa Dei imago reſplendeat. Secura eſto operantium fides, aderunt tibi deſideria tua, & ijs quę amas, ſine fine potieris. Et quoniā tibi per eleemoſynā omnia munda ſunt, ad eam quoq; beatitudinem, quæ conſequenter eſt promiſſa, peruenies, dicente Domino: Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbūt. Magna felicitas dilectiſſimi, cui tantum præmium præparatur. Quid ergo eſt habere cor mundum, niſi eis quæ ſuprà dictæ ſunt ſtudere virtutibus? Videre autem Deum, quantæ ſit beatitudinis, quæ mens concipere, quæ lingua valeat explicare? Et tamen hoc conſequetur, cum transformabitur humana natura, vt non iam per ſpeculum in ænigmate, ſed facie ad faciem, ipſam quam nullus ho-

Terra mitibus promiſſa quæ ſit.

Sapien. 9.

Corin. 15.

Eſurire in ſtitiā quid ſit.

Pſalm. 33.

Deuter. 6
Matth. 20
Marci 14.
Luce 10.

Fides operantium ſecura.

1. Corin. 13
Ioann. 1.

1.Tim. 6 hominum videre potuit, ſicut eſt, videat deitatem, & quod oculus non
Eſaie 64. vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, per ineffabile gaudiũ
1.Corin.2. æternæ contemplationis obtineat. Meritò hæc beatitudo cordis promittitur puritati. Splendorem enim veri luminis ſordens acies videre non poterit, & quod erit iucunditas mentibus nitidis, hoc erit pœna maculoſis. Declinentur igitur terrenarum caligines vanitatum, & ab omni ſqualore iniquitatis, oculi tergantur interiores, vt ſerenus intuitus tantum Dei viſione paſcatur. Ad hoc enim promerendum illud intelligimus pertinere quod ſequitur: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabũtur. Beatitudo iſta dilectiſſimi, non cuiuſlibet conſenſionis aut qualiſcunque concordiæ eſt, ſed il-
Roman.5. lius, de qua dicit Apoſtolus: Pacem habete ad Deum. Et de qua dicit pro-
Pſalm.118 pheta Dauid: Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum. Hanc pacem etiam arctiſsima amicitiarum vincula, & indiſcretæ ſimilitudines animorum non veraciter ſibi vendicant, ſi non cum Dei voluntate concordant. Extra dignitatem pacis ſunt improbarum parilitates cupiditatum, fœdera ſcelerum, & pacta vitiorum. Amor mundi cum Dei amore non congruit, nec ad ſocietatem filiorum Dei peruenit, qui ſe à genera-
Ephes. 4. tione carnali non diuidit. Qui autem ſemper mente cum Deo ſunt ſoliciti
Verè pacifici qui ſint. ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis, nunquam ab æterna lege diſſentiunt, fideli oratione dicentes: Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo & in terra. Hi
Matt.6 ſunt pacifici, hi bene vnanimes, ſanctéq; concordes, vocandi æterno nomi-
Roman.8. ne filij Dei, cohæredes autem Chriſti: quia hoc merebitur dilectio Dei & proximi, vt nullas iam aduerſitates ſentiat, nulla ſcandala pertimeſcat: ſed finito omnium tentationum certamine, in tranquilliſsima Dei pace requieſcat, per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui cum patre & ſpiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO D. LEONIS PAPAE *de Martyribus.*

QVotieſcunque fratres chariſsimi ſanctorum martyrum ſolennia celebramus, ita ipſis intercedentibus expectemus à Domino conſequi temporalia beneficia, vt ipſos martyres imitando accipere mereamur æterna. Ab eis enĩ ſanctorum martyrum in veritate feſtiuitatum gaudia celebrantur, qui
Martyrum feſta qui ue re celebrẽt ipſorum martyrum exempla ſequuntur. Solennitates enim martyrum, exhortationes ſunt martyriorum, vt imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Sed nos volumus gaudere cum ſanctis, & tribulationem mundi nolumus ſuſtinere cum illis. Qui enĩ ſanctos martyres, vel in quantum potuerit, imitari noluerit, ad eorum beatitudinem non poterit peruenire. Sic enim
2.Corin.1. apoſtolus Paulus prædicat, dicens: Si fuerimus ſocij paſsionum, erimus & conſolationum. Et Dominus in Euãgelio: Si mundus vos odit, ſcitote quia
Ioann. 15. me priorem vobis odio habuit. Recuſat eſſe in corpore, qui odium mundi non vult ſuſtinere cum capite. Sed dicit aliquis: Et quis eſt, qui poſsit beatorum martyrum veſtigia ſequi? Huic ego reſpondeo: quia non ſolũ martyres, ſed ipſum Dominum cum ipſius adiutorio, ſi volumus, poſſumus imitari. Audi non me, ſed ipſum Dominum generi humano clamãtem: Diſcite

te

te à me quia mitis ſum & humilis corde. Audi & beatum Petrum Apoſtolum admonentem: Chriſtus pro nobis paſſus eſt, relinquens vobis exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Ecce Chriſtus dicit, Diſcite à me: beatus Petrus dicit: Vt ſequamini veſtigia eius. Similiter Paulus apoſtolus clamat: Imitatores Dei eſtote, ſicut filij chariſsimi. Quid ad hęc reſpondebimus fratres, vel quam excuſationē habere poterimus? Si tibi aliquis dicat vt virtutes, quas fecit Dominus, debeas imitari, iuſta poteſt eſſe excuſatio tua, quia virtutes & miracula facere non omnibus datum eſt. Iuſtè & caſtè viuere, & charitatem cum omnibus cuſtodire ex Dei adiutorio, cunctis præceptum eſt. Nam & ipſe Dominus non dixit: Diſcite à me mortuos ſuſcitare, ſupra aquas ſiccis pedibus ambulare. Nō hoc dicit. Sed quid ait? Quia mitis ſum & humilis corde. Et iterum: Diligite inimicos veſtros, benefacite his, qui oderunt vos, atque orate pro perſequentibus & calumniantibus vos, vt ſitis filij patris veſtri, qui in cœlis eſt, qui ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos. Et iterum: Eſtote & vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt. Et licet ſint alia multa, in quibus debeamus Dominum & beatos martyres imitari, iſta tamen duo præcipua ſunt, id eſt, vt mites ſimus & humiles corde, & inimicos noſtros toto affectu diligamus. De diligendis inimicis fratres chariſsimi, nullus vnquam in veritate ſe poterit excuſare. Poteſt mihi aliquis dicere, non poſſum ieiunare, non poſſum vigilare, nūquid poteſt dicere, non poſſum diligere? Poteſt dicere, non poſſum res meas totas pauperibus erogare, & in monaſterio Deo ſeruire, nunquid poteſt dicere, non poſſum diligere? Si dixeris, quia non poſſum à vino & à carnibus abſtinere, credimus tibi. Si autem dixeris quod non poſsis in te peccantibus indulgere, omnino non credimus. Itaque nulla nobis remanet excuſatio, dum non de cellario, ſed de corde iſtam eleemoſynam iubemur implere, vt per viam vitæ ad æternam patriam mereamur peruenire. Duobus enim præceptis, id eſt, Diliges Dominum Deum tuum, & diliges proximum, quaſi duobus ſpiritalibus pedibus ſi per viam veræ charitatis volumus currere, ad cœleſtem poſſumus patriam feliciter pertingere. Iſtis pedibus currebat Paulus apoſtolus, quando dicebat: Ego igitur ſic curro, nō quaſi in incertum. Qui ergo dilexerit inimicos ſuos, illud in eo impletur, quod dixit Dominus, videlicet: Vt ſitis filij patris veſtri qui in cœlis eſt. Elige modò quod tibi placuerit. Si inimicos dilexeris, non ſolùm amicus, ſed etiam filius Dei eſſe mereberis. Si verò inimicos amare nolueris, propitium Deum habere nō poteris, quia ſcriptum eſt: Qui odit fratrem ſuum, homicida eſt. Et iterum: Qui odit fratrem ſuum, in tenebris eſt, & in tenebris ambulat, & neſcit quò eat: quoniam tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Et iterum alia ſcriptura eſt: Itinera eorum, qui iniuriam retinent, Dominus labefacit in mortē. Nunquid hæc verba mea ſunt fratres chariſsimi? De catholicis libris & ſanctis libris proferūtur. Vt ergo ne homicidæ ſimus, ne in tenebris remaneamus, ſtudeamus non ſolùm amicos, ſed etiam inimicos diligere, vt pium & miſericordem Dominum poſsimus ſecundum cautionis ſuæ vinculum libera conſcientia conuenire. Ipſe enim dixit: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis pater veſter cæleſtis peccata veſtra. Si autem non dimiſeritis, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. Diligenter attendite fratres, & ſcitote aliud eſſe in Deum peccare, aliud in hominum. Quando enim in nos peccant homines, ſi pœnitentibus veniam non indulge-

1. Pet. 2.
Ephe. 5.
Matth. 5
Ibidem.
In quibus Dominum præcipuè imitari debemus.
1. Cor. 9
Matth. 5
1. Ioan. 3
1. Ioan. 2
Matt. 6.

mus, peccatum incurrimus. Quando aliquis in Deum peccauerit, ſi ſine
grandi diſtrictione indulgere voluerimus, participes nos peccatis eorum
efficimur. Dicit ergo Dominus: Si dimiſeritis hominibus peccata eorum,
dimittet & vobis pater veſter cœleſtis peccata veſtra. Rogo fratres, qd dul-
cius dici poteſt? In poteſtate noſtra poſuit, qualiter in die iudicij iudicē-
mur. Non dixit, vade in orientem, quęre iuſtitiam, nauiga vſque in occiden
tem, vt accipias indulgentiam. Dimitte inimico tuo, & dimittetur tibi: in-
dulge, & indulgebitur tibi: da, & dabitur tibi. Nihil à te extra te quæritur.
Ad teipſum & ad conſcientiam tuam te Deus dirigit. In te enim poſuit, qđ
requirit. Non itaque medicamenta vulneribus tuis longè habes inquire-
re. Peccatorum tuorum indulgentiam ſi vis, intus in cellario cordis tui po-
teris inuenire. Sed dicit aliquis: Tanta mala me inimicus meus compulit
ſuſtinere, vt eum nulla ratione poſsim diligere. Attendis, quid tibi fecerit
homo, & non attendis, quid tu feceris Deo? Si conſcientiam tuam diligen-
ter diſcutis & inquiris, ſine vlla compenſatione maiora tu commiſiſti in
Deum peccata, quam in te commiſerit homo. Et qua frōte vis vt tibi Deus
dignetur dimittere multum, cùm tu non acquieſcis dimittere parum? Sed
ſi hæc quæ ſuprà diximus, ſpiritalia medicamenta, ſicut Deo propitiante
conſueuiſtis, libenter accipitis, & in armario ſancto conſcientię veſtræ re-
condita diligentiſsimè cuſtoditis, auxiliante Domino venena diaboli non
timebitis, & per odium vel iracundiam aut nunquam vobis amara vulne
ra ingerentur, aut ſi fortè ſubrepſerint, citò per charitatem priſtinam ſreuo
cantur, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, cui eſt honor & gloria in
ſecula ſeculorum, Amen.

SERMO DE D. VINCEN-
tio Martyre.

Hic ſermo in quodã manuſcripto exemplari D. Leonem præferebat authorem, licet ab alijs D. Auguſtino adſcribatur.

CVnctorum licèt dilectiſsimi glorioſas martyrum paſsiones,
quos diſtincta regionibus loca meruerunt, vna fides faciat
omnibus indiſcreto honore venerabiles: propriam tamen
ſibi in hoc venerationis obſequio illi vendicant dignitatē,
qui Eccleſiam Dei & documentis præ cæteris erexerunt,
& patrocinijs adiuuerunt. Inter quos iuſtè beatum Leuitam Vincentium,
cuius confeſsione & morte Chriſtum incredulis prædicatum incunctan-
ter agnoſcimus, catholicis ſtudijs celebramus. Qui vt fidelium deuotionē
Deo ſtudioſius commendaret, altiori charitatis flammaſcens affectu, mor-
ti ſeſe tandem fideliter obtulit, quò videlicet robur fidei in ſolidiſsima
petra Chriſto fundatum, ſequacibus imitandum daretur: nec non & ſemen
apoſtolicæ prædicationis per eum pluribus diſſeminatum, ope ſuæ inter-
ceſsionis tutum, ac perfectę conſummationis fruge refertum in cœleſtibus
demum horreis conderetur. Nunc ergo ampliùs propria venerentur,
quem etiam peregrina mirantur, quatenus eis ſe largiorem exhibeat in be-
neficijs, quibus ſe amabiliorem cognoſcit in gaudijs, fiatque in eius ſo-
lennitate vberior lætitiæ ambitus, de quo fidei creuit effectus. Igitur
beati Vincentij ſpiritus tanto virtutum munere claruit, vt ſacri miniſterij
fultus officio, qui filium Dei Dominũ noſtrum ſecuturus eſſet in paſsione,
eiuſ-

D. Vincentij uita & paſsio deſcribitur

eiuſdem Chriſti calicem credentibus prius miniſtraret in ſalutem. Cuius hauſtu feliciter mente ebriatus, rabidi hoſtis atque in Chriſtum ſæuientis inſaniam interritus adijt, modeſtus ſuſtinuit, ſecurus irriſit, ſciens paratus eſſe vt reſiſteret, neſciens elatus eſſe quò vinceret: quia cuius amore ſpiritalibus armis præmunitus reſiſtebat, eius adiutorio, quicquid pœnarum in illum furentis ira excogitabat, inſuperabilis fortiter patiendo vincebat. Ideo non hunc laminæ ignitæ ſartaginis, non eculei, non vngulæ ferreęq́; manus, non vires pauendæ cædentium, nec dolor ſciſſorum membrorum, non foci fragor, & ſtrepentis in patentibus viſceribus ſalis iniectio, Daciani quiuerunt aliquatenus ſubdere iuſsioni. Sed dum in tantum eius væcordiæ tumor excreſceret, vt tantis paſsionis ſubactum doloribus aut viciſſe aut interemiſſe ſe lætabundus extolleret, ſuſcepta ſpe fruſtratus, vnde victor viſus eſt apparere, inde victus compulſus eſt erubeſcere: quoniam quo Dei martyr duriori vrgebatur pœna, eo ampliori confeſsionis exultabat conſtantia. Vnde ipſius paſsionis vel vltima peruidere, ſeu memorari fratres euidentius placet, quatenus animaduertat ſanctitas veſtra, quò diabolus ſuum præduxerit doli miniſtrum, vel quomodo Chriſtus ſuum in finem vſque ſeruauerit famulum. Ex quo illud ſanè erat mirabile, quia quantum iſte extrinſecus multiplici pœnarum genere contritus artabatur, tantum intrinſecus exultante interiori homine dilatabatur: quantumq́ue ille exteriùs iactantia temporalis potentiæ inflabatur, tantum interiùs deſpici ſe perpendens interiori vexatus homine præuocabatur. Contemni igitur ſe videns ſæuiebat, nec in quem iam vindictam inferret inueniebat. Videbat namque deſęuientium manus carnificum plus in eo inuenire vulneris, quàm corporis, ſolumq́ue vigentem ſpiritum ei ſtultitiam exprobrare ſuam, quo prouocabat veritatis normam. Quapropter credens quòd cauſam confuſionis auerteret, ſi perſonam quæ ſe ſpreuerat abſentaret, minusq́ue Dacianus erubeſceret, ſi Vincentium populus non videret, iuſsit eum à publico remoueri. Sed ne ſic quidem careret ſupplicio, contuſa qua iaceat teſta ſubſternitur, vt vis acuminis conciſam molem ſuperiecti corporis plus diſcinderet, atque reddita tormentis membra quæ ſecarent obuia ſuſciperent fragmenta, fallitur tamen vincendi opinione cæca crudelitas. Nam diuina bonitas dilectum ſuum amplius in confeſsione comitata infert nouam tenebris lucem, & tabernaculum ſplendidum obſcurum reddit ergaſtulum, fouebat laceros artus medica Dei manus, & venuſtiori priſtinę ſanitatis augmento foſsi lateris damna ſupplebat. Inſolita igitur huius luminis claritate perculſi, obſtupuere cuſtodes, quin & vocem angelis hymnum Deo concinentibus, mens pallidi ianitoris expauit. Currit exanimis miniſter ad pręſidem, quem grauiùs relatio nuncij quàm ictus erat percuſſura gladij: & cùm non poſſet ex magnitudine rei tacere quod viderat, tremor iudicem occupat, dolor lacerat, furor inflammat: & ne in pœnis Vincentius vincens gloriam martyrij obtineret: Citius, inquit Dacianus, producatur è carcere, ne dum inſiſtimus rebellem punire, videamur eũ potius victoria coronare. Profertur itaque ex illo tetri carceris baratro, cœleſti quidẽ gratia pulchrior, & ſi adhuc eſſet paſſurus robuſtior. Sed vbi deſideriũ ad regni vocationẽ tẽdẽt is nullo pœnarũ vel mortis genere fran-

 gen-

gendũ intelligit, iubet inuida mens lenioris ſtrati fulcra ſubſtitui, ac blandiori eum requie confoueri, ſcilicet vt ſi amoto paululum carnifice animã quietus exhalaret, diceretur nõ eſſe occiſus, ſed mortuus: quaſi eũ non pœna peremerit, cum quo & pœna ſimul perierit. Intereà beatum Vincẽtium cœleſtis aula ſuſcipit, ac beatæ felicitatis munere donat. Ad cuius ingreſſum angelici lætantur ſpiritus, omneſq́; ſimul conciues gratulantur ſancti. Noſq́; tibi gratias agimus Domine Ieſu, quòd anima tuo digna conſortio quæ pertinax tulit ſupplicium, mendax fugit obſequium: & quæ fuit contenta perſecutor quòd fureret, ſit dedignata quòd parceret. Cognito igitur ſancto eius abſceſſu, iudex inſanus, & q̃a Chriſtus viciſſet in Vincentio neſcius Dacianus, illius ſibi promittit cadaueris expoſitione vindictam, cuius gemit ex virtute victoriam. Feris namq́; & canibus decepta furoris ſuperbia abſumendum proijci mandat lictoribus, vt tali paſtu eorũ impleret ventrem, quorum ipſe gerebat mentem. Sed vt diuinis excreſcentibus beneficijs maioris victoriæ Vincentio gratia conferatur, mittitur coruus auis inimica cadaueribus, expoſitas corporis dapes ſeruatura ieiuna. Hinc fratres dilectiſsimi, hinc aduertite diſtincta meritorũ obſequia. Elias quondam impias Achab vel Iezabelis manus cautè declinãs, in deſerto coruis miniſtrantibus paſcitur: aſſertor aũt veritatis Vincentius Daciani rabie peremptus, feris exponitur conſumendus, ſed coruo famulante ſeruatur illæſus. Obtinuit ergo Elias diuino nutu coruis præſtãtibus quo aleretur, præſtitum eſt Vincentio obſequente quoq; coruo, ne comederetur. Qui vt cælitus ſe cuſtodem deſignatum oſtenderet, aduentantes reliquas aues eminus non ſegni impetu perturbabat, inter quas immanem quoq; lupũ propiùs accedentem, veluti qui commiſſum theſaurum ſacrilega audacia attaminare præſumeret, pennis & alis deuerberans procul abegit. Sed ille quòd non tam ad inferendam veniſſet iniuriam, quàm ad augendam miraculi pompam, quadam ſui habitudine ſtupidus indicabat. O impudens furor, & ſtulta væſania. Coruus obſequitur, lupus veneratur, Dacianus pſequitur, nec erubeſcit velle ſe adhuc ferox perdere, quẽ mãſueſacta beſtialis feritas ſatagebat protegere. Vnde ad occulendã martyris laudẽ nõ iam ſecretum, ſed profundũ elegit, credens ſibi ad delendam eius gloriã non clauſtra, ſidẽ ſeruatura, ſed maria, quaſi non idẽ elementi dñs eſſet, per quẽ dudum ei carceris abdita cœleſti fulgore radiata micuiſſent. Datur nautis mergendũ corpus in fluctibus, vt ad auxiliũ ſaltẽ æquora proficerẽt, cui ad vincendũ Chriſti militẽ terra defeciſſet. Enauigatis itaq; magna ex parte freti gurgitibus, proiectũ inter ſorbentes vndas præpotẽs eſt Dei dextera cõſecuta, & quæ ſpiritũ intulerat in cœlũ, corpus mox retulit ad ſepulchrũ. Sic prædicator veritatis chariſsimi nec tormentorũ vincitur pœnis, nec tenebroſi carceris ſupatur anguſtijs: non à beſtijs dilaniatur, non profundo celatur, ſed litori redditur, præconio diffamatur, vt q verè cõfeſſus fuerat nomen deitatis, veritate ſibi adeſſe experiretur diuinæ ſuffragia bonitatis. Cuius glorioſam virtute vitã ita precioſæ mortis gratia decorauit, vt quod viuendo docuit, moriendo conſtanter adſtrueret, eratq́; conſequens quatenus ad eius viſionem per mortem attingeret, quem probabilis vitæ conuerſatione ſemper atteſtatus fuiſſet, ſciens quòd de contemptu præſentis vitę gloria ſurgit beatitudinis æternæ, præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum, Amen.

Coruus exanime Vincentij corpus tuetur.

3.Reg. 17

D. LEO-

D. LEONIS PAPAE MAXIMI HVIVS NOMINIS PRIMI, *Epiſtolæ & Decreta.*

Capitum ſequentis Epiſtolæ tituli.

Vt nullus Epiſcopus ſeruum alterius ad officium clericatus promoueat. I.

Vt quicunq; ad ſacerdotium, vel viduarum mariti, vel habentes numeroſa coniugia, promoti fuerint, ab Eccleſiaſticis officijs arceantur. II.

Quòd vſuras, non ſolùm clerici exigere nō debeant, ſed nec laici. III.

Vt clericus nec ſuo, nec alieno nomine fœnus exerceat IIII.

Vt, ſi quis ſacerdotum contra interdicta fecerit, à ſuo ſubmoueatur officio. V.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, vniuerſis Epiſcopis per Campaniam, & Picenum, vel Tuſciam, & per vniuerſas prouincias conſtitutis, in Domino ſalutem.

VT nobis gratulationem facit Eccleſiarum ſtatus, ſalubri diſpoſitione compoſitus, ita nō leui nos mœrore contriſtat, quoties aliqua contra ſtatuta canonum Eccleſiaſticamq; diſciplinam præſumpta vel commiſſa cognoſcimus: quæ ſi non, qua debemus vigilantia, reſecemus, illi, qui nos ſpeculatores eſſe voluit excuſare non poſſumus, permittentes ſyncerum corpus Eccleſiæ (quod ab omni macula purum cuſtodire debemus) ambientium improba contagione fœdari, cùm ipſa ſibi membrorum per diſsimulationem compago non congruat.

Anno Chriſti 445. qui fuit annus pontificatus ſancti Leonis 4. ſcripta eſt hæc epiſtola.

Idem in epiſtola Damaſi papæ

Caput I.

Ezech. 3. & 33.
Diſtin. 54
Admittuntur.

ADmittuntur paſsim ad ordinem ſacrum, quibus nulla natalium, nulla morum dignitas ſuffragatur, & qui à dominis ſuis libertatem conſequi minimè potuerunt, ad faſtigium ſacerdotij, tanquam ſeruilis vilitas hunc honorem iurè capiat, prouehuntur, & probari Deo poſſe creditur, qui domino ſuo necdum probare ſe potuit. Duplex itaq; in hac parte reatus eſt, quòd & ſacrum * myſterium talis conſortij vilitate polluitur, & dominorum, quantùm ad illicitæ vſurpationis temeritatem pertinet, iura ſoluuntur. Ab his itaque, fratres chariſsimi, oēs veſtræ prouinciæ abſtineant ſacerdotes, & non tantùm ab his, ſed & ab alijs etiam, q aut originali, aut alicui cōditioni obligati ſunt, volumus temperari, niſi fortè eorū petitio aut voluntas acceſſerit, qui aliquid ſibi in eos vendicant poteſtatis. Debet enim eſſe immunis ab alijs, qui diuinæ militiæ fuerit aggregandus, vt à caſtris dominicis, quibus nomen eius adſcribitur, nullis neceſsitatis vinculis abſtrahatur.

** miniſterium*
Ibidem.

Caput II.

1.Timot. 3 Leuitic.21 QValis verò vnicuiq; natalium honeſtas & morum eſſe debeat, qui ſacri altaris miniſterio eſt ſociandus,& Apoſtolo nos docente,& diuina præceptione didicimus,& canonum regulis, à quibus pleroſque fratrum declinaſſe, & penitus deuiaſſe reperimus. Nam conſtat ad ſacerdotium perueniſſe viduarum maritos,quoſdam etiam,quibus fuerint numeroſa coniugia,& cum omni licẽtia vita libetior, ad ſacrum ordinem paſsim patefactis aditibus fuiſſe petmiſſos,contra illam beati Apoſtoli vocem,qua talibus exclamat,dicens: Vnius vxoris virum.Et contra illud anti

1.Timot. 3 Leuitic.21 quæ legis præceptum,quo dicitur & cauetur: Sacerdos virginem vxorem accipiat, non viduam,non repudiatam.Hos ergo,quicunque tales admiſſi ſunt,ab Eccleſiaſticis officijs,& à ſacerdotali nomine, apoſtolicæ ſedis autoritate iubemus arceri: (nec enim hoc ſibi poterunt pro arbitrio vendicate, cuius capaces,per hoc quod illis obſtiterat, non fuerunt;) huius diſcuſsionis curã nobis ſpecialiter vendicantes,vt,ſi qua forſitan de his commiſſa ſunt,corrigantur,ne liceat vltrà cõmitti,& ne qua excuſatio de ignoratione naſcatur,quanquam ignorare nũquam licuerit ſacerdotem, quod canonum fuerit regulis definitum.Hæc ergo ad prouincias veſtras, per Innocentium,Legitimum,& Segetium fratres & coepiſcopos noſtros ſcripta direximus,vt quæ malè pullulaſſe noſcuntur,radicitus euellantur, & meſſem dominicam zizania nulla corrumpant. Ita enim fructum vberem, quæ ſunt ſyncera,præſtabunt,ſi ea,quæ natam ſegetem enecare conſueuerunt,diligentiùs amputentur.

Caput III.

14. qu. 4. Nec hoc prætereundum. NEc hoc quoque prętereundum eſſe duximus, quoſdam lucri turpis cupiditate captos,vſurariam exercere pecuniam,& fœnore velle diteſcere.Quod nos,non dicam in eos,q̃ ſunt in clericali officio conſtituti,ſed & in laicos cadere, qui Chriſtianos ſe dici cupiũt, condolemus. Quod vindicari acriùs in eos,qui fuerint confutati, decernimus, vt omnis peccandi opportunitas adimatur.

Caput IIII.

Di. 46. Si cut nõ ſuo. ILlud etiam duximus præmonẽdum,vt ſicut non ſuo,ita nec alieno nomine,aliquis clericorum exercere fœnus attẽtet. Indecens enim eſt,crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolũ aſpicere & exercere debemus, vt quod hic miſericorditer tribuimus, ab eo domino, qui multipliciter & in perpetuum manſura retribuet, recipere valeamus.

Caput V.

Diſt.19. Si Ro. pont. §. Quibus ad hæc. HOc itaque admonitio noſtra denunciat,quòd,ſi quis fratrum contra hæc conſtituta venerit,vel venire tentauerit, & prohibita fuerit auſus admittere,à ſuo ſe nouerit officio ſubmouẽdum,nec eum communionis noſtræ futurum eſſe conſortem,qui ſocius eſſe noluit diſciplinæ.Nequid verò ſit,quod prætermiſſum à nobis forte credatur, omnia decretalia conſtituta,tam beatę recordationis Innocentij,quàm omnium deceſſorum noſtrorum,quæ de Eccleſiaſticis ordinibus,& canonum ordinata ſunt diſciplinis,ita veſtram dilectionem cuſtodire debere mandamus,

vt ſi quis * illa contempſerit, veniam ſibi deinceps nouerit denegari. Data *in illa cōmiſerit
ſexto Idus Octobris, Maximo & * Paterno viris clariſsimis conſulibus. *Paterio

Epiſtola ſecunda eiuſdem ad Epiſcopos per Italiam, Quòd plurimi Manichæorum vigilantia ipſius papæ Leonis in vrbe Roma detecti ſunt.

Leo Epiſcopus vrbis Romanæ omnibus Epiſcopis per Italiam conſtitutis.

IN conſortium vos noſtræ ſolicitudinis, dilectiſsimi fratres, An. Chriſti 446.
aduocamus, vt vigilantia paſtorali, ne quid diabolicæ licere
poſsit aſtutiæ commiſsis vobis gregibus diligentiùs conſula quifuitannus pontificatus ſancti Leonis 5. ſcripta eſt hæc epiſtola.
tis, ne is, q Dñi miſericordia reuelante per noſtrã curã à no-
ſtris ouib' morbus abigitur, necdũ vobis præmonitis, & ad-
huc quid agatur ignaris, per veſtras ſe diſpergat Eccleſias, & ſuarum furtim
cuniculos inueniat latebrarũ, ne quod à nobis in vrbe extinguitur, tenebro
ſis apud vos radicibus ſeminetur. Plurimos impietatis Manichææ ſequaces
& doctores in vrbe inueſtigatio noſtra reppit, vigilantia diuulgauit, autho
ritas & cenſura coërcuit: quos potuimus emendare, correximus, & vt dam-
narent Manichæũ cum prædicationibus & diſciplinis ſuis, publica in Ec-
cleſia profeſsione, & manus ſuæ ſubſcriptione compulimus, & ita de vora-
gine impietatis ſuæ confeſſos, pœnitentiam concedendo, leuauimus. Ali- *nullo his auxilij remedio poſsit ſubueniri
quanti verò, qui ita ſe demerſerunt, vt * nullum his auxiliantis poſſet reme
dium ſubuenire, ſubditi legibus, ſecundũ Chriſtianorũ principũ conſtitu
ta, ne ſanctũ gregẽ ſua contagione polluerent, per publicos iudices perpe-
tuo ſunt exilio relegati. Et omnia, quæ tam in ſcripturis, quàm in occultis
traditionibus ſuis habent prophana vel turpia, vt noſſet populus, quid refu
geret aut vitaret, oculis Chriſtianæ plebis certa manifeſtatione ꝓbauimus,
adeò vt ipſe, qui eorũ dicebatur Epiſcopus, à nobis tentus, proderet flagi- *tenerẽt
tioſa in ſuis myſticis quæ * teneret, ſicut geſtorum vos ſeries poteſt edoce-
re. Ad inſtructionẽ enim veſtram etiam ipſa direximus, quibus lectis, om-
nia quæ à nobis deprehenſa ſunt, noſſe poteritis. Et quia aliquantos de his,
quos ne abſoluerentur, arctior reatus inuoluerat, cognouimus aufugiſſe,
hanc ad dilectionem veſtrã epiſtolam miſsimus per Acolythum noſtrum,
vt effecta certior ſanctitas veſtra, ſolicitiùs agere dignetur & cautiùs, nec v-
bi Manichææ peruerſitatis homines plebes veſtras facultatẽ lædendi, & hu
ius ſacrilegij poſsint inuenire doctores. Aliter enim nobis cõmiſſos regere
non poſſumus, niſi hos, q̃ ſunt perditores & perditi, zelo fidei dñicæ perſe-
quamur, & à ſanis mentibus, ne peſtis hæc latiùs diuulgetur, ſeueritate qua
poſſumus, abſcindamus. Vnde hortor dilectionẽ veſtram, obteſtor, & mo-
neo, vt qua debetis & poteſtis, ſolicitudine vigiletis ad inueſtigandos eos,
necubi occultandi ſe reperiant facultatem. Vt enim habebit à Deo ingens
remuneratioris præmium, qui diligentiùs, quod ad ſalutẽ cõmiſſæ ſibi ple
bis proficiat, fuerit executus, ita ante tribunal Domini de reatu negligẽtię
ſe non poterit excuſare, quicunq; plebem ſuam, contra ſacrilegę perſuaſio
nis authores, noluerit cuſtodire. Data tertio Calendas Februarij, Theodo-
ſio XVIII. & Albino viris clariſsimis conſulibus.

EPI-

**Ianuarium*

*Epiſtola tertia eiuſdem ad *Iulianum Epiſcopum Aquileienſem, quòd omnis cuiuslibet ordinis clericus, qui catholicam deſerens, hæreticæ communioni ſe miſcuerit, & ad Eccleſiam conuerſus fuerit, in eo gradu, quo erat, ſine promotione remaneat.*

**Ianuario*

Leo Epiſcopus vrbis Romæ *Iuliano Aquileienſi Epiſcopo.

An. Chriſti 449. qui fuit annus pontificatus ſancti Leonis octauus ſcripta eſt hæc epiſtola. Matth. 7. 1. q. 1. Si quis hæreticæ. 1. q. 7. Saluberrimũ 1. q. 1. Omnis cuiuslibet. Et ca. Si quis hæretic. Et in dec. Iuonis lib. 3.

LEctis fraternitatis tuæ literis, vigorem fidei tuæ, quem olim noueramus, agnouimus, congratulantes tibi, quòd ad cuſtodiam gregum Chriſti, paſtoralem curam vigilanter exequeris, ne lupi, qui ſub ſpecie ouium ſubintrarunt, beſtiali ſæuitia ſimplices quosq; dilacerent, & non ſolùm ipſi nulla correctione proficiant, ſed etiam ea, quæ ſunt ſana, corrumpant. Quod ne viperea poſsit obtinere fallacia, dilectionem tuã duximus commonẽdam, inſinuantes ad animę periculum pertinere, ſi quiſquam de his, qui à nobis in hæreticorum atque ſchiſmaticorum ſectam delapſus, & ſe vtcunque hæreticæ communionis contagione macularit, reſipiſcens, in communione catholica ſine profeſsione legitimæ ſatisfactionis habeatur. Saluberrimum enim & ſpiritualis medicinæ vtilitate pleniſsimum eſt, vt ſiue presbyteri, ſiue diaconi, aut cuiuslibet ordinis clerici, qui ſe correctos videri volunt, atque ad catholicam fidem, quam iampridem amiſerãt, rurſum reuerti ambiunt, priùs errores ſuos, & ipſos authores errorum, damnari à ſe, ſine ambiguitate fateãtur, vt ſenſibus prauis etiam peremptis, nulla ſperandi ſuperſit occaſio, ne vllum membrum talium poſsit ſocietate violari, quum per omnia illis profeſsio propria cœperit obuiare. Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus cuſtodiri, vt in magno habeant beneficio, ſi adempta ſibi omni ſpe promotionis, in quo inueniuntur ordine, ſtabilitate perpetua maneant, ſi tamen iterata tinctione non fuerint maculati. Non leuem apud Deum noxam incurrit, qui de talibus ad ſacros promouendis ordines iudicarit. Quòd ſi cũ grandi examinatione promotio conceditur inculpatis, multo magis nõ debet licere ſuſpectis. Proinde dilectio tua, cuius deuotione gaudemus, iũgat curam ſuam diſpoſitionibus noſtris, & det operam, vt circunſpectè atque velociter impleantur, quæ ad totius Eccleſiæ incolumitatem & laudabiliter digeſta ſunt & ſalubriter ordinata. Non autẽ dubitet dilectio tua, nos, ſi (quod non arbitramur) neglecta fuerint, quæ pro cuſtodia canonum, & pro fidei integritate decernimus, vehementiùs commouendos, quia inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quàm ad deſides; negligentesq; rectores, qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam; dum neceſſariam diſsimulant adhibere medicinam. Data pridie Calendas Iulij, Alipio & Ardabure viris clariſſimis conſulibus.

Diſtin. 87 Inferiora culpæ

Epiſtola quarta eiuſdem ad vniuerſos Epiſcopos per Siciliam conſtitutos.

Capitum ſequentis Epiſtolæ tituli.

Quòd

Quod prohibeatur in die Epiphaniæ baptiſmum celebrari. I

Quod cuncta nobis per ordinem rerũ, per incarnationẽ Domini noſtri ſalutis ſacramenta digeſta ſunt II

Quod in baptiſmo mors proueniat interfectione peccati, & ſepulturam triduanã imitetur trina demerſio, et ab aquis eleuatio ſit velut reſurrectio de ſepulchro. III

Quod beatus apoſtolus Petrus in die Pentecoſtes virorũ tria millia baptizauerit. IIII

Quod hæc duo tẽpora, id eſt, Paſcha & Pentecoſte, à Romanis pontificibus ad baptizandum præfixa ſunt. V

Quod omni tẽpore hi, qui neceſsitate mortis vrgentur, id eſt, ægritudinis, obſidiõis, perſecutionis, naufragij, debeant baptizari. VI

Vt de Sicilia ternis ſemper annis ſingulis, de Epiſcopis ad diem tertium Calendarum Octobrium, Romam ſociandi ſynodo indiſsimulanter occurrant. VII

Leo Epiſcopus vniuerſis Epiſcopis per Siciliam conſtitutis in Domino ſalutem.

Diuinis præceptis & apoſtolicis monitis incitamur, vt pro omnium Eccleſiarum ſtatu, impigro vigilemus affectu, ac ſi quid vſquam reprehenſioni inueniatur obnoxium, celeri ſollicitudine, aut ab ignorantiæ imperitia, aut à præſumptionis vſurpatione reuocemus. Monente enim dominicæ vocis imperio, quo beatiſsimus apoſtolus Petrus trina repetitione myſticæ ſanctionis imbuitur, vt Chriſti oues, qui Chriſtum diligit, paſcat ipſius ſedis, cui per abundantiam diuinæ gratiæ præſumus, reuerentia. cohortamur, vt periculum deſidiæ, quantum poſſumus, declinemus, ne profeſsio ſummi apoſtoli, qua ſe amatorem Domini eſſe teſtatus eſt, vana inueniatur in nobis, quia negligenter paſcentes toties commendatum dominicum gregem, cõuincitur ſummum non amare paſtorem.

Anno Chriſti 449. qui fuit annus pontificatus S. Leonis 8. ſcripta eſt hæc epiſtola.

25. q. 1. Diuinis præceptis.

Ioan. 22.

Caput I.

Qvum ergo mihi, de charitatis veſtræ actibus, fraterna affectione ſolicito, certis indicijs innotuerit, vos in eo, quod inter ſacramenta Eccleſiæ principale eſt, ab apoſtolicæ inſtitutionis conſuetudine diſcrepare, ita vt baptiſmi ſacramentum numeroſius in die Epiphaniæ, quã Paſchali tempore celebretis, miror vos, vel præceſſores veſtros, tam irrationabilem nouitatem vſurpare potuiſſe, vt confuſo temporis vtriuſque myſterio, nullam eſſe differentiam crederetis inter diem, quo adoratus eſt Chriſtus à Magis, & diem quo reſurrexit à mortuis. Quam culpam nullo modo potuiſſetis incidere, ſi vnde conſecrationem honoris accepiſtis, inde legem totius obſeruantiæ ſumeretis, & beati Petri Apoſtoli ſedes, quę vobis ſacerdotalis mater eſt dignitatis, eſſet Eccleſiaſticę magiſtra rationis. A cuius vos regulis receſsiſſe *minore poſſet æquanimitate tolerari, ſi aliqua cõmonitionis noſtræ increpatio præceſsiſſet. Nunc autem quia non deſperatur correctio, manſuetudo ſeruanda eſt. Et licet vix ferenda ſit in ſacerdotibus excuſatio, quæ prætendat inſcientiam, maluimus tamen & cenſuram neceſſariam temperare, & ratione vos apertiſsimæ veritatis inſtruere.

** minus poſſet æquanimiter.*

Bb Caput

Caput II.

Semper quidem in æterno conſilio Dei manſit humani generis incommutabiliter præordinata reparatio, ſed ordo rerum, per Ieſum Chriſtũ dominũ noſtrum temporaliter gerendarũ, in incarnatione verbi ſumpſit exordium. Vnde aliud tempus eſt, quo annunciante angelo, beata Maria fœcundandam ſe per ſpiritum ſanctum credidit, & concepit: aliud, quo ſalua integritate virginea, puer æditus exultante gaudio cœleſtium miniſtrorum paſtoribus indicatur: aliud, quo infans circũciditur: aliud, quo hoſtia pro eo legalis offertur: aliud, quo tres Magi, claritate noui ſyderis incitati, in Bethleem ab Oriẽte perueniunt, & adoratum paruulum myſtica munerum oblatione venerantur. Nec ijdem ſunt dies, quibus impio Herodi, ordinata diuinitus in Aegyptum translatione, ſubtractus eſt, vel quibus ab Aegypto in Galilæam, perſequutore mortuo, reuocatus eſt. Inter has autem diſpenſationum varietates, accedunt augmenta corporea, creſcit Dominus (ſicut Euangeliſta teſtatur) profectibus ætatis & gratiæ. Per dies Paſchæ in templum Hieruſalem cum parentibus venit, & quum abeſſet ſocietate redeuntium, ſedens cum ſenioribus, & inter admirantes magiſtros diſputans inuenitur, rationemq; remanſionis ſuæ reddens, Quid eſt (inquit) quòd me quærebatis? neſciebatis, quòd in his, quæ patris mei ſunt, oportet me eſſe? ſignificans, eius ſe eſſe filium, cuius eſſet & templum. Iam verò quũ in annis maioribus apertiùs declarandus, baptiſmũ præcurſoris ſui Ioãnis expetijt, quid deitatis eius remãſit ambiguum, quando baptizato Domino Ieſu, ſpiritus ſanctus in columbæ ſpecie ſuper eum deſcendit, & manſit, audita de cœlis patris voce, dicentis: Tu es filius meus dilectus, in te benè complecui? Quæ omnia ideo, quanta potuimus breuitate, perſtrinximus, vt notum ſit dilectioni veſtræ, vniuerſos dies Chriſti innumeris conſecratos fuiſſe virtutibus, & in cunctis eius actionibus ſacramentorum myſteria coruſcaſſe: ſed aliter quæq; ſignis denunciari, aliter rebus impleri, nec quæcunque numerãtur in operibus ſaluatoris, ad tempus pertinere baptiſmatis. Nam ſi etiam illa, quæ poſt beati Ioannis lauacrũ, à Domino geſta cognouimus, ſub indiſcreto honore colamus, omnia tempora continuatis erunt deputanda feſtis, q̃a omnia ſunt plena miraculis. Verùm quia ſpiritus ſapientiæ & intellectus ita apoſtolos, & totius Eccleſiæ erudiuit magiſtros, vt in Chriſtiana obſeruantia nihil inordinatum, nihil pateretur eſſe confuſum, diſcernendę erant cauſę ſolennitatum, & in omnibus inſtitutis patrum, principumq; noſtrorum rationabilis ſeruanda diſcretio, quia non aliter vnus grex, & vnus paſtor ſumus, niſi quemadmodum Apoſtolus docet, Idipſum dicamus omnes: Simus autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia.

Luc. 1. Luc. 2. Matt. 2. Luc. 2. Matt. 3. Luc. 3. 1. Corin. 1.

Caput III.

De cõſ. di. 4. Proprie in morte. Roman. 6

Qvamuis ergo & illa, quæ ad humilitatẽ, & illa quæ ad gloriã pertinẽt Chriſti, in vnã cõcurrant, eandemq; perſonã, totũq; quicq̃d in illo, & virtutis diuinæ eſt, & infirmitatis humanæ, ad noſtrę reparationis tendat effectũ, propriè tamen in morte crucifixi, & in reſurrectione ex mortuis, potẽtia baptiſmatis noua creaturã cõdit ex veteri, vt in renaſcẽtibus, & mors Chriſti operetur & vita, dicente beato apoſtolo Paulo: An ignoratis, quia quicunq; baptizati ſumus in Chriſto Ieſu, in morte ipſius baptizati ſumus? Conſepulti enim ſumus cum illo per baptiſmum in mortem,

vt quomodo ſurrexit Chriſtus à mortuis per gloriam patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus. Si enim complantati facti ſumus ſimilitudini mortis eius, ſimul & reſurrectionis erimus. Et cætera, quæ latiùs magiſter gentium, ad commendandum ſacramentum baptiſmatis diſputauit, vt appareret ex huius doctrinæ ſpiritu regenerandis filijs hominum, & in Dei filios adoptandis, illum diem eſſe, & illud tempus electum, in quo per ſimilitudinem, formamque myſterij, ea * quærantur membris, quæ in ipſo capite ſunt geſta, congruere, dum in baptiſmatis regula, & mors interuenit, interfectione peccati, & ſepulturam triduanam imitatur trina demerſio, & ab aquis eleuatio, reſurgentis ad inſtar eſt de ſepulchro. Ipſa igitur operis qualitas docet, celebrandæ generaliter gratiæ eum eſſe legitimum diem, in quo orta eſt, & virtus muneris, & ſpecies actionis. Ad cuius rei confirmatio nem plurimum valet, quod ipſe Dominus Ieſus Chriſtus, poſteaquam reſurrexit à mortuis, diſcipulis ſuis, in quibus omnes Eccleſiarum præſules docebantur, & formam & poteſtatem tradidit baptizandi, dicens: Euntes ergo nunc, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine patris, & filij & ſpiritus ſancti. De quo vtique eos etiam ante paſſionem potuiſſet inſtruere, niſi propriè voluiſſet intelligi, regenerationis gratiam ex ſua reſurrectione cœpiſſe. Additur ſanè huic obſeruantiæ, etiam Pentecoſtes ex aduentu ſpiritus ſancti conſecrata ſolennitas, quæ de Paſchalis feſti pendet articulo. Et cùm * ad alios dies alia feſta pertineant, hæc ſemper ad eum diem, qui reſurrectione Domini eſt inſignis, occurrit, porrigens quodammodò auxiliantis gratiæ manum, vt hi, quos à die Paſchæ, aut moleſtia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut nai igationis difficultas intercluſit inuitos, aut quibuslibet neceſsitatibus impeditos, deſiderij ſui effectum dono ſpiritus ſancti conſequantur. Ipſe enim vnigenitus Dei in fide credentium, & in virtute operum nullam inter ſe & ſpiritum ſanctum voluit eſſe diſtantiam, quia nulla eſt diuerſitas in natura, dicens: Ego rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, vt vobiſcum ſit in æternum, ſpiritum veritatis. Et iterum: Paracletus autem ſpiritus ſanctus, quem mittet pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vniuerſa, quæcunque dixi vobis. Et iterum: Cùm venerit ille ſpiritus veritatis, ille diriget vos in omnem veritatē. Cū itaq; veritas Chriſtus ſit, & ſpiritus veritatis, ſpiritus ſ. nomenq; paracleti vtrique proprium, non diſsimile eſt feſtum, vbi vnum eſt ſacramentum.

*quæ ge-runtur in membris, his, quæ in ipſo ſunt capite geſta, congrūerent.

Matt. 28.

*ad hos uel ad eos.

Ioann. 14.

Ibidem.

Ioann. 16

Caput IIII.

HOc autem nos, non ex noſtra perſuaſione defendere, ſed ex apoſtolica authoritate ſeruare, ſatis idoneo probamus exemplo, ſequentes B. apoſtolum Petrum, qui in eo die, quo omnem credentiū numerum promiſſus ſpiritus ſancti repleuit aduentus, trium millium populum ſua prædicatione conuerſum, lauacro baptiſmatis conſecrauit. Quod ſancta ſcriptura, quæ apoſtolorum actus continet, fideli hiſtoria docet, dicens: His auditis cōpuncti ſunt corde, & dixere ad Petrū, & ad reliquos apoſtolos: Quid faciemus viri fratres? Petrus verò ait ad illos: Pœnitentiam (inquit) agite, & baptizetur vnuſquiſque veſtrū in nomine Ieſu Chriſti in remedium peccatorum, & accipietis donum ſpiritus ſancti. Vobis enim repromiſsio eſt & filijs veſtris, & omnibus qui longè ſunt, quoſcūq; aduocauerit Dominus Deus noſter. Alijs etiam verbis pluribus teſtificatus, exhor-

De conſe. diſ. 4. Prò prie in morte.

Actor. 2.

tabatur eos,dicens : Saluamini à generatione iſta praua.Qui ergo receperũt ſermonem eius, baptizati ſunt , & appoſitæ ſunt in illa die animæ circiter tria millia.

Caput V.

De conſe. di.4. Duo tempora.

VNde quia manifeſtiſsimè patet baptizandis in Eccleſia electis , hæc duo tēpora(de quibus loquuti ſumus)eſſe legitima , dilectionē veſtram monemus , vt nullos alios dies huic obſeruantiæ miſceatis.

Caput VI.

* myſtica & rationabilis.

QVia etſi ſunt alia quoq; feſta,quib.multa in honorem Dei reuerentia debeatur,principalis tamen,et maximi ſacramenti cuſtodienda nobis eſt * myſticæ rationis exceptio,non interdicta licentia , qua in baptiſmo tribuendo quolibet tempore periclitātibus ſubuenitur.Ita em̄ ad has duas feſtiuitates connexas ſibimet,atq; cognatas incolumium,& in pacis ſecuritate degentium,libera vota differimus,vt in mortis periculo,in obſidionis diſcrimine,in pſequutionis anguſtijs,in timore naufragij , nullo tempore,hoc veræ ſalutis ſingulare remedium cuiquam denegemus. Si quis autem Epiphaniæ feſtiuitatem,quæ in ſuo ordine debito honore veneranda eſt,ob hoc exiſtimat priuilegium habere baptiſmatis,quia hoc quidam putant,quòd in eadem die Dominus ad baptiſmum ſancti Ioannis acceſſerit,ſciat illius baptiſmi aliam gratiam , aliam fuiſſe rationem : nec ad eandem pertinuiſſe virtutem,qua per ſpiritum ſanctũ renaſcũtur, de quib. dicitur : Qui non ex ſanguinibus,neq; ex voluntate carnis,neq; ex voluntate viri,ſed ex Deo nati ſunt.Dominus em̄ nullius indigens remiſsione peccati,nec quærens remedium renaſcendi,ſic voluit baptizari, quomodo voluit circuncidi,hoſtiamq́; pro ſe emundationis offerri,vt qui factus erat ex muliere(ſicut Apoſtolus ait)fieret & ſub lege, quam non venerat ſoluere, ſed adimplere,& implendo finire,ſicut beatus Apoſtolus prædicat,dicens : Finis autem legis Chriſtus ad iuſtitiam omni credenti. Baptiſmi autem ſui in ſe condidit ſacramentum,quia in omnibus primatum tenens , ſe docuit eſſe principium.Et tunc regenerationis potentiam ſanxit, quando de latere ipſius profluxerunt ſanguis redemptionis et aqua baptiſmatis.Sicut ergo vetus teſtamētum teſtificatio fuit noui,& lex per Moſen data eſt,gratia aũt & veritas per Ieſum Chriſtum facta eſt:ſic diuerſa ſacrificia vnam hoſtiam præformarũt,& multorum agnorum occiſio illius immolatione finita eſt, de quo dicitur : Ecce agnus Deí,ecce q̄ tollit peccata mundi.Sic & Ioannes, non Chriſtus,ſed Chriſti præuius,non ſponſus,ſed ſponſi amicus fuit adeò fidelis,& non ſua quærens,ſed quæ Ieſu Chriſti,vt ſe profiteretur ad ſoluenda calciamenta pedum eius indignum:quoniam ipſe quidem baptizaret in aqua in pœnitentiā,ille autem baptizaturus eſſet in ſpiritu ſancto & igni, qui duplici poteſtate & vitam redderet,& peccata conſumeret. His itaque fratres,tot tantiſq́; exiſtentibus documentis,quib. omni ambiguitate ſubmota, euidenter agnoſcitis,in baptizandis electis,qui ſecundum apoſtolicā regulā,& exorciſmis ſcrutādi,& ieiunijs ſanctificandi,& frequentibus ſunt prædicationibus imbuendi,duo tantùm tempora.i.Paſcha & Pentecoſten,eſſe ſeruanda.Hoc veſtræ indicimus charitati,vt ab apoſtolicis inſtitutis nullo vlteriùs recedatis exceſſu.Quia inultum poſt hęc eſſe non poterit, ſi quiſquam apoſtolicas regulas in aliquo crediderit negligendas.

Margin notes: De conſe. diſt.4.Si quis neceſſitatem. — Ibidem Si quis autem Epi. & in dec. Iuo. libro.1. — Gal.4. — Matt.5 — Rom.10 — Ioan.19 — Ioan.1. — Ioan.3 — Matth.3 — Luc.3 — In de Iuo. libro 1. — De conſ. di.4. Duo tempora.

Caput

Caput VII.

QVare illud primitus pro cuſtodia concordiſsimæ vnitatis exegimus,vt quia ſaluberrimè à ſanctis patribus conſtitutũ eſt, binos in annis ſingulis Epiſcoporum debere eſſe conuentus, terni ſemper ex vobis ad diem tertiũ Calendarum Octobriũ Romam,fraterno concilio ſociandi,* occurrant, & indiſsimulanter à vobis hæc conſuetudo ſeruetur. Quoniam,adiuuante gratia Dei,faciliùs poterit prouideri,vt in Eccleſijs Chriſti nulla ſcandala, nulli naſcantur errores,cùm coram beatiſsimo apoſtolo Petro ſemper in communione tractatum fuerit,vt omnia inſtituta canonumq́; decreta apud omnes Domini ſacerdotes inuiolata permaneant.Hæc autem,quæ vobis,inſpirãte Domino, inſinuanda credidimus,per fratres & coepiſcopos noſtros † Bachillũ atq; Paſchaſinum,ad veſtram volumus notitiam peruenire. Quibus referẽtibus cognoſcamus,quàm reuerẽter à vobis apoſtolicę ſedis inſtituta ſeruentur. Data xij. Cal.Nouemb. Alypio & Ardabure viris clariſsimis conſulibus.

Nice.con. cap.5.

* in diſsimulanter cõcurrãt, quod utiq; laborioſum non eſt ſi uiciſsim inter uos hæc conſuetudo ſeruetur.

† Vacillũ.

Epiſtola quinta eiuſdem ad Dorum Beneuentanum Epiſcopum.

Leo Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus Doro Epiſcopo Beneuentano.

IVdicium,quod de te ſperabamus,dolemus eſſe fruſtratum, quando ea te commiſiſſe perſpicimus, quæ omnem eccleſiaſticæ ſanctionis regulam culpabili nouitate fœdarent, cùm pleniſsimè noueris, quanta ſolicitudine per omnes Domini Eccleſias paternorum velimus canonum præcepta ſeruari,& hanc maximè curam ad ſacerdotes vniuerſarum plebium pertinere,vt ſanctarũ conſtitutionum regulæ nullis corrumpantur exceſsibus.Vnde miramur te,quem authoritatum apoſtolicæ ſedis obſeruantiſsimum eſſe conuenerat,tam negligenter,ac potiùs inſolenter egiſſe,vt traditarum tibi legum non cuſtos,ſed tranſgreſſor exiſteres.Libello etenim Pauli presbyteri tui,q in ſubditis habetur,cognouimus,apud te nouo ambitu, fœdoq́; colluuio presbyterij ordinem fuiſſe turbatum,ita vt vnius feſtina & immatura prouectio,quædam eorum deiectio facta ſit,quos ætas commẽdabat,& nulla culpa minuebat. Quòd ſi ambientis intentio,aut imperita fauentiũ ſtudia id,quod nunquam habuit conſuetudo,poſcebant, vt incipiens emeritis & nouellus præferretur antiquis, tuæ fuerat induſtriæ atq; doctrinæ,vt iniuſtè petentium deſideria rationabili authoritate cohiberes,ne quem in ſacerdotali properè prouehebas honore,ad iniuriã eorum,quibus* inciperet. Miror,† qui ſi fieret,dum in illo nõ humilitatis virtus,ſed elationis vitiũ roboraretur.Neq; enĩ ignorabas dixiſſe Dñm,ꝙ qui ſe humiliat, exaltabitur: q verò ſe exaltat,humiliabitur.Eundemq́; dixiſſe,vos aũt quæritis de puſillo creſcere,& de honore maiores eſſe.Vtrũq; enĩ inordinatũ,vtrũq; prępoſterũ eſt,et oĩs laborũ fructus aufertur,omnis meritorũ mẽſura vacuatur,ſi tantũ quis adſequitur dignitatis,quantum adulationis obtinuit,vt cupiditas eminendi non ſolùm ſuperbientem minuat, ſed etiam conniuentem.

Anno Chriſti 450: qui fuit annus pontificatus 8. S.Leõis 9 fuit ſcripta hæc epiſtola.

* ſociabatur.

† quis

Lu.14.18

Si verò (vt adſeritur) primi ſecundiq́; presbyteri, circa Epicarpium ſibimet præponendum, tam huic adſentatio fuit, vt illum cum ſui dedecore poſcerent honorari, nec hoc quidem illis, proprio ſe iudicio deijcientibus, tribui debuit, quod volebant, cui tã miſeræ voluntati te dignius fuerat obuiare, quàm cedere. Deformis autem & ignaua ſubiectio benè ſibi conſcijs, & nõ irritam facientibus gratiam Dei, præiudicare non potuit, vt primatus ſuos quocunque commertio in alterutrum transferentes, ſubſequentium ſuorũ minuerent dignitatem, * & quem vltimum ſibi antepoſuerant, cæteris præmineret. Prędicti igitur presbyteri, qui indignos ſe honoris ſui ordine ſunt profeſsi, licet priuari etiam ſacerdotio mererentur, tamen vt eis pro apoſtolicæ ſedis pietate parcatur, vltimi inter oẽs Eccleſiæ presbyteros habeantur. Et vt iudicij ſui ſententiam ferant, inferiores etiam illo erunt, quẽ propria ſententia ſibimet prætulere, cæteris omnibus presbyteris in eo ordine permanentibus, quem vnicuique ordinationis ſuæ tempus adſcripſit. Nec quiſquam, præter prædictos duos, imminutæ dignitatis patiatur iniuriam, ſed in eorum ſtatum tantummodo hoc recurrat opprobrium, qui nouello, & immaturè ordinato, inferiores fieri elegere, vt illam Euangelicam ſententiam ad ſe ſentiant pertinere, qua dicitur: Quo iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis: & qua menſura menſi fueritis, eadem remetietur vobis. Paulus verò presbyter ordinẽ ſuum, de quo laudabili firmitate non ceſsit, obtineat. Nec vlteriùs aliquid in cuiuſquam præſumatur iniuriã, ita vt dilectio tua, quam non immeritò tota facti huius pulſat inuidia, hoc ſaltem remedio curare ſe properet, vt ſine diſsimulatione hæc, quæ diſcernimus, tradantur effectu, ne ſi iteratò ad nos imploratio iuſta confugerit, neceſſe ſit ſeueriùs commoueri, quum his, quæ malè ſunt facta, correctis malimus reintegrare diſciplinam, quàm augere vindictam. Exequutionem verò præceptionum noſtrarum fratri & coepiſcopo noſtro Iulio commiſiſſe nos noueris, vt omnia illi, quemadmodum conſtituimus, roborentur. Data * Idus Martij, Poſthumiano viro clariſsimo conſule.

* *ſed qui ultimum ſibi antepoſuerant, hi tantùm cæteris non præminerent.*

Matth. 7. Marci 4.

* *vij. Idus*

Epiſtola eiuſdem ſexta ad Eutychen Conſtantinopolitanum Abbatem.

Dilectiſsimo filio Eutycheti presbytero Leo Epiſcopus.

AD notitiã noſtrã tuæ dilectionis * epiſtola retuliſti ꝙ Neſtoriana hęreſis quorũdã rurſus ſtudijs pullularet. Solicitudinẽ tuã ex hac parte nobis placuiſſe reſcripſimus, quoniã index animi tui eſt ſermo, quem ſumpſimus, vnde non ambigimus authorem catholicę fidei Dominum tibi in omnibus adfuturũ. Nos autẽ cùm pleniùs, quorum hoc * improbitate fiat, potuerimus agnoſcere, neceſſe eſt, auxiliante Domino prouidere, quatenus nefandum virus dudumq́; damnatum, radicitus poſsit extingui. Deus te cuſtodiat incolumem dilectiſsime fili. Datum Calend. Iunij, Poſthumiano & Zenone viris clariſsimis conſulibus.

An. chriſti 450. qui fuit annus S. Leonis pontificat⁹ 9. ſcripta eſt hæc epiſtola.

* *literis.*

* *prauitate uel importunitate.*

Epiſtola ſeptima eiuſdem ad Theodoſium ſemper Auguſtum.

Leo

Leo Epiſcopus Theodoſio ſemper Auguſto.

QVantum præſidij Dominus Eccleſiæ ſuæ in fide veſtræ clementiæ præpararit, his etiam literis, quas ad me miſiſti, oſtēditur, vt vobis non ſolùm regium, ſed etiam ſacerdotalē animum ineſſe gaudeamus. Siquidē præter imperiales & publicas curas, pijſsimam ſolicitudinem Chriſtianę religionis habetis, ne ſcilicet in populo Dei, aut ſchiſmata, aut hæreſes, aut vlla ſcandala conualeſcant: quia tunc eſt optimus regni veſtri ſtatus, quando ſempiternæ & incommutabili Trinitati vnius deitatis confeſsione ſeruitur. Quid autem in Conſtantinopolitana Eccleſia perturbationis acciderit, quod ita fratrem & coepiſcopum noſtrum Flauianum potuerit commouere, vt Eutychen presbyterum communione priuaret, nondum potuimus euidenter cognoſcere. Quamuis enim prædictus presbyter ad ſedem apoſtolicā per libellum doloris ſui querimoniam miſerit, breuiter tamen aliqua prælibauit, adſerens ſe Nicenæ ſynodi conſtituta ſeruantem, fruſtrà in fidei diuerſitate culpatum. Euſebij autem Epiſcopi accuſatoris eius libellus, cuius exemplaria ad nos prædictus presbyter miſit, de obiectionis euidentia nihil habebat. Sed cum presbytero hæreſeos crimen intenderet, quem tamen in eo ſenſum arguerit, non euidenter expreſsit, quamuis & ipſe Epiſcopus Nicenæ ſynodi profiteatur in hac rę ſe eſſe decretis, propter quod non habuimus, vnde aliud diſceremus. Et quia cauſæ meritum, fidei ratio, & laudabilis ſolicitudo veſtræ pietatis exegit, neceſſe eſt, iam locum ſubreptionibus non patēre, ſed priùs, de quibus eum æſtimat arguendum, inſtrui nos oportet, vt poſsit de benè cognitis congruè iudicari. Ad prædictum autem Epiſcopum dedi literas, quibus mihi diſplicere cognoſceret, quòd ea quæ in tanta cauſa geſta fuerant, etiam nimio ſilētio reticeret, cùm ſtudere debuerit primitus nobis cuncta referare. Quem credimus vel poſt admonitionē omnia ad noſtram notitiam relaturum, vt in lucem ductis his, quæ adhuc videntur occulta, id quod Euangelicæ & apoſtolicæ doctrinę conuenit, iudicetur. Data ad Calendas Martias, Aſterio & Prothogene viris clariſsimis conſulibus.

Anno Chriſti 451. qui fuit annus pontificatus S. Leonis 10 fuit ſcripta hæc epiſtola, ſimiliter & duæ ſequētes.

Epiſtola eiuſdem octaua ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, vbi quærit, cur Eutyches à communione Eccleſiæ fuerit ſeparatus.

Dilectiſsimo fratri Flauiano Epiſcopo Leo Epiſcopus.

CVM Chriſtianiſsimus & clementiſsimus imperator *ſanctæ & laudabilis fidei, pro Eccleſiæ catholicæ pace ſolicitus ad nos ſcripta tranſmiſerit, de his qui apud vos perturbationis ſtrepitum mouerant, miramur fraternitatem tuam, quicquid illud ſcandali fuerit, nobis ſilere potuiſſe, & non potiùs procuraſſe, vt primitus nos inſinuatio magis tuæ relationis inſtrueret, ne de rerum geſtarum poſſemus fide ambigere. Accepimus enim libellum Eutychetis presbyteri, qui ſe queritur accuſante Euſebio Epiſcopo immeritò communione priuatum, maximè cùm euocatum ſe adfuiſſe teſtetur, nec ſui præſentiam denegaſſe, adeò vt in ipſo iudi-

**ſanctæ et laudabili fide.*

dicio libellum appellationis ſuæ ſe adſerat obtuliſſe, nec tamen fuiſſe ſuſceptum, qua ratione compulſus ſit, vt conteſtatorios libellos in Conſtantinopolitana vrbe proponeret. Quibus rebus intercedentibus, necdum agnoſcimus, qua iuſtitia à communione Eccleſiæ fuerit ſeparatus. Sed reſpicientes ad cauſam, facti tui noſſe volumus rationem, & vſque ad noſtram notitiam cuncta deferri, quoniam nos, qui ſacerdotum Domini matura volumus eſſe iudicia, nihil poſſumus, incognitis rebus, in cuiuſquam partis præiudicium definire, priuſquam vniuerſa, quæ geſta ſunt, veraciter audiamus. Et ideo fraternitas tua per idoneam maximè, aptamq; perſonam pleniſſima nobis relatione ſignificet, quid contra antiquam fidem nouitatis emerſerit, quod ſeueriori ſententia dignum fuerit vindicari. Nam & Eccleſiaſtica moderatio, & religioſa pijſſimi principis fides multam nobis ſolicitudinem Chriſtianæ pacis indicunt, vt amputatis diſſenſionibus, fides catholica inuiolata ſeruetur, & his, qui praua defendunt, ab errore reuocatis, noſtra authoritate, quorum fides probata fuerit, muniatur. Nec aliqua poterit ex hac parte difficultas adferri, quũ memorat* presbyter libello ꝓprio ſit profeſſus, paratum ſe eſſe ad corrigendum, ſi quid in ſe inuentum fuerit, quod repræhenſione ſit dignum. Decet enim in talibus cauſis hoc maximè prouideri, vt ſine ſtrepitu concertationum, & charitas cuſtodiatur, & veritas defendatur, frater chariſſime. Et ideo quia dilectio tua de tanta cauſa nos videt neceſſariò eſſe ſolicitos, quàm pleniſſimè, & lucidè, vniuerſa nobis, quod antè facere debuit, indicare feſtinet, ne inter adſertiones partiũ, aliqua ambiguitate fallamur, & diſſenſio, quæ in ſuis initijs abolenda eſt, nutriatur: quũ in corde noſtro ea obſeruantia, Deo inſpirante, permaneat, ne conſtitutiones venerabilium patrum diuinitùs roboratæ, & ad ſoliditatem fidei pertinentes, praua cuiuſquam interpretatione violentur. Deus te cuſtodiat incolumem, frater chariſſime. Datum duodecimo Cal. Maij, Aſterio & Prothogene viris clariſſimis conſulibus.

Epiſtola Flauiani Epiſcopi Conſtantinopolitani ad ſanctiſſimum Leonem Papam vrbis Romæ.

De ſubdoli hoſtis inſidijs I.
De fraudulenta ſubtilitate hæreticorum. II.
De blaſphemijs Eutychetis III.
De excommunicatione eius iuſtiſſima. IIII.

Domino beatiſſimo, & Deo amabili patri Leoni, Flauianus in Domino æternam ſalutem.

Caput I.

NVlla res diaboli venena compeſcit, nec continet mortiferas eius ſagittas. Surſum enim atque deorſum peruolans, quærit quos poſſit occidere, quos poſſit ſuperare, quos poſſit deuorare. Propter quam rem vigilãdum eſt, & orationibus à Deo obtinẽdum, vt fatuas iniquiſitiones euitare poſſimus. Decet enim ſequi patres noſtros, nec cõmutare definitionem eorum perpetuam, quorum regulam ſecundum ſacras ſcripturas eſſe didicimus. Depoſitis ergo

go

go fletibus & lachrymis(quas inceſſanter fundo,quia ſub me clerus degẽs, inuaſus eſt à fero dæmone,& non potui eum liberare, nec auferre à tali lupo,qui animam meam pro illo paratus eram ponere)quomodo raptus ſit, quomodo reſilijt à propoſito diuino,& ad illum cucurrit,qui perdere cõſueuit,præcepta patrum*declinans,& conſtituta eorum deſpiciens,iam incipio enarrare. *dedignãs

Caput II.

Sunt enim quidam veſte ſua oues ſignificantes, interius lupi rapaces,quos ex fructibus eorum debemus agnoſcere.Iſti prima fronte videntur eſſe de numero noſtro,ſed non ſunt de numero noſtro. Si enim de numero noſtro eſſent,nobiſcum manſiſſent.Quando autem cœperunt adſumere impietatem,illud quod prius occultabatur in illis aperitur, & dolus omnis fit omnibus manifeſtus. Inueniuntur autem infirmæ fidei homines,& qui diuinas lectiones neſciunt, & ſecum eos in perditionem præcipitant,diſsipantes & vituperantes patrũ diſciplinas,& * reliquas ſanctas ſcripturas ad ſuam perditionem,quos quidem debemus præuidere, & à quibus multũ oportet cauere, ne in malitia ſua aliqui occupati,cõcidant de ſua firmitate.Exacuerunt enim * linguam ſuam quaſi ſerpentes,& venenum in labijs habent quaſi aſpides.De his hæc Propheta clamauit. Matth.7 1.Ioan.2 *reliquũt *quaſi aſpides linguas ſuas,de quib. Propheta clamat: Acuerunt linguas ſuas &c.

Caput III.

Talis inter nos Euyches emerſit, quondam presbyter & archimandrites,qui quaſi noſtræ religionis ſectam†ſapiebat, & hanc profere bat. Neſtorij † autem impietatem confirmabat, & ſuccingebatur pro Neſtorio militare in pugna,quæ contra Neſtorium parabatur. Trecentorum autem,decem & octo ſanctorum patrum de fide expoſitionem factam,& ſanctæ memoriæ Cyrilli epiſtolam ſcriptam ad Neſtorium, vel ad ſimiles eius,quibus omnes aſſenſerunt,tẽtauit euellere,antiquam impij Valentini & Apollinaris reparans ſectam,& non timuit præceptum regis veri Dei,dicentis.Quicunque ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, expedit ei, vt mola aſinaria alligetur collo eius, & demergatur in profundum maris. Verecundiam autem omnem eius perfidia abiecit, & quam gerebat infidelitatis pellem excutiens, in ſancta ſynodo aſſerebat inſtanter, dicens: Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum non oportere confiteri de duabus naturis poſt humanam ſuſceptionem,cùm à nobis vnius ſubſtantiæ, & vnius perſonæ cognoſcatur,neque carnem Domini coeſſentialem nobis ſubſiſtere,tanquam ex nobis ſuſceptam & coadunatam Dei verbo ſecundum ſubſtantiam,ſed dicebat virginem quidem,quæ eum genuit, ſecundum carnẽ conſubſtantialem nobis eſſe: ipſum autem Dominum non ſuſcepiſſe ex ea carnem conſubſtantialem nobis,& corpus Domini non eſſe quidem corpus hominis,humanum verò corpus eſſe,quod eſt ex virgine, omnium patrum expoſitionibus contraria ſentiens. † capiebat †quidem impietati reſiſtens & pug.

Caput IIII.

Sed ne multa dicens,longam faciam epiſtolam,olim, quicquid egerimus,miſimus ad beatitudinem veſtram literas,quibus literis docuimus,& presbyterio illum eſſe nudatum, quia ſic captus eſt, & iuſsimus eum * cum monaſterijs nullam habere rationem, & excluſimus *in monaſterio.

eum à communione noſtra,vt ſanctitas veſtra hoc cognoſcens, quod circa
illum actum eſt,omnibus Epiſcopis,ſub beatitudine veſtra degentibus,ma
nifeſtare dignetur illius impietatem,ne neſcientes aliqui,quid ille ſenſerit,
quaſi ad orthodoxũ vel per literas, vel per aliquã coniunctionẽ loquãtur.

Epiſtola Flauiani Archiepiſcopi Conſtantinopolitani alia ad ſanctiſsimum Leonem Papam vrbis ſenioris Romæ de erroribus impij Eutychetis.

Sanctiſsimo & beatiſsimo patri & conſacerdoti Leoni Flauianus in Domino ſalutem.

PIetate & recta prędicatione verbi veritatis nihil honorabilius
ſacerdotibus,ſicut noſti,Deo amantiſsime. Omnis enim no-
ſtra ſpes atq; ſalus & retributio promiſſorum bonorum in his
eſt.Propterea omnia facienda à nobis ſunt,& laborãdum pro
fide, & expoſitionibus dogmatibusq́; ſanctorum patrum, quatenus per
omnia & inter omnes concuſsiones rerũ integra hæc & inuiolata ſaluẽtur
& cuſtodiantur.Neceſſarium itaq; fuit nunc,& iam videntes nos lædi or-
thodoxam fidem,& renouari Apollinaris & Valentini hæreſes ab Euty-
che monacho, non hoc deſpicere,ſed in aperto hoc pro cautela populi re
uelare.Iſte enim Eutyches abſconditum in ſe languorem malæ ſectæ reti-
nens,inſiliens noſtrę manſuetudini,inuerecundè & impudenter in multos
impietatẽ propriã præſumpſit inferre dicẽs,ante inhumanationẽ q̃dem ſal
uatoris noſtri Ieſu Chriſti duas naturas eſſe diuinitatis & humanitatis,poſt
* vnitionẽ * vnitatem verò vnã naturã factã:neq; ſciens quod dicit,neq; de quib. affir
mat.Neq; enim vnitas conuenientium in Chriſto duarũ naturarum, ſic vt
vna re proprietates ſuas in vnitate confudit,ſed manent in vnitate perfectę
naturarum proprietates.Adiecit autem & aliam impietatem,dicens corpus
Domini,quod ex Maria factum eſt,non eſſe noſtræ ſubſtantiæ,neq; huma
næ conſperſionis,ſed humanum quidem illud vocat,non tamẽ nobis con
ſubſtantiale, neq; genitrici eius ſecũdum carnem.Et hęc aiebat,cùm in ge-
ſtis Epheſi habitis & ſancto & vniuerſali Concilio,in epiſtola ſcripta ad im
pium damnatumq́; Neſtorium apertè ſic habeatur: Quia diuerſæ quidem
ad vnitatem veram concurrêre naturæ,vnus aũt ex ambobus Chriſtus Dei
filius,non tanquã naturarũ differentia ſit perempta propter vnitatẽ, ſed po
tiùs effecerit nobis vnũ dñm Ieſum Chriſtũ diuinitatis & humanitatis per
ineffabilem & intelligibilem ad vnitatem concurſionem.Et hoc non latet
tuã ſanctitatem,dum omnino legerit geſta,quæ Epheſi ſunt confecta.Quæ
pro nihilo ponens idem Eutyches,arbitratur non ſe daturum pœnam præ-
finitam à ſancto illo & vniuerſali Concilio, quoniã per hæc multi ſimpli-
ciores ex eius eloquijs in fidei ſermone læduntur.Accuſatũ verò eum à re-
* detegentem. uerendiſsimo Euſebio,& occurrentem in ſanctũ Conciliũ, & voce ſua ſe-
ctã propriã * retegentẽ,alienumq́; exiſtentẽ à recta fide,damnauimus,ſicut
docebunt veſtram ſanctitatem omnia,quæ ſuper eo ſunt geſta, quæq́; dire-
ximus cum noſtris his literis. Iuſtũ aũt eſt,& hoc vobis(ſicut arbitror)inti
mari:quia idem Eutyches paſſus iuſtã canonicã damnationẽ,cùm debuiſ-
ſet

ſet ſecundis ſaluare priora, & per pœnitentiam perfectam multasq́ue lachrymas placare Deum, noſtrumq́ue cor vehementer contriſtatum in eius ruina, per veram ſanare pœnitentiam, non ſolùm non fecit, ſed etiam per omnia conturbare ſanctam, quæ apud nos eſt, Eccleſiam feſtinauit, propoſitiones iniuriarum publicè ponens & maledictionibus plenas, ſuper hæc & preces offerẽs pijſsimo & Chriſtiamãtiſsimo noſtro Imperatori, & eaſdem arrogantia & petulantia plenas, per omnia diuinas regulas conculcare conatus eſt. Sed his ita geſtis, literæ nobis datæ ſunt veſtræ ſanctitatis per admirabilem Comitem Panſophium, per quas ſumus edocti, quia idem Eutyches libellos direxit vobis plenos omni fallacia atque calliditate, dicens iudicij tempore libellos ſe dediſſe appellationis & nobis, & hic conuenienti ſancto Concilio, & appellaſſe veſtram ſanctitatem, quod nequaquam ab eodem factum eſt. Sed etiam & in hac parte mentitus eſt, tanquam per fallaciam mendacij ſubrepere ſe ſanctis veſtris auribus putans. Commotus itaq́ue ſanctiſsime pater in his omnibus, quæ ab eo præſumpta ſunt, & ob ea quæ in nos & ſanctiſsimã Eccleſiam facta ſunt atque fiunt, pro conſueta fidutia fiducialiter age, ſecundum quod ſacerdotio competit, propriamq́ue faciens communem cauſam, & ſanctarum Eccleſiarum diſciplinam, ſimul decernere damnationem aduerſus eum regulariter factam & per propria ſcripta dignare, confortare autem & pijſsimi & Chriſto deditiſsimi noſtri Imperatoris fidem. Cauſa enim eget ſolummodo veſtro ſolatio atque defenſione, qua debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis quæ ſurrexit, & turbæ quæ propter eum factæ ſunt, facilimè deſtruentur, Deo cooperante per veſtras ſacratiſsimas literas. Remouebitur autem & Concilium, quod fieri diuulgatur, quatenus nequaquam vbique ſanctiſsimæ turbentur Eccleſiæ. Omniũ, quæ vobiſcũ eſt, fraternitatem ego & qui mecum ſunt, ſalutamus. Incolumis in Domino & orans pro nobis, doneris Eccleſiæ & nobis, religioſiſsime & ſanctiſsime pater.

Epiſtola nona eiuſdem Leonis Papæ ad Theodoſium ſemper Auguſtum.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus Theodoſio ſemper Auguſto.

PRo integritate fide catholicæ Chriſtianiſsimum Principẽ cõueuit eſſe ſolicitum, & hoc indefeſsis precibus diuinam miſericordiam poſco, vt cordi veſtro, id quod eſt veritatis, inſpiret, neque falli vos in aliquo humanarum calliditatum æmulatione patiatur. A me autem, atq; ab omnibus catholicis ſacerdotibus, quæ Euangelicæ fidei pietas defendat, ſatis plenè ac lucidè literis meis, quas clementiam veſtram iamdudum per famulum veſtrum Epiphanium tribunũ, qui pro hac cauſa miſſus eſt, arbitror vos accepiſſe. Ratum eſt nec ambigi poteſt, hoc nos puriſsimè credere, hoc conſtanter aſſerere, quod etiam venerandi patres, quondam apud Niceam congregati, ſecundum fidem ſymboli credendum & confitendum ſacratiſsima authoritate ſanxerunt. Nos enim, venerabilis Imperator, ſicut Neſtorij dogma peruerſum meritò anathematizauimus, ita iuſtè etiam horum impietatem, qui veritatem

carnis noſtræ negãt à Domino Ieſu Chriſto ſuſceptam eſſe,damnamus. Vnde ſi pietas veſtra ſuggeſtioni ac ſupplicationi noſtræ dignetur annuere,vt intra Italiam habere iubeatis Epiſcopale Concilium,citò (auxiliante Deo) poterunt omnia ſcandala,quæ in perturbationem totius Eccleſiæ ſunt cõmota,reſecari,vt per vniuerſum regnum veſtrum catholicæ fidei integritate ſeruata,& pacem Chriſtianam manere, & veſtram apud Deum creſcere gloriam gaudeamus. Data octauo Calendas Iunias, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decima eiuſdem Leonis Papæ ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum contra Eutychetis perfidiam & hæreſim.

Capitum ſequentis epiſtolæ tituli.

Quòd ignorantia ſanctarum ſcripturarum Eutychen hæreticum ſecerit. I.

Contra eos qui in duos filios diſpenſationis dominicæ myſteriũ ſcindere moliuntur. II.

Contra eos,qui paſsibilem diuinitatem vnigeniti filij Dei audent adſerere. III.

Cõtra eos,qui in duas naturas Chriſti temperamentum vel confuſionem argumentantur. IIII.

Contra eos,qui cœleſtem, aut alterius cuiuſq́ ſubſtantiæ exiſtere formam ſerui,quam ex nobis adſumpſit, inſaniendo adſerunt. V.

Cõtra eos,qui duas quidem ante adunationem naturas Domini delirant,vnam verò poſt adunationem confingunt. VI.

Leo Epiſcopus dilectiſsimo fratri Flauiano Conſtantinopolitano Epiſcopo.

Caput I.

LEctis dilectionis tuæ literis,quas miramur fuiſſe tam ſeras,& geſtorum Epiſcopalium ordine recẽſito, tandem quid apud vos ſcandali contigerit,atq; contra integritatem fidei exortum fuiſſet,agnouimus,& quæ priùs videbátur occulta, nũc nobis reſerata patuerunt. Quibus Eutyches, qui presbyterij
* impudẽs nomine honorabilis videbatur,multum * imprudens, & nimis imperitus
Pſalm. 35. oſtenditur, vt etiam de ipſo dictum ſit à Propheta : Noluit intelligere,vt
24. quæ. 3 Quid autẽ benè ageret, iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo. Quid autem ini-
iniquius. quius,quàm impia ſapere,& ſapientioribus, doctioribusq́; non credere?
Sed in hanc inſipientiam cadunt, qui quum ad cognoſcendam veritatẽ ali
* obſtaculo quo impediuntur*obſcuro,non ad propheticas voces, non ad apoſtolicas literas,nec ad Euãgelicas authoritates,ſed ad ſemetipſos recurrũt.Sed ideo magiſtri erroris exiſtunt,quia veritatis diſcipuli non fuere.Quam eñ eruditionem de ſacris noui & veteris teſtamenti paginis acquiſiuit, qui nec ipſius quidem ſymboli initia comprǽhendit? Et quod per totũ mundum omnium regeneratorum voce depromitur, iſtius adhuc ſenis corde non capitur.

CAPVT II

Ne-

NEſciens igitur quid deberet de Verbi Dei incarnatione ſentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumen, in ſanctarum ſcripturarum latitudine laborare, illam ſaltem communem & indiſcretam confeſsionem ſolicito apprehendiſſet auditu, qua fidelium vniuerſitas profitetur, credere ſe in Deum patrem omnipotentem, & in Ieſum Chriſtum filium eius vnicum Dominum noſtrum, qui natus eſt de ſpiritu ſancto, ex Maria virgine. Quibus tribus ſententijs omnium ferè hæreticorum machinæ deſtruuntur. Cùm enim Deus & omnipotens & æternus pater creditur, conſempiternus eidem filius demonſtratur, in nullo à patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de æterno natus eſt coæternus, non poſterior tempore, non inferior poteſtate, non diſsimilis gloria, non diuiſus eſſentia. Idem verò ſempiterni genitoris vnigenitus, ſempiternus natus eſt de ſpiritu ſancto, ex Maria virgine. Quæ natiuitas temporalis illi natiuitati diuinæ & ſempiternæ nihil minuit, nihil contulit, ſed totam ſe reparando homini, qui erat deceptus, impendit, vt & mortem vinceret, & diabolum, qui mortis habebat imperium, ſua virtute deſtrueret. Non enim ſuperare poſſemus peccati & mortis authorem, niſi naturam noſtram ille ſuſciperet, & ſuam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. *Heb. 2.* Conceptus quippe eſt de ſpiritu ſancto intra vterum matris virginis, quæ ita illum ſalua virginitate ædidit, quemadmodum ſalua virginitate concepit. Sed ſi de hoc Chriſtianæ fidei fonte puriſsimo ſyncerum intellectum haurire non poterat, quia ſplendorem perſpicuæ veritatis obcæcatione ſibi propria tenebrarat, doctrinæ ſe Euangelicæ ſubdidiſſet, dicente Matthæo: Liber generationis Ieſu Chriſti, filij Dauid, filij Abraham. *Matt. 1.* Apoſtolicæ quoq; prædicationis expetiſſet*inſtructum, & legens in epiſtola ad Romanos: Paulus ſeruus Ieſu Chriſti, vocatus apoſtolus, ſegregatus in Euangeliū Dei, quod antè promiſerat per prophetas ſuos in ſcripturis ſanctis, de filio ſuo, qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundum carnem, **inſtrumentum* *Rom. 1.* ad propheticas paginas piam ſolicitudinem contuliſſet, & inueniſſet promiſsionem Dei ad Abraham, dicentis: In ſemine tuo benedicentur omnes gentes. *Gen. 22* *Galat. 3* Et ne de huius ſeminis proprietate dubitaret, ſecutus fuiſſet apoſtolum dicentem: Abrahæ dictæ ſunt promiſsiones, & ſemini eius. Nō dicit & ſeminibus, quaſi in multis, ſed quaſi in vno, & ſemini tuo, quod eſt CHRISTVS. *Ibidem.* Eſaiæ quoque prædicationem interiore apprehendiſſet auditu, dicentis: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod eſt interpretatū, Nobiſcum Deus. *Eſai. 7.* Eiuſdemq; prophetæ fideliter verba legiſſet: Puer natus eſt nobis, filius datus eſt nobis, cuius poteſtas ſup humerū eius, & vocabitur nomē eius magni conſilij angelus, admirabilis conſiliarius, Deus fortis, princeps pacis, pater futuri ſeculi. *Eſai. 9* Nec fruſtratoriè loquens, ita verbū diceret carnem factū, vt æditus vtero virginis Chriſtus, haberet formā hominis, & nō haberet materni corporis veritatem. An fortè ideo putauit Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, non noſtræ eſſe naturæ, quia miſſus ad beatā Mariā angelus, ait: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus altiſsimi obumbrabit tibi. *Luc. 1.* Ideoq; & quod naſcetur ex te ſanctū, vocabitur filius Dei, vt qa cōceptus virginis diuini fuit operis, nō de natura cōcipiētis*fieret caro cōcepti? **fuerit* Sed nō ità intelligēda eſt illa generatio ſingulariter mirabilis, & mirabiliter ſingularis, vt p nouitatē creationis proprietas

remota ſit generis. Fœcunditatem enim virgini ſpiritus ſanctus dedit, veritas autem corporis ſumpta de corpore eſt: & ædificante ſibi ſapientia domum, verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, hoc eſt, in ea carne, quam ſumpſit ex homine, & quam * ſpiritu vitæ rationalis animauit.

Prou. 9. Ioan. 1.

* ſpiritus

Caput III.

SAlua igitur proprietate vtriuſq; naturæ, & in vnam coëunte perſonam, ſuſcepta eſt à maieſtate humilitas, à virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas, & ad reſoluendum cõditionis noſtræ debitum, natura inuiolabilis naturæ eſt vnita paſsibili, vt quod noſtris remedijs congruebat, vnus atq; idem, mediator Dei & hominũ, homo Chriſtus Ieſus, & mori poſſet ex vno, & mori non poſſet ex altero. In integra ergo veri hominis, perfectaq; natura, verus natus eſt Deus, totus in ſuis, totus in noſtris. Noſtra autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparanda ſuſcepit. Nam illa, quæ deceptor intulit, & homo deceptus admiſit, nullum habuere in ſaluatore veſtigium. Nec quia communionem humanarum ſubijt infirmitatum, ideo noſtrorum fuit particeps delictorum. Adſumpſit formam ſerui ſine ſorde peccati, humana augens, diuina nõ minuens: quia exinanitio illa, qua ſe inuiſibilis viſibilem præbuit, & creator ac dominus omnium rerum vnus voluit eſſe mortalium, inclinatio fuit miſerationis, non defectio poteſtatis. Proinde qui manẽs in forma Dei, fecit hominem, idem in forma ſerui, factus eſt homo. Tenet enim ſine defectu proprietatem ſuam vtraq; natura. Et ſicut formam ſerui, Dei forma non adimit, ita formam Dei, ſerui forma non minuit. Nam quia gloriabatur diabolus, hominem ſua fraude deceptum, diuinis caruiſſe muneribus, & immortalitatis dote nudatum, duram mortis ſubijſſe ſentẽtiam, ſeq; in malis ſuis quoddam de præuaricatoris conſortio inueniſſe ſolatium, Deũ quoq; iuſtitiæ exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, propriam mutaſſe ſententiam, opus fuit ſecreti diſpenſatione conſilij, vt incommutabilis Deus (cuius voluntas non poteſt ſua benignitate priuari) primam erga nos pietatis ſuę diſpenſationẽ, ſacramento occultiore compleret, & homo, diabolicæ iniquitatis verſutia actus in culpam, contra Dei propoſitum non periret.

Caput IIII.

INgreditur ergo hæc mũdi infima filius Dei, de cœleſti ſede deſcendens & à paterna gloria non recedẽs, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuiſibilis in ſuis, viſibilis factus eſt in noſtris. Incompræhenſibilis voluit compræhendi. Ante tempora manens, eſſe cœpit ex tempore. Vniuerſitatis Dominus ſeruilem formam, obumbrata maieſtatis ſuæ immenſitate ſuſcepit. Impaſsibilis Deus, non dedignatus eſt eſſe homo paſsibilis, & immortalis mortis legibus ſubiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concupiſcentiam neſciuit, carnis materiam miniſtrauit. Adſumpta eſt igitur de matre Domini natura, non culpa, nec in Domino Ieſu Chriſto, ex vtero virginis genito, quia natiuitas eſt mirabilis, ideo * noſtræ eſt naturæ diſsimilis. Qui enĩ verus eſt Deus, idem verus eſt homo. Et nullum eſt in hac vnitate mendacium, dum inuicem ſunt & humilitas hominis & altitudo deitatis. Sicut enim Deus non mutatur miſeratione, ita homo non conſumitur digni-

* noſtra eſt natura

gnitate. Agit enim vtraque forma cum alterius communione, quod proprium eſt,verbo ſcilicet operante,quod verbi eſt,& carne exequēte, quod carnis eſt. Vnum horum coruſcat miraculis,aliud ſuccumbit iniurijs.Et ſicut verbū ab æqualitate paternæ gloriæ non receſsit, ita caro naturā noſtri generis non reliquit. Vnus enim idemq; eſt,quod ſæpè dicendum eſt, verè Dei filius, & verè hominis filius. Deus per id,quòd in principio erat verbum,& verbum erat apud Deum,& Deus erat verbum.Homo per id, quòd verbum caro factū eſt,& habitauit in nobis. Deus per id,quòd omnia per ipſum facta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil. Homo per id, quòd factus eſt ex muliere,factus eſt ſub lege.Natiuitas carnis,manifeſtatio eſt humanę naturæ.Partus virginis,diuinæ eſt virtutis indicium.Infantia paruuli,oſtenditur humilitate cunarum.Magnitudo altiſsimi, declaratur vocibus angelorum.Similis eſt rudimētis hominum,quem Herodes impius molitur occidere.Sed Dominus eſt omnium, quem Magi gaudentes veniunt ſuppliciter adorare.Iam cùm ad præcurſoris ſui Ioannis baptiſmum veniret, ne lateret quod carnis velamine tegeretur,vox patris de cœlo intonās,dixit: Hic eſt filius meus dilectus,in quo mihi benè complacuit.Quem itaq; ſicut hominem diabolica tentat aſtutia, eidem ſicut Deo angelica famulantur officia.Eſurire,ſitire,laſſeſcere atq; dormire,euidenter humanum eſt.Sed & de quinque panibus,quinque millia hominum ſatiare, & largiri Samaritanæ aquam viuam,cuius hauſtus bibenti præſtat, ne vltrà iam ſitiat, ſupra dorſum maris plantis non ſubſidētibus ambulare,& elationes fluctuum increpata tempeſtate,conſternere, ſine ambiguitate diuinum eſt.Sicut ergo (vt multa prætercam)non eiuſdem naturæ eſt,flere miſerationis affectu *amicum mortuum,& eundem remota quatriduanæ aggere ſepulturæ, ad vocis imperium excitare rediuiuum,aut in ligno pendere,& in noctem luce conuerſa,omnia elementa tremefacere,aut clauis transfixū eſſe, & paradiſi portam fidei latronis aperire:ita non eiuſdem naturæ eſt, dicere: Ego & pater vnum ſumus,& dicere,Pater maior me eſt.Quamuis enim in Domino Ieſu Chriſto Dei & hominis vna perſona ſit,aliud tamen eſt, vnde in vtroq; cōmunis eſt contumelia,aliud vnde communis eſt gloria. De noſtro enim illi eſt minor patre humanitas,de patre illi eſt æqualis cum patre diuinitas.

Ioan.1. Matth. 2. Matth.3. Matth. 4. Ioan.6. Ioan.4. *Lazarū. Ioan.11 Matth.27 Ioan.10. Ioan.14.

CAPVT V.

PRopter hanc ego vnitatem perſonæ, in vtraq; natura intelligendā, & filius hominis legitur deſcendiſſe de cœlo, cùm filius Dei carnē de ea virgine,de qua eſt natus,adſumpſerit.Et rurſus,filius Dei crucifixus dicitur ac ſepultus, cùm hæc nō in diuinitate ipſa, qua vnigenitus, cōſempiternus, & conſubſtantialis eſt patri, ſed in naturæ humanæ ſit infirmitate perpeſſus. Vnde vnigenitum filium Dei crucifixum & ſepultum omnes etiam in ſymbolo confitemur,ſecūdum illud Apoſtoli dictū:Si eſm cognouiſſent,nunquàm Dn̄m maieſtatis crucifixiſſent. Cùm aūt ipſe Dn̄s noſter atq; ſaluator fidē diſcipulorū ſuis interrogationibus erudiret: Quē (inqt)dicūt homines eſſe filiū hominis?Cumq; illi diuerſas aliorū opiniones retexuiſſent, Vos aūt (ait) quem me eſſe dicitis?Me vtiq;,qui ſum filius hominis,& quē in forma ſerui,atq; in veritate carnis adſpicitis,quē me eſſe dicitis?Vbi B. Petrus diuinitus inſpiratus,& cōfeſsione ſua omnib.gentibus profuturus:Tu es(inquit)Chriſtus fili' Dei viui. Nec immeritò beatus eſt pronunciatus à Dn̄o,& à principali petra ſoliditatē & virtutis traxit &

1.Cor.2. Matth.16.

hominis, qui per reuelationem patris eundem & filium Dei eſt confeſſus, & Chriſtum, quia vnum horum ſine alio receptum non proderat ad ſalutem: ſed æqualis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtum aut Deum tantummodò ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominē credidiſſe. Poſt reſur-
*Corporis rectionem verò Domini, quæ vtiq; veri * hominis fuit, quia alter nō eſt reſuſcitatus, quàm qui fuerat crucifixus & mortuus, quid aliud quadraginta dierum mora geſtum eſt, quàm vt fidei noſtræ integritas ab omni caligine
Actor.1. mundaretur? Colloquens enim cum diſcipulis ſuis, & cohabitans atque
Ioann.20. conueſcens, & pertrectari ſe diligenti curioſoq; contactu ab eis, quos dubietas perſtringebat, admittens, ideo & clauſis ad diſcipulos ianuis introi-
Ibidem. bat, & flatu ſuo dabat ſpiritum ſanctum, & donato intelligentiæ lumine, ſanctarum ſcripturarum occulta pandebat. Et rurſus, idem vulnus lateris, fixuras clauorum, & omnia recentiſsimę paſsionis ſigna monſtrabat,
Luca. 24. dicens: Videte manus meas & pedes, quia ego ſum. Palpate & videte, quia ſpiritus carnē & oſſa nō habet, ſicut me videtis habere, vt agno ſceretur in eo ꝓprietas diuinæ humanæq; naturæ indiuidua ꝑmanere, & ita ſciremus, verbum non hoc eſſe, quod carnem, & vt vnum Dei filium & verbum con fiteremur & carnem. Quo fidei ſacramento Eutyches ille nimium æſtimandus eſt vacuus, qui naturam noſtram in vnigenito Dei nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriam reſurrectionis agnouit. Nec ſententiam beati
1.Ioann.4 apoſtoli & Euangeliſtæ Ioannis expauit, dicentis: Omnis ſpiritus, qui confitetur Ieſum Chriſtum in carne veniſſe, ex Deo eſt, & omnis ſpiritus, qui ſoluit IESVM, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus. Quid autem eſt ſoluere IESVM, niſi humanā ab eo ſeparare naturam, & ſacramentum fidei, per quod vnum ſaluati ſumus, impudentiſsimis euacuare figmentis? Caligans verò circa naturam corporis Chriſti, neceſſe eſt, vt etiam in paſsione eius eadem obcæcatione deſipiat. Nam ſi crucem Domini non putat falſam, & ſuſceptum pro mundi ſalute ſupplicium verum fuiſſe non dubitat, cuius credit mortem, agnoſcat & carnem. Nec diffiteatur noſtri corporis hominem, quem cognoſcit fuiſſe paſsibilem: quoniam negatio veræ carnis, negatio eſt etiam corporeæ paſsionis. Si enim Chriſtianam ſuſcipit fidem, & à prædicatione Euangelij ſuum non auertit auditum, videat, quæ
Ioan.19. natura transfixa clauis pependerit in crucis ligno, & aperto per militis lan-
* regeneretur. ceam latere crucifixi, intelligat, vnde ſanguis & aqua effluxerint, vt Eccle-
1.Pet.2. ſia Dei & lauacro * rigaretur & poculo. Audiat & beatum Petrum apoſtolum prædicantem, quòd ſanctificatio ſpiritus per aſperſionem fiat ſangui-
Ibidem. nis Chriſti. Nec tranſitoriè legat eiuſdem Apoſtoli verba, dicentis: Scientes, quòd non corruptibilibus argēto & auro redempti eſtis de vana veſtra conuerſatione paternę traditionis, ſed precioſo ſanguine, quaſi agni incon
1.Ioan.1. taminati, & immaculati Ieſu Chriſti. Beati quoq; Ioannis apoſtoli teſtimo
1.Ioan.5 nio non reſiſtat, dicentis: Sed ſanguis Ieſu filij Dei emundat nos ab omni peccato. Et iterum: Hæc eſt victoria, quæ vincit mundum, fides noſtra. Et quis eſt, qui vincit mundum, niſi qui credit, quoniam Ieſus eſt filius Dei? Hic eſt qui venit per aquam & ſanguinem Ieſus Chriſtus. Non in aqua ſo-
*ſpiritus lùm, ſed in aqua & ſanguine. Et ſpiritus eſt, qui teſtificatur, quoniam * Chriſtus eſt veritas. Quia tres ſunt, qui teſtimonium dant, ſpiritus, aqua & ſanguis, & hi tres vnum ſunt. Spiritus vtiq; ſanctificationis, & ſanguis redemptionis, & aqua baptiſmatis, quæ tria vnum ſunt, & indiuidua manent, nihilq;

hilq; eorum à ſui connexione ſeiungitur. Quia catholica Eccleſia hac fide viuit ac proficit, vt in Chriſto Ieſu, nec ſine vera diuinitate humanitas, nec ſine vera credatur humanitate diuinitas.

CAPVT VI.

QVum autem ad interloquutionē examinis veſtri Eutyches reſponderit, dicens: Confiteor ex duabus naturis fuiſſe Dominum noſtrum ante adunationem, poſt adunationem verò vnam naturam confiteor, miror tam abſurdam, tamq; peruerſam eius profeſsionem, nulla iudicantium increpatione repræhenſam, & ſermonē nimis inſipientem nimiſq; blaſphemum, ita omiſſum, quaſi nihil, quod offenderet, eſſet auditum, cùm tam impiè duarum naturarum ante incarnationem vnigenitus Dei filius fuiſſe dicatur, quàm nefariè poſtquam verbum caro factum eſt, natura in eo ſingularis adſeritur. Quod ne Eutyches ideo vel rectè vel tolerabiliter æſtimet dictum, quia nulla veſtra eſt ſententia confutatum, dilectionis tuæ diligentiam commonemus frater chariſsime, vt ſi per inſpirationem miſericordiæ Dei, ad ſatisfactionem cauſa perducitur, imprudentia hominis imperiti etiam ab hac ſenſus ſui macula per te purgetur. Qui quidem (ſicut geſtorum ordo patefecit) benè cœperat à ſua perſuaſione diſcedere, quum, veſtra ſententia coarctatus, profiteretur ſe dicere, quòd antè non dixerat, & ei fidei acquieſcere, cuius priùs fuiſſet alienus. Sed quum anathematizando impio dogmati voluiſſet præbere conſenſum, intellexit eum fraternitas veſtra in ſua manere perfidia, dignumq; eſſe, qui iudicium condemnationis exciperet. De quo ſi fideliter atq; vtiliter dolet, & quàm rectè mota ſit Epiſcopalis authoritas, vel ſerò cognoſcit, vel ſi ad ſatisfactionis plenitudinem, omnia quæ ab eo malè ſunt ſenſa, viua voce & præſenti ſubſcriptione damnauerit, non erit repræhenſibilis erga correctum Ioan. 10.
quantacunq; miſeratio. Dominus noſter verus & bonus paſtor, qui animā Luc. 9.
ſuam poſuit pro ouibus ſuis, & qui venit animas hominum ſaluare, nō perdere, imitatores nos vult eſſe ſuę pietatis, vt peccātes q̄dē iuſtitia coërceat, conuerſos autem miſericordia non repellat. Tunc enim demum fructuoſiſsimè fides vera * defenditur, quando etiam à ſectatoribus ſuis opinio falſa damnatur. Ad omnem verò cauſam piè ac fideliter exequendam, fratres noſtros Iulianum Epiſcopum & Renatum presbyterum tituli ſancti Clementis, ſed & filium meum Hilarium diaconum vice noſtra direximus. Quibus Dulcitium notarium noſtrum, cuius fides nobis eſt ſæpe probata, ſociauimus, confidentes adfuturum diuinitatis auxilium, vt is, qui errauerat, damnata ſenſus ſui prauitate, ſaluetur. Deus te incolumem cuſtodiat, frater chariſsime. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

* deprehenditur

Epiſtola vndecima Leonis Papæ ad Iulianum Epiſcopum Coenſem, contra Eutychenæ impietatis errorem.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus, dilectiſsimo fratri Iuliano Epiſcopo.

*eos LIcet per *noſtros, quos ab vrbe pro fidei cauſa direximus, pleniſsimas ad fratrem Flauianum literas miſerimus contra nimiæ impietatis errorẽ, tamen quia per filiũ noſtrũ Baſilium diaconem ſcripta tuę dilectionis accepimus, quæ multùm nobis catholici ſenſus feruore placuerunt, etiã hanc paginam, quæ illis epiſtolis conſonaret, adiecimus, vt vnanimiter atque conſtanter, his qui Euangelium CHRISTI corrumpere cupiũt, reſiſtatis, quoniam ſancti ſpiritus in nobis atq; in vobis vna eſt eruditio, eademq́; doctrina: quam quicunque non recipit, non eſt membrum corporis Chriſti, nec poteſt eo capite gloriari, in quo naturam ſuam adſerit nõ haberi. Quid autem prodeſt imprudentiſsimo ſeni, Neſtorianæ hæreſeos nomine, eorum lacerare opinionem, quorum pijſsimam conuellere non poteſt fidem, quum quantum Neſtorius à veritate diſceſsit, deitatem verbi ab adſumpti hominis ſubſtantia ſeparando, tantùm à recto tramite etiam iſte deſciſcat, qui vnigenitum Dei filium ſic de vtero beatæ virginis prædicat natum, vt humani quidem corporis ſpeciem geſſerit, ſed humanæ carnis veritas verbo vnita non fuerit? De quo prodigio falſitatis, quis non videat, quæ opinionum mònſtra naſcantur? Negator enim mediatoris Dei & hominũ, hominis Ieſu Chriſti, neceſſe eſt, vt multis impiètatibus impleatur, eumq́; aut Apollinaris ſibi vendicet, aut Valentinus vſurpet, aut Manichæus obtineat, quorum nullus in Chriſto humanæ carnis credidit veritatem. Qua vtiq; nòn recepta, non ſolùm quòd ſecundum carnẽ atq; animã rationalẽ, qui erat in forma Dei, manens idem in forma ſerui, homo natus eſt, denegatur, ſed etiã, quòd crucifixus eſt, & mortuus ac ſepultus, quodq́; die tertia à mortuis reſurrexit, & quòd ad dextetã Dei patris ſedens, ad iudicandos viuos & mortuos; in eo corpore ſit venturus, in quo eſt iudicatus ad mortem, abnuitur: quia hæc redemptionis noſtræ ſacramenta vacuantur, ſi Chriſtus veram veri hominis, totamq́; naturam ſuſcepiſſe non creditur. An quia manifeſta erant ſigna diuina, falſa dicentur documenta corporea, & teſtimonia vtriuſque naturæ valebũt vt creator intelligatur, non valebunt, vt creatura ſaluetur? Quod eſt deitatis, caro non minuit: quod carnis eſt, deitas non peremit. Idẽ enim & ſempiternus ex patre, & temporalis ex matre: in ſua virtute inuiolabilis, in noſtra infirmitate paſsibilis: in deitate Trinitatis cũ patre & cum ſpiritu ſancto, vnius eiuſdemq́; naturæ: in ſuſceptione autem hominis non vnius ſubſtantiæ, ſed vnius eiuſdemq́; perſonæ, vt idem eſſet diues in paupertate, omnipotens in abiectione, impaſsibilis in ſupplicio, in morte immortalis. Nec enim verbum aut in carnem, aut in animam aliqua ſui parte conuerſum eſt, quum ſimplex & incommutabilis natura deitatis, tota ſit ſemper in ſua eſſentia, nec damnum ſui recipiens, nec augmentũ, & ſic adſumptam naturã beatificans, vt glorificata, in glorificante permaneat. Cur autem inconueniẽs, aut impoſsibile videatur, vt videlicet verbum & caro & anima vnus Ieſus Chriſtus & vnus Dei hominisq́; ſit filius, ſi caro & anima, quæ diſsimiliũ naturarum ſunt, vnam faciunt etiam ſine verbi incarnatione perſonam, quum multo facilius ſit, vt hanc vnitatem ſui atq; hominis, deitatis præſtet poteſtas, quàm vt eam in ſubſtãtijs ſuis obtineat ſolius humanitatis infirmitas? Nec verbum igitur in carnem, nec in verbum caro mutata eſt, ſed vtrunq; in vno manet, & vnus in vtroq; eſt, non diuerſitate diuiſus, non permixtione confuſus, nec alter ex patre, alter ex matre:

ſed

ſed idem aliter ex patre ante omne principium,aliter de matre in fine ſecu- 1.Tim. 2.
lorum,vt eſſet mediator Dei & hominũ, homo Ieſus CHRISTVS,
in quo inhabitaret plenitudo diuinitatis corporaliter: quia adſumpti ,nõ Coloſ. 2.
adſumentis prouectio eſt,quòd Deus illũ exaltauit,& donauit illi nomen, Phil. 2.
quod eſt ſuper omne nomen,vt in nomine Ieſu omne genu flectatur,cœle-
ſtium,terreſtrium,& infernorum, & omnis lingua confiteatur, quoniam
dñs Ieſus CHRISTVS in gloria eſt Dei patris. In eo verò quod Eu-
tyches in Epiſcopali ſuo iudicio auſus eſt dicere,ante incarnationem duas
in Chriſto fuiſſe naturas,poſt incarnationem autem vnam,neceſſarium fue
rat,vt ad reddendum rationem profeſsionis ſuæ,crebris atq; ſolicitis iudi-
cum interrogationibus vrgeretur, ne tanquam inane aliquid præterflue-
ret;quod non niſi de hauſtu venenatorum dogmatum apparebat effuſum.
Arbitror enim talia loquentem hoc habere perſuaſum,quòd anima,quam
ſaluator adſumpſit, priùs in cœlis ſit commorata, quàm de Maria virgine
naſceretur,eamq; ſibi verbum in vtero copularet. Sed hoc catholicæ men-
tes,aureſq; non tolerant,quia nihil ſecum Dominus de cœlo veniens no-
ſtræ conditionis exhibuit: nec animam enim, quæ anterior extitiſſet, nec
carnem,quæ non materni corporis eſſet,accepit. Natura quippe noſtra nõ
ſic adſumpta eſt,vt prius creata,pòſt adſumeretur, ſed vt ipſa adſumptione
crearetur. Vnde quod in Origene meritò damnatum eſt,qui animarum,an
tequam corporibus * inſererentur, non ſolùm vitas,ſed & diuerſas fuiſſe *miſceantur,
adſeruit actiones,neceſſe eſt,vt etiam in iſto,niſi maluerit ſententiam abdi
care,plectatur. Natiuitas enim Domini ſecundum carnẽ quamuis habeat
quædam propria,quibus humanę cõditionis initia tranſcendat,ſiue quòd
ſolus ex ſancto ſpiritu ab inuiolata virgine ſine concupiſcentia carnis eſt
conceptus & natus,ſiue quòd ita viſceribus matris eſt æditus,vt & fœcun-
ditas pareret,& virginitas permaneret,non alterius tamen naturæ erat eius
caro,quàm noſtra,nec alio illi,quàm cæteris hominibus, anima eſt inſpi-
rata principio,quæ excelleret non diuerſitate generis,ſed ſublimitate virtu
tis. Nihil enim carnis ſuæ habebat aduerſum, nec diſcordiã deſideriorum
gignebat compugnantia volũtatum. Senſus corporei vigebãt ſine legẽ pec-
cati,& veritas affectionum ſub moderamine deitatis & mentis, nec tenta-
batur illecebris,nec cedebat iniurijs. Verus homo vero vnitus eſt Deo, nec
ſecundum exiſtẽtem priùs animam deductus è cœlo, nec ſecundũ carnem
creatus eſt ex nihilo,eandem gerens in * Deo verbi Dei perſonam, & tenẽs *uerbi deitate perſonam
communem nobiſcum in corpore,animaq; naturam. Non enim eſſet Dei
hominumq; mediator,niſi idem Deus,idemq; homo in vtroq; & vnus eſ-
ſet & verus. Incitat quidem nos ad latitudinem diſſerendi materiæ magni- 1.Tim. 2.
tudo,ſed apud eruditionem tuam nõ eſt copia laborandum: pręſertim iam,
quum per noſtros ad fratrem Flauianum ſufficientes literas miſerimus,ad
confirmandos animos nõ ſolùm ſacerdotum,ſed etiam laicorum. Præſta-
bit,vt credimus,miſericordia Dei,vt abſq; cuiuſquam animæ detrimento
poſsint aduerſum diaboli dolos & ſana defendi & vulnerata curari. Data
Idibus Iunij,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola duodecima eiuſdem Leonis Papæ ad Theodoſium Auguſtum de legatis, quos vice ſua deſtinauit ad ſynodum Epheſinam, pro erroribus Eutychetis collectam.

Cæſari Theodoſio religioſiſsimo & piiſsimo Auguſto, Leo Papa Eccleſiæ catholicæ vrbis Romæ.

QVantùm rebus humanis conſulere prouidentia diuina dignetur, ſolicitudo clementiæ veſtræ, ſpiritu Dei incitata demonſtrat, quæ in catholica Eccleſia nihil impacatum, nihil vult eſſe diuerſum: quoniam fides, quæ non niſi vna eſt, in nullo poteſt eſſe ſui diſsimilis. Vnde licet Eutyches (quantùm geſtorũ Epiſcopaliũ ordo patefecit) imperitè atq; imprudenter errare detectus ſit, debueritq; à ſua meritò reprobabili perſuaſione diſcedere: quoniã tamẽ pietas veſtra, quę in honorem Dei religioſiſsima catholicam diligit veritatẽ, apud Epheſum conſtituit ſynodale Cõcilium, vt imperito ſeni, ea in qua nimis caligat, veritas innoteſcat, fratres meos Iulianum Epiſcopum, & Renatum presbyterũ, & filiũ meũ Hilariũ diaconũ miſi, qui ad vicẽ præſentiæ meæ pro negocij qualitate ſufficerent, & qui eum ſecũ deferrent iuſtitiæ & benignitatis affectum, vt quia dubitari non poteſt, quæ ſit Chriſtianæ confeſsionis integritas, & totius erroris prauitas damnaretur, & reſipiſcens, qui deuiauerat, ſi pro venia ſupplicaret, ſacerdotalis ei beneuolentia ſubueniret, quum in libello ſuo, quem ad nos miſit, hoc ſaltem ſibi ad promerendã veniã reſeruauerit, vt correcturum ſe eſſe promitteret, quicquid noſtra ſententia de his, quæ malè ſenſerat, improbaſſet. Quid autem catholica Eccleſia vniuerſaliter de ſacramento dominicæ incarnationis credat & doceat, ad fratrem & coëpiſcopum noſtrum Flauianum pleniùs continent ſcripta, quæ miſi. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimatertia eiuſdem Leonis Papæ ad Pulcheriam Auguſtam, de his vnde ſuprà ad Theodoſium Auguſtum.

Leo catholicæ Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus piiſsimæ Pulcheriæ Auguſtæ.

QVantum præſidij Dominus Eccleſiæ ſuæ in veſtra clementia præpararit, multis ſępè probauimus documentis. Et quicquid noſtris temporibus, contra impugnatores catholicę veritatis, induſtria ſacerdotalis obtinuit, ad veſtram maximè gloriam redundauit, dum ſicut ſpiritu ſancto docente didiciſti, illi per omnia poteſtatem veſtram ſubijcitis, cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia contra integritatem fidei Chriſtianæ diſſenſionem quandam in Conſtantinopolitana Eccleſia Eutyche authore generatam, fratris & coëpiſcopi noſtri Flauiani relatione cognoui, ita vt totius cauſæ ſpeciem ſynodaliũ geſtorum textus oſtenderit, dignum gloriæ veſtræ eſt, vt error, qui (vt arbitror) de imperitia magis, quàm de verſutia natus eſt, auferatur, priuſquam vllas ſibi vires de conſenſu imprudentium pertinacia prauitatis acquirat: quia etiam ignorantia graues nonnunquam incidit lapſus, & plerunq; in diaboli ruit foueas incauta ſimplicitas, per quam in ſupradicto ſubrepſiſſe intelligo ſpiritum falſitatis, vt dum æſtimat ſe religioſiùs de filij Dei maieſtate ſentire, ſi ei naturæ noſtræ veritatem ineſſe non dicat, totum illud, quod verbum caro factum eſt, vnius atque eiuſdem putet eſſe ſubſtantiæ.

tiæ.Et quantùm Neſtorius à veritate excidit, dum Chriſtum de matre ſolum hominem adſerit natum,tantùm etiam hic à catholico tramite deuiat, qui de eadem virgine non noſtram credit æditam eſſe ſubſtantiam, volens vtique eam ſolius deitatis intelligi , vt quòd formam ſerui geſſit,& quòd noſtri ſimilis fuit atque conformis, quædam noſtræ naturæ fuerit imago,non veritas. Nihil autem prodeſt,Dominum noſtrum beatæ Mariæ virginis filium,verum perfectumque hominem dicere, ſi non illius generis homo creditur,cuius in Euangelio prædicatur.Dicit enim Matthæus:Liber generationis Ieſu Chriſti filij Dauid,filij Abraham, & ita humanæ originis ordinem ſequitur, vt generationum lineas vſque ad Ioſeph, cui mater Domini erat deſponſata,deducat.Lucas verò retrorſum ſucceſſionum gradus relegens,ad ipſum humani generis principem redit,vt Adam primum,& Adam nouiſsimum eiuſdē oſtendat eſſe naturæ.Potuerat quippe omnipotentia filij Dei ſic ad docendos,iuſtificandoſque homines apparere,quomodo & patriarchis & prophetis in ſpecie carnis apparuit;quum aut luctamen inijt,aut ſermonem conſeruit,quumúe officia hoſpitalitatis non abnuit,vel etiam appoſitum cibum ſumpſit. Sed illæ imagines huius hominis erant* indicia,cuius veritatem ex præcedentium patrum ſtirpe ſumendam,ſignificationes myſticæ nunciabant. Et ideo ſacramentum reconciliationis noſtræ ante tempora æterna diſpoſitum, nullæ implebant figuræ,quia nondum ſuperuenerat ſpiritus ſanctus in virginem , nec virtus altiſsimi obumbrauerat ei,vt & intra intemerata viſcera,ædificante ſibi ſapientia domum,verbum caro fieret,& forma Dei ac forma ſerui in vnam conuenientē perſonam,creator temporum naſceretur in tempore, & per quem facta ſunt omnia,ipſe inter omnia gigneretur. Niſi enim nouus homo,factus in ſimilitudinem carnis peccati,noſtram ſuſciperet vetuſtatem, & conſubſtantialis patri, conſubſtantialis eſſe dignaretur & matri, naturamque ſibi noſtram ſolus à peccato liber vniret,ſub iugo diaboli generaliter teneretur humana captiuitas,nec aliter * poſsideremus triūphantis victoriam,ſi extra noſtram eſſet confecta naturam. De hac aūt participatione mirabile ſacramentum nobis regenerationis indulſit, vt per ipſum ſpiritum,per quem Chriſtus & conceptus eſt & natus, etiam nos, qui per concupiſcentiam carnis ſumus geniti, ſpirituali iterum origine naſceremur. Propter quod ab Euangeliſta de credentibus dicitur: Qui non ex ſanguinibus,neque ex voluntate carnis,neque ex voluntate viri, ſed ex Deo nati ſunt.Cuius ineffabilis gratiæ particeps non eſt,nec poteſt filiorum Dei adoptionem conſequi,quiſquis à fide ſua hoc, quod nos principaliter ſaluat, excludit.Vnde multū doleo,multūq; contriſtor, quòd hic, qui antea de humilitatis propoſito laudabilis videbatur,contra vnicam ſpem noſtrā, patrumq; noſtrorū,vana nimis & ſtolida audet adſtruere. Qui dū videret inſipientiæ ſuæ ſenſum catholicis auribus diſplicere,reuocare ſe à ſua opinione debuerat,nec ita Eccleſiæ præſules commouere, vt damnationis ſententiam mereretur accipere,quam vtiq;,ſi in ſua ſententia voluerit permanere,nullus poterit relaxare.Sedis enim Apoſtolicæ moderatio hāc temperantiam obſeruat,vt & ſeueriùs agat cum obduratis,& veniam cupiat præſtare correctis.Quia ergo multa mihi fiducia eſt de pietatis tuæ ſynceriſsima fide,obſecro gloriā clementiæ tuæ,vt ſicut ſancto ſtudio tuo catholica prædicatio ſemp adiuta eſt, ita nūc quoq; eius faueat libertati:quam fortè

Gen.32 Gen.18

*vindices

Prou.9 Ioan.1.

*uti poſſe mus triumphantis ui ctoria.

24. queſt. 2.Damnationis ſententiam.

ideo permiſit Dominus hac tentatione pulſari, vt quales intra Eccleſiam la teant, poſsit agnoſci. Quorum planè non eſt negligenda curatio, ne ipſorũ nos contriſtet amiſsio. Auguſtiſsimus verò & Chriſtianiſsimus Imperator cupiens quàm celerrimè turbata componi, Epiſcopali Concilio, quod Epheſi vult haberi, nimiùm breue & anguſtum tempus indixit, diem Calendarum Auguſtarum præſtituendo conuentui, quum à tertio die Idu um Maiarum, quo ſerenitatis eius ſcripta ſuſcepimus, maior pars reliqui ſit temporis abſumenda, vt profectio ſacerdotũ, q negocio ſufficiant, valeat ordinari. Nam illud, quod pietas eius etiam me credidit debere intereſſe Concilio, etiam ſi ſecundum aliquod præcedens exigeretur exemplum, nunc tamen nequaquam poſsit impleri, quia rerum præſentium nimis incerta conditio à tantæ vrbis populis me abeſſe non fineret, & in deſperationem quandam animi tumultuantium mitterentur, ſi per occaſionem cauſæ Eccleſiaſticæ viderer patriam & apoſtolicam ſedem velle deſerere. Quia igitur ad publicam vtilitatem pertinuiſſe cognoſcitis, vt ſalua clementiæ veſtræ venia, charitati me & precibus ciuiũ nõ negarem, in his fratribus meis, quos vice mea miſi, me quoque adeſſe cum cæteris, qui adfuerint, æſtimate, quibus ſecundum cauſam, ſatis mihi & geſtorum ſerie, & ipſius, de quo agitur, profeſsione patefactam, euidenter & plenè quid ſeruandum eſſet, oſtendi. Non enim de portiuncula aliqua fidei noſtræ, quæ minùs lucidè declarata ſit, quæritur, ſed hoc ſtultiſsima inſultatio audet inceſſere, quod

Symboli Apoſtolorum. Dominus noſter in Eccleſia neminem ſexus vtriuſque voluit ignorare. Siquidem ipſius catholici ſymboli breuis & perfecta confeſsio duodecim apoſtolorum totidem eſt ſignata ſententijs, tanquam inſtructa ſit munitione cœleſti, vt omnes hæreticorum opiniones ſolo ipſius poſsint gladio detruncari. Cuius ſymboli plenitudinem ſi Eutyches puro & ſimplici voluiſſet corde concipere, in nullo à decretis ſacratiſsimi Niceni Concilij deuiaret, & hoc à ſanctis patribus intelligeret conſtitutum, vt contra Apoſtolicam fidem, quæ non niſi vna eſt, nullum ſe ingenium, nullum eleuaret eloquium. Et ideo pro veſtræ pietatis conſuetudine elaborare dignemini, vt quod contra ſingulare ſacramentum ſalutis humanæ, blaſphema inſipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac ſi ipſe, qui in hanc tentationem incidit, reſipiſcat, ita vt per libellarem ſatisfactionem proprium damnet errorem, communio ei ſui ordinis*reformetur. Quod etiam ſancto Flauiano Epiſcopo me clementia tua ſcripſiſſe cognoſcat, vt charitas non negetur, ſi error aboleatur. Datum Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

*non negetur.

Epiſtola decimaquarta ad Fauſtum, & Martianum & reliquos Archimandritas Conſtantinopolitanos.

Dilectiſsimis filiis Fauſto, Martiano & reliquis Archimandritis Leo Epiſcopus.

QVum propter cauſam fidei, quam Eutyches perturbare tentauit, de latere meo mitterem, qui defenſioni veritatis adſiſterent, congruum credidi, vt etiam ad veſtram dilectionem ſcripta dirigerem, quos certum habeo ita ſtudere pietati, vt blaſphe-

blaſphemas & impias voces nullatenus æquanimiter audire poſsitis, manente in cordibus veſtris apoſtolica inſtitutione, qua dicitur: Si quis vobis Gal. 1. euangelizauerit, præter id quod accepiſtis, anathema ſit. Senſum autẽ prædicti Eutychetis, qui ſicut geſtorum lectione cognouimus, meritò reprobatus eſt, etiã nos deteſtãdum eſſe decernimus, ita vt ſi adſerere inſipiens in ſua prauitate voluerit permanere, habeat cum his conſortium, quorum eſt ſecutus errorem. Meritò enim fiet extra Chriſti Eccleſiam, qui in Chriſto humanam, id eſt, noſtram, negat eſſe naturam. Sed ſi idem ſpiritu Dei miſerante correctus, impietatẽ ſui erroris agnouerit, & quæ catholici execrantur, plena ſatisfactione damnauerit, volumus ei miſericordiam non negari, vt Eccleſia Domini nullum ſentiat damnum, cùm & reſipiſcens poſsit recipi, & ſolus debeat error excludi. De ſacramento autem pietatis magnæ, in qua nobis per incarnationem verbi Dei iuſtificatio eſt & redẽptio, quæ ſit noſtra ex patrum traditione ſententia, nunc ſufficienter (quantùm arbitror) explicatum eſt, vt per inſinuationem præſulis veſtri, quid ſecundum Euangelium Domini Ieſu Chriſti in omnium fidelium cordibus fixum eſſe cupiamus, noſcatis. Datum Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimaquinta eiuſdem ad Epheſinam ſynodum ſecundam, in qua prouocat congregatos Epiſcopos, Eutychetis blaſphemias condemnare.

Leo Epiſcopus ſanctæ ſynodo, quæ apud Epheſum conuenit.

Religioſa clementiſsimi principis fides, ſciens ad ſuam gloriã maximè pertinere, ſi intra Eccleſiam catholicam nullius erroris germen exurgeret, hanc reuerẽtiam diuinis detulit inſtitutis, vt ad ſanctæ diſpoſitionis effectum authoritatem apoſtolicæ ſedis adhibẽret, tãquam ab ipſo beatiſsimo Petro cuperet declarari, quod in eius confeſsione laudatum ſit, quoniam dicentẽ Domino: Quem me eſſe dicut homines filium hominis? varias quidem Matt. 16 diuerſorum opiniones diſcipuli memorarũt, ſed cùm ab eis, quid ipſi crederent, quæreretur, princeps apoſtolorum plenitudinem fidei breui ſermone complexus: Tu es (inquit) Chriſtus filius Dei viui, hoc eſt, tu qui es verè filius hominis, idẽ verè es filius Dei viui. Tu, inquam, verus in deitate, verus in carne, & ſalua geminæ proprietate naturæ vtrinq; vnus. Quod ſi Eutyches intelligenter ac viuaciter crederet, nequaquam ab huius fidei tramite deuiaret Propter quam ei reſpondetur à Domino: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis non reuelauit tibi, ſed pater meus qui eſt in cœlis: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Nimis autem à compage huius ædificationis alienus eſt, qui & beati Petri confeſsionem non capit, & Chriſti Euangelio contradicit, oſtendens ſe nullum vnquam ſtudium cognoſcendæ veritatis habuiſſe, & ſuperfluò ho-

& ſacerdotum & cunctorum fidelium ita demum erit plena deuotio, ſi in his,quæ per vnicum Dei filium Deum verbú pro noſtra redemptione ſunt geſta,nihil aliud ſentiatur,quàm quod ipſe prædicari de ſe iuſsit & credi. Vnde quamuis ad diem Concilij Epiſcopalis,quem pietas veſtra cõſtituit, occurrere me ratio nulla permittat,quum nec aliqua ex hoc exempla præceſſerint,& temporalis neceſsitas me non patiatur deſerere ciuitatem,præſertim quũ tam euidens fidei cauſa ſit,vt rationabilibus cauſis ab indicenda ſynodo fuiſſet abſtinendum:tamen in quátum Dominus iuuare dignatur, meum ſtudium commodaui, vt clementiæ veſtræ ſtatutis aliquatenus pareatur,ordinatis hinc fratribus meis, qui ampútandis ſcandalis pro cauſæ æquitate ſufficiant,quiq́; præſentiæ meæ impleant vicem, quia non talis quęſtio orta eſt,vnde aut poſsit,aut debeat dubitari.Data duodecimo Calendas Iulij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimaoctaua eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

QVantùm ſibi fiduciæ de fide veſtræ clementiæ Eccleſia Dei debeat polliceri,multis probauimus ſæpè documentis, dum, ſicut ſpiritu ſancto docẽte didiciſtis, illi per omnia poteſtatem veſtram ſubijcitis,cuius munere & protectione regnatis. Vnde quia contra integritatẽ fidei Chriſtianæ, diſſenſionem quandá in Conſtantinopolitana Eccleſia,Eutyche authore generatam,fratris & coepiſcopi mei Flauiani relatiõe cognoui,ita vt totius cauſæ ſpeciem ſynodaliũ geſtorum textus oſtenderit,dignum gloriæ veſtrę eſt, vt error qui de imperitia magis,quàm de verſutia nat⁹ eſt,auferatur,priuſquàm vllas vires de conſenſu imprudentium pertinacia prauitatis acquirat.Nam quantùm Neſtorius à veritate excidit,dum Dominum Ieſum CHRISTVM de matre virgine hominem ſolùm adſerit natum, tantùm etiam hic à catholico tramite deuiauit,qui de eadem virgine æditum,non noſtræ credidit eſſè naturæ, vt quòd formã ſerui geſsit,quòd noſtri ſimilis fuit atque cõformis, quædam nóſtræ carnis fuerit imago,non veritas.Nihil autem prodeſt Dominum noſtrum,beatæ Mariæ virginis filium,hominem dicere, ſi non illius generis,atque ſeminis homo creditur,cuius in ipſo Euangelij exordio prædicatur.Vnde multùm doleo,multumq́; contriſtor,quòd hic, qui anteà de humilitatis propoſito laudabilis videbatur,contra vnicam ſpem noſtram, patrumq́; noſtrorum, vana & nimis peruerſa audet adſtruere. Qui quum videret inſipientiæ ſuæ ſenſum catholicis auribus diſplicere, reuocare ſe à ſua opinione debuerat,ne ita Eccleſię pręſules commoueret, vt ſententiam damnationis exciperet. Quam vtique ſi in ſuo ſenſu voluerit permanere,nullus poterit relaxare.Sedis enim apoſtolicę moderatio hanc temperantiam ſeruat,vt & ſeueriùs agat cum obduratis, & veniam cupiat pręſtare correctis.Quia ergo mihi multa fiducia eſt de pietatis veſtrę ſynceriſsima fide,obſecro glorioſiſsimam clementiam veſtram, vt ſicuti ſancto ſtudio tuo catholica prędicatio ſemper adiuta eſt,ita nunc quoque eiuſdẽ faueas libertati.Non enim portiuncula aliqua fidei noſtræ, quę minùs lucidè ſit clara, pulſatur, ſed hoc imperita reſultatio audet inceſſere, quod

Hæc eadẽ ferè habentur, ſed fuſius, ſuprà Epiſt.13.

Ee Do-

Dominus in Eccleſia ſua neminem voluit ignorare. Et ideo pro veſtræ pietatis conſuetudine elaborare dignemini, vt contra ſingulare ſacramentum ſalutis humanæ, quod blaſphema inſipientia protulit, ab omnium animis repellatur. Ac ſi ipſe, qui in hanc tentationem incidit, reſipiſcat, ita vt, quod malè ſenſerat, propria voce & ſubſcriptione condemnet, communio illi ſui ordinis reformetur. Quod etiam fratri & coepiſcopo meo Flauiano me clementia veſtra ſcripſiſſe cognoſcat, & his quos miſimus, delegaſſe, vt venia concedatur, ſi error aboletur. Ne autem pijſsimi principis diſpoſitioni, qua Epiſcopale Concilium voluit congregari, noſtra videretur præſentia defuiſſe, fratres meos Iulianum Epiſcopum, Renatum presbyterum, & filiũ meum Hilarium diaconum miſi, qui vicem præſentiæ meæ implere ſufficerent. Sed ei, qui in errore eſt, meliùs conſuletur, ſi vbi deſipuit, ibidem reſipiſcat, & vbi damnationem meruit, illic indulgentiam conſequatur. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola decimanona eiusdem ad Iulianum Epiſcopum.

Leo *Epiſcopus* Iuliano Epiſcopo chariſsimo fratri.

LIteræ dilectionis tuæ, quæ mihi nuper ſunt redditæ, quàm ſpirituali catholicæ fidei vigeas amore, demonſtrant, & multùm gaudere me faciunt, quòd in eadem ſententia pia corda concurrunt, vt ſecundum doctrinam ſpiritus ſancti impleatur in nobis, quod Apoſtolus ait: Obſecro autem vos fratres per nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt id ipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Sitis autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia, cuius vnitatis nimiùm ſe Eutyches facit extraneum, qui in ſua peruerſitate veteraſcit, nec adhuc, quibus vinculis à Domino ſit obligatus, intelligit. Et quanquam ſacerdotem Domini reperiendum putat, qui eiùs imperitiæ amentiæque conſentiat, diù apud nos incertum fuit, quid in ipſo catholicis diſpliceret: & cum fratris noſtri Flauiani nullas literas ſumeremus, ipſe autem ſcriptis ſuis Neſtorianam hæreſim repullulare quereretur, non plenè potuimus diſcere, vnde procederet, vel quò tenderet tam doloſa cauſatio. Sed poſteaquàm geſtorum ad nos epiſcopalium documenta perlata ſunt, omnia illa, quæ fallacium querelarum velamine tegebãtur, quàm eſſent deteſtanda, patuerunt. Et quia clementiſsimus Imperator, pro beneuolentia ac pietate animi ſui, de ſtatu huius, qui antè honorabilis videbatur, diligentiùs voluit iudicari, atque ob hoc indicendum credidit Epiſcopale Concilium: per fratres noſtros Iulianum Epiſcopum, & Renatum preſbyterum, ſed & filium meum diaconum Hilarium, & quos ex latere meo vice mea miſi, ad fratrem noſtrum Flauianum ſufficiẽtia pro qualitate cauſæ ſcripta direxi, quibus & veſtra dilectio, & Eccleſia vniuerſa cognoſcat, de antiqua & ſingulari fide, quam indoctus impugnator inceſsit, quid diuinitus traditum teneamus, & quid incommutabiliter prædicemus. Quia tñ non debemus partes miſerationis omittere, cõgrua moderatione credidimus ſanciendũ, vt ſi cõdemnatus presbyter plena ſatisfectiõe corrigitur, ſetẽtia, qua obſtrictus eſt, relaxetur. Si verò in eodẽ inſipiẽtię ſuę luto iacere delegerit, ſtatuta ꝑmaneãt, & cũ eis habeat ſortẽ, quorũ eſt ſecutus errorem. Data Idibus Iunij, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

1. Cor. 1

Epiſto-

Epiſtola uigeſima eiuſdem ad Flauianum Epiſcopum.

Flauiano dilectiſsimo fratri Leo Epiſcopus.

PRofectis iam noſtris, quos ad vos in fidei cauſa direximus, per filium noſtrum Baſilium diaconum ſcripta tuæ dilectionis accepimus, quibus meritò parum de negotio communis ſolicitudinis* indidiſſes, quoniam & geſta antè delata, de omnibus nos ſufficienter inſtruxerant, & ad familiarem interrogationem idoneus erat ſermo prædicti, per quem nunc alloquia reddentes, dilectionem tuam per Dei gratiam, in qua fidimus cohortamur, vtentes verbis apoſtolicis, atque dicentes: In nullo terreamini ab aduerſarijs, quæ eſt illis cauſa per ditionis, vobis autem ſalutis. Quid enim tam exitiabile, quàm negata veritate incarnationis Chriſti, omnem ſpem ſalutis humanæ velle diſſoluere, & Apoſtolo contraire dicenti manifeſtè: Magnum eſt pietatis ſacramentum, quod manifeſtatum eſt in carne? Quid tam glorioſum, quàm contra inimicos natiuitatis & crucis Chriſti pro fide Euangelica dimicare? De cuius puriſsimo lumine, inuictaque virtute, datis iam ad tuam dilectionem literis, quid in noſtro eſſet corde, patefecimus, ne de illis, quæ ſecundum doctrinam catholicam didicimus & docemus, aliquid inter nos videri poſsit ambiguum. Quia verò tam valida, & tam clara ſunt teſtimonia veritatis, vt nimis cæcus, nimiſque obduratus habendus ſit, qui ad coruſcationem lucis atque rationis non cõfeſtim ſe à tenebris falſitatis excuſſerit, ad curandam imperitorum inſaniam, etiam patientiæ volumus adhibere medicinã, vt paternas increpationes hi, qui in ſenectute carnis ſuæ mente ſunt paruuli, diſcant obedire maioribus. Ac ſi depoſita imperitiæ ſuæ vanitate reſipiſcunt, omnique errore damnato fidem veram ſingularemque ſuſcipiunt, miſericordia eiſdem epiſcopalis beneuolentiæ non negetur, maturo iudicio, quod præceſsit, ſi impietas meritò condemnata, in ſua prauitate perſtiterit. Data decimo Calendas Auguſti, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

* indidiſti

Philip. 1.

1. Tim. 3.

Epiſtola vigeſimaprima eiuſdem ad eundem Flauianum *Conſtantinopolitanum Epiſcopum.*

Leo Epiſcopus Flauiano Epiſcopo.

AVget ſolicitudinem noſtrã taciturnitas tua, qui iamdiu nulla dilectiõis tuæ ſcripta ſuſcepimus, cùm nos curarũ tuarum participes pro fidei defenſione ſoliciti, frequenter per occaſiones idoneas ad dilectionẽ tuã literas miſerimus, vt adhortationum noſtrarum cõſolationibus te iuuaremus, vt aduerſariorum ſtimulis pro fidei defenſione non cederes, cũ laboris tui participes nos probares. Olim ad fraternitatem tuã noſtros credimus perueniſſe, per quos pleniùs ſcriptis, mandatiſq; noſtris inſtructum te eſſe retines, & Baſilium ad te (vt volueras) ipſi remiſimus. Nunc, ne aliqua prætermiſſum occaſione te crederes, per filium noſtrum honorabilem, & amabilem nobis virum Eſitium, hanc paginam dedimus, vt tota celeritate ad ſcripta noſtra reſpondeas, noſque ſubinde de tuis actibus noſtrorumque, & de totius cauſæ

Licet de his, quę in Concilio ſacerdotum apud Epheſum geſta memorantur, multis nos mœror afficiat, eò quòd ſicut conſonans fama diſperſit, & ipſo rerum monſtratur effectu, nec iuſtitiæ illic moderatio, nec fidei eſt ſeruata religio, de veſtræ tamen deuotionis pietate gaudemus, & in ſanctæ plebis acclamationibus, quarũ ad nos exépla delata ſunt, omniũ veſtrorũ probamus affectũ, quia & viuit ac permanet apud bonos filios, optimi patris iuſta dilectio, & catholicæ doctrinæ eruditionem in nulla patimini parte corrumpi. Non dubiè enim, ſicut vobis ſpiritus ſanctus reſerauit, Manichæorum confederantur errori, qui ab vnigenito Dei filio verũ & noſtræ naturæ hominem negant eſſe ſuſceptum, omnesq; eius corporeas actiones ſimulatorij volunt fuiſſe phantaſmatis. Cui impietati ne in aliquo præberetis aſſenſum, iam per filiũ meum Epiphanium & Dionyſium Romanæ Eccleſiæ notarios, cohortatoria ad dilectionem veſtram ſcripta direximus, quibus confirmationem, quam expetiſtis, vltrò præbuimus, vt nos paternam vobis curam non dubitetis impendere, ac modis omnibus laborare, vt auxiliante miſericordia Dei, omnia quæ ab imperitis, & ab inſipientibus excitata ſunt ſcandala, deſtruantur. Nec quiſquàm ſibi audeat de ſacerdotali honore blandiri, qui potuerit in execrãdi ſenſus impietate conuinci. Nam ſi vix in laicis tolerabilis videtur inſcitia, quanto magis in eis, qui præſunt, nec excuſatione eſt digna nec venia, maximè cùm etiam defendere peruerſarum opinionum commenta præſumunt, & in conſenſum ſuum aut errore aut gratia inſanabiles quoſque traducunt? Separentur huiuſmodi à ſanctis membris corporis Chriſti, neq; ſibi catholica libertas infidelium iugum patiatur imponi. Extra enim donum diuinæ gratiæ, & extra ſacramentum habendi ſunt ſalutis humanæ, qui negantes naturam noſtræ carnis in Chriſto, & Euangelio contradicunt, & ſymbolo reluctantur. Nec ſentiunt ſe in hoc præruptum ſua obcæcatione deduci, vt nec in paſsionis dominicæ, nec in reſurrectionis veritate conſiſtant: quia vtrunq; in ſaluatore vacuatur, ſi in eo noſtri generis caro non creditur. In quibus iſti ignorantię tenebris, in quo hactenus deſidiæ torpore iacuere, vt nec auditu diſcerent, vel lectione cognoſcerent, quod in Eccleſia Dei in omnium ore tam conſonum eſt, vt nec ab infantium linguis veritas corporis & ſanguinis Chriſti inter communis ſacramenta fidei taceatur? Quia in illa myſtica diſtributione ſpiritualis alimoniæ hoc impartitur, hoc ſumitur, vt accipientes virtutem cœleſtis cibi, in carnem ipſius, qui caro noſtra factus eſt, tranſeamus. Vnde & ad confirmationem charitatis veſtræ, quæ laudabili fide inimicis veritatis obnititur, aptè atque opportunè, ſermone affectuq; apoſtolico vtar, & dicã: Propterea & ego audiens fidem veſtram, quæ eſt in Chriſto IESV, & dilectionem in omnes ſanctos, non ceſſo gratias agens pro vobis, memoriam veſtri faciens in orationibus meis, vt Deus Domini noſtri Ieſu CHRISTI, pater gloriæ, det vobis ſpiritum ſapientiæ & reuelationis, in agnitione eius illuminatos oculos cordis veſtri, vt ſciatis, quæ ſit ſpes vocationis eius, & quæ diuitiæ gloriæ hæreditatis eius in ſanctis, & quæ ſit ſupereminens magnitudo virtutis eius in nobis, qui credidimus ſecundum operationem potentiæ virtutis eius, quam operatus eſt in CHRISTO, ſuſcitans illum à mortuis, & conſtituens illum ad dexteram ſuam in cœleſtibus ſupra omnem principatum & poteſtatem,

Diſt. 38. Si in laicis ui detur.

De conſe. diſtin. 2. in quibus iſti

Epheſ. 1.

& virtutem,& dominationem,& omne nomen,quod nominatur, non ſolùm in hoc ſeculo,ſed etiam in futuro, & omnia ſubiecit ſub pedibus eius, & ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam,quæ eſt corpus ipſius,& plenitudo eius,qui omnia in omnibus adimpletur. Dicant hi aduerſarij veritatis,quãdo omnipotẽs pater,vel ſecundũ quã naturã,filiũ ſuũ ſuper vniuerſa prouexerit,vel cui ſubſtantiæ cuncta ſubiecerit. Deitas enim verbi,par in omnib.& cõſubſtantialis eſt patri,& ſempiternè atq; intẽporaliter vna eademq; potentia eſt genitoris & geniti. Creator quippe omniũ naturarũ

Ioan.1. quoniã per ipſum omnia facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil, ſuperior eſt omnibus,quæ creauit,nec vnquàm creatori ſuo nõ fuerũt ſubiecta,quę cõdidit,cui proprium & ſempiternum eſt,nec aliundę quàm de patre, nec aliud eſſe quàm pater eſt. Huic ſi addita eſt poteſtas,ſi illuſtrata dignitas,ſi exaltata ſublimitas,minor erat prouehẽte,qui creuit,nec habebat diuitias eius naturæ,cuius indiguit largitate. Sed talia ſentientem in ſocietatẽ ſuam Arius rapit,cuius peruerſitati multùm hæc ſuffragatur impietas,negãs verbo Dei humanam ineſſe naturam,vt dum humilitatem in Dei maieſtate faſtidit,aut falſatam in Chriſto adſerat imaginem corporis,aut omnes actiones eius paſſionesq; corporeas, deitatis potiùs fuiſſe dicat quàm carnis. Quodlibet autem defendere audeat, prorſus inſanum eſt: quia nec pietas fidei,nec ratio recipit ſacramenti,vt aut aliquid paſſa ſit deitas, aut in vllo mentita ſit veritas. Impaſſibilis igitur Dei filius Deus,cui cum patre & ſpiritu ſancto vna incõmutabilis Trinitatis eſſentia, hoc quod eſt eſſe perpetuũ eſt,in ea plenitudine tẽporis,quæ ſempiterno cõſilio fuerat pręſtituta, & prophetica dictorũ atq; geſtorũ ſignificatione promiſſa,factus filius hominis nõ ſuæ cõuerſione ſubſtãtiæ, ſed noſtræ adſumptione naturæ, venit

Luc.19. quærere & ſaluare,qđ perierat. Venit aũt nõ locali acceſſu,nec motione corporea,tanquam præſens futurus,vnde abfuiſſet,aut illinc receſſurus,vnde veniſſet: ſed venit per hoc,quod erat viſibile & cõmune cernẽtibus declarãdus, Humanã ſcilicet carnẽ atq; animã in viſceribus virginis matris accipiẽs, vt manens in forma Dei,formã ſerui ſibimet,& ſimilitudinem peccati carnis vniret,per quam non minueret diuina humanis, ſed augeret humana diuinis. Talis enim erat omnium à primis ducta genitoribus cauſa mortalium, vt originali peccato tranſeunte per poſteros, nullus pœnam damnationis

Ioan.1. euaderet,niſi verbum caro fieret,& habitaret in nobis, in ea ſcilicet natura,quæ noſtri & ſanguinis eſſet & generis. Propter quod dicit Apoſtolus:

Roman.5. Sicut per vnius delictum in omnes homines in cõdemnationem, ſic & per vnius iuſtitiam in omnes homines ad iuſtificationem vitæ: Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores conſtituti ſunt multi,ita & per

1.Cor.15. vnius hominis obedientiam iuſti conſtituentur multi. Et iterum: Quia enim per hominẽ mors, & per hominẽ reſurrectio mortuorũ. Et ſicut in Adam omnes moriuntur,ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. Hi vtiq; omnes, qui licet in Adã ſint nati,in Chriſto tamen inueniuntur renati,habentes fidei teſtimonium, & de iuſtificatione gratiæ, & de communione naturæ, quam qui ſuſceptam ab vnigenito Dei filio in vtero Dauidicæ virginis diffitetur,ab omni ſacramento Chriſtianæ religionis alienus eſt,& nec ſponſum agnoſcens,nec ſponſam intelligens,nuptiali non poteſt intereſſe conuiuio. Caro enim Chriſti velamen eſt verbi,quo omnis,qui Chriſtum confitetur,integrè induitur. Erubeſcens autem illud, & quaſi indignum refutans,

tans,nullum ex eo habebit ornatum, ac licet ſe regio inferat feſto,ſacriſq; ſe epulis importunus immiſceat, diſcretionem tamen regis fallere improbus conuiua non poterit:ſed ſicut ipſe Dominus proteſtatus eſt,tolletur ligatis manibus & pedibus,& mittetur in tenebras exteriores, vbi erit fletus & ſtridor dentium.Vnde,quicunq; in Chriſto non confitetur corpus humanum,nouerit ſe myſterio incarnationis indignum, nec eius ſacramenti habere conſortium. Quod Apoſtolus prædicat, dicens: Quia membra ſumus corporis eius,de carne eius & oſsibus eius, propter hoc relinquet homo patrem & matrem,& adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna. Et exponens, quid per hoc ſignificaretur, adiecit: Sacramentum hoc magnum eſt.Ego autem dico in Chriſto & in Eccleſia.Ab ipſo ergo principio generis humani hominibus Chriſtus eſt denunciatus,in carne venturus. In qua(ſicut dictum eſt)& erunt duo in carne vna,vtiq; duo ſunt, Deus & homo,Chriſtus & Eccleſia,quæ de ſponſi carne prodijt,quando ex latere crucifixi manante ſanguine & aqua,ſacramentum redemptionis & regenerationis accepit.Ipſa eſt enim noua conditio creaturæ,quæ in baptiſmate non indumento veræ carnis,ſed contagio damnatæ vetuſtatis exuitur,vt efficiatur homo corpus Chriſti,quia & *Chriſtus corpus eſt hominis. Vnde non Deum tantùm dicimus Chriſtum,ſicut hæretici Manichæi: nec hominem tantùm,ſicut hæretici Photiniani:nec ita hominē,vt aliquid ei deſit,quod ad humanam certum eſt pertinere naturam,ſiue animam ſiue mentem rationalem,ſiue carnem quæ non de fœmina ſumpta ſit, ſed facta de verbo in carnem conuerſo atq; mutato,quæ tria falſa & vana Apolliniſtarum hæreticorum tres partes variè protulerūt.Nec dicimus,quòd beata virgo Maria hominem ſine deitate conceperit,qui creatus à ſpiritu ſancto,poſteà ſit ſuſceptus à verbo, quod Neſtorium prædicantem meritò iuſteq; damnauimus,ſed dicimus Chriſtum Dei filium Deum verum, natum de Deo patre ſine vllo initio temporis,eundemq; hominem verum,natum de matre homine,certa plenitudine temporis,nec eius humanitatem,qua maior eſt pater,minuere aliquid eius naturæ,qua æqualis eſt patri. Hoc autem vtrunq; vnus eſt Chriſtus,qui veriſsimè dixit,& ſecundum Deum, Ego & pater vnum ſumus: & ſecundum hominem,Pater maior me eſt.Hanc fidem, dilectiſsimi,veram & indiſſolubilē,quæ ſola veros efficit Chriſtianos,quamq; vt intelligimus & probamus,pio ſtudio & laudabili amore defenditis,perſeueranter tenete,& conſtanter adſerite.Et quoniam oportet vos poſt diuinum auxilium,etiam catholicorum principum gratiam promereri, humiliter ac ſapienter expoſcite, vt petitioni noſtræ, qua plenariam indici ſynodū poſtulamus, clemētiſsimus Imperator dignetur annuere,quo citiùs, adiuuante miſericordia Dei,& ſanis fortitudo augeatur,& morbidis, ſi curari acquieſcant,medicina præſtetur.Data Idibus Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Matt. 22. Eph. 5. Ioan. 19. * Chriſti. Ioan. 10. Ioan. 14.

Epiſtola uigeſimaquarta eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum, qua rogat illum,ſpeciale Concilium in Italia fieri, & in nullo alio loco,eò quòd contraria canonibus facta ſit ſynodus Ephesina, & in ea acta, iudicantur illegitima nec ritè facta.

Glorioſiſsimo & clementiſsimo Theodoſio Auguſto Leo Epiſcopus.

Olim

Hæc epiſtola potiùs fragmentum quoddam eſſe uidetur proximè ſequẽtis epiſtolæ, nec ſatis cohæret.

OLim & ab initio in Concilijs celebratis tantam nos percepimus à beatiſsimo Petro apoſtolorum principe fiduciam, vt authoritatem habeamus, ad veritatem pro noſtra pace defendendam, quatenùs nulli liceat ſic eam munitá in aliquo commouere, dum repentè læſio remouetur. Igitur quia Conciliũ Epiſcoporum, quod propter Flauianum in Epheſina ciuitate fieri præcepiſtis, & ipſi fidei probatur obeſſe, & omnes Eccleſias vulnerare, & hæc à nobis comperta ſunt non incerto nũcio, ſed ab ipſis reuerendiſsimis Epiſcopis, qui à nobis miſsi ſunt, & fideliſsimo rerũ, quæ geſta ſunt, narratore Hilario diacono noſtro. Hæc autem ideo culpa proceſsit, eò quòd non pura conſcientia & recto iudicio ſecũdum conſuetudinẽ hi, qui collecti ſunt, de fide & erratibus protulerunt. In ipſo autem iudicio non omnes, qui conuenerát, interfuiſſe cognouimus. Nam alios reiectos, alios didicimus intromiſſos, qui pro ſuprà dicti* ſacerdotis arbitrio impijs ſubſcriptionibus captiuas manus dederunt, quòd nociturum ſtatui ſuo ſcirent, niſi imperata feciſſent, talemq́; ab ipſo prolatam eſſe ſententiam, vt in omnes per eam ſæuiretur Eccleſias. Quod noſtri ab apoſtolica ſede directi, adeò impium & catholicæ fidei contrariũ videntes, nobis ſignificare noſcuntur. Vnde tranquiliſsimi principum remouete (quæſumus) à veſtræ pietatis conſcientia periculum religionis & fidei, vt CHRISTI Euangelio vim non inferat humana præſumptio. Ecce ego Chriſtianiſsime & venerabilis Imperator, cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam clemẽtiæ veſtræ ſynceri amoris officium, cupiensq́; vos per omnia placere Deo, cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal Domini rei de ſilentio iudicemur, obſecramus coram vnius deitatis inſeparabili Trinitate, quæ tali facto læditur (quum ipſa veſtri ſit cuſtos & author Imperij) & coram ſanctis angelis Chriſti, vt omnia in eo ſtatu eſſe iubeatis, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacerdotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari, quia (quod neceſſe eſt nos dicere) veremur, ne cuius religio diſsipatur, indignatio prouocetur. Præ oculis habete, & tota mentis acie reuerenter aſpicite beati Petri gloriam, & communes cum ipſo omnium apoſtolorum coronas, cunctorumq́; martyrum palmas, quibus alia non fuit cauſa patiendi, niſi confeſsio veræ diuinitatis, & veræ humanitatis in CHRISTO. Cui ſacramento quia impiè nunc à paucis imprudentibus obuiatur, omnes partium noſtrarum Eccleſiæ, omnes manſuetudini veſtræ cum gemitibus & lachrymis ſupplicant ſacerdotes, vt quia & noſtri fideliter reclamarunt, & eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem ſynodum iubeatis intra Italiam celebrari, quæ omnes offenſiones ita aut repellat, aut mitiget, ne vltrà aliquid ſit vel in fide dubium, vel in charitate diuiſum, conuenientibus vtique Orientalium prouinciarum Epiſcopis, quorum ſi qui ſuperati minis atq; iniurijs, à veritatis tramite deuiarunt, ſalutaribus remedijs in integrum reuocentur: ipſiq́; quorum eſt cauſa durior, ſi conſilijs melioribus acquieſcant, vt ab Eccleſiæ vnitate non excidant. Quàm autem poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariò poſtuletur, canonum Nicææ habitorum decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt ſacerdotibus conſtituta. Fauete catholicis veſtro more parentumq́; veſtrorum, date defendendæ fidei libertatem. Quum enim Eccleſiæ cauſa ſtatum regni veſtri agamus &

** Id eſt, Dioſcori, qui tamen non eſt ſuprà dictum*

ſa-

ſalutis,vt prouinciarum veſtrarum quieto iure potiamini, defendite cōtra hæreticos inconcuſſum Eccleſiæ ſtatum,vt & veſtrum CHRISTI dextera defendatur Imperium.Datū tertio Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola vigeſimaquinta eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum de ſecunda & prophana ſynodo Epheſina,in qua Eutychetis hæreſis quorundam Epiſcoporum prauo intellectu adiuta eſt: vnde hortatur eundem Auguſtum, vt priſcæ fidei conſtitutio ab eis non violetur, ſed Dei ſacerdotes totius orbis adunentur.

Leo Epiſcopus,& ſancta ſynodus,quæ in vrbe Roma conuenit,Theodoſio ſemper Auguſto.

LIteris clementiæ veſtræ, quas dudum ad beati Petri apoſtoli ſedem pro catholicæ fidei amore miſiſtis, tantam fiduciam ſumpſimus defendendæ per vos veritatis & pacis, vt in cauſa tam ſimplici, tamq́; minuta nihil putaremus poſſe exiſtere, quod noceret,præſertim cùm ad Epiſcopale Conciliū,quod haberi apud Epheſum præcepiſtis,tam inſtructi ſint miſsi,vt ſi ſcripta,quæ vel ad ſanctam ſynodum,vel ad Flauianum Epiſcopum detulerunt,Epiſcoporum publicari auribus Alexandrinus permiſiſſet antiſtes, ita manifeſtatione puriſsimæ fidei,quam diuinitus inſpiratā, & accepimus,& tenemus, omnium * congreſsionum ſtrepitus quieuiſſet,vt nec imperitia vltrà deſiperet,nec occaſionem nocendi æmulatio reperiret.Sed dum priuatę cauſæ religionis exercentur obtentu,commiſſum eſt impietate paucorum,quod vniuerſam Eccleſiam vulneraret.Comperimus enim nō incerto nuncio, ſed fideliſsimo rerum,quæ geſta ſunt, narratore Hilario diacono noſtro (qui vix,ne ſubſcribere per vim cogeretur,effugit) conueniſſe ad ſynodum plurimos ſacerdotes,quorum vtiq; frequentia * collationi & iudicio profuiſſet,ſi is qui ſibi locum principalem vendicabat, ſacerdotalem moderationem cuſtodire voluiſſet,vt(ſicut moris eſt)omnium ſententijs ex libertate prolatis,id tranquillo & æquo conſtitueretur examine,quod & fidei congrueret,& erratibus ſubueniret.In ipſo autem iudicio non omnes,qui conuenerāt,interfuiſſe cognouimus. Nam alios reiectos,alios didicimus intro miſſos,qui pro ſuprà dicti ſacerdotis arbitrio, impijs ſubſcriptionibus captiuas manus dederunt, quòd nociturum ſtatui ſuo ſcirent, niſi imperata feciſſent,talemq́; ab ipſo prolatam eſſe ſententiam,vt dum homo vnus impetitur,in omnem Eccleſiā ſæuire videretur. Quod noſtri ab apoſtolica ſede directi,adeò impium,& catholicæ fidei contrarium eſſe viderunt,vt ad cōnſentiendum nulla potuerint oppreſsione compelli,conſtanterq; in eadem ſynodo(vt decuit) fuerunt proteſtati,nequaquam id,quod conſtituebatur, ſedem apoſtolicàm recepturam, quoniam reuerà omne Chriſtianæ fidei ſacramentum(quod abſit) à temporibus veſtræ pietatis excluditur, niſi hoc ſceleſtiſsimū facinus,quòd cūcta ſacrilegia excedit,aboleatur.Quia verò diabolica nequitia ſubtiliter fallit incautos,& ita quorundam imprudentiam per ſimilitudinem pietatis illudit, vt pro ſalubribus perſuadeat noci-

* concertationum

* conſultationi

citura,remouete quæſumus à veſtræ pietatis conſcientia periculum religio
nis & fidei,quodq; in ſecularibus negocijs legum veſtrarum æquitate con
ceditur,in rerum diuinarum pertractatione præſtate, vt Chriſti Euangelio
vim non inferat humana præſumptio. Ecce ego Chriſtianiſsime & venera
bilis Imperator, cum conſacerdotibus meis implens erga reuerentiam cle-
mẽtiæ veſtrę ſynceri amoris officiũ,cupienſq; vos placerę per omnia Deo,
cui pro vobis ab Eccleſia ſupplicatur, ne ante tribunal CHRISTI Domi
ni rei de ſilentio iudicemur, obſecramus corã vnius deitatis inſeparali Tri
nitate,quæ tali facto læditur, cùm ipſa veſtri ſit cuſtos, & author Imperij,
& coram ſanctis angelis CHRISTI, vt omnia in eo ſtatu manere iubea
tis,in quo fuerunt ante omne iudicium, donec maior ex toto orbe ſacer-
dotum numerus congregetur. Nec alieno peccato patiamini vos grauari,
quia(quod neceſſe eſt nos dicere) veremur,ne cuius religio diſsipatur, indi
gnatio prouocetur.Præ oculis habete,& tota mentis acie reuerenter aſpici
te beati Petri gloriam,& communes cum ipſo omnium apoſtolorum coro
nas, cunctorumq; martyrum palmas, quibus alia non fuit cauſa patiendi,
niſi confeſsio veræ diuinitatis.& veræ humanitatis in CHRISTO. Cui
ſacramento quia impiè nunc à paucis imprudẽtibus obuiatur, omnes par-
tium noſtrarum Eccleſię,omnes manſuetudini veſtrę cum gemitibus & la
chrymis ſupplicant ſacerdotes, vt quia & noſtri fideliter reclamarunt, &
eiſdem libellum appellationis Flauianus Epiſcopus dedit, generalem ſy-
nodum iubeatis intra Italiam celebrari,quæ omnes offenſiones ita aut re-
pellat,aut mitiget,ne aliquid vltrà ſit vel in fide dubium,vel in charitate di
uiſum,conuenientibus vtiq; Orientalium prouinciarum Epiſcopis, quorũ
ſi qui ſuperati minis atq; iniurijs à veritatis tramite deuiarunt, ſalutaribus
remedijs in integrum reuocentur,ipſiq́; quorum eſt cauſa durior, ſi conſi-
lijs melioribus acquieſcant,ab Eccleſiæ vnitate non diſcedant.Quàm autẽ
poſt appellationem interpoſitam hoc neceſſariè poſtuletur,canonum Ni-
cææ habitorum decreta teſtantur, quæ à totius mundi ſunt ſacerdotibus
conſtituta,quæq́; ſubter adnexa ſunt.Fauete catholicis veſtro more, paren
tumq́; veſtrorũ.Date defendendæ fidei libertatẽ,quam ſalua clementiæ ve
ſtræ reuẽntia,nulla vis,nullus poterit mundanus terror auferre. Cùm enim
Eccleſiæ cauſa ſtatum regni veſtri agamus & ſalutis, vt prouinciarũ veſtra-
rum quieto iure potiamini,defendite cõtra hæreticos inconcuſſum Eccle
*defendat ſiæ ſtatum,vt & veſtrum Chriſti dextera *defendatur Imperiũ. Datum iij.
Idus Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

*Epiſtola vigeſimaſexta eiuſdem Leonis Papæ ad Pulcheriam Augu-
ſtam,contra eandem ſecundam ſynodum Epheſinam,vt
eius errores in alia ſynodo retractentur.*

Leo Epiſcopus,& ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conue-
nit,Pulcheriæ Auguſtæ.

SI epiſtolę,quę pro fidei cauſa per noſtros clericos directę ſunt
ad veſtram pietatem perueniſſent, certum eſt, remedium vos
his rebus,quę contra fidem factę ſunt, adſpirante vobis Do-
mino,pręſtare potuiſſe.Quando enim ſacerdotibus, quando
Chri-

Chriſtianæ religioni aut fidei defuiſtis? Sed cùm ad manſuetudinem veſtrã adeò non potuerunt peruenire, qui miſsi ſunt, vt ad nos vix vnus illorũ Hilarius diaconus noſter fugiens ſit reuerſus, iteranda ſcripta credidimus. Et vt validiores preces noſtræ eſſe mereãtur, ipſorũ ſcriptorũ, quæ ad clemẽtiã veſtram non peruenerunt, exẽpla ſubiecimus, amplioribus vos obteſtationibus obſecrantes, vt quanto acerbiora facta ſunt, quib. pro ſede regia vos conuenit contraire, tanto maiore gloria, curã eius, in qua excellitis religionis habeatis, ne catholicæ fidei integritas vlla humanarũ concertationum occaſione violetur. Quæ enim, congregata apud Epheſum ſynodo, ſopienda & ſananda, pacis remedio credebantur, hæc non ſolùm in maiora pacis diſpendia, ſed (quod nimis dolendum eſt) etiam in ipſius fidei, qua Chriſtiani ſumus, excidia proceſſerunt. Et ij quidem, qui miſsi ſunt, quorumq; vnus vim Alexandrini Epiſcopi, ſibi omnia vendicantis, effugiens, rerum geſtarum nobis ordinem fideliter nunciauit, reclamarunt in ſynodo (ſicut oportuit) vnius hominis non tam iudicio, quàm furori, proteſtantes ea, quæ per vim metumq; gererentur, ſacramentis Eccleſiæ, & ipſi ſymbolo ab apoſtolis inſtituto, pręiudicare non poſſe, nec ſe ab ea fide vlla iniuria ſeparandos, quam pleniſsimè expoſitam atq; digeſtam, à ſede beati apoſtoli Petri ad ſanctam ſynodum detuliſſent. Cuius cùm recitatio poſcentibus Epiſcopis non ſit admiſſa, vt ſcilicet remota ea fide, quæ patriarchas, prophetas, apoſtolos, & martyres coronauit, generatio Ieſu Chriſti Domini noſtri ſecundum carnem, & verę mortis ac reſurrectionis eius cõfeſsio (quod horremus dicere) ſolueretur, ſcripſimus de hac re (vt potuimus) ad glorioſiſsimum principem, & quod maximum eſt Chriſtianum, cuius epiſtolę pariter exempla ſubiecimus, vt fidem in qua renatus per Dei gratiam regnat, nulla fineret nouitate corrumpi, quoniam Flauianus Epiſcopus in noſtra omniũ communione perſiſtit: atq; hoc, quod factum eſt ſine conſideratione iuſtitię, & contra omnium canonum diſciplinam, ratum haberi ratio nulla permittit: & quia diſſenſionis ſcandalũ non abſtuliſſet Epheſina ſynodus, ſed auxiſſet, de habẽdo intra Italiã Cõcilio, & locus cõſtitueretur & tẽp⁹, omnib. querelis & præiudicijs partis vtriuſque ſuſpenſis, quò diligẽtiùs vniuerſa, q̃ offenſionẽ generauerant, retractẽtur, & abſq; vulnere fidei, abſq; religionis iniuria, in pacem Chriſti redeant, qui per impotentiã ſubſcribere coacti ſunt ſacerdotes, & ſoli auferãtur errores. Quod vt obtinere mereamur, probatiſsim ę nobis fidei pietas tua, quæ labores Eccleſię ſemper adiuuat, ſupplicationem noſtram apud clementiſsimum principem ſibi ſpecialiter à beatiſsimo Petro apoſtolo legatione commiſſa dignetur *adſerere, vt priuſquam ciuile hoc & exitiale bellum intra Eccleſiam conualeſcat, redintegrandæ vnitatis copiam & modum, Deo auxiliante, concedat, ſciẽs Imperij ſui viribus profuturũ, quicquid catholicæ libertati benigna ipſius fuerit diſpoſitione collatum. Data pridie Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. *adferre

Epiſtola vigeſimaſeptima eiuſdem ad Flauianum Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

Flauiano chariſsimo fratri Leo Epiſcopus.

Quæ & quanta dilectio tua pro catholicæ fidei defenſione patiatur, per diaconum, qui ab Epheſo furtim eſt lapſus, cognouimus. Et licet magnificemus Deum, qui te gratiæ ſuæ virtute confortat, neceſſe eſt tamen nos dolere eorũ ruinas, per quos veritas impugnatur, & totius Eccleſiæ fundamenta quatiuntur. Quia verò prouidentia Dei ſemper ſuis neceſſarium præſtat auxilium, ſcire debet fraternitas tua, nos pro communi cauſa nihil eorum, quæ agenda ſunt, prætermittere, vt primitus ad ea, quæ vniuerſitati fidelium proſint, peruenire mereamur. Sin, eſt, vt fortiter interim dilectio tua toleret, quæ ſibi ad æternã gloriam non dubitat profutura. Perlator ſanè breuis huius epiſtolæ fidei ſermone poterit enarrare, quicquid illud eſt, ad quod, adiuuante Domino, ſtudio fidei & charitatis intendimus. Data tertio Calendas Octobris, Aſterio & protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola uigeſimaoctaua eiusdem ad Fauſtum, & cæteros Archimandritas Conſtantinopolitanos, qua adhortatur eos ad conſtantiam in omni bono, maximè fidei & charitatis, & deteſtatur acta ſecundi Concilij Epheſini.

Leo Epiſcopus & ſancta ſynodus, quæ in vrbe Roma conuenit, Fauſto, Martino, Petro, & Magno, & Heliæ presbyteris, & Archimandritis Conſtantinopolitanis, dilectiſsimis filiis in Domino ſalutem.

Quamuis ea, quæ ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam ſcripſimus, ſolicitudinem deuotionis veſtræ latére non poſſunt, tamen etiam ſpecialibus dilectionem veſtram literis cohortandam eſſe credidimus, vt memores ſanctæ profeſsionis veſtræ, quæ propriè in fide & charitate cõſiſtit, omnia ſcandala, quæ contra pacẽ
Gal. 1. Eccleſiæ orta ſunt, à veſtris cordibus repellatis, beati Apoſtoli ſententiam pia mente retinentes: Si quis vobis Euangelizauerit præter id quod accepiſtis, anathema ſit: & cuſtodientes vnitatem cum fratre noſtro Flauiano Epiſcopo, quem ad tempus Dominus permiſit impiorum factione tentari, vt probatum ſibi ſacerdotem ſuum perſeuerantiæ merito faceret clariorem. Hæ autẽ perturbationes, neceſſe eſt, vt auxiliante Dei gratia, celeriter
Epheſ. 5. deſtruantur, & omne quod reprobum eſt, ab Eccleſiæ puritate, quæ nec maculam, nec rugam recipit, reſpuatur, maximè cùm ab inſana imperitia in hoc vſque proruptum ſit, vt contra ſacramentum ſalutis humanæ, incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti veritas denegetur, atq; antiquæ fidei prędicator atque defenſor, quia non acquieuit blaſphemijs, quas olim ſancti patres noſtri in multis hæreticis damnauere, ſubijciatur iniurijs, in quo vtique omnium Domini ſacerdotum reuerentia cæditur, & vniuerſa corporis Chriſti membra pulſantur. Sed quia glorioſum nobis eſt, quicquid nos pati Deus voluerit, & pro veritate tolerare, in conſortium vos patientiæ paternis exhortationibus aduocamus, vt per dilectionem veſtram omnibus Deo ſeruientibus, quæ ſcripſimus, innoteſcant, & inimicis Euangelij reſiſtentes,

ſtentes,nec paſtoris veſtri dilectionem, nec vnitatem catholicæ fidei deſeratis. Quoniam ea,quæ in Epheſo nuper contra iuſtitiam, vel canonum diſciplinam per vnius hominis* impudentiam geſta ſunt, nulla catholicæ fidei ratio rata eſſe permittit.Data octauo Idus Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. * potentiã

Epiſtola vigeſimanona eiuſdem ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ dilectiſsimo fratri Anaſtaſio Epiſcopo.

QVantùm relatione Hilarij diaconi noſtri cognouimus,magnum facinus Alexãdrino Epiſcopo authore, vel executore commiſſum eſt, vt dum in fratrem noſtrum Flauianum veteres æmulationes & odia priuata deſæuiunt, nec innocentiæ probatiſsimi ſacerdotis, nec Chriſtianæ fidei parceretur. Vnde multùm dilectioni tuæ congratulamur, quòd te, ad illam ſynodum ire cupiẽtem,opportunis obſtaculis manus diuina detinuit,ne abſtenturus proculdubiò à tanto ſcelere,indignis iniurijs ſubiaceres, & furori impio militibus,quantùm didicimus,armisq; ſuffulto,contraire non poſſes.Quia ergo prorupit in apertum perfidia,quæ latebat,& in nefandiſsimam hæreſim vnius imperitiſsimi ſenis aſſeclæ tranſierunt, tempus probationis noſtræ debemus agnoſcere, & contra impetus aduerſantium,munitionibus cœleſtibus freti,incõmutabilis animi cõſtantiam præparare. Scimus, frater chariſsime, quia ſacramento magnæ pietatis ſu[illegible] aderit diuina protectio. Si quid igitur fraternitati tuæ de impijs conſtitutionibus fuerit ingeſtum, proteſtamur pariter ac monemus, ne vel in damnationẽ fratris inſontis,vel in receptione nefarii dogmatis conſenſum tui cordis immiſceas. Maior eſt em̃, qui in nobis eſt,quàm qui aduerſus nos. Annitere potiùs, quantùm te ipſe naturæ noſtræ ſuſceptor & glorificator adiuuerit,vt omnium fratrum noſtrorum corda cõfirmes. Nobis enim ab Euangelio generationis, & mortis, ac reſurrectionis Domini noſtri Ieſu Chriſti nullatenus recedentibus,diffinitiſsimum eſt,in noſtræ communionis numero non futuros, eos qui conantur antiqua catholicæ fidei fundamenta conuellere. Data tertio Idus Octobris,Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus. 1.Tit.3.

Epiſtola trigeſima eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

Leo Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus Iuliano fratri & coepiſcopo ſalutem.

COgnitis, quæ apud Epheſum vnius hominis præſumptione ſunt geſta, magno quidem dolore affecti ſumus de his, [illegible] impiè, furioſeq; commiſſa ſunt,ſed ad Dominum no[illegible] animos dirigentes, multam fiduciam ab ipſa, quam ſequim[illegible] veritate concipimus, non omittentes omnia age-

 re,

re, quę auxiliante Dei gratia credimus profutura. Tenendum ergo nobis eſt, quod tenemus, & ſæuiente vnius turbinis procella, ſereniſsima fidei eſt amplectenda tranquillitas, donec radios ſuos veritas per vniuerſa diffundat, & caliginem infidelitatis conſumat. Quæ autem diſpoſita ſunt, per latoris ſermonem agnoſces. Datum tertio Idus Octobris, Aſterio & Protogene viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſimaprima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de his, quæ ſuperiùs poſtulauit.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

An. Chriſti 452. & fuit annus pontificatus S. Leonis 11. fuit ſcripta hæc epiſtola, et 5. ſequentes.

GAudere me plurimùm, & exultare in Domino, pietatis tuæ ſcripta fecere, quibus euidenter oſtenditur, quantùm catholicam diligas fidem, & quantùm hæreticum deteſteris errorem. Hæreſis quippe eſt nimis impia, & * Euangelio veritatis inimica, quæ non portionem aliquã lædere, ſed ipſa religionis Chriſtianæ conatur fundamenta conuellere, negans ſempiterni patris filiũ ſempiternũ, de vtero beatæ virginis matris verã carnẽ noſtræ ſumpſiſſe naturæ, & eos damnatione percellens, qui ab Euangelica & apoſtolica fide nullo deduci errore potuerũt, illudq; fruſtra prætendens, quòd Nicenæ ſynodi fidem teneat, cuius eum cõſtat eſſe alienum, glorioſiſsima Auguſta. Vnde quia non deſerit Eccleſiam ſuam diuina protectio, dicente Domino: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſq; ad conſummationẽ ſeculi, eodemq; opere & tempore ſpiritus Dei & clementiæ veſtræ ſolicitudinem, & curam noſtri cordis, accendit, vt de remedijs procurandis eadem vtriq; cuperemus, quæ priùs popoſci, nũc quoq; inſtãtiùs peto, maiore vtens fiducia deprecandi, poſteaquã præſidium venerandę exhortationis accepi, ſperans adfuturam miſericordiam Dei, vt cooperante veſtra clementia, peſtiferi erroris poſsit morbus auferri, vt quicquid, ipſo inſpirante atque auxiliante, potuerit ſalubriter fieri, cum veſtræ fidei laude peragatur: quoniam res humanæ aliter tutæ eſſe nõ poſſunt, niſi quæ ad diuinam confeſsionem pertinent, & regia, & ſacerdotalis defendat authoritas, Data decimoſexto Calendas Aprilis, Valentiniano Auguſto ſepties, & Auieno, viris clariſsimis conſulibus. Aera 488.

*Euangelio veritati — Matt. 28.

23. quæ. 5. Res autem omnes.

Epiſtola trigeſimaſecunda Leonis Papæ ad Martianum & Fauſtum presbyteros exhortatoria, de damnatione ſecundi Epheſini Concilij.

Leo Epiſcopus Martiano Fauſtoq; presbyteris.

BOnorum operum, & ſpiritualium ſtudiorum Deum authorem eſſe, non dubium eſt, qui quorum incitat mentes, adiuuat actiones. Quod nobis præſenti experimento euidenter apparuit. Siquidem inter diſcretarum ſpatia longinqua regionum, vnum ſumpſerunt corda noſtra conſilium, vt quod a nobis deſiderabatis, eo vobis tempore, quo epiſtolæ noſtræ mitte-

mittebantur, occurrerit: ſi tamen dilectioni veſtræ tradi ſcripta noſtra potuere, quæ non ſolùm apoſtolicæ ſedis authoritate, ſed etiam ſanctæ ſynodi, quæ ad nos frequẽs cõuenerat, vnanimitate directa ſunt, vt in his quantam curam totius Eccleſię habeamus, appareat, hortando ſcilicet omnium fidelium mentes, & clementiſsimorum principũ præſidia ad defenſionem fidei poſtulando, quorum pios & catholicos animos non diffidimus, opem atque authoritatem ſuam iuſtis petitionibus præſtituros, quo citiùs, auxiliante Domino, pernitioſa hæreſis, & dudum ſanctorum patrum authoritate damnata, quæ & nuper Epheſi malè adiuta eſt, auferatur. Interim verò det operam (quantum fieri poteſt) veſtra dilectio, vt omnibus Eccleſiæ filijs innoteſcat, quod contra impium ſenſum, ſecundum doctrinam euangelicam & apoſtolicam prædicamus. Quia licet plenè, quæ ſemper fuiſſet atque eſſet catholicorum ſententia, ſcripſerimus, tamen nunc quoque, ad cõfirmandas omnium mentes, non parum exhortationis addidimus. Memor enim ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cuius à Domino Ieſu Chriſto eſt glorificata confeſsio, & cuius fides omnes quidem hæreſes deſtruit, ſed maximè impietatem præſentis erroris expugnat: & intelligo mihi aliud non licere, quàm vt omnes conatus meos ei cauſæ, in qua vniuerſalis Eccleſię ſalus infeſtatur, impendam. Ne autem aliqua negligentię occaſione, ſcripta noſtra ad vos non potuerint peruenire, exemplaria eorundem nunc mittenda credimus, vt nullo modo fidei, quam defendimus, prędicatio veſtræ notitiæ ſubtrahatur. Data decimoſexto Calendas Aprilis, Valentiniano Auguſto ſepties, & Auieno, viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſimatertia eiuſdem ad Theodoſium Auguſtum, ubi ſcripſit, ut id, quod de incarnatione filij Dei ab Anatholio Conſtantinopolitano epiſcopo prædicatur, agnoſcat, & uniuerſale Concilium in Italia fiat.

Leo Epiſcopus Theodoſio ſemper Auguſto.

OMnibus quidem veſtræ pietatis epiſtolis, inter eas ſolicitudines, quas pro fide patimur, ſpem nobis ſecuritatis maximam pręſtitiſtis, Nicenum commendando Concilium, adeò vt ab illo, ſicut ſæpe iam ſcribitis, non patiamini ſacerdotes Domini deuiare. Sed ne aliquid in præiudiciũ catholicę defenſionis viderer egiſſe, de ordinatione eius, qui Conſtantinopolitanę cœpit Eccleſiæ præſidere, nihil interim in alterutram partem temerè reſcribendum putaui, non dilectionem negans, ſed manifeſtationem chatolicæ veritatis expectans. Quod ęquanimiter ferat obſecro veſtra clementia, vt quum talem ſe erga fidem catholicam, qualem cupimus, approbarit, de ſynceritate ipſius copioſiùs & ſecuriùs gaudeamus. Ne verò aliqua illum de noſtro animo mordeat ſiniſtra ſuſpicio, occaſionem totius difficultatis amoueo, nec aliquid exigo, quod aut arduum videatur, aut dubium, ſed ad id quod nullus catholicorum refutet inuito. Noti enim ſunt per vniuerſum mundum atque manifeſti, qui ante nos ſiue Græca ſiue

ſiue Latina lingua in catholicæ veritatis prædicatione fulſerunt: ad quorũ ſcientiam atque doctrinam quidam etiam noſtræ ætatis accedunt, de quorum ſcriptis par, & multiplex profertur inſtructio. Quæ ſicut Neſtorianam hæreſim deſtruxit, ita etiam hunc qui nunc malè repullulat, abſcidit errorem. Relegat itaque ſolicitè, quæ à ſanctis patribus incarnationis dominicæ fides fuerit cuſtodita, ſemperque ſimiliter prędicata, & cùm ſanctæ memoriæ Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolam (qua Neſtorium corrigere & ſanare voluit, prauas prædicationes ipſius arguens, & euidentiùs fidem Nicenæ definitionis exponens, quamque ab eo miſſam apoſtolicæ ſedis ſcrinia ſuſceperunt) præcedentium ſenſui perſpexerit conſonantem, Epheſinæ etiam ſynodi geſta recenſeat, quibus contra Neſtorij impietatem, à ſanctæ memoriæ Cyrillo inſerta & allegata ſunt, de incarnatione Domini catholicorum teſtimonia ſacerdotum. Non aſpernetur etiam meam epiſtolam recenſere, quam pietati patrum per omnia concordare reperiet. Cũque à ſe hoc, quod eidem profuturum ſit, expeti deſiderarique cognouerit, catholicorum ſententijs toto corde conſentiat, ita vt ſynceram communionis fidei profeſsionem, abſolutiſsima ſubſcriptione, coram omni clero, & vniuerſa plebe declaret, apoſtolicæ ſedi, & vniuerſis Domini ſacerdotibus atque Eccleſijs publicandam, vt pacificato per vnam fidem mundo, poſsimus omnes dicere, quod angeli, nato de Maria virgine ſaluatore, cecinerũt:
Luc. 2 Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quia verò & nos, & beati patres noſtri, quorum doctrinam & veneramur, & ſequimur, in vnius fidei concordia ſumus, ſicut prouinciarum omnium proteſtantur antiſtites, agat clementiæ veſtræ deuotiſsima fides, vt quamprimũ ad nos Conſtantinopolitani Epiſcopi, qualia debent, probati & catholici ſacerdotis ſcripta perueniant, apertè ſcilicet atque dilucidè proteſtantia, ꝙ ſi quis de incarnatione verbi Dei aliud aliquid credat aut adſerat, quàm catholicorum omnium & mea profeſsio proteſtatur, hunc à ſua cõmunione ſecernat, vt ei fraternam in Chriſto charitatem meritò poſsimus impendere. Vt autem ſalubribus curis velocior pleniorque, auxiliante Domino, per veſtræ clemantiæ fidem præſtetur effectus, ad pietatem veſtram fratres & coepiſcopos meos Abundium, & Aſterium, ſed & Baſilium, & Senatorem presbyteros, quorum mihi deuotio eſt probata, direxi, per quos, quæ noſtræ forma ſit fidei, manifeſtatis inſtructionib. (quas miſimus) poſsitis dignanter agnoſcere, vt ſi Conſtantinopolitanus antiſtes in eandem confeſſionem toto corde conſentit, ſecuri (vt dignum eſt) de Eccleſiaſtica pace lętemur, neque aliquid reſidere videatur ambiguum, vt de ſuperfluis forſitan ſuſpicionibus laboremus. Sin verò aliqui à puritate noſtræ fidei, atque patrum authoritate diſſentiunt, Concilium vniuerſale intra Italiam, ſicut ſynodus, quæ ob hanc cauſam Romæ conuenerat, mecum petit, clementia veſtra concedat, vt in vnum conuenientibus omnibus his, qui aut ignorantia, aut timore prolapſi ſunt, correctionis remedijs conſulatur, nec cuiquã vltrà ſit liberum, ita Nicenæ ſynodi facere mentionem, vt eius inueniatur eſſe fidei contrarius: quoniam & vniuerſæ Eccleſiæ, & veſtro hoc imperio profuturum eſt, ſi vnus Deus, vna fides, & vnum ſacramentum ſalutis humanæ, vna totius mundi confeſsione teneatur. Data decimoſeptimo Calendas Auguſti, Valentiniano ſepties, & Auieno viris clariſsimis conſulibus.

Epiſto-

Epiſtola triceſimaquarta eiuſdem ad Fauſtum, Martianum cæterosq́ presbyteros & Archimandritas.

Leo Epiſcopus Fauſto, Martiano, Petro, Manueli, Iob, Antiocho, Viuantiaco, Abrahamo, Theodoro, Pictio, Euſebio, Helpidio, Paulo, Aſterio & *Charaſo presbyteris & Archimandritis, & Iacobo diacono & Archimandritæ.

* Caroſo

CAuſa fidei, in qua ſalus Chriſtiana conſiſtit, multa me ſolicitudine laborare compellit, metuentem, ne prauitas, quæ in ſuis fuerat amputanda principijs, proceſſu temporis & pertinacior fiat & latior. Nam quum clementiſsimus Imperator talia ad nos ſcripta direxerit, quibus ſolicitudinem ſuá pro pace vniuerſalis Eccleſię demonſtraret, ipſe Conſtantinopolitanus Epiſcopus, & hi, qui eundem conſecrarant, præter id quod ad ordinationem noui antiſtitis pertinebat, nihil nobis de compreſsis, vel abdicatis erroribus indicarunt: quaſi in illa Eccleſia nullum ſcandalum, nulla extitiſſet offenſio, aut non hinc præcipuè fuerit ordinati meritum demonſtrandum, ſi aliena à ſe, quæ catholicorũ ſenſibus ſunt aduerſa, docuiſſet. Ne ergo (quod inter longinquas regiones accidere ſolet) in nimias dilationes tenderēt veritatis examina, fratres & coepiſcopos noſtros Abundium, & Aſterium, ſed & Baſilium, & Senatorem presbyteros probatiſsimos viros, ad* probatiſsimum principem cum ſufficienti paternarum authoritatum inſtructione direximus. Quos in omnibus fratres chariſsimi, diligentia ac ſolicitudine veſtra cupimus adiuuari, vt impietas, quæ cęcis auſibus in exitialia abrupta proceſsit, ſimplices quoſque decipiendi vlteriùs non habeat poteſtatem, cùm aptiore medicina etiam illis cupiamus per correctionis remedia ſubueniri, qui aut imperitia ſunt lapſi, aut errore traducti. Et ideo vos, qui iuſtificamini per fidem, qui catholicam diligitis veritatem, & de ſingulari ſacramento ſalutis humanæ per ſpiritum ſanctum eſtis edocti, collaborate nobiſcum, & quanta poteſtis deuotione, * id agite, vt falſitate deſtructa, & fidei ſoliditate defenſa, ſecura per totum mundum Dei pace potiamur. Data decimoſexto Calendas Auguſti, Valentiniano Auguſto ſepties, & Auieno viris clariſsimis conſulibus.

* pbſsimũ

* ſatagite

Epiſtola triceſimaquinta Leonis Papæ ad Pulcheriam Auguſtam pro his, quæ ſuperius Theodoſium Auguſtum poſtulauit.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

GAudeo fidei clementiæ veſtræ, quòd religioſum ſtudium dignanter impenditis, vt pax Eccleſiaſtica renouetur, quæ quorundam diſſenſionibus videbatur eſſe turbata. Debetur enim hoc veſtræ ſpecialiter gloriæ, vt ablatis omnibus ſcandalis, quæ contra catholicam fidem inimicus excitauerat, vna eademq́ue ſit per totum mundum confeſsio veritatis, quæ faciliùs, certiusq́; reparabitur, ſi prauorum ſenſuum nulla ſemina, nulla veſtigia relinquãtur. Quod tamen mearum partium eſt, prætertre non debeo, vt ſcilicet, quid de

Incarnatione filij Dei à Conſtantinopolitano Epiſcopo teneatur,agnoſcā; præſertim cùm in ordinatione ipſius plura præceſſerint,taliaq; ad nos debuerit ſcripta dirigere,quæ illum à contagione huius,qui nuper emerſit,erroris aliẽnũ euidenter oſtenderent.Optans itaq; ſecurā cum eo habere concordiam,gratiamq́; illi fraternæ charitatis impendere, ſcribere ei interim diſtuli,non dilectionem negans,ſed manifeſtationem catholicæ veritatis expectans. Simplex eſt atque abſolutum,quod poſco,vt remoto longarum diſputationum labore,ſanctæ memorię Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolæ,quam ipſe ad Neſtorium miſerat,acquieſcat, in qua & errorem Neſtorij arguit,& fidem Nicenæ definitionis expoſuit, & epiſtolæ meæ,quæ ad ſanctæ recordationis Flauianum Epiſcopū eſt directa, conſentiat.Quibus vigilanter inſpectis,Conſtantinopolitanus antiſtes repudiandum ſibi, quod auſa eſt contra puram & ſingularem fidem imperita inſipientia definire,incunctanter agnoſcat:quia & mea,& ſanctorum patrum de incarnatione Domini concors per omnia,& vna confeſsio eſt. Quam ſi quis exiſtimauerit non ſequendam,ipſe ſe à compage catholicæ vnitatis abſcindet, cùm tamen nos,vt in integrum omnia reuocentur,optemus. Ad effectum verò ſalubrium diſpoſitionum velociùs obtinendum, fratres & coepiſcopos meos Abundium,& Aſterium,ſed & Baſilium, & Senatorem presbyteros probatiſsimos viros miſi,qui clementiæ veſtræ formam fidei,quam ſecundum doctrinam venerabilium patrum prædicamus,offerrent,& remotis circumloquutionibus,quibus obſcurari veritas ſolet, quid de incarnatione filij Dei à totius orbis probatis ſacerdotibus defenſum fuiſſet, oſtenderent.Quod poſt diuinam gratiam,ſancto veſtræ pietatis auxilio dignum eſt adiuuari,ne in totius Eccleſiæ perturbationē,imprudens procedat contentio,cùm correctione adhibita,omnes oporteat in vnius confeſsionis redire concordiā.A qua ſi forſitan ab aliquibus diſcrepatur, vniuerſale Concilium ſacerdotum haberi intra Italiam,clementia veſtra annuente, iubeatur,quò remota arte fallendi,tandem pateat,quid altiore tractatu aut coerceri debeat aut ſanari.Data tertiodecimo Calendas Auguſti, Valentiniano Auguſto ſepties,& Auieno,viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſimaſexta eiuſdem ad Martinum presbyterum.

Leo Epiſcopus Martino presbytero.

GRatias agimus Deo,& multam fiduciam pię exultationis accepimus,quum dilectionem tuam & catholicam fraternitatem ita ſpiritu fidei vigere cognoſcimus, vt cordibus veſtris nihil infirmitatis hæretica poſsit inferre tentatio, ad quam diuinitus deſtruendam,nec defuit(vt ſcitis)ſolicitudo noſtra,nec deerit, donec omnipotẽtis dextera omnia diaboli arma confringat.Cui ob hoc aliquid audere permittitur, vt à fidelibus CHRISTI gloria maiore vincatur. Si quid autem difficultatum interuenit aut morarum , cum æquanimitate tolerandum eſt:quoniam vbi veritas eſt magiſtra , nunquam deſunt diuina ſolatia, fratres chariſsimi. Quamuis ergo magna locorum interualla nos diuidant, vni-

vnitate tamen fidei vobiſcum ſumus,& toto corde Ieſum Chriſtum Domi num noſtrum verum Deum, & verum hominem confitentes,nulla in vo bis detrimenta perpetimur,cùm de veſtræ profeſsionis concordia gloria- *Philip.1.* mur,tantùm vt ſit auxiliante Domino,conſtantia perſeuerans, dicente A- poſtolo:Vobis enim datum eſt pro Chriſto, non ſolùm vt in eum creda- tis,ſed etiam vt pro illo patiamini.Ad quam fortitudinem ſanctarum men tium roborandã,fratres noſtros atque legatos, quos pro apoſtolicę fidei li bertate direximus, & quos dudum apud vos eſſe confidimus, plurimùm credimus profuturos,cùm totius actionis noſtræ didiceritis affectum, & curam veſtram atque conſilium operi iunxeritis.De qua re non neceſſe eſt nunc latiùs ſcribere,quum iam per ſupradictos ſufficientes epiſtolas miſe rimus,quibus abundantiſsimè omnis catholica fraternitas inſtruatur. Di- uinę erit virtutis & gratię ,vt Dei filius, qui naturam humani generis *1.Tim.3.* ſuam fecit, ampliùs quàm videmus aut ſapimus, magnum pietatis ſuę ad- ferat ſacramentum, quod impia temeritas ſibi quidem fraudauit,ſed re- ctis cordibus non potuit.Data Idibus Septembris,Valentiniano & Auie- no viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola trigeſimaſeptima eiuſdem ad Leonem Rauennatem Epiſcopum de his,qui de captiuitate redeuntes, incertum habent,utrùm ante captiuitatem baptiſma conſequuti ſint.

Capita epiſtolæ ſequentis.

De paruulis,qui in captiuitatem deuenerunt, & baptiſmum non reminiſcuntur ſe conſequutos. I.

Vt ab hæreticis baptizatus,per impoſitionem manus ſpiritum ſanctum accipiat. II.

Leo Epiſcopus Leoni Epiſcopo Rauennati ſalutem.

FRequenter quidem in diuerſarum ambiguo quæſtionum ti- tubantia fratrum corda, ſpiritu Dei inſtituente, ſolidaui- mus,reſponſionis formam vel ex ſanctarum ſcripturarum diſciplinis,vel ex patrum regulis colligentes, ſed nuper in ſy nodo nouum & inauditum anteà genus conſultationis ex- ortum eſt.

Ann. Chriſti 453. q fuit annus pontificatus S. Leonis 12. ſcripta fuit hæc epiſtola, & 14. ſequentes.

CAPVT I.

NAm quorundam fratrum ſuggeſtione comperimus, aliquos capti uorum adſe des ſuas,libertatemque redeuntes,qui ſcilicet in capti uitatem illa ætate peruenerint,quæ nullius rei firmam poterat ha- bere notitiam,remedium quidem implorare baptiſmi. Sed vtrùm eiuſdem myſterij antè ſacramenta perceperint,infantiæ inſcientia non poſſe remi- niſci,& ideo ſub hoc latentis recordationis incerto,animas ſuas in diſcri- men adduci,dum ſub ſpecie cautionis negatur his gratia,quæ ideo non im pendit ur,quia putatur impenſa.Quum itaque tribuere talibus dominici ſa cramenta myſterij,nō immeritò quorundam fratrum formido dubitaret, in ſynodali(vt diximus)cœtu formam huiuſcemodi conſultationis acce-

pimus,quam diligẽtiùs diſcuti,& pro vniuſcuiuſq; ſenſu ſolicita voluimus ratione tractari,quò ad veritatem,adhibita cognitione multorum, certiùs peruenire poſſemus.Eadem ergo quæ in ſenſum noſtrum diuina inſpiratione venere,frequens etiam fratrum firmauit aſſenſio. In primis itaque prouidere debemus, ne dum ſpeciem quandam cautionis tenemus, damnum regenerandarum incidamus animarum. Quis enim ita ſit ſuſpicationibus ſuis deditus,vt verum eſſe definiat, quod omni manifeſtatione ceſſante,ex opinione ambigua ſuſpicatur? Cùm itaque baptizatum ſe nec ille recordetur,qui regenerationis eſt cupidus, nec alter atteſtari de eo poſsit, *quòd neſciat conſecratum,nihil eſt,in quo peccatum poſsit obrepere, cũ in hac parte conſcientiæ ſuæ nec ille reus ſit,qui conſecratur, nec ille qui conſecrat. Scimus quidem inexpiabile eſſe facinus,quoties iuxta hæreticorum damnata à ſanctis patribus inſtituta,cogitur aliquis lauacrũ, quod regenerandis ſemel tributum eſt,bis ſubire,apoſtolica reclamante doctrina,quæ nobis vnam prædicat in Trinitate Deitatem,vnam in fide confeſſionem, vnum in baptiſmate ſacramentum.Sed in hoc nihil ſimile formidatur,quoniam non poteſt in iterationis crimen deuenire, quod factum eſſe omnino neſcitur.Atque ideo, quoties perſona talis inciderit,ſolicita primùm examinatione diſcutite,& longo tempore,niſi fortè ſupremus finis immineat,indagate,vtrùm nemo ſit penitus,qui teſtimonio ſuo iuuare poſsit ignorantiam neſcientis. Et cùm conſtiterit hunc, qui baptiſmatis indiget ſacramento,ſola inaniter ſuſpicione prohiberi,accedat intrepidus ad conſequendam gratiam,cuius in ſe nullum ſcit eſſe veſtigium.Nec vereamur huic ſalutis ianuam aperire,quam nunquam antè docetur ingreſſus.

De conſe. diſt. 4. Cũ itaque baptiſmi. *qui

CAPVT. II.

QVòd ſi ab hæreticis baptizatum quempiam fuiſſe conſtiterit,erga hunc nullatenus ſacramentum regenerationis iteretur:ſed hoc tantum,quod ibi defuit,conferatur,vt per epiſcopalem manus impoſitionem virtutem ſancti ſpiritus conſequatur. Quam rem frater charíſsimè,ideo generaliter ad omnium veſtrum volumus peruenire notitiam, ne dum plus iuſto metuitur,miſericordia Dei ſaluari cupientibus denegetur. Data nono Calendas Nouembris conſulatu Martiani Auguſti.

Epiſtola trigeſimaoctaua eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano ſemper Auguſto.

LIteras pietatis veſtræ accepiſſe me gaudeo,& ad ſignificationem totius proſperitatis pertinere cognoſco, cùm ſermones veſtri vos faciant integritate ſecuros.Quantas itaque clementiæ veſtræ gratias referamus,non ex verbis noſtris, ſed ex beneficijs veſtris,quæ Eccleſiæ contuliſtis,agnoſcite, non ambigentes,qualem illum retributorem in omnibus habeatis, pro cuius eſtis tã pia religione ſoliciti,& qui vos(vt res ipſa demonſtrat)ad hoc, vt fides catholica ab inſidijs inimicorum ſuorum defenderetur, elegit. Hæc ꝙ me nunc breuiter per fratris mei Anatolij clericos pietas veſtra dignanter accipiat. Pleniora autem de omnibus,quæ ad curam meam pro ſtatu Eccleſiarum,

rum, & concordia pertinent Domini ſacerdotum,per legatos noſtros ſcripta direximus.Data Idibus Apr.Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola trigeſimanona eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam, in qua gratias agit,quòd Neſtorianam & Eutychianam hæreſim fidei defenſione deſtruxerit.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ Pulcheriæ Auguſtæ.

QVod ſemper de ſancta pietatis veſtræ mente præſumpſimus, id pleniſsimè experiendo cognouimus, Chriſtianam fidem (quamuis diuerſis prauorum appeteretur inſidijs) vobis tamen præſentibus, & in defenſionem eius à Domino præparatis,non poſſe turbari. Non enim Deus aut ſuæ miſericordiæ ſacramentum,aut veſtri laboris deſerit meritum, quo dudum ſubdolum ſanctæ religionis hoſtem ab ipſis viſceribus Eccleſiæ depuliſtis, cùm hæreſim ſuam tueri impietas Neſtoriana nõ potuit:quia non fefellit famulam & diſcipulam veritatis,quantum ſimplicibus infunderetur veneni per illa loquacis hominis colorata mendacia.De quo virtutum agone proceſſit,vt per ſolicitudinem veſtrã ea,quæ per Eutychen diabolus molitus eſt, non laterent:& qui ſibi ſingulas partes geminæ impietatis elegerant,vna catholicę fidei virtute procumberent.Secunda ergo hæc vobis, de perempto Eutychetis errore, victoria eſt,quem ſi quid ſani cordis habuiſſet,dudum in authoribus ſuis perculſum,olimq; proſtratum,facilè potuerat declinare, ne de ſepultis cineribus rediuiua tentaret incendia commouere, vt in eorum tranſiret conſortium,quorum ſecutus eſſet exemplum, glorioſiſsima Auguſta.Libet igitur exultare cum gaudio,& pro veſtræ clementię proſperitare, digna Deo vota perſoluere, qui tibi per omnes mundi partes, in quibus Domini Euangelium prædicatur, *duplicem iam & palmam contulit & coronam. Clemẽtia igitur veſtra agnoſcat,omnẽ Romanã Eccleſiam vniuerſis fidei veſtræ operibus plurimùm congratulari,ſiue quòd legationem noſtram pio per omnia adiuuiſtis affectu, & quòd ſacerdotes catholicos, qui de Eccleſijs ſuis iniuſta fuerunt eiecti ſententia, reduxiſtis, ſiue quòd reliquias ſanctæ memoriæ Flauiani innocentis, & catholici ſacerdotis ad eccleſiam (cui benè præfuit) feciſtis cum honore debito reuocari.In quibus vtiq; omnibus gloriæ veſtræ multiplicatur augmentum,dum & ſanctos pro ſuis meritis veneramini,& ab agro Domini ſpinas & tribulos vultis auferri. Quoſdam ſanè Epiſcopos de his, qui rebus impijs videntur præbuiſſe conſenſum,reconciliationem repoſcere, & catholicorum communionem deſiderare,tam noſtrorum,quàm fratris & coepiſcopi mei Anatolij,cui teſtimonium ferre dignamini, relatione cognouimus: quorum deſiderijs ſic præbemus effectum, vt correctis, & quæ malè ſunt facta,propria ſubſcriptione, damnantibus, participata noſtrorum (quos miſimus)cura cum ſupradicto Epiſcopo,pacis gratia tribuatur, quia deuotionis vtrunque eſt Chriſtianæ, vt & pertinaces veritas iuſta coerceat, & conuerſos charitas non repellat. Quia verò nouimus, quantum piæ ſolicitudinis catholicis ſacerdotibus manſuetudo veſtra dignetur impendere, indicandum eſſe curauimus, fratrem & coepiſcopum noſtrum

* duplicis gloriæ palmam

Euſebium nobiſcum degere, & noſtræ cõmunionis eſſe conſortem, cuius commendamus Eccleſiam, quam dicitur vaſtare, qui illi iniuſtè adſeritur ſubrogatus: illud etiam à veſtra pietate poſcentes, quod vos ſpontaneo facere non dubitamus arbitrio, vt tam fratrem & coepiſcopum meum Iulianum, quàm Conſtantinopolitanos clericos, qui ſanctę memoriæ Flauiano fidelibus officijs adhęſere, ea, qua debetis, gratia faueatis. De omnibus verò pietatem veſtram per noſtros, quid fieri aut declinari deberet, inſtruximus. Data Idib. Apr. Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſima eiuſdem ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum.

Capita ſequentis epiſtolæ.

De fide eius, ſcriptis miſsis probata. I.

De his, qui metu in hæreſim lapſi ſunt, vt ſi conuerſi fuerint, recipiantur. II.

De nominibus hæreticorum ad altare non recitandis. III

De commendatione Iuliani Epiſcopi vel eorũ clericorũ, q Flauiano Epiſcopo fide adhæſerunt. IIII.

Caput I.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

GAudemus in Domino, & in dono gratiæ ipſius gloriamur, quia ſicut dilectionis tuę literis, & fratrum noſtrorum, quos Conſtantinopolim miſeramus, relatione cognouimus, ſequacem te Euangelicæ eruditionis oſtẽdis, vt per ſacerdotis probabilem fidem meritò præſumamus, quòd tota eccleſia eidẽ credita, nec rugam cuiuſquã ſit erroris habitura nec maculam, dicente Apo
1.Cor. 12. ſtolo: Deſpondi enim vos vni viro, virginem caſtam exhibere Chriſto. Illa eſt enim virgo Eccleſia, ſponſa vnius viri Chriſti, quæ nullo ſe patitur errore vitiari, vt per totum mundum vna nobis ſit vnius caſtæ communionis integritas, in qua ſocietatem tuæ dilectionis amplectimur, & geſtorũ, quæ ſumpſimus, ſeriem neceſſarijs (ſicut oportuit) munitam ſubſcriptionibus approbamus. Vt ergo inuicem dilectionis tuæ animus noſtris confirmaretur alloquijs, filios noſtros *Caſterium presbyterum, Patricium & Aſclepiadem diaconos, qui ad nos tua ſcripta detulere, cũ epiſtolis noſtris poſt venerabilem diẽ feſti paſchalis emiſimus, indicãtes nos (vt ſuprà diximus) de Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ pace gaudere, cui hanc curã ſemper impendimus, vt eum nulla velimus hæreticorum fraude violari.

* Charterium.

Caput II.

DE fratribus verò, quos & epiſtolis tuis, & legatorum noſtrorum relatione communionis noſtræ cupidos eſſe cognouimus, eò quòd doleant ſe contra potentiam, contraq; terrores non tenuiſſe conſtantiam, ſed alieno ſceleri præbuiſſe conſenſum, cùm ita eos formido-

tur-

turbaſſet,vt in damnationem catholici atque innocentis antiſtitis, & in receptionem deteſtabilis prauitatis trepido famularentur obſequio : illud quidem, quod præſentibus,& agentibus noſtris,conſtitutum eſt, approbamus,vt ſuarum interim eccleſiarum eſſent communione cõtenti:ſed cum legatis noſtris(quos miſimus)participata tecũ ſolicitudine volumus diſponatur,quatenus hi,qui plenis ſatisfactionibus malè geſta cõdemnãt, & accuſare magis ſe eligũt,quàm tueri,pacis & communionis noſtræ vnitate lętentur,ita vt digno priùs anathemate, quæ cõtra fidem catholicam ſunt recepta,damnentur.Aliter enim in Eccleſia Dei, quæ corpus eſt Chriſti,nec rata ſunt ſacerdotia,nec vera ſacrificia,niſi in noſtræ proprietate naturæ verus nos pontifex reconciliet,verus immaculati agni ſanguis emundet.Qui licet in patris ſit dextera cõſtitutus,in eadem tamen carne, quam ſumpſit ex virgine,ſacramentum propitiationis exequitur,dicente Apoſtolo, Chriſtus Ieſus,qui mortuus eſt,imò qui & reſurrexit,qui eſt in dextera Dei, qui etiam interpellat pro nobis. Neque enim poteſt in aliquo benignitas noſtra reprehendi, cum ſatisfacientes recipimus, quos doluimus eſſe deceptos. Nec aſperè igitur communionis noſtræ gratia deneganda eſt, nec temerè largienda: quia ſicut plenum pietatis eſt, oppreſsis charitatem dominicam* redhiberi, ita iuſtum eſt, omnia perturbationis authoribus imputari. *1.quæſt.1. Eccleſia Dei, quæ corpus.* *Roman.8.* **adhiberi*

Caput III.

DE nominibus autem Dioſcori,Iuuenalis, & Euſtachij ad ſacrum altare non recitandis,dilectionem tuam hoc decet cuſtodire, quod noſtri ibidem cõſtituti faciendum eſſe dixerint,quodq; honorandæ ſancti Flauiani memoriæ non repugnet, & à gratia tua Chriſtianæ plebis animos non auertat.Nam iniquum nimis eſt atq; incongruum,eos qui innocentes & catholicos ſua perſequutione vexarunt, ſanctorum nominibus ſine diſcretione miſceri,cùm damnatam impietatem non deferentes, ipſi ſe ſua prauitate condemnent,quos cõuenit,aut percelli pro perfidia,aut laborare pro venia.

Caput IIII.

FRatrem verò,& coepiſcopum noſtrum Iulianum, vel clericos,qui ſanctæ memoriæ Flauiano fidelibus officijs adhæſerunt, dilectioni quoque tuæ volumus adhærere,vt quem fidei ſuæ meritis viuere apud Deum noſtrum nouimus,in te ſibi eum præſentem agnoſcãt. Illudq; dilectionem tuam noſſe volumus,fratrem & coepiſcopum noſtrum Euſebium,qui cauſa fidei multa diſcrimina laboresq; tolerauit, nobiſcum interim demorari,& in noſtra nunc communione perſiſtere, cuius Eccleſiam tua ſolicitudine volumus eſſe defenſam, vt nihil eodem abſente depereat, & nullus ei in aliquo præiudicare præſumat,donec cum literarum noſtrarum ad vos proſecutione perueniat. Et vt maior circa te vel noſtra,vel totius Chriſtianæ plebis affectio prouocetur, hoc quod ad dilectionem tuã ſcripſimus,in omnium volumus notitiam peruenire, vt qui Deo noſtro deſeruiunt, de confirmata apud te pace ſedis apoſtolicæ gratulentur.De cæteris verò cauſis atq; perſonis dilectio tua literis, quas per noſtros accipiet, pleniùs inſtruetur.Data Idib.Apr.Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimaprima eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

*L*eo Epiſcopus Iuliano Epiſcopo.

LIteras fraternitatis tuæ per filios noſtros Conſtantinopolitanos clericos, nunciastuæ ſalutis accepi, quibus te magnis tribulationibus grauatum fuiſſe ſignificas, cùm vtiq; non defuerit materia ſolicitudini & laboribus, quæ inter procaces catholicæ fidei aduerſarios, inhærentem veritati animum fatigarent, idq; (vt ſcribis) fuerit animo, vt per occaſionem neceſsitatis, & nobis te, & patriæ præſentares. Quod verum futurum ſperaueram, vt apertiùs omnium hęreticorũ ambages tuo ore cognôſcerem. Sed gratias Deo, quòd ita incolumitas tua & Eccleſiæ cauſa profecit, vt liberum tibi fuerit apud eos interim degere, quorum nobis probabilis conſenſus innotuit, ſicut & fratris Anatolij ſcripta profitẽtur, & geſta, quæ apud ipſum coram noſtris ſunt confecta, demonſtrant fratribus remeantibus. Ergo prædictis ſalutationibus viciſsitudinẽ reddo, & vt contra falſitatis aſtutias perſeuerantem diligentiam teneas, fidenter exhortor, cùm tibi ad hoc, & tuus animus, & noſtra authoritas ſuffragetur. Quoniam licet de multis meliora indicata ſint, quòd ſcilicet doleant ſe deceptos, & damnata perfidia cum authoribus ſuis, gratiam noſtræ communionis expoſcant, quod nos adeò libenter accepimus, redditur: his hanc, quam deſiderãt, cõmunionẽ, quum promiſſa compleuerint, tamen quoſdam perſiſtere in ſua obduratione cognouimus, quos oportet diſtrictiùs cõprimi, ſi nequeunt benignitate ſanari. Ad quam rem noſtros poſt diem venerabilem dirigemus, qui tecum participato conſilio, ea quæ à nobis conſtituta fuerint, exequantur. Data Idibus Aprilis, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimaſecunda eiuſdem ad Martianum Auguſtum, in qua pro conſeruatione catholicæ fidei illi congratulatur.

*L*eo Epiſcopus Romanæ Eccleſiæ Martiano ſemper Auguſto.

QVamuis per Conſtantinopolitanos clericos ad pietatem veſtram antè reſcripſerim, ſumptis tamen clementiæ veſtræ literis, per virum illuſtrem præfectum vrbis filium meum Tatianum, magnam materiã gratulationis accepi, quia ſtudioſiſsimos vos Eccleſiaſticę pacis agnoui. Cui ſancto deſiderio, digna æquitate confertur, vt quem ſtatum eſſe cupitis religionis, eundem habeatis & regni. Nam inter principes Chriſtianos, ſpiritu Dei confirmante concordiam, gemina per totum mundum fiducia roboratur: quia profectus charitatis & fidei, vtrorumq; armorum potentiam inſuperabilẽ facit, vt propitiato per vnam confeſsionem Deo, ſimul & hæretica falſitas, & barbara deſtruatur hoſtilitas, glorioſiſsime Imperator. Aucta igitur per Imperialem amicitiam ſpe cœleſtis auxilij, confidentiùs pietatem veſtram pro ſacramento ſalutis humanę incitare præſumo, ne cuiuſquam procaci, impu-

impudentiq; verſutia quaſi de incerto, quid ſequẽdum ſit, ſinatis inquiri. Et quum ab Euangelica, apoſtolicaq; doctrina nec vno quidem verbo liceat diſsidere, aut aliter de ſcripturis diuinis ſapere, quàm beati apoſtoli & patres noſtri didicere atq; docuerũt, nunc demũ indiſciplinatæ moueantur, & impiæ quæſtiones, quas olim mox, vt eas per apta ſibi corda diabolus excitauit, per diſcipulos veritatis ſpiritus ſanctus extinxit. Nimis autem iniquum eſt, vt per paucorum inſipientiam ad coniecturas opinionum & ad carnalium diſputationum bella reuocemur, tanquam reparata diſceptatione tractandum ſit, vtrùm Eutyches impiè ſenſerit, & vtrùm impiè Dioſcorus iudicârit, qui in ſanctæ memoriæ Flauiani condemnatione ſe percuſſit, & ſimpliciores quoſque, vt in eãdem ruinam prouoluerentur, impegit, quorum multis iam (vt cognouimus) ad ſatisfactionis remedia conuerſis, & veniam de inconſtanti trepidatione poſcentibus, non cuiuſmodi ſit fides, tractandum eſt, ſed eorum precibus qualiter annuendum. Vnde pijſsimæ ſolicitudini veſtræ, quam de indicenda ſynodo habere dignamini, per legationem, quæ confeſtim ad clementiam veſtram, Deo annuente, perueniet, quicquid ad cauſæ vtilitatem arbitror pertinere, pleniùs atq; opportuniùs ſuggeretur. Data 9. Cal. Maij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimatertia eiuſdem ad Martianum Auguſtum, de directa vicis ſuæ legatione Conſtantinopolim, pro Chalcedonenſi Concilio faciendo.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

POpoſceram quidem à glorioſiſsima clemẽtia veſtra, vt ſynõdum, quam pro reparanda orientalis Eccleſiæ pace, à nobis etiam petitam, neceſſariam iudicaſtis, aliquantiſper differri ad tempus opportunius iuberetis, vt liberioribus ab omni perturbatione animis, hi quoq; Epiſcopi, quos hoſtilitatis metus detinet, conuenirent. Sed quia pio ſtudio humanis negocijs diuina præponitis, & rationabiliter ac religioſè regni veſtri viribus creditis profuturum, ſi nulla ſit in ſacerdotum ſenſibus diſſonantia, nulla ſit in Euangelij prædicatione diſcordia: ego etiam veſtris diſpoſitionibus non renitor, optans vt omnium cordibus catholica fides, quæ non poteſt, niſi vna eſſe, firmetur. A cuius integritate & Neſtorius anteà, & nunc Eutyches, diuerſis quidem callibus, ſed impietate non impari deuiarunt, abominandi prorſus in perſuaſionibus ſuis, quas contra ſyncerum veri luminis fontem, de cœnoſis lacubus diabolicæ falſitatis hauſerunt. Prior itaque ſinodus Epheſina Neſtorium cum dogmate ſuo meritò iuſteq; damnauit, & quiſquis in illo errore perſiſtit, ad nullius poteſt ſpem remedij peruenire. Sequens verò in prædicta ciuitate non poteſt vocari Concilium, quod in euerſionem fidei fuiſſe conſtat agitatũ, quodq; veſtra clementia amore veritatis, catholicis adſutura, aliud ſtatuendo caſſabit, glorioſiſsime Imperator. Vnde per ipſum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui regni veſtri eſt author & rector, obteſtor, & obſecro clementiam veſtram, vt in præſenti ſynodo fidem, quam beati patres noſtri, ab apoſtolis ſibi traditam prędicarunt, nõ patiamini, quaſi dubiam retractari, & quæ olim maiorum ſunt authorita- *Semel in Concilio definitã*

te damnata,rediuiuis non permittatis conatibus excitari.Illudq́; potiùs iu- *non in dubium reuocanda.*
beatis,vt antiquæ Nicenæ ſynodi conſtituta , remota hæreticorum interpretatione permaneant. Nec me quoque (vt voluit veſtra clementia) ab illo credatis abeſſe Concilio,cùm in his fratribus quos direxi, id eſt, Paſchaſino , & Lucentio Epiſcopis,Bonifacio & Baſilio presbyteris , ſed & in fratre meo Iuliano , quem eorum volui eſſe participem, etiam mea ſit æſtimanda præſentia.Quos auxiliante Chriſto,ita acturos eſſe confido, vt ea , quæ Domino noſtro placeant,decernentes,accedente pietatis veſtræ ſtudio conſulant,quod & paci proſit , * & religioni ſit cuſtodia veritatis. ** religionis, & cuſtodiæ ueritatis.*
Data ſexto Calendas Iunij,Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſima quarta eiuſdem ad Martianum Auguſtum, vbi inter cætera pro defenſione fidei Imperatori gratulatur.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

MVltam mihi fiduciam ſcribendi ad clementiam veſtram , & literæ veſtræ,quas veneranter accepi , & coepiſcopi mei reuertentes à Conſtantinopoli præbuerunt,non ſola adſertione verborum,ſed ipſis iam operum effectibus demonſtrantes,ad defenſionem catholicæ fidei diuinum in vobis vigere præſidium.Quo vtique non ſolùm Eccleſiæ ſtatus , ſed etiam veſtri robur munitur Imperij,vt meritò eius expectetis protectionem, cuius colitis veritatem,glorioſiſsime Imperator. Nam vt & fratris mei Anatolij citiùs manifeſtaretur integritas,& olim damnati erroris rediuiuus adſertor locũ in Chriſti Eccleſia non haberet,vt catholici Epiſcopi, quos nuper hæreticorum perſecutio deprauare non potuit,ab iniuſtis reuocarentur exilijs,vtque reliquijs beatæ memoriæ Flauiani digno honore ſuſceptis,impietatem ſuam condemnator eius agnoſceret, veſtræ virtutis titulus , veſtræ pietatis eſt fructus.Cui confido etiam aliarum inſignia accumulanda palmarum,vt ſicut Conſtantinopolitana Eccleſia,recepta Apoſtolicæ fidei libertate , lætatur,ita omnes regni veſtri prouincię emundatas ſe eſſe à diabolici dogmatis contagione glorientur.Vt ergo præcedentibus literis indicaui , fratres meos Lucentium Epiſcopum, & Baſilium presbyterum, qui ſolicitudinis meæ partes poſsint implere, direxi , fauori eos pietatis veſtræ in omnibus, quæ ſunt agenda,cõmendans.Nam cùm & fratris mei Anatolij ſcriptis , & noſtrorum ſermone cognouerim,multos de his,qui apud Epheſum Dioſcori factione compulſi,deteſtabilibus ſtatutis præbuere conſenſum , pœnitendo inconſtantiæ ſuæ veniam poſtulare , & communionem catholicã per ſatisfactionem correctionis expetere,non fuit talium negligenda conuerſio,qui non proprio ſenſu,ſed* impij præſumptoris impulſu in hęc incidiſſe noſcuntur,in qui bus liberum non habuere iudicium. ** improbi.* Ne itaq; vel reſipiſcentium deſideria mora longior fatigaret, vel incurioſa facilitas temerè aliquos & ſine diſcretione ſuſciperet, iniunctum eſt ab apoſtolica ſede directis,vt in conſortiũ ſuę deliberationis accito Conſtantinopolitanæ vrbis antiſtite,& peſtiletię cõtagia nõ admittãtur , & ſanitatis remedia nõ negetur.Quæ induſtria in omnibus,quę nequiter geſta ſunt, emendandis, cele-

celerem (iuuante Domino) conſequetur effectum, ſi reparationi pacis Eccleſiaſticæ opem ſuam veſtra pietas dignetur adiungere, vt vobis in terra regnantibus, & Dei regnum intra vos habere mereamini, & catholicam fidē nulla falſitas violet, nulla hæreſis inquietet, nec cuiquam liceat doctrinam Euangelicam deſerere, & ſacerdotali honore gaudere. Synodum verò fieri, vt meminit veſtra clementia, etiam ipſi popoſcimus. Sed ſacerdotes prouinciarum omnium congregari præſentis tēporis neceſsitas nulla ratione permittit, quoniam illæ prouinciç, de quibus maximè ſunt euocandi, inquietanto bello, ab Eccleſijs ſuis eos non patiuntur abſcedere. Vnde opportuniori tempori, propitiato Domino, cùm firmior fuerit reſtituta ſecuritas, iubeat veſtra clementia reſeruari. De qua re pleniùs inter cætera apud pietatem veſtram poterunt allegare, quos miſi. Data * quinto Idus Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule. *Cauſa deſignatur, prohibens celebrare Concilium.* * 7 Idus.

Epiſtola quadrageſimaquinta eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

Religioſam pietatis veſtræ ſolicitudinem, qua vniuerſo mundo, Deo inſpirante, conſulitis, crebrioribus alloquijs incitare præſumo, vt operum veſtrorum profectum neceſſaria perfectio ſubſequatur, ac ſicut de ſtatu Conſtantinopolitanę Eccleſię gratulamur, cuius & ſacerdos & populus catholicæ puritatis fidem iam tenere cognoſcitur, ita etiam aliorum concors nobiſcum ſit de verbi incarnatione confeſsio. Vnde quod facturum me alijs literis indicaueram, Lucenſem Epiſcopum, & Baſilium presbyterum fratres meos dirigere pręparaui, qui diſpoſitiones meas, fratris mei Anatolij deuotione ſociata, ſecundum eas, quas acceperunt regulas, exequantur. Sicut enim prædicti Epiſcopi ſcriptis, & clericorum eius ſuggeſtione patefactum eſt, multa ſunt, quę indulgentiùs ſunt curanda, multa quę iuſtiùs coercenda, vt in cauſa tantę perturbationis, nec diſtrictio nimis ſit aſpera, nec remiſſio parùm cauta, quum aliud ſatisfacientibus, aliud pertinacibus debeatur. Offertur ergo pietati veſtrę digna materia, quę placitam Domino curam ſancti cordis exerceat, & pręcedentium meritorum coronas etiam de pręſentis erroris abolitione multiplicet. Sicut enim Neſtoriana impietas, ita & Eutychiana blaſphemia ab omnium eſt catholicorum eliminanda conſortio. Quia tam impium eſt, conſubſtantialem & conſempiternam patri filij deitatem, etiam ex vtero virginis matris partu ęditā negare corporeo, quàm vnam in Dei filio poſt incarnationis ſacramentum affirmare naturam, vt ſcilicet aut humanitas eius refutetur aut deitas: cùm vnione vtriuſque eſſentię, nec altera ſit in alterutram verſa, nec adſumpta in aſſumente ſinita: ſed & verbi incommutabilitas, & carnis atque animæ veritas maneāt inſeparabiliter in vnitate perſonæ: quòd qui teſtificante lege, credentibus patriarchis, annuentibus prophetis, prædicante Euangelio, docentibus Apoſtolis, & toto mundo confitente non credunt, extra ſacramentum corporis Chriſti, extra vnitatem ſunt nominis Chriſtiani. Quorum ſicut ruinā dolemus, ita perfidiam deteſtamur. Vt autem circa talium perſonas ſyncerum ſeruetur vbique iudiciū, & aliud correctis & aliud pertinacibus repen-

datur,

datur, veſtra pietas noſtros, qui ab apoſtolica ſede ſunt miſsi, fouere dignetur, eorumq́ue omnes, quas iniunximus, adiuuet actiones, quò citiùs ac faciliùs, auxiliante Domino, quæ ad veſtram gloriam, & ad totius Eccleſiæ pacem proficiant, exequantur. De Eutyche autem totius ſcandali & prauitatis authore hoc clementia veſtrá præcipiat, vt ab eo loco, qui Conſtantinopolitanæ vrbi nimis vicinus eſt, longiùs transferatur, ne frequentioribus ſolatijs eorum, quos ad impietatem ſuam traxit, vtatur. Monaſterio quoque ipſius, cui pernitioſè indigneq́ue præſedit, catholicum abbatem iubete præponi, qui illam ſeruorum Dei congregationem & à prauo dogmate liberare, & inſtitutis veritatis poſsit imbuere. Data Idibus Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimaſexta eiuſdem ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, de his, qui hæreticorum erroribus metu, non uoluntate implicantur, ut per ſatisfactionem in Eccleſia ſuſcipiantur.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo in Domino ſalutem.

LIcet ſperem dilectionem tuam ad omne opus bonum eſſe deuotam, vt tamen efficacior tua fieri poſsit induſtria, neceſſarium & congruum fuit, fratres meos Lucentium Epiſcopum & Baſilium presbyterum (vt promiſimus) deſtinare, quibus tua dilectio ſocietur, vt nihil in his, quæ ad vniuerſalis Eccleſiæ ſtatum pertinent, aut dubiè agatur aut ſegniter, cùm reſidentibus vobis, quibus executionem noſtræ diſpoſitionis iniunximus, ea poſsint agi cuncta moderatione, vt nec beneuolentiæ partes, nec iuſtitiæ negligantur, ſed abſq; perſonarũ acceptione diuinum in omnibus iudiciũ cogitetur. Quod vt recta obſeruantia valeat cuſtodiri, catholicæ primitus fidei ſeruetur integritas, vt quia per omnia, anguſta & ardua via eſt, quæ ducit ad vitã, neq; in ſiniſtram, neq; ad dexteram ab eius tramite deuietur. Et quia Euangelica & Apoſtolica fides oẽs expugnat errores, & ab vno latere Neſtorium deijcit, ab alio Eutychen & participes eius elidit, hanc regulam mementote ſeruãdam, vt quicunque in illa ſynodo, quæ nomen ſynodi nec habere potuit, nec meretur, & in qua maleuolentiam ſuam Dioſcorus, imperitiam autem Iuuenalis oſtendit, dolent, vt dilectionis tuæ relatione comperimus, ſe metu victos, & terrore ſuperatos, ad conſenſum ſceleſtiſsimi iudicij potuiſſe compelli, & communionem catholicam obtinere deſiderant, ſatisfactioni eorum pax fraterna præſtetur, ita vt non dubijs profeſsionibus Eutychen cum ſuo dogmate, cumq́ue conſortibus ſuis anathematis execratione condemnent. De his autẽ, qui in hac cauſa grauiùs peccauere, & ob hoc ſuperiorem ſibi locum in eadem infelici ſynodo vendicarunt, vt humilium fratrum ſimplicitatem arrogantiæ ſuæ præiudicijs aggrauarent, ſi fortè reſipiſcunt, & à facti ſui defenſione ceſſantes, in condemnationem proprij conuertuntur erroris, horum ſi ſatisfactio talis accedit, quæ non refutanda videatur, maturioribus apoſtolicę ſedis conſilijs reſeruetur, vt exami-

Matt. 7

Epheſinã ſecundam intelligit, quæ prædicatoria dicitur.

examinatis omnibus atque perpenſis, de ipſis eorum * agnitionibus, quid conſtitui debeat, æſtimetur. Neque priùs in eccleſia, cui te Dominus voluit præſidere, cuiuſquam talium (vt ante iam ſcripſimus) nomen ad altare recitetur, quàm quid de eis conſtitui debeat, rerum proceſſus oſtendat. De commonitorio verò, à clericis dilectionis tuæ nobis oblato, neceſſarium non fuit epiſtolis quid videretur, inſerere, cùm ſufficeret legatis cuncta cõmitti, quorum ſermone ex omnibus diligẽtiùs inſtruêris. Annitere igitur, frater chariſsime, vt quæ Eccleſię Dei congruũt, fideliter & efficaciter cũ his fratribus, quos tantæ rei idoneos authores elegimus, exequaris, præſertim cùm & ipſa vos cauſæ ratio, ſpesq́; diuinæ auxilij cohortentur, & clementiſsimorũ principum tam ſancta ſit, tam religioſa deuotio, vt in eis nõ ſolùm Chriſtianũ, ſed etiam ſacerdotalem experiamur affectum. Qui vtiq; pro ea pietate, quã ſe Dei famulos eſſe gloriãtur, oẽs ſuggeſtiones veſtras fidei catholicæ profuturas, dignanter accipiẽt, vt ipſorum quoq; ope & pax Chriſtiana reparari, & error impius poſsit aboleri. Ac ſi de aliquibus ampliùs fuerit deliberandum, celeriter ad nos relatio dirigatur, vt pertractata qualitate cauſarum, noſtra quid obſeruari debeat, ſolicitudo conſtituat. Data * quinto Idus Iunij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

* actionibus,

* ſexto

Epiſtola quadrageſimaſeptima eiuſdem ad ſynodum Chalcedonenſem, vbi hortatur per legatos ſuos Dei ſacerdotes, vt ſecundum ſcripturas cuncta diſponerent.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ ſanctæ ſynodo apud Chalcedonam conſtitutæ.

OPtaueram quidem dilectiſsimi pro noſtri charitate collegij, omnes Domini ſacerdotes in vna catholicæ fidei deuotione perſiſtere, nec quenquam gratia aut formidine poteſtatum ſecularium deprauari, vt à via veritatis abſcederet. Sed quia multa ſæpe, quæ pœnitudinem poſsint generare, proueniunt, & ſuperat culpas delinquentiũ miſericordia Dei, atq; ideo ſuſpeditur vltio, vt poſsit locum habere correctio, amplectendum eſt clementiſsimi principis plenum religione conſilium, quo ſanctam fraternitatem veſtram ad deſtruendas inſidias diaboli, & ad reformandã Eccleſiaſticã pacem voluit conuenire, beatiſsimi Petri iure atq; honore ſeruato, adeò vt nos quoq; ſuis ad hoc literis inuitaret, vt venerabili ſynodo noſtram præſentiã præberemus: quod quidem nec neceſsitas temporis, nec vlla conſuetudo poterat permittere. Tamen in his fratribus Paſchaſino & Lucentio epiſcopis, Bonifacio & Baſilio presbyteris, qui ab apoſtolica ſede directi ſunt, me ſynodo veſtra fraternitas exiſtimet præſidere, nec ſeiunctam à vobis præſentiam meam confidat, qui nunc in vicarijs meis adſum; & iamdudum fidei catholicæ prædicatione nõ deſum, vt qui nõ poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſsitis dubitare, quid cupiamus. Vnde fratres chariſsimi, reiecta penitus audacia diſputandi contra fidem diuinitus inſpiratam, vana errantium infidelitas cõquieſcat, nec liceat defendi, quod non liceat cre-

Romanus pontifex præſidet œcumenicis Concilijs.

di,cùm ſecundum Euangelicas authoritates,ſecundum propheticas voces, apoſtolicamq; doctrinã pleniſsimè & luculentiſsimè per literas,quas ad beatę memoriæ Flauianum Epiſcopum miſimus,fuerit declaratum, quæ ſit de ſacramento incarnationis Domini noſtri Ieſu Chriſti pia & ſyncera confeſſio. Quia verò non ignoramus, per prauas æmulationes, multarum Eccleſiarum ſtatum fuiſſe turbatum,plurimosq; Epiſcopos,qui hęreſim non receperint,ſedibus ſuis pulſos,& in exilia deportatos,atq; in locum ſuperſtitum alios ſubſtitutos,vulneribus his primitus adhibeatur medicina iuſtitiæ,nec quiſquam ita careat proprijs, vt alter vtatur alienis,cùm ſi (vt cupimus) errorem omnes relinquunt, nemini quidem perire honor debeat, ſed illis,qui pro fide laborauerunt, cum omni priuilegio oporteat ius proprium reformari.Prioris autem Epheſinæ ſynodi, cui ſanctæ memoriæ Cyrillus epiſcopus tunc præſedit,in Neſtorium ſpecialiter ſtatuta permaneat, ne tunc damnata impietas,ideo ſibi in aliquo blandiatur,quia Eutyches iuſta execratione percellitur.Puritas enim fidei atq; doctrinæ,quam eodem, quo ſancti patres noſtri,ſpiritu prædicamus, & Neſtorianam,& Eutychianam, cum ſuis authoribus condemnat pariter & perſequitur prauitatem. Data quinto Cal.Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimaoctaua eiuſdem ad Anatolium Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Anatolio confratri.

AD declinandam erroris maculam,qua nonnullos aut Neſtoriana impietas,aut Eutychiana labefactauit inſania, laudabilem curam filij noſtri Baſilius & Ioannes presbyteri ſuæ æſtimationis habuerunt, vt inter pugnantia dogmata falſitatis,vera catholicæ fidei pace gauderet. Siquidem longinquo peregrinationis labore ſuſcepto,ſenſum cordis ſui in apoſtolica ſede patefecere, damnantes vtramq; hæreſim,quarum ſuprà fecimus mentionem,& de incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti non aliud recipientes, quàm quod inſtruente ſancto ſpiritu,& didicimus,& docemus.Per hos ergo,frater chariſsime,cum teſtimonio noſtro ad propria reuertẽtes, dilectioni tuæ noſtra ſcripta direximus,fidenter orantes,vt qui gratia apoſtolicæ communionis ornantur,etiã tuo fauore per omnia ſe gaudeant adiuuari. Data xiij. Calend.Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quadrageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano ſemper Auguſto.

CRedebamus clementiam veſtram id deſiderio noſtro poſſe præſtare,vt præſenti neceſsitate reſpecta, differri ad opportunius tempus ſacerdotalẽ ſynodum iuberetis, vt vocatis de cunctis prouincijs ſacerdotibus, verè poſſet eſſe vniuerſale Concilium. Sed quia vos amore catholicæ fidei congregationem nunc fieri voluiſtis,ne deuoto obuiare viderer arbitrio,fratrem & coepiſcopum meum Paſchaſinum de ea prouincia, quæ videtur

eſſe ſecurior, euocatum, qui vicem præſentiæ meę poſsit implere, direxi, Bonifacio fratre noſtro & compresbytero ſociato, & his, quos antea miſeramus, adiunctis, conſortem illis fratrem quoque meum Iulianum addentes epiſcopum. Quos ea moderatione vniuerſa, Domino auxiliante, credimus eſſe geſturos, vt quæcunq; in querelam perturbationemq́; venerunt, ad vnitatem pacis & fidei, compreſſa omni diſſenſione, reuocentur, nec vllum in aliquorum cordibus ſacerdotum, vel Neſtorianę, vel Eutychianæ impietatis veſtigium relinquatur: quoniam catholica fides, quam inſtruente nos ſpiritu Dei, per ſanctos patres à beatis apoſtolis didicimus & docemus, neutrum ſubrepere permittet errorem. Si quid ergo morborum, ſi quid eſt vulnerum, quod ſyncera poſsit correctione curari, vt ad veram ſanitatem reuocetur, optamus. Quæ nūc vtiq; non erant dubia, nęc cuiuſquam ſimplicitati deinceps nocitura, ſi nullis ſe excuſationibus voluerit obumbrare, cùm abſolutionē peccati nō obtineat niſi vera confeſsio. Quia verò quidā de fratribus (quod ſine dolore non dicimus) contra turbines falſitatis nō valuere catholicam tenere conſtantiam, prædictum fratrem & coepiſcopū meum vice mea ſynodo conuenit præſidere. Certus ſum enim quòd abſq; odio & gratia ibidem ab his, quibus hoc commiſimus, laboretur, vt cum ſolius hæreticæ impietatis excidio, in omnibus eccleſijs Dei veritas regnet & charitas. Data 6. Cal. Iulij, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſima eiuſdem ad eundem Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

SAnctum clementiæ veſtræ ſtudium, quo ad reparationem pacis Eccleſiaſticę ſynodum habere voluiſtis, adeò libenter accepi, vt quamuis eam fieri intra Italiā popoſciſſem, & aptiùs expectari tempus optaſſem, quò ſcilicet plurimi poſſent epiſcopi etiam de longinquis prouincijs euocari, mox tamen, vt mihi pietatis veſtræ ſcripta ſunt tradita, & Bonifacium de compresbyteris meis ab vrbe direxerim, & de epiſcopis fratrem meum Paſchaſinum de Sicilia fecerim nauigare, qui vicem meam ſufficienter implerent, datis per eoſdem epiſtolis ad eos, qui legationem antè ſuſceperant, vt ipſi quoq; prædictis ad implendas partes meæ præſentiæ iungerentur. Vnde quamuis nimis arctus dies ſynodo fuerit conſtitutus, ſpero tamen adfuturum omnipotentis auxilium, quò omnes valeant ad præfinitum tempus occurrere, & vnanimiter cum ſanctæ fraternitatis aſſenſu, quæ vniuerſali Eccleſiæ congruant, definire. Compreſſa enim vel remota inquietudine ac prauitatē paucorum, facilè firmabitur probanda concordia, ſi in eam fidem, quam Euangelicis & apoſtolicis prædicationibus declaratam, per antiquos patres noſtros accepimus & tenemus, omnium corda concurrant, nulla penitùs diſputatione cuiuſquam retractationis admiſſa, ne per vanam, fallacemq́; verſutiam, aut infirma videantur, aut dubia, quæ in ipſo lapide angulari CHRISTO fundata ſunt, & ſine fine mãſura: hoc nobis indeſinenter orantibus, vt à ſacramento ſingularis fidei nemo inueniatur alienus, ſed

Semel definita non ſunt in dubium vocāda.

damna-

damnata impietate hæreſeos,nullum de perditione cuiuſquam catholica Eccleſia ſentiat detrimentum. Quod autem pietatem veſtram de his,per quos meas miſi epiſtolas obſecraui,nunc quoq; ſimili fiducia precor,vt vice mea acturos,commendatos per omnia habere dignemini, quò faciliùs ac diligentiùs, quæ optimo fidei veſtræ ordinata ſunt ſtudio, ſalubri impleantur effectu. Data decimoquarto Calendas Auguſti, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimaprima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam per Theoſticum Magiſtrianum.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

Religioſam clementiæ veſtrę ſolicitudinem,quam catholicæ fidei indeſinenter impéditis,per omnia recognoſco, & Deo gratias ago,quòd tantam vniuerſalis Eccleſiæ curam habere vos video,vt quod iuſtitiæ & beneuolentiæ congruere arbitror,confidenter inſinuem,quò celeriùs,quæ,propitio Chriſto,pietatis veſtræ ſtudio irrepræhenſibiliter hactenus geſta ſunt,ad gratulandum perducantur effectum. Quòd ergo ſynodum Chalcedonenſem haberi cleme̅tia veſtra præcepit,cùm à me vt in Italia haberetur, manſuetudo veſtra retineat poſtulatum,vt omnes noſtrarum partium conuocati antiſtites ſi ſecuritas temporis ſuppeteret,conuenirent,adeò tamen non aſpernanter accepi,vt binos de coepiſcopis meis & compresbyteris ordinarem, qui vicem meam implere ſufficerent,etiam datis ad venerabilem ſynodu̅ congruentibus ſcriptis,quibus fraternitas aduocata cognoſceret,quam forma̅ ſeruare in hac diiudicatione deberet,ne vlla temeritas aut fidei regulis, aut canonum ſtatutis,aut benignitatis remedijs obuiaret, Sicut enim à principio huius cauſæ frequentiſsimè ſcripſi,hâc inter diſcordes ſenſus & carnales æmulationes moderatione̅ volui cuſtodiri, vt integritati quidem fidei nihil euelli,nihil liceret apponi:ad vnitatem verò,pacemq; redeuntibus, remedium veniæ præſtaretur. Quia tunc operum diaboli potentiæ deſtruuntur,quum ad Dei & proximi dilectionem hominum corda reuoca̅tur. Sed quàm contraria tunc his monitis atq; obſecrationibus meis acta ſint, multum eſt explicare,nec opus eſt epiſtolari pagina co̅præhendi, quod in illo Epheſino non iudicio,ſed latrocinio potuit perpetrari. Ibi primates ſynodi,nec reſiſtentibus ſibi fratribus,nec co̅ſentientibus pepercerunt, cùm ad infringendam catholicam fidem & ad execrabilem hæreſim robora̅dam, alios priuilegio honoris exuerint,alios conſortio impietatis infecerint,ſæuiores profectò in eos,quos perſuadendo ab innocentia ſeparabant,quàm in illos,quos beatos confeſſores perſeque̅do faciebant. Veruntamen quia tales ſibi maximè ſua iniquitate nocuerunt,& maioribus vulneribus diligе̅tior eſt adhibenda medicina,nullis vnquam epiſtolis definiui etiam talibus,ſi reſipiſcerent,veniam denegandam. Et quamuis incomparabiliter inimiciſsimam Chriſtianæ religioni hæreſim deteſtemur,ipſos tamen,ſi corrigantur,& digna ſe ſatisfactione purifice̅t,ab ineffabili miſericordia Dei non iudicamus alienos,ſed potiùs cum gementibus gemimus, & cum flenti-

tibus flemus, & ſic vtimur iuſtitia commotionis, vt non amittamus remedia charitatis. Quod, ſicut pietas veſtra cognoſcit, non verbis ſolis promittitur, ſed etiam factis docetur. Siquidem penè omnes, qui in conſenſum præſidentium aut traducti fuerant, aut coacti, reſcindendo quod ſtatutum fuerat ab illis, & condemnando quod ſcripſerant, perpetuam culpæ abolitionem, & apoſtolicæ pacis gratiam ſunt adepti. Si ergo clementia veſtra propoſitum noſtrũ cõſiderare dignetur, probabit me eo cõſilio cũcta geſsiſſe, vt ſine cuiuſquam animæ detrimento, hæreſeos tantùm obtineretur extinctio, & ob hoc circa authores ſæuiſsimorum turbinum, quiddam conſuetudinis minuiſſe, vt ad indulgentiam poſtulandam compunctione aliqua poſsit eorum tarditas excitari. Qui etſi poſt illud iudicium ſuum tam impium, quàm iniuſtum non ſunt catholicæ fraternitati ita honorabiles, vt fuerunt, ſuas tamen adhuc obtinẽt ſedes, & epiſcopatus ſui honore potiuntur, aut per veram & neceſſariam ſatisfactionem pacem Eccleſiæ recepturi, aut ſi hæreſim (quod abſit) tuebuntur, profeſsionis ſuæ merito iudicandi. Data 13. Calend. Auguſti, Adelphio viro clariſsimo conſule.

Epiſtola Rauennij, aliorumq́; Epiſcoporum Gallorum, ad Leonem Papam, fidei eius, quam ad Orientem direxit, laudes dicentium.

Domino verè ſancto, meritò in Chriſto beatiſsimo, & Apoſtolico honore venerando Papæ Leoni, Rauennius, Ruſticus, Venerius, Conſtantinus, Maximus, Armentarius, Florus, Sauinus, Valerianus, Conſtantius, Neſtarius, Maximus, Aſclepius, item Maximus, Vrſus, Ingenulus, Iuſtus, Valerianus, Superuentus, Criſaphius, Fonteius, Petronius, Hydacius, Etherius, Eulalius, Eutychius, Fraternus, Venturus, Eugenius, Hilarius, Verus, Amandus, Gerontius, Proculeianus, Iulianus, Helladius, Armentarius, Honoratus, Hepartius, Amenius, Dynamius, Maximinus, Hyrnantius & Palladius.

PErlata ad nos epiſtola beatitudinis veſtræ, quam ad Orientem pro catholicæ fidei adſertione miſiſtis, optaſſemus & ſtatim apoſtolatui veſtro pro tam immenſo munere gratiarũ actionem referre, niſi nobis difficultatem, qua in vnum celeriter non potuimus conuenire, vel ſpacia, quibus à nobis diſpalati ſumus, longa terrarum, vel aurarum, quæ in regionibus noſtris prę ter conſuetudinem fuit, intemperies, attuliſſet. Det ergo apoſtolatus veſter noſtræ veniam tarditati, quæ non de ocio aut diſsimulatione, ſed de certa neceſsitate deſcendit, quæq́; à nobis, ètſi celeritatis gratiam abſtulit, exultandi tamen materiam auferre non potuit. Exultauimus itaque Chriſto propitio lectis beatitudinis veſtræ literis, & omni inſtructione patefacta, omnes intra Gallias conſtitutos, exultare mox fecimus, dolentes pariter pro his vobiſcum, qui catholicę fidei lumine derelicto, errorum

Epiſtola Epiſcoporum Gallicorũ egregia.

tenebras inciderunt. Quæ apoſtolatus veſtri ſcripta,ita vt ſymbolum fidei, quiſquis redemptionis ſacramenta non negligit, tabulis cordis adſcripſit, & tenaci,quò ad confundēdos hæreticorū errores paratior ſit, memoriæ commendauit.Multi itaq; in ea gaudentes pariter,& exultantes, recognouerunt fidei ſuæ ſenſum,& ita ſe ſemper ex traditione paterna tenuiſſe, vt veſter apoſtolatus expoſuit,iure lætantur.Nonnulli ſolicitiores facti,beatitudinis veſtræ admonitione percepta,modis omnibus ſe gratulātur inſtructos,datamq; ſibi occaſionem gaudent, qua liberè ac fiducialiter, ſuffragante etiam apoſtolicæ ſedis authoritate,eloquātur,& adferat vnuſquiſq; quod credit.Quis autem apoſtolatui veſtro pro hoc tanto munere,* quod non ſolùm Gallias,ſed totum mundū, velut quibuſdā precioſiſsimis gemmis ornauit,dignas æſtimet gratias poſſe perſolui? Doctrinæ poſt Deum veſtræ debet fidelis,vt conſtanter teneat,quod credebat: debet etiam infidelis, vt à perfidia ſua,agnita veritate diſcedat, & apoſtolicæ inſtitutionis luce pfuſus,erroris ſui tenebras derelinquat, magiſq; ſequatur & credat, quod per os veſtrū Dn̄s noſter Ieſus Chriſtus de ſacramento incarnationis ſuæ docet,quàm id teneat,quod diabolus humanæ ſalutis & veritatis inimicus inſtillat.Optaſſemus etiā ad filiū veſtrū,glorioſiſsimū ac fideliſsimū principē ſuper eandē cauſam literas dare,quibus congratulantes fidei ipſius,humilitatis quoq; noſtræ ſolicitudinem, qua vos in Chriſto ſequimur, proderemus,niſi ad nos de Orientalibus partibus nūcio perlato,fieri hoc, minimè neceſſariū putaremus.Meritis aūt apoſtolatus veſtri piusDominus præſtitit,vt hæreſim,iā diu occultè nutritā, veſtris temporibus proderet. Ad laudem em̄ ſolicitudinis veſtrę pertinet,quòd malorū error latêre non potuit:ad glorioſæ fidei ædificationē redundat,quòd praua perſuaſio participes aut non inuenit,aut inuētos amiſit.Reſpiciat itaq; cōſeruando apoſtolatū veſtrū miſericors Dominus Eccleſiā ſuam,toto orbe diffuſam.Vobis enim ita inuigilantibus,& hi qui curam animæ ſuæ gerunt, ſolicitiores in fide rédduntur: & hi, qui paulò deſides ſunt,tanto ad ſolicitudinem accenduntur exemplo.Quod nos ante oculos ſemper habentes,non deſinemus Deo ac Domino noſtro gratias agere,& pariter ſupplicare, gratulantes quòd tantæ ſanctitatis, tantæ fidei,tantæq; doctrinæ apoſtolicæ ſedi, vnde religionis noſtræ,propitio Chriſto,fons & origo manauit, antiſtitē dederit,petentes etiam,vt datum conceſſumq; munus pontificij veſtri, longiſsima ad ædificationem Eccleſiarum ſuarū ætate cuſtodiat. Nos autem etſi impares meritis,pari tamen fide,ſi quid(quod abſit)contra Eccleſiam catholicam prophana infeſtatione tentetur,parati ſumus,confortante Domino,cum beatitudine veſtra pro veritate fidei animas noſtras ponere, & vitam hanc authori ſalutis noſtræ,& largitori æternitatis impendere.Et alia manu: Ora pro me,Domine beatiſsime, merito & Apoſtolico honore venerande Papa.Ruſticus Epiſcopus: Apoſtolatum veſtrū in Domino venerans ſaluto,& vt digneris pro me orare, ſupplex rogo. Venereus, te Dominum in Chriſto meum,reuerendiſsime ſaluto, & vt digneris pro me orare, ſupplex rogo.Conſtantinus epiſcopus beatitudinem veſtram ſaluto.Similiter & omnes epiſcopi ſupraſcripti ſalutauerunt.

*quo

Epiſtola quinquageſimaſecunda eiuſdem ad omnes Epiſcopos Galliarum de damnatione hæreticorum.

Leo

Leo Romanæ vrbis Epiſcopus Rauennio, Ruſtico, Venerio, Conſtantino, Maximo, Armentario, Floro, Sauino, Valeriano, Conſtantio, Aſclepio, Nectario, Maximo, Vrſo, Ingenulo, Iuſto, Valeriano, Superuento, Criſaphio, Fonteio, Petronio, Hydacio, Etherio, Eulalio, Eutychio, Fraterno, Venturo, Eugenio, Hilario, Vero, Amando, Gerontio, Proculiano, Iuliano, Helladio, Armentario, Honorato, Hepartio, Amenio, Dynamio, Maximino, Hymantio & Palladio Epiſcopis per Gallias conſtitutis.

OPtaſſemus quidem fraternitatis veſtrę literas eo tẽpore, quo promiſeratis, accipere, vt profecturis ad Oriẽtem fratribus noſtris, quos ad ſanctam ſynodum vice noſtra pro catholicę fidei defenſione direximus, etiam veſtrę ſententiæ profeſsio iungeretur. Sed cum multa obſtacula inopinatã nobis intulerint tarditatem, quamlibet ſeras, & diu expectatas epiſtolas per fratrem & coepiſcopum noſtrum Ingenulum gratanter accepimus: eaſq; cum gaudio recenſentes, probauimus, ſicut confidebamus, eruditione ſpiritus ſancti cœleſtem in vobis vigere doctrinam, quam in Orientalibus eccleſijs verſutia hoſtis antiqui, per eos, quos ſequaces ſuos reperit, falſitaſque fatigare conata eſt, cùm catholica fides, quæ nulla ſui eſt parte mutabilis, per ipſas aduerſantium exercitationes & validior efficiatur ſemper & clarior, operante hæc gratia Dei, vt ſi qui fortè ad hæc ſubtilia inimici iacula declinanda, minùs erant inſtructi, minuſque ſoliciti, perceptis veritatis armis, fierent contra impiorum mendacia fortiores. Quòd ergo, ſicut cauſa poſcebat, fiduciam noſtram, quam de vobis habemus in Domino, fideliter atque obedienter auxiſtis, multa exultatione gaudemus. Et meritò nos cognoſcimus fratribus & coepiſcopis noſtris Orientalibus intimaſſe, quòd ſecundum Euangelicam & Apoſtolicam traditionem de incarnatione Domini noſtri Ieſu Chriſti, vna eſſet omnium noſtrum, & indiſcreta confeſsio, neque vllis eorum diſputationibus detineri, vt aliter aliquid de ſummi & ſalutiferi ſacramenti veritate ſapiamus, quàm & ex prædicatione ſanctorum patrum, & ex authoritate incõmutabilis ſymboli didicimus & docemus, damnatis ab vniuerſali Eccleſia, & nunc Eutyche, & antea Neſtorio. Quorum ſi quis non ferendis impietatibus inhærere delegerit, ipſe ſe à corpore Chriſtianæ vnitatis abſcidit. Non enim vltrà iam cuiquã excuſationis refugiũ de ignorantia & inſcientia, vel de intelligentiæ difficultate cõceditur, cũ *hoc ipſo ſexcentorum ferè fratrum, coepiſcoporumq; noſtrorũ ſynodus congregata, nullam artem ratiocinandi, nullum eloquium differendi contra fundamẽtum fidei *inſpirare permiſerit: quoniã adnitentibus per auxilium gratiæ Dei fratribus, vicarijs noſtris, quorũ pleniſsima extitit in omni actione deuotio, non ſolùm ſacerdotibus Chriſti, ſed etiam principibus & poteſtatibus Chriſtianis, cunctiſq; clericis, plebibus, ordinibus, plenè atque euidenter apparuit, hanc eſſe verè apoſtolicam fidem, ex diuinæ pietatis fonte manantem, quam ſynceram, & ab omni fęce totius erroris alienam, ſicut accepimus, prædicamus, & vniuerſo iam mundo conſentiente defendimus, extinctis toto orbe dogmatibus, quæ vel præcedens hæreticus

Anno Chriſti, 454. qui fuit annus pontificatus S. Leonis 13. fuit ſcripta hæc epiſtola & 3. ſequentes.

**fortè legendũ hæc ipſa*

**inſpiratã*

ticus auſus eſt inferre vel ſubſequens, diſsimili quidem commento, ſed impietate compari. Nam ſicut Neſtorius non eſt toleratus, affirmans beatam Mariá hominis tantummodo fuiſſe genitricem, qui poſtmodum ſit à verbo deitatis ſuſceptus, duabus ſcilicet naturis & perſonis diſtinctis, vt neq; ipſe eſſet filius hominis, qui filius Dei, neq; vnus Chriſtus in vtraq; natura, ſed alter ſempiternus ex patre, alter temporalis ex matre, cùm euangelica au-
Ioann. 1. thoritas ita verbum prædicet carnem factum, vt non duos Chriſtos, nec duos filios, ſed in vno Domino Ieſu Chriſto, & Dei, & hominis nobis inſinuet veritatem, vt vtriuſq; ſubſtantiæ, id eſt, ſaluantis atq; ſaluatæ, nec proprietas poſsit confundi, nec perſona geminari. Sicut ergo Neſtorius in ſuo dogmate execrabilis, ſic & Eutyches, damnatum olim ſectatus errorem, alia prophanitate blaſphemãs, à catholicæ ſoliditatis compage reſecatus eſt: quia indoctis quibuſdam nimiumq; ſimplicibus perſuadere tentauit, quòd verbum Dei ita caro ſit factum, vt veram carnem de ventre virginis non ſumpſerit, nec noſtri illum generis corpus habuiſſe, ſed diuinitatis eius & carnis vnam eſſe naturam, vt vnum Dominum noſtrum Ieſum, & falſum hominem, & Deum diceret eſſe paſsibilem. Quod nec pietas fidei, nec ratio recipit ſacramenti, vt aut in ſua natura paſsibilis fuerit deitas, aut in ſuſceptione humana mentita ſit veritas. Quæ diabolicorum ſenſuum prodigioſa cómenta, ſancta nunc ſynodus (humilitatis noſtræ ſcriptis, authoritate Domini mei beatiſsimi Petri Apoſtoli & merito roboratis, religioſa vnanimitate conſentiens) abominando, ab Eccleſia Dei amputauit Dioſcorum quoq; Alexandrinum, in ſua impietate manentem, ne illa Eccleſia quæ inter ipſa Euangelij principia beatum Marcum beatiſsimi Petri Apoſtoli diſcipulum, in omnibus vtiq; doctrinis, ſui doctoris magiſterio conſonantem habuit fundatorem, quæq; poſtea recentioribus à noſtra ætate temporibus Athanaſium, Theophilum, & proximè Cyrillum probatiſsimos præſules habuit, indignam captiuitatem ſub hæretici dominatione pateretur. Vnde ſecundum magnam miſericordiá Dei, vniuerſos diaboli conatus, quibus Eccleſiam Domini conturbare molitus eſt, noueritis eſſe deſtructos. Reddite igitur Deo gratias, fratres chariſsimi, & dignam gratiarũ actionem, & oret nobiſcum veſtra dilectio, vt fratres noſtros, quos expectatio noſtra deſiderat, incolumes quàm primùm rediſſe lætemur, & de omnibus, quæ Domino adiuuante ſunt geſta, plenius vos poſsimus inſtruere. Nam fratrem Ingenulum nolumus hac expectatione tardari, cùm ob hoc ipſum properantiùs remeare debuerit, ne diutiùs vobis eſſet incognita omnium materia gaudiorum, quæ volumus per curam dilectionis veſtræ etiam ad fratres noſtros Hiſpaniæ epiſcopos peruenire, vt quod Deus operatus eſt, nulli eſſe poſsit incognitum. Data Calendis Februarij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Euſebij Mediolanenſis Epiſcopi epiſtola, ad Leonem Papam, per quam fidei eius, quam ad Orientem direxerat aſſertioni cum alijs epiſcopis conſentientibus ſubſcripſit.

Domino ſancto & beatiſsimo patri Leoni Euſebius Mediolanenſis Epiſcopus.

Reuer-

REuerſis, Domino annuente, fratribus noſtris, quos ad Orientem fidei cauſa ſolicitè prouida beatitudo veſtra direxerat, decurſiſq; literis, quas per eos tua ſanctitas deſtinauit, omni exultatione in Chriſto releuatus ſum, quòd effectum commiſſæ ſibi legationis eoſdē reportaſſe veſtra pagina deſignauit. Nec miru, quòd Dominus noſter Ieſus Chriſtus catholicæ fidei, quam tenemus, maieſtatis ſuæ gratiam, cuſtodiamq; præſtiterit, quādo vos veros cultus ſui aſſertores, in apoſtoli ſui ſede præſules collocauit, q & recta ſentire de incarnationis dominicæ ſacramento, & eadem poteſtis rectè cuſtodire. Admonitis ergo fratribus & coepiſcopis meis, habitoq; cōuentu, veſtrarum formam tenuimus literarum. Nam recenſens epiſtolam beatitudinis veſtræ, in ſacerdotum Domini concilio, quam ſanctus frater, & coepiſcopus noſter Abundantius, & compresbyter meus Senator detulerant, agnitaque eorum narratione, ſicut ſcripta veſtra ſignauerant, rerum geſtarum ordine continuo requiſita eſt, recitataq; epiſtola, quā fidei aſſertione plenè digeſtam, ad Orientem dudum ſanctitas veſtra tranſmiſerat, quæ ad nos, ex veſtra admonitiōe, ſancto fratre & coepiſcopo noſtro Cyriaco mutuante peruenit, claruit eam plenam fidei ſimplicitate fulgere, prophetarum etiam adſertionibus, Euangelicis authoritatibus, & apoſtolicæ doctrinæ teſtimonijs, nitore quodam lucis ad veritatis ſplendorem radiare, omnibusq; ſenſibus conuenire, quos beatus Ambroſius, de incarnationis dominicę myſterio, ſuis libris ſancto ſpiritu excitatus inſeruit. Et quia omnia maiorum fidei, nobis antiquitus traditæ, tota puritate conueniunt, domine ſancte & beatiſsime pater, placuit omnib⁹, quorum ſubſcriptio ſubter annexa nomina poterit declarare, vt eos, q impiè de incarnationis dñicæ ſacramēto ſentiunt, quāuis intellectus ſui prauitate, à catholicæ fidei veritate recedentes, ſeipſos dignos abiectione fecerint, ſuo etiā conſenſu, authoritatis veſtræ præcedente ſententia, damnatione cōgrua perſequendos. Literarum ergo veſtrarum formam ſecuti, modum præſcriptæ ordinationis nos ſeruaſſe, his per fratrem & coepiſcopū meū Cyriacum miſsis oſtendimus, ſupereſſe vt, annuente Domino, perpetuè retinentes, hoc futuris memorabile ſeculis relinquatis, vt ab hoc tempore pręſenti, extincta impię ſectæ contumacia videatur, vt nouis purgationibus in ęternū proſtrata ſuccumberet. Et alia manu: Incolumem beatitudinem tuam ſumma diuinitas adornet atq; cuſtodiat, domine ſancte & beatiſsime pater.

Euſebius Epiſcopus Eccleſiæ Mediolanenſis in omnia ſupradicta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Fauentius Epiſcopus Rhegienſis Eccleſiæ, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Maioranus Epiſcopus Eccleſiæ Placentinæ in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Cyprianus Epiſcopus Eccleſiæ Brixillenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Terdonēſis Ego Quintinus Epiſcopus Eccleſiæ * Dertonenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Criſpinus Epiſcopus Eccleſiæ Ticinēſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Maximus Epiſcopus Eccleſiæ Taurinatis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Floreius presbyter, iuſſus à præſente ſancto Eulogio Epiſcopo meo Eccleſiæ Sporiēſis, quia ipſe propter infirmitatem ſubſcribere non potuit, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicēs his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunr.

Gerardus *Euthaſio* Ego * Gradus presbyter directus ab Epiſcopo * Euſtaſio Eccleſiæ Auguſtanæ, vice ipſius in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Cyriacus Epiſcopus Eccleſiæ Laudenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Rhetiæ Ego Abundantius Epiſcopus Eccleſiæ Comenſis in omnia ſupraſcripta pro me ac pro abſente ſancto fratre meo Aſimone Epiſcopo Eccleſiæ Curienſis, primæ * Reaticæ ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Paſchaſius Epiſcopus Genuenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Paſtor Epiſcopus Eccleſiæ Aſtenſis, in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Simplicius Epiſcopus Eccleſiæ Nouarienſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Ioannes Epiſcopus Eccleſiæ Cremonenſis in omnia ſupraſcripta, conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Octauianus Epiſcopus Eccleſiæ Brixianæ in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicę ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Iuſtianus Epiſcopus Eccleſiæ Vercellenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Quintius Epiſcopus Eccleſiæ Albingaunenſis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Ego Prętantius Epiſcopus Eccleſię Bergomatis in omnia ſupraſcripta conſenſi & ſubſcripſi, anathema dicens his, qui de incarnationis dominicæ ſacramento impia ſenſerunt.

Epiſtola quinquageſimatertia eiuſdem ad Anatolium Conſtantinopolitanum Epiſcopum, ubi in primis eum de fide in Chalcedonenſi Concilio laudat: deinde arguit, quòd contra Nicenam ſynodum Alexandrinam atq; Antiochenam Eccleſias ſibi ſubdere voluiſſet.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

MAnifeſtato, ſicut optauimus, per gratiam Dei lumine Euangelicę veritatis, & ab vniuerſali Eccleſia pernitioſiſsimi erroris nocte depulſa, ineffabiliter gaudemus in Domino, quòd credităę nobis diſpenſationis labor ad deſideratum peruenit effectum, ſicut etiam epiſtolæ tuę textus eloquitur, vt ſecundum apoſtolicam doctrinã, idipſum dicamus oẽs, & non ſint in nobis ſchiſmata. Simus autem perfecti in eodem ſenſu & in eadem ſententia. 1. Corin. 1. In cuius operis deuotione gratulamur dilectionem tuam eſſe conſortem, vt & corrigendis tua prodeſſet induſtria, & ab omni te deuiantium participatione & factione purgares. Deceſſore enim tuo beatæ memoriæ Flauiano, propter defenſionem catholicę veritatis eiecto, non immeritò credebatur, quòd ordinatores tui, contra ſanctorum canonum conſtituta, viderentur ſui ſimilem conſecraſſe. Sed adfuit miſericordia Dei, in hoc te dirigẽs atq; confirmãs, vt malis principijs benè vtereris, & non te iudicio hominum, ſed Dei prouectum benignitate monſtrares. Quod verè ita accipiendum eſt, ſi hãc diuini muneris gratiam alia offenſione non perdas. Virum enim catholicũ, & præcipuè Domini ſacerdotẽ, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari. Dicente quippe ſcriptura ſancta, poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere, multis mũdi huius illecebris, multis vanitatibus reſiſtendum eſt, vt veræ continentiæ obtineatur integritas, Eccl. 18. cuius prima eſt labes ſuperbia, initiũ trãſgreſsionis, & origo peccati. Quoniam mens potentiæ auida, nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſſis, dum inordinato prauoq; * proceſſu, impunitarum tranſgreſsionum augentur exceſſus, & crebreſcũt culpæ, quæ toleratæ ſunt ſtudio fidei reparandæ & amore concordiæ. *progreſſu. Poſt illa itaque ordinationis tuæ non inculpata principia, poſt conſecrationem Antiocheni epiſcopi, quam tibimet contra canonicam regulam vendicaſti, doleo etiam in hoc dilectionem tuam eſſe prolapſam, vt ſacratiſsimas Nicenorum canonum conſtitutiones conareris infringere, tãquam opportunè ſe tibi hoc tempus obtulerit, quo ſecundi honoris priuilegium ſedes Alexandrina perdiderit, & Antiochena eccleſia proprietatem tertiæ dignitatis amiſerit, vt his locis iuri tuo ſubditis, omnes Metropolitani epiſcopi proprio honore priuentur. Quib. inauditis, & nunquam antè tentatis, ita præueniris exceſsibus, vt ſanctam ſynodum, ad extinguendam ſolùm hæreſim, & confirmationem fidei catholicæ ſtudio Chriſtianiſsimi principis cõgregatã, in occaſionẽ ambitus trahas, & vt conniuentiam ſuã tibi dedat, impellas, tanquã refutari nequeat, quod illicitè voluerit multitudo, & illa Nicenorum canonum per ſanctum verè ſpiritum ordinata cõditio in aliqua vnquam ſit parte ſolubilis. Niceni cõcilij 6 et 7 capitibus. Nulla ſibimet de multiplicatiõe cõgregatiõis ſynodalia Cõcilia blãdiãtur,

neq;

neq; trecentis illis decem atq; octo copioſior numerus ſacerdotum comparare ſe audeat vel præferre, cùm tanto diuinitus priuilegio Nicena ſit ſynodus conſecrata, vt ſiue per pauciores, ſiue per plures Eccleſiaſtica iudicia celebrentur, omni penitus authoritate ſit vacuum, quicquid ab illorũ fuerit cõſtitutione diuerſum. Nimis ergo hæc improba, nimis ſunt praua, quæ ſacratiſsimis canonibus inueniuntur eſſe contraria. In totius Eccleſiæ perturbationem ſuperba hęc tendit elatio, quæ ita abuti voluit Concilio ſynodali, vt fratres in fidei tantummodò negocium conuocatos, & definitione eius cauſæ, quæ erat curanda, perfunctos, ad conſentiendum ſibi, aut depra uando traduceret, aut terrendo compelleret. Inde enim fratres noſtri, ab apoſtolica ſede directi, qui vice mea ſynodo præſidebant, probabiliter atq; conſtanter illicitis auſibus obſtiterunt, apertè reclamantes, ne contra inſtituta Nicenæ ſynodi præſumptio reprobæ nouitatis adſurgeret. Nec poteſt de eorum cõtradictione dubitari, de quibus in epiſtola tua etiam ipſe conquereris, quòd conatibus tuis voluerint obuiare. In quo eos quidem multùm mihi, hæc ſcribendo, cõmendas, ſed temetipſum, quòd eis parére nolueris, dum illicita moliris, accuſas, ſuperfluè non concedenda appetens, & inſalubriter contraria concupiſcens, quæ nullum vnquam potuerunt noſtrum obtinere conſenſum. Abſit enim à conſcientia mea, vt tam praua cu

Roman. 12 piditas meis ſtudijs adiuuetur, ac non potiùs & meo, & omnium, qui non

* ope alta ſapiunt, ſed humilibus conſentiunt, * opere ſubruatur. Sancti illi, & venerabiles patres, qui in vrbe Nicena, ſacrilego Ario cum ſua impietate damnato, manſuras vſque in finem mundi leges Eccleſiaſticorum canonũ condiderunt, & apud nos in toto orbe terrarum in ſuis cõſtitutionibus viuũt, & ſi quid vſquam aliter, quàm illi ſtatuerunt, præſumitur, ſine cunctatio-

15. queſt. 1 ne caſſatur, vt quæ ad perpetuam vtilitatem generaliter inſtituta ſunt, nul-

Quæ ad perpetuam la commutatione varientur, nec ad priuatum trahantur cõmodum, quæ ad bonum ſunt cõmune præfixa. Et manentibus terminis, quos conſtituerunt patres, nemo in ius tendat alienum. Sed intra fines proprios atq; legitimos, prout quiſq; valuerit, in latitudine ſe charitatis exerceat, cuius ſatis vberes fructus Conſtantinopolitanus poteſt antiſtes acquirere, ſi magis humilitatis

Roman. 11 virtute nitatur, quàm ſi ſpiritu ambitionis infletur. Noli, frater, altum ſapere, ſed time, & Chriſtianiſsimorum principum pijſsimas aures improbis petitionibus inquietare deſiſte, quibus certum habeo modeſtia te magis quàm elatione placiturum. Perſuaſioni enim tuæ in nullo penitus ſuffragatur quorũdam epiſcoporum ante ſexaginta (vt iactas) annos facta ſubſcriptio, nunquamq́; à prædeceſſoribus tuis ad apoſtolicæ ſedis tranſmiſſa notitiam, cui ab initio ſui caducæ, dudumq́; collapſæ ſera nunc & inutilia ſubijcere fométa voluiſti, eliciẽdo à fratribus ſpeciem conſenſionis, quam

Matt. 18. tibi in ſuam iniuriam verecundia fatigata præberet. Memento, quid Domi

Marc. 9. nus ei, qui vnum de puſillis ſcandalizauerit, comminatur, & ſapiẽter intellige, quale ſit iudicium Dei ſubiturus, qui tot eccleſijs, tot ſacerdotibus ſcandalum inferre non metuit. Fateor enim, ita me dilectione vniuerſæ fraternitatis obſtringi, vt nemini prorſus in his, quæ contra ſe poſcit, aſſentiã, poſsiſq; euidenter agnoſcere me dilectioni tuę beneuolo animo cõtraire, vt ſaniore concilio ab vniuerſalis te Eccleſiæ perturbatione contineas. Nõ conuellantur prouincialium iura primatuum, nec priuilegijs antiquitus inſtitutis metropolitani antiſtites fraudẽtur. Nihil Alexandrinæ ſedi eius,

quam

quam per ſanctum Marcum Euangeliſtam beati Petri diſcipulum meruit, pereat dignitatis, nec Dioſcoro impietatis ſuæ pertinacia corruente, ſplendor tantæ eccleſiæ tenebris obſcuretur alienis. Antiochena quoque eccleſia, in qua primùm prædicante Apoſtolo Petro, Chriſtianum nomen exortum eſt, in paternæ conſtitutionis ordine perſeueret, & in gradu tertio collocata, nunquam ſe fiat inferior. Aliud enim ſunt ſedes, aliud præſidentes. Et magnus vnicuique honor eſt integritas ſua. Quæ quum in quibuslibet locis propria ornamenta non perdat, quanto magis in Conſtantinopolitanæ vrbis magnificentia poteſt eſſe glorioſa, ſi per obſeruantiam tuã & defenſionem paterni canonis, exemplum probitatis multi habeant ſacerdotes? Hæc tibi ſcribens, frater in Domino, hortor ac moneo, vt depoſito ambitionis deſiderio, ſpiritu potiùs ferueas charitatis, eiuſque virtutibus, ſecundum doctrinam apoſtolicam, proficienter orneris. Eſt enim patiens & benigna, & non æmulatur, non agit perperàm, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt. Vnde ſi charitas non quęrit propria, quantùm peccat, qui concupiſcit aliena? A quibus volo, vt te prorſus abſtineas, memor que ſis eius ſententiæ, quæ dicit: Tene, quod * tenes, ne alius accipiat coronam tuam. Nam ſi inconceſſa quæſieris, ipſe te tuo opere atque iudicio vniuerſalis Eccleſiæ pace priuabis. Frater autem & coepiſcopus noſter Lucianus, & filius noſter Baſilius diaconus, quantum in ipſis fuit, ſtudioſè his, quæ eis iniunxeras, adfuere, ſed actioni eorum iuſtitia negauit effectum. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clariſſimo cõſule.

Rom. 12
1. Cor. 13
Apoc. 3.
* habes

Epiſtola quinquageſimaquarta eiuſdem ad Martianum Auguſtum, ubi de eius gratulatur fide, quæ in Chalcedonenſi Concilio geſta eſt, & de Anatolio Conſtantinopolitano Epiſcopo, qui in eodem Concilio Alexandrinam & Antiochenam Eccleſias contra ſtatuta per ambitum ſibi uoluit ſubiugare.

Leo Epiſcopus Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ Martiano Auguſto.

MAgno munere miſericordiæ Dei, totius Eccleſię catholicę multiplicata ſunt gaudia, cùm ſancto & glorioſo clementiæ veſtræ ſtudio perniciosiſſimus error extinctus eſt, vt labor noſter citiùs ad deſideratum perueniret effectum, quem Deo ſeruiens principatus veſter, & fide & poteſtate iuuiſſet. Quia etſi in virtute ſpiritus ſancti, inter quaslibet diſſenſiones per ſedis apoſtolicæ famulatum Euangelij erat defendenda libertas, manifeſtior tamen apparuit gratia Dei, quę pręſtitit mundo, vt in victoria veritatis, authores tantùm violatæ fidei deperirent, & ſua integritas Eccleſię redderetur. Bellum igitur, quod pacis noſtræ inimicus excitauerat, adeò fœliciter, dextera Domini pugnante, cõfractum eſt, vt triũphante Chriſto omnium ſacerdotum eſſet vna victoria, & coruſcante lumine veritatis, erroris tenebrę cum ſuis adſertoribus pellerentur. Nam ſicut in ipſa Domini reſurrectione credenda, ad corroborandainitia fidei multum ſecuritatis acceſsit, quòd quidam apoſtoli de cor-

porea Domini Ieſu Chriſti veritate dubitauere,& viſu atque contactu fixuras clauorum & vulnus lanceæ perſcrutando, ambiguitatem cunctis, dum ambigunt,abſtulerunt,ita nunc quoque, quum aliquorum infidelitas confutatur,omnium hæſitantium corda firmata ſunt, & profecit vniuerſis ad illuminationem,quod quibusdam intulit cæcitatem. In quo opere dignè & iuſtè exultat veſtra clementia,quæ fideliter proprieque proſpexit, vt Orientalibus eccleſijs diabolicæ inſidię non nocerent, ſed ad propitiandum Deum efficaciora vbique offerrentur holocauſta,quando per mediatorem Dei & hominum hominem Chriſtum Ieſum eadem confeſsio plebium, eadem ſacerdotum,eadem eſſet & regum,glorioſiſsime fili, & clementiſsime Auguſte.His autem, propter quæ tanta facta eſt congregatio ſacerdotum,bono & optabili fine compoſitis, miror & doleo, quòd pacem vniuerſalis Eccleſię,diuinitus reformatam, ambitionis rurſus ſpiritus inquietat.Quamuis enim neceſſariè ſibi frater meus Anatolius conſuluiſſe videatur,vt ordinatorum ſuorum errorem deſerens,in aſſenſum catholicæ fidei ſalubri correctione tranſiret,cuſtodire tamen debuit, vt quod veſtro beneficio noſcitur conſecutus,nullius *prauitatis cupiditate turbaret. Nos enim veſtrę fidei & interuentionis habentes intuitum, cùm ſecundum ſuæ conſecrationis authores eius initia titubarent, benigniores circa ipſum quàm iuſtiores eſſe voluimus,quo perturbationes omnes,quæ operante diabolo fuerant excitatę,adhibitis remedijs,leniremus: quę illum modeſtũ magis,quàm immoderatum facere debuere.Qui etiam ſi pręcipuis meritis, optimoque iudicio legitimè fuiſſet ac ſollenniter ordinatus, contra reuerentiam tamen canonum paternorum,contra ſancti ſpiritus inſtituta,contra antiquitatis exempla,nullis poſſet ſuffragijs adiuuari. Apud Chriſtianũ & verè religioſum,vereque orthodoxum principem loquor:multum Anatolius Epiſcopus proprio detrahit merito,ſi illicito creſcere optat augmento.Habeat,ſicut optamus, Conſtantinopolitana ciuitas gloriam ſuam,ac protegente dextera Dei,diuturno clementiæ veſtræ fruatur imperio. Alia tamen ratio eſt rerum ſecularium,alia diuinarum,nec pręter illam petram, quam Dominus in fundamento poſuit,ſtabilis erit vlla conſtructio. Propria perdit,qui indebita concupiſcit.Satis ſit,quòd prædicto veſtræ pietatis auxilio,& mei fauoris aſſenſu,Epiſcopatum tantę vrbis obtinuit.Nõ dedignetur regiam ciuitatem,quam apoſtolicam non poteſt facere ſedé, nec vllo ſperet modo,quòd per aliorum poſsit offenſiones augeri.Priuilegia enim Eccleſiarum,ſanctorum patrum canonibus inſtituta,& venerabilis Nicenę ſynodi fixa decretis,nulla poſſunt improbitate conuelli,nulla nouitate mutari.In quo opere,auxiliante Chriſto,fideliter exequendo, neceſſe eſt me perſeuerantem exhibere famulatum,quoniam diſpenſatio mihi credita eſt,& ad meum tendit reatum,ſi paternarum regulę ſanctionum, quę in ſynodo Nicena,ad totius Eccleſię regimen , ſpiritu Dei inſtruente, ſunt conditæ, me (quod abſit) conniuente,violentur, & maior ſit apud me vnius fratris voluntas, quàm vniuerſæ domus Domini communis vtilitas. Et ideo ſciens glorioſam clementiam veſtram Eccleſiaſticæ ſtudere concordię , & his, quæ pacificæ congruunt vnitati, pijſsimum præſtare conſenſum,precor & ſedula ſuggeſtione vos obſecro, vt auſus improbos, vnitati Chriſtianæ pacique contrarios, ab omni pietatis veſtræ abdicetis aſſenſu, & fratris mei Anatolij, nocituram ipſi (ſi perſtiterit)

cupiditatis prauitate

Matth.16. 25.q.2 Priuilegia eccleſiaſticarum,& ibidem ca. Priuilegia Eccleſiarum.

cupi-

cupiditatem, ſalubriter comprimatis, ne ea, quæ veſtræ gloriæ atque temporibus inimica ſunt, cupiens, maior ſuis velit eſſe prioribus, liberumque illi ſit quantis potuerit ſplendere virtutibus, quarum non aliter particeps erit, niſi charitate magis voluerit ornari, quàm ambitione diſtendi. Hanc autem improbi deſiderij conceptionem nunquã debuit intra cordis ſui recipere ſecretũ, ſed cùm illi fratres & coepiſcopi mei, qui vice meã aderant, obuiarent, ab illicito appetitu, eorum ſaltem ſalubri cõtradictione ceſſaſſet. Nam & veſtrę pietatis apices, & ipſius ſcripta declarãt, legatos ſedis apoſtolicæ (ſicut oportuit) cõtradictione iuſtiſsima ei reſtitiſſe, vt inexcuſabilior eſſet præſumptio, quæ ſe nec increpata cohiberet. Vnde quia cõuenit fidei veſtræ vel gloriæ, vt ſicut hęreſis, Deo per vos agente, deſtructa eſt, ita etiam omnis ambitus retundatur, agite, quod & Chriſtianæ eſt probitatis & regiæ, vt prædictus Epiſcopus pareat patribus, conſulat paci; neq; ſibi æſtimet licuiſſe, quòd Antiochenum ſine vllo exemplo, cõtra ſtatuta canonum, epiſcopum ordinare præſumpſit, quod amore reparãdæ fidei & pacis ſtudio retractare ceſſauimus. Abſtineat ergo ab Eccleſiaſticarũ iniuria regularũ, & illicitos declinet exceſſus, ne ſe ab vniuerſali Eccleſia, dum inimica paci tentat, abſcindat. Quem opto magis irrepræhenſibiliter agentem diligere, quàm in hac præſumptione, quæ illum ab omnibus poterit ſeparare. Frater aũt & coepiſcopus meus Lucianus, qui cum filio meo Baſilio diacono clementiæ veſtræ ad me ſcripta portauit, omni deuotione partem ſuſceptę legationis impleuit, qui non eſt æſtimandus negocio defuiſſe, quem potius cauſa deſeruit. Data vndecimo Calend. Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimaquinta eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de ambitu Anatolij.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

SAnctis & Deo placitis clementiæ veſtrę ſtudijs defenſam contra hęreticos catholicam fidem, & vniuerſę Eccleſię redditã pacẽ, ineffabiliter cum veſtra pietate gaudemus, gratias agentes miſericordiæ omnipotentis Dei, quòd exceptis his, qui magis dilexerunt tenebras, quàm lucem, neminem paſſus eſt Euangelica veritate fraudari, vt abſterſa erroris caligine, in omnium cordibus puriſsimum lumen oriretur, nec de infirmis quorundã animis tenebroſus ille exultaret inimicus, quem non ſolùm hi, qui illæſi ſteterant, ſed etiã, quos fecerat nutrare, ſuperauerunt, vt errore abolito, per totum mundum fides vera regnaret, & omnis lingua confiteatur, quoniam Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Confirmato autem in vnitate Euangelij vniuerſo mundo, & in eodem ſpiritu ſenſus directis cordibus omniũ ſacerdotum, optimum fuerat, ſupra illa, propter quæ ſancta eſt ſynodus congregata, & quæ, ſecundum pietatis veſtræ ſtudium, probabili ſunt fine concluſa, nihil quod tanto bono contrarium eſſet, inferri, nec per occaſionem epiſcopalis Concilij, id in commune appeti, quod non licuit concupiſci. Frater enim & coepiſcopus meus Anatolius parum conſiderauit, quanto pietatis veſtrę beneficio, & mei fauoris aſſenſu Conſtantinopolitanæ eccle-

ſiæ ſacerdotium fuerit conſequutus,& non tam de adeptis gauiſus, quàm de immodicis appetendis ſupra menſuram ſui honoris accenſus eſt, credẽs huic tam intemperanti cupiditati poſſe prodeſſe,quod ei quorundam conſenſum prębuiſſe dicitur extorta ſubſcriptio,quum tam deſtruendis mox conatibus contradictio fratrum & coepiſcoporum meorum vicem meam agentium,fideliter & laudabiliter obuiaret. Quoniam contra ſtatuta paternorum canonum,quæ ante longiſsimæ ætatis annos in vrbe Nicena ſpiritualibus ſunt fundata decretis, nihil cuique audere conceditur, ita vt ſi quis diuerſum aliquid decernere velit,ſe potiùs minuat,quàm illa corrumpat:quæ ſi (vt oportet)à cunctis pontificibus intemerata ſeruentur,per vniuerſas ecceſias tranquilla erit pax & firma concordia, nullæ de menſuris harum diſſenſiones,nullæ de ordinationibus lites,nullæ de priuilegijs ambiguitates,nulla erunt de alieni vſurpatione certamina,ſed ea quę iure charitatis rationabilis eſt,& morum & officiorum ſeruabitur vnanimitas. Et ille verè erit magnus,qui fuerit totius ambitionis alienus, dicente Domino:Quicunque voluerit inter vos maior fieri,ſit veſter miniſter.Et quicunque voluerit inter vos primus eſſe,erit veſter ſeruus.Sicut filius hominis nõ venit miniſtrari,ſed miniſtrare.Et tamen hęc illis tunc inſinuabantur, qui de puſillo volebant creſcere,& de infimis ad ſumma tranſire.Conſtantinopolitanæ verò pręſuli eccleſię(quia amplius,quàm aſſecutus eſt, concupiſcit)quid illi ſatisfaciet,ſi tantę vrbis magnificentia & claritudo non ſufficit? Superbum nimis eſt & immoderatum, vltra fines proprios tendere, & antiquitate calcata alienum ius uelle præripere,atq; ut unius creſcat dignitas, tot metropolitanorum impugnare primatus, quietisq; prouincijs, & olim ſanctæ ſynodi Nicenæ moderatione diſpoſitis, bellum nouæ perturbationis inferre, atq; ut uenerabilium patrum decreta ſoluantur, quorundam epiſcoporum proferre conſenſum,cui tot annorum ſeries negauit effectum. Nam ſexageſimus ferè annus huius iactantiæ eſſe iactatur, qua ſe prędictus epiſcopus æſtimat adiuuari,fruſtrà cupiẽs id ſibi prodeſſe, quod etiam ſi quiſquam auſus eſt uelle, nullus tamen potuit obtinere. Agnoſcat, cui ſucceſsit uiro: & repulſo omni ſpiritu elationis, Flauiani modeſtiam, Flauiani humilitatem,quæ illum uſq; ad coufeſſoris gloriam prouexit,imitetur. Cuius ſi uelit ſplendere uirtutibus, laudabilis erit, & in omni loco plurimum dilectionis acquiret, non ambiendo humana, ſed promerendo diuina.*Hæc aũt obſeruantia vniuſcuiuſq; illi animũ ſpondet copulandũ, & eã a poſtolicæ ſedis dilectionẽ,quã Conſtantinopolitanę eccleſiæ ſemp impendimus,nulla mobilitate violandam. Quia ſi interdum immoderati pſules aliquas incidunt culpas, Eccleſiarum tamen Chriſti integra gratia perſeuerat.Conſenſiones verò epiſcoporum,ſanctorũ canonũ apud Niceã conditorũ regulis repugnantes,vnita nobiſcũ veſtræ fidei pietate, in irritũ mittimus,& per authoritatẽ beati Petri Apoſtoli, generali prorſus definitione caſſamus,in omnibus Eccleſiaſticis his legibus obſequentes, quas ad pacificationẽ omniũ ſacerdotum, per trecentos decem & octo antiſtites ſpiritus ſanctus inſtituit,ità vt etiã ſi multo plures aliud,quàm ille ſtatuère, decernerent,in nulla reuerentia ſit habendũ,quicquid fuerit à pdictorum conſtitutione diuerſum.Prolixitatem itaq; epiſtolæ meæ, qua neceſſe habui explicare,quid ſentiã,rogo vt per fratrem & coepiſcopum meum Lucianũ,qui(quantũ in ipſo eſt)ſolicitudinẽ ſuſceptæ legationis eſt fidelter

Matt.20
Mar.10.

Obſerua authoritatem Romani Pontificis.

exequu-

exequutus, & per filium meum Baſilium diaconem pietas veſtra dignanter accipiat. Et quia moris veſtri eſt pro pace & vnitate Eccleſiæ laborare, fratrem meum Anatolium Epiſcopum ex veſtra inſinuatione dilectum, ſaluбriter in his, quæ ipſi profutura ſunt, continete, vt gloria clementiæ veſtræ, ſicut magnificatur de fide reparata, ita prædicetur de ambitione compreſſa. Data vndecimo Calendas Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimaſexta eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum Coënſem de Etio & Andrea.

Leo Epiſcopus Romæ Iuliano Epiſcopo Coënſi.

AGnoui in dilectionis tuæ literis fraternæ charitatis affectum, quòd de multis malis, quæ multa & ſæua pertulimus, pio nobiſcum dolore compateris. Sed vtinam hæc, quæ perpeti nos Dominus aut permiſit aut voluit ad correctionem proficiant multorum, & vt deſinant aduerſitates, finiantur offenſæ. Quod vtrunq; de magna erit miſericordia Dei, ſi & flagella remoueat, & ad ſe ſuorum corda conuertat. Sicut autem fraternitatem tuam, ea quæ apud nos fuit, contriſtauit hoſtilitas, ita me anxium facit, quòd in Conſtantinopolitana eccleſia (quantum tuæ indicant literæ) hæreticorum inſidiæ non quieſcunt, & quæſitis occaſionibus, hi qui catholicæ fidei defenſores fuere, vexantur. Nam dum Etius ab officio archidiaconatus per ſpeciem prouectionis amouetur, & in locum eius Andreas, qui ob hæreticorũ ſocietatem fuerat abiectus, adſumitur, dum beatę memoriæ Flauiani accuſatoribus honor redditur, & pijſsimi confeſſoris participes aut diſcipuli conteruntur, nimis apertè, quid epiſcopo eccleſiæ ipſius placeat, demonſtratur. In quem pro cauſæ merito differo commoueri, & quid ipſe mecum cum ſuis epiſtolis agat, quas miſſurum eum filius noſter Etius indicauit, expecto, dans locum voluntariç emendationi, qua dolorem meum cupio mitigari. Clementiſsimo tamen principi, & pijſsimç Auguſtç de his, quç ad cuſtodiam pacis Eccleſiaſticç pertinent, ſcripſi, quos deuotione ſuç fidei prouiſuros eſſe non dubito, ne cõtra gloriam operis ipſorum, damnata hęreſis queat pullulare. Studeat ergo dilectio tua, frater chariſsime, piam & neceſſariam curam ſollicitudinis apoſtolicæ ſedis impendere, quæ tibi, apud ſe nutrito, catholicã contra Neſtorianos & Eutychianos hæreticos actionem, materno iure commendat, vt diuino fultus auxilio, ſpeculari de Conſtantinopolitanæ vrbis opportunitate non deſinas, vt prędictorum dogmatum impius nunquam turbo conſurgat. Et quia tanta eſt glorioſorum principum clementia, vt confidenter eis poſsis, quæ ſunt inſinuanda, ſuggerere, pietate ipſorum, ad vtilitatem Eccleſiæ vniuerſalis, vtaris. Conſulente autem dilectione tua de his, in quibus putaueris ambigendum, non deerit relationibus tuis meæ reſponſionis inſtructio, vt ſequeſtrata earum actione cauſarum, quæ in quibuſque Eccleſijs præſulum ſuorum debent cognitione firmari, hac ſpeciali cura, vice mea functus, vtaris, ne hęreſis Neſtoriana vel Eutychiana in aliqua parte reuireſcat: quia in Epiſcopo Conſtantinopolitano catholicus vigor non eſt, nec multùm aut pro

An. Chriſti 455. & fuit annus pontificatus S. Leonis 14. ſcripta fuit hæc epiſtola, & ſimiliter 11. ſequentes.

ſacramento ſalutis humanæ, aut pro ſua eſt æſtimatione ſolicitus, cùm ſi quid illi ineſſet ſpiritualis induſtriæ,ita & à quibus ordinatus ſit,& cui viro ſucceſſerit,cogitare deberet,vt magis beatum Flauianum, quàm ſui honoris ſequeretur authores.Et ideo cum pijſsimi principes ſecundum obſecrationes meas dignati fuerint fratrem Anatolium de his, quæ meritò in querelam veniunt,increpare,videat charitas tua diligentia ſua, vt vniuerſa ſcandala,adhibita pleniſsima correctione, reſecentur, & à filij noſtri Etij ceſſet iniuria.Nam apud catholicum Epiſcopum,etiam ſi erat vtcunq; decus ſacerdotale,ſacerdoti archidiaconus propter fidei reuerentiam debuit præmitti,potiùs quàm locum catholici nequiſsimus hæreticus obtineret. Cùm itaq; quæ ſequantur,agnouero,tunc manifeſtiùs, quid agi oporteat, æſtimabo.Nam interim,dolore cohibito,malui indulgere patientiæ,vt locus eſſet veniæ.De Palæſtinis verò monachis,qui iampridē in tumultu diſſenſionis eſſe dicuntur,quo adhuc animo moueantur,ignoro.Neq; cuiuſquam ſermone mihi patefactum eſt,quas cauſas videantur antè factæ præferre diſcordiæ,vtrùm ſcilicet Eutychianæ peruerſitati tali furore famulentur, an implacabiliter doleant Epiſcopum ſuum in hanc impietatem poſſe traduci,quæ contra ipſorum locorū ſanctorum teſtimonia, quibus totus mūdus inſtruitur,ab incarnationis dominicæ veritate deſciuerit, & quod in alijs per indulgentiam curare placuit,in illo putent non eſſe veniale. Vnde cupio me ſuper his pleniùs edoceri,vt etiam talium correctioni cōgruè ſtudeatur: quia aliud eſt contra fidem impiè armari,aliud in errore quempiam detineri.Chartas etiam,quas Actius presbyter antè indicauit eſſe directas,& Breuiarium fidei,quod te miſiſſe ſignificas, necdum ad me noueris perueniſſe.Vnde ſi expeditior occaſio ſe præbuerit per latores,libenter habeo,vt ſi qua eſt,quæ vtilis videatur,quàm primùm ad me mittatur inſtructio.De Aegyptijs monachis quàm quieti,aut cuius ſint fidei, ſcire deſidero,& de Alexandrinæ Eccleſiæ pace quid ad vos veris nuncijs perferatur, ad cuius Epiſcopum vel ordinatores ipſius,ſeu clericos, quod * alia ſcripta direxerim,miſsis exemplarijs ſcire te volui. Ad clemētiſsimum quoq; principem,& ad religioſiſsimā Auguſtam quis nūc meus ſermo ſit,miſſa exemplaria docebunt. Vtrùm autem epiſtola mea, quam de incarnationis domi-
* *aliàs.* nicæ fide,incolumi adhuc ſanctæ memoriæ Flauiano,ad dilectionem tuam per Baſilium diaconum miſeram,fraternitati tuæ tradita ſit,ſcire deſidero, quoniam ſuſpectum habeo,quòd de eius textu nullum vnquam indicium reddidiſti.Geſtorum ſynodalium, quæ omnibus diebus Concilij in Chalcedonenſi ciuitate cōfecta ſunt,parum clara, propter linguæ diuerſitatem, apud nos habetur inſtructio,Et ideo fraternitati tuæ ſpecialiter iniungo,vt in vnum codicem vniuerſa facias congregari,in Latinum ſermonem abſolutiſsima interpretatione tranſlata,vt in nulla parte actionū dubitare poſsimus, neque vllo modo eſſe poſsit ambiguum,quod ad plenam intelligentiam,te fuerit ſtudente perductum.Data quinto Idus Martij,Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimaſeptima eiuſdem ad Martianum Auguſtum de Etio & Andrea.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

Quàm

QVàm excellenti pietate, & quàm glorioſo clementiæ veſtræ ſtudio in integrũ nuper fides Chriſtiana reuocata ſit, totus mundus agnoſcit, & ſaluti ſuæ ſingulare præſidium per vos à Domino eſſe reparatum. At ſi quid aduerſum tanti operis conſummationem de cõtrario ſpiritu ſentitur oboriri, neceſſe eſt, vt ad veſtrę reuocetur pietatis auxiliũ, quod ad cuſtodiam catholicæ veritatis diuina prouidentia præparauit, vt quum poteſtatis veſtræ ſit, ſcandala etiam in longinquum nata reſecare, multo magis ea, quæ ſub veſtris audent oculis ſurgere, non ſinatis accreſcere. Anatolij Epiſcopi ordinationem (ſicut ſcientia Dei teſtis eſt) ſuſpectam (quod fatendum eſt) mihi fecerant conſecrationis eius authores, nec diſsimilem ab eligentibus arbitrabar electum, ſequutumq; eſt, vt dum à cõmunione apoſtólicæ ſedis exiſteret alienus, diu dandis ad eum epiſtolis pacis meæ abſtinerem. Sed cùm illi pietatis veſtræ teſtimonium ſuffragaretur, quum de fide atq; vnanimitate eius optanda quæq; & placitura promitteret, profeſsionem eius ita credidi eſſe ſynceram, vt tamen, qua obſeruantia ſe agere deberet, non deſinerem commonere, ſedulò ipſi ac diligenter inculcans, vt de perſequutoribus beatæ memoriæ Flauiani neminem auderet in ſuo habere conſortio, & Eutychianæ hæreſeos defenſorem à ſe indicaret eſſe deiectum. Sequutumq; eſt, vt de his, quæ pro catholica fide in ſynodali Concilio fuerant definita, talia ad me ſcripſerit, qualia catholicum ſacerdotem ſcribere congruebat. Cùm ergo ad commendanda ipſius primordia iſta præceſſerint, quid cauſæ aut occaſionis emerſerit, vt virum catholicæ fidei, & Neſtorianis atque Eutychianis hæreticis conſtanter etiam aduerſum archidiaconum ſub honoris ſpecie degradaret, & diſpenſationem totius cauſæ & curæ eccleſiaſticæ in Andream Eutychianiſtam repente transferret, adeò nimia commotione turbatus, vt cõſecrationem, quam pro iniuria dabat, ſexta ſabbati traditionis apoſtolicæ aut neſcius aut oblitus inferret: quaſi non ad Epiſcopum magis, quàm ad presbyterũ ordinationis illius vitium pertineret: qui non inueniens, quod argueret in fide, quod improbaret in moribus, deiectionem innocentis per ſpeciem prouectionis impleuit, addens ſententiæ illud iniuriæ, vt eum cœmiterio deputando, condemnaret exilio. Quem tamen pietati veſtræ commendare præſumo, ne vllis vlteriùs noxijs ingrauari poſsit inſidijs, quem Dominus (vt comperi) ſub veſtra defenſione conſtituit. Adijcio autem etiam hanc obſecrationem, vt prædictum Epiſcopũ à profeſsione ſua diſſonum, & nimiùm teſtimonij veſtri ac fauoris oblitũ, neceſſariè increpare dignemini. Ceſſet catholicos inſectari, ceſſet eos, qui ſanctæ memorię Flauiano placuere, conterere, & eorum ſocietatem, quos improbauit, eligere. Fraternam enim illi charitatem non aliter poterimus impendere, quàm vt ſe ab inimicis catholicę fidei approbet execrari, eiuſquè à ſe conſortium atque commertium abſcindat, qui etiam ſi magna fuiſſet ſatisfactione purgatus, poſt dubium tamen reuerſus errorem, catholicis diaconibus poſtponi debuit, non pręponi. Illud quoque clementiæ veſtræ beneuolentiam peto, vt veneratorem veſtrum, fratrem meum Iulianum Epiſcopum, in veſtro, ſicut facere dignamini, habeatis affectu, cuius obſequijs præſentiæ meæ vobis imago reddatur. Nam & de fidei eius ſynceritate confidens, vicem ipſi meam, contra temporis noſtri hæreticos, delegaui, atque propter eccleſiarum paciſque cuſtodiam

vt à comitatu veſtro non abeſſet, exegi, cuius ſuggeſtiones, pro concordia catholicę vnitatis, tanquam meas audire dignemini, placentes Deo, qui vobis, præter regiam coronam, etiam ſacerdotalem conferat palmam. Data 6. Idus Martij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimaoctaua eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam de Etio & Andrea.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

MVltis extantibus documentis, quibus in dilectionem Eccleſiæ Dei pietatis veſtræ manifeſtatur affectio, meritò quoties aliquid naſcitur ſcãdalorum, veſtrum deſideratur auxilium, vt fides, quæ annitentibus vobis, contra hæreticorum commenta defenſa eſt, ſecurę pacis perpetem obtineat firmitatẽ. Nam quid prodeſt, foris aduerſarios veritatis oppreſſos, ſi eoſdem habeamus intra dominica ſepta rediuiuos? Quod itaque circa perſonã filij mei Etij geſtum eſſe cognoui, nimiùm me anxium facit, & metuere certa ratione compellit, ne pœnitendum mihi ſit, quod de Epiſcopo Conſtantinopolitano, qui ab impugnatoribus fuerat ordinatus fidei, vobis adhortãtibus, acquieui meliora ſentire, cùm tanto pietatis veſtræ teſtimonio iuuaretur, ne illum grauaret ſuæ ordinationis infirmitas, vbi veſtra interuentio præſtaretur. Vnde gratulari cœperam, quòd beati Flauiani honoraret memoriam, & hęreticorum conatibus obſiſtere diceretur. Sed doleo, illum (ſicut prædicti lachrymabilis querela demõſtrat) in deteriora mutatum, & eum nunc conſtituiſſe archidiaconem, quem ipſe profeſſus eſt à ſe eſſe reiectũ, qui Eutychianæ hæreſis ſe apud nos prodiderat defenſorẽ. Quẽ quia nunc eccleſiaſticis negocijs præpoſuit, propter hæreticam peruerſitatem, eidem fauorem ſuum præſtare conuincitur. Qui etiam ſi magna ſatisfactione potuiſſet indulgentiam promereri, nequaquam debuit his, qui in fide permanſerant, anteferri. Vnde quia non latet clementiam veſtram, quantum periculi, aut per pudendam ſocordiam, aut per doloſam nequitiam nutriatur, dignamini Epiſcopum ad profeſsionẽ ſuæ fidei, authoritate veſtræ clementiæ reuocare. Et ne ſibi has maculas ſuperducat, ne æſtimationem ſuã, quã veſtro acquiſiuit fauore, cõtemnat, ſocietatem hæretici, quem dudum à ſe remouit, abſcindat. Cuius innocentiæ ita adfuiſſe vos gaudeo, vt mœrori eius digna conſolatione veſtra pietas ſubueniret. Circa fratrem meũ, veneratorem veſtrum Iulianum Epiſcopum, quantum debeat creſcere veſtra dignatio, Apoſtolicæ ſedis exiſtimate iudicio, cùm in cauſa fidei, cui gloria veſtra famulatur, vicem ipſi meam eatenus delegarim, vt ab ea, quæ vobis debetur obſeruantia, non recedens, pietati me veſtræ præſentare non deſinat, exequens in cuſtodia fidei, & in Eccleſiaſticis diſciplinis per omnia ſolicitudinem, & opportunis ſuggeſtionibus, quod vniuerſali Eccleſiæ proſit, inſinuans, vt in ipſo, nec catholicis veſtrum præſidium, quibus volumus ſubuenire, nec vobis meum deſit obſequium. Data ſexto Idus Martij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola quinquageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum, ubi gratias agit, quod per Chalcedonenſe Concilium pax Eccleſiæ catholicæ ſit reddita.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

MVlta mihi in omnibus clementiæ veſtræ literis cauſa gaudij eſt, dum ex magna prouidentiæ diuinæ miſericordia præſtitum humanis rebus experior, quòd Eccleſiaſticam pacẽ (quæ non niſi vnitate prædicationis euangelicæ cuſtoditur) pijſſimo ſtudio iuuare dignamini, vt fidei veſtræ gloria non ſolùm vtilitate Reipublicæ, ſed etiam religionis profectibus augeatur, glorioſiſſime Imperator. Vnde ineffabiliter Deo gratias ago, qui eo tempore, quo oboritura hæreticorum ſcandala præſciebat, vos in Imperij faſtigio collocauit, in quibus ad totius mundi ſalutem, & regia potentia, & ſacerdotalis vigeret induſtria. Nam cùm veſtro præcipuè opere ſit effectum, vt per ſynodale Concilium, damnatis impij dogmatis defenſoribus, omnes vires ſacrilegus error amitteret, ad eiuſdem deuotionis pertinet palmam, ſi malum, quod in ſuis ducibus eſt oppreſſum, etiam in quibuſcunque reliquijs deleatur. Quod faciliùs clementia veſtra arbitretur implendum, ſi per vniuerſas eccleſias, definitiones ſanctæ ſynodi Chalcedonenſis, apoſtolicæ ſedi placuiſſe doceatur. De quo quidem ratio non fuit ambigendi, cùm ei fidei omnium ſubſcribendo conſenſus acceſſerit, quæ à me, ſecundum formam apoſtolicæ doctrinæ, ac paternæ traditionis emiſſa eſt, & per fratrem meum Lucianum Epiſcopum talia & ad gloriam veſtram, & ad Conſtantinopolitanum antiſtitem ſcripta direxerim, quæ euidenter oſtenderent, me ea quæ de fide catholica in prædicta ſynodo definita fuerant, approbare. Sed quia in eiſdem literis ea, quæ per occaſionem ſynodi malè ſunt attentata, reprætenderam, maluit prædictus antiſtes meam gratulationẽ tacere, quàm ſuum ambitum publicare. Mihi autem multum fiduciæ, Deo per vos operante, collatum eſt, quòd probaſſe vos obſeruantiam meam de cuſtodia canonum paternorum, pietatis veſtræ affatibus indicaſtis. Et meritò geminatur gaudium meum, cùm vobis religioſiſsimè placere cognoſco, vt & fides Nicena ſuam teneat firmitatem, & priuilegia eccleſiarum illibata permaneant. Quamuis autem de præclaro fidei veſtræ opere nihil veſtra pietas indicarit, mihi tamen per veneratorem vnà mecum ſpecialiter veſtrum, fratrem meum Iulianum Epiſcopum, innotuiſſe ſignifico, quàm pio dignati fueritis reſponſo, imperitorum monachorum animos cohibere pariter & docere, vt ſi illos non penitus deſeruerit diuina miſeratio, ſentiant ſe & didiciſſe quod credant, & agnouiſſe quod timeant. Quia verò omnibus modis obediendum eſt pietati veſtræ, religioſiſsimæque voluntati, conſtitutionibus ſynodalibus, quæ mihi de confirmatione fidei catholicæ, & hæreticorum damnatione placuerunt, libens adieci ſententiam meam. Quæ ſi vt in notitiam omnium ſacerdotum, eccleſiarumque perueniat, veſtræ clementiæ præceptio ordinare dignabitur, adfuturam credo & ſpero gratiam Dei, quæ tam ſanctam tanti principis curam pleniſsimum deſiderij ſui fructum faciat obtinere, vt omnibus diſſentiendi occaſionibus amputatis apoſtolicæ vbique doctrinæ & pax regnet & veritas. Fratri autem meo Iulia-

no Epiſcopo, nouerit veſtra clemētia, hoc me propriè delegaſſe, vt quicqd
illic ad cuſtodiam fidei pertinere probauerit, meo nomine veſtræ fiduciali
ter ſuggerat pietati, quoniam certus ſum, vos ad hæc omnia emendanda vel
defendenda, Deo auxiliante, ſufficere. Data duodecimo Calendas Aprilis,
Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſima eiuſdem ad Pulcheriam Auguſtam.

Leo Epiſcopus Pulcheriæ Auguſtæ.

QVamuis nullas nunc literas tuæ pietatis acceperim, ſcribenti
te tamē glorioſiſsimo principe, non aliter dignatione ipſius
ſum gauiſus, quàm ſi mihi etiam tuæ ſerenitatis redderētur
alloquia. Vnde conſuetudinem debitá mei officij oportuit
me cuſtodire, per quam ſignificarem clementiæ veſtræ, abſo
lutè me gaudere, & inceſſabilibus à Deo precibus poſtulare, vt vos, & Ro-
manæ Reipublicæ, & catholicæ Eccleſiæ in omni proſperitate conſeruet.
De vigore autem fidei veſtrę, quo indeſinenter Domino ſacrificium laudis
offertis, quantas Deo gratias agam, enarrare non valeo: quoniam principi
bus temporis noſtri non ſolùm potentiam regiam, ſed etiam ſacerdotalem
cognoſcimus ineſſe doctrinam. Indicante enim fratre meo Iuliano Epi-
ſcopo, peruenerunt ad nos in exemplaribus præceptionum veſtrarum ſalu-
berrimæ ſanctiones, quibus inſanam imperitiam monachorum dignati e-
ſtis parcendo plectere, & docendo punire, vt ſi eos ad pœnitentiam miſera
tio diuina conuerteritt, multis lachrymis & à nefandis cædibus, & ab hære
ticorum blaſphemijs diluantur. Quod verò pijſsimus Imperator ad omnes
epiſcopos, qui Chalcedonēſi ſynodo interfuere, voluit me ſcripta dirigere,
quibus, quæ illic de fidei ſunt regula definita firmarem, libenter impleui,
ne fallax cuiuſquam ſimulatio ſententiam meam haberi vellet incertam,
cùm per Conſtantinopolitanum Epiſcopum, cui lætitiam meam largiter
indicaui, in omnium potuerit notitiam peruenire, quod ſcripſerá, niſi ma-
luiſſet meum gaudium tacere, quàm repulſam ſui ambitus publicare. Fratri
& coepiſcopo meo Iuliano, cui ſolicitudinem meam in cauſa fidei delega-
ui, rogo vt eam fiduciam præbere dignemini, qua pietati veſtræ poſsit, quæ
vniuerſali Eccleſiæ ſint profutura, ſuggerere. Data 12. Calend. Aprilis, Opi-
lione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimaprima eiuſdem ad Iuuenalem Hieroſolymitanum, & cæteros Epiſcopos, qui in ſancta ſynodo Chalcedonenſi congregati fuerunt, directa.

Leo Epiſcopus ſanctæ ſynodo apud Chalcedonem habitæ.

OMnem quidē fraternitatē veſtrá noſſe non ambigo, definitionem
ſanctæ ſynodi, quæ ob confirmationē fidei in Chalcedonenſi ciui
tate celebrata eſt, toto corde me fuiſſe cōplexū, qa nulla ſinebat ra-
tio, vt q vnitatem catholicę fidei dolebá ab hæreticis fuiſſe turbatam, nō
exultáter in integrū rediſſe gauderē. Hoc aūt nō ſolùm ex ipſo beatiſsimę

con-

conſenſionis * affectu,ſed etiam ex epiſtolis meis; quas poſt reditum meorum ad Conſtantinopolitanæ vrbis antiſtitem dedi,potuiſſetis agnoſcere,ſi vobis reſponſionem ſedis Apoſtolicę manifeſtare voluiſſet. Ne ergo per malignos interpretes dubitabile videatur,vtrùm quę in ſynodo Chalcedonenſi per vnanimitatem veſtram de fide ſtatuta ſunt,approbem:hæc ad omnes fratres & coepiſcopos noſtros, qui prædicto Concilio interfuerunt, ſcripta direxi,quæ glorioſiſsimus & clementiſsimus princeps(ſicut popoſcit)in notitiam veſtram mittere pro catholicæ fidei amore dignabitur, vt & fraterna vniuerſitas,& omnium fidelium corda cognoſcant,me non ſolùm per fratres,qui vicem meam executi ſunt, ſed etiam per approbationẽ geſtorum ſynodalium,propriam vobiſcum inijſſe ſententiam,in ſola videlicet fidei cauſa(quod ſæpè dicendum eſt) propter quam generale Concilium,& ex pręcepto Chriſtianorum principum, & ex conſenſu Apoſtolicę ſedis placuit congregari, damnatis hęreticis, qui ſi corrigi voluiſſent, nulla penitus reſideret de vera Domini noſtri Ieſu Chriſti incarnatione dubitatio. Vnde ſi quis vnquam auſus fuerit,vel Neſtorij perfidiam tueri, vel Eutychetis ac Dioſcori impium dogma defendere, à catholicorum communione reſecetur,nec habeat eius corporis participationem, cuius abnegat veritatem,fratres chariſsimi. De cuſtodiendis quoque ſanctorum patrum ſtatutis,quę in ſynodo Nicena inuiolabilibus ſunt fixa decretis, obſeruantiam veſtrę ſanctitatis admoneo, vt iura Eccleſiarum, ſicut ab illis CCCXVIII.patribus diuinitus inſpiratis ſunt ordinata,permaneant.Nihil alienum improbus ambitus concupiſcat, nec per alterius imminutionem ſuum aliquis quęrat augmentum.Quantumlibet enim extortis aſſentationibus ſeſe inſtruat vanitatis elatio, & appetitus ſuos Conciliorum æſtimet nomine roborandos,infirmum atq; irritum erit,quicquid à prædictorum patrum canonibus diſcreparit. Quorum regulis Apoſtolica ſedes quàm reuerenter vtatur,ſcriptorum meorum, quibus Conſtantinopolitani antiſtitis conatus repuli,poterit ſanctitas veſtra lectione cognoſcere, & me auxiliante Domino noſtro,& catholicæ fidei, & paternarum traditionum eſſe cuſtodem.Data duodecimo Calendas Aprilis. Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſima ſecunda eiuſdem ad Maximum Antiochenum Epiſcopum.

*L*eo catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus *M*aximo chariſsimo fratri Epiſcopo Antiocheno.

QVantum dilectioni tuæ placeat communis fidei ſacratiſsima vnitas,& pacis Eccleſiaſticæ tranquilla concordia,literarum tuarum textus oſtendit, quas ad nos filij noſtri Marinianus presbyter & Olympius diaconus detulere,eo nobis gratiores quòd per ipſas alloquia alterna miſcemus, & magis magiſque innoteſceret gratia Dei,qua fit, vt per totum mundum de manifeſto catholicæ veritatis lumine gaudeatur.Quamuis(quod multùm dolemus) quidam adhuc(ſicut ſermo indicat nunciorum)tenebras ſuas diligant, & quum vbique diei ſplendor exortus ſit, etiam nunc cæcitatis ſuæ delectentur obſcuro,& perdita fide, ſolo & vacuo remanſerint nomine Chriſtiani, non

*effectu

non habentes intelligentiam, qua errorem ab errore diſcernant, & blaſphemiam Neſtorij ab Eutychis impietate diſtinguant. Nec enim ideo excuſabilis videri aliqua eorũ falſitas poteſt, quia ipſi ſunt in ſua peruerſitate contrarij. Nam quum Neſtorium Eutychis diſcipuli deteſtentur, & Eutychen anathematizent Neſtorij ſectatores, catholicorũ iudicio pars vtraq; damnatur, & ambæ ſimul hæreſes à corpore Eccleſiæ reſecantur: quia neutra falſitas nobiſcum poteſt habere concordiam. Nec intereſt, quo ſacrilegio ab incarnationis dominicæ veritate diſcordent, dum id quod prauiſsimè ſentiunt, nec authoritas Euangelij, nec ratio recipiat ſacramenti. Et ideo, frater chariſsime, oportet dilectionem tuam toto corde perſpicere, cuius eccleſiæ gubernaculis te Dominus voluerit pręſidere, & eius meminiſſe doctrinæ, quam præcipuus apoſtolorum omnium beatiſsimus Petrus, per totum mundum quidem vniformi prædicatione, ſed ſpeciali magiſterio in Antiochena & Romana vrbe fundauit, vt illum in ſuæ glorificationis domicilio præeminentem ea intelligas repoſcere inſtituta, quæ tradidit, ſicut ab ipſa, quam cõfeſſus eſt, veritate ſuſcepit. Neq; vllo modo ſinas in Orientalibus Eccleſijs, maximeq; in his, quas Antiochenæ ſedi ſacratiſsimorum patrum Niceni canones deputauere, ab improbis hæreticis Euangelio* reſultari, & vel Neſtorij, vel Eutychetis à quoquam dogma defendi. Quoniã (ſicut dixi) catholicæ fidei petra (cuius cognomen beatus Apoſtolus Petrus ſumpſit à Domino) nullum recipit ab vtraque impietate veſtigiũ, ſed euidenter atque perſpicuè & Neſtorium anathematizat, qui verbi carniſq; naturam in beatæ virginis coniunctione ſeiungens, vnumque CHRISTUM in duos diuidens, aliam deitatis, & aliam humanitatis voluit eſſe perſonam, quum omninò vnus idemque ſit, qui & ſecundum ſempiternam deitatem de patre eſt natus ſine tempore, & de matre natus in tempore. Et Eutychen ſimiliter execratur, qui in Domino Ieſu Chriſto veritatem humanæ carnis euacuãs, ipſum verbum in carnem adſerit transformatum, vt naſci, nutriri, proficere, pati, mori, atque ſepeliri, & die tertio ſuſcitari, ſolius fuerit deitatis, quæ ſeruilis formæ non veritatem ſuſceperit, ſed figuram. Summa itaque vigilantia cautum te eſſe conuenit, ne quid ſibi hæretica prauitas audeat vẽdicare, quum te deceat his ſacerdotali authoritate reſiſtere, noſq; ſępiùs de profectu eccleſiarum tuis relationibus, quid agatur, inſtruere. Dignum eſt enim, te Apoſtolicę ſedis in hac ſolicitudine conſortem, & ad augendam fiduciam priuilegia tertię ſedis agnoſcere, vt in nullo cuiuſquam ambitione minuantur: quia tanta apud me eſt Nicenorum canonum reuerentia, vt ea, quę ſunt à ſanctis patribus conſtituta, nec permiſerim, nec patiar aliqua nouitate violari. Etſi enim diuerſa nonnunquã ſunt merita pręſulum, tamen iura permanent ſedium: quibus etſi poſſunt ęmuli perturbationem aliquam fortaſsis inferre, non tamen poſſunt minuere dignitatem. Vnde quum aliquid pro Antiochenę eccleſię priuilegijs dilectio tua agendum eſſe crediderit, proprijs literis ſtudeat explicare, vt & nos conſultationi tuę abſolutè & congruè reſpondere poſsimus. Nunc autem ad omnia generaliter pronunciare ſufficiat, quòd ſi quid à quoquam contra Nicenorum canonũ ſtatuta in quacunque ſynodo vel tentatum eſt, vel ad tempus videtur exortũ, nihil pręiudicij poteſt inuiolabilibus inferre decretis. Et facilius erit quarumlibet conſenſionum pactum diſſolui, quàm pręd ictorum canonum regulas ex vlla parte corrumpi. Subrependi

*insultari

enim

enim occaſiones non prætermittit ambitio; & quoties ob intercurrentes cauſas generalis congregatio facta fuerit ſacerdotum, difficile eſt, vt cupiditas improborum non aliquid ſupra menſuram ſuam moliatur appetere. Sicut etiam in Epheſino ſynodo, quæ impium Neſtorium cum dogmate ſuo perculit, Iuuenalis Epiſcopus ad obtinendũ Palæſtinæ prouinciæ principatum credidit ſe poſſe ſufficere, & inſolentes auſus per cõmentitia ſcripta firmare. Quod ſanctæ memoriæ Cyrillus Alexandrinus Epiſcopus meritò perhorreſcens, ſcriptis ſuis mihi, quid prædicta cupiditas auſa ſit, indicauit, & ſolicita prece multùm popoſcit, vt nulla illicitis conatibus præberetur aſſenſio. *D. Cyrillus & Leo cõtemporanei.* Nam cuius epiſtolæ ad nos exemplaria direxiſti ſanctæ memoriæ Cyrilli, eam in noſtro ſcrinio requiſitam, nos authenticam noueris reperiſſe. Hoc tamen proprium diffinitionis meæ eſt, vt quantumlibet numerus ſacerdotum amplior aliquid per quorundam ſurreptionem decernat, quod illis trecentorum decem & octo patrum conſtitutionibus inueniatur aduerſum, id iuſtitiæ conſideratione caſſetur: quoniam vniuerſæ pacis tranquillitas non aliter poterit cuſtodiri, niſi ſua canonibus reuerentia intemerata ſeruetur. Si quid ſanè ab his fratribus, quos ad ſanctam ſynodum vice mea miſi, præter id, quod ad cauſam fidei pertinebat, geſtum eſſe perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tantùm ab Apoſtolica ſede ſunt directi, vt excuſſis hæreſibus, catholicæ eſſent fidei defenſores. Quicquid enim præter ſpeciales cauſas ſynodalium Conciliorum ad examen Epiſcopale defertur, poteſt aliquam dijudicandi habere rationem, ſi nihil de eo eſt à ſanctis patribus apud Nicaeam definitum. Nam quod ab illorum regulis conſtitutioneque diſcordat, Apoſtolicæ ſedis nunquam obtinebit conſenſum. Quanta verò hoc diligentia cuſtodiatur à nobis, exemplaribus eius epiſtolæ, quam ad Conſtantinopolitanum Epiſcopum, refrenantes ipſius cupiditatem, direximus, inſtruêris: quam in omnium fratrum & ſacerdotum noſtrorũ facias notitiam peruenire, vt nouerint pacem Eccleſiaſticam, per concordiam Deo placitam, debere ſeruari. *Concionãdi munus quib. permittẽdum.* Illud quoque dilectionem tuam conuenit præcauere, vt præter eos, qui ſunt Domini ſacerdotes, nullus ſibi ius docendi & prædicandi audeat vendicare, ſiue ſit ille monachus, ſiue ſit laicus, qui alicuius ſcientiæ nomine glorietur. Quia etſi optandum eſt, vt omnes Eccleſiæ filij, quæ recta & ſana ſunt, ſapiant: non tamen permittendum eſt, vt quiſquam, extra ſacerdotalem ordinem conſtitutus, gradum ſibi prædicatoris adſumat, quum in Eccleſia Dei omnia ordinata eſſe conueniat, vt in vno Chriſti corpore & excellentiora membra ſuum officium impleant, & inferiora ſuperioribus non reſultent. Data tertio Idus Iunij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimatertia eiuſdem ad Theodoretum Epiſcopum Cyri poſt Chalcedonenſe Concilium de fidei perſeuerantia.

Dilectiſsimo fratri Theodoreto Epiſcopo, Leo Epiſcopus.

REmeantibus ad nos fratribus & conſacerdotibus noſtris, quos ad ſanctum Concilium ſedes beati Petri direxit, agnouimus dilectionem tuam, ſuperno adiutorio, nobiſcum tam Neſtorianæ impietatis, quàm Eutychianæ veſaniæ, extitiſſe victricem. Vnde gloriamur in Domino, cum Propheta canen-
Pſalm. 123
tes: Adiutorium noſtrum in nomine Domini, qui fecit cœlum & terram, qui nullum nos in noſtris fratribus detrimentum ſuſtinere permiſit: ſed quæ noſtro priùs miniſterio definierat, vniuerſæ fraternitatis irretractabili firmauit aſſenſu, vt verè à ſe prodiſſe oſtenderit, quod priùs à prima omnium ſede formatum, totius Chriſtiani orbis iudicium recepiſſet, vt in hoc quoque capiti membra concordent: in quo ampliùs nobis accreſcit gaudendi materia, dum & tanto magis ſe perculit inimicus, quãto contra Chri-
** ad eam,*
ſti miniſtros ſæuiùs inſurrexit. Nam ne aliarum ſedium * ab ea, quam cæteris omnium Dominus ſtatuit præſidere, conſenſus aſſentatio videretur, aut alia quælibet ſubrepere poſſet aduerſa ſuſpicio, inuenti priùs ſunt, qui de iu-
** à diſſenſionũ coeſti autore, ad contradictionum bella.*
dicijs noſtris ambigerent. Et dum nonnulli, * ad diſſenſiones incitati ab authore contradictionis, ad inſana bella proſiliunt, ad maius bonum, malum eius authore totius bonitatis diſpenſante, peruẽtum eſt. Dulcius ſiquidem munera gratia diuinæ proueniunt, quoties non ſine magnis ſudoribus acquiruntur. Et minus bonum videri ſolet, pax continuata per ocium, quàm reddita poſt laborem. Ipſa quoq; veritas & clariùs reniteſcit, & fortiùs retinetur, dum quæ fides priùs docuerit, hæc poſteà examinatio confirmarit. Multùm deniq; ſacerdotalis officij meritum ſplẽdeſcit, vbi ſic ſummorum ſeruatur authoritas, vt in nullo inferiorum putetur imminuta libertas. Et ad maiorem Dei gloriam proficit finis exanimis, quando ad hoc ſe accipit exercendi fiducia, vt vincatur aduerſitas, ne quod per ſe probatur reprobũ, ſilentij præiudicio videatur oppreſſum. Exulta igitur chariſsime frater, & in vnico Dei filio victor exulta. Vicit per nos ille, cuius carnis veritas negabatur, vicit per nos & pro nobis ille, cui vicimus, per quem ſecũda eſt poſt aduentum Domini hæc orbi feſtiuitas. Redditum ſeculo eſt, prædone proſtrato, incarnationis diuinæ myſterium, quod humani generis inimicus, quia rebus ipſis auferre non poterat, calumnijs obſcurabat. Quinimò ab
Marc. ult.
incredulorum corde perierat immortale myſterium: quia nihil prodeſt tanta ſalus incredulis, ipſa veritate ſuis dicente diſcipulis: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui autem non crediderit, condemnabitur. Solis iuſtitiæ iubar, denſis per Orientem Neſtorij & Eutychetis nebulis
** culmen ſummum*
impeditum, purè ab Occidente reſplenduit, vbi * commercium in apoſtolis & doctoribus principaliter collocauit, quamuis nec illi vnquam defuiſſe credendus ſit, quo confeſſores ſibi egregios reſeruauit, ita vt dum denuò conaretur hoſtis antiquus per ſecundi Pharaonis impœnitens cor fidei Abrahæ ſemen & filios repromiſsionis extinguere, Deo miſerante langueſcens, niſi ſibi nocere, nihil poſſet. De quo & illud omnipotens mirabiliùs egit, quia & quos ſibi ſocios ad Iſraelitici populi cædes aſciuerat, non cum tyrannidis authore ſubmerſerit, ſed cum ſuo populo congregauit. Et ſicut reuerà ſe dignum, & ſoli ſibi poſsibile fons miſericordiæ nouerat, victos à nobis, nobiſcum fecit eſſe victores. Nam cùm ſolus verè ſit humani generis hoſtis ſpiritus falſitatis, omnes de illo iam triumphare non dubium eſt, quos ſibi veritas vendicauit. Nunc prorſus illa redempto-

ris noſtri dicta, quàm ſint diuinæ authoritatis, apparet, dum contra hoſtes
fidei ſic aptantur, vt de ipſis dubitare dicta non liceat: Vos (inquit) ex pa- *Ioan. 8.*
tre diabolo eſtis, & deſideria patris veſtri vultis implere. Ille homicida fuit
ab initio, & in veritate non ſtetit, quia veritas in eo non eſt. Quãdo loqui-
tur mendacium, ex proprijs loquitur: quia mendax eſt, & pater eius. Nihil
ergo mirandum eſt, quòd hi, qui in veritate Dei noſtræ naturæ mẽdacium
crediderunt, patri ſuo & circa iſta concordant, quicquid viſum, quicquid
auditum, quicquid denique (teſte Euangelio) tactum eſt atque palpatum,
in vnico Dei filio, non eius, cuius probatum eſt, adſerentes, ſed coæternę &
coeſſentialis patri fuiſſe ſubſtantiæ, quaſi aut diuinitatis natura, crucis li-
gno transfixa ſit, aut incõuertibilis creſcere per ætates, & in ſapientia pro-
ficere ſapientia ſempiterna, vel ſpiritu Deus, qui ſpiritus eſt, ſubinde reple-
ri potuerit. In hoc quoq; ſe acerba veſania, ex quo authere proceſſerit, p-
dit, quòd quantum in ſe eſt, vniuerſis nocere molita eſt. Nam qui nos per-
ſequendo afflixit, cæteros ad conſenſum ſceleris impellendo deprauauit.
Sed nec nos, licet in ſingulis fratribus (quia membra noſtra ſunt) vulneraſ-
ſet, à ſpeciali dolore fecit exceptos, quibus noua & inaudita priùs atque in-
credibili audacia inferre contra ſuum caput eſt molitus iniuriam. Sed vti-
nã vel poſt tot peſsima reſipiſcens, non nos etiam de ſuo æternę damnatio-
nis interitu contriſtaret. Quam mẽſuram ſceleris prætermiſit, cui nec hoc
ſufficere potuit, quòd nec viuis parcendo, nec mortuis, etiam in ſanguine
innocentis & catholici ſacerdotis pollutas iampridem abdicata veritate,
atq; approbata falſitate, manus intinxit? Et cùm ſcriptum ſit: Qui odit fra *1. Ioan. 3.*
trem ſuum, homicida eſt, ille quod odio iam feciſſe dictus eſt, impleuit o-
peribus, quaſi nec audiſſet illud, quod Dominus ait: Diſcite à me, quia mi *Matt. 11.*
tis ſum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus veſtris. Iugum e-
nim meum ſuaue eſt, & onus meum leue eſt. Dignus diabolici prædicator
erroris Aegyptius vaſtator inuentus eſt, * quia tanquam ſæuiſsimus tyran- ** qui*
nus Eccleſiæ, nefandas blaſphemias per violentam ſeditioſorum turbam,
& per cruentas manus militũ venerandis fratribus imponebat. Et cum vo-
ce noſtri redemptoris firmatũ ſit, vnũ eundemq; homicidij eſſe & falſita- *Ioan. 8.*
tis authorẽ, ille pariter vtrumq; cõpleuit, quaſi non vt caueãtur, ſed vt per-
petrentur, ſcripta ſint, ad perditionis ſuæ cumulũ trahẽs, quæ Dei filius mo
nuit ad ſalutẽ. Illud quoq; ſurda nimis aure præteriens, quod ab eodẽ Do-
mino dictum eſt: Ego, quod vidi apud patrem meum, loquor, & vos ergo, *Ibid.*
quod vidiſtis apud patrẽ veſtrum, facitis. Igitur dum ſanctæ memoriæ Fla-
uiano vitam præſentis ſeculi moliretur auferre, ſe * ſerenæ vitæ luce priua- ** uera*
uit. Dum vos ab Eccleſijs veſtris conaretur expellere, ſe à Chriſtianorũ col-
legio ſegregauit. Dum trahit plurimos, & impellit ad erroris aſſenſum, mul
tiplici animam ſuam vulnere ſauciauit, ſolus vltra omnes & per omnes, ac
pro omnibus reus, qui cauſa reatus omnibus fuit. Sed licet his tua fraterni-
tas, ſolido cibo firmata, indigere minimè videatur, tamen vt quod noſtri lo
ci eſt, impleamus circa vocem dicentis Apoſtoli: Præterea, quæ extrin- *2. Cor. 11.*
ſecus ſunt, inſtantia mea quotidiana, ſolicitudo omnium eccleſiarum.
Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non v-
ror? hoc præcipuè præſenti occaſione credidimus admonendũ, frater cha
riſsime, vt quotieſcunque diuina gratia adminiſtrante, illos, qui foris ſunt,
fonte doctrinæ aut ſubmergimus, aut purgamus, in nullo ab illis, quas ſpi-

ritus ſancti diuinitas in Chalcedonenſi Concilio protulit, fidei regulis recedentes, inter vtrunq; hoſtem nouellæ perfidiæ ſermonem noſtrũ cum omni cautela libremus, non iam (quod abſit) tanquam de dubijs diſceptantes, ſed authoritate ſua, quæ benè definita ſunt, adſtruentes, quum & in Apoſtolicæ ſedis epiſtola, vniuerſali ſanctę ſynodi aſſenſu firmata, tanta diuinæ authoritatis teſtimonia nouerimus eſſe congeſta, vt nullus queat vlteriùs dubitare, niſi qui ſibimetipſi errorum tenebras inferre maluerit, quum ſynodalia geſta, vel quibus primùm definitio fidei legitur eſſe formata, vel quibus præfatæ literæ Apoſtolicæ ſedis, etiã tuæ fraternitatis ſtudio defenſæ ſunt, & maximè ad pijſsimos principes totius Concilij alloquutio, tot ſit præcedentium patrum teſtimonijs roborata, vt quamuis imprudẽti ac pertinaci animo, ſi tamẽ non iam cũ diabolo pro ſua impietate damnatus eſt, valeant ſuadere. Vnde hoc quoque nos contra hoſtes Eccleſiæ prouidere condignum eſt, vt eis nullam calumniandi occaſionem (quod ad nos attinet) penitus relinquamus, nec vnquam contra Neſtorianos aut Eutychianos agentes, alteri eorum videamur terga vertiſſe, ſed vtroſq; CHRISTI hoſtes æqua lance vitemus atq; damnemus, ita vt eos, quoties audientium, quantalibet poſcit vtilitas, cũ dogmatibus eorũ digno anathemate promptiſsimè atque euidentiſsimè feriamus, ne ſi à nobis hoc aut obſcuriùs fieri videatur aut tardiùs, putetur inuitum. Quod quamuis prudentiam tuam res ipſa admonere ſufficiat, nunc tamen & experimenta docuerunt. Sed benedictus Deus noſter, cuius inuincibilis veritas ab omni hæreſeos macula mundũ te, ſecundũ ſedis Apoſtolicæ iudicia demõſtrauit. Cui dignã retribues pro tot laboribus gratiã, ſi talẽ te, qualẽ probauimus ac probam*, pro vniuerſalis Eccleſię defenſione ſeruaueris. Nam quòd Deus omnium calũnioſorum fallacias ſoluit, maximam beatiſsimi Petri curam pro nobis cunctis agnoſcimus, qui poſtquam ſuæ ſedis iudicium in fidei definitione firmauit, nec circa cuiuſquam veſtrum, qui nobiſcum pro catholica fide laboraſtis, perſonam quicquam reprobum videri permiſit: quia nec poterat, ſpiritu ſancto iudicante, quiſquam ex eis non victor exire, quorum iam vicerat fides. Quod ſupereſt, exhortamur, vt quia illic nonnullas Eutychiani ac Neſtoriani erroris reliquias cognouimus remanſiſſe, nunc etiam ſedi Apoſtolicæ collabores. Victoria enim, quam Chriſtus dominus Deus noſter ſuæ donauit Eccleſiæ, quamdiu in hoc mũdo verſamur, licet fiduciam maiorem tribuat, non tamen in totum ſolicitudinem perimit, nec vt dormiamus donata eſt, ſed vt ſuauiùs laboremus. Vnde in hoc quoq; tuæ vigilantiæ ſolicitudine volumus adiuuari, vt tua relatione currente, quid apud illos religionis doctrina dominica proficiat Apoſtolicam ſedem feſtines inſtruere, quatenus illius religionis ſacerdotes, in quocunq; vſus exegerit, adiuuemus. De his verò, quę in ſupradicto Concilio illicita contra venerabiles Nicenos canones præſumptione tentata ſunt, ad fratrem & coepiſcopum noſtrum Antiochenæ ſedis præſulem ſcripſimus, adijcientes & illud, quod nobis propter improbitatem monachorum quorundam religionis veſtræ verbo mandaſtis per vicarios noſtros, & hoc ſpecialiter ſtatuentes, vt præter Domini ſacerdotes nullus audeat prędicare, ſeu monachus, ſiue ille ſit laicus, qui cuiuslibet ſcientiæ nomine glorietur. Quas tamen literas, pro vtilitate vniuerſalis Eccleſiæ, per prædictum fratrem & coepiſcopum noſtrum Maximum, ad omnium volumus peruenire notitiam, & ob hoc

16. quæ. 1. Adijcimus illud.

hîc

hîc nolumus earum exemplar adijcere:quia quæ prædicto fratri iniunximus,non dubitamus implenda.Et alia manu:Deus te incolumem cuſtodiat,frater chariſsime.Data 4. Idus Iunij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Paſchaſini Epiſcopi Lilybetani epiſtola ad Leonem Papam, qui iuſſerat illi, ut reſcriberet de ſupputatione Paſchalis feſti.

Domino verè beatiſsimo ac apoſtolico,mihique poſt Dominum plurimùm colendo Papæ Leoni, Paſchaſinus Epiſcopus.

APoſtolatus veſtri ſcripta diacono Panormitanæ eccleſiæ Silano deferente percepi, quæ nuditati meæ atque ærumnis, quas amariſsima captiuitate faciente incurri, ſolatium in omnibus atque remedium attulerunt, cœleſti rore animum recreantes,atque omne,quod triſte fuerat,abſtergentes. Domine venerabilis Papa,iubere dignata eſt corona veſtra, vt quod paſchalis ſupputatione veritas anni poſt hunc futuri haberet, ſacroſanctis auribus veſtris exiguitas mea intimaret.Cui præcepto inobediens exiſtere non potui omnino,nec debui.Diutino itaque tractatu vel raciocinatione id verũ inuenimus,quod ab Alexandrinæ eccleſiæ antiſtite beatitudini veſtræ reſcriptum eſt.Nam quum Romana ſupputatio,quæ cyclo concluditur, cuius ipſe,de quo agitur,erit ſexageſimuſquartus annus , qui cyclus cœpit à conſulatu Antonini & Syagrij,nobis dubietatem adferret, eò quòd ſeptimo Calendarum Aprilium die,dies dominica,& luna vigeſimaprima incurreret,& iterum nono Calendarum Maiarum die(vt rei veritas habet)dominica dies,& luna decimanona obueniret, in hoc ambiguo fluctuantes, ad Hebræorum,hoc eſt,legalem ſupputationem nos conuertimus, quæ quũ à Romanis ignoratur,facilè errorem incurrunt.Cœpit ergo Ogdoas à conſulatu virorum clariſsimorum Etij iterum & Sigiſmildi,quæ clauditur anno,de quo quæſtio videtur exorta.Talis ratio hæc eſt:Priores verò anni cõmunes,tertius emboliſmalis,quartus & quintus communes,ſextus emboliſmalis,ſeptimus communis,octauus emboliſmalis.Peruidet ergo apoſtolatus veſtri prudentia,octauum annum Ogdoadis fieri aliter non poſſe, niſi emboliſmum teneamus.Quòd ſi voluerimus illud, quod ſuperiùs diximus,id eſt,quod primum incurrit,Paſcha ſeptimo Calendarum Aprilium die celebrare, communem annum faciemus, & incipiet omnis deinceps ſubſequentium annorum ſupputatio vacillare. Et ne hoc, quod expoſui, beatitudini veſtræ obſcuritatem aliquam adferat, ſuggeſsimus communes annos,apud Hebræos duodecim tantùm menſes,hoc eſt,dies cccliiij.habere.Neceſsitate ergo emboliſmi cogimur id tenere,quod longius eſt,ne à vero deuiare videamur.Neque nobis aut nouum,aut erraticum videatur,quũ dies paſsionis vndecimo Calendas Maij occurrat,à qua (ſicut videtur) Paſcha nomen accepit,licet Hebrææ linguæ interpretes tradant paſcha tranſitum dici,quod tamen idem & Ioannis Euangeliſtæ dicto firmatur, quo Ioan.13 ait,quum de paſsione loqueretur: Cùm veniſſet hora, vt tranſiret Ieſus de hoc mundo ad patrem.Non ergo nos dies vna longiùs poſita terreat, ne

quum hoc vitamus, incurramus errorem, ſicut tempore beatæ recordationis domini mei, prædeceſſoris veſtri Zozimi, anno conſulatus Honorij Auguſti vndecimo, & Conſtantij ſecundo. Tunc enim, quum declinaretur, ne decimo Calendas Maij dies Paſchæ teneretur, celebratum octauo die Calendas Aprilis, id eſt, pro emboliſmo communis eſt annus tentus, & error grauiſsimus eſt ortus, in tantùm, vt miniſterio certo, quod dono ſancti ſpiritus miniſtratur, hæc veritas probaretur. Quod propterea credidi exponendum, quia locus ipſe etiam ſancto, atque à me venerando fratre meo Libanio diacono notiſsimus eſt. Cuius myſterij miraculum tale eſt: Quædã viliſsima poſſeſsio Meltinas appellatur, in montibus arduis, ac ſyluis denſiſsimis conſtituta, illicque perparua, atque vili opere conſtructa eſt eccleſia. In cuius baptiſterio nocte ſacroſancta paſchali baptizandi hora, quum nullus canalis, nulla ſit fiſtula, nec aqua omninò vicina, fons ex ſe repletur; paucisque qui fuerint, conſecratis, cùm deductorium nullum habeat, vt aqua venerat, ex ſeſe deſcendit. Tunc ergo (ſicut ſuprà diximus) cùm ſanctæ memoriæ domino quondam meo, ac beatiſsimo Papa Zozimo, cùm apud Occidentales error ortus fuiſſet, conſuetis lectionibus nocte ſacra diſcuſſis, cum presbyter ſecundum morem baptizandi horam requireret, vſque ad lucem aqua non veniente, non conſecrati, qui baptizandi fuerant, receſſerunt. Vt ergo breuiter narrem, illa nocte, quæ luceſcebat in diem dominicam, decimo die Calendas Maij fons ſacer hora competenti repletus eſt. Euidenti ergo miraculo claruit, Occidentalium partium fuiſſe errorem. Hæc prout potui, vel epiſtolaris breuitas paſſa eſt, iubente apoſtolatu veſtro reſcripſi.

Epiſtola ſexageſimaquarta eiuſdem ad Martianum Auguſtum de Paſcha.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

IAm multis documentis per omnes Chriſti eccleſias fides veſtræ pietatis innotuit, vt ſi quid ſolicitudinum pro communi religione generatur, meritò veſtrum quæratur auxilium. Et quia memor diſpenſationis mihi creditæ, neceſſe habeo curas meas etiam in ea, quæ ſunt futura, præmittere, non improbè cupio clementiæ veſtræ ſtudijs adiuuari, vt in ea obſeruantia, quæ certa ſemper ratione variatur, nihil poſsit erroris incurri: Paſchale etenim feſtum, quo ſacramentum ſalutis humanæ maximè continetur, quamuis in primo ſemper menſe celebrandum ſit, ita tamen eſt lunaris curſus conditione mutabile, vt plerunque ſacratiſsimi diei ambigua currat electio, & ex hoc fiat plerunque, quod non licet, vt non ſimul omnis Eccleſia, quod non niſi vnum eſſe oportet, obſeruet. Studuereque ſancti patres, occaſionem huius erroris auferre, omnem hanc curam Alexandrino Epiſcopo delegantes: quoniam apud Aegyptios huius ſupputationis antiquitus traditа eſſe videbatur peritia, per quam, qui annis ſingulis dies prædictę ſolennitatis eueniret, ſedi Apoſtolicę indicaretur, vt huius ſcripti ad longinquiores eccleſias iudicium generaliter percurreret. Sed ſanctę memorię Theophilus Alexandrinæ eccleſiæ vrbis Epiſcopus, cum huius obſeruationis

annos

annos centum numero collegiſſet, ſeptuageſimo ſexto paſchale feſtum lõgè aliter, quàm alij decreuerant, tenendũ eſſe conſtituit, à primo Auguſtæ memoriæ Theodoſij ſenioris conſulatu ſuccedentes ſibi ſacræ obſeruantiæ ordines ponens, vt longioris temporis ratio eius literis teneretur adſcripta, cuius complectionis ſeptuageſimus & quartus eſt annus, in qua pridiè Idus Aprilis ſanctum Paſcha celebrauimus: ſequenti verò anno pridiè nonas Aprilis eadem, propitio Deo, erit habenda feſtiuitas, ſicut regulariter centenariæ annorum rationis ordo declarat. Sed in anno, qui erit ſeptuageſimuſſextus, Paſchæ dies inuenietur adſcriptus, quem à paſsione Domini nullius exempli, nullius conſtitutionis admittit authoritas. Nam diem octauum Calendarum Maiarum ab eo cognoſcimus præfinitum, qui anni limitem antiquitus conſtitutum excedit, cùm alij quintodecimo Calendarum Maiarum huic feſtiuitati deputauerint diem. Siquidem ab vndecimo Calendarum Aprilium, vſque in decimum Calendarum Maiarum, legitimum ſpatium ſit præfinitum. Intra quod omnium varietatum neceſsitas concludatur, vt Paſcha dominicum, nec priùs poſsimus habere, nec tardiùs. Quod enim in decimum, & in nonum Calendarum Maiarum videtur nonnunquam perueniſſe feſtiuitas, quadam ratione defenditur. Quia etſi dies reſurrectionis vltra terminum videtur exiſſe, dies tamen paſsionis limitem poſitum non inuenietur egreſſus. Ad octauum autem Calendarũ Maiarum paſchalem obſeruantiam perducere, nimis inſolens & aperta tranſgreſſio eſt. Quia ergo in illa, vt dixi, centenaria ſupputatione Theophili, ſeptuageſimuſſextus annus diem Paſchæ contra morem Eccleſiaſticum ſtatuiſſe monſtratur, & non leuiter delinquitur, ſi in principio ſacramenti veritas & vnitas ab vniuerſali Eccleſia non tenetur: obſecro clementiam veſtram, vt ſtudium veſtrum præſtare dignemini, quatenus Aegyptij, vel ſi qui ſunt alij, qui certam huius ſupputationis videntur habere notitiam, ſcrupulum huius ſolicitudinis abſoluant, vt eum diem generalis obſeruantia dirigat, qui nec paternarum conſtitutionum normam relinquat, nec vltra præfixos terminos euagetur. Quicquid autem pietas veſtra de hac conſultatione cognouerit, ad meam iubeat mox notitiam peruenire, vt in diuinis myſterijs nulla diſſonantiæ culpa naſcatur. Data decimo ſexto Calendas Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimaquinta eiuſdem ad Eudoxiam Auguſtam de Paſcha.

Leo Romanæ & vniuerſalis Eccleſiæ Epiſcopus, Eudoxiæ Auguſtæ ſalutem.

Hæc Eudoxia filia fuit Eudociæ uxoris Theodoſij iunioris, ad quam ſcripta eſt ſequens epiſtola.

SAnctæ memoriæ Theophilus ad Auguſtum Theodoſium ſeniorem ſcribens, per centum annos, à primo prædicti principis conſulatu, digeſsit ordinem diei feſti, cuius inſtructionis ſeptuageſimuſquartus nunc annus euoluitur Opilione conſule. Pridiè Idus Aprilis celebrata eſt ſacra ſolennitas: vnde ſequenti anno, pridiè nonas Aprilis, eadem feſtiuitas rationabiliter conſequitur. Sed annus, qui* erat ſeptuageſimuſſextus, memorati Epiſcopi annotationem habere cognoſcitur, quæ à totius antiquitatis exemplo, & ab omni authoritate patrum diſcordat. Siquidem in octauum Ca-

*erit

 lendarum

lendarum Maiarum dominicum paſcha tranſtulerit, præfinitos antiquitatis limites nimis audenter excedens, cùm die quintodecimo Calendarum Maiarum paſchalem ſolennitatem (ſicut conſtituêre alij) potuerit annotare. Vnde quia non mediocris mihi ſolicitudo generatur, ne apud Aegyptios hæc perſuaſio probaretur, ad Chriſtianiſsimum & clementiſsimum principem ſcripta direximus, quibus cauſam ſcrupuli diligenter expoſui, & ſuppliciter poſtulaui, vt operam ſuam, quemadmodum conſueuit, religionis cultui dignanter impendat, vt eos, qui huius ſupputationis perfectã videntur habere notitiam, in vnum iubeat conuenire, & diligenter inquirere, ne fortè hæc definitio teneatur, & hic exceſſus, qui prioribus videtur repugnare temporibus, noſtræ conniuentiæ vel negligentię deputetur, & fiat in noſtris diebus, quod nunquam antè præſumptum eſt. Quia verò oportet ſerenitatem tuam curæ iſtius mecum eſſe participem, & ne quid tale accidat, pręcauere, crebriùs religioſiſsimo & fideliſsimo principi dignare ſuggerere, vt indiſsimulanter iubeat Aegyptios admonere, ne in ſummæ feſtiuitatis die, aut diſſenſione aliqua aut tranſgreſsione peccetur. Quicquid autem de hac re diligentiùs inueſtigare ſolicitudo tua potuerit, citò ad notitiam meam glorioſiſsimus Imperator iubeat peruenire: quia & ad ipſius, & ad omnium ſalutem pertinet, vt Dei cultus nullo errore lædatur. Data ſextodecimo Calendas Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimaſexta eiuſdem ad Eudociam Auguſtam de monachis Palæſtinis.

*L*eo Epiſcopus Eudociæ Auguſtæ.

QVanta mihi catholicæ cura ſit fidei, & qua ſolicitudine, in quantùm Dominus adiuuat, debeat præcaueri, ne vnquam ab imperitis & impijs veritatis Euangelio reſiſtatur, pietatem veſtram ſcire non dubito. Et ideo cum ſalutationis officio, quo ſemper mihi eſt veſtra oranda clementia, obſecro Dominum, vt me tuam incolumitatem in cauſa fidei, in qua quorundam intra prouinciam Palæſtinam monachorum fuerant corda turbata, magis magiſque faciat adiuuare, vt tantùm quod pietatis tuæ ſtudio fieri poteſt, hæreticæ peruerſitati omnis fiducia ſubtrahatur. Quos enim nec ratio ſacramentorum, nec authoritas ſcriptorum, nec ipſa ſacratorum locorum teſtimonia commouebant, quid eis niſi abruptum periculum timeretur? Proſit ergo Eccleſijs (ſicut fauente Deo) & prodeſt, & proſit generi humano, in verbis Dei veſtram ibi eſſe voluntatem, vbi Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM vobis ſicut Deum verum, & verum quoque hominem, in vnitate perſonæ, & mirabilium indicia, & paſsionum documenta loquuntur. Si ergo prædicti nomẽ catholicũ venerantur & diligunt, & inter Domini corpus ſe volunt mẽbra nominari, prauos errores, quos temere admiſerant, deteſtentur, & agant pœnitentiam impiarum blaſphemiarum, cruentorũq; factorũ. Succumbant pro ſalute animarũ ſuarũ ſynodalibus, quę in ciuitate Chalcedonenſi ſunt confirmata, decretis. Et quia ad intelligendum ſacramentum ſalutis humanæ, niſi fides vera, & humilitas

quieta non peruenit, credant in Euangelio, quod confitentur in ſymbolo, nec impijs dogmatibus miſceantur. Fides enim catholica ſicut damnat Neſtorium, qui in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto duas auſus eſt prædicare perſonas, ita damnat etiam Eutychen cum Dioſcoro, quòd ab vnigenito Dei verbo negant in vtero virginis matris veritatem carnis humanæ ſuſceptam. Si quid aũt erga prædictorum conuerſionẽ exhortatio veſtra profecerit, quod gloriam vobis pręſtabit æternam, peto hoc mihi clementiæ veſtræ literis indicetis, vt & in vobis boni operis fructum, & in illis gaudeam miſericordiam Domini non perijſſe. Data ſeptimo Calendas Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

Epiſtola ſexageſimaſeptima eiuſdem ad Iulianum Coenſem Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Iuliano Coenſi Epiſcopo.

FRequentiſsimè dilectionem tuam ad hanc curam & diligentiam meis ſum literis cohortatus, vt de his, quæ circa fidem aguntur, ſolicitudinem meam indeſinẽter inſtrueres. Et cùm omnibus occaſionibus ſcribere non quieſcam, quibuſdam tamen ſcriptis meis, id eſt, per filium noſtrum Rodanum, domeſticum filij noſtri, viri illuſtriſsimi * Aſparaſij datis, nullum reſponſum tuæ fraternitatis accepi, tanquam ratio temporis nõ habuerit, vt quid poſt mea ſcripta ſit geſtum, potuèris indicare. Et ideo per filium meum Rodanum his literis te ſaluto, & vt opportùnitatẽ ſcribendi nõ negligas, in quo quæſtus ſolicitudinis meæ releuatur, admoneo. Cùm enim in te quandam mei Conſtantinopolitani habeant portionem, dignum pro communi amicitia eſt, & pro totius Eccleſiæ dilectione, inceſſabili te vigore proſpicere, ne quid poſsit de ſtatu fidei me latêre. Quæ ergo per prædictos, vel ad glorioſiſsimum principem, vel ad tuam dilectionem ſcripſi, vt celerrimè tradãtur effectui, opportunis ſuggeſtionibus elabora. Et quicquid fuerit (Deo auxiliante) diſpoſitum, ſcire me facito, vt perductis in effectum his, quæ rationabiliter ordinata ſunt, pax fidei, canonũq; cuſtodia & ſecurior vbique habeatur & fortior. Data 7. Cal. Iulij, Opilione viro clariſsimo conſule.

[*ſæpiſsimè] [*Aſpiratij]

Epiſtola ſexageſimaoctaua eiuſdem ad Iulianum Epiſcopum.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus Iuliano Epiſcopo.

CHriſtianiſsimi principis fidem ſæpè euidentiſsimis probauimus documentis, ac Deo noſtro gratias ago, qui talem dignatus eſt rebus humanis concedere pro ſua pietate rectorem, qui fidei cauſas & Reipublicæ, ſummæ vigilantiæ ſtudio tuetur, hæreticorũ auſibus ſemper obſiſtens, & nihil eorum inſaniæ aduerſum catholicã fidẽ licere permittens: cuius poſt Deũ beneficijs hoc debetur, ꝙ Hieroſolymitanus Epiſcopus eſt receptus, & monachos, quos perfidia hæreticæ falſitatis inuaſerat, ad ſanitatem Auguſta au-

[An. Chriſti 456. qui fuit annus põtificat⁹ S. Leonis 15. eſt ſcripta hæc epiſtola, & 4. ſequentes.]

thoritas reuocauit. Mox itaque, vt accepi epiſtolas tuas, talia continentes, non ſolùm eadem die, ſed propè eadem hora reſponſum reddere maturaui, vt certior de omnibus, quæ ſcripſeras, redereris. Fratrem Proterium Alexandrinæ vrbis Epiſcopum gratulor ſatisfactionis plenas de fide ſua ad nos literas direxiſſe, & manifeſtè, quidnam teneat, indicaſſe: cui me dignā gratiam, pro fidei ipſius ſynceritate, neceſſe eſt præſtare, vt honorem in nullo ſuæ perdat eccleſiæ, ſed ſedis ſuæ priuilegia, paternæ antiquitatis exemplo, iuxta canonum illibata iura poſsideat. De præſentis anni Paſcha nulla dubitatio eſſe nobis potuit: ſed de futuro, quod Theophilus Alexādrinæ vrbis Epiſcopus, nono Calendarum Maiarum die, quod nunquam ita à tempore dominicæ reſurrectionis celebratum eſt, credidit aſcribendum. Vnde ſolicitiùs congruit hoc requiri, vt omnis occaſio tollatur erroris. Nam in noſtris annalibus Calendarum Maiarum die aptiſsimè à patribus noſtris & conſtitutus legitur, & celebratus. Ac ne vel apud nos, vel apud Orientales, naſcatur ex hac parte diuerſitas, hoc inſtantius noſtro nomine cum Chriſtianiſsimo principe agere tua dignetur dilectio, quamuis & ipſe clementiſsimus princeps ſe inquiſitione ſolicitiſsima, curam hanc Aegyptijs delegaſſe, ſuis epiſtolis dignatus ſit indicare. Epiſtolā ſanè meam ad Chalcedonēſen ſynodum datam, præſentibus Epiſcopis & clericis lectam fuiſſe, tuis epiſtolis retuliſti, *ſed vſq; ad illud capitulū, quo ea, quæ de fide acta ſunt, meus videtur firmaſſe conſenſus. Vnde miratus ſum, quòd reliqua, quæ ſecuta fuerunt, nō pariter in notitiam eorum, quibus ſunt lecta, prolata ſint, cùm maximè omnibus innoteſcere debuiſſet, improbum à vobis ambitum notatum fuiſſe, ne nouis vſurpationibus conſtituta, inuiolata (vt ſemp ſcripſimus) ſeruarentur. Etiam presbyterum, quem aſſeris fuiſſe diſcuſſum, gratulamur, cognitione habita, in omnibus fuiſſe purgatum. Epiſtolam quoq; ad Chriſtianiſsimum principem noueris me miſiſſe, in qua illi gratias egi, quia curam mihi ſuam, tam pro fidei cauſa, quàm pro ſecuritate Reipublicæ dignatus eſt indicare. Aliam quoq; ad nos epiſtolam dedit, interueniēs pro Anatolio Epiſcopo, vt noſtri illi animi gratia præbeatur, quoniam correctionem eius promittit, & in omnibus ſe ſatisfacturum eſſe, quæ ad fidei obſeruantiam pertinent, pollicetur. Data quinto Idus Ianuarij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

Hic Proterius uir ſanctiſsimus Dioſcoro ſubſtitutus, crudeliſsimè ab Alexandrinis quibuſdam ſuaſu Timothei Aeluri trucidatus eſt. Vide Nicephorū lib. 15, cap. 16

* *dūtaxat*

Epiſtola ſexageſimanona eiuſdem ad Martianum Auguſtum.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

* *Neſtorius*

PVritatem fidei Chriſtianæ, qua clementia veſtra præfulget, etiam his literis, quas frater & coepiſcopus meus *Neſtorianus detulit, demonſtraſtis, iuſtiſsimum fratri meo Proterio Alexandrinæ vrbis antiſtiti impendentes fauorem, quo mihi per omnia eſſet acceptior. Nam cui veſtra pietas teſtimonium perhibere dignatur, indubitanter eſſet probandus, etiam ſi taceret. Sed accedit ad gratiam, quòd proprio quoque ſermone cognoſcitur, & quàm ſyncerus ſit catholici dogmatis prædicator, ipſius profeſsione clareſcit. Vnde pleniſsimo affectu dilectionem orthodoxi fratris amplector,

& Deo

& Deo gratias ago, quòd amoto eo, qui Euãgelio Chriſti voluit contraire, & à ſanctorum patrum intelligentia diſſentire, talem proſpexit Alexãdrinæ Eccleſiæ ſacerdotem, qui præcedentibus rectoribus & fide concordaret & vita. Nam quum amplecti ſe epiſtolam meam, quam ad beatæ memoriæ Flauianum contra Eutychen impium miſi, toto corde profitetur, quid aliud, quàm Apoſtolorum ſe diſcipulum oſtẽdit? quoniam doctrina veritatis in lumine ſuo permanet, & non poteſt eſſe diuerſum, quod vnum eſt, atq; diuinum. Reſcripſi itaq; prædicto fratri, quod debui, atque in ſancto ſtudio, vt perſeueraret, admonui. Qui ſine dubio conſtantior erit, ſi etiam clementiæ veſtræ cohortationibus adiuuetur. Nec in aliquo eum terreat quorundam imperitã diſſenſio, quos paucorum hæreticorum inſtigationib. ignorãtia fecit obnoxios. Quod ſua ergo negligẽtia aſſequi nequeũt, opportunè eorũ inſinuetur auditui. Et ne memoratus noua inferre, & propria videatur adſtruere, venerabiliũ patrũ, qui eidẽ eccleſiæ pręfuerũt, ſcripta relegãtur, & qd B. Athanaſius, quid Theophilus, quid Cyrillus, qd etiã Orientales magiſtri de incarnatione Domini ſenſerant, recognoſcant. Nec repullulantibus decipiantur erroribus, qui olim Euangelici ſermonis ſunt virtute proſtrati. Quoniam omnes ferè hęreſes, quę diuerſis temporibus extiterunt, dum ſacramentum corporeę natiuitatis, & paſsionis, ác reſurrectionis Chriſti non intelligunt, ab Euangelio deuiarunt. Et poſſemus minùs laborare in hęreticis repellẽdis, ſi rudes animos ipſa non turbarẽt mendacia, quę peremit antiquitas. Sed nunc (vt dixi) hic docendi optimus modus eſt, vt paternorũ ſenſuum linea Alexãdrinæ plebis & cleri auribus innoteſcat, ac ſi qui ſunt qui noſtra ſcripta deſpiciant, illis ſaltẽ, qui nobiſcũ apoſtolicis ſenſibus congruũt, acquieſcant. In quo opere multùm conſacerdotis noſtri deuotione gaudebo, & ſemp ipſius vnanimitate lætabor, quia fraterna pax non niſi vna fidei confeſsione ſeruatur. Quia verò quorundã hæreticorũ verſuta nequitia, ad conturbandã aliorum ſimplicitatẽ, epiſtolam meam, quam ad beatę memorię Flauianum dedi, falſaſſe perhibetur, vt commutatis quibuſdam verbis vel ſyllabis, receptorem me Neſtoriani erroris adſereret, obſecro venerabilem clementiam veſtram, vt eandem epiſtolã per fratrem meum Iulianum Epiſcopũ, vel eos, quos idoneos ad hoc opus pietas veſtra delegerit, in Græcum ſermonem iubeatis integrè, diligenterq; translatam, per idoneum latorem ſub veſtri ſignaculi impreſsione deferri, tradendam iudicibus Alexandrinis, qui eam clero & plebi ipſius ciuitatis, cum prædictorum Epiſcoporũ prædicationibus,* qui & meo ſcripto conſentiunt, faciant recitari, vt agnoſcant ſe fallacium hominum fraude vlterius decipi non debere, & probentur Apoſtolicæ ſedis ſynceri eſſe diſcipuli, apud quam nec Eutyches, nec Neſtorius vllum obtinent locum: quia ſicut alios hæreticos, ita & iſtos Eccleſia vniuerſalis damnauit. Data ſexto Idus Martij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

** quibus mea ſcripta.*

Epiſtola ſeptuageſima eiuſdem ad Martianum Auguſtum, in qua ſcribit de exilio Eutychetis, vt ad ſecretiora loca eum transferret, quia vbi poſitus erat, adhuc praua docebat.

Leo Epiſcopus Martiano Auguſto.

Quod

QVod ſæpiſsimè multa iam experimenta docuerūt, ſanctum pietatis veſtræ ſtudium circa religionem Chriſtianam glorioſis perſeuerat & creſcit augmētis, & hæc fides veſtræ clementiæ nō ſolùm me, ſed & omnes Domini ſacerdotes conſolatur & roborat, dùm in Chriſtianiſsimo principe ſacerdotalem experimur affectum. Quem ſi Orientalium partium ſacerdotes ſtudeant imitari, nihil ſcandalorum, neque pax, neq; fides Chriſtiana patietur. Vnde cùm Conſtantinopolitanus Epiſcopus ad omnem pietatis profectum præſenti clementiæ veſtræ doceatur exemplo, ſi fideliter veſtris acquieſcat hortatibus, habebit in me ſynceræ gratiæ animum, tantùm vt, quod verbis ſpondet, corde perficiat. Si verò, quę Deo & pietati veſtræ diſplicent, pertinaci intentione delegerit, ſalua manſuetudinis veſtræ reuerentia, vtar cum omnibus, & pro omnibus, vobis quoque annitentibus, aduerſum ſuperbientem liberiore conſtantia,* quem (quod ſæpè dicendum eſt) mallem pro ſanctis actibus fraterna charitate complecti, glorioſiſsime Imperator. Quia verò ſuggeſtiones meas pro tranquillitate catholicæ fidei libenter accepiſtis, ſignificatū mihi fratris & coepiſcopi mei Iuliani (quem excepiſtis pijſsimè) ſermone cognoſcite, Eutychen impium pro ſuis quidem meritis exulare, ſed in ipſo ſuæ damnationis loco multa, aduerſus integritatem catholicam, blaſphemiarum deſperatiùs venena profundere, & quod in illo totus mundus horruit atque damnauit, impudentia maiore, vt innocentes decipere poſsit, euomere. Plenum itaque rationis æſtimo, vt veſtra clementia ad longinquiora eum iubeat & ſecretiora transferri. Monaſterio verò eius Conſtantinopoli conſtituto, in quo habitatores ipſius monachi Euangelica apoſtolicaque doctrina crebriùs ſunt & pleniùs roborandi ſalubriter (vt arbitror) fiet, ſi is, qui ipſi monaſterio præpoſitus eſſe dicitur, à ſocietate veneratoris veſtri Iuliani Epiſcopi, quē in ſpeculis propter fidem illic eſſe conſtituì, non recedat, cuius aſsidua viſitatione profectum ſeruorus Dei illic habitantium poſsit augeri. Petitionem autem de feſtiuitate Paſchali gaudeo ità à veſtra pietate ſuſceptam, vt confeſtim Nectarium agentem in rebus, Alexādriam mitteret de errore remouendo, quem ſanctæ memoriæ Theophili conſtitutio videtur inferre. De qua re (ſicut ſcribere dignamini) quicquid ad pietatis veſtræ notitiam perlatum fuerit, iubete me noſſe, vt de obſeruantia, quam non licet eſſe diuerſam, quid potiſsimùm ſit tenendum, Eccleſia vniuerſalis agnoſcat. Precor aūt, quod veſtræ noui clementiæ conuenire, vt eos máximè tueamini contra omnes inſidias, quos mihi & veſtræ māſuetudini propter amorem fidei placere cognoſcitis, vt eos Conſtantinopolitanus Epiſcopus lædendi non habeat facultatem. Data decimoſeptimo Calendas Maij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

* quia (quod ſæpe dicendum eſt) mala pullulātia fraterna charitate oportet reſecari, glo.

Epiſtola ſeptuageſimaprima eiuſdem ad Anatolium Epiſcopum, per Nectarium agentem in rebus directa.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

SI firmo incommutabilique propoſito, dilectio tua curam gratiæ communis habuiſſet, nihil profectò, quod vllam anxietatem tibi ingereret, extitiſſet. Non enim ſinebat ratio, vt eius charitatem ſperne-

nerem, quem amore pacis, & ſtudio reparandæ catholicæ fidei inter ipſa
Epiſcopatus rudimenta iuuiſſem, optans in Eccleſiaſticis curis talem habe
re conſortem, vt mihi de ſanctis prædeceſſoribus tuis, nec Ioannis ſpiritalẽ
copioſamq; doctrinam, nec authoritatem Attici, nec induſtriam Procli,
nec fidem Flauiani deeſſe ſentirem, & ita ſtudijs tuis vterer, vt nullus aude-
ret, vel fidei catholicæ reſultare, vel Nicenis venerabilium patrum regulis
contraire. Sed quum in iniuriam canonum (vt agnoſcis) illa tẽtata ſint, quę
omnibus eccleſijs ſcandalum maximum generarent, quid aptiùs ac mode
ſtiùs facerem, quàm te primùm, vt ab hac intentione diſcederes, fraterno
animo, miſsis literis, admonerem? Ad quas quum non reſcriberes, ipſe te à
colloquij mei conſortio ſeparaſti. Denique inde iam tacui, ſed clementiſsi
mo principi, cuſtodi fidei, frequenti literarum petitione ſuggeſsi, vt pro pa
ce eccleſiarum, quam tibi maximè prodeſſe cognoſcis, hæc quæ nunc à tua
dilectione facta ſunt, implerentur. Cui ineffabiles gratias ago, quòd ſecun-
dum eruditionem ſpiritus ſancti, cuius eſt virtute pleniſsimus, ſacerdotali
dignatur ſtudere concordię, ſciens ſibi orationes ſupplicantium copioſiùs
profuturas, ſi famuli vnius Domini in nullo ſint à veræ pacis vnitate diuiſi.
Quòd ergo in Conſtantinopolitana Eccleſia quædam in officijs clericorũ
correcta ſignificas, vt & Etium presbyterum in gratiã tuam, affectionemq;
reuocaueris, & Andream archidiaconi actione ſubmoueris, nobis placuiſ-
ſe reſcribo, quia exiſtimationem tuam (vt optabam) plurimùm erigit atq;
commẽdat. Et meritò poſt correctionẽ in obliuionẽ deducitur, quod re-
præhenſioni obnoxium videbatur, quum hæreticorum prouectione, &
ſanctæ memoriæ Flauiani iniuria grauareris, quæ nunc ſimul ab omni
offenſione, cum tui (vt volui) laude ceſſarunt, quia in ordinem ſuum, quæ
fuerant turbata, redierunt. Andream ſanè, qui rationabiliter archidiaconi
eſt priuatus officio, & Euphratam, qui ſanctæ memoriæ Flauiani (vt compe
ri) improbus extitit accuſator, ſi profeſsionibus pleniſsimè ſcriptis, nõ mi-
nus Eutichyanam hæreſim, quàm Neſtorianum execrabile dogma cõdem
nant, quoniam venia eſt præſtanda correctis, presbyteros conſecrabis, vt
ſibi remedium catholicæ fidei ſentiant profuiſſe, electo primitus & proba
to, qui archidiaconi officium poſsit implere, id eſt, quẽ nulla vnquã prædi-
ctarum impietatum fama reſperſerit. Cæteri verò, quos par reatus inuolue-
rat, ſi veniam ſimili profeſsione cum ſatisfactione depoſcũt, ſuis ordinibus
reformentur, his tantùm ad officiorum primatum admiſsis, quos ab omni
errore liberos fuiſſe conſtiterit. Illam autem culpam, quam de augenda po-
teſtate, aliena (vt aſſeris) adhortatione cõtraxeras, efficaciùs atq; ſynceriùs
tua charitas diluiſſet, ſi quod tentari ſine tua voluntate non potuit, non ad
ſola clericorum conſilia trãſtuliſſes. Quia ſicut in mala ſuaſione delinqui-
tur, ita & in mala conſenſione peccatur. Sed gratum mihi (frater chariſsi-
me) eſt, quòd dilectio tua profitetur ſibi diſplicere, quod tunc etiam place
re non debuit. Sufficit in gratiæ communis regreſſu, profeſsio dilectionis
tuæ, & atteſtatio principis Chriſtiani. Nec videtur tarda correctio, cui tàm
venerabilis aſſertor acceſsit. Abijciatur penitus incõceſsi iuris, qui diſſen-
ſionem fecerat, appetitus. Sufficiant limites, quos ſanctorum patrum proui
dentiſsima decreta poſuerunt. Vt quieta ſit ſuis meritis, & antiquis priuile
gijs, dignitas omnium ſacerdotũ renouetur, & maneat in te dominicæ chá
ritatis affectio, ad quam dilectionẽ tuam ſæpiùs cohortatus ſum cum fra-

tre & coepiſcopo noſtro Iuliano, qui communem gratiam ſemper optauit, cuius induſtria, & ſolicitudines tuę releuabuntur, & fides catholica munietur. Super omnia autem fraterna charitate hortor & moneo, vt ea, quæ ad gloriam vel ad munimen pertinent ſacerdotalis officij, Nicenorum canonum vniuerſalis Eccleſiæ pacem ſeruātia, decreta cuſtodias. Sic enim inter Domini ſacerdotes inuiolata charitas permanebit, ſi paribus ſtudijs, quæ ſunt à ſanctis patribus conſtituta, ſeruentur. Data quarto Calendas Iunij, Aetio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſima ſecunda beati Leonis Papæ ad Iuuenalem Hieroſolymitanum Epiſcopum.

Leo vrbis Romæ Epiſcopus Iuuenali Epiſcopo & fratri.

ACceptis dilectionis tuæ literis, quas ad me filij noſtri Andreas presbyter & Petrus diaconus detulerunt, gauiſus quidem ſum, quòd tibi ad Epiſcopatus tui ſedem redire licuiſſet, ſed confluentibus in recordationem omnibus, quæ te per quoſdam exceſſus laborare fecerunt, dolui aduerſitatum tuarum temetipſum tibi fuiſſe materiam, & reſiſtendi hæreticis conſtantiam perdidiſſe, qui æſtimant non eſſe tibi liberum, vt eos audeas redarguere, quos tibi profeſſus ſis in ſuo errore placuiſſe. Beatæ enim memoriæ Flauiani condemnatio, & impijſsimi Eutychetis receptio, quid niſi Domini noſtri Ieſu Chriſti ſecundum carnem negatio fuit? quam ipſe grandi miſericordia ſua fecit reſolui, cùm deteſtandum illud Epheſynæ ſynodi iudicium ita ſancta Chalcedonenſis Concilij authoritate deſtruxit, vt nullum deprauatorum à remedio correctionis arceret. Vnde quia in tempore indulgentiæ reſipiſcentiam magis, quàm pertinaciam delegiſti, ita gaudeo te cœleſtem expetiſſe medicinam, vt fidei, ab hæreticis impugnatæ, tandem poſsis eſſe defenſor. Quamuis enim nulli ſacerdotum liceat neſcire, quod prædi-
1. Cor. 14. cat, quoniam qui ignorat, ignorabitur, *inexcuſabilior tamen eſt omnibus imperitus quilibet Hieroſolymis habitans Chriſtianus, qui ad cognoſcendam virtutem Euangelij, non ſolùm paginarum eloquijs, ſed ipſorum locorum teſtimonijs eruditur. Et quod alibi non licet non credi, ibi non poteſt non videri. Quid laborat intellectus, vbi eſt magiſter aſpectus? Et cur lecta, vel audita ſunt dubia, vbi ſe & viſui, & tactui tot humanæ ſalutis ingeruntur ſacramenta? Quaſi ad ſingulos quoſque cunctantes Dominus adhuc voce corporea vtatur, & dicat: Quid turbati eſtis, &
Luc. 24. quare cogitationes aſcendunt in corda veſtra? Videte manus meas & pedes meos, quia ipſe ego ſum. Palpate & videte, quia ſpiritus oſſa & carnem nō habet, ſicut me videtis habere. Vtere ergo, frater chariſsime, inuictiſsimis catholicę fidei documentis, & Euangeliſtarum prędicationem ſanctorum
Luc. 2. locorum, in quibus degis, teſtificatione defende. Apud te eſt Bethleem, in qua ſalutifer Dauidicę virginis partus illuxit, quem obuolutum pannis in-
Matth. 2 ter anguſtias diuerſorij, pręſepe ſuſcepit. Apud te eſt declarata ab angelis, adorata à Magis, & per multorum infantium mortes ab Herode quæſita ſal-
Luc. 2. 3. uatoris infantia. Apud te eſt, vbi pueritia eius adoleuit, vbi adoleſcentia ma-
Matth. 4. Mar. 4. turuit, & per omnia incrementa corporea, in virum perfectum veri hominis natura profecit, non ſine cibo eſuritionis, non ſine ſomno quietis, non

*tamen eſt omnibus imperitis imperitior.

ſine

ſine fletu miſerationis,nec ſine pauore formidinis. Vnus enim atq; idē eſt Ioan.11.
qui & in Dei forma operatus eſt miracula magna virtutis, & in forma ſer-
ui ſubijt ſæuitiam paſsionis.Hoc tibi ipſa crux indeſinenter loquitur,hoc
lapis clamat ſepulchri, in quo Dominus humana conditione iacuit, & de Matt. 26.
quo diuina potentia reſurrexit.Et cùm ad montem Oliueti, locum aſcen- Ioan.19.
ſionis veneraturus,accedis, nónne illa vox angelica in tuo reſultat auditu, Matt. 28.
qua eleuationem Domini ſtupentibus dicitur:Viri Galilæi,quid ſtatis aſpi Actor. 1.
cientes in cœlum? hic Ieſus qui adſumptus eſt à vobis in cœlum, ſic ve-
niet, quemadmodum vidiſtis eum euntem in cœlum. Veram igitur Chri-
ſti generationem crux vera confirmat, quoniam ipſe in noſtra carne naſci-
tur,qui in noſtra crucifigitur, quæ, nullò interueniente peccato,niſi fuiſ-
ſet noſtri generis, non potuiſſet eſſe mortalis. Vt autem repararet omnium Coloſ. 1.
vitam, recepit omnium cauſam, & vim veteris chirograghi, quod ſolus Roman. 5.
inter omnes non debuit,pro omnibus ſoluendo vacuauit:vt ſicut per vnius
reatum omnes facti fuerant peccatores, ita per vnius innocentiam omnes
fierent innocentes, inde in homines manante iuſtitia, vbi eſt humana ſu-
ſcepta natura. Nulla enim ratione extra noſtri eſt corporis veritatem, de
quo Euangeliſta prædicationem inchoans,dicit: Liber generationis Ieſu Matth.1.
Chriſti filij Dauid, filij Abraham. Et qui Samaritanæ mulieri proteſtatur, Ioan. 4.
quoniam ſalus ex Iudæis eſt,beati Pauli apoſtoli conſonāte doctrina, cùm
dicit: Quorum patres,& ex quibus Chriſtus ſecundum carnem,qui eſt ſu- Roman.9.
per omnia Deus benedictus in ſecula. Itemq́; ad Timotheum: Memento, 2.Tim. 2.
inquit, Ieſum Chriſtum reſurrexiſſe à mortuis,ex ſemine Dauid ſecundum
carnem. Hæc autem veritas quantis & noui & veteris teſtamenti authorita
tibus declaretur,pro antiquitate ſacerdotij tui euidenter agnoſcis, cùm ſi-
des patrum & ſcripta mea ad ſanctę memoriæ Flauianū data,quorum men
tionem ipſe feciſti,adiecta vniuerſalis ſynodi cōfirmatione ſufficiant. Vn-
de proſpicere oportet dilectionem tuam, ne contra redemptionis, ac ſpei
noſtræ ineffabile ſacramētum,vllus obmurmuret. Sed ſi qui ſunt, quia ad-
huc aut ignorantia caligant,aut peruerſitate diſcordāt,eorum, quorum in
Eccleſia Dei apoſtolica fuit & clara doctrina, authoritatibus inſtruantur,
& de incarnatione verbi Dei hoc nos credere, quod illi credidere,cogno-
ſcant,neq; ſe extra corpus Chriſti,in quo commortui,& cōnreſuſcitati ſu-
mus, ſua obduratione conſtituant: quia nec pietas fidei, nec ratio recipit
ſacramenti,vt aut in ſua eſſentia paſsibilis fuerit deitas, aut in noſtræ natu-
ræ ſuſceptione mentita ſit veritas. Particulam dominicæ crucis cum eulo-
gijs dilectionis veſtræ veneranter accepi. Data pridie Nonas Septemb. Ae-
tio & Studio viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimatertia eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

Leo Romæ Epiſcopus, *L*eoni ſemper Auguſtō.

OFficijs,quæ ad gratulationem Imperij veſtri pertinent, perſolu An. Chri-
tis,etiam hanc paginam neceſſariæ ſupplicationis adieci, qua ſti 459.
catholicę fidei diuinitus prępаratū fauoris veſtri poſco præ- qui fuit an
ſidium. Nam talia in Alexandrina eccleſia perpetrata fratris nus ponti- ficatus S.

Leonis 18 ſcripta eſt hæc epiſtola & tres ſequentes.

& coepiſcopi mei Anatolij relatiõe cognoui, vt omnis Chriſtiana religio ſentiat ſe impeti atque violari, niſi vniuerſali fidei veſtra deuotione proſpiciatur, & memoriæ eccleſiæ, quæ ante à catholicis fuit clara doctoribus, reddatur Chriſtiana libertas, vt ceſſantibus hæreticorum impugnationibus, Euangelica doctrina, quę illic ante Dioſcorũ viguit, vnita cum totius Eccleſiæ pace reparetur. Quod opus virtutibus veſtris, gloriæq; conueniens, celerem & Deo placitũ habebit effectum, ſi apud ſanctam Chalcedonenſem ſynodũ de Domini Chriſti incarnatione firmata, nulla permiſeritis retractatione pulſari: quia in illo Concilio, per ſpiritum ſanctum congregato, tam plenis atque perfectis diffinitionibus cuncta firmata ſunt, vt nihil ei regulæ, quæ ex diuina inſpiratione prolata eſt, aut addi poſsit, aut minui. Hoc autem etiam apud clementiæ veſtræ ſcientiam non ambigimus eſſe perſpicuum, ſiquidem (vt multorum antè relatione comperimus) molitiones hęreticorum, quæ contra prædictæ ſynodi authoritatem conabantur adſurgere, nihil ex hoc permiſeritis audere. Vnde quod negandũ illis ſpontè vidiſtis, glorioſum vobis eſt vniuerſali Eccleſiæ me ſupplicante concedere, & incommutabiliter perpetueq; præſtare, vt quæ ſecundum Euangelium Chriſti, & prædicationis Euangelicæ veritatem omnibus retrò ſeculis, vna fide vnaq; intelligentia roborata ſunt, nulla vlterius poſsint actione cõuelli. Prout ergo miſericordia Dei, conſilio ſpiritus ſui, mentem veſtrę pietatis inſtruxerit, ſanctæ primitùs Alexandrinæ eccleſiæ pacis reparationi conſulite, & per catholicos ſacerdotes talem prouideri iubete põtificem, in quo & in actuũ probitate, & in fidei perfectione nihil poſsit repræhenſibile reperiri, vt omnibus ritè compoſitis, eadem vbiq; ſeruetur prędicatio veritatis. Data 5. Id. Iunij. Conſtantino & Rufo viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimaquarta eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus Romæ, *L*eoni ſemper Auguſto.

Licet proximè ad clementiam veſtram gemina ſcripta direxerim, quorum vnum debitum ſalutationis impleret, aliud pro ſtatu Eccleſiæ ſupplicaret, tamen occaſione, quæ Deo prouidentę ſe præbuit, iterari vtrunque conuenit. Secundum ergo fiduciam tuam, quam ex Dei inſpiratione vniuerſali Eccleſiæ pręſtitiſtis, ante cuiuſquam preces conſtituendo, quod maximè ab omnibus fuerat expetendum, non deſinimus gratias agere, & prouidentiam Dei in fidei veſtræ feruore benedicere, qui ſancto & catholico ſpiritu, ſicut fratris & coepiſcopi mei Anatolij ſermone cognoui, ita hæreticorum impudentiæ reſtitiſtis, vt profiteremini, ad totius mundi pacem Chalcedonenſis ſynodi vos eſſe cuſtodem. Quod cùm ex veſtræ fidei ſententia ſaluberrimè diffinitum ſit, quantò ſtudioſiùs vniuerſali Eccleſiæ eſt conferendum, vt tranquillitas fidei Chriſtianę etiam veſtro proſit Imperio, nec improbitas hæretica in aliquo ſuo molimine glorietur? Cuius pertinax inſidioſa cõtentio ilicò conquieſcet, ſi Imperiali poteſtate frenetur. Data Calendis Septembris, Conſtantino & Rufo viris clariſsimis conſulibus.

Epi-

Epiſtola ſeptuageſimaquinta eiuſdem ad eundem Leonem Auguſtum.

Leo Epiſcopus Leoni Auguſto.

Literas clementiæ tuæ, plenas virtute fidei & lumine veritatis, veneranter accepi: quibus cuperem, etiam in eo, quòd præſentiam meam pietas veſtra neceſſariá exiſtimat, obedire, vt maiori fructu conſpectum veſtri ſplendoris aſſequerer: ſed magis id vobis arbitror placiturum, quod eligendum ratio demonſtrauit. Nam quum ſancto ſpiritualiq; ſtudio vniuerſam pacem Eccleſiæ muniatis, nihilq; ſit conuenientius fidei defendẽdæ, quàm his, quæ per omnia, inſtruente ſpiritu ſancto, irrepræhenſibiliter definita ſunt, inhærere, ipſi quomodò videbimur ſtatuta velle conuellere, & authoritates, quas Eccleſia vniuerſalis amplexa eſt, ad arbitrium hæreticæ petitionis infringere atque ita nullum corrigendis eccleſijs modum ponere, ſed data licentia debellandi, dilatare magis, quàm ſopire certamina? Vnde, quia poſt illas Epheſinæ ſynodi impietates, quibus Dioſcori ſcelere fides catholica refutata, peruerſitas Eutychiana ſuſcepta eſt, nihil ad confirmationem fidei Chriſtianæ vtili⁹ potuit ordinari, quàm vt prædicti facinus ſancta ſynodus Chalcedonenſis aboleret, & tanta illic haberetur cœleſtis cura doctrinæ, vt nihil in cuiuſquam opinione reſideret, quod à prædicationibus vel propheticis, vel apoſtolicis diſſonaret, ea ſcilicet moderatione ſeruata, vt rebellibus tantùm ac pertinacibus ab Eccleſiæ vnitate reiectis, nulli correctio venia negaretur. Quid probabiliùs, quid religioſiùs poterit pietas veſtra decernere, quàm vt quæ nõ tam humanis, quàm diuinis ſunt ſtatuta decretis, nullus vltrà ſinatur impetere, ne verè digni ſint Dei munus amittere, qui de veritate ipſius auſi fuerint dubitare? Cùm ergo vniuerſalis Eccleſia per illi⁹ principalis petræ ædificationem facta ſit petra, & primus apoſtolorum beatiſsimus Petrus voce Domini audierit; Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meã, quis eſt, niſi aut Antichriſtus, aut diabolus, qui pulſare audeat inexpugnabilem veritatem, qui in malitia ſua inconuertibilis perſeuerans, per vaſa iræ, & ſuæ apta fallaciæ falſo diligentiæ nomine, dũ veritatẽ ſe mentitur inquirere, mendacia deſiderat ſeminare? Atq; contemnenda & vitanda meritò ſibi incontinens furor, & impietas cæca præſcripſit, vt dum diabolico inſtinctu in ſanctam Alexádrinam ſæuit Eccleſiam, quales eſſent qui Chalcedonenſem ſynodũ retractari cupiũt, diſceretur, in qua nullo modo accidere potuit, vt à nobis contra ſanctam Nicenã ſynodum ſentiretur, quod hæretici mentiuntur, qui ſe fidem Niceni Concilij tenere confingunt, in quo ſancti & venerabiles patres noſtri cõtra Ariũm congregati, non carnẽ Dñi, ſed deitatem filij homouſion patri eſſe firmauere: in Chalcedonenſi autem Concilio aduerſum Eutychianam impietatem definitum eſt, de ſubſtantia virginis matris Dominum noſtrum Ieſum Chriſtũ ſumpſiſſe noſtri corporis veritatẽ. Apud Chriſtianiſsimum principem igitur, & inter Chriſti prædicatores digno honore numerandum, vtor catholicæ fidei libertate, & ad conſortium te apoſtolorum ac prophetarum ſecurus exhortor, vt conſtanter deſpicias ac repellas eos, qui ſe Chriſtiano nomine priuauere: nec patiaris impios patricidas ſacrilega ſimulatio-

Matt. 16.

Vide hæreticorum fraudẽ, ueritatis ſtudium mentientium.

Hæretici de fide agẽre non debent.

ne de fide agere,quos conſtat à fide deuiare. Cùm enim clementiam tuam Dominus tanta ſacramenti ſui illuminatione ditauerit, debes incunctanter aduertere,regiam poteſtatē tibi non ſolùm ad mundi regimen, ſed maximè ad Eccleſię pręſidium eſſe collatam,vt auſus nefarios comprimendo, & quę benè ſunt ſtatuta,defendas,& veram pacē his,quę ſunt turbata, reſtituas,depellendo ſcilicet peruaſores iuris alieni, & antiquæ fidei ſedem Alexandrinę eccleſię reformando,vt correctionibus tuis Dei iracundia mitigata,regię ciuitati non retribuat,quę anteà admiſſa ſunt,ſed remittat.Conſtitue ante oculos cordis tui,venerabilis Imperator, omnes, qui per totum orbem ſunt,Domini ſacerdotes,pro ea tibi fide,in qua totius mundi eſt redemptio,ſupplicare : in qua re ſpecialiùs ambiunt, qui apoſtolicę fidei ſectatores Alexandrinę eccleſię pręſedere,agentes apud pietatem tuā,ne hęreticos homines,& meritò pro ſua peruerſitate dānatos, vti ſua perſuaſione patiamini:cùm ſiue impietatem errorū aſpicias,ſiue opus perpetrati furoris attendas,non ſolùm ad ſacerdotij honorem admitti nequeant,ſed ab ipſo Chriſtiano nomine mereantur abſcindi. Nam (quod exorata pietatis veſtrę venia dixerim)quodam contagio ſplendorem veſtræ ſerenitatis obfuſcant,cùm ſacrilegi patricidæ id audeant petere, quod nec innocentes liceat obtinere.Oblatæ ſunt pietati veſtræ preces, quarum exempla veſtris literis ſubdidiſtis : ſed in his, quæ catholicorum ſunt deplorantium,ſubſcriptio continetur,& quia cauſa probabilis eſt, fiducialiter nomina ſingulorum,vel dignitas ſui honoris aperitur.In illis autem,quas orthodoxo principi hæretica porrigere nō formidauit obreptio,ſub incerto confuſæ vnitatis vocabulo,ideo certum nomen retrahitur,ne non ſolùm paucitas perſonarum , ſed etiam meritum detegatur.Latère enim ſibi vtile æſtimat eorum quantitas, quorum eſt & qualitas iudicata: nec incongruè cuius loci homines ſunt,profiteri metuunt,qui meruere damnari. In vna ergo catholicorum ſupplicatio continetur, in alia hæreticorum commenta panduntur.Hic ſacerdotum Domini,& totius Chriſtiani populi,ac monaſteriorū defletur euerſio : ibi immanium ſcelerū continuatio demōſtratur,vt quod nō licuit audiri, liceat dilatari. Nónne perſpicuum eſt,quibus pietas veſtra ſuccurrere,& quibus debeat obuiare,ne Alexandrina Eccleſia,quæ ſemper fuit domus orationis,ſpelunca nunc ſit latronum ? Manifeſtum quippe eſt, per crudeliſsimā inſaniſsimāq; ſæuitiā, omne illic cœleſtiū ſacramentorū lumē extinctū.Intercepta eſt ſacrificij oblatio, defecit chriſmatis ſanctificatio,& patricidalib.manibus impiorū omnia ſe ſubtraxere myſteria. Nec vllo modo ambigi poteſt,qd de his decernendū ſit,q poſt nefanda ſacrilegia, poſt ſanguinē probatiſsimi ſacerdotis effuſum,& concremati corporis cinerē,in contumeliā aëris cœliq; diſperſum , audent ſibi ius perſuaſæ dignitatis expetere, & apoſtolicæ doctrinæ inuiolabilem fidem ad Concilia prouocare. Magnum ergo vobis eſt, vt diademati veſtro de manu Domini etiam fidei addatur corona, & de hoſtibus Eccleſiæ triumphetis: qa ſi laudabile vobis eſt aduerſarū gentiū arma cōterere,quanta erit gloria, ab inſaniſsimo tyrāno Alexādrinā eccleſiā,in cuius cōtritiōe omniū Chriſtianorū eſt iniuria,liberare? Vt autem literæ meæ pietati tuæ colloquium quaſi pręſentis exhibeant,quicquid de communi fide fueram ſuggeſturus, ſcriptis proſequentibus inſinuandum eſſe perſpexi. Ac ne huius epiſtolæ pa-

Matt 21. Marci 11. Luc. 19.

1.quæſt.1. Manifeſtū eſt p crud.

Vide de his Euagrium libr.2. cap. 8. & Nicephorum lib. 15 cap.16.

pagina in nimiam longitudinem tenderetur, alijs literis, quæ aſſertioni catholicæ fidei congruunt, compræhendi, vt licet ea, quæ à ſede Apoſtolica ſunt prædicata, ſufficerent, inſidias tamẽ hæreticorum etiam hæc, quę ſunt adiecta, reſerarent. Sacerdotalem namque, & apoſtolicum tuæ pietatis animum, etiam hoc malum ad iuſtitiam vltionis debet accendere, quod Conſtantinopolitanæ eccleſiæ puritatem peſtilenter obſcurat, in qua inueniuntur clerici quidam, hæreticorum ſenſui conſonantes, & intra ipſa catholicorum viſcera aſſertionibus ſuis hæreticorum partem adiuuantes. In quibus deturbandis, frater meus Anatolius cùm nimis benignè parcit, ſegnior inuenitur. Dignamini pro fide veſtra, etiam Eccleſiæ iſtam præſtare medicinam, vt tales nõ ſolùm ab ordine clericatus, ſed etiam ab vrbis habitatione pellantur, ne vlteriùs ſanctus Dei populus peruerſorũ hominum contagio polluatur. Cultores autem pietatis tuæ Iulianũ Epiſcopum, & Eutychium presbyterum mea petitione commendo, vt ſuggeſtiones eorum pro catholicæ defenſione fidei placidè digneris audire, quia verè ſunt eiuſmodi, vt fidei veſtræ poſsint per omnia vtiles inueniri. Data Calend. Nouemb. Conſtantino & Rufo viris clariſsimis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimaſexta eiuſdem ad Anatolium Epiſcopum Conſtantinopolitanum.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

Diligentiam neceſſariæ ſolicitudinis, quam fraternitas tua in dirigẽdis ad nos literis exequitur, approbamus, & acceptis per filium noſtrum Olympium paginis tuis, ſacerdotalem in te curã vigere ſentimus, cui nos quoq; (quantum Dominus dat poſſe) non deſumus, exorantes dilectionem tuam, vt quia tempus laboris incidimus, in ſancta vigilantia perſeueres, donec dextera Domini faciat virtutem, & ſub pedibus Eccleſiæ ſuæ conterat tentatorem. Cõſolatur *Pſalm. 117*
etenim nos per omnia præparata diuinitus clementiſsimi principis fides, *Roma. 16.*
quẽ in eo rurſus, ſicut oportuit, ſum cohortatus alloquio, vt impijſsimorum latronum auſibus, diſtrictiore conſtantia faciat obuiari: quos nefas eſt tantùm de ſuo fauore præſumere, vt etiam apud Conſtantinopolim audeãt inſanire. Sed hoc eis ideo diuinæ prouidẽtiæ ratione permittitur, vt magis ac magis quo ſpiritu agitẽtur, appareat: ne dubitari poſsit, in quantã eſſent audaciam prorupturi, ſi poſt damnationẽ impijſsimæ hæreſis, diſceptandi contra fidem acciperent poteſtatem, vt quantum in ipſis eſt, latiùs hoc furore ſæuirent, quem fratres & coepiſcopi noſtri, qui ad nos nuper ex Aegypti partibus confugère, ſe pertuliſſe deplorãt: quibus & à Chriſtianiſsimo principe, & à tuæ fraternitatis Deo placita charitate, ſolatia pietatis impendi non ambigerem, etiam ſi ipſe non ſcriberes. Opportunũ autem credidi vt ad ipſos quoque ſcripta dirigerem, quæ illos poſsint in communis fidei propoſito roborare, & quid pro patientia ſua ſuperna remuneratione mereantur, agnoſcerent. Sicut B. Apoſtolus docet, dicens: Excipite itaq; illos *Philip. 2.*
cum gaudio, in Domino, & huiuſmodi cũ honore habete, quoniã propter fidẽ Chriſti vſq; ad mortẽ acceſſerunt. Illud ſanè plurimùm mihi diſplice- *24.q.3.ſi.*

Iud autem ſani. re ſignifico, quòd inter dilectionis tuæ clericos quidam eſſe dicuntur, qui aduerſariorum cõniueant prauitati, & vaſa iræ vaſis miſericordiæ miſceantur. Quibus inueſtigandis, & ſeueritate congrua coërcendis debet diligentia tua vigilanter inſiſtere, ita vt his, quibus prodeſſe nõ potuerit correctio, non parcat abſciſio. Oportet etenim nos Euangelici meminiſſe mandati, *Matt. 18.* *Matt. 19.* quod ab ipſa veritate præcipitur, vt ſi nos oculus, aut pes, aut dextera ſcandalizauerit manus, à compage corporis auferatur: quia melius fit, his in Eccleſia carere membris, quàm cum ipſis in æterna ire ſupplicia. Nam ſuperfluò extra Eccleſiam poſitis reſiſtimus, ſi ab his, qui intus ſunt, in eis, quos decipiunt, vulneramur. *1. Reg. 2* Abijcienda prorſus peſtifera hæc ſacerdotali vigore patientia eſt, quæ ſibimet peccatis aliorum parcẽdo non parcit. Sicut Heli quondam ſacerdos filiorum ſuorum delicta tolerandő, cum ipſis diuinæ iuſtitiæ ſententiá meruit experiri, quia ſegni indulgentia diſsimulauit plectere peccatores. Quantùm itaque opportunitas inuitat officij, religioſiſsimum principem dilectio tua ſtudeat frequentare, & non ſolùm regiam, ſed & ſacerdotalem ipſius mẽtem, precibus meis obſecrare perſiſte, vt memor communis fidei, quam ſpiritu ſancto docente ſuſcepimus, omnia hæreticorum machinamenta confringat, neque quicquam illis in Eccleſijs Chriſti licere patiatur, ne in eorum poteſtate ſint diuina myſteria, quibus in domo Dei, pro ſcelerum ſuorum magnitudine, nec habitandi ius reſidet, nec orandi. Data * pridiè Idus Octobris, Conſtantino & Rufo viris clariſsimis conſulibus.

* *quinto*

Epiſtola ſeptuageſimaſeptima eiuſdem ad Anatolium Epiſcopum per Patritium diaconum miſſa.

Leo Epiſcopus Anatolio Epiſcopo.

An. Chriſti 460. qui fuit an nus pontificat^s Leonis 20 ſcripta eſt hæc epiſtola, et duæ ſequẽtes.

Lectis dilectionis tuę literis, quas per filium noſtrum Patritiũ diaconum direxiſti, intellexi tibi ſtudium meæ ſolicitudinis diſplicere, qua ſecundum dominicam charitatem, quam tibi à nobis impendi, experimentis plurimis approbaſti, de cauendis his, qui communis fidei aduerſarij dicerentur, admonui, ne ad negligentiam rectoris referretur, ſi quiſquam in Eccleſia catholica ea prædicare præſumeret, quæ hæreticorum ſenſibus conuenirẽt. Quod vtrùm veraciter fama iactaret, dilectionis tuæ inquirendum iudicio delegaui. Neque in aliquo honorem tuum læſi, cui diſcutienda ea, quæ ad me erant perlata, commiſi, vt ſcilicet Atticus presbyter, quem talia audere cognoueram, niſi perfecta ſe ſatisfactione purgaſſet, & non ſolùm voce hæréticos, ſed etiam propriæ manus ſubſcriptione damnaſſet, à communionis gratia eſſet alienus. Qui ſcripta mittendo dubiæ fidei & profeſsionis incertæ, cõfirmauit magis, quàm diluit, quicquid ad nos de eo fama pertulerat, cùm ſi conſcientiam ſuam voluiſſet probare ſynceram, non Eutychen ſibi odioſum fuiſſe, ſed quòd perfidiam ipſius reprobaret atq; dãnaret, debuerat confiteri: quia aliud ſunt humanæ, etiam inter catholicos, ſimultates: aliud diabolici, quos fides catholica damnat, errores. Et ideo, frater chariſſime, in nullo debes de noſtra dilectione dubitare, ſi prophetæ exemplum ſequaris, & dicas: Nónne, qui te oderant Domine, oderam illos, & ſuper ini-

inimicos tuos tabeſcebam? Per omnia enim volo te eſſe certiſsimum, quòd *Pſal. 138* ſicut meam exiſtimationem illæſam cupio permanere, ita opto te quoque in omnibus irrepræhenſibilem reperiri. Prædictus autem Atticus, vt ab omni ſuſpicione contraria liber appareat, quid in Eutychete anathematizet ac damnet, euidenter oſtendat, & in damnationem erroris expreſsi, remota omni dubitatione, ſubſcribat, ita vt Chalcedonenſis ſymboli definitionem de fide, cui etiam dilectio tua ſubſcribendo conſenſit, & quam Apoſtolicæ ſedis firmauit authoritas, profiteatur ſe per omnia ſeruaturum, adiecta ſubſcriptione propriæ manus, quæ in Eccleſia Chriſtiano populo præſente recitetur, vt pro Catholica fide, neque nos negligentes, neque ipſe vltrà ſuſpectus habeatur. Qui ſi in eadem prauitate perdurans, præceptis ſalubribus parere noluerit, ſententiam ſynodi Chalcedonenſis, cuius definitionibus reſultat, excipiat. Data quintodecimo Calendas Aprilis, Leone & Maiorano Auguſtis conſulibus.

Epiſtola ſeptuageſimaoctaua eiuſdem, ad Leonem Auguſtum, per Philonem in rebus agentem directa.

Leo Epiſcopus Leoni Auguſto.

MVlto gaudio mens mea exultat in Domino, & magna mihi eſt ratio gloriandi, cùm clementiæ veſtræ excellentiſsimam fidem augeri per omnia donis gratiæ cæleſtis agnoſco, & per incrementa diligentiæ deuotionem in vobis animi ſacerdotalis experior. Nam in veſtræ pietatis alloquijs non dubiè patet, quid per vos in totius Eccleſiæ ſalutem ſpiritus ſanctus operetur, & quantùm vniuerſorum fidelium precibus ſit optandum, vt in omnem gloriam veſtrum extendatur imperium, qui ſupra curam rerum temporalium, religioſæ prouidentię famulatum diuinis & ęternis diſpoſitionibus perſeueranter impenditis, vt ſcilicet catholica fides, quæ humanum genus ſola viuificat, ſola ſanctificat, in vna confeſsione permaneat, & diſſenſiones quę de terrenarum opinionum varietate naſcuntur, à ſoliditate illius petræ, ſupra quam ciuitas Dei ædificatur, abigantur. Hæc autem Dei munera ita diuinitus demum nobis conferentur, ſi de his, quæ præſtita ſunt, non inueniamur ingrati, & tanquam nulla ſint, quæ adepti ſumus, contraria potiùs expetamus. Nam quæ patefacta ſunt, quærere, quæ perfecta ſunt, retractare, *Ita heretici faciunt.* & quę ſunt diffinita, conuellere, quid aliud eſt, quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictę arboris cibum, improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere? Vnde, quia ad pacem vniuerſalis Eccleſię, & ad cuſtodiam catholicæ fidei, cura dignamini ſolicitiore reſpicere, euidenter agnoſcitis, quòd magnis hæreticorum audetur inſidijs, vt inter Eutychis Dioſcorique diſcipulos, & eum, quem Apoſtolica ſedes direxerit, diligentior, tanquam nihil fuerit antè diffinitum, tractatus habeatur, & quod totius mundi catholici ſacerdotes * in ſancta Chalcedonenſi ſynodo probāt ** à ſanctâ* gaudentque firmatum, in iniuriam etiam ſacratiſsimi Concilij Niceni efficiatur infirmum. Quod enim noſtris temporibus apud Chalcedonam de Domini noſtri Ieſu Chriſti incarnatione firmatum eſt, hoc etiam apud Nicęam myſticus ille patrum numerus definiuit, ne catholicorum confeſsio, aut vnigenitum Dei filium in aliquo crederet patri imparem, aut eundem, *Quo autē quoto capitulo nō-dum certum eſt.*

Oo cùm

cùm factus eſt filius hominis,non veram carnis noſtræ atque animæ habu-
iſſe naturam. Deteſtandum ergo nobis eſt, perſeueranterque vitandum,
quod fraus hæretica nititur obtinere:nec in aliquã diſceptationem, piè &
plenè definita,reuocanda ſunt, ne ad arbitrium damnatorum, ipſi de his
videamur ambigere,quæ manifeſtum eſt,per omnia propheticis, & euange
licis,& apoſtolicis authoritatibus conſonare. Vnde,ſi qui ſunt, qui ab his,
quæ cœlitus ſunt conſtituta,diſſentiunt,ſuis opinionibus relinquantur, &
ab vnitate Eccleſiæ,cum ea,quam elegere,peruerſitate diſcedant. Nam nul-
lo modo fieri poteſt,vt qui diuinis audent contradicere ſacramentis, ali-
qua nobis communione ſocientur. Iactent ſe in ſui eloquij vanitate, & de
argumentationum ſuarum verſutia,quæ inimica eſt fidei, glorientur, no-
bis placet Apoſtolicis obedire præceptis,dicentibus: Videte,ne quis vos de
Coloſ.2 cipiat per philoſophiam & inanem ſeductionem hominum. Nam ſecundũ
Galat.2 eundem Apoſtolum,ſi quæ deſtruxi,hæc ædifico,præuaricatorem me con
ſtituo,& eis me vltionum conditionibus ſubdo,quas non ſolùm authori-
tas beatæ memoriæ principis Martiani,ſed etiam ego mea conſenſione fir-
maui. Quia ſicut ſanctè,veraciterque dixiſtis,perfectio incrementũ, & ad-
iectionem plenitudo non recipit. Vnde cùm ſciam te,venerabilis princeps,
ſynceriſsimo veritatis lumine imbutum,in nulla fidei parte nutare,ſed ſan-
cto perfectoque iudicio à prauis recta diſcernere, & à refutandis emple-
ctenda diuidere,obſecro,ne humilitatem meam de diffidentia putes eſſe
culpandam,quum hęc mea cautio non ſolùm vniuerſali Eccleſiæ conſu-
lat,ſed etiam tuæ gloriæ famuletur,ne ſub Imperij tui tempore,& hæretico
rum aucta videatur improbitas,& catholicorũ perturbata ſecuritas. Quã-
uis ergo multùm per omnia de pietatis veſtrę corde confidam, & per inha-
bitantem in vobis ſpiritum Dei, ſatis vos inſtructum eſſe perſpiciam, ne fi-
dei veſtræ vllus poſsit error illudere,prę̨ceptioni tamen veſtræ in eo adni-
tar obedire,vt aliquos de fratribus meis dirigã,qui apud vos prę̨ſentiæ meæ
inſtar exhibeant, & quæ ſit apoſtolicæ fidei regula, licet (vt dixi) vo-
bis benè ſit nota,demonſtrent,patefacientes in omnibus & probantes,non
eſſe omnino inter catholicos computandos, qui definitiones venerabilis
ſynodi Nicenæ,vel ſancti Chalcedonenſis Concilij regulas non ſequuntur,
cùm vtrorumque ſancta decreta ex Euangelico & apoſtolico ſit manife-
ſtum fonte prodire,& quicquid non eſt de irrigatione Chriſti, poculi eſſe
Obſerua q̃ viperei. Prænoſcat igitur pietas veſtra venerabilis Imperator hos,quos ſpon
cauerit deo dirigendos,non ad confligendum cum hoſtibus fidei,nec ad certandũ
ſanctus Põ contra illos,à ſede Apoſtolica profecturos,quia de rebus & apud Niceam
tifex,ne & apud Chalcedonam (ſicut Deo placuit) definitis,nullum audemus inire
ſemel defi- tractatum,tanquam dubia vel infirma ſint,quæ tanta per ſpiritum ſanctum
nita in du- fixit authoritas. Inſtructioni autem paruulorũ noſtrorũ, qui poſt lactis ali-
bium uoca moniam cibo deſiderant ſolidiore ſatiari,miniſterij noſtri præſidium non
rentur. negamus. Et ſicut ſimpliciores non ſpernimus,ita à rebellibus hæreticis ab
ſtinemus,memores præcepti dominici,dicentis: Nolite dare ſanctum cani-
Matt.7. bus,neque miſeritis margaritas veſtras ante porcos. Nimis quippe indi-
gnum,nimiſque iniuſtum eſt, eos ad libertatem diſceptationis admitti,
Pſal.17 quos ſignificat ſpiritus ſanctus per Prophetã,dicẽs: Filij alieni mentiti ſunt
mihi. Qui etiam ſi Euangelio non reſiſterent,de illis tamen ſe eſſe monſtra
Ad Tit.1 rent,de quibus ſcriptum eſt: Deum ſe profitentur ſcire,factis autem negãt.

Claman-

Clamante adhuc iuſti Abel ſanguine aduerſum impium Cain, qui increpatus à Domino, non requieuit ad pœnitendum, ſed exarſit ad cædem. Cuius vindictam ſic Domini iudicio volumus reſeruari, vt improbus prædo & parricida crudelis in ſeipſum recidat, & noſtra non teneat. Neque ſanctæ eccleſiæ Alexandrinæ lamentabilem captiuitatem patiamini vlteriùs prolongari, cui oportet fidei veſtræ iuſtitiæque præſidio, ſuam reſtitui libertatem, vt per omnes Aegypti vrbes dignitas patrum & ius ſacerdotale reparetur. Data vndecimo Calendas Aprilis, Leone & Maiorano Auguſto conſulibus. Gen. 4

Epiſtola ſeptuageſimanona eiuſdem ad Nicetam Epiſcopum Aquileienſem.

Capita epiſtolæ ſequentis.

Quòd debeant fœminæ, quæ captis uiris, nupſerant alijs, regreſsis de captiuitate uiris prioribus copulari, ut quod ſuum eſt, unuſquiſque recipiat. I.

Quòd non probetur eſſe culpabilis, qui uxorē captiui in matrimoniū uidetur eſſe ſortitus. II.

Vt ſi uiri de captiuitate regreſsi, intemperantia uxoris offenſi non fuerint, & uoluerint eas in coniugium recipere, liberam habeant facultatem. III.

Vt ſi mulieres ad priores maritos redire noluerint, velut impiæ, Eccleſiæ cōmunione priuandæ ſint. IIII.

Captiuis, aut terrore, aut fame, non ueneratione, cibos immolatitios, edere compulſis pœnitentia concedenda eſt. V.

Quòd hi, qui ad iterationē baptiſmi, uel ui, uel terrore coacti, animos inclinarūt, ſint ſubleuādi remedio, ita ut ſenilis ætatis, periculorū quoq; & ægritudinū, cæterarūq; neceſsitatum habeant ſolicita conſideratione reſpectum. VI.

Vt hi, qui ab hæreticis baptizati ſunt, ſola ſancti ſpiritus inuocatione firmentur. VII.

Leo Epiſcopus Nicetæ Aquileienſi Epiſcopo ſalutem.

REgreſſus ad nos filius meus Adeodatus, diaconus ſedis noſtræ dilectionem tuam popoſciſſe memorauit, vt de his à nobis authoritatem Apoſtolicæ ſedis acciperes, quæ quidem magnam difficultatem dijudicationis videntur adferre. Sed pro inſpectione temporalium neceſsitatum adhibenda curatio eſt, vt vulnera, quæ hoſtilitatis aduerſitate illata ſunt, religionis maximè ratione ſanentur.

CAPVT. I.

CVm ergo per bellicam cladem, & per grauiſsimos hoſtilitatis incurſus, ita quędam dicatis diuiſa eſſe coniugia, vt abductis in captiuitatem viris, fœminæ eorum remanſerint deſtitutę, quæ viros proprios, aut interemptos putarint, aut nunquam à dominatione credide- 34. q. 1. & 2. Cū per bellicam. Et in Dec. Iuo. lib. 6.

 rint

rint liberandos, & ad aliorum coniugium, ſolicitudine cogente, tranſie-rint: cumque nunc ſtatu rerum, auxiliante Domino, in meliora conuerſo, nonnulli eorum, qui putabantur perijſſe, remeauerint; meritò charitas tua videtur ambigere, quid de mulieribus, quæ alijs iunctæ ſunt viris, à nobis debeat ordinari. Sed quia nouimus ſcriptum, quòd à Deo iungitur mulier viro, & iterum præceptum agnouimus, vt quod Deus iunxit, homo nõ ſeparet, neceſſe eſt, vt legitimarum fœdera nuptiarum reintegranda credamus, & remotis malis, quæ hoſtilitas intulit, vnicuique hoc, quod legitimè habuit, reformetur: omnique ſtudio procurandum eſt, vt recipiat vnuſquiſque quod proprium eſt.

Prou. 19.
Matth. 19

Caput II.

NEc tamen culpabilis iudicetur, & tanquam alieni iuris peruaſor, qui perſonam eius mariti, qui iam non eſſe æſtimabatur, aſſumpſit. Sic enim multa, quæ ad eos, qui in captiuitatem ducti ſunt, pertinebant, in ius alienum tranſire potuerunt: & tamen plenum iuſtitiæ eſt, vt iiſdem reuerſis propria reformentur. Quod ſi in mancipijs, vel in agris, aut etiam in domibus ac poſſeſsionibus ritè ſeruatur, quanto magis in coniugiorum reintegratione faciendum eſt, vt quod bellica neceſsitate turbatũ eſt, pacis remedio reformetur?

Caput III.

ET ideo, ſi viri poſt lõgam captiuitatem reuerſi, ita in dilectione ſuarum coniugum perſeuerant, vt eas cupiant in ſuum redire conſortium, omittendum eſt, & inculpabile iudicandum, quod neceſsitas intulit, & reſtituendum, quod fides poſcit.

Caput IIII.

SI autem aliquæ mulieres ita poſteriorum virorum amore ſunt captę, vt malint his cohęrere, quàm in legitimum redire conſortium, meritò ſunt notandæ, ita vt etiam Eccleſiaſtica communione priuentur: *quia inexcuſabiliter contaminationem criminis elegerunt, oſtendentes ſibimet pro ſua incontinentia placuiſſe, quod iuſta remiſsio potuit expiare. Redeant ergo in ſuum ſtatum voluntaria reintegratione coniugia, neque vllo modo ad opprobrium malæ voluntatis trahatur, quod conditio neceſsitatis extorſit: quia ſicut hæ mulieres, quæ reuerti ad viros ſuos nolunt, impiæ habendæ ſunt: ita illæ, quæ in affectum initum ex Deo redeunt, meritò ſunt laudandæ.

*aque de re excuſabili.

Caput V.

DE his autem Chriſtianis, qui inter eos, à quibus fuerant captiuati, immolatitijs cibis aſſeruntur eſſe polluti, conſultationi charitatis tuæ hoc etiam reſpondendum eſſe credidimus, vt pœnitentiæ ſatisfactione purgentur, quæ non tam temporis longitudine, quàm cordis compunctione penſanda eſt. Et ſiue hoc terror extorſerit, ſiue fames ſuaſerit, non dubitetur abolendum, cùm huiuſmodi cibus pro metu aut indigentia, non pro religionis veneratione ſit ſumptus.

CAPVT VI.

HIs verò, de quibus dilectio tua ſimiliter nos credidit conſulendos, qui ad iterandum baptiſmum vel metu coacti ſunt, vel errore traducti, & nunc ſe contra catholicæ fidei ſacramentum egiſſe cognoſcunt, ea cuſtodienda eſt moderatio, qua in ſocietatem noſtram, non niſi per pœnitentiæ remedium, & per impoſitionem epiſcopalis manus, communionis recipiant vnitatem, temporis pœnitudinis habita moderatione, tuo conſtituenda iudicio, prout conuerſorum animos perſpexeris eſſe deuotos, pariter etiam habẽs ſenilis ętatis intuitum, & periculorũ quorunq; aut ægritudinis reſpiciens neceſsitates: in quibus ſi quis ita grauiter vrgeatur, vt dum adhuc pœnitet, de ſalute ipſius deſperetur, oportet ei per ſacerdotalem ſolicitudinem communionis gratia ſubueniri.

26.quæ.7 Tempora pœnitudinis.

Caput VII.

NAm hi, qui baptiſmum ab hæreticis acceperunt, cùm baptizati anteà non fuiſſent; ſola inuocatione ſpiritus ſancti per impoſitionem manuum cõfirmandi ſunt, quia formam tantùm baptiſmi ſine ſanctificationis virtute ſumpſere. Et hanc regulam (vt ſcitis) ſeruandam omnibus eccleſijs prædicamus, vt lauacrum ſemel initum nulla iteratione violetur, dicente Apoſtolo: Vnus dominus, vna fides, vnum baptiſma. Cuius ablutio nulla iteratione temeranda eſt, ſed (vt diximus) ſola ſanctificatio ſancti ſpiritus inuocanda eſt, vt quod ab hæreticis nemo accipit, à catholicis ſacerdotibus conſequatur. Hanc autem epiſtolam noſtram, quam ad conſolationẽ tuæ fraternitatis emiſimus, ad omnes fratres & cõprouinciales tuos Epiſcopos facies peruenire, vt omnium obſeruantiæ data proſit authoritas. Data duodecimo Calendarum Aprilium, Maiorano Auguſto primùm conſule.

1.q.1. Hi qui baptiſma
1.q.1. Hãc regulam.
Epheſ. 4.

Epiſtola octuageſima eiuſdem ad vniuerſos Epiſcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutos.

*L*eo vniuerſis Epiſcopis per Campaniam, Samnium, & Picenum conſtitutis.

MAgna indignatione cõmoueor, & multo dolore contriſtor, quòd quoſdam ex vobis ita comperi eſſe Apoſtolicæ traditionis oblitos, & ſtudio ſui erroris intẽtos, vt præter Paſchæ feſtum, cui ſola Pentecoſtes ſolennitas comparatur, audeant ſibimet, non aliqua humanæ infirmitatis neceſsitate cogẽte ſed ſola indiſciplinati arbitrij libertate, ius baptiſmatis vendicare, & in natalibus martyrum, quorum finis aliter honorandus eſt, quàm dies dominicæ paſsionis, regenerationis celebrare myſteria, ac ſine vllis ſpiritualium eruditionibus præparationum, ita rudibus & imperitis tradere ſacramentum, vt circa renouandos nihil doctrina Eccleſiaſtica, nihil in exorciſmis impoſitio manuum, nihil ipſa ieiunia, quibus vetus homo deſtruitur, operentur, neque in * tanto myſterio ſalutis humanæ vlla eius diei habeatur exceptio, quo ipſum donum eſt conditum * renaſcentibus. Admonemus igitur, & non ſine periculo ſtatus eorum, qui hæc faciunt, proteſtamur, vt ab hac præſumptione ceſſetur; & ſummam hanc potentiſsimamque Dei gratiam, non niſi in Paſchali & Pentecoſtes die deſi-

Anno Chriſti 461. qui fuit annus pontificatus S. Leonis 21. ſcripta eſt hæc epiſtola.
**tot myſterijs*
**renaſcendi.*

derantibus & credentibus conferatis, manente quolibet tempore grauium neceſsitatum ac periculorum conſideratione, ſecundum quam oporteat ſubuenire, ne coditione mortali coarctata infirmitas, neceſſaria liberatione fraudetur, cùm ſeruata (ſicut prælocuti ſumus) duarum tantúmodò feſtiuitatum reuerentia, propter multa pericula ſit cauedum, ne cuiquam aut in deſperata ægritudine, aut in hoſtilitatis incurſu, aut in timore naufragij, per ſacerdotẽ Domini regeneratio denegetur. Si quis verò poſt hoc interdictum, in eadem fuerit vſurpatione detectus, dignam pertinaciæ ſuæ incidet vltionem: quoniam oſtendit ſe turpe potiùs lucrum, quàm religionis cultum eſſe ſectatum.

Illam etiam, cõtra Apoſtolicam regulam, præſumptionem, quam nuper agnoui à quibuſdam illicita vſurpatione committi, modis omnibus conſtituo ſubmoueri (de pœnitentia videlicet, quæ ita à fidelibus poſtulatur) ne de ſingulorum peccatorũ genere, libellis ſcripta profeſsio publicè recitetur, cùm reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis ſacerdotibus indicari confeſsione ſecreta. Quamuis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis, quæ propter Dei timorem apud homines erubeſcere non veretur, tamen quia non omnium huiuſmodi ſunt peccata, vt ea, qui pœnitentiam poſcũt, non timeant publicare, remoueatur tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remedijs arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt, inimicis ſuis ſua facta reſerare, quibus poſsint legum conſtitutione percelli. Sufficit enim illa confeſsio, quæ primùm Deo offertur, tunc etiam ſacerdoti, qui pro delictis pœnitentium precator accedit. Tunc enim demum plures ad pœnitentiã potuerunt prouocari, ſi populi auribus non publicetur conſcientia confitentis. Datum pridie Nonas Martij, Recimero conſule.

Confeſsio auricularis. De pœnitẽtia. diſtin. 1. Quamuis plenitudo. De pœnitẽtia, diſtin. 1. Sufficit pœnitenti

Reliquarum epiſtolarum, quæ carent vel data, vel conſulibus, ſituatio & ordo quia latet ob dictam cauſam, relinquitur alij cuicũq; in poſterum diligentiùs ſcrutanti, vel collectori meliùs ſentienti. Nihilominùs continuatur numerus epiſtolarum, etiam circa ſequentes, quatenus lectori faciliùs commodiusq; occurrant, cùm aliquam earum ipſum quærere contigerit.

Epiſtola octuageſimaprima eiuſdem ad Dioſcorum Alexandrinum Epiſcopum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

De ordinatione presbyteri aut diaconi vt ſabbato ſancto celebretur, id eſt, die dominico. I.

De feſtiuitatibus, vt ſi vna agenda, id eſt, Miſſæ celebratio, populis non ſuffecerit, nulla ſit dubitatio iterari ſacrificium. II.

Leo Epiſcopus Dioſcoro Epiſcopo Alexandrino ſalutem.

Quam-

QVantum dilectioni tuæ dominicæ charitatis impẽdamus affe ctũ,ex hoc poteris approbare, quòd tua firmiùs deſideramus fundare initia, ne quid charitati tuæ ad perfectionem deeſſe videatur,quum tibi * ſpecialis gratiæ merita (vt probauimus) ſuffragetur. Paterna igitur & fraterna collatio debet ſanctitati tuæ eſſe gratiſsima, & à te taliter ſuſcipi, quemadmodum à nobis eam intelligis proficiſci. Vnum enim nos ſentire oportet & agere,vt (ſicut legimus) in nobis quoque vnum eſſe cor & anima comprobetur. Quum enim beatiſsimus Petrus apoſtolicum à Dño acceperit principatum,et Romana Eccleſia in eius permaneat inſtitutis,nefas eſt credere, quòd ſanct* diſcipulus eius Marcus, qui Alexandrinam primus eccleſiam gubernauit, alijs regulis traditionum ſuarum decreta formauerit, quum ſine dubio de eodem fonte gratiæ vnus ſpiritus fuerit & diſcipuli & magiſtri,nec aliud ordinatus tradere potuerit, quàm quod ab ordinatore ſuſcepit. Non ergo patimur, vt quum vnius nos eſſe corporis & fidei fateamur,in aliquo diſcrepemus, & alia doctoris, alia diſcipuli inſtituta videantur.

*ſpiritualis

Actor. 4. 24 q.1.Cũ beatiſsime.

Caput I.

QVod ergo à patribus noſtris propenſiore cura nouimus eſſe ſeruatum,à vobis quoque volumus cuſtodiri,vt non paſsim diebus omnibus ſacerdotalis vel Leuitica ordinatio celebretur, ſed poſt diem ſabbati eius noctis,quæ in prima ſabbati luceſcit, exordia deligãtur, hoc eſt,ſub lege diuini officij ſubſtituantur,in quibus his, qui conſecrandi ſunt,ieiunis,& à ieiunantibus ſacra benedictio conferatur. Quòd eiuſdẽ obſeruantiæ erit, ſi manè ipſo dominico die, continuato ſabbati ieiunio, celebretur,à quo tempore præcedentis noctis initia non recedunt, quam ad diem reſurrectionis,ſicut etiam in Paſcha Domini declaratur, pertinere non dubium eſt. Nam prẽter authoritatem cõſuetudinis,quam ex Apoſtolica nouimus venire doctrina,etiã ſacra ſcriptura manifeſtat, quòd quũ apoſtoli Paulum & Barnabam ex præcepto ſpiritus ſancti ad Euangelium gentibus mitterent prædicandum,ieiunantes & orantes impoſuerunt eis manus,vt intelligamus,quantã & dantium & accipientium deuotione curandum ſit,ne tantæ benedictionis ſacramentum negligenter videatur impletum. Et ideo piè & laudabiliter apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc ordinandorum ſacerdotum formam per eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit,etiam ipſe ſeruaueris,vt his,qui conſecrandi ſunt,nunquã benedictiones niſi in die reſurrectionis dominicę tribuantur,cui à veſpera ſabbati initium conſtat adſcribi, & tantis diuinarum diſpoſitionum myſterijs eſt conſecrata,vt quicquid eſt à Domino inſignius conſtitutum, in huius diei dignitate ſit geſtum. In hac mundus ſumpſit exordium, in hac per reſurrectionem Chriſti, & mors interitum, & vita accepit initium. In hac apoſtoli à Domino prædicandi omnibus gentibus Euangelij tubam ſumunt, & inferendum vniuerſo mundo ſacramentum regenerationis accipiunt. In hac (ſicut beatus Ioannes Euangeliſta teſtatur) congregatis in vnum diſcipulis, ianuis clauſis, quum ad eos Dominus introijſſet, inſufflauit, & dixit: Accipite ſpiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum detinueritis, detenta erunt.

In decret. Iuonis li. 3 Actor. 13.

Ioann. 20. Ioan. 4.16

In

In hac denique promiſſus à Domino apoſtolis ſpiritus ſanctus aduenit, vt cœleſti quadam regula inſinuatum & traditum nouerimus, in illa die celebranda nobis eſſe myſteria ſacerdotalium benedictionum, in qua collata ſunt omnia dona gratiarum.

Caput II.

VT autem in omnibus obſeruantia noſtra concordet, illud quoque volumus cuſtodiri; vt quum ſolennior feſtiuitas conuentum populi numeroſioris indixerit, & ad eam tanta multitudo conuenerit, quam recipere baſilica ſimul vna non poſsit, ſacrificij oblatio indubitáter iteretur, ne his tantùm admiſsis ad hanc deuotioné, qui primi aduenerint, videantur hi, qui poſtmodum confluxerint, non recepti: quum plenú pietatis atque rationis ſit, vt quoties baſilicam, in qua agitur, præſentia nouæ plebis impleuerit, toties ſacrificium ſubſequens offeratur. Neceſſe eſt auté, vt quædam pars populi ſua deuotione priuetur, ſi vnius tantùm Miſſæ more ſeruato, ſacrificium offerre non poſsint, niſi qui prima diei parte conuenerint. Studioſè ergo dilectioné tuam et familiariter admonemus, vt quod noſtræ conſuetudini ex forma paternæ traditionis inſedit, tua quoq; cura non negligat, vt per omnia nobis & fide & actibus congruamus. Propter quod remeanti filio noſtro Poſsidonio presbytero, hanc ad fraternitatem tuam epiſtolam dedimus perferendam, qui noſtris proceſsionibus atq; ordinationibus frequenter interfuit, & toties admiſſus, quid in omnibus Apoſtolicæ authoritatis teneremus, agnouit. Data Calend. Iulijs.

De conſe. diſt. I. Neceſſe eſt.

Epiſtola octuageſimaſecunda eiuſdem ad Iulianum Coenſem Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Iuliano Coenſi Epiſcopo.

LIteras dilectionis tuæ, quas per filium meum virum illuſtrem Iſichium direxiſti, eo tempore accepi, quo recentioribus epiſtolis tuis iterata iam occaſione reſponderam. Vnde quia etiam in his alloquijs tuis eadem de impijſsimis hæreticis iuſto dolore conqueſtus es, congruum fuit, quoad ſcribendi opportunitas extitit, non tacere. In cauſa itaque fidei, quicquid pro noſtro officio oportuit, ac poteſt iuuante Domino, & ſolicitè, & libenter exequimur, vt Euangelio Chriſti irrepræhenſibiliter ſeruiamus, ne per deſidiá noſtram vlla pars Eccleſiæ catholicæ neglecta videatur. Propter quod ſicut omnibus notum eſt, non deſtiti laborare, vt manifeſtata atque defenſa incarnationis dominicæ veritate, omnis fraternitas, quid vbique, ſecundum doctrinam Apoſtolicam, & tenendum & docendum eſſet, agnoſceret, accedente glorioſiſsimorum principum ſtudio diuinitus inſpirato, vt in ciuitate Chalcedonéſi ſynodo congregata, hæretica damnaretur impietas, ne vel quiſquam ſectator Neſtorij, vel vllus diſcipulus Eutychis liberum poſsit cum catholicis habere conſortium, cùm (quod ad ſancti Concilij authoritatem pertinet) nulla vſquam remanſerit diſcordia. Si qui autem ſua obduratione cæcati, ita in reprobi ſenſus amentiam tranſierunt, vt mallent furere, quàm ſanari, ad Imperialem pertinet poteſtatem, vt perturbatores Ecclé-

cleſiæ pacis & Reipublicæ, quæ Chriſtianis principibus meritò gloriatur, inimici ſolicitiùs comprimantur. Vt autem Imperialis eſt (vt diximus) poteſtatis, tumultus publicos ac ſeditiones ſacrilegas ſeueriùs coercere, ita authoritatis eſt ſacerdotalis, monachis prædicandi aliquam contra fidem licentiam nõ præbere, & omni virtute reſiſtere, ne ea, quæ ad ſacerdotes pertinent, ſibi audeant vendicare. Vnde miramur, fratrem Thalaſium epiſcopum, quòd Georgio neſcio cui, qui præſumendo illicita, & propoſitũ monachi, & nomen amiſit, ſcribendi vel prędicandi aliquam permiſerit facultatem. Ad quem epiſcopum (ſi dilectioni tuæ viſum fuerit) ex hac parte competentia ſcripta mittamus. Agat itaque fraternitas tua opportunis ſuggeſtionibus, vt clementiſsimus princeps, quæ Domino ſint placitura, præcipiat, & incentores cruentarum ſeditionum iubeat competentiùs coerceri, vt nec illi impuniti ſint, quorum manus ſcelera perpetrarunt, nec illi qui talium vtuntur inſania. Si autem inquiſitio iudiciaria & confeſsio reorũ ad eas perſonas peruenit, quarum vel conſilio vel impulſu mala tãta commiſſa ſunt, nullius fauoris eis præſtanda ſunt ſolatia. Quãtùm enim meliora de ipſis ſunt credita, tantùm ſunt ampliùs deteſtandi, quorum nunc impietas, quæ per hypocriſim fuerat velata, detegitur. Et ideo agat Chriſtianiſsimus & pijſsimus Imperator, quod paci Eccleſiaſticæ intelligit profuturũ. Quẽ superna inſpiratione ita inſtruendum eſſe confido, vt & diſciplina inquietos reuocare, & à ſanguine eorum iubeat abſtineri: quamuis nil vltionum non mereantur ſubire, qui auſi ſunt, & diuinis, & humanis conſtitutionibus repugnare.

Epiſtola octuageſimatertia eiuſdem ad Palæſtinos.

Leo Epiſcopus Palęſtinis monachis.

Cum hac epiſtola conueniũt pleraq; in epiſt. 97.

SOlicitudini meæ, quam vniuerſali Eccleſiæ, omnibusq́; eius filijs debeo, multorum relatione patefactum eſt, dilectionis veſtrę animis quiddam offenſionis illatum, dum aut imperiti (vt apparet) interpretes, aut maligni quędam vos aliter intelligere, quàm à me ſunt prędicta, fecerunt, non valentes in Gręcum eloquium aptè & propriè Latina transferre, cùm in rebus ſubtilibus, & difficilibus explicandis, vix ſibi etiã in ſua lingua diſputator quiſq; ſufficiat. Quod tamen apud me eò profecit, vt dum ea, quę catholica fides reſpuit, improbatis, intelligamus vos veris amicitiores eſſe, quàm falſis, & id meritò refutare, quod ex antiquę inſtitutione doctrinę etiam ipſe deteſtor. Quamuis enim epiſtola mea, ad ſanctæ memorię Flauianum epiſcopũ data, ſatis ſibi ad manifeſtationem ſui ipſa ſufficiat, neq; in aliquo aut purgationis, ant expoſitionis indigeat, & alia tamen cum eadem mea ſcripta concordãt, in quibus ſimiliter prędicationis meę ſenſus in aperto eſt. Neceſsitatẽ enim habens contra hęreticos, qui multos Chriſti populos conturbauerant, diſſerendi, & clementiſsimis principibus, & ſancto Concilio ſynodali, & Conſtantinopolitanę eccleſiæ, quid de incarnatione verbi, ſecundum Euangelicam apoſtolicamq́; doctrinam, deberemus ſapere ac ſentire, patefeci, & in nullo à ſanctorum patrum cõfeſsione diſceſsi: quia vna eſt, vera, ſingularis, perfecta, inuiolabilis catholica fides, cui nihil addi, nec

minui poteſt. Quam Neſtorius prius,& nunc Eutyches,diuerſa quidem aſſertione,ſed ſimili impietate impugnare conati ſunt, & Eccleſiæ Dei duas hæreſes ſibimet contrarias inferre tentarunt,vt vterque à diſcipulis veritatis meritò damnaretur:quia inſanum nimis & ſacrilegum fuit, quod varia falſitate ambo ſenſere. Anathematizetur ergo Neſtorius, qui beatam virginem Mariam hominis tantummodò credidit genitricem, vt aliam perſonam carnis,aliam faceret deitatis:nec vnum Chriſtum in verbo Dei & in carne ſentiret,ſed ſeparatim & ſeiunctim,alium filium Dei,alium hominis prædicaret,quum tamen manente illa incommutabilis verbi eſſentia, quæ ei cum patre & ſpiritu ſancto intemporalis atque coeterna eſt,ita intra virginea viſcera verbum caro ſit factum,vt i vno conceptu, vnoque partu eadem virgo,ſecundum vnionem vtriuſque ſubſtantiæ & ancilla Domini eſ-

Luc.1. ſet & mater. Quod etiam Elizabeth(ſicut Euangeliſta declarat) intellexit & dixit:Vnde hoc mihi,vt veniat mater Domini mei ad me? Eutyches quoque eodem percellatur anathemate,qui per impios veterum hæreticorum volutatus errores,tertium Apollinaris dogma delegit, vt negata humanæ carnis atque animæ veritate, totum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum vnius aſſerat eſſe naturæ,tanquam verbi deitas ipſa ſe in carnem animámq́; conuerterit,& concipi & naſci,nutriri ac creſcere,crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere,& aſcendere in cælum,& in patris dextera,vnde ad iudicandos viuos & mortuos veniet,conſidere,eius tantùm eſſentiæ fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis veritate recipit:quoniam natura vnigeniti, natura eſt patris,natura eſt ſpiritus ſancti,ſimulque impaſsibilis,ſimul eſt incõmutabilis,ſempiternæ Trinitatis indiuiſa vnitas, conſubſtantialis æqualitas. Vnde ſi ab Apollinaris peruerſitate hæreticus iſte deſciſcit, ne conuincatur deitatem paſsibilem ſentire atque mortalem, & tamen verbi incarnati,id eſt,verbi & carnis vnam audet pronunciare naturam,non dubiè in Manichæi & Marcionis tranſit inſaniam:& mediatorem Dei & hominum,hominem Ieſum Chriſtum ſimulatoriè omnia credit egiſſe; nec humanum in ipſo corpus,ſed phantaſticam corporis ſpeciem oculis apparuiſſe cernentium. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides catholica deteſtatur, & talium ſacrilegia concordibus per totum mundum beatorum patrum ſunt damnata ſententijs,quicunque illi ſunt ita obcæcati,& à lumine veritatis alieni,vt verbo Dei à tempore incarnationis,humanã, id eſt, noſtram negent ineſſe naturam,oſtendant,in quo ſibi Chriſtianum nomen vſurpẽt, & cum Euangelio veritatis qua ratione concordent, ſi per beatæ virginis partum,aut caro ſine deitate,aut deitas eſt orta ſine carne. Sicut enim negari non poteſt,quòd verbum caro factum eſt,& habitauit in nobis: ita nega-

Ioann.1. ri non poteſt,quòd Deus erat in Chriſto,mundum reconcilians ſibi. Quæ

2.Cor.1. autem reconciliatio eſſe poteſt,qua humano generi propitiaretur Deus, niſi omnium cauſam mediator Dei hominumq́; ſuſciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret, niſi qui in forma Dei æqualis eſt patri, in forma ſerui particeps eſſet & noſtri: vt per vnum nouum hominem fieret renouatio vetuſtatis,& mortis vinculum vnius præuaricatione contractum,vnius morte,qui ſolus morti nihil debuit, ſolueretur? Effuſio enim pro iniuſtis ſanguinis iuſti tam potens fuit ad priuilegium, tã diues ad precium,vt ſi vniuerſitas captiuorum in redemptorem ſuum crederet, nullum

Rom.5. tyrannica vincula retinerent:quoniam (ſicut Apoſtolus ait) vbi abundauit pec-

uit peccatũ,ſupabũdauit & gratia. Et quũ ſub peccati preiudicio nati, poteſtaté acceperint ad iuſtitiá renaſcédi, validius factũ eſt donũ libertatis, q̃ debitũ ſeruitutis. Quam itaq; ſibi in huius ſacraméti præſidio ſpé relinquũt, q in ſaluatoris noſtri corpore negãt humanæ ſubſtantię veritatem? Dicant, quo ſacrificio recõciliati, dicant quo ſanguine ſint redempti. Quis eſt, qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & hoſtiam Deo, in odoré ſuauitatis? Aut quod vnquam ſacrificium ſacratius fuit, quàm quod verus pontifex altari crucis per immolationem ſuæ carnis impoſuit? Quamuis enim multorum ſanctorum in cõſpectu Domini precioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occiſio, propitiatio fuit mundi. Accepere iuſti, non dederunt coronas, & de fortitudine fidelium exempla nata ſunt patientiæ, non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuere, nec alterius quiſquã debitum ſuo fine perſoluit, quum inter filios hominum vnus ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus extiterit, in quo omnes crucifixi, omnes mortui, omnes ſepulti, omnes ſunt etiam ſuſcitati. De quibus ipſe dicebat: Quum exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me. Fides etenim vera iuſtificans impios, & creans iuſtos, ad humanitatis ſuæ tracta participem, in illo acquirit ſalutem, in quo ſolo homo ſe inuenit innocentem liberum habens per gratiam Dei de eius potentia gloriari, qui contra hoſtem ſuperbum in carnis noſtræ humilitate congreſſus, his victoriam ſuam tribuit, in quorũ corpore triumphauit. Quamuis ergo in vno Domino noſtro Ieſu Chriſto, vero Dei atque hominis filio, verbi & carnis vna perſona ſit, & vtraque eſſentia communes habeat actiones, intelligendæ tamen ſunt ipſorum operũ qualitates, & ſynceræ fidei contemplatione cernẽdum eſt, ad quæ prouehatur humilitas infirmitatis, & ad quę inclinetur altitudo virtutis: quid ſit, quod caro ſine verbo nõ agit, & qd ſit, quod verbũ ſine carne nõ efficit. Sine verbi .n. potẽtia, nec conciperet virgo nec pareret: & ſine veritate carnis, obuoluta pannis infantia non iaceret. Sine verbi potentia, non adorarent Magi puerum nouo ſydere declaratũ: & ſine veritate carnis, non iuberetur tranſferri in Aegyptũ puer, & ab Herodis pſecutione ſubduci. Sine verbi potẽtia nõ diceret vox patris, miſſa de cœlo: Hic eſt filius meꝰ dilectus, in quo mihi cõplacui: & ſine veritate carnis non proteſtaretur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mũdi. Sine verbi potẽtia nõ fieret redintegratio debilium, & viuificatio mortuorum: & ſine veritate carnis, nec cibus ieiuno, nec ſomnus eſſet neceſſarius fatigato. Poſtremò, ſine verbi potentia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem: & ſine veritate carnis non idem diceret patrem ſe eſſe maiorem, cùm catholica fides vtrumq; ſuſcipiat, vtrũq; defendat, quæ ſecundum proprietatem diuinæ humanæq; ſubſtãtiæ, vnum Dei filium, & hominẽ credit, & verbum. Quamuis ergo ab illo initio, quo in vtero virginis verbum caro factum eſt, nihil vnquam inter diuinam humanamq; ſubſtantiam diuiſionis extiterit, & per omnia incremẽta corporea, vnius perſonæ fuerint totius temporis actiones, ea ipſa tamen, quæ inſeparabiliter facta ſunt, nulla permixtione confundimus, ſed quid cuius formæ ſit, ex operũ qualitate ſentimus. Nec diuina enim humanis præiudicãt, nec humana diuinis, quum ita in idipſum vtraq; concurrant, vt in eis nec proprietas abſumatur, nec perſona geminetur. Dicant igitur iſti phantaſmatici Chriſtiani, quę ſubſtantia ſaluatoris adfixa ſit ligno, quę iacuerit in ſepulchro, & reuoluto monuméti lapide, quę tertia die caro reſurrexit, vel

Epheſ. 5. Pſalm. 115. Ioan. 12. Luc. 1. Luc. 2. Matt. 2. Matt. 3. Marc. 1. Ioan. 1. Matt. 4. Ioan. 11. Matt. 4. Marc. 4. Ioan. 10. 16. Ioann. 14. Ioan. 19. Ibidem. Matt. 28.

quale corpus Ieſus diſcipulorum viſui,clauſis ad eos oſtijs ingreſſus, intulerit,quum ad abigendam cernentium diffidentiã,inſpici oculis, digitisque tractari,patentes adhuc fixuras clauorum,& recens compuncti lateris vulnus exigeret. At ſi in tanta luce veritatis tenebras ſuas hæretica obduratio non relinquit,oſtendant,vnde ſibi ſpem vitæ polliceantur æternæ, ad quã niſi per mediatorem Dei & hominum,hominem Ieſum Chriſtum non poteſt perueniri.Non enim eſt aliud nomen datum hominibus ſub cœlo, in quo oporteat nos ſaluos fieri:nec eſt redemptio captiuitatis humanæ, niſi in ſanguine eius,qui dedit ſemetipſum redemptionem pro omnibus. Qui (ſicut prædicat beatus Apoſtolus)cùm in forma Dei eſſet,non rapinam arbitratus eſt,eſſe ſe æqualem Deo,ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens,in ſimilitudine hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum,factus obediens vſque ad mortem,mortem autem crucis.Propter quod & Deus illum exaltauit,& donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen,vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cœleſtium, terreſtrium,& infernorum:& omnis lingua confiteatur,quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris.Quamuis ergo vnus ſit Dominus Ieſus Chriſtus,& veræ deitatis,veręque humanitatis in ipſo vna prorſus eademq; perſona ſit,neque huius vnitionis ſoliditas vlla poſsit diuiſione ſeiungi, exaltationem tamen,qua illum exaltauit Deus,& donauit illi nomẽ,quod ſuper omne nomen excellit,ad eam intelligimus pertinere formam,quę ditanda erat tantæ glorificationis augmento.In forma quippe Dei,æqualis erat filius patri, & inter genitorem atque vnigenitum nulla erat in eſſentia diſcretio,nulla in maieſtate diuerſitas,nec per incarnationis myſterium,aliquid deceſſerat verbo,quod ei patris munere redderetur.Forma autem ſerui,per quam impaſsibilis deitas ſacramentum magnæ pietatis impleuit, humana humilitas eſt,& in gloriam diuinæ poteſtatis euecta eſt,in tantam vnitatem ab ipſo conceptu virginis deitate & humanitate connexa,vt nec ſine homine diuina,nec ſine Deo agerentur humana.Propter quod ſicut dominus maieſtatis dicitur crucifixus, ita qui ex ſempiternitate æqualis eſt Deo,dicitur exaltatus.Nec intereſt,ex qua Chriſtus ſubſtantia nominetur, cùm inſeparabiliter manente vnitate perſonæ, idem ſit & totus hominis filius,propter carnem,& totus Dei filius, propter vnam cum patre deitatem.Quicquid ergo in tempore accepit Chriſtus,ſecundum hominem accepit,cui quæ non habuit,conferuntur.Nam ſecundum potentiam verbi, indifferenter oĩa,quæ habet pater,etiã filius habet,& quæ in forma ſerui à patre accepit,eadem in forma patris etiã ipſe donauit,& idem ipſe & diues & pauper.Diues,quia in principio erat verbum,& verbũ erat apud Deũ, & Deus erat verbum.Hoc erat in principio apud Deum.Omnia per ipſum facta ſunt,& ſine ipſo factum eſt nihil.Pauper verò, quia verbum caro factũ eſt,& habitauit in nobis.Quæ aũt eſt eius exinanitio,quæúe paupertas,niſi formæ ſeruilis acceptio?per quã,verbi maieſtate velata, diſpenſatio humanæ redemptionis impleta eſt.Nã quia captiuitatis noſtræ reſolui originalia vincula non poterant,& ab hoſtis imperio relaxari,niſi exiſteret homo noſtri generis,noſtræq; naturæ,quẽ veteris debiti præiudicia nõ tenerent,& qui immaculato ſanguine ſuo chirographũ letale dilueret:ſicut ab initio erat diuinitus pordinatũ,& prophetarũ oraculis pnunciatũ, ita eſt in plenitudine pręfiniti temporis factum, vt multis modis ſignificata promiſsio,

Luc.23. Ioan.20 Ibidem Actor. 4. 1.Tim.2 Philip.2 2.Cor.8 Ioan.1. Ibidem.

miſsio, in diù expectatum veniret effectum: nec poſſet eſſe ambiguũ, quod continuis ſignificationibus ſemper fuerat nunciatum. Deſtructis itaq; tot hæreſibus, quæ per ſanctam deuotionem præſidentium patrum, à corpore ſunt catholicę vnitatis abſciſę, quęq; ideo extorres à Chriſto eſſe meruere, quia verbi incarnationem, quæ ſingularis eſt rectè credentium ſalus, fecerunt ſibi lapidem offenſionis & petram ſcandali, miror dilectionem veſtrã in diſcernẽdo veritatis lumine laborare. Et cùm multis manifeſtationibus declaratum ſit; quàm rectè & Neſtoriũ & Eutychen cum Dioſcoro fides Chriſtiana damnauerit, nec Chriſtianus poſsit vocari, qui vel illius, vel horum impiatati præbet aſſenſum; doleo vos Euãgelicæ & apoſtolicæ doctrinæ (vt audio) reſultare, exagitãdo ſeditionibus ciuitates, conturbando eccleſias, nec ſolùm iniurias, ſed etiam cædes presbyteris atque epiſcopis inferendo, vt præ furore & ſæuitia, propoſiti veſtri & profeſsionis ſitis immemores. Vbi eſt regula manſuetudinis & quietis? Vbi longanimitas patientiæ? vbi tranquillitas pacis? vbi firmamentum dilectionis, & tolerantiæ fortitudo? Quæ vos ab Euangelio Chriſti aut perſuaſio abduxit, aut perſequutio ſeparauit? Vel quæ tanta extitit decipientis aſtutia, vt obliti prophetarum & apoſtolorũ, obliti ſymboli ſalutaris & confeſsionis, quam pronunciantes coram multis teſtibus, ſacramẽtum baptiſmi ſuſcepiſtis, diabolicis vos illuſionibus ſubderetis? Quid apud vos acturæ fuerant vngulæ, quid ſæua tormenta, ſi ad expugnandam fidei veſtræ integritatem tãtùm vana hęreticorum commenta valuere? Pro fide vos agere creditis, & fidei cõtraitis. Eccleſiæ nomine armamini, & contra Eccleſiam dimicatis. Hoc à prophetis, hoc ab Euangeliſtis, hoc ab apoſtolis didiciſtis, vt neganres veram Chriſti carnem, & ipſam verbi eſſentiam paſsioni mortiq; ſubdentes, alienã faciatis noſtram à ſuo reparatore naturã, totumq;, quod crux intulit, quod lancea vulnerauit, quod ſepulchri lapis ſuſcepit & reddidit, ſolum fuiſſe opus diuinæ potentiæ, non etiam humilitatis humanę? Propter quam Apoſtolus dicit: Non enim erũbeſco Euangeliũ: quoniam nouerat, quale Chriſtianis obijceretur opprobriũ ab inimicis. Et ideo etiam Dominus proteſtabatur, dicens: Qui me confeſſus fuerit coram hominibus, & ego confitebor illum coram patre meo. Hi enim non erunt digni confeſsione filij et patris, quibus nunc caro Chriſti verecũdiam facit, probabuntq; ſe nullam de ſigno crucis ſumpſiſſe virtutem, qui quod proferendum frontibus acceperunt, promere labijs erubeſcunt. Declinate filij ab his diabolicis perſuaſionibus, declinate. Veritatem Dei nulla res violat: ſed veritas nos niſi in noſtra carne non ſaluat. Veritas quippe (ſicut Propheta ait) de terra orta eſt; & ſic verbum Maria virgo concepit, vt vniendam ſibi carnem de ſua ſubſtantia miniſtraret, nec cum adiectione perſonæ, nec cum euacuatione naturæ: quoniam qui erat in forma Dei, ita accepit formam ſerui, vt vnus atq; idem in forma vtraque ſit Chriſtus, inclinante ſe Deo vſque ad infima hominis, proficiente homine vſque ad ſumma deitatis, dicente Apoſtolo: Quorum patres, ex quibus Chriſtus ſecundum carnem, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſecula, Amen.

Roma. 1. *Marc. 8.* *Luc. 12.* *Pſalm. 48* *Roma. 9*

Epiſtola octuageſimaquarta eiuſdem ad Anaſtaſium Theſſalonicenſem Epiſcopum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

Quòd ſemper Theſſalonicenſes antiſtites vicem Apoſtolicæ ſedis impleuerint. I.

Vt metropolitanis ſua iura ſeruentur. II.

Vt à metropolitanis, non laici, non digami, nõ viduarum mariti, ſed irreprænſibiles ordinentur epiſcopi. III.

Quòd ſubdiaconis carnale coniugium denegetur. IIII.

Vt nullus inuitis ordinetur epiſcopus. V.

Vt metropolitanus epiſcopus de electo, quem eſt ordinaturus epiſcopum, ad Theſſalonicenſem pontificem referat, & de metropolitano electo ſimiliter prouinciales epiſcopi faciant. VI.

Vt bina per annum prouincialia epiſcoporum Concilia celebrentur. Et ſi res difficilis emerſerit, nec fuerit Theſſalonicenſis epiſcopi iudicio terminata, ad Romanum referatur antiſtitem. VII.

Vt ſi quis epiſcopus ſuam deſerens ciuitatem, maiorem ſedem ambitus cauſa petierit, nec illam obtinere poterit, & ſua carere debebit. VIII.

Vt nullus alienum clericum ſollicitare vel tenere præſumat, ſuo epiſcopo non præbente conſenſum. IX.

Vt in euocandis prouincialibus epiſcopis, à Theſſalonicenſi pontifice moderatio conſeruetur, ne ſub hoc colore ſacerdotalis honor contumelijs addicatur. Nec ampliùs quàm bini de prouincijs epiſcopi, quos metropolitani probauerint, dirigantur. Et non amplius à ſtatuto Concilij tempore, quàm dies quindecim remorẽtur epiſcopi. X.

Vt ſi inter eos de negocio fuerit oborta contentio, cuncta Romano pontifici ſub geſtorum inſinuatione pandantur, vt ab eo, quod Deo placuerit, ordinetur. XI.

Leo Epiſcopus vrbis Romæ, Anaſtaſio Epiſcopo Theſſalonicenſi.

QVanta fraternitati tuæ à beatiſsimi Petri apoſtoli authoritate ſint commiſſa, & qualia etiam noſtro tibi fauore ſint credita, ſi vera ratione perſpiceres, & iuſto examine ponderares, multum poſſemus de iniunctæ tibi ſolicitudinis deuotione gaudere.

Caput I.

QVoniam ſicut præceſſores mei præceſſoribus tuis, ita etiã ego dilectioni tuæ, priorũ ſecutus exẽplũ, vices mei moderaminis delegaui, vt curã, quã vniuerſis eccleſijs principaliter ex diuina inſtitutiõe debem⁹, imitator noſtræ mãſuetudinis effectus adiuuares, & lõginqs ab Apoſtolica ſede prouincijs præſentiã quodammodò noſtræ viſitationis impenderes:* quia de continenti opportunoq; pro- *ſiquidem*

ſpe-

ſpectu promptum tibi eſſet agnoſcere, quid in quibusq; rebus, vel tuo ſtudio componeres, vel noſtro iudicio reſeruares. Nam quum maiora negocia & difficiliores cauſarum exitus liberum tibi eſſet, ſub noſtræ ſententiæ expectatione ſuſpendere, nec ratio tibi, nec neceſsitas fuit, in id, quod menſuram tuam excederet, deuiandi. Abundãt enim apud te monitorum ſcripta noſtrorum, quibus de omnium actionum temperantia frequenter inſtruximus, vt commendatas tibi Chriſti eccleſias, per exhortationem charitatis, ad ſalubritatem obedientiæ prouocares. Quia etſi plerunq; exiſtant inter negligẽtes vel deſides fratres, quos oporteat maiore authoritate curari: ſic tamen eſt adhibẽda correptio, vt ſemper ſit ſalua dilectio. Vnde & beatus apoſtolus Paulus, ad eccleſiaſticum regimen Timotheum imbuens, dicit: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrẽ, iuuenes vt fratres, anus vt matres, iuuẽculas vt ſorores, in omni caſtitate. Quę moderatio ſi quibuſcunque inferioribus membris ex Apoſtolica inſtitutione debetur, quanto magis fratribus & coepiſcopis noſtris ſine offenſione reddẽda eſt? Et licet nonnunquam accidant, quæ in ſacerdotalibus ſint reprehendenda perſonis, plus tamen erga corrigendos agat beneuolẽtia, quàm ſeueritas: plus cohortatio, quàm commotio: plus charitas, quàm poteſtas. Sed hi, qui quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facilè ab hac lege diſcernuntur, & dum dominari magis, quàm conſulere ſubditis, quęrunt, placet honor, inflat ſuperbia: & quod prouiſum eſt ad concordiã, tendit ad noxam. Quòd vt neceſſe habeamus ita dicere, non de paruo animi dolore procedit. Meipſum enim quodammodò trahi in culpam ſentio, quum te à traditis tibi regulis immodicè deuiaſſe cognoſco. Qui ſi tuæ exiſtimationis parum diligens eras, meæ ſaltem famæ parcere debuiſti, ne quæ tuo tantùm facta ſunt animo, noſtro viderentur geſta iudicio. Relegat fraternitas tua paginas noſtras, omniaq; ad tuos miſſa maiores Apoſtolicæ ſedis præſulũ ſcripta percurrat: & vel à me, vel à præceſſoribus meis inueniet ordinatum, quod à te cognoui eſſe præſumptum. Venit namq; ad nos cum Epiſcopis prouinciæ ſuæ frater noſter Atticus, veteris Epiri * Nicopolitanus antiſtes, & de indigniſsima aſtrictione, quam pertulit, lachrymabili actione conqueſtus eſt coram adſtantibus diaconibus tuis, qui querelis flebilibus nihil contra referendo, ea quæ nobis ingerebantur, fide non carere monſtrabant. Legebatur quoq; in literis tuis, quas ijdem diaconi detulere, quòd frater Atticus Theſſalonicam veniſſet, quodq; conſenſum ſuum etiam ſcripturæ profeſſione ſignaſſet, vt de illo non aliud à nobis intelligi poſſet, quàm proprij & ſpontaneæ deuotionis fuiſſe, quòd venerat, quodq; chartulam de obedientiæ ſponſione conſcripſerat, in cuius tamen chartulæ mentione ſignum prodebatur iniuriæ. Non enim neceſſarium fuerat, vt obligaretur ſcripto, qui obedientiam ſuam ipſo iam voluntarij aduentus probabat officio. Vnde deplorationibus ſupradictis hæc verba epiſtolæ tuæ teſtimonium præbuere, & per hoc quod non eſt tacitum, nudatũ eſt illud, quod ſilentio fuerat adopertũ, adhibitam ſcilicet Illyrici præfecturã, & ſublimiſsimam inter mundanos apices poteſtatem in exhibitionem inſontis antiſtitis incitatam, vt miſſa exequutione terribili, quæ omnia ſibi officia publica ad effectũ præceptionis adiungeret, à ſacris eccleſiæ adytis nullo vel falſo inſimulatus crimine, extraheretur ſacerdos, cui non ob moleſtiam ægritudinis, non ob ſæuitiam hyemis darentur induciæ, ſed iter aſperum & peri-

cu-

1. Timot. 5

Philip. 2.

* metropolitanus

culis plenum per inuias niues agere cogeretur. Quod tanti laboris, tantiq́; diſcriminis fuit, vt ex his, qui epiſcopum comitati ſunt, quidam defeciſſe 3.quæſt. 6 Multũ ſtupeo. dicantur. Multùm ſtupeo frater chariſsime, ſed & plurimùm doleo, quòd in eum, de quo nihil ampliùs indicaueras, quàm quòd euocatus adeſſe differret, & excuſationem infirmitatis obtenderet, tam atrociter, & tam vehementer potueris cõmoueri, præſertim cùm etſi tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua conſulta reſcriberem. Sed vt video, benè de moribus meis exiſtimaſti, & quàm ciuilia pro conſeruanda ſacerdotali cõcordia reſponſurus eſſem, veriſsimè præuidiſti: & ideo motus tuos exequi ſine dilatione properaſti, ne cùm moderationis noſtræ aliud diſponentia ſcripta ſumpſiſſes, faciendi id, quod factum eſt, licentiam non haberes. Nicopolitanum An fortè aliquod tibi facinus fratris innotuerat, & * metropolitanum epiſcopum noui apud te criminis pondus vrgebat? At hoc quidem alienum ab 3.quæſt. 6 Multum. illo eſſe, etiam tu nihil ei obijciendo cõfirmas. Sed etiam, ſi quid graue intolerandumq́; geſsiſſet, noſtra erat expectanda cenſura, vt nihil priùs ipſe decerneres, quàm quid nobis placeret, agnoſceres. Vices enim noſtras ita tuæ credidimus charitati, vt in partem ſis vocatus ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. Vnde ſicut multum nos ea, quæ à te piè ſunt curata, lætificant: ita nimiùm ea, quæ perperam ſunt geſta, contriſtant. Et neceſſe eſt, poſt multarum experiméta cauſarum ſolicitiùs proſpici, & diligentiùs precaueri, quatenus per ſpiritum charitatis & pacis omnis materia ſcandalorum de Eccleſijs Domini, quas tibi commendauimus, auferatur, præeminente quidem in illis prouincijs Epiſcopatus tui faſtigio, ſed amputato totius vſurpationis exceſſu.

Caput II.

25.quæ.2. Igitur IGitur ſecundum ſanctorum patrum canones ſpiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia cõſecratos, metropolitanos ſingularum prouinciarum epiſcopos, quibus ex delegatione noſtra fraternitatis tuæ cura prætenditur, ius traditæ ſibi antiquitus dignitatis intemeratum habere decernimus, ita vt à regulis præſtitutis, nulla aut negligentia, aut præſumptione diſcedant.

CAPVT III.

IN ciuitatibus, quarum rectores obierint, de ſubſtituendis epiſcopis hęc forma ſeruetur, vt is, qui ordinandus eſt, etiam ſi bonæ vitæ teſtimonio fulciatur, non laicus, non neophitus, nec ſecundæ con- Lege caput ſequẽs Diſt. 32. Omniũ ſacerdotum. iugis ſit maritus, aut qui vnam quidem habeat, vel habuerit, ſed quam ſibi viduam copularit. Sacerdotum enim tam excellens eſt electio, vt hæc, quæ in alijs Eccleſiæ membris non vocantur ad culpam, in illis tamen habeantur illicita.

CAPVT IIII.

NAm quum extra clericorum ordinem conſtitutis, nuptiarum ſocietati, & procreationi filiorum ſtudere ſit liberum, ad exhibendam tamen perfectæ continentiæ puritatem, nec ſubdiaconibus quidẽ 1.Corin.7 carnale connubium conceditur, vt & qui habent, ſint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant ſingulares. Quod ſi in hoc ordine, qui

quartus

quartus à capite eſt,dignum eſt cuſtodiri, quanto magis in primo,aut ſecundo,vel tertio ſeruandum eſt,ne aut Leuitico miniſterio, aut presbyterali honori,aut epiſcopali excellentiæ quiſquam idoneus exiſtimetur,qui ſe à voluptate vxoria necdum frenaſſe detegitur?

Caput V.

CVm ergo de ſummi ſacerdotis electione tractabitur, ille omnibus præponatur,quem cleri plebisque conſenſus concorditer poſtulārint : ita vt ſi in aliam fortè perſonam partium ſe vota diuiſerint, metropolitani iudicio is alteri præferatur, qui maioribus & ſtudijs iuuatur & meritis:tantùm vt nullus inuitis & non petentibus ordinetur, ne ciuitas epiſcopum non optatum,aut contemnat,aut oderit,& fiat minùs religioſa,quàm conuenit,cui non licuerit habere,quem voluit. *In decret. Iuon lib.5 Diſtin.63. Si forte*

Caput VI.

DE perſona autem conſecrandi epiſcopi, & de cleri plebisque conſenſu, metropolitanus epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in prouincia benè placuit,ſcire te faciat, vt ordinationē ritè celebrandam tua quoque firmet authoritas. Quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ aut difficultatis debet adferre,ne gregibus Domini diu deſit cura paſtorum.Metropolitano verò defuncto, cùm in locum eius alius fuerit ſubrogandus,prouinciales epiſcopi ad ciuitatem metropolitanam conuenire debebunt,vt omnium clericorum atque omnium ciuium voluntate diſcuſſa,ex presbyteris eiuſdem eccleſiæ, vel ex diaconibus optimus eligatur,de cuius nomine ad tuam notitiam prouinciales referant ſacerdotes,impleturi vota poſcentium,ſi quod ipſis placuit,tibi quoque placuiſſe cognouerint.Sicut enim iuſtas electiones nullis dilationibus volumus fatigari,ita nihil permittimus,te ignorante, præſumi. *Diſtin.63. De perſona autem. Diſtin.63. Metropolitano. Et diſt.77.in prin. diſt.*

Caput VII.

DE Concilijs autem epiſcopalibus non aliud indicimus, quàm ſancti patres ſalubriter ordinarunt,vt ſcilicet bini conuentus per annos ſingulos habeantur,in quibus de omnibus querelis, quæ inter diuerſos Eccleſiæ ordines naſci adſolent,iudicetur. At ſi fortè inter ipſos, qui præſunt,de maioribus(quod abſit)peccatis cauſa naſcatur, quæ prouinciali nequeat examine definiri,fraternitatem tuā de totius negotij qualitate metropolitanus curabit inſtruere,& ſi corā poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita iudicio,ad noſtram cognitionem,quicquid illud eſt, transferatur. *Diſtin.18. De Concilijs.Et in decret.Iuonis lib.4*

Caput VIII.

SI quis Epiſcopus,mediocritate ciuitatis ſuæ deſpecta,adminiſtrationem loci celebrioris ambierit,&ad maiorem ſe plebem quacūque occaſione tranſtulerit,non ſolùm à cathedra quidem pellatur aliena,ſed carebit & propria,vt nec illis præſideat,quos per auaritiam concupiuit,nec illis,quos per ſuperbiam ſpreuit.Suis igitur terminis contentus ſit quiſque,nec ſupra menſuram iuris ſui affectet augeri. *7.q.1.Si quis epiſcopus.*

Caput IX.

ALienum clericum,inuito epiſcopo ipſius,nemo ſuſcipiat, & nemo ſolicitet,niſi fortè ex placito charitatis id inter dantem accipientemque conueniat.Nam grauis iniuriæ reus eſt,qui de fratris eccleſia id,quod eſt vtilius aut precioſius,audet vel allicere, vel tenere. Itaque ſi intra prouinciam res agatur,transfugam clericum ad ſuam eccleſiam metropolitanus redire compellet.Si autem longiùs proceſsit,tui præcepti autoritate reuocabitur,vt nec cupiditati,nec ambitioni occaſio relinquatur.

Caput X.

IN euocandis autem ad te epiſcopis moderatiſsimum te eſſe volumus,ne per maioris diligentiæ ſpeciem fraternis videaris gloriari iniurijs.Vnde ſi cauſa aliqua maior extiterit, ob quam neceſſariū ſit,fraternum aduocare conuentum,binos de ſingulis prouincijs epiſcopos, quos metropolitani crediderint eſſe mittendos, ad fraternitatem tuam venire ſufficiat,ita vt à præſtituto tempore non vltra quindecim dies, *quo conuenerint,retardentur.

*qui

Caput XI.

SI autem in eo,quod cum fratribus tractandum definiendúmue credideris,diuerſa eorum fuerit à tua voluntate ſententia, ad nos omnia ſub geſtorum teſtificatione referantur,vt remotis ambiguitatibus,quod Deo placeat,decernatur.Ad hunc enim finem,omnem affectum noſtrum curamque dirigimus,vt quod ad vnitatem concordiæ, & quod ad cuſtodiam pertinet diſciplinæ,nulla diſſenſione violetur, nulla deſidia negligatur. Et te igitur, frater chariſsime, & eos fratres noſtros, qui de tuis offenduntur exceſsibus , quum tamen non ſimilis ſit*omnium materia querelarum, hortor & moneo, vt quæ piè ſunt ordinata , ſalubriterque diſpoſita , nulla concertatione turbentur. Nemo quod ſuum eſt quærat, ſed quod alterius, ſicut Apoſtolus ait: Vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bono ad ædificationem.Nec enim poterit vnitatis noſtræ firma eſſe compago,niſi nos ad inſeparabilem ſoliditatē vinculū charitatis aſtrinxerit:quia ſicut in vno corpore multa membra habemus,omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto,ſinguli autem alter alterius membra.Hæc connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit,ſed præcipuè exigit concordiam ſacerdotum.Quibus cùm ſit dignitas communis,non eſt tamen ordo generalis:quoniam & inter beatiſsimos apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quædam diſcretio poteſtatis:& quum omnium par eſſet electio,vni tamen datum eſt, vt cæteris præmineret. De qua forma , epiſcoporum quoque eſt orta diſtinctio,& magna diſpoſitione prouiſum eſt, ne omnes ſibi omnia vendicarent,ſed eſſent in ſingulis prouincijs ſinguli, quorum inter fratres haberetur prima ſententia:& rurſus quidā,in maioribus vrbibus cō ſtituti,ſolicitudinem ſuſciperent ampliorem, per quos ad vnam Petri ſedem vniuerſalis Eccleſiæ cura conflueret,& nihil vſquā à ſuo capite diſsideret.Qui ergo quibuſdā ſcit ſe eſſe præpoſitum,non moleſtè ferat, aliquē ſibi eſſe prælatum : ſed obedientiam quam exigit, etiam ipſe dependat.

*omnibus materies
Philip. 2
Rom. 15
Rom. 12.
1. Cor. 12
2. quæ. 6. Qui ſcit ſe
Matth. 23.

Et ſicut non vult grauis oneris ſarcinam ferre,ita non audeat alij importabile pondus imponere.Diſcipuli enim ſumus humilis & mitis magiſtri dicentis:Diſcite à me,quia mitis ſum & humilis corde, & inuenietis requi- *Matth.11.*
em animabus veſtris.Iugum enim meum ſuaue eſt,& onus meũ leue.Quod
quomodò experiemur, niſi & illud in obſeruantiam veniat, quod idem *Matt.20*
Dominus ait:Qui maior eſt veſtrum,erit miniſter veſter. Qui autem ſe ex *Mar.10*
altat,humiliabitur,& qui ſe humiliat,exaltabitur? *Luc.22*

Epiſtola octuageſimaquinta eiuſdem ad Septimium *Altinum* Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Septimio Epiſcopo ſalutem.

LEctis tuæ fraternitatis literis,vigorem fidei tuæ, quam olim noueramus,agnouimus,congratulantes tibi,quòd ad cuſtodiam gregum Chriſti,paſtoralem curam vigilanter exequeris,ne lupi,qui ſub ſpecie ouium ſubintrarunt, beſtiali ſæui- *Matth.7.*
tia ſimplices quoſque dilacerent,& non ſolùm ipſi nulla correctione proficiant,ſed etiam ea,quæ ſunt ſana,corrumpant. Quod ne qua viperea poſsit obtinere fallacia, ad metropolitanum epiſcopum prouinciæ Venetiæ ſcripta direximus,quibus ad ſtatus ſui periculnm cognoſceret pertinere,ſi quiſquam de Pelagianorum & Cæleſtianorum conſortio veniens,in communione catholica ſine profeſsione legitimæ ſatisfactio-
nis habeatur.Saluberrimum eſt enim, & ſpiritualis medicinæ vtilitate ple- *1.q.7.Saluberrimum*
niſsimum,vt ſiue presbyteri, ſiue diaconi,ſiue alij cuiuslibet ordinis cleri- *enim.Et 1.*
ci,qui ſe correctos videri volunt,errorem ſuum, & ipſos erroris authores *q.1.Ois cuiuslibet.*
damnari à ſe ſine ambiguitate fateantur, vt ſenſibus prauis & dudum per- *Et: Si quis*
emptis,nulla ſperandi ſuperſit occaſio,ne vllum membrum Eccleſiæ tali- *hæreticæ*
um poſsit ſocietate violari,cùm per omnia illis profeſsio propria cœpe- *Et in decr.*
rit obuiare.Circa quos etiam illam canonum conſtitutionem præcipimus *Iuo.lib.3.*
cuſtodiri,ne ab his eccleſijs,ad quas propriè pertinent, ſinantur abſcedere, *cũ literæ*
& pro ſuo arbitrio ad loca ſibi non deputata tranſire. Quod ſi rectè non *variatione*
permittitur inculpatis,multo minùs debeat licere ſuſpectis. Proinde dilectio tua,cuius deuotione gaudemus, iungat curam ſuam diſpoſitionibus noſtris,& cum ſupradicto metropolitano det operam, vt circunſpectè ac velociter impleantur ea,quæ ad totius Eccleſiæ incolumitatem, & laudabiliter ſunt geſta,& ſalubriter ordinata.

Epiſtola *octuageſimaſexta eiuſdem ad* Nicetam *Aquileienſem* Epiſcopum.

Leo Epiſcopus Romæ Nicetæ Aquileienſi epiſcopo ſalutem.

RElatione ſancti fratris & coepiſcopi noſtri Septimij, quæ in ſubditis habetur,agnouimus quoſdam presbyteros,diacones, ac diuerſi ordinis clericos,quos Pelagiana vel Cæleſtiana hęreſis habuerit implicatos,ita in veſtra prouincia ad cõmunionẽ

catholicam perueniſſe,vt nulla ab eis damnatio proprij exigeretur erroris:
Matt.7. & paſtoralibus excubijs nimiùm dormitantibus,lupus, ouium pellibus tectus,in ouile dominicũ,nõ depoſitis beſtialibus animis,introiret: & quod per authoritatem canonum decretorumq; noſtrorum ne inſontibus quidem conceditur,vſurpaſſe,vt relictis eccleſijs,in quibus clericatum aut acceperant,aut receperant,inſtabilitate ſua per diuerſa circunferantur,amantes ſemper errare,& nunquam in fundamẽto apoſtolico permanere. Quoniam qui nullo diſcuſsi examine, nullo ſunt præiudicio ſuæ profeſsionis obſtricti,hunc maximè expetunt fructum, vt ſub velamento communiõis plures domos adeant,& per falſi nominis ſcientiam multorum corda corrumpant. Quod vtique efficere non poſſent,ſi eccleſiarum præſules neceſſariam diligentiam in talium receptione ſeruarent,ne cuiquam eorum euagari in diuerſa licuiſſet. Ne ergo hoc vlteriùs audiatur,néue per quorundã negligentiam introducta pernicies,ad euerſionem multarum tẽdat animarum, *hac noſtri authoritate præcepti, induſtriæ tuæ fraternitatis indicimus,vt congregata apud vos ſynodo prouincialium ſacerdotum,omnes ſiue presbyteri,ſiue diaconi,ſiue cuiuſcunque ordinis clerici, qui de Pelagianorum,Celæſtianorumq; conſortio in cõmunionem catholicã eo imprudentia ſunt recepti,vt non priùs ad damnationem ſui coarctarẽtur erroris, nunc ſaltem,poſteaquã hypocriſis eorum ex quadã parte detegitur,ad verã correctionem,quæ & ipſis prodeſſe,& nullis poſsit nocere,cogantur. Damnent apertis profeſsionibus ſui ſuperbi erroris authores,& quicquid in doctrina eorum vniuerſalis Eccleſia exhorruit,deteſtentur, omniaq; decreta ſynodalia,quæ ad exciſionem hæreſeos Apoſtolicæ ſedis confirmauit authoritas,amplecti ſe,& in omnibus approbare,plenis & apertis, ac propria manu ſubſcriptis proteſtationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obſcurum,nihil inueniatur ambiguum:quoniam nouimus hanc iſtorum eſſe verſutiam, vt in quacunque particula dogmatis execrandi, qua ſe à damnatorum ſocietate diſcreuerint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſaluum. Cumque omnes diffinitiones ſuas ad tantam facilitatem improbare ſe ſimulent atque deponere, hoc ſibi tota arte fallendi, niſi intelligantur,excipiunt, vt gratia Dei ſecundum merita dari accipientium ſentiatur. Quæ niſi gratis detur,non eſt gratia,ſed merces, retributioq; meritorum,dicente beato Apoſtolo:Gratia ſalui facti eſtis per fidem, & hoc
Ephe.2. non ex vobis,ſed Dei donum eſt. Nõ ex operibus, ne fortè quis extollatur. Ipſius enim ſumus figmentum,creati in Chriſto Ieſu,in operibus,quæ præparauit Deus,vt in illis ambulemus. Omnis itaq; bonorum operum donatio,diuina *præparatio eſt:nec propria quiſquam iuſtificatur virtute,quoniam gratia vnicuique principium iuſtitiæ, & bonorum fons, atque origo meritorum eſt. Sed ab iſtis ideo per naturalem induſtriam dicitur prçueniri,vt quæ ante gratiam proprio clara ſit ſtudio,nullo videatur peccati originalis vulnere ſauciata. Ideo etiam paruulos dicunt, ſi ſine baptiſmo hinc de ſeculo exierint,non poſſe damnari, neque reos in peccato Adæ teneri, ſed ad regnum Dei,vel ad vitam æternam,ſine vlla cũctatione venire, cùm
Roman 5 Apoſtolus dicat:Per vnum hominẽ peccatũ intrauit in mundũ,& per peccatum mors,& ita in omnes homines pertranſijt,propter quod & ipſi paruuli baptizantur. Quamuis in illo vno poſsint intelligi plura peccata,ſi vnũ ipſum in ſua quaſi membra ſingula diuidatur. Nã & ſuperbia eſt illic, quia in ſua

*hoc

*operatio eſt, quia non priùs iuſtificatur quiſquam virtute,quàm gratia, &

in ſua homo potiùs eſſe,quàm in Dei poteſtate dilexit:& ſacrilegium,quia Deo non credidit:& homicidium,quia ſe præcipitauit in mortem: & fornicatio ſpiritualis,quia integritas mentis humanæ ſerpentina ſuaſione corrupta eſt: & furtum, quia prohibitus vſurpatus eſt cibus: & auaritia, quia plus quàm ſufficere illi debuit,appetiuit, & ſi qd aliud in hoc vno admiſſo diligenti conſideratione poterit inueniri. Parentum quoque peccatis paruulos obligari,non ſolùm primorum hominum,ſed etiam ſuorum,de quibus ipſi nati ſunt,non improbabiliter dicitur.Illa quippe ſentẽtia,Reddam peccata patrum in filios,tenet eos vtique,antequàm per regenerationem ad teſtamentum nouum incipiant pertinere: quod teſtamentum prophetabatur,cùm diceretur per Ezechielem,nõ accepturos filios peccata patrũ ſuorum,nec vlteriùs futuram in Iſrael parabolam illam, Patres mãducauerunt vuam acerbam,& dentes filiorum obſtupeſcunt.Ideo enim quiſq; renaſcitur,vt ſoluatur in eo,quicquid peccati eſt, cum quo naſcitur. Nã peccata, quæ malè agendo poſteà committũtur,poſſunt & pœnitendo ſanari, ſicut etiam poſt baptiſmum fieri videmus. Ac per hoc non eſt inſtituta regeneratio,niſi quia vitioſa eſt generatio, vſq; adeò vt etiam de legitimo matrimonio procreatus dicat,In iniquitatibus conceptus ſum,& in peccatis mater mea in vtero me aluit.Neq; hic dixit,In iniquitate,vel in peccato,quũ hoc rectè dici poſſet:ſed iniquitates & peccata dicere maluit: quia & in illo vno, quod in omnes homines pertranſiuit, quodq; tam magnum eſt,vt eo mutaretur & conuerteretur in neceſſitatem mortis humana natura (ſicut ſuprà diſſerui) reperiuntur plura peccata alia parentum,quæ licet non poſſunt mutare naturam,reatu tamẽ obligant filios,niſi gratuita gratia,& miſericordia diuina ſubueniat.A paruulo enim recens nato, vſque ad decrepitum ſenem,quamlibet corporis ætatem gerant,ſicut nullus prohibẽdus eſt à baptiſmo,ita nullus eſt,qui non peccato moriatur in baptiſmo. Sed paruuli originali,maiores autem etiam his omnibus moriuntur peccatis,quęcunq; malè viuendo addidere ad illud,quod naſcendo traxere.Cauendum ergo dilectioni tuæ eſt,magnaq; diligentia prouidendum, ne per huiuſmodi homines extincta dudum ſcandala ſuſcitentur: & de exciſo olim dogmate aliquod in prouincia tua eiuſdem mali germen oriatur, quod non ſolùm in radicibus ſuis creſcat, ſed etiam ſanctæ Eccleſiæ ſobolem veneno ſui odoris inficiat. Qui correctos ſe videri volunt, ab omni ſuſpitione ſe purgent,& obediẽdo nobis,probent ſe eſſe noſtros. Quorum ſi quiſquam ſalubribus præceptis ſatisfacere detrectarit,ſiue ille clericus,ſiue ſit laicus, ab Eccleſiæ ſocietate pellatur,ne perditor animæ ſuæ,ſaluti inſidietur alienæ.Illam quoq; partẽ Eccleſiaſticę diſciplinę,qua olim à ſanctis patribus, & à nobis ſæpè decretũ eſt,vt nec in presbyterat' gradu, nec in diaconatus ordine,nec in ſubſequẽti officio clericorũ ab eccleſia ad eccleſiã cuiquam trãſire ſit liberũ,vt in integrũ reuoces,admonemus.Et vnuſquiſq; nõ ambitione illectus,nõ cupiditate ſeductus,non perſuaſione hominũ deprauatus, ibi,vbi ordinatus eſt,perſeueret:ita vt ſi quis ſua quærẽs,non quæ Ieſu Chriſti,ad plebem & eccleſiã ſuã redire neglexerit,& ab honoris priuilegio, & à communionis vinculo habeatur extraneus. Non autem dubitet dilectio tua,nos,ſi (quod non arbitramur)neglecta fuerint,quę pro cuſtodia canonum,& pro fidei integritate decernimus,vehementiùs commouẽdos:quia inferiorum ordinũ culpæ ad nullos magis referendæ ſunt,quàm ad deſides ne-

Exo. 20. *Ezech. 8.* *Hierem. 8* *Pſal. 50.* *Roman. 5.* *De conſe. diſt. 4. A paruulo.* *In Conci. Hiſpal. 2. cap. 3* *Di. 86. Inferiorum culpa.*

negligenteſq; rectores, qui multam ſæpè nutriunt peſtilentiam, dum auſte riorem diſsimulant adhibere medicinam.

Epiſtola octuageſimaſeptima eiuſdem ad epiſcopos Aphricanos, per Mauritaniam Cæſarienſem conſtitutos.

Capita epiſtolæ ſequentis.

Ne illicitæ perſonæ ad epiſcopatum prouehantur. I.
De ſtatutis canonũ conſeruãdis. II.
De Donato Nouatianorum Epiſcopo, & de Maximo ex Donatiſtis. III.
De Aggaro & Tyberiano, qui ex laicis fuerunt ordinati. IIII.
De virginibus ſacris, quæ vim Barbaricam pertulerunt. V.

Leo Epiſcopus vniuerſis epiſcopis per Cæſaream Mauritaniam conſtitutis in Domino ſalutem.

Caput I.

CVm de ordinationibus ſacerdotum quædam apud vos illicitè
vſurpata crebrior ad nos cõmeantium ſermo perferret, ratio
pietatis exegit, vt pro ſolicitudine, quam vniuerſæ Eccleſię ex
diuina inſtitutione dependimus, rerũ fidem ſtuderemus agno-
ſcere, vicem curæ noſtræ, proficiſcenti à nobis fratri, & conſacerdoti no-
* *delegantes.* ſtro Potentio, * iniungentes, qui ſecundum ſcripta, quæ per ipſum ad vos
direximus, de epiſcopis, quorum culpabilis ferebatur electio, quid veritas
haberet, inquireret, nobiſq; omnia fideliter indicaret. Vnde quia idem ple
niſsimè notitiæ noſtræ cũcta reſerauit, & ſub quib. qualibuſq; rectoribus
quædã Chriſti plebes in partibus prouinciæ Cæſarienſis habeãtur, ſyncera
Diſt. 61. nobis relatione patefecit, neceſſarium fuit, vt dolorem cordis noſtri, quo
Miramur pro dominicorum gregũ periculis æſtuamus, datis nunc ad vos literis pro-
tantum meremus, mirantes tantum apud vos, per occaſionem temporis impacati,
aut ambientium præſumptionem, aut tumultum valuiſſe popularem, vt in-
dignis quibusq;, & longè extra ſacerdotale meritum conſtitutis, paſtora-
le faſtigium & gubernatio eccleſiæ crederetur. Non eſt hoc conſulere po-
1. q. 1. Principatus, quem. pulis, ſed nocere: nec præſtare regimen, ſed augere diſcrimen. Integritas em̃
præſidentium, ſalus eſt ſubditorum, & vbi eſt incolumitas obedientiæ, ibi
ſana eſt forma doctrinæ. Principatus autem, quem aut ſeditio extorſit, aut
ambitus occupauit, etiam ſi moribus atque actibus non offendit, ipſius ta-
men initij ſui eſt pernitioſus exemplo. Et difficile eſt, vt bono peragãtur exi
tu, quæ malo ſunt inchoata principio. Quod ſi in quibuſlibet Eccleſiæ gra
dibus prouidenter, ſcienterq; curandum eſt, vt in Domini domo nihil ſit
inordinatum, nihilq; præpoſterum: quanto magis elaborandum eſt, vt in
electione eius, qui ſupra omnes gradus conſtituitur, non erretur? Nam to-
tius familiæ Domini ſtatus & ordo nutabit, ſi quod requiritur in corpore,
1. Tim. 5. non inueniatur in capite. Vbi eſt illa beati Pauli apoſtoli per ſpiritum Dei
emiſſa præceptio, qua in perſona Timothei omnium ſacerdotum Chriſti

numerus

numerus eruditur,& proinde vnicuiq; noſtrum dicitur: Manus citò ne- *Diſtin.78*
mini impoſueris,neque communicaueris peccatis alienis?Quid eſt citò ma *Quid eſt manus.*
nus imponere,niſi ante ætatem maturitatis,ante tẽpus examinis, ante meri
tum laboris,ante experientiam diſciplinæ, ſacerdotalem honorem tribue-
re non probatis? Et quid eſt communicare peccatis alienis,niſi talem effici
ordinantem,qualis ille eſt,qui non meruit ordinari?Sicut enim boni operis
ſibi comparat fructum, qui rectum * ſectatur in eligendo ſacerdote iudi- ** tenet*
cium: ita graus ſemetipſum afficit damno,qui ad ſuæ dignitatis collegium
ſublimat indignum.Non enim in cuiuſquam perſona prætermittendũ eſt,
quod inſtitutis generalibus continetur: nec putandus eſt honor ille legiti-
mus,qui fuerit *de præuaricatione collatus. Dicente eñ Apoſtolo,vt inter ** contra*
alias electiõis regulas,is epiſcopus ordinetur, quem vnius vxoris virũ fuiſſe *diuinæ le-*
aut eſſe cõſtiterit,tam ſacra ſemper habita eſt iſta præceptio, vt etiã de mu- *gis præce-pta.*
liere ſacerdotis eligendi,eadẽ intelligatur ſeruanda conditio, ne fortè illa; *1.Timot.3.*
*priuſquàm in matrimonium eius veniret,qui aliam non habuiſſet vxorẽ, ** prius,*
alterius viri eſſet experta coniugium.Quis ergo diſsimulare audeat, quod *quam in ſo*
in tanti ſacramenti perpetratur iniuriam: cùm huic magno venerandoq; *cietatem*
myſterio,ne diuinæ quidem legis ſtatuta defuerint, quibus euidenter eſt *Leuit. 21.*
definitum,vt virginem ſacerdos accipiat, & alterius thorum neſciat coniu *Ezech 44*
gis,quæ vxor eſt futura pontificis. Iam tunc enim in ſacerdotibus figuraba *Epheſ.5.* *1.Corin.11*
tur Chriſti & Eccleſiæ ſpirituale coniugium,vt quoniam vir caput eſt mu-
lieris,diſcat ſponſa * Verbi non alium virum noſſe quàm Chriſtum, qui eã ** Chriſti*
vnam elegit,vnam diligit,& aliam præter ipſam ſuo conſortio non adiun- *Leuit. 21.*
git. Si ergo etiam in veteri teſtamento hæc ſacerdotalium coniugiorũ for- *Ezech 44*
ma ſeruata eſt,quanto magis * ſub reuelata iam gratia conſtituti, apoſtoli- ** Euange-lij*
cis debemus inſeruire præceptis, vt quamlibet quis bonis moribus prædi-
tus,& ſanctis operibus inueniatur ornatus, nequaquam tamen vel ad dia-
conij gradum,vel ad presbyterij honorẽ,vel ad epiſcopatus culmen aſcen-
dat, ſi aut ipſum non vnius vxoris virum, aut vxorem eius non vnius viri
fuiſſe claruerit.Monente verò Apoſtolo,atque dicente: Et hi autẽ proben- *1.Timot.3*
tur primùm, & ſic miniſtrent: quid aliud intelligendum in hoc putamus,
niſi vt in his prouectionibus nõ ſolùm matrimoniorum caſtimoniam, ſed
etiam laborum merita cogitemus,ne aut à baptiſmo rudibus,aut à ſeculari
actu repentè conuerſis,officium paſtorale credatur, cùm omnis gradus mi
litiæ Chriſtianæ de incrementis profectuum debeat æſtimari, an poſsint *Diſtin.61.*
cuiquam maiora committi? Merito ſanctorũ patrũ venerabiles ſanctiones, *Miramur tantum*
cùm de ſacerdotum electione loquerentur, eos demũ idoneos ſacris admi-
niſtrationibus cenſuere,quorum omnis ætas, à puerilibus exordijs vſq; ad
*prouectiores annos,per diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſtipendia cucurriſſet, vt ** pfectio-res*
vnicuiq; teſtimonium prior vita præberet: nec poſſet de eius prouectione
dubitari,cui pro laboribus multis,pro moribus caſtis, pro actibus ſtrenuis
celſioris loci præmium deberetur. Si eñ ad honores mundi ſine ſuffragio
temporis, ſine merito laboris, indignum eſt peruenire, & notari ambitus
ſolent,quos probitatis documenta non adiuuant: quàm diligens & quàm
prudens habenda eſt diſpenſatio diuinorũ munerum & cœleſtium dignita
tum, ne in aliquo apoſtolica & canonica decreta violentur, & his Eccle-
ſia Domini regenda credatur,qui legitimarum inſtitutionum neſcij,& to-
tius humilitatis ignari,non ab infimis ſumere incrementum, ſed à ſummis

volunt

volũt habere principium, cùm valdè iniquum ſit & abſurdum, vt imperiti
magiſtris, noui antiquis, & rudes præferantur emeritis? In domo quidẽ ma
2. Tim. 2. gna neceſſe eſt (ſicut Apoſtolus diſſerit) vaſa diuerſa ſint, quędam aurea &
argentea, quędam verò lignea & fictilia: ſed horum miniſterium pro mate
riæ qualitate diſcernitur: nec qui eſt precioſorum, idem vſus eſt & vilium.
Nam inordinata erunt omnia, ſi fictilia aureis, & lignea præferantur argen-
teis. Sicut autem in ligneis & fictilibus eorum hominum ſpecies figuratur,
qui nullis adhuc virtutibus nitent: ita in aureis & argenteis hi ſine dubio
declarantur, qui per longæ eruditionis ignem, & per fornacem diuturni la
boris excocti, aurum probatum & argẽtum purum eſſe meruere. Quibus ſi
merces pro deuotione non redditur, omnis Eccleſiaſtica diſciplina reſolui
tur, omnis ordo turbatur, dum in Eccleſia, qui nullũ ſubiere miniſterium,
peruerſo eligentium iudicio indebitum obtinent principatum. Cùm ergo
inter vos tantum valuerint aut ſtudia popularium, aut ambitus ſuperborũ,
vt non ſolùm laicos, ſed etiam ſecundarum vxorum viros, aut viduarũ ma
** aptiſſimè* ritos ad officiũ cognoſcamus paſtorale prouectos, nónne *aptiſsimæ exi-
gũt cauſæ, vt eccleſiæ, in quibus iſta cõmiſſa ſunt, iudicio ſeueriore purgen
1.q.7. Exigunt cauſæ. tur, & non ſolùm in tales præſules, ſed etiã in ordinatores eorũ vltio com-
petens proferatur. Sed circunſtant nos hinc manſuetudo clementiæ, hinc
Pſalm. 24. cenſura iuſtitiæ. Et quia vniuerſæ viæ Domini miſericordia & veritas, co-
gimur ſecundum ſedis Apoſtolicæ pietatem, ita noſtram temperare ſen-
tentiam, vt trutinato pondere delictorum, quæ conſtat non vnius eſſe men
ſuræ, quædam definiamus vtcunque toleranda, quædam verò penitus am-
putanda. Eos enim, qui vel ſecundas nuptias inierunt, vel viduarum ſe con-
1.q.7. Exigunt cauſæ. iugio ſociarunt, nec Apoſtolica, nec legalis authoritas ſacerdotium obti-
nere permittit: & multo magis illum, ſi fuerit veſtro iudicio confutatus,
**prima uxore dimiſſa,* qui (ſicut ad nos relatum eſt) duarum ſimul eſt maritus vxorum, vel iſtum,
qui *à prima vxore dimiſſus, alteram duxiſſe perhibetur, priuandum hono
re decernimus. Cæteros verò, quorum prouectio hoc tãtùm repræhenſio-
1.q.7. Exigunt cauſæ. nis incurrit, quòd ex laicis ad officium epiſcopale delecti ſunt, neq; ex hoc
quòd vxores habeant, poſſunt eſſe culpabiles, ſuſceptum ſacerdotium tene
**nec beatorum patrũ regulas reſoluentes.* re permittimus, non pręiudicantes Apoſtolicę ſedis ſtatutis, nec *pręceſſo
rum noſtrorum, noſtriſq; decretis, quibus ſalubriter ſtatutum eſt, ne pri-
mum, vel ſecundum, aut tertium in Eccleſia gradum quiſquam laicorum,
quibuſlibet ſuffragijs fultus, aſcendat, priuſquàm ad hoc meritum per legi-
1.q.7. Exigunt cauſæ. tima augmenta perueniat. Quod enim nunc vtcunque patimur eſſe venia-
le, inultum poſtmodùm eſſe non poterit, ſi quiſquam id, quod omnino in-
terdicimus, vſurpare pręſumpſerit: quia remiſsio peccati, nó dat licentiam
** uitari* delinquendi: nec quod potuit aliqua ratione *concedi, fas erit ampliùs im-
punè committi.

Caput II.

CVm itaque de omnibus ferè, quæ fratris noſtri Potẽtij relatio
cõtinebat, pleniſsimè dilectionem veſtram, per Dauid fratrẽ,
& coepiſcopum noſtrum, qui & ſacerdotij merito nobis eſt
probatus & moribus, videatis inſtructam: ſupereſt fratres, vt
concordi obedientia ſalubres ſuſcipiatis hortatus, & nihil per contentio-
nem

nem agentes,ſed ad omne ſtudium deuotionis vnanimes,diuinis & Apoſto
licis conſtitutionibus pareatis,& in nullo patiamini* pia canonum decre- *prouidè. tißima
ta violari. Quæ enim nunc certarum remiſimus conſideratione cauſarum, 1.q.7.Do-
antiquis deinceps cuſtodienda ſunt regulis,ne quod ad tempus pia lenitate natum aũt
conceſsimus,iuſta poſt hæc vltione plectamus,in eos ſpecialiùs & propen- 1.qu.1. &
ſiùs commouendi, qui in epiſcopis ordinandis ſanctorum patrum ſtatuta 25.q.2.Si
neglexerint,& quos refutare debuerant,conſecrarint.Vnde ſi qui epiſcopi qui epiſco
talem conſecrauerint ſacerdotem, qualem non liceat,etiam ſi aliquo mo- pi talem
do damnum proprij honoris euaſerint, ordinationis tamen ius vlteriùs nõ
habebunt,nec ei ſacramento intererunt,quod neglecto diuino iudicio im Diſt. 80.
meritò præſtitere. Illud ſanè quod ad ſacerdotalem pertinet dignitatẽ, in- Illud ſanè,
ter omnia volumus canonum ſtatuta ſeruari, vt non in quibuslibet locis, quod ad
neque quibuslibet caſtellis,& vbi antè non fuerunt, epiſcopi cõſecrentur, Ca.6.Sardicẽ. Concilij.
cùm vbi minores ſunt plebes, minoresq́; conuentus, presbyterorum cura
ſufficiat.Epiſcopalia autem gubernacula nõ niſi maioribus populis, & fre-
quentioribus ciuitatibus oporteat præſidere, ne quod ſanctorum patrum
diuinitus inſpirata decreta vetuere, viculis et poſſeſsionibus, vel obſcuris
& ſolitarijs municipijs tribuatur ſacerdotale faſtigium, & honor, cui de-
bent excellentiora committi,ipſe ſui numeroſitate uileſcat. Quod nunc in
ſua diœceſi reſtitutus epiſcopus factum eſſe cauſatus eſt, & rationabiliter
poſtulauit,vt ſi epiſcopi eorum locorũ,in quibus non debuerant ordinari,
humana conditione deceſſerint, loca ipſa ad ius eius antiſtitis redigantur,
cuius fuerant antè priora. Et inutile eſt,vt ſacerdotalis dignitas inconſide
rata ordinantis facilitate ſuperflua multiplicatione minuatur. De his autẽ, Sententia-
quæ in ſacro virginitatis propoſito conſtitutæ barbaricam pertulere vio- liter poni-
lentiam,& integritatem pudoris non animo,ſed corpore perdidere, ea no tur iſte ca-
bis ſeruanda videtur moderatio,vt neq; in viduarum deijciantur gradum, non.
nec in ſacrarum & perſeuerantium virginum numero cenſeantur. Quibus, 32.q.5.Il-
ſi in omnibus virginalibus obſeruationibus perſeuerant, & caſtimoniæ ſo læ autẽ famulæ Dei.
liditatem mente cuſtodiunt,ſacramentorum non eſt neganda communio:
quia iniuſtum eſt eas in eo vel argui,vel notari, quod non voluntas amiſit,
ſed vis hoſtilis eripuit. Cauſam quoque Lupicini epiſcopi illic iubemus au
diri.Cui multùm & ſæpiùs poſtulanti communionem hac ratione reddidi-
mus,quoniam ad noſtrum iudicium prouocaſſet, immeritò eum, penden-
te negocio, à communione videbamus fuiſſe ſuſpenſum. Adiectum etiam
illud eſt,ꝙ huic temerè ſuper ordinatus eſſe cognoſcitur,qui nõ debuit or
dinari, antequàm Lupicinus in præſenti poſitus, aut confutatus, aut certè
confeſſus,iuſtæ poſſet ſubiacere ſententię,vt vacantem locum,quemadmo
dùm diſciplina Eccleſiaſtica exigit,is,qui conſecrabatur,exciperet.

Caput III.

DOnatum autem Salicinenſem ex Nouatiano cum ſua (vt comperi- 1.q.7.Donatum aũt
mus)plebe conuerſum, ita dominico volumus gregi præſidere, vt
libellum fidei ſuæ ad nos meminerit dirigendum,quo & Nouatia-
ni dogmatis damnet errorem, & pleniſsimè confiteatur catholicam veri-
tatem. Maximum quoque ex laico licet repræhenſibiliter ordinatum, ta- 1.q.7.Ma-
men ſi Donatiſta iam non eſt,& à ſpiritu ſchiſmaticæ prauitatis alienus,ab ximũ quo-

Rr epi-

epiſcopali, quam quoquo modo adeptus eſt, non repellimus dignitate, ita vt & ipſe libello ad nos edito, catholicum ſe eſſe manifeſtet.

Caput IIII.

DE Aggaro & Tyberiano, quorum à cæteris, qui ex laicis ordinati ſunt, in hoc cauſa diuerſa eſt, quòd eorum ordinationi atroces tumultus, & ſæuæ ſeditiones memorantur eſſe famulatæ, veſtro iudicio cuncta commiſimus, vt relata habiti apud vos examinis fide, quid de ſit prædictis ſtatuendum ſit, ſcire poſsimus.

Caput V.

32.q.5. *Illæ autem famulæ Dei.* ILlæ autem famulæ Dei, quæ integritatem pudoris oppreſsione barbarica perdidere, laudabiliores erunt in humilitate ac verecundia, ſi ſe incontaminatis non audeant comparare virginibus. Quamuis enim omne peccatum ex voluntate naſcatur, & potuerit corruptione carnis mens inuita non pollui, minùs tamen eiſdem oberit, ſi quod potuerint animo non amittere, doleant ſe vel corpore perdidiſſe. Si verò aliæ emerſerint cauſæ, quæ ad ſtatum eccleſiarum, & ad concordiam pertineant ſacerdotum, illic ſub timore Domini volumus ventilentur, & de componendis atque compoſitis omnibus ad nos relatio plena mittatur, vt ea, quæ iuxta Eccleſiaſticum morem iuſtè & rationabiliter fuerint definita, mea quoq; ſententia roborentur. Data quarto Idus Auguſti.

Epiſtola eiuſdem octuageſimaoctaua de priuilegio Chorepiſcoporum ſiue presbyterorum ad vniuerſos Germaniæ atque Galliæ Eccleſiarum *Epiſcopos.*

Leo Romanæ Eccleſiæ & Apoſtolicæ ſedis Epiſcopus vniuerſis Germaniæ atque Galliæ eccleſiarum Epiſcopis ſalutem.

Cap.13. *Damaſi papæ in epiſt. ad Numidiæ epiſcopos.* CVm in Dei nomine in Romana Eccleſia ſynodum epiſcoporum ſiue cæterorum conſacerdotum Chriſtique fidelium coadunatum habuiſſemus, & de ordinationibus illicitis, ſuper quibus crebrior ad nos illarum partium commeantium ſermo peruenerat, atq; de alijs neceſſarijs Eccleſiaſticis negocijs tractantes, ſacroſque canones relegentes, ſolerter egiſſemus, à multis lachrymabili vultu relatum eſt nobis, quòd quidam Germaniarum ac Galliarum vrbium epiſcopi frequẽter Chorepiſcopos (qui iuxta canones Neocæſarienſes, ſiue ſecundũ aliorũ decreta patrũ iidẽ ſunt, q & pſbyteri) vel presbyteros deſtinarẽt, q abſente põtifice altaria erigerẽt, baſilicasq; cõſecrarẽt. Quod quidẽ nõ eſt mirũ, id pcepiſſe viros Eccleſiaſticæ diſciplinæ ignaros, quod eſt canonicę regulæ contrariũ, & ſtatim à ſeculari militia in ſacerdotale miniſteriũ delegatos atq; promotos. Ergo ne vltrà talis à vobis licentia vſurpetur, cõmuni ſentẽtia ſtatuendũ oportuit, ſciẽtes, qa ſicut Chorepiſcopo vel pſbytero illicita cõſecratio eſt altaris, ita & cõſtitutio. In diuinis.n. literis, pcipiente Dño, ſol' Moſes in tabernaculo Dei erexit altare,

Num.7. Pſal.98. ſolus ipſe vnxit, qui vtiq; ſummus ſacerdos Dei erat, ſicut ſcriptũ eſt de eo:

Moſes & Aaron in ſacerdotibus eius. Ideoque id, quod tantùm facere principibus ſacerdotum iuſſum eſt, quorum typum Moſes & Aaron tenuerũt, omnino decretum eſt, vt Chorepiſcopi vel presbyteri, qui filiorum Aaron geſtant figuram, arripere non præſumant. Nam quamuis cum epiſcopis plurima illis miniſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam tamen authoritate veteris legis, quædam nouellis & eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita nouerint, ſicut presbyterorum & diaconorum, aut virginum conſecratio, ſicut conſtitutio altaris, ac benedictio, vel vnctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec eccleſias vel altaria conſecrare licet, nec per impoſitiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuerſis ex hæreſi paracletum ſpiritũ ſanctum tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorũ frontes ſignare, nec publicè quidem in Miſſa quenquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hæc enim omnia illicita ſunt Chorepiſcopis, qui ad exemplum & formam ſeptuaginta diſcipulorũ eſſe noſcuntur, vel presbyteris, qui eãdem geſtant figuram: quoniam quanquã conſecrationem habeant, pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia ſolis deberi ſummis pontificibus authoritate canonum præcipitur, vt per hoc & diſcretio graduum, & dignitatis faſtigium ſummi pontificis demonſtretur. Sed neque coram Epiſcopo licet presbyteris in baptiſteriũ introire, nec præſente antiſtite infantem tingere aut ſignare, nec pœnitentem ſine præceptione epiſcopi ſui reconciliare, nec eo præſente, niſi illo iubente, ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti conficere, nec eo coram poſito populum docere, vel benedicere aut ſalutare, nec plebem vtique exhortari.

Ex fine huius epiſtolæ argumentum ſumitur, quòd non ſit plena, ſed fragmentum duntaxat.

Epiſtola octuageſimanona eiuſdem ad epiſcopos per Viennenſem prouinciam conſtitutos.

Dilectiſsimis fratribus vniuerſis epiſcopis per Viennenſem prouinciam conſtitutis, Leo Romæ Epiſcopus.

DIuinæ cultum religionis, quem in omnes gentes, omnesque nationes, Dei voluit gratia coruſcare, ita Dominus noſter Ieſus Chriſtus humani generis ſaluator inſtituit, vt veritas, quę anteà legis & prophetarum præconio continebatur, per apoſtolicam tubam in ſalutem vniuerſitatis exiret, ſicut ſcriptum eſt: In omnem terram exiuit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. Sed huius muneris ſacramentum ita Dominus ad omnium apoſtolorum officium pertinere voluit, vt in beatiſſimo Petro, apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, vt ab ipſo quaſi quodam capite, dona ſua velut in corpus omne diffunderet, vt exortem ſe myſterij intelligeret eſſe diuini, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium indiuiduæ vnitatis aſſumptum, id quod ipſe erat, voluit nominari, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, vt æterni ædificatio templi, mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret, hac Eccleſiam ſuam firmitate corroborans, vt illam

Di.19. Ita dominus noſter Ieſus.

Pſal.18

Matth.16.

Rr 2 nec

nec humana temeritas poſſet appetere,nec portæ contra illam inferi præualerent. Verùm hanc petræ iſtius ſacratiſsimam firmitatem, Deo(vt diximus)ædificante conſtructã,nimis impia vult præſumptione violare, quiſquis eius poteſtatẽ tẽtat infringere,fauendo cupiditatibus ſuis,& id, quod accepit à veteribus,non ſequendo,cùm nulli ſe ſubditum legi, nullis inſtitutionis dominicæ credit regulis contineri,à veſtro noſtroque per nouæ vſurpationis ambitum more deſciſcens,præſumendo illicita,& quæ cuſtodire debuit,negligendo. Verùm hæc nos,Deo(vt credimus)adſpirante,ſeruata circa vos noſtræ charitatis gratia,quam ſanctitati veſtræ Apoſtolica ſemper ſedes(vt meminiſtis)impendit,nitimur conſilio maturiore corrigere,& veſtrarum eccleſiarum ſtatum,communicato vobiſcum labore,componere,non noua inſtituentes,ſed vetera renouantes vt in ſtatus conſuetudine,quæ nobis à noſtris patribus eſt tradita,perduremus, & Deo noſtro per boni operis miniſterium, remotis perturbationum ſcandalis, placeamus.Nobiſcum itaque veſtra fraternitas recognoſcat,Apoſtolicam ſedem, pro ſui reuerentia,à veſtræ etiam prouinciæ ſacerdotibus innumeris relationibus eſſe conſultam,& pro diuerſarum (quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat)appellatione cauſarum,aut retractata,aut confirmata fuiſſe iudicia,adeò vt ſeruata vnitate ſpiritus in vinculo pacis,cõmeantibus hincinde literis,quod ſanctè agebatur,perpetuæ proficeret charitati. Quam ſolicitudo noſtra,non ſua quærens,ſed quæ ſunt Chriſti, dignitatem diuinitus datam,nec eccleſijs,nec eccleſiarum ſacerdotibus abrogabat.Sed hunc tramitem ſemper inter maiores noſtros,& benè tentum, & ſalubriter conſtitutum,Hilarius eccleſiarum ſtatum, & concordiam ſacerdotum nouis præſumptionibus turbaturus exceſsit,ita ſuæ vos cupiens ſubdere poteſtati,vt ſe beato apoſtolo Petro non patiatur eſſe ſubiectũ, ordinationes ſibi omnium per Gallias eccleſiarum vendicans,& debitam metropolitanis ſacerdotibus in ſuum ius transferens dignitatem, ipſius quoque beatiſsimi Petri reuerentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui cùm præ cæteris ſoluendi & ligandi tradita ſit poteſtas,paſcendarum tamen ouium cura ſpe

Matth.16. cialiùs mandata eſt.Cui quiſquis principatum æſtimat denegandum, illius

Ioan.12 quidem nullo modo poteſt minuere dignitatem, ſed inflatus ſpiritu ſu

Primatus Romanæ Eccleſiæ. perbiæ ſuæ,ſemetipſum in inferna demergit.Quæ igitur apud nos in cauſa Celidonij epiſcopi geſta confecta ſint,& quæ Hilarius dixerit,dum cum eodem præſente ſupradicto epiſcopo,audiretur,inditus chartis rerum ordo demonſtrat. Vbi poſtquam Hilarius rationabile, quod in ſanctorum Concilio ſacerdotum poſſet reſpondere, non habuit,ad ea ſe occulta cordis ipſius tranſtulerunt,quæ nullus laicorum dicere,nullus ſacerdotũ poſſet audire. Doluimus(fateor) fratres,& hunc eius mentis tumorem medelis patientiæ noſtræ curare tentauimus. Nolebamus etenim ea illi exacerbare vulnera,quæ ſuæ animæ inſolentibus ſubinde ſermonibus infligebat, & quem ſuſceperamus vt fratrem,delinire magis ipſum (quamuis ipſe ſe ſuis reſponſionibus irritaret) quàm contriſtare interlocutionibus nitebamur.Abſolutus eſt Celidonius epiſcopus,quoniã ſe iniuſtè ſacerdotio fuiſſe deiectum,manifeſta teſtium reſponſione,ipſo etiam pręſente,monſtrauerat,ita vt,quod Hilarius nobiſcum reſidens poſſet opponere,nõ haberet. Remotum eſt ergo iudicium, quod prolatum in hac ſententia legebatur, quod tanquã viduę maritus ſacerdotium tenere nõ poſſet. Quod nos quidem

dem,ſeruantes legalia conſtituta,ſolicitiùs voluimus cuſtodiri, non ſolùm circa ſacerdotes,ſed circa clericos quoq; minoris officij,ne ad ſacram militiam hi permittantur accedere,quibus tale coniugium, vel cõtra Apoſtolicam diſciplinam non vniùs tantũ vxoris viri fuiſſe monſtrentur.Sed ſicut eos,quos factum ſuum non poteſt excuſare, aut non admittẽdos,aut ſi fuerint, decernimus remouendos: ita quibus hoc falſum obijcitur, ab ea neceſſe eſt, examinatione purgemus, & ſuum officium perdere non ſinamus. Manſiſſet nanque in illum prolata ſententia, ſi obiectorum veritas extitiſſet.Redditus itaque eſt eccleſiæ ſuæ,& huic,quam amittere non debuit, dignitati coepiſcopus noſter Celidonius,ſicut geſtorum ſeries,& poſt decurſam cognitionem ſententia,quæ à nobis eſt prolata,teſtatur. Huic negocio ſic finito,fratris & coepiſcopi noſtri Proiecti querela ſucceſsit, cuius ad nos literæ lachrymabiles, & dolendæ de ſuperordinato ſibi epiſcopo ſunt directæ.Epiſtola quoq; ingeſta eſt ciuium ipſius,& numeroſa ſubſcriptione ſingulorum firmata,inuidioſiſsimis contra Hilariũ plena querimonijs, quòd Proiecto epiſcopo ſuo ægrotare liberum non fuiſſet,eiuſq; ſacerdotium in alium pręter ſuam notitiam eſſe tranſlatum,& tanquam in vacuam poſſeſsionem ab Hilario peruerſore hæredem viuẽtis inductum. Quid hic fraternitas veſtra ſentiat,cuperemus audire,quáquam de veſtris animis noſtra non debeat ſententia dubitare, cùm fratrem in lectulo conſtitutum, non tam infirmitate corporis aggrauari,quàm alio videatis dolore torqueri.Quæ ſpes illi de vita relinquitur,cui de ſacerdotio ſuo,dũ illi alter ſubſtituitur,irrogatur deſperatio? Apparet ergo, quàm mitis ſit corde Hilarius, qui obeſſe præſumptioni ſuæ fraternæ mortis credidit tarditatem.Quantũ enim in ſe fuit,illi ſubtraxit lucem,abſtulit vitam,qui hunc dolorem, in locum eius alterum ſubrogãdo,ne ad ſalutem illi recurſus eſſet, iniecit. Eſto, vt breuis fratri euenerit humanæ conditionis conſueta migratio,quid ſibi Hilarius quærit in aliena prouincia, & id quod nullus deceſſorum ipſius, aut Patroclus habuerit,cur vſurpat, cũ & ipſum, quod Patroclo à ſede Apoſtolica temporaliter videbatur eſſe conceſſum, poſtmodùm ſit ſententia meliore ſublatum? Expectarentur certè vota ciuium, teſtimonia populorum,quæreretur honoratorũ arbitrium,electio clericorum,quæ in ſacerdotum ſolent ordinationibus ab his,qui norunt patrum regulas cuſtodiri, vt Apoſtolicæ authoritatis norma in omnibus ſeruaretur, qua præcipitur, vt ſacerdos eccleſiæ pręfuturus,non ſolùm atteſtatione fidelium,ſed etiam eorum,qui foris ſunt,teſtimonio muniatur, neq; vllius ſcandali relinquatur occaſio, quum per pacem & Deo placitam concordiam conſonis omniũ ſtudijs,qui doctor pacis futurus eſt,ordinatur. Sed inſperatus neſcientibus ſuperuenit,& improuiſus abſceſsit curſu(vt didicimus)celeri,itinera multa conficiens,& per longinquas prouincias tanta immaturitate diſcurrens,vt videatur gloriam de ſcurrili velocitate potiùs,quàm de ſacerdotali moderatione captaſſe. Hæc enim directarum ad nos ciuium verba ſunt literarum. Antè abſceſsit,quàm eum veniſſe noſſemus. Non eſt hoc redire, ſed fugere: nec ſalubritatem impendere diligentiæ paſtoralis, ſed vim inferre latronis & furis,dicente Domino: Qui non intrat per ianuam in corτem ouium, ſed aſcendit aliunde, hic fur & latro eſt. Non ergo Hilarius tam ſtuduit epiſcopum conſecrare,quàm eum potiùs, qui ægrotabat, occidere,& ipſum quem ſuperpoſuit, malè ordinando decipere. Nos tamen, Ioan.10.

quod vobis credimus Deo iudice placiturum, in commune cunctis fratribus conſulentes,& malè ordinatum ſubmoueri, & epiſcopum proiectum in ſuo ſacerdotio permanere debere decreuimus: id ſtatuentes, vt ſi quiſquam fratrum noſtrorum in quacunque prouincia deceſſerit, is ſibi ordinationem vendicet ſacerdotis,quem illius prouinciæ metropolitanum eſſe conſtiterit: quia(vt videmus)cauſæ tranſactæ ſunt,in quibus etiam multa ſunt,quæ præter rationem Eccleſiaſticam videantur eſſe commiſſa, & iuſti iudicij debeant expectare cenſuram.Sed nos diutiùs hic non poſſumus immorari,quum ad alia,quæ nobis cum veſtra ſanctitate cõferenda ſunt,prouocemur.Militaris manus(vt didicimus) per prouincias ſequitur ſacerdotem,& armatis præſumptione ſuffulto,ad inuadendas per tumultum famulatur eccleſias,quæ proprios amiſerint. Traduntur ordinandi ad hoc officium,his quibus præficiendi ſunt,ciuitatibus ignoti. Vt enī notus qui fuerit probatus,per pacem petitur: ita per vim,neceſſe eſt, qui ignotus adducitur,imponatur.Obteſtor & obſecro, & ſub Dei vos inuocatione cõuenio, prohibete fratres talia,& omnem diſſenſionis materiam de veſtris prouincijs remouete.Certè nos ante Deum abſoluimus,qui vos ne permittatis vltrà hæc fieri,conuenimus.Per pacem & quietem ſacerdotes, qui præfuturi ſunt,poſtulentur.Teneatur ſubſcriptio clericorum,honoratorum teſtimonium,ordinis cõſenſus & plebis.Qui præfuturus eſt omnibus, ab omnibus eligatur. Ordinationem ſibi(vt antè iam diximus) ſinguli metropolitani ſuarum prouinciarum cum his, qui cæteros ſacerdotij antiquitate præueniunt,reſtituto ſibi per nos iure defendant. Alienum ius alter ſibi non audeat vendicare.Suis limitibus,ſuis terminis ſit vnuſquiſq; contentus. Et priuilegium ſibi debitum,in alium trãsferre ſe poſſe,nouerit non licere.Quòd ſi quis negligens Apoſtolicas ſanctiones,plus gratiæ tribuens perſonali,ſui honoris deſertor eſſe voluerit, priuilegium ſuum in alium trãsferre poſſe ſe credens,non is,cui ceſſerit,ſed is,qui intra prouinciam antiquitate epiſcopali cæteros præuenit ſacerdotes,ordinandi ſibi vendicet poteſtatem, non quę paſsim,ſed die legitimo celebretur.Nec ſibi conſtare ſtatus ſui nouerit firmitatem, qui non die ſabbati veſpere, quod luceſcit in primam ſabbati, vel ipſo dominico die fuerit ordinatus.Solum enim maiores noſtri reſurrectionis dominicæ diem honore dignum iudicauere,vt ſacerdotes, qui ſumuntur,hoc die potiſsimùm tribuantur.Suis vnaquæq; prouincia ſit contenta concilijs,nec vltrà Hilarius audeat conuentus indicerē ſynodales, & ſacerdotum Domini iudicia,ſe interſerendo,turbare, qui non tantùm nouerit ſe ab alieno iure depulſum,ſed etiam Viennẽſis prouinciæ (quam malè vſurpauerat) poteſtate priuatum. Dignum eſt enim fratres, antiquitatis ſtatuta reparari, cùm is,qui ſibi ordinationem prouinciæ indebitæ vendicabat,talis in præſenti etiam probatus fuerit,vt cùm ipſe frequentiùs temerarijs & inſolentibus verbis ſententiam damnationis expeteret, ſuæ tãtùm ciuitatis illi ſacerdotiũ,pro ſedis Apoſtolicæ pietate, præceptio noſtra ſeruauerit.Non ergo ſit illi ordinatio,qui meriti ſui conſcius,quum quæreretur ad accuſandum,turpi fuga ſe credidit ſubtrahendum,exors Apoſtolicę cõmunionis,cuius particeps eſſe non meruit, Deo (vt credimus) hoc agente,qui illũ,inopinantibus nobis,& ad iudicia noſtra pertraxit,& inter examinationes habitas, ne communionis noſtræ conſors fieret, vt abſcederet latenter,effecit.Nulli Chriſtianorum facilè communio denegetur, nec ad

Sententia

in-

indignantis fiat hoc arbitrium ſacerdotis,quod in magni reatus vltionem *excommunicationis non temerè ferenda*
inuitus,& dolens quodammodo debet inferre animus vindicantis.Cogno
uimus enim,pro commiſsis, & leuibus verbis quoſdam à gratia cómunio-
nis exclusos,& animã,pro qua Chriſti ſanguis effuſus eſt, irrogatione tam
ſæui ſupplicij ſauciatam,& inermem quodammodò, exutamq́; omni mu-
nimine,diabolicis incurſibus,vt facilè caperetur,obiectam. Certè ſi quan-
do cauſa talis emerſerit, vt pro commiſsi criminis qualitate aliquem iuſtè
faciat communione priuari,is tantùm pœnæ ſubdendus eſt, quẽ reatus in-
uoluit,nec particeps debet eſſe ſupplicij, qui cóſors non docetur cómiſsi.
Sed quid mirum eum in laicos talem exiſtere,qui ſoleat ſacerdotum dam-
natione gaudere? Vnde quia noſtra longè alia videtur intẽtio (nam omniũ
eccleſiarum ſtatum,& concordiã cuſtodiri cupimus ſacerdotum) ad vni-
tatẽ vos vinculo charitatis hortantes,& obteſtamur,& affectione congrua
commonemus,vt ea,quæ à nobis Deo inſpirante, & beatiſsimo Petro apo
ſtolo,diſcuſsis probatisq́; nunc omnibus cauſis,decreta ſunt, pro veſtra pa
ce & dignitate ſeruetis,certi,non tam noſtro honori proficere, quòd talia
ſtatuiſſe cognoſcimur.Nó enim nobis ordinationes veſtrarum prouincia-
rum defendimus, quod poteſt forſitan ad deprauandos veſtræ ſanctitatis
animos Hilarius pro ſuo more mẽtiri:ſed vobis per veſtram ſolicitudinem
vindicamus, ne quid vlteriùs liceat nouitati,nec præſumptori locus vltrà
iam pateat priuilegia veſtra caſſandi. Noſtræ enim gratulationi hoc ſolùm
creſcere profitemur, ſi Apoſtolicæ ſedis diligentia apud vos illibata ſerue-
tur,& per ſacerdotalis diſciplinæ cuſtodiã honori veſtro perire, quod ſuũ
eſt,pro nouis vſurpationibus non ſinamus.Et quoniam honoranda eſt ſem
per antiquitas,fratrem & coepiſcopum noſtrum Leontium probabilem ſa
cerdotem,hac (ſi vobis placet) dignitate volumus decorari, vt præter eius
conſenſum alterius prouinciæ nó indicatur à veſtra ſanctitate Concilium,
& à vobis omnibus,quemadmodum vetuſtas eius & probitas exigit, hono
retur,metropolitanis priuilegij ſui dignitate ſeruata. Aequũ eſt enim, nec
vlli de fratribus fieri videtur iniuria, ſi his, qui ſacerdotij vetuſtate præce-
dunt, pro ætatis ſuæ merito in ſuis prouincijs à ſacerdotibus cæteris defe-
ratur.Deus vos incolumes cuſtodiat,fratres mei.

*Epiſtola nonageſima eiuſdem ad Rauennium Arelaten-
ſem Archiepiſcopum.*

Domino fratri Rauennio Leo.

PRouectionem dilectionis tuæ,quem ſummi ſacerdotij ade-
pta eſt dignitatem, ita nobis placere cognoſce, vt non ſo-
lùm tibi de honoris augmento, ſed etiam Arelatenſi ec-
cleſiæ,cui te Dominus præpoſuit, gaudeamus. Ad omnium
enim fidelium decus atque vtilitatem redundat,cùm talis ha
betur antiſtes, cuius plurimi & adiuuentur præſidio, & incitentur exem-
plo. Vnde quia non ignoras, quid de ſynceritate animi tui ſecundum
præſentem notitiam ſenſerimus, iuſtiſsimè nos agnoſcitis exigere, vt
quod præſumimus, hoc probemus, frater chariſsime. Modeſtiæ igitur
tuæ non authoritas conſtantiam,ſed manſuetudo commẽdet,iuſtitiam le-

nitas temperet, patientia contineat libertatẽ, & declinata ſuperbia, cui pro-
ximum eſt vt decidat, ametur humilitas, cui ſemper debetur vt creſcat. Ec-
1. Timot. 1 cleſiaſticarum legum nõ ignara eſt dilectio tua, vt intra earum regulas atq;
menſuras omnis poteſtatis tuæ iura contineas. Iuſto tamen dicitur lex non
eſſe poſita, quia normam præceptionis implet iudicio voluntatis, cùm ve-
rus recti amor in ſemetipſo habeat, & Apoſtolicas authoritates, & canoni-
cas ſanctiones. Quarum deuotus ſectator, & diligẽs executor, in eorũ pro-
culdubiò conſortio gloriaberis, qui de creditorum ſibi profectibus talen-
Matt. 25 torum audire meruerunt: Euge ſerue bone & fidelis, quia ſuper pauca fuiſti
Luc. 19. fidelis, ſupra multa te conſtituam, intra in gaudium domini tui. Vt aũt fidu-
tiam dilectionis erga te noſtræ habere non dubites, ſæpiùs nos de proceſſu
actuum tuorum facias certiores, quoniã iudicij noſtri memores, cupimus
ſemper de tuis profectibus in Domino gloriari. Deus te incolumem cuſto-
diat, frater chariſsime.

Epiſtola nonageſimaprima eiuſdem ad Theodorum Foroiulienſem Epiſcopum, vt his, qui in exitu ſunt, pœnitentia & communio non negentur.

Dilectiſsimo fratri Theodoro epiſcopo, Leo Epiſcopus.

SOlicitudinis quidem tuę is ordo eſſe debuerat, vt cum metro-
politano tuo primitus de eo, quod quærendum videbatur eſ-
ſe, conferres: ac ſi id, quod ignorabat dilectio tua, etiam ipſe
neſciret, inſtrui vos pariter poſceretis, quia in cauſis, quæ ad
generalem obſeruantiam pertinent omnium Domini ſacer-
dotũ, ſine primatibus nihil oportet inquiri. Sed vt quoquo modo inſtrua-
tur ambiguitas cõſulentis, quid de pœnitentium ſtatu Eccleſiaſtica habeat
De pœni. regula, non tacebo. Multiplex miſericordia Dei ita lapſibus ſubuenit huma-
diſtinct. 1. nis, vt non ſolùm per baptiſmi gratiam, ſed etiam per pœnitentiæ medici-
Multiplex nam ſpes vitæ reparetur æternæ, & qui regenerationis donum violaſſent,
proprio ſe iudicio condemnantes, ad remiſsionem criminum peruenirent:
ſic diuinæ bonitatis præſidijs ordinatis, vt indulgentia Dei niſi ſupplica-
tionibus ſacerdotum nequeat obtineri. Mediator enim Dei & hominum,
homo Chriſtus Ieſus, hanc præpoſitis Eccleſię tradidit poteſtatẽ, vt & con-
fitentibus actionẽ pœnitentiæ darent, & eoſdem ſalubri ſatisfactione pur-
gatos, ad communionem ſacramentorum per ianuam reconciliationis ad-
mitterent. Cui vtique operi ipſe ſaluator interuenit, nec vnquam ab his ab-
Matt. 28. eſt, quæ miniſtris ſuis exequenda commiſit, dicẽs: Ecce ego vobiſcum ſum
De pœni. omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi: vt ſi quid per ſeruitu-
diſtinct. 1. tem noſtram bono ordine et gratulando impletur effectu, non ambigamus
Multiplex per ſpiritum ſanctum fuiſſe donatum. Si autem aliquis eorum, pro quibus
Domino ſupplicamus, quocunque interceptus obſtaculo, à munere indul-
gentiæ præſentis exciderit, & priuſquàm ad conſtituta remedia perueniat,
temporalem vitam humana conditione finierit, quod manens in corpore
non receperit, conſequi, exutus carne, nõ poterit. Nec neceſſe eſt nobis, eo-
rum, qui ſic obierint, merita actuſq; diſcutere, cùm Dominus Deus noſter,
cuius iudicia nequeunt compræhendi, quod ſacerdotale miniſterium im-

ple-

plere nõ potuit, ſuæ iuſtitiæ reſeruauerit: ita poteſtatem ſuam timeri volẽs, De pœni.
vt hic terror omnibus proſit, & quod quibuſdam tepidis aut negligẽtibus diſtinct. 1.
accidit, nemo non metuat. Multùm enim vtile ac neceſſarium eſt, vt pecca- Multiplex
torum reatus ante vltimũ diem ſacerdotali ſupplicatione ſoluatur. His au- Et.25.q.6
tem, qui in tempore neceſsitatis, & in periculi vrgentis inſtantia, præſidium His qui tẽ-
pœnitentiæ & mox reconciliationis implorant, nec ſatisfactio interdicen pore.
da eſt, nec reconciliatio deneganda: quia miſericordiæ Dei, nec menſuras
poſſumus ponere, nec tẽpora definire, apud quẽ nullas patitur veniæ moras
vera conuerſio, dicente ſpiritu Dei per Prophetã: Cùm conuerſus ingemue
ris, tunc ſaluus eris. Et alibi: Dic tu iniquitates tuas prior, vt iuſtificeris. Et Ezech.33. Eſaie 43.
iterum: Quia apud Dominũ miſericordia eſt, & copioſa apud eum redem- Pſalm.120
ptio. In diſpenſandis itaq; Dei donis non debemus eſſe difficiles, nec accu-
ſantium ſe lachrymas, gemituſq́; negligere, cùm ipſam * pœnitentiã ex Dei *pœniten
credamus inſpiratione conceptam, dicente Apoſtolo: Ne fortè det illis di affectio
Deus pœnitentiam, vt reſipiſcant à diaboli laqueis, à quo capti tenentur ad nem
ipſius voluntatem. Vnde oportet vnumquemque Chriſtianum conſcien- 2.Tim. 2.
tiæ ſuæ habere iudiciũ, ne conuerti ad Deũ de die in diem differat: ne cùm
ſatisfactionis ſibi tempus in fine vitæ ſuæ conſtituit, quia periculosè hac ſe
conditione fragilitas & ignorantia humana concludit, ad paucarum ho-
rarum ſe reſeruet incertum: & cùm poſsit pleniore ſatisfactione indulgen
tiam promereri, illius temporis anguſtias eligat, quo vix inueniat ſpatium
vel confeſsio pœnitentis, vel reconciliatio ſacerdotis.* Verùm (vt dixi)
etiam talium neceſsitati ita auxiliandum eſt, vt nec actio illis pœnitentiæ,
nec communionis gratia denegetur, ſi eam, etiam amiſſo vocis officio, De pœni.
per * indicium integri ſenſus quærere comprobentur. Quòd ſi aliqua vi æ- diſtinct.1.
gritudinis ita fuerint aggrauati, vt quod paulo antè poſcebant, ſub præſen Multiplex
tiã ſacerdotis ſignificare non valeant: teſtimonia eis fidelium circunſtan- *indicia.
tium prodeſſe debebunt, vt ſimul & pœnitentiæ, & reconciliationis bene-
ficium conſequantur, ſeruata tamẽ regula canonum paternorum circa eo-
rum perſonas, qui in Deum, à fide diſcedendo, peccarunt. Hæc autem, fra- 26.qu.6.
ter chariſsime, quæ ad interrogationem dilectionis tuæ ideo reſpondi, ne His qui tẽ-
aliquid contrarium ſub ignorantiæ excuſatione gereretur, in metropoli- pore nec.
tani tui notitiam facies peruenire, vt ſi qui fortè ſunt fratrum, qui de his
antea putauerint ambigendum, per ipſum de omnibus, quæ ad te ſcripta
ſunt, inſtruantur. Data 4. Idus Iunij, Herculano viro clariſsimo conſule.

Epiſtola nonageſimaſecunda eiuſdem ad Ruſticum Narbonenſem epiſcopum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

Quòd non habeantur epiſcopi, quos nec clerus elegit, nec populus exquiſiuit, nec prouinciales epiſcopi conſecrarunt. Si qui tamen clerici ab his pſeudoepiſcopis ordinantur, rata poteſt ordinatio talis exiſtere. I.

Quòd presbyteri, aut diaconi, ſi in aliquo crimine detecti fuerint, non poſsint per manus impoſitionem pœnitentiæ remedium conſequi. II.

Si Quòd

Quòd diaconi, ſicut epiſcopus & presbyter, ceſſare debeant ab opere coniugali, non tamen repudiare coniugium. III.

Quòd aliud ſit vxor, aliud concubina: nec erret, quiſquis filiam ſuam in matrimonium tradiderit ei, qui habuit concubinam. IIII.

Quod non ſit coniugij duplicatio, quando ancilla relicta, vxor aſſumitur. V.

De his, qui in ægritudine pœnitentiã accipiunt, & cùm reualuerint, agere eam nolunt. VI.

De his, qui communione priuantur, & ita moriuntur. VII.

De his, qui pœnitentiam agere differunt. VIII.

Quòd oporteat eum, qui pro illicitis veniam poſcit, etiam à licitis abſtinere. IX.

Quòd pœnitenti nulli negociationis lucra exercere conueniat. X.

Quòd ad militiam ſecularem poſt pœnitentiã redire nõ debeant. XI.

Quòd adoleſcens, ſi vrgẽte quocunq; periculo, pœnitentiam geſſit, & non ſe continet, vxoris poteſt remedio ſuſtineri. XII.

Quòd ſi quis propoſitum monachi deſeruerit, publicæ ſit pœnitẽtiæ ſatisfactione purgandus. XIII.

Quòd puellæ, quæ non coactæ, ſed voluntate propria, virginitatis propoſitum ſuſceperunt, peccant, ſi nupſerint, licèt nondum fuerint conſecratæ. XIIII.

De his, quæ iam conſecratæ ſunt, ſi nupſerint. XV.

De his, de quibus dubium eſt, vtrùm baptiſma perceperint, neceſſe eſt vt renaſcantur. XVI.

Quòd eos, qui ſe baptizatos agnoſcunt, ſed in qua fidei profeſſione neſciunt, per manus impoſitionem ſuſcipiantur. XVII.

De his, qui conuiuio gentilium & eſcis immolaticijs vſi ſunt XVIII.

*L*eo Epiſcopus Ruſtico Narbonenſi Epiſcopo.

EPiſtolas fraternitatis tuæ, quas Hermes archidiaconus tuus detulit, libẽter accepi, diuerſarũ quidẽ cauſarũ cõnexione multiplices, ſed nõ ita patientiæ legẽtis oneroſas, vt aliquid earũ inter cõcurrentes vndiq; ſolicitudines fuerit prætermiſſum. Vnde totius ſermonis tui allegatione* cõperta, & geſtis, quę in epiſcoporũ, honoratorumq; examine confecta ſunt, recẽſitis, Sauiniano & Leoni presbyteris actionis ſuæ intelleximus fiduciam defuiſſe: nec eis iuſtam ſupereſſe querimoniam, qui ſe ab inchoatis diſceptationibus ſpontè ſubduxerint. Circa quos quam formam, quamúe menſurã debeas tenere iuſtitiæ, tuo relinquo moderamini: ſuadens tamen charitatis hortatu, vt ſanãdis ægris ſpiritualem adhibere debeas medicinã, & dicẽte ſcriptura, Noli eſſe nimiùm iuſtus, mitiùs agas cum eis, qui pudicitiæ zelo videntur modum exceſsiſſe vindictæ, ne diabolus, qui decepit adulteros, de adulterij exultet vltoribus. Miror autem, dilectionem tuam in tantùm ſcandalorum, quauunque occaſione naſcentium, aduerſitate turbari, vt vacationem ab epiſcopatus laborib. optare te dicas, & malle in ſilẽtio atq; ocio vitã degere, quàm in his, quæ

* cõcepta

Eccl. 7.

quæ tibi commiſſa ſunt, permanere. Dicente verò Domino: Beatus qui per- *Matt. 10. & 24.*
ſeuerauerit vſque in finem, vnde beata erit perſeuerantia, niſi de virtute pa-
tientiæ? Nam ſecúdum Apoſtolicam prædicationem, omnes qui voluerint *2. Tim. 3.*
piè viuere in Chriſto Ieſu, perſecutionem patientur. Quæ non in eo tantùm
computanda eſt, quòd contra Chriſtianam pietatem aut ferro, aut ignibus
agitur, aut quibuſcunq; ſupplicijs: cùm perſequutionum ſæuitiã ſuppleãt,
& diſsimilitudines morum, & contumaciæ inobediẽtium, & malignarum
tela linguarũ: quibus conflictationibus, cùm omnia ſemper Eccleſiæ mem
bra pulſentur, & nulla piorum portio hic à tentatione ſit libera, ita vt peri-
culis nec ocia careãt, nec labores, quis inter fluctus maris nauem diriget, ſi
gubernator abſcedat? quis ab inſidijs luporũ oues cuſtodiet, ſi paſtoris cu- *Ioann. 10.*
ra non vigilet? quis deniq; latronibus obſiſtet & furibus, ſi ſpeculatorem
in proſpectu explorationis locatũ, ab intentione ſolicitudinis amor quie-
tis abducat? Permanẽdum ergo eſt in opere credito, & in labore ſuſcepto. *Diſtin. 86*
Conſtanter tenenda eſt iuſtitia, & benignè præſtanda clementia. Odio ha- *Odio ha-*
beantur peccata, non homines. Corripiantur tumidi, tolerentur infirmi: & *beãtur pec*
quod in peccatis ſeueriùs caſtigari neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur ani- *cata*
mo, ſed medentis. At ſi vehementior tribulatio incubuerit, non ita expaue-
ſcamus, quaſi illi aduerſitati proprijs ſit viribus reſiſtendum, cùm & conſi
lium noſtrum, & fortitudo noſtra ſit Chriſtus, vt ſine quo nihil poſſumus,
per ipſum cuncta poſsimus: qui confirmans prædicatores Euangelij, & ſa- *Ioann. 15.*
cramentorum miniſtros: Ecce ego, inquit, vobiſcum ſum omnibus diebus *Matt. 28.*
vſque ad conſumationem ſeculi. Et iterum: Hæc, inquit, loquutus ſum vo
bis, vt in me pacem habeatis, in mũdo autem tribulationem habebitis. Sed *Ioann. 16.*
bono animo eſtote, quia ego vici mundum. Quæ pollicitationes quia ſine
dubitatione manifeſtæ ſunt, nullis debemus ſcãdalis infirmari, ne electio-
ni Dei videamur ingrati, cuius tam potẽtia ſunt adiutoria, quàm vera pro-
miſſa. De conſultationibus autem dilectionis tuæ, quas ſeparatim conſcri-
ptas archidiaconus tuus detulit, quid ſentiendũ ſit, inter præſentes oppor-
tuniùs quæreretur, ſi nobis tui conſpectus copia proueniret. Nam cùm
quædam interrogationes modum diligentię videantur excedere, intelligo
eas colloquijs aptiores eſſe, quàm ſcriptis. Quia ſicut quędã ſunt, quæ nul- *Diſtin. 14*
la poſsint ratione conuelli: ita multa ſunt, quæ aut pro conſideratione æta *Sicut quæ*
tum, aut pro neceſsitate rerum oporteat temperari, illa ſemper conditione *dam*
ſeruata, vt in his, quæ vel dubia fuerint aut obſcura, id nouerimus ſequen-
dum, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum
patrum inueniatur aduerſum.

Incipiunt ad inquiſitiones eiuſdem epiſcopi ſubiecta reſponſa.

Caput I.

NVlla ratio ſinit, vt inter epiſcopos habeantur, qui nec à cleri *Diſtin. 62*
cis ſunt electi, nec à plebibus expetiti, nec à prouincialibus *Nulla ra-*
epiſcopis cum metropolitani iudicio conſecrati. Vnde cùm *tio.*
ſæpè quæſtio de malè accepto honore naſcatur, quis ambi-
gat, nequaquam iſtis eſſe tribuendum, quod non docetur

Eq. 1. Si q fuiſſe collatum? Si qui autem clerici ab iſtis pſeudoepiſcopis in eis eccle-
à pſeudoe- ſijs ordinati ſunt, quæ ad proprios epiſcopos pertinebant, & ordinatio eo-
piſcopis. rum cum conſenſu & iudicio præſidẽtium facta eſt, poteſt rata haberi, ita
vt in ipſis eccleſijs perſeuerent. Aliter autem vana eſt habenda ordinatio,
quæ nec loco fundata eſt, nec authoritate munita.

CAPVT II.

Diſt. 50. A AAlienum eſt à cõſuetudine Eccleſiaſtica, vt qui in presbyterali
lienum eſt honore, aut in diaconij gradu fuerint conſecrati, ij pro crimi
à conſuet. ne aliquo ſuo per manus impoſitionem remedium accipiant
pœnitendi, quod ſine dubio ex apoſtolica traditione deſcen-
1. Reg. 2. dit, ſecũdum quod ſcriptum eſt: Sacerdos ſi peccauerit, quis orabit pro eo?
Vnde huiuſmodi lapſis, ad promerendã miſericordiam Dei, priuata eſt ex-
petenda * ſeceſsio, vbi illis ſatisfactio, ſi fuerit digna, ſit etiam fructuoſa.

CAPVT III.

Diſtin. 31. LEx continentiæ eadem eſt miniſtris altaris, quę epiſcopis atq;
Lex conti presbyteris. Qui cum eſſent laici ſiue lectores, licitè & vxores
nentiæ. ducere, & filios procreare potuerunt. Sed cùm ad prædictos
Et in decr. peruenerint gradus, cœpit eis non licere, quod licuit. Vnde, vt
Iuo. lib. 3. de carnali fiat ſpirituale coniugium, oportet eos nec dimittere vxores, &
quaſi non habeant, ſic habere, quò & ſalua ſit charitas * coniugiorum, &
* cõnubio ceſſent opera nuptiarum.
rium.

CAPVT IIII.

NOn omnis mulier iũcta viro, vxor eſt viri: quia nec omnis filius, hæ
32. quæ. 2. res eſt patris. Nuptiarum autem fœdera inter ingenuos ſunt legiti-
Nõ omnis ma, & inter æquales, multo priùs hoc ipſum Domino conſtituen-
mulier. Gene. 2. 21 te, quàm initium Romani iuris exiſteret. Itaq; aliud eſt vxor, aliud concu-
Galat. 4. bina, ſicut aliud ancilla, aliud libera. Propter quod etiam Apoſtolus ad ma
nifeſtandam harum perſonarum diſcretionem, teſtimonium ponit ex Ge-
Geneſ. 21. neſi, vbi dicitur Abrahæ: Eijce ancillam & filium eius. Non enim hæres e-
rit filius ancillę cum filio meo Iſaac. Vnde quum ſocietas nuptiarum ita ab
27. quæ. 2 initio conſtituta ſit, vt præter ſexuum coniunctionem haberet in ſe Chri-
Cùm ſocie ſti & Eccleſiæ ſacramentum, dubiũ non eſt, eam mulierẽ non pertinere ad
tas. matrimonium, in qua docetur nuptiale non fuiſſe myſterium. Igitur cu-
Et in decr. iuſlibet loci clericus, ſi filiam ſuam viro habenti concubinam in matri-
Iuo. lib. 6. moniũ dederit, non ita accipiendũ eſt, quaſi cõiugato eam dederit, niſi for
Epheſ. 5. tè illa mulier & ingenua facta, & dotata legitimè, & publicis nuptijs hone
ſtata videatur. Paterno arbitrio viris iũctæ carẽt culpa, ſi mulieres, quæ à vi
ris habebãtur, in matrimonio nõ fuerũt: qa aliud eſt nupta, aliud cõcubina

CAPVT V.

32. quæ. 2. ANcillam à toro abijcere, & vxorem certæ ingenuitatis accipere, nõ
Ancillã à duplicatio coniugij, ſed profectus eſt honeſtatis.
toro.

CAPVT VI.

CVlpanda eſt ſanè taliũ negligentia, ſed non penitùs deſperanda, vt
crebris cohortationibus incitati, quod neceſſariè expetierunt, fide-
De pœni. liter exequantur. Nemo enim deſperandus eſt, dum in hoc corpore
diſt. 7. Ne- conſtitutus eſt: quia nonnunquam, quod diffidentia ætatis differtur, con-
mo deſp. ſilio maturiore perficitur.

Caput

CAPVT VII.

HOrum cauſa Dei iudicio reſeruanda eſt, in cuius manu fuit, vt talium obitus vſque ad communionis remedium differretur. Nos autem, quibus viuentibus non communicauimus, mortuis communicare non poſſumus. 34. q. 2. de communione.

CAPVT VIII.

DIſsimulatio hæc poteſt non de contemptu eſſe remedij, ſed de metu grauiùs delinquendi. Vnde pœnitentia, quæ dilata eſt, cùm ſtudioſiùs petita fuerit, non negetur, vt quoquo modo ad indulgentiæ medicinam anima vulnerata perueniat. De pœ. di. 1. Pœnitentia quæ.

CAPVT IX.

ALiud quidem eſt debita iuſta repoſcere, aliud propria perfectionis amore contemnere. Sed illicitorum veniam poſtulantem, oportet multis etiam licitis abſtinere, dicente Apoſtolo: Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt. Vnde ſi pœnitens habeat cauſam, quam negligere fortè non debeat, meliùs expetit Eccleſiaſticum, quàm forenſe iudicium. De pœ. di. 1. aliud quidē. & 12. q. 1. Aliud. 1. Cor. 6.

CAPVT X.

QValitas lucri negociantem aut excuſat, aut arguit: quia eſt & honeſtus quæſtus & turpis. Veruntamen pœnitenti vtilius eſt etiam diſpendia pati, quàm periculis negociationis obſtringi: quia difficile eſt, inter ementis vendentiſque commertium non interuenire peccatum. De pœ. di. 5. Qualitas lucri.

CAPVT XI.

COntrarium eſt omnino Eccleſiaſticis regulis, poſt pœnitentiæ actionem redire ad militiam ſecularem, cùm Apoſtolus dicat: Nemo militans Deo, implicat ſe negocijs ſecularibus. Vnde non eſt liber à laqueis diaboli, qui ſe militia mundana voluerit implicare. De pœ. di. 1. Contrarium. 2 Tim. 2

CAPVT XII.

IN adoleſcentia conſtitutus, ſi vrgente aut metu mortis, aut captiuitatis periculo, pœnitentiam geſsit, & poſtea, timens lapſum incontinentiæ iuuenilis, copulam vxoris elegit, ne crimen fornicationis incurreret, rem videtur feciſſe veniale, ſi præter coniugem nullam omnino cognouerit. In quo tamen non regulam conſtituimus, ſed quid ſit tolerabilius, æſtimamus. Nam ſecundum veram cognitionem nihil magis ei congruit, qui pœnitentiam geſsit, quàm caſtitas perſeuerans & mentis & corporis.

CAPVT XIII.

PRopoſitum monachi proprio arbitrio aut voluntate ſuſceptum, deſeri non poteſt abſque peccato. Quod enim quis vouit Deo, debet & reddere. Vnde qui relicta ſingularitatis profeſsione, ad militiam, vel ad nuptias deuolutus eſt, publicæ pœnitentiæ ſatisfactione purgandus eſt: quia etſi innocens militia & honeſtum poteſt eſſe coniugium, electionem tamen meliorum deſeruiſſe, tranſgreſsio eſt. 20 quæ. 3. Propoſitū Deut. 23 Pſal 49 & 115 Eccli 5 lonem

Caput XIIII.

20.q.1. Puellæ. PVellæ, quæ non coactæ parentum imperio, ſed ſpontaneo iudicio, virginitatis propoſitum atque habitum ſuſceperunt, ſi poſteà nuptias eligunt, præuaricantur, etiamſi conſecratio non acceſsit, cuius vtique non fraudarentur munere, ſi in propoſito permanerent.

Caput XV.

Vbi ſupra 2.q.1. Puellæ quæ. AMbigi verò non poteſt crimen magnum admitti, vbi & propoſitũ deſeritur, & conſecratio violatur. Nam ſi humana pacta non poſſunt impunè calcari, quid * de eis manebit, qui corruperint fœdera diuini ſacramenti?

* cos

Caput XVI.

De cõ. di. 4. Si nulla ex. Et in decret. Iu. libro 1. SI nulla exiſtant indicia inter propinquos aut familiares, nulla inter clericos aut vicinos, quibus hi, de quibus quæritur, baptizati fuiſſe doceantur, agendum eſt, vt renaſcantur, ne manifeſtè pereát, in quibus, quod non oſtenditur geſtum, ratio non ſinit, vt videatur iteratum. Qui autem poſſunt meminiſſe, quòd ad eccleſiam veniebant cum parentibus ſuis, poſſunt recordari, an quod eorum parentibus dabatur, acceperint. Sed ſi hoc etiam ab eorum memoria alienum eſt, conferendum eis videtur, quod collatum eſſe neſcitur: quia non temeritas interuenit præſumptionis, vbi eſt diligentia pietatis.

Caput XVII.

De cõ. di. 4. Hi de quibus. Et in decret. Iuo. lib. 1. SI autem, de quibus ſcripſiſti, qui ſe baptizatos ſciunt, ſed cuius fidei fuerint, qui eos baptizauere, ſe neſcire profitentur, quolibet modo formam baptiſmatis acceperint, baptizandi non ſunt: ſed per manus impoſitionem, inuocata virtute ſpiritus ſancti, quam ab hæreticis accipere non potuerunt, catholicis copulandi ſunt.

CAPVT XVIII.

QVi conuiuio ſolo gentilium, & eſcis immolatitijs vſi ſunt, poſſunt ieiunijs & manus impoſitione purgari, vt deinceps ab idolothytis abſtinentes, ſacramentorum Chriſti poſsint eſſe participes. Si autẽ aut idola adorauere, aut homicidijs vel fornicationibus contaminati ſunt, ad communionem eos, niſi per pœnitentiam publicã, nõ oportet admitti.

Epiſtola nonageſimatertia eiuſdem ad Turibium Aſturienſem epiſcopum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

Contra Priſcillianiſtas, qui ſanctam Trinitatem, non perſonis, ſed tantùm nominibus diſtinguunt. I

Aduerſus id, quod Dei filium poſterio rem credunt, quàm patrem. II.

Aduerſus id, quod dicunt, ideo vnigenitum dici Chriſtum, quia ſolus de virgine natus. III.

De natali Domini, quòd in eo Priſcillianiſtæ ieiunia celebrẽt. IIII.

Aduer-

Aduerſus id, quod aiunt animam hominis ex diuina eſſe ſubſtãtia. V.
Contra id, quòd aiunt diabolum exſe, vel ex chao eſſe, et propriam habere naturam. VI.
Contra illud, quod nuptias & procreationis filiorum adſtruant, eſſe peccatum. VII.
Contra id, quod corpora humana, diaboli dicunt eſſe figmenta, & à dæmonibus in vtero formari. VIII.
Contra id, quod filios repromiſsionis ex ſpiritu ſancto dicunt eſſe conceptos. IX.
Contra id, quod animas in cœleſtibus peccare dicunt, & ſecundum qualitatem peccati in hoc mundo accipere ſortem vel bonam, vel malam. X.
Contra id, quòd fatalibus ſtellis dicũt animas hominũ obligatas. XI.
Contra id, quòd ſub alijs poteſtatibus partes animæ, ſub alijs corporis membra deſcribunt. XII.
Contra id, quòd duodecim ſigna quæ mathematici obſeruant, per corpus omne diſtinguunt. XIII. & XIIII.
De apocryphis eorundem Priſcillianorum. XV.
*De libro * Dicticinij. XVI.* * Dictinij

Dilectiſsimo fratri Turibio epiſcopo Aſturienſi, Leo Epiſcopus.

QVàm laudabiliter pro catholicæ fidei veritate mouearis, & quàm ſolicitè dominico gregi deuotionem officij paſtoralis impendas, tradita nobis per diaconum tuum fraternitatis tuæ ſcripta demonſtrant, quibus notitiæ noſtræ inſinuare curaſti, qualis in regionibus veſtris de antiquæ peſtilentiæ reliquijs errorum morbus exarſerit. Nam & epiſtolæ ſermo, & commonitorij ſeries, & libelli tui textus * demõſtrat Priſcillianiſtarum fœtidiſsimam apud vos recaluiſſe ſentinam. * eloquitur Nihil eſt enim ſordium in quorunque ſenſibus impiorum, quod in hoc dogma non confluxerit: quoniam de omnium terrenarum opinionum luto, multiplicem ſibi * fæcem commiſcuerunt, * fæculentiam vt ſoli totum biberent, quicquid alij ex parte guſtaſſent. Denique ſi vniuerſæ hæreſes, quæ ante Priſcilliani tempus exortæ ſunt, diligentiùs retractentur, nullus penè inuenietur error, de quo non traxerit impietas iſta cõtagium, quæ non contenta eorũ recipere falſitates, qui ab Euangelio Chriſti ſub Chriſti nomine deuiarũt, tenebris ſe etiam paganitatis immerſit, vt per magicarum artium prophana ſecreta, & mathematicorum vana mendacia religionis fidem, morumque rationem in poteſtate dæmonum & effectu ſyderum collocaret. Quod ſi & credi liceat & doceri, nec virtutibus præmium, nec vitijs pœna debebitur, omniaque non ſolùm humanarum legũ, ſed etiã diuinarũ conſtitutionũ decreta ſoluẽtur: quia neq; de bonis, neq; de malis actibus vllum poterit eſſe iudicium, ſi in vtranq; partẽ fatalis neceſsitas motum mentis impellit: & quicquid ab hominibus agitur, non eſt hominum, ſed aſtrorum. Ad hanc inſaniam pertinet prodigioſa illa totius humani corporis p̱ duodecim cœli ſigna diſtinctio, vt diuerſis partibus diuerſæ præſideant poteſtates: & creatura, quam Deus ad imaginem

luam

ſuam fecit, in tanta ſit obligatione ſyderum, in quanta eſt connexione membrorum. Meritò patres noſtri, ſub quorum temporibus hæreſis hæc nefanda prorupit, per totum mundum inſtanter egere, vt impius furor ab vniuerſa Eccleſia pelleretur, quando etiam principes mundi ita hanc ſacrilegam amentiam deteſtati ſunt, vt authorem eius ac pleroſque diſcipulos legum publicarum enſe proſternerent. Videbant enim omnem curam honeſtatis auferri, omnem coniugiorum copulam ſolui, ſimulque diuinum ius humanumque ſubuerti, ſi huiuſmodi hominibus vſquam viuere cum tali profeſsione licuiſſet. Et profuit diu iſta diſtrictio Eccleſiaſticæ lenitati, quæ etſi ſacerdotali contenta iudicio, cruentas refugit vltiones, ſeueris tamen Chriſtianorum principum conſtitutionibus adiuuatur, dum ad ſpiritale nonnunquam recurrunt remedium, qui timent corporale ſupplicium. Ex quo autem multas prouincias hoſtilis occupauit irruptio, & executione legum tempeſtates*interdixere bellorum, ex quo inter ſacerdotes Dei difficiles commeatus, & rari cœperunt eſſe conuentus, inuenit ob publicā perturbationem ſecreta perfidia libertatem, & ad multarum mentium ſubuerſionem his malis eſt incitata, quibus debuit eſſe correcta. Quæ verò illic aut quanta pars plebium peſtis huius aliena eſt, vbi (ſicut charitas tua indicat) letali morbo etiam quorundam ſacerdotum corda corrupta ſunt, & per quos opprimenda falſitas & defendenda veritas credebatur, per ipſos doctrinę Priſcilliani, Euangelium ſubditur Chriſti, vt ad prophanos ſenſus pietate ſanctorum voluminum deprauata, ſub nominibus prophetarum & apoſtolorum non hoc prædicetur, quod ſpiritus ſanctus docuit, ſed quod diaboli miniſter inſeruit? Quia ergo dilectio tua fideli, quantùm potuit, diligentia damnatas olim opiniones ſedecim capitulis compræhēdit, nos quoque ſtrictim omnia retractemus, ne aliquid harum blaſphemiarū aut tolerabile videatur, aut dubium.

*interclu-ſere

Caput I.

PRimo itaque capitulo demonſtratur, quàm impiè ſentiant de Trinitate diuina, qui & patris & filij & ſpiritus ſancti, vnam atque eandem adſerunt eſſe perſonam, tanquam idem Deus nunc pater, nunc filius, nunc ſpiritus ſanctus nominetur: nec alius ſit qui genuit, alius qui genitus eſt, alius qui de vtroque proceſsit: ſed ſingularis vnitas in tribus quidem vocabulis, & non in tribus ſit accipienda perſonis. Quod blaſphemiæ genus de Sabellij opinione ſumpſerunt, cuius diſcipuli etiam Patripaſsiani meritò nuncupantur: quia ſi ipſe eſt filius, qui & pater, crux filij patris eſt paſsio: & quicquid in forma ſerui filius patri obediendo ſuſtinuit, totum in ſe pater ipſe ſuſcepit. Quod catholicæ fidei ſine ambiguitate contrarium eſt, quæ Trinitatem vnitatis ſic homouſion confitetur, vt patrem & filium & ſpiritum ſanctum ſine confuſione indiuiſos, ſine tempore ſempiternos, ſine differentia credat æquales, quia vnitatem in Trinitate non eadem perſona, ſed eadem implet eſſentia.

Caput II.

IN ſecundo capitulo oſtenditur ineptum vanumque commentum, de proceſsionibus quarundam virtutum ex Deo, quas habere cœperit, & quas eſſentia ſua ipſe præceſſerit: in quo Arianorum quo-

que ſuffragantur errori dicentium,quòd pater filio prior ſit, quia fuerit aliquando ſine filio,& tunc pater eſſe cœperit,quando filium genuerit. Sed ſicut illos catholica Eccleſia deteſtatur,ita & iſtos, qui putant vnquã Deo id,quod eiuſdem eſt eſſentiæ,defuiſſe.Quem ſicut mutabilem, ita & proficientem dicere nefas eſt.Quàm enim mutatur, quod minuitur: tam mutatur etiam,quod augetur.

Caput III.

TErtij verò capituli ſermo deſignat, quòd ijdem impij adſerant, ideo vnigenitum dici filiũ Dei,quia ſolus ſit natus ex virgine.Quod vtique non auderent dicere, niſi Pauli Samoſateni & Photini virus hauſiſſent,qui dixere,Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum,antequàm naſceretur ex virgine Maria,non fuiſſe.Si autem iſti aliud de ſuo ſenſu intelligi volunt,neque principium de matre dant Chriſto,aſſerant neceſſe eſt, nõ vnum eſſe filium Dei,ſed alios quoq; ex ſummo patre progenitos,quorum hic vnus ſit natus ex fœmina,& ob hoc appelletur vnigenitus, quia hanc naſcendi conditionem alius filiorum Dei nemo ſuſceperit. Quaqua verſum igitur ſe contulerint,in magnæ tendunt impietatis abruptum, ſi Chriſtum Dominum,vel ex matre volunt habere principium, vel patris Dei vnigenitum diffitentur,cùm & de matre is natus ſit,qui erat Deus verbum, & de patre nemo ſit genitus præter verbum.

Caput IIII.

QVarto autem capitulo continetur,quòd natalem Chriſti, quem ſecundum ſuſceptionem veri hominis catholica Eccleſia veneratur,quia verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis, non verè *Ioan.1.*
iſti honorent,ſed honorare ſe ſimulent,ieiunantes eodem die ſicut & die dominico,qui eſt dies reſurrectionis Chriſti. Quod vtique ideo faciunt, quia Chriſtum dominum in vera hominis natura natum eſſe non credũt, ſed per quandam illuſionem oſtẽtata videri volunt,quæ vera non fuerint, ſequentes dogma Cerdonis atque Marcionis, & cognatis ſuis Manichæis per omnia * concordantes.Qui ſicut in noſtro examine detecti atque conuicti ſunt,dominicum diem,quem nobis ſaluatoris noſtri reſurrectio conſecrauit,exigunt in mœrore ieiunij,ſolis(vt proditum eſt)reuerentiæ hanc continentiam deuouentes,vt per omnia ſint à noſtræ fidei vnitate diſcordes,& dies qui à nobis in lætitia habetur,ab illis in afflictione ducatur.Vnde dignum eſt,vt inimici crucis Chriſti & reſurrectionis, talem excipiant ſententiam,qualem elegere doctrinam. **conſonantes*

Caput V.

QVinto capitulo refertur, quòd animam hominis diuinæ aſſerant eſſe ſubſtantiæ,nec à natura creatoris ſui, conditionis noſtrę diſtare naturam.Quam impietatem ex philoſophorũ quorundam,& Manichæorum opinione manantem, catholica fides damnat,ſciens nullam tam ſublimem,tamque præcipuam eſſe facturam,cui Deus ipſe natura ſit. Quod enim de ipſo eſt,* id eſt quod ipſe. **hoc.*
Nec id aliud eſt,quàm filius,& ſpiritus ſanctus.Præter hanc autem ſummæ Trinitatis vnam conſubſtantialem & ſempiternam atque incommutabi-

lem deitatem,nihil omnium creaturarum eſt,quod non in exordio ſui ex nihilo creatum ſit.Non autem, quicquid inter creaturas eminet, Deus eſt: Pſal,71. & 135. nec ſi quid magnum eſt atque mirabile,hoc eſt quod ille,qui facit mirabilia magna ſolus.Nemo hominum veritas,nemo ſapientia,nemo iuſtitia eſt: ſed multi participes ſunt veritatis & ſapientiæ atque iuſtitiæ. Solus autem Deus nullius participationis eſt indigens.De quo quicquid dignè vtcunque ſentitur,non qualitas eſt,ſed eſſentia.Incommutabili enim nihil accedit,nihil deperit,quia eſſe illi quod eſt, ſemper æternum, ſemper eſt proprium.Vnde in ſe manens, innouat omnia: & nihil accipit,quod ipſe non dederit. Nimium igitur ſuperbi,nimiumq́ue ſunt cæci,qui cùm dicant humanam animam diuinæ eſſe ſubſtantiæ,non intelligunt, nihil ſe aliud dicere,quàm Deum eſſe mutabilem,& ipſum perpeti,quicquid poteſt naturæ eius inferri.

CAPVT VI.

Sexta adnotatio indicat eos dicere,quòd diabolus nunquam fuerit bonus,nec natura eius opificiū Dei ſit, ſed eum ex chao & tenebris emerſiſſe:quia ſcilicet nullum ſui habeat authorem,ſed omnis mali ipſe ſit principium atque ſubſtantia,cùm fides vera,quæ eſt catholica, omnium creaturarum ſiue ſpiritualium,ſiue corporalium bonam confiteatur ſubſtantiam,& mali nullam eſſe naturam:quia Deus, qui vniuerſitatis eſt conditor,nihil non bonum fecit.Vnde & diabolus bonus eſſet,ſi in eo, Ioan.8. quod factus eſt,permaneret.Sed quia naturali excellentia malè vſus eſt, & in veritate non ſtetit,non in contrariam tranſijt ſubſtantiam,ſed à ſummo bono,cui debuit adhærere, deſciuit: ſicut ipſi, qui talia aſſerunt,à veris in falſa proruunt,& naturā in eo arguunt,in quo ſponte delinquunt, ac pro ſua voluntaria peruerſitate damnantur.Quod vtique in ipſis malum erit,& ipſum malum non erit ſubſtantia,ſed pœna ſubſtantiæ.

CAPVT VII.

Septimo loco ſequitur, quòd nuptias damnant, & procreationem naſcentium perhorreſcūt:in quo(ſicut penè in omnibus)cùm Manichæorum prophanitate concordant,ideò(ſicut ipſorum mores probant)coniugalem copulam deteſtantes,quia non eſt illic libertas turpitudinis,vbi & pudor matrimonij ſeruatur,& ſpes ſobolis.

CAPVT VIII.

Octauum ipſorum eſt, plaſmationem humanorum corporum diaboli dicere eſſe figmentum, & ſemina conceptionum, opera dæmonum in mulierum vteris figurari. Propterea reſurrectionem carnis non eſſe credendam, quia concretio corporis non ſit congruens animæ dignitati.Quæ falſitas ſine dubio opus diaboli eſt, & talia prodigia opinionum figmenta ſunt dæmonum,qui non in fœminarum ventribus formant homines,ſed in hæreticorū cordibus tales fabricantur errores.Quod immundiſſimum virus,de Manichæa impietatis ſpecialiter fonte procedēs, olim fides catholica deprehendit atque damnauit.

CAPVT IX.

Nona

NOta autem adnotatio manifeſtat, quòd filios promiſsionis, ex mulieribus quidem natos, ſed ex ſpiritu ſancto dicant eſſe conceptos, ne illa ſoboles, quæ de carnis ſemine naſcitur, ad Dei conditionem pertine e videatur. Quod catholicæ fidei repugnans atque contrariũ eſt; quæ omnem hominem in corporis animæque * ſubſtantiam à conditore vniuerſitatis formari, atque animari intra materna viſcera confitetur, manente quidem illo peccati mortalitatiſque contagio, quod in prolem à primo parẽte tranſcurrit: ſed regenerationis ſacramento ſubueniente, quo per ſpiritum ſanctũ promiſsionis filij renaſcuntur, non in vtero carnis, ſed in virtute baptiſmatis. Vnde & Dauid, qui vtique erat promiſsionis filius, dicit ad Deum: Manus tuæ fecerunt me, & plaſmauerunt me. Et ad Hieremiam Dominus ait: Prius quàm te formarem in vtero, noui te, & in vulua matris tuæ ſanctificaui te. *ſubſtãtia Pſal.118. Iob 10. Hier.1.

Caput X.

DEcimo autem capitulo referuntur aſſerere, animas, quæ humanis corporibus inſeruntur, fuiſſe ſine corpore, & in cœleſti habitatione peccaſſe, atque ob hoc à ſublimibus ad inferiora delapſas, in diuerſæ qualitatis principes incidiſſe, & per aerias ac ſydereas poteſtates alias duriores, alias mitiores, corporibus eſſe incluſas ſorte diuerſa & conditione diſsimili, vt quicquid in hac vita variè & inæqualiter prouenit, ex præcedentibus cauſis videatur accidere. Quam impietatis fabulam ex multorum ſibi erroribus texuerunt, ſed omnes eos catholica fides à corpore ſuæ vnitatis abſcidit, conſtanter prædicans atque veraciter, quòd animæ hominum, priuſquam ſuis inſpirarentur corporibus, non fuere, nec ab alio incorporentur niſi ab opifice Deo, qui & ipſarum eſt creator & corporũ. Et quia per primi hominis præuaricationem tota humani generis propago vitiata ſit, neminem poſſe à conditione veteris hominis liberari, niſi per ſacramentum baptiſmatis Chriſti, in quo nulla eſt diſcretio renatorum, dicente Apoſtolo: Quicunque enim in Chriſto baptizati eſtis, Chriſtum induiſtis. Non eſt Iudæus neque Græcus: non eſt ſeruus neque liber: non eſt maſculus, neque fœmina: omnes enim vnum eſtis in Chriſto Ieſu. Quid ergo hic agunt curſus ſyderum, quid figmenta fatorum, quid mundanarum rerum mobilis ſtatus & inquieta diuerſitas? Ecce tot impares gratia Dei facit æquales, qui inter quoslibet vitæ huius labores, ſi fideles permanent, miſeri eſſe non poſſunt, Apoſtolicum illud in omni tentatione dicentes: Quis nos ſeparabit à charitate Chriſti? tribulatio? an anguſtia? an perſecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius? Sicut ſcriptũ eſt, quia propter te morte afficimur tota die, æſtimati ſumus vt oues occiſionis. Sed in his omnibus ſuperamus per eum, qui nos dilexit. Et ideo Eccleſia, quæ corpus eſt Chriſti, nihil de mundi inæqualitatibus metuit, quia nihil de bonis corporalibus concupiſcit. Nec timet inani ſtrepitu fatorum grauari, quæ patientia tribulationum nouit augeri. Galat.3 Rom.8

Caput XI

VNdecima ipſorum blaſphemia eſt, qua fatalibus ſtellis & animas hominum, & corpora opinantur * aſtringi, per quam amentiam, neceſſe eſt, vt * homines paganorum erroribus implicati, & fauentia ſi *obſtringi * omnibus

bi(vt putant)ſydera colere,& aduerſantia ſtudeant mitigare. Verùm iſta ſe-ctantibus nullus in Eccleſia catholica locus eſt:quoniam qui ſe talibus per-ſuaſionibus dedit,à Chriſti corpore totus abſceſsit.

Caput XII.

DVodecimum inter hæc illud eſt, quod ſub alijs poteſtatibus partes animæ,ſub alijs corporis membra deſcribunt,& qualitates interio-rum præſulum in patriarcharum nominibus ſtatuũt,quibus è diuer-ſo ſigna ſyderea,quorũ virtuti corpora ſubijciãtur,opponunt.Et in his om nibus inextricabili ſe errore præpediunt,non audientes dicentem Apoſto-

Col.2. lum:Videte,ne quis vos decipiat per philoſophiam & inanem fallaciam ſe-cundum traditionem hominum,ſecundum elementa mundi, & non ſecũ-dum Chriſtum, quia in ipſo inhabitat omnis plenitudo diuinitatis corpo-raliter,& eſtis in illo repleti,qui eſt caput omnis principatus & poteſtatis.

Ibidem. Et iterum:Nemo vos ſeducat volens in humilitate & religione angelorum, quæ non vidit ambulans,fruſtrà inflatus ſenſu carnis ſuæ,non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus & coniunctiones ſubminiſtratum & con ſtructum creſcit in augmentum Dei. Quid ergo opus eſt in cor admittere, quòd lex non docuit,quod prophetia non cecinit, quod Euangelij veritas

* apta. non prædicauit,quod apoſtolica doctrina non tradidit? Sed hæc* operta

2. Tim. 4. ſunt eorum mentibus,de quibus Apoſtolus dicit: Erit enim tempus, cùm ſanam doctrinam non ſuſtinebunt, ſed ad ſua deſideria coaceruabunt ſibi magiſtros prurientes auribus:& à veritate quidem auditum auertent, ad fa-bulas autem conuertentur.Nihil itaque nobiſcum commune habeant, qui talia audent vel docere vel credere,& quibuslibet modis nituntur aſtruere, quòd ſubſtantia carnis ab ſpe reſurrectionis aliena ſit, atque ita omne ſacra mentum incarnationis Chriſti reſoluunt:quia indignum fuit integrum ho minem ſuſcipi,ſi indignum erat integrum liberari.

Caput XIII.

TErtiodecimo loco poſitum eſt eoſdem dicere, quòd omne corpus ſcripturarum canonicarum ſub patriarcharum nominibus accipi-endum ſit,quia illę duodecim virtutes,quæ reformationem homi nis interioris operantur,in horum vocabulis indicentur, ſine qua ſcientia nullam animam poſſe aſſequi,vt in eam ſubſtantiam,de qua prodijt, refor-metur. Sed hanc impiam vanitatem deſpectui habet Chriſtiana ſapientia, quæ nouit veræ deitatis inuiolabilem & inconuertibilem eſſe naturam: animam autem, ſiue in corpore viuentem, ſiue à corpore ſeparatam, multis paſsionibus ſubiacere. Quæ vtique ſi* diuinæ eſſet eſſentiæ, ni-

* de diuina eſſet eſſen-tia. hil aduerſi poſſet incidere. Et ideo ineffabiliter aliud creator eſt, aliud creatura. Ille enim ſemper idem eſt, & nulla varietate mutatur,hæc au-tem mutabilis eſt etiam non mutata,quia vt non mutetur, donatum pote-rit habere,non proprium.

Caput XIIII.

SVb quartodecimo verò capitulo,de ſtatu corporis ſentire dicũtur ꝙ ſub poteſtate ſyderum atq; ſignorum pro terrena qualitate te-neatur:& ideo multa in ſanctis libris, quæ ad exteriorẽ hominem perti-

pertineat,reperiri,vt in ipſis ſcripturis inter diuinam, terrenamq́; naturam quædam ſibi repugnet aduerſitas: & aliud ſit, quod ſibi vendicent animæ præſules: aliud,quod corporis conditores.Quæ fabulæ ideo differũtur, vt & anima diuinæ affirmetur eſſe ſubſtãtiæ,& caro credatur malæ eſſe naturæ: quoniam & ipſum mundum cum elementis ſuis nõ opus Dei boni, ſed conditionem mali profitentur authoris: atq; vt hæc mendaciorum ſuorũ ſacrilegia bonis titulis colorarent,omnia penè diuina eloquia ſenſuum nefandorum *immiſsione violarunt. *immixtione

Caput XV.

DE qua re quinti decimi capituli ſermo cõqueritur,& præſumptionem diabolicam meritò deteſtatur: quia & nos iſtud veracium teſtium relatione comperimus, & multos corruptiſsimos eorum codices, qui canonici titularentur, inuenimus. Quomodò enim decipere ſimplices poſſent,niſi venenata pocula quodam melle prælinirent, ne vſquequaq; ſentirentur inſuauia, quæ eſſent futura mortifera? Curandum ergo eſt,& ſacerdotali diligentia maximè prouidendum,vt falſati codices,& à ſyncera veritate diſcordes, in nullo vſu lectionis habeantur.Apocryphæ autem ſcripturæ,quæ ſub nominibus apoſtolorum multarum habent ſeminarium falſitatum, nõ ſolùm interdicendæ, ſed etiam penitus auferendæ ſunt, atque ignibus concremandæ.Quamuis enim ſint in illis quædam,quæ videantur ſpeciem habere pietatis,nunquam tamen vacua ſunt venenis:& per fabularum illecebras hoc latenter operantur,vt mirabilium narratione ſeductos,laqueis cuiuſcunq; erroris inuoluant. Vnde ſi quis epiſcoporum vel apocrypha haberi per domos non prohibuerit, vel ſub canonicorum nomine eos codices in eccleſia permiſerit legi,qui Priſcilliani adulterina ſunt emendatione corrupti, hæreticum ſe nouerit iudicandum: quoniam qui alium ab errore non reuocat,ſeipſum errare demonſtrat.

Caput XVI.

POſtremo autem capitulo hoc prodidit iuſta querimonia, quòd *Dicticinij tractatus,quos ſecundum Priſcilliani dogma conſcripſit,à multis cum veneratione legerentur:cùm ſi aliquid memoriæ *Dicticinij tribuendum putant,reparationem eius magis debeant amare, quàm lapſum.Non ergo *Dicticinium, ſed Priſcillianum legunt, & illud probant,quod errans docuit,non quòd correctus elegit.Sed nemo hoc impunè præſumat,nec inter catholicos cenſeatur,quiſquis vtitur*ſcripturis, non ſolùm modo ab Eccleſia catholica,ſed etiam à ſuo authore damnatis. Non ſit peruerſis liberum ſimulare,quod fingunt, nec ſub velamine nominis Chriſtiani, decretorum Imperialium ſtatuta declinent. Ideo enim ad eccleſiam catholicam cum tanta cordis diuerſitate conueniunt, vt & quos poſſũt,ſuos faciant: & legũ ſeueritatem,dum ſe noſtros mentiuntur, effugiant. Faciunt hoc Priſcillianiſtæ,faciunt Manichæi, quorũ cum iſtis tam fœderata ſunt corda, vt ſolis nominibus diſcreti, ſacrilegijs aũt ſuis inueniantur vniti: quia etſi vetus teſtamentum,quod iſti ſe ſuſcipere ſimulant, Manichæi refutant,ad vnum tamen finem vtrorumq; tendit intentio, cùm quod iſti recipiendo corrũpunt, illi abdicãdo impugnãt. In execrabilibus

*Dictinij *Dictinij *Dictinij *ſcriptis

autem myſterijs eorum, quæ quanto immundiora ſunt, tãto diligentiùs occultantur, vnum prorſus nefas, vna eſt obſcœnitas, & ſimilis turpitudo. Quam etſi eloqui erubeſcimus, ſolicitiſsimis tamen inquiſitionibus indagatam, & Manichæorum, qui compræhenſi ſunt, cõfeſsionibus detectam, ad publicam fecimus peruenire notitiam, ne vllo modo poſsit dubium videri, quod in iudicio noſtro, cui non ſolùm frequẽtiſsima præſentia ſacerdotum, ſed etiam illuſtrium virorum dignitas, & pars quædam ſenatus ac plebis interfuit, ipſorum qui omne facinus perpetrarãt, ore reſeratum eſt, ſicut ea, quæ ad dilectionem tuã nunc direximus, geſta demõſtrant. Quod autem de Manichæorum fœdiſsimo ſcelere, hoc etiam de Priſcillianiſtarũ inceſtiſsima conſuetudine olim compertum, multumq; vulgatum eſt. Qui enim per omnia ſunt impietate ſenſuũ pares, non poſſunt in ſacris ſuis eſſe diſsimiles. Decurſis itaq; omnibus, quæ libelli ſeries compræhendit, & à quibus commonitorij forma non diſcrepat, ſufficienter (vt opinor) oſtendimus, quid de his, quæ ad nos fraternitas tua retulit, cenſeamus, & quam non ſit ferendum, ſi tam prophanis erroribus etiam quorundam ſacerdotum corda conſentiunt, vel (vt mitiùs dixerim) non reſiſtunt. Qua cõſcientia honorem ſibi ſacerdotij præſtitum vendicant, qui pro animabus ſibi creditis non laborant? Beſtiæ irruunt, & ouium ſepta non claudunt. Fures inſidiãtur, & excubias nõ prætendũt. Morbi crebreſcunt, & remedia nulla proſpiciunt. Cùm autem etiã illud addunt, vt his, qui ſolicitiùs agunt, conſentire detrectent, & impietates, olim toto orbe dãnatas, ſubſcriptionibus ſuis ſe anathematizare diſsimulent, quid de ſe intelligi volunt, niſi quod non de numero fratrum, ſed de parte ſint hoſtium?

Caput XVII.

IN eo verò, quod extrema familiaris epiſtolæ tuæ parte poſuiſti, miror cuiuſquam catholici intelligẽtiam laborare, tanquam incertum ſit, an deſcendente ad inferna Chriſto, caro eius requeuerit in ſepulchro, quæ ſicut verè & mortua eſt & ſepulta, ita verè eſt die tertia ſuſcitata. Hoc enim & ipſe Dominus denunciauerat,
Ioan. 2. dicens ad Iudæos: Soluite templum hoc, & in triduo ſuſcitabo illud. Vbi Euangeliſta ſubiungit: Hoc autem dicebat de templo corporis ſui. Cuius rei veritatem etiam Dauid propheta prædixerat, loquens ſub perſona Do-
Psal. 15. mini ſaluatoris, & dicens: Inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. Quoniam non derelinques animam meã in inferno, nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem. Quibus vtique verbis manifeſtum eſt, quòd caro Domini & verè ſepulta requieuit, & corruptionem non ſubijt, quia celeriter viuificata reditu animæ reſurrexit. Quod non credere, ſatis impium eſt, & ad Manichæi Priſcillianiq; doctrinam pertinere non dubium eſt, qui ſacrilego ſenſu ita ſe Chriſtum ſimulant confiteri, vt & incarnationis & mortis, & reſurrectionis auferant veritatem. Habeatur ergo inter vos epiſcopale Concilium, & ad eum locum, qui omnibus opportunus ſit, vicinarum prouinciarum conueniant ſacerdotes, vt ſecundum ea, quę ad tua conſulta reſpondimus, pleniſsimo diſquiratur examine, an ſint aliqui inter epiſcopos, qui huius hæreſeos contagio polluantur, à communione ſine dubio ſeparandi, ſi nefandiſsimam ſectam per omnium ſenſuum prauitates damnare noluerint.

luerint. Nulla enim ratione tolerandum eſt, vt qui prædicandæ fidei ſuſcepit officium, is contra Euangelium Chriſti, contra apoſtolicam doctrinam, contra vniuerſalis Eccleſiæ ſymbolum audeat diſputare. Quales illic erunt diſcipuli, vbi tales docebunt magiſtri? Quæ illic religio populi, quæ ſalus plebis, vbi contra humanam ſocietaté pudoris ſanctitas tollitur, coniugiorum fœdera auferuntur, propagatio generationis inhibetur, carnis natura damnatur, contra verum autem Dei veri cultum Trinitas deitatis negata perſonarum proprietate confunditur, anima hominis diuina eſſentia prædicatur, & eadem ad diaboli arbitrium carne cócluditur, Dei filius per id, quod ex virgine ortus, nó per id, quod ex patre natus eſt, vnigenitus prędicatur, idéq; nec vera Dei proles, nec verus virginis partus aſſeritur, vt per falſam paſsionem, mortemq; non veram mendax etiam reſurrectio reſumptæ de ſepulchro carnis habeatur? Fruſtrà autem vtuntur catholico nomine, qui iſtis impietatibus non reſiſtunt. Poſſunt hæc credere, qui poſſunt talia patiéter audire? Dedimus itaq; literas ad fratres et coepiſcopos noſtros, Tarraconenſes, Carthaginenſes, Luſitanos, atq; Gallicos, eisq; Concilium ſynodi generalis indiximus. Ad tuæ dilectionis ſolicitudinem pertinebit, vt noſtræ ordinationis authoritas, ad prædictarum prouinciarum epiſcopos deferatur. Si autem aliquid (quod abſit) obſtiterit, quò minùs poſsit celebrari generale Concilium Galliciæ, ſaltem in vnum conueniant ſacerdotes, quibus congregatis fratres noſtri Hydatius & Ceponius imminebunt, coniuncta cum eis inſtantia tua, quò citiùs vel prouinciali conuentu remedium tantis vulneribus adferatur.

Epiſtola nonageſimaquarta eiuſdem ad Ruſticum, Rauennium, Venerium, & cæteros epiſcopos Galliarum

Leo Epiſcopus Romæ Ruſtico, Rauennio, Venerio, cæterisq; Galliarum epiſcopis.

IMpletis per miſericordiam Dei communibus votis, dignum eſt fraternitatem veſtram ſanctorum gaudiorú habere conſortium. Nam fratres mei, qui vice mea Orientali ſynodo præſederunt, quæ vota retulere, ſignifico, confirmata catholica fide, & glorificata apoſtolicæ prædicationis triumpho, quòd etiam hi, qui ad deuiandum vel ſeducti fuerant, vel impulſi, recepta veritatis luce, lætantur. Siquidem omnes Domini ſacerdotes in vna ſententia, ſancto ſpiritu docente, conſenſere. Et de ſacraméto dominicæ incarnationis, in qua multorum intelligentia caligabat, ita tenebræ erroris ablatæ ſunt, vt in vno Domino noſtro, vero Dei & hominis filio, nec de humanitatis ambigatur natura, nec de deitatis eſſentia. In impios autem nefandi erroris authores, qui indignos ſe Dei gratia iudicantes, correctionis vti remedijs noluere, qualis ſit lata ſententia, exemplaria quę miſimus, edocebunt: vt agnoſcat veſtra dilectio fratres chariſsimi, in ſancto examine diuinum non defuiſſe iudicium, quo & vindicta retributa eſt obduratis, & pax impenſa correctis. Dominus vos incolumes cuſtodiat, fratres chariſsimi.

Epiſtola

Epiſtola nonageſimaquinta eiuſdem ad epiſcopos Galliarum & Hiſpaniarum, de Paſcha.

Dilectiſsimis fratribus vniuerſis epiſcopis catholicis per Galliam & Hiſpaniam conſtitutis, Leo Romæ Epiſcopus.

CVm in omnibus diuinorum pręceptorum regulis exequendis ſacerdotalem obſeruantiam oporteat eſſe concordem, maximè nobis principaliter prouidendum eſt, ne in paſchalis feſti die vel ignorantia, vel præſumptio peccatum diuerſitatis incurrat. Vnde quia tempus ſacratiſsimæ ſolennitatis ita diſpoſitos habet limites ſuos, vt ſalutare ſacramétum nunc citiùs, nunc tardiùs oporteat celebrari, non deſinit Apoſtolicæ ſedis ſolicitudo proſpicere, ne deuotio Eccleſiaſtica aliquo turbetur incerto. Quũ igitur in quibuſdam aſſcriptionibus patrum, futurum proximè Paſcha Domini ab alijs in diem quintumdecimum Cal. Maij, ab alijs in diem octauũ Calendarum earundem inueniretur adſcriptum, tantùm me diuerſitas iſta permouit, vt clementiſsimo principi Martiano curam de hac re animi mei panderem, vt præcipiente ipſo ab his, qui habent huius ſupputationis peritiam, diligentiùs illi diſcuſſa ratione quæreretur, quo die poſſet veneranda ſolennitas rectiùs celebrari. Quo reſcribente, octauo Calend. Maij definitus eſt dies. Quia ergo ſtudio vnitatis & pacis malui Orientalium definitioni acquieſcere, quàm in tantæ feſtiuitatis obſeruantia diſsidere, nouerit fraternitas veſtra die octauo Calendarum Maiarum ab omnibus reſurrectionem dominicam celebrandam, & hoc ipſum per vos alijs eſſe fratribus intimandum, vt diuinæ pacis conſortio, ſicut vna fide iungimur, ita vna ſolennitate feriemur.

Epiſtola nonageſimaſexta ad epiſcopos & presbyteros intra Thraciam prouinciam conſtitutos.

Dominis fratribus meritò beatiſsimis, in Chriſto venerabilibus, Samartioni, Carathoni, Deſiderio epiſcopis, & presbyteris omnium eccleſiarum, quæ ſunt intra prouinciam Thraciam conſtitutæ, Leo, Victorius, Euſtathius epiſcopi.:

TAnta ſeculi poteſtates circa ſacerdotalem ordinem reuerentia præualuere, etiam hi, quos ſub Imperiali nomine terris diuina potentia præeſſe præcepit, vt ius diſtringendorum negociorum epiſcopis ſanctis iuxta diualia conſtituta permiſerint. Quod quum & iuris antiqui formulis, & illibatis frequentiùs ſit legibus confirmatũ, præſenti tamen tempore à pleriſq; inuenimus fuiſſe calcatũ. Nã prætermiſſo ſacerdotali iudicio, paſsim ad examen ſeculare tranſiere. Quocirca nobis viſum eſt, vt hanc & ſacræ legis, & noſtri ordinis contumeliam, & ad præſens vlciſceretur plena diſtrictio,

&

& obſeruandá formulá conſtitueret in futurú. Cenſemus itaq;, vt quicúq; prætermiſſo ſacerdote eccleſię ſuæ, ad diſceptationem venerit ſecularium, ſacris liminibus expulſus, à cœleſti arceatur altario: neq; vllus poſt hāc definitioné, qui cómuni ſedit arbitrio, quicquá ſibi vltra præſcriptum vendicare nitatur, & ita fiet, vt hi, qui antè errauere, congrua emendatione ſe corrigát: & qui ſub obſeruatione clericali cœleſti probatur ſeruire officio, ex clero abijciendum, * ſi prætermiſſo ſacerdotum iudicio, ſecularem adierit poteſtaté. Quod ideo ſingulos vniuerſosq; volumus agnoſcere, vt quod pleno iuſtitiæ & iuris ordine conſtitutum eſt, effectum totius firmitatis in omnibus clericorú negocijs ſortiatur. Sanè ſi clericus laicum pulſet, priùs ſe audiri ab epiſcopis poſcat: tum ſi petitioni ſuæ laicum viderit obuiare, ex permiſſu epiſcopi ſui, in ſeculi moderatores diſceptatione cófligat. Leo epiſcopus ſcribit. Victorius epiſcopus ſcribit. Euſtathius epiſcopus ſcribit.

* *deeſt, ſe norit, aut quippiá eiuſmodi*

Epiſtola nonageſimaſeptima eiuſdem ad Leonem Auguſtum.

Capita epiſtolæ ſequentis.

De blaſphemijs Neſtorij & Eutychetis, eorumq́ digno anathemate. I.

Quòd in vna domini Ieſu perſona, gemina ſit deitatis & humanitatis aſſerenda natura. II.

De capitulis fidei, ex ſanctorum patrum libris collectis. III.

Leo Epiſcopus Leoni Auguſto.

Romiſiſſe mememini, venerabilis Imperator, in cauſa fidei, de qua clementiam tuam noui piè eſſe ſolicitam, pleniorem humilitatis meæ dirigendum eſſe ſermonem: quem nunc (auxiliante Domino) fideli occaſione perſoluo, vt ſancto pietatis tuæ ſtudio, vtilis (quantùm arbitror) deeſſe non poſsit inſtructio. Quamuis enim ſciam clementiam tuam humanis inſtitutionibus non egere, & ſynceriſsimam de abundátia ſpiritus ſancti hauſiſſe doctrinam, officij tamen mei eſt, & patefacere quod intelligis, & prædicare quod credis, vt ignis ille, quem Dominus veniens miſit in terram, *Luc.12* motu crebræ meditationis agitatus, ſic concaleſcat, vt ferueat: & ſic inflammetur, vt luceat.

Caput I.

Magnas enim caligines Eutychiana hæreſis Orientis partibus *Ioan.1.* inferre molita eſt, & ab illa luce, quæ (ſicut Euangelium loquitur) lucet in tenebris, & tenebræ eam non comprehenderunt, imperitorum oculos tentauit auertere. Cumq́; ipſa in ſuam recideret cæcitatem, nunc in diſcipulis recrudeſcit, quod in authore defecit. Non longo nanque temporis interuallo catholica fides, quæ eſt ſingularis & vera, cuique nihil addi, nilúe minui poteſt, à duobus eſt hoſtibus appe-

tita,quorum prior Neſtorius,Eutyches ſecundus emerſit,qui Eccleſię Dei duas hæreſes ſibimet contrarias inferre voluerunt,vt vterq; à prædicatoribus veritatis meritò damnaretur: quia inſanum nimis & ſacrilegum fuit, quod varia falſitate ambo ſenſerũt. Anathematizetur ergo Neſtorius, qui beatam virginem Mariam,non Dei,ſed hominis tantummodò credidit genitricem,vt aliam perſonam carnis,aliam faceret deitatis, nec vnum Chriſtum in verbo Dei & carne ſentiret, ſed ſeparatim atq; ſeiunctim alterum filium Dei,alterum filium hominis prædicaret, cùm manente illa incommutabili verbi eſſentia,quæ ei cũ patre & ſpiritu ſancto intemporalis atq; coæterna eſt,ita intra virginea viſcera verbũ caro ſit factũ, vt per id, quod ineffabile eſt ſacramentum,vno conceptu,vnoq; partu,ſecundum veritatẽ vtriuſque naturæ ea virgo & ancilla Domini eſſet & mater. Quod etiam E-
Luc. 1. liſabeth(ſicut Lucas euangeliſta declarat)intellexit & dixit: Vnde hoc mi hi,vt veniat mater Domini mei ad me? Eutyches quoq; eodem percellatur anathemate,qui per impios veterum hæreticorum volutatus errores,tertiũ Apollinaris dogma delegit, vt negata humanæ carnis atq; animæ veritate, totum Dñm noſtrum Ieſum Chriſtum vnius aſſereret eſſe naturę,tanquam verbi deitas ipſa ſe in carnem animamq; conuerterit, & concipi ac naſci, nutriri & creſcere, crucifigi ac mori, ſepeliri ac reſurgere, & aſcendere in cœlum,& in patris dextera, vnde ad iudicandos viuos & mortuos veniet, conſidere, diuinæ tantùm eſſentiæ fuerit, quæ nihil horum in ſe ſine carnis recipit veritate: quoniam natura vnigeniti, natura eſt patris, natura eſt ſpiritus ſancti: ſimulq; impaſsibilis,ſimul eſt incommutabilis ſempiternæ Trinitatis indiuiſa vnitas,& conſubſtantialis æqualitas. Vnde ſi ab Apollinaris peruerſitate Eutychianus quiſque deſciſcit,ne conuincatur deitatem paſsibilem ſentire atq; mortalem, & tamen verbi incarnati, id eſt, verbi & carnis vnam audet pronunciare naturam, manifeſtè in Valentini & Manichæi tranſit inſaniam,& mediatorem Dei & hominum, hominem Ieſum Chriſtum ſimulatoriè credit omnia egiſſe, nec humanum in ipſo corpus, ſed phantaſticam corporis ſpeciem oculis apparuiſſe cernentium. Quæ impietatis mendacia quoniam olim fides catholica deteſtatur, & aliarum aſſertionum ſacrilegia concordibus per totum mundum beatorum patrum dudum ſunt damnata ſententijs,non dubium eſt,eam nos fidem prædicare atque defendere,quam ſancta ſynodus Nicena confirmauit,dicens: Credimus in vnum Deum, patrem omnipotentem omnium viſibilium & inuiſibilium factorem,& in vnum Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum filium Dei,natum de patre vnigenitũ,hoc eſt,de ſubſtantia patris, Deum de Deo, lumen de lumine,Deum verum de Deo vero, natum nõ factum, vnius ſubſtantiæ cum patre(quod Græci dicunt homouſion)per quem omnia facta ſunt,ſiue quæ in cœlo,ſiue quæ in terra. Qui propter nos & propter noſtrã ſalutẽ deſcendit de cœlo,& incarnatus eſt,& homo factus,paſſus eſt,& reſurrexit tertia die. Aſcendit ad cœlos, inde venturus iudicare viuos & mortuos. Et in ſpiritũ ſanctum. In qua profeſsione hoc euidentiſsimè continetur,quod etiã nos de Dñi incarnatione cõfitemur & credimus,qui ad ſalutem humani generis reformandam, veram carnem noſtræ fragilitatis non de cœlo ſecum detulit,ſed in vtero virginis matris aſſumpſit.

Caput II.

Qui-

QVicunq; ergo ſunt ita obcæcati,& à lumine veritatis alieni,vt verbo Dei à tempore incarnationis,humanæ carnis denegent veritatem: oſtendant,in quo ſibi Chriſtianum nomen vſurpent, & cum Euangelio veritatis qua ratione concordent,ſi beatę virginis partu aut caro ſine deitate,aut deitas eſt orta ſine carne. Sicut enim negari non poteſt, Euangeliſta dicente,quòd verbum caro factũ eſt & habitauit in nobis: ita Ioan.1.
negari non poteſt,beato Paulo apoſtolo prędicãte,quòd Deus erat in Chri 2.Cor.5.
ſto,mundum reconcilians ſibi. Quæ autem reconciliatio eſſe poſſet, qua humano generi propitiaretur Deus,niſi omnium cauſam mediator Dei,hominumq; ſuſciperet? Qua verò ratione veritatem mediatoris impleret,niſi qui in forma Dei æqualis eſt patri,in forma ſerui particeps eſſet & noſtri? vt mortis vinculũ,vnius præuaricatione contractũ, vnius morte (qui ſolus morti nihil debuit) ſolueretur? Effuſio enim pro iniuſtis ſanguinis iuſti Chriſti,tam potens fuit ad priuilegium,tam diues ad precium, vt ſi vniuerſitas captiuorum in redemptorem ſuum crederet,nullum diaboli vincula retinerent: quoniam, ſicut Apoſtolus ait,Vbi abundauit peccatum, ſu- Rom.5.
perabundauit & gratia. Et cùm ſub peccati pręiudicio nati,poteſtatem acceperint ad iuſtitiam renaſcendi,validius factum eſt donũ libertatis, quàm debitum ſeruitutis.Quam itaque ſibi in huius ſacramenti præſidio ſpẽ relinquunt,qui in ſaluatore noſtro negant humani corporis veritatem? Dicant, quo ſacrificio reconciliati:dicant,quo ſanguine ſint redempti.Quis eſt(vt ait Apoſtolus)qui tradidit ſemetipſum pro nobis oblationẽ & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis? Aut quod vnquam ſacrificium ſacratius Ephes.5
fuit,quàm quod verus & æternus põtifex altari crucis, per immolationem ſuæ carnis impoſuit?Quamuis enĩ multorum ſanctorum in conſpectu Domini precioſa mors fuerit, nullius tamen inſontis occiſio, redemptio fuit Psalm.115.
mundi.Acceperunt iuſti,non dederunt coronas, & de fortitudine fideliũ exempla nata ſunt patientiæ,non dona iuſtitiæ. Singulares quippe in ſingulis mortes fuerunt,nec alterius quiſquam debitum ſuo fine perſoluit, cùm inter filios hominũ vnus ſolus Dominus noſter Ieſus Chriſtus,qui verè erat agnus immaculatus,extiterit,in quo omnes crucifixi, oẽs mortui, omnes ſepulti,omnes ſunt etiam ſuſcitati.De quibus ipſe dicebat: Cum exaltatus Ioan.12.
fuero à terra,omnia trahã ad meipſum. Fides enim vera,iuſtificans impios, & creans iuſtos,ad humanitatis ſuæ tracta participem, in illo acquirit ſalutem,in quo ſolo homo ſe inuenit innocentem, liberum habens per gratiam Dei de potentia eius gloriari, qui contra hoſtem humani generis in carnis noſtræ humilitate cõgreſſus,his victoriam ſuam tribuit, in quorum corpore triũphauit.Licet ergo in vno Domino Ieſu Chriſto, vero Dei atq; hominis filio,verbi & carnis vna perſona ſit, quæ inſeparabiliter atq; indiuiſè communes habeat actiones: intelligendæ tamen ſunt ipſorum operũ qualitates,& ſynceræ fidei contemplatione cernendum eſt,ad quæ prouehatur humilitas carnis, & ad quæ inclinetur altitudo diuinitatis: quid ſit, quod caro ſine verbo non agit:& quid ſit,quod verbum ſine carne non efficit. Sine verbi enim potentia, nec conciperet virgo, nec pareret: & ſine veritate carnis obuoluta pannis infantia non iaceret. Sine verbi poten- Luc.1.
tia non adorarent Magi puerum, ſtella indice declaratum: & ſine veritate Luc.2. Matt.2
carnis non iuberetur in Aegyptum transferri puer, & ab Herodis perſecu- Matt.3
tione ſubduci. Sine verbi potentia non diceret vox patris miſſa de cœlo: Marc.1.

Ioan.1. Hic eſt filius meus dilectus,in quo mihi benè complacui, ipſum audite: &
Ioan.11. ſine veritate carnis nõ proteſtaretur Ioannes: Ecce agnus Dei, ecce qui tol
Matt.4. lit peccata mundi.Sine verbi potẽtia non fieret redintegratio debilium, &
Marc.4. viuificatio mortuorum: & ſine veritate carnis,nec cibus ieiuno, nec ſom-
Ioan.14 nus eſſet neceſſarius fatigato. Poſtremò, ſine verbi potentia non ſe Dominus patri profiteretur æqualem, & ſine veritate carnis non idem diceret patrem ſe eſſe maiorem, cùm catholica fides vtrunque ſuſcipiat, vtrunque defendat, quæ ſecundum confeſsionem beati apoſtoli Petri,
Matt. 16. vnum Chriſtum Dei viui filium,& hominem credit, & verbum. Quamuis itaque ab illo initio, quo in vtero virginis verbum caro factum, nihil vnquam inter vtranque formam, diuiſionis extiterit,& per omnia incrementa corporea vnius perſonæ fuerint totius temporis actiones, ea ipſa tamen, quæ inſeparabiliter facta ſunt, nulla permixtione confundimus: ſed quid cuius formæ ſit, ex operum qualitate ſentimus. Dicant ergo iſti hypocritæ, qui cæcis mentibus lumen nolunt recipere veritatis,in qua forma crucis ligno Dominus Maieſtatis Chriſtus affixus ſit? quid iacuerit in ſepulchro? & reuoluto monumenti lapide, quæ tertio die caro reſurrexerit? & in qua poſt reſurrectionem ſuam non credentes quoſdam diſcipulos ar-
Matt.28 guebat, & hæſitationem cunctantium confutabat,quum diceret: Palpate
Luc.24. & videte, quia ſpiritus carnem & oſſa non habet, ſicut me videtis habere.
Luc.ult.
Ioan.20 Et apoſtolo Thomæ: Infer manum tuam in latus meum, & vide manus meas, & pedes, & noli eſſe incredulus, ſed fidelis. Qua vtique manifeſtatione corporis ſui iam hæreticorum mendacia deſtruebat, vt vniuerſa Eccleſia, CHRISTI imbuenda doctrinis, hoc ſibi non dubitaret credendum,quod apoſtoli ſuſceperant prædicandum.At ſi in tanta luce veritatis tenebras ſuas hæretica obduratio non relinquit,oſtendant,vnde ſibi ſpem vitæ polliceantur æternæ,ad quam niſi per mediatorem Dei & hominum,
Actor. 4 hominẽ Ieſum Chriſtum,non poteſt perueniri.Sicut enim ait B.Petrus apo-
1.Tim.2. ſtolus, non eſt aliud nomen datum hominibus ſub cœlo,in quo oporteat nos ſaluos fieri: nec eſt redẽptio captiuitatis humanæ niſi in ſanguine eius, qui dedit ſemetipſum redemptionem pro omnibus: & qui (ſicut prædi-
Philip.2 cat beatus apoſtolus Paulus) cùm in forma Dei eſſet, non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, ſed ſemetipſum exinaniuit formam ſerui accipiens,in ſimilitudinem hominum factus,& habitu inuentus vt homo. Humiliauit ſemetipſum,factus obediens vſque ad mortem,mortem autem crucis. Propter quod & Deus exaltauit illum, & donauit illi nomen, quod eſt ſuper omne nomen, vt in nomine Ieſu omne genu flectatur, cœleſtium,terreſtrium, & infernorum, & omnis lingua confiteatur,quia Dominus Ieſus Chriſtus in gloria eſt Dei patris. Cum ergo vnus ſit Dominus Ieſus Chriſtus,& veræ deitatis,veræq; humanitatis, in ipſo vna prorſus eademq; perſona ſit,exaltationem tamen, qua illum (ſicut doctor gentium
Philip.2 dicit)exaltauit Deus,& donauit illi nomen,quod ſuper omne nomen excellit,ad eam intelligimus pertinere formam, quæ ditanda erat tantæ glorificationis augmento.

In forma quippe Dei,æqualis erat filius patri,& inter genitorem atque vnigenitum nulla in eſſentia erat diſcretio, nulla in maieſtate diuerſitas, nec per incarnationis myſteriũ aliqd deceſſerat verbo, quod ei patris munere redderetur.Forma autẽ ſerui, per quam impaſsibilis deitas ſacramentum

ſum magnæ pietatis impleuit, humana humilitas eſt, quæ in gloriam diuinę poteſtatis euecta, eſt in tantam vnitatē, ab ipſo conceptu virginis, deitatis & humanitatis conſerta, vt nec ſine homine diuina, nec ſine Deo agetetur humana. Propter quod ſicut Dominus maieſtatis dicitur crucifixus, ita qui ex ſempiternitate æqualis eſt Deo, dicitur exaltatus: quia inſeparabiliter manente vnitate perſonæ, vnus atque idem eſt, & totus hominis filius propter carnē, & totus Dei filius propter vnam cum patre deitatem. Quicquid ergo in tempore accepit Chriſtus, ſecundum hominem accepit, cui, quę non habuit conferrentur. Nam ſecundum potentiam deitatis indifferenter omnia, quæ habet pater, etiā filius habet: & quæ in forma ſerui à patre accepit, eadem in forma Dei etiam ipſe donauit.

Secundum formam enim Dei, ipſe & pater vnum ſunt: ſecundum formā autem ſerui, non venit facere voluntatem ſuam, ſed volūtatem eius, qui miſit eum. *Ioan.10.* *Ioan.6.*

Secundum formam Dei, ſicut pater habet vitam in ſemetipſo, ſic dedit & filio, vitam habere in ſemetipſo. *Ioan.5.*

Secundum formam ſerui, triſtis eſt anima eius vſq; ad mortem. Et idem ipſe eſt (ſicut ait Apoſtolus) & diues, & pauper. *Matt.26.* *2.Cor.8.* *Ioan.1.*

Diues, quia Euangeliſta dicente, In principio erat verbum, & verbū erat apud Deum, & Deus erat verbum, hoc erat in principio apud Deum. Omnia per ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil.

Pauper verò, quia propter nos verbum caro factum eſt, & habitauit in nobis. Quæ autem eſt eius exinanitio, quæúe paupertas, niſi formæ ſeruilis acceptio? per quam verbi maieſtate velata, diſpenſatio humanæ redemptionis impleta eſt. Nam quia captiuitatis noſtræ reſolui originalia vincula nō poterant, niſi exiſteret homo noſtri generis, noſtræque naturæ, quem peccati præiudicia non tenerent, & qui immaculato ſanguine ſuo chirographum letale dilueret, ſicut ab initio erat diuinitus pręordinatum, ita eſt in plenitudine præfiniti temporis factum, vt multis modis ſignificata promiſsio, in diu expectatum veniret effectum, nec poſſet eſſe ambiguū, quod continuis teſtificationibus ſemper fuerat nunciatum. In magno autem ſacrilegio ſe verſari, hæreticorum manifeſtat impietas, cūm ſub ſpecie deitatis honorandæ, humanæ carnis in Chriſto denegant veritatem, & religioſe exiſtimant credi, ſi dicatur in ſaluatore noſtro, verum non eſſe, quod ſaluat, cùm ita ſecundum promiſsionem omnia ſecula præcurrentem mundus ſit Deo recōciliatus in Chriſto, vt niſi verbū dignaretur caro fieri, nulla poſſet caro ſaluari. Omne enim ſacramentū fidei Chriſtianæ, magno (vt hæretici volūt) decoloratur obſcuro, ſi lux veritatis ſub mēdacio putatur latuiſſe phātaſmatis. Nō ergo quiſquā ſibi erubeſcendū exiſtimet Chriſtianus de noſtri in Chriſto corporis veritate, quia oēs apoſtoli apoſtolorumq; diſcipuli, & pręclari eccleſiarū quiq; doctores, qui ad martyrij coronā, vel ad cōfeſsionis meruere gloriā peruenire, in huius fidei lumine ſplēduere, cōſonis vbiq; ſentētijs intonātes, ꝙ in Domino Ieſu Chriſto deitatis & carnis vna ſit cōfitenda perſona. Qua autē rationis ſimilitudine, qua diuinorum voluminum portione, hæretica impietas ſe exiſtimat adiuuari, quæ veritatē negat corporis Chriſti, cùm hāc nō lex teſtificari, nō prophetia pręcinere, nō Euāgelia docere, nō ipſe deſtiterit Chriſtus oſtendere? Quærant per omnem ſeriem ſcripturarum, quo tenebras ſuas fugiant, non quo verum lumen *Col.2.* *Tit.2.*

obſcurent: & per omnia ſecula ita veritatem inuenient coruſcantem, vt magnum hoc & mirabile ſacramentum, ab initio videant creditum, quod eſt in fine completum. De quo cùm ſanctarum literarum nulla pars ſileat, ſufficit quædam conſona veritatis ſigna poſuiſſe, quibus diligentia fidei in ſplendidiſsimam latitudinem dirigatur, & ſyncera intelligentiæ luce perſpiciat, quòd in filio Dei, qui ſe inceſſabiliter filium hominis & hominem profitetur, non ſit CHRISTIANIS erubeſcendum, ſed conſtantiſsimè gloriandum. Vt autem pietas tua cum venerabilium patrum prædicationibus nos concordare cognoſcat, aliquantas eorum ſententias huic credidi ſubijciendas eſſe ſermoni. Quibus ſi digneris attendere recenſitis, non aliud nos prædicare reperies, quàm quod ſancti patres noſtri toto orbe docuere: nec quenquã ab illis, niſi ſolos impios hæreticos diſcrepare. His igitur, glorioſiſsime & venerabilis Imperator, quanta potui breuitate perſtrictis, cum inſpirata tibi diuinitus fide etiam noſtram prædicationem vnitã eſſe cognoſce, nec in aliquo nos ab Euangelica Apoſtolicaq; doctrina, vel à catholicæ profeſsionis ſymbolo diſcrepare: quoniã ſicut docet beatus apoſtolus Paulus, magnum eſt pietatis ſacramentũ, quod manifeſtatũ eſt in car-
1. Tim. 3. ne, iuſtificatũ eſt ſpiritu, apparuit angelis, prædicatum eſt gentibus, creditũ eſt in mũdo, aſſumptum eſt in gloria. Quid igitur tuæ vtilius eſt ſaluti, quid tuæ congruentius poteſtati, quàm vt paci eccleſiarum Domini tua conſtitutione proſpicias, & in omnibus tibi ſubditis Dei dona defendas, neq; vlla ratione patiaris p inuidiã diaboli miniſtros ipſius in cuiuſq; ſæuire perniciem, vt qui in hoc ſeculo temporali emines regno, in ęternũ merearis regnare cũ Chriſto. Data 13. Calend. Septemb. Leone & Maiorano Augg. Conſſ.

Caput III.

Hilarij Pictaui Epiſcopi li. 2. de fide. uel de Trinitate.

SAncti Hilarij Pictauienſis Epiſcopi & confeſſoris, in libro ſecũdo inter cætera: Vnum igitur hoc eſt immobile fundamentum, vna hæc fœlix fidei petra, Petri ore confeſſa: Tu es (inquit) Chriſtus filius Dei viui, tanta in ſe argumenta ſuſtinens veritatis, quanta peruerſitatum quæſtiones, & infidelitatis calumniæ mouebuntur. Iam in cæteris diſpenſatio voluntatis paternæ eſt. Virgo, partus, & corpus, poſt quæ crux,
Matt. 16. mors, inferi, ſalus noſtra eſt. Humani enim generis cauſa, Dei filius natus ex virgine eſt & ſpiritu ſancto, ipſo ſibi in hac operatione famulante, & ſua, Dei videlicet inumbrante virtute, corporis ſibi initia conſeuit, & exordia carnis inſtituit, vt homo factus ex virgine, naturam in ſe carnis exciperet, perque huius admixtionis ſocietatem, ſanctificatum in eo vniuerſi generis humani corpus exiſteret, vt quemadmodum omnes in ſe, per id, quod corporeum ſe eſſe voluit, conderentur, ita rurſum in omnes ipſe, per id, quod eius eſt inuiſibile, referretur. Dei igitur imago inuiſibilis pudorem humani exordij non recuſauit, & per conceptionem, partum, vagitum, & cunas, omnes naturæ noſtræ contumelias tranſcurrit. Quid tandem dignum à nobis tantæ dignationis affectui rependetur? Inenarrabilis à Deo originis vnus vnigenitus Deus, in corpuſculi humani formam ſanctæ virginis vtero inſertus, accreſcit. Qui omnia continet, & intra quem, & per quem cuncta ſunt, humani partus lege profertur: & ad cuius vocem archangeli atq; angeli tremunt, cœlũ & terra & omnia huius mundi reſoluentur elemẽta, vagitu infantię auditur. Qui inuiſibilis & incõprehẽſibilis eſt, nõ viſu, ſenſu, tactuq;

moderandus,cunis eſt obuolutus. Hæc ſi quis indigna Deo recolit, tantò ſe maioris beneficij obnoxium confitebitur,quanto minùs hæc Dei conuenerint maieſtati.Non ille eguit homo effici, per quem homo factus eſt: ſed nos eguimus,vt Deus caro fieret,& habitaret in nobis,id eſt,aſſumptione carnis vnius,membra vniuerſæ carnis incoleret. Humilitas eius, noſtra nobilitas eſt:contumelia eius,noſter honor eſt.Quòd ille eſt Deus in carne conſiſtens,hoc nos viciſsim in Deum carne renouati.Itē in libro nono inter cætera:Neſcit planè vitam ſuam,neſcit qui Chriſtum Ieſum,vt verū Deum,ita & verum hominem ignorat.Et eiuſdem periculi res eſt, Chriſtum Ieſum,vel ſpiritum Deum,vel carnem noſtri corporis denegare. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus,confitebor &ego eum coram patre meo,qui eſt in cœlis.Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eū coram patre meo,qui eſt in cœlis.Hæc verbum caro factū loquebatur,& homo Ieſus Chriſtus dominus maieſtatis docebat, mediator ipſe in ſe ad ſalutē Eccleſiæ conſtitutus,& ipſo illo inter Deum & homines mediatoris ſacramento vtrunq; vnus exiſtens,dum ipſe ex vnitis in idipſum naturis,naturæ vtriuſq; res eadem eſt,ita tamen,vt neutro careret in vtroque, ne fortè Deus eſſe,homo naſcendo,deſineret,& homo rurſus, Deus manendo,nō eſſet.Hæc itaq; humanæ beatitudinis fides vera eſt, Deum & hominem prædicare,verbū & carnem confiteri:neq; Deum neſcire,quòd homo ſit:neq; carnem ignorare, quòd verbum ſit. Item eiuſdem in eodē libro intercætera:Natus igitur vnigenitus Deus ex virgine homo,& ſecundum plenitudinem tēporum in ſemetipſo profecturus in Deū hominem, hunc per omnia Euangelici ſermonis modum tenuit,vt ſe filiū Dei credi doceret, & hominis filium prædicari admoneret, *loquens & gerens homo vniuerſa, quæ Dei ſunt:loquens deinde & gerēs Deus vniuerſa,quæ hominis ſunt,ita tamen,vt in ipſo illo vtriuſq; generis ſermone,nunquam niſi cum ſignificatione & hominis loquutus & Dei ſit.Item alio loco in eodē libro inter cętera:Hinc itaq; fallendi ſimplices atq; ignorantes hæreticis occaſio eſt, vt quæ ab eo ſecundum hominem dicta ſunt,dicta eſſe ſecūdum naturæ diuinæ infirmitatem mētiantur:& quia vnus atq; idem eſt, loquēs omnia quæ loquitur,de ſemetipſo omnia eū locutū eſſe cōtendant.Nec ſanè negamus, totū illū,qui eius manet,naturę ſuæ eſſe ſermonē.Sed ſi Ieſus Chriſtus & homo & Deus eſt,& neq; cùm homo tū primùm Deus:neq; cùm homo, tum nō etiam & Deus,neq; poſt hominem in Deo nō totus homo totus Deus: vnum atq; idem neceſſe eſt dictorum ſacramentum eius eſſe, quod generū. Et cùm in eo ſecundum tempus diſcernis hominem à Deo, Dei tum atque hominis diſcerne ſermonem.Et quum Deum atq; hominem in tēpore confiteberis,Dei atq; hominis in tempore dicta dijudica. Cùm verò ex homine & Deo rurſum totius hominis,totius etiā Dei tēpus intelligis,ſi quid aliud ad demōſtrationem eius tēporis dictū eſt,tempori coaptato, quæ dicta ſunt:vt cùm aliud ſit antè hominem Deus,aliud ſit homo & Deus,aliud ſit poſt hominē & Deū totus homo,& totus Deus,nō cōfundas tēporibus & generibus diſpēſationis ſacramētum,cū pro qualitate generum ac naturarū,alium ei in ſacramēto hominis neceſſe eſt ſermonem fuiſſe nō nato,aliū adhuc morituro,aliū iam ęterno.Noſtri igitur cauſa hęc omnia Ieſus Chriſtus manēs,& corporis noſtri homo natus,ſecundū cōſuetudinem naturæ noſtræ loquutus eſt,non tamen omittens naturæ ſuæ eſſe, quod Deus eſt.

Ioan.1.

Idē Hilar. li.9. ubi ſuprà.

Matt. 10.

Idem ubi ſuprà.

**loquutus.*

Idem ubi ſuprà.

Nam

Nam tametſi in partu,& paſsione,& morte naturæ noſtræ res peregerit,res tamen ipſas omnes virtute naturæ ſuæ geſsit.Et reliqua. Item alio loco in eodem libro inter cætera:Vidésne ita Deum & hominẽ prædicari, vt mors

Idem ubi ſupra.

homini,Deo verò carnis excitatio deputetur? Non tamen vt alius ſit, qui mortuus eſt, & alius ſit, per quem mortuus reſurgit. Spoliata enim caro, Chriſtus eſt mortuus:& rurſus Chriſtum à mortuis excitans,idem Chriſtus eſt,carne ſe expolians.Naturam Dei, in virtute reſurrectionis intellige:diſpenſationem hominis,in morte cognoſce. Et cùm ſint vtraque ſuis geſta naturis,vnum tamen Chriſtum Ieſum eum memento eſſe, qui vtrunque eſt.

Idem ubi ſupra.

Item poſt pauca: Hæc igitur demonſtranda à me paucis fuerunt,vt vtriuſq; naturæ perſonam tractari in domino Ieſu Chriſto meminiſſemus:quia qui

Athan. Alexand. ex epiſtola ad Epictetum Epiſcopũ Corinthi.

erat in forma Dei,formam ſerui accepit.Item ſancti Athanaſij Alexandrinæ eccleſiæ epiſcopi & confeſſoris ad Epictetum Corinthiorum Epiſcopũ: Quomodo autem vel dubitare auſi ſunt, qui dicuntur Chriſtiani, ſi is Dominus,qui ex Maria virgine proceſsit, * filius quidem ſubſtantia & natura Dei eſt,id verò, quod eſt ſecundum carnem, ex ſemine Dauid eſt & carne

** Deus quidem de.*

Ambroſ. Mediola. lib. 2. de fide cap. 4. ad Gratianum Imperatorem.

ſanctæ Mariæ? Item ſancti Ambroſij Epiſcopi & confeſſoris Mediolanenſis Eccleſiæ,ad Imperatorem Gratianum in libro ſecundo de fide inter cætera: Vnde illud,quod lectum eſt Dominum maieſtatis crucifixum eſſe, nõ quaſi in maieſtate ſua crucifixum putemus.Sed quia idem Deus, idem homo:per diuinitatem Deus, per ſuſceptionem carnis homo, Chriſtus Ieſus Dominus maieſtatis dicitur crucifixus, quia conſors vtriuſque naturæ, id eſt, humanæ atque diuinæ,in natura hominis ſubijt paſsionem,vt indiſcretè,& Dominus maieſtatis dicatur eſſe,qui paſſus eſt,& filius hominis, ſicut

Ioan. 3. Ephe. 4. 1. Cor. 4.

ſcriptum eſt,qui deſcendit de cœlo.Item alio loco in eodem libro inter cætera:Sileant igitur inanes de ſermonibus quæſtiones, quia regnum Dei (ſi-

Idem in eodem libro.

cut ſcriptum eſt)non in perſuaſione verbi eſt,ſed in oſtenſione virtutis.Seruemus diſtinctionem diuinitatis & carnis. Vnus in vtroque loquitur Dei filius,quia in eodem vtraque natura eſt:etſi idem loquitur,non vno ſemper loquitur modo.Intende in eo nunc gloriam Dei, nunc hominis paſsiones. Quaſi Deus loquitur,quę ſunt diuina, quia verbum eſt: quaſi homo dicit,

Ex ca. 6. eiuſdẽ Ambro. li. 10. de incarn. Domini cõtra Apollinariſtas.

quę ſunt humana,quia in mea ſubſtantia loquebatur. Itẽ eiuſdem in libro de incarnatione Domini contra Apollinariſtas:Sed dum hos redarguimus, emergunt alij,qui carnem Domini dicãt & diuinitatem vnius naturæ.Quę tantum ſacrilegium inferna vomuere? Iam tolerabiliores ſunt Ariani, quorum per iſtos perfidiæ robur adoleſcit,vt maiore contentione aſſerant pa-

Eodem li. & capitulo.

trem & filium,& ſpiritum ſanctum vnius non eſſe ſubſtantię,quia iſti diuinitatem Domini & carnem ſubſtantiæ vnius dicere tentauere. Item infrà: Et hi mihi frequenter Nicęni Concilij tractatum ſe tenere commemorant. Sed in illo tractatu patres noſtri non carnem,ſed Dei verbum vnius ſubſtantiæ cum patre eſſe dixere.Et verbum quidem ex paterna proceſsiſſe ſubſtantia,carnem autem ex virgine eſſe confeſsi ſunt. Quomodo igitur Nicęni Concilij nomen obtenditur,& noua inducuntur,quę nunquam noſtri ſen-

** Irenẽſem*

Li. 7. epi. 47. epiſtolaris eiuſdem.

ſere maiores? Et reliqua. Item eiuſdem ad * Sabinum epiſcopum inter cętera : Vnde pulchrè Apoſtolus eiuſdem verbi repetitione vſus eſt, dicens de Domino Ieſu Chriſto:Cùm in forma Dei eſſet,non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo,ſed ſemetipſum exinaniuit, formam ſerui accipiens.

Phil. 2.

Quid eſt,in forma Dei,niſi in plenitudine deitatis,in illa perfectiõis diuinę expreſ-

expreſsione?Ergo cùm eſſet in plenitudine diuinitatis,exinaniuit ſe,&acce-
pit plenitudinē naturæ & pfectionis humanæ. Sicut Deo nihil deerat, ità
nec hoīs conſummationi,vt eſſet perfectus in vtraq; forma. Vnde & Dauid
dicit:Specioſus forma præ filijs hominum.Concluditur Apollinariſta, nec *Pſal. 44.*
quo ſe vertat,habet:ſuis clauditur retibus. Ipſe eñi dixit, formā ſerui acce-
pit,nō ſeruus locutus eſt.Iterum ergo interrogo:Quid eſt in forma Dei?Re-
ſpondit,in natura Dei.Sunt eñi(ait Apoſtolus)qui nō ſunt natura dij.Quę- *Gal. 4.*
ro,quid ſit,formā ſerui accipiens?Sine dubio perfectionē naturę & condi-
tionis,vt dixi,humanæ,vt eſſet in hoīm ſimilitudine.Et pulchrè,nō carnis,
ſed hoīm dixit ſimilitudinē,quia in carne eadē eſt.Sed quia ſine peccato e-
rat ſolus,oīs autē homo in peccato,in ſpecie hoīs videbatur. Vnde & Pro- *Hiere. 17.*
pheta ait:Et homo eſt,& qs cognoſcet eū?Homo ſecundū carnem,ſed vltra *Matth. 8.*
hoīem diuina operatiōe. Deniq; cū leproſum tāgeret,homo videbatur: ſed *Ioan. 11.*
vltra hoīem,cùm mundaret.Et cū Lazarum mortuum fleret, mortuū quaſi *Ioan. 19.*
homo flebat:ſed ſupra hominem erat,cùm mortuum vinctis iuberet pedi- *Matt. 27.*
bus exire.Homo videbatur,cùm penderet in cruce: ſed ſupra hominem,cū *Ex epiſto. B. Augu. Hippo. ad Dardanū:*
reſeratis tumulis mortuos ſuſcitaret. S. Auguſtini epiſcopi Hipponenſis ec-
cleſiæ ad Dardanum inter cætera: Noli itaq; dubitare, ibi nunc eſſe homi-
nem Chriſtum,vnde vēturus eſt:memoriterq; recole, & fideliter tene Chri-
ſtianam confeſsionem,quoniam reſurrexit à mortuis, aſcendit in cœlum,
ſedet ad dexterā patris:nec aliunde quàm inde venturus eſt ad viuos & mor-
tuos iudicandos.Et ſic venturus eſt illa angelica voce teſtante,quemadmo- *Acto. 1.*
dum eſt ire viſus in cœlum,id eſt,in eadem forma carnis atq; ſubſtantia,cui
profectò immortalitatem dedit,naturam nō abſtulit.Itē eiuſdem in epiſto- *Eiuſdē ex epiſtol. ad Voluſianū*
la ad Voluſianum inter cætera: Nunc verò ita inter Deum & hoīes media-
tor apparuit,vt in vnitate perſonæ copulans vtranq; naturā, & ſolita ſubli-
maret inſolitis,& inſolita ſolitis tēperaret.Itē eiuſdē in expoſitione Euāge- *Tract. 78 poſt medium.*
lij ſecundū Ioānē inter cętera:Quid igitur hæretice,cū Chriſtus ſit Deus &
homo,loqtur vt homo,& calūniaris Deo?Ille in ſe natura cōmendat huma- *Vbi ſuprà ſtatim poſt.*
nā,tu in illo audes deformare diuinā? Et iterū infrà: Agnoſcamus geminā
ſubſtantiā Chriſti,diuinā ſcilicet,qua æqualis eſt patri:humanā,qua maior
eſt pater. Vtrumq; aūt ſimul,nō duo,ſed vnus Chriſt⁹,ne ſit quaternitas,nō
Trinitas Deus.Sicut enim vnus eſt homo,anima rationalis & caro:ſic vnus
eſt Deus,Chriſtus & homo:ac per hoc Chriſtus eſt Deus,anima rationalis &
caro.Chriſtum in his oībus,Chriſtum in ſingulis cōfitemur. Quis eſt ergo,
per quem factus eſt mundus?Chriſtus Ieſus,ſed in forma Dei. Quis eſt ſub
Pontio Pilato crucifixus?Chriſtus Ieſus, ſed in forma ſerui. Item eiuſdem,
cuius ſuprà:Quis non eſt derelictus in inferno?Chriſtus Ieſus, ſed in anima *Quaſi cōtinuē poſt præmiſſa.*
ſola.Quis reſurrecturus,triduo iacuit in ſepulchro?Chriſtus Ieſus,ſed in car-
ne ſola.Dicitur ergo in his ſingulis Chriſtus. Verùm hæc oīa non duo, vel
tres,ſed vnus eſt Chriſtus.Ideo ergo dixit:Si diligeretis me,gauderetis vtiq; *Ioan. 4.*
qa vado ad patrē:quoniā naturæ humanæ gratulandum eſt,eò ꝙ ſic aſſum- *Ioan. Epi. Conſti. ex homilia de cruce & latrone inter mediū & finem eiuſdem homiliæ*
pta eſt à verbo vnigenito,vt immortalis conſtitueretur in cœlo: atq; ita fie-
ret terra ſublimis, vt incorruptibilis puluis ſederet ad dexteram patris. S.
Ioannis Conſtantinopolitani epiſcopi & cōfeſſoris in homilia de cruce &
latrone:Sed cur cum cruce veniat,videamus,ſcilicet vt hi, qui eùm crucifi-
xere, ſuæ ſentiant dementiæ cæcitatem. Et ideo impudentiæ eorum ſi-
gnum portatur. Ideo Propheta ait: Tunc lamentabuntur oēs tribus terræ,

videntes accuſatorem,& agnoſcentes peccatum.Et quid mirum eſt, ſi crucem portans adueniet,quando & vulnera corporis ipſa demonſtrat? Tunc enim(inquit)videbunt,quem cõfixere.Et ſicut poſt reſurrectionem,Thomæ voluit diffidentiam confutare,& illi clauorum loca monſtrauit, & lateris vulnera declarauit,& dixit,Mitte manum tuam,& vide, quoniam ſpiritus carnem & oſſa non habet,ſicut me videtis habere:ſic & tunc oſtendet vulnera,crucemq; demonſtrabit,vt oſtendat illum ſe eſſe,qui fuerat crucifixus.Itẽ eiuſdem in homilia de aſcenſione Domini: Nam ſicut duobus iurgio ſeparatis,vnus in medio poſitus,altercãtium litem diſcordiamq; diſſoluit,ita & Chriſtus fecit.Deus nobis iuſtè iraſcebatur, & nos contemnebamus iratum,& clementẽ Dominum declinabamus:& ſe medium Chriſtus ingeſsit,& ſociauit vtranq; naturã,& nobis quod imminebat ſupplicium, ipſe ſuſtinuit.Item eiuſdem in eadem homilia inter cætera : Chriſtus igitur noſtræ naturæ primitias obtulit patri,&oblatum donum miratus eſt pater. Quod tanta dignitas offerebat,& quod offerebatur,nulla macula fœdabatur.Nam & ſuis manibus ſuſcepit oblatum, & ſuæ ſedis fecit eſſe participẽ, & quod plus eſt,ad partem ſuæ dexteræ collocauit. Cognoſcamus,quis ille eſt,qui audiuit,Sede ad dexteram meam:quæ natura eſt,cui dixit,Eſto meę particeps ſedis.Illa natura,quæ audiuit:Terra es,& in terram ibis.Item eiuſdem in eadem homilia inter cætera: Quo ſermone vtar, quo verbo dicam, reperire non poſſum.Natura fragilis,natura contempta, & omnibus monſtrata deterior,omnia vicit,omnia ſuperauit, & omnibus hodierna die meruit excelſior reperiri. Hodie angeli, diu vota deſiderata ceperunt: hodie archangeli,quod multo tempore cupiebant,inſpicere valuerunt. Naturam noſtram in ſede dominica, immortali fulgentem gloria peruiderunt. S. Theophili epiſcopi Alexandrini de epiſtola paſchali,quam per Aegyptum deſtinauit: Cuius rei teſtis eſt ille,qui loquitur: Omnes declinauere, ſimul inutiles facti ſunt.Et prophetæ Chriſti auxilium deprecantes: Domine,inclina cœlos tuos & deſcende.Non vt mutaret loca,in quo omnia ſunt: ſed vt propter ſalutem noſtram, carnem humanæ fragilitatis aſſumeret,Paulo Apoſtolo eadem concinente:Cùm eſſet diues, pro nobis pauper factus eſt, vt nos illius paupertate diuites eſſemus:venitque in terras, & de virginali vtero,quem ſanctificauit, egreſſus homo, interpretationẽ nominis ſui Emmanuel,id eſt,nobiſcum Deus, diſpenſatione confirmans, mirum in modum cœpit eſſe, quod nos ſumus: & non deſijt eſſe, quod erat: ſic aſſumens naturam noſtram,vt quod erat ipſe,non perderet. Quanquam enim Ioannes ſcribat,Verbum caro factum eſt, id eſt,alijs verbis, Deus homo factus eſt, verbũ tamẽ nõ eſt verſum in carnẽ, quia nunquã De⁹ eſſe ceſſauit, Ad quem & ſpiritus ſanctus loquitur: Tu aũt idẽ ipſe es. Et pater de cœlo conteſtatur & dicit:Tu es filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui. Vt & homo factus,noſtra cõfeſsione permanere dicatur, quod fuit priusq̃ homo fieret,Paulo nobiſcũ eadẽ prædicante: Ieſus Chriſtus heri & hodie, idẽ ipſe & in æternũ.In eo em̃ quod ait,ipſe,oſtendit eũ priſtinã non mutaſſe naturã,nec diuinitatis ſuæ imminuiſſe diuitias,q̃a propter nos paup̃ effectus,plenã ſimilitudinẽ noſtræ cõditionis aſſumpſerat. Itẽ eiuſdẽ in alia epiſtola paſchali cõtra Originẽ,inter cætera: Vn⁹ fili⁹ patris,noſtriq; mediator nec æqualitatẽ eius amiſit,nec à noſtro cõſortio ſeparat⁹ eſt. Inuiſibilis Deus,& viſibilis homo:forma ſerui abſconditus, & dñs gloriæ confeſsione

Zach.12. Ioan.19. Ioan.20. Luc.24. Ante medium illius hom. cuius ſupra. Pſal.109. Matth.22. Gen 3. In hom. medio ubi ſupra. Theoph. Alexandrini ex epi. per Aegyptũ miſſa. Pſal.13. Pſal. 143. 2.Cor.8. Mat.1. Ioan.1. Pſal. 101. Heb.1. Matth.3. Marci 1. Luca 3. Hebræ.13.

cre-

credentium comprobatus. Neq; enim priuauit eum pater naturæ ſuæ nomine, poſtquam pro nobis homo, & pauper effectus eſt: nec in Iordane fluuio baptizatum altero appellauit vocabulo, ſed filium vnigenitum, Tu es filius meus dilectus, in quo mihi benè cóplacui. Nec ſimilitudo noſtra in diuinitatis eſt mutata naturã, nec diuinitas in noſtrę naturę verſa eſt ſimilitudinẽ.

Matt. 3. Mar. 2. Luc. 3.

S. Gregorij Epiſcopi Nazianzeni in homilia de Epiphania inter cætera: Cũ ergo proceſsiſſet ex virgine Deus, in ea, quam aſſumpſerat, humana natura, vnum è duobus ſibi inuicem contrarijs, exiſtens carne & ſpiritu, aliud in Deum aſſumitur, aliud deitatis gratia præſtat. Itẽ infrà: Miſſus eſt quidem, ſed vt homo. Duplex enim erat in eo natura. Inde denique & laborauit ex itinere, inde & eſurijt, & ſitiuit, & contriſtatus eſt, & fleuit humani corporis lege. S. Baſilij epiſcopi Cappadocis: Cùm ergo quædam in Chriſto ita videmus humana, vt nihil à communi mortalium fragilitate diſtare videantur: quædã ita diuina, quæ nulli alij, niſi illi ineffabili naturę cõueniant deitatis, hæret humani intellectus anguſtia, & tantæ admirationis ſtupore perculſa, quò declinet, quid teneat, quò ſe vertat, ignorat. Si hominem putet, deuicto mortis regno, cum ſpolijs redeuntẽ à mortuis cernit. Propter quod cum omni metu & reuerẽtia contemplandum eſt, vt in vno eodemq́ue ita vtriuſque naturæ veritas demonſtretur, vt neque aliquid indignum & indecens de diuina illa & ineffabili ſubſtantia ſentiatur: neq; rurſum, quæ humanitus geſta ſunt, falſis illuſa imaginibus æſtimentur.

Grego. Nazian. in homilia de Epiphania poſt medium. Idẽ u' iſupra circa mediũ medij & finis.

S. Cyrilli epiſcopi Alexandrini: Homo nominatus eſt, cùm ſit natura Deus, Dei patris verbum: quoniam ſimiliter vt nos, ſanguini communicauit & carni. Sic enim in terris apparuit, non amittens id quod erat, ſed aſſumens humanitatis naturam in ſua ratione perfectam. Itẽ eiuſdem in libro, qui dicitur Golia: Vnus igitur eſt, & ante incarnationem Deus verus, & qui in diuinitate mãſit, id quod erat, & eſt, & erit. Nõ * diſcernendum igitur vnum dñm Ieſum Chriſtum in hominem ſeorſum, & ſeorſum in Deũ, ſed vnum eundemq́ue Ieſum Chriſtum eſſe dicimus, nõ ignorantes differentias naturarũ, ſed eas incõfuſas inter ſe ſeruantes. Itẽ cuius ſuprà: Dicitur nanq; tanquàm aliud in alio inhabitare, id eſt, diuina natura in humanitate nõ perpeſſa cómixtionem, vt eſſet, quod nõ erat. Quicquid eñ in alio habitare dicitur, non ipſum fit tale, quale eſt id, in quo habitat, ſed aliud in alio magis intelligitur. At verò in verbi ꝑſona & humanitatis, nobis ſolã differentiam deſignat diuerſitas naturarũ. Vnus eñ ex vtraq; intelligitur Chriſtus. Ergo incõfuſione (vt antè dixi) ſeruata, inhabitaſſe ait verbũ in nobis. Scit enim vnũ eſſe filiũ vnigenitũ, carnẽ factum & hominẽ. Itẽ cuius ſuprà ad Neſtorium: Ait igitur ſancta & magna ſynodus, ipſum, qui eſt ex Deo patre natus naturaliter, filiũ vnigenitum, Deum verũ de Deo vero, lumen de lumine, per quẽ, & cum quo oĩa fecerit pater, hũc deſcendiſſe, incarnatũ eſſe & hoiem factum, paſſum eſſe, reſurrexiſſe tertia die, & aſcẽdiſſe rurſus ad cœlos. Hęc nos ſequi verba debemus, his nos cõuenit obtẽperare dogmatibus, conſiderantes q́d ſit incarnatum eſſe, & hoiem factum Dei verbum. Nõ enim dicimus, ꝙ Dei natura cõuerſa vel immutata, facta ſit caro: nec ꝙ in totum hominẽ, qui eſt ex anima & corpore, trãsformata ſit: ſed illud magis quòd carnẽ animatã anima rationali, ſibi copulauerit verbũ, & ſubſtãtialiter, ineffabiliter, & irreprẹhenſibiliter factus ſit homo, & nuncupat⁹ ſit etiã filius hominis, nõ nuda tantũmodò volũtate, ſed nec aſſumptione ſola perſonę, ſed

*Cyrilli epiſcopi Alexandrini. Eiuſdẽ ex libr. dicto Golia. * diſcernendo. Idẽ Cyrillus in epiſt. ad Neſtorium.*

quòd diuerſæ quidē naturæ in vnum cōuenerint, vnus tamen ex ambabus Chriſtus & filius, non euacuata aut ſublata diuerſitate naturarū per coniunctionē, ſed quia ſimul nobis effecerunt vnum Dñm & Chriſtum & filiū, id eſt, diuinitas & humanitas, ꝑ arcanā illā, ineffabilemq́; copulationis adunationē. Itaq; is, qui ante ſecula omnia eſt nat⁹ ex patre, etiā ex muliere carnaliter dicitur procreatus in tēpore. Nō quia diuina ipſius natura de ſacra virgine ſumpſit exordiū, nec ꝙ propter ſeipſam opus habuit ſecūdo naſci poſt illā natiuitatē, quā habebat ex patre: (eſt em̄ ineptū & ſtultū hoc dicere, ꝙ is, qui ante oīa ſecula eſt cōſempiternus patri, ſecundæ generatiōis eguerit, vt eſſe inciperet) ſed qa propter nos & propter noſtrā ſalutem naturam ſibi copulauit humanā, & proceſsit ex muliere, idcirco dicitur natus eſſe carnaliter. Neq; em̄ * priùs natus eſt homo cōmunis de ſancta virgine, & tūc demum habitauit in eo verbū, ſed in vulua vteroq́; virginali, ſecū carnē coniunxit, & ſuſtinuit generationē carnalē, carnis ſuæ natiuitatē, ſuā faciēs. Sic illū dicimus & paſſum eſſe & reſurrexiſſe: nō quia Deus verbū in ſua natura paſſus ſit aut plagas, aut clauorū transfixiones, aut alia vulnera (Deus namq́; incorporalis extra paſsionē eſt) ſed quia corpus illud, quod ipſius propriū factum eſt, paſſum eſt, ideo hæc oīa pro nobis ipſe dicitur paſſus. Inerat em̄ in eo corpore, quod patiebatur, Deus, qui pati non poterat. Simili modo & mortē ipſius intelligimus. Immortale em̄ & incorruptibile eſt naturaliter, & vita, & viuificans Dei verbū. Sed quia corpus ipſius propriū, gratia Dei, iuxta Pauli vocem, pro omnibus mortē guſtauit, idcirco ipſe dicitur mortem paſſus eſſe pro nobis. Nō ꝙ ipſe mortem eſſet expertus, quātum ad ipſius naturā ꝑtinet (inſania eſt em̄, hoc vel ſentire, vel dicere) ſed quòd (vt ſuprà diximus) vera caro ipſius mortē guſtauit. Ita & reſurgente carne, ipſius rurſus reſurrectionē dicimus: nō quia in corruptionem ceciderit (quod abſit) ſed quia eius reſurrexit corpus. Ita Chriſtū vnum & Dñm confitemur, nō tanquā hominem cum verbo coadorantes, ne diuiſionis quædā ſpecies inducatur, ſed vnum iā & eundem adorantes, quia nō eſt alienum à verbo corpus ſuum, cum quo ipſi etiam aſsidet patri. Nec hoc ita dicimus, quaſi duobus filijs aſsidentibus, ſed vno cum carne per vnitatem: quia ſi talem copulationem factā per ſubſtantiā, aut quaſi impoſsibilem, aut quaſi parùm decoram, noluerimus accipere, in id incidimus, vt duos filios eſſe dicamus. Neceſſe eſt enim diſcernere, & dicere hominē ſeparatim fuiſſe ſola filij appellatione honoratum: & rurſum verbū, quod eſt ex Deo, & nomine, & veritate, filiū Dei: ſed diſcernere in duos filios non debemus vnū Dñm Ieſum Chriſtum. Neq; enim id adiuuat rectā fidei rationem, licet nōnulli, neſcio, quam perhibeant copulationem perſonarum. Nō dixit enim ſcriptura, verbum Dei perſonam hominis ſibi aſſumpſiſſe, ſed carnem factum eſſe. Id aūt eſt oſtendere Dei verbum, ſimiliter ac nos participatum habuiſſe carnis & ſanguinis, & corpus noſtrum propriè ſuum feciſſe, & hominem ex muliere proceſsiſſe, nō abiecta, nec depoſita deitate, aut generatione illa, quā habebat ex patre, ſed māſiſſe etiam in aſſumptione carnis Deum, quod erat. Hoc vbique rectæ fidei ratio proteſtatur. In tali ſenſu ſanctos patres fuiſſe comperimus. Ideo illi nō dubitarūt ſanctā virginē dicere theotocon, non quòd verbi natura, deitasq́; in ſancta virgine ſumpſit exordium, ſed quòd ex ea natum ſit ſacrum illud corpus, animatum anima rationali, cui ſubſtantialiter adunatum Dei verbum, carnaliter natum eſſe dicitur.

[Margin: * primùm.] [Margin: Heb. 2.] [Margin: Ioan. 1.]

Epiſtola

Epiſtola nonageſimaoctaua eiuſdem ad Fauſtum presbyterum.

Dilectiſsimo Fauſto presbytero Leo Epiſcopus ſalutem.

GRatum ſemper eſt mihi tuam alloqui charitatem, & affe-ctum ſalutationis exoluere, quoniam ſcio te & probabilē & ſynceriſsimę fidei eſſe cuſtodem, & qui non circunduci tur omni vento doctrinæ, ſed in fundamēto prophetarum & apoſtolorum (qui Chriſtus eſt) firmè conſiſtere, vt quū venerit filius hominis in diuinitate ſua ad purgationem totius mundi, in electione reperiaris frumentum æternitatis, qui dignus theſaurizari poſsis in horreis. Suſceptis itaque literis per filium meum Parthenium reciprocam ſalutationem exoluens, exhortor tuam beatitudinem fili chariſsime, vt non confundaris de Euangelio generationis Domini Ieſu Christi, filij Dauid, filij Abraham ſecundum carnem, quoniam hæc fides vincit mundum, quando quis credit, quia Chriſtus eſt filius Dei. Si quæ verò fidei quæſtiones inueniuntur, admonemus vt de his, quæ ad communem vtilitatem pertinent, latius nobis ſcribas, libenter ſuſcipientibus, qui iſta detulerint. Matth. 1. Ioan. 5.

Epiſtola nonageſimanona Ceretij, Salonij & Verani epiſcoporum Gallorum ad Leonem Papam.

Domino ſancto, beatiſsimo patri, & Apoſtolicæ ſedis digniſsimo Papæ Leoni Ceretius, Salonius & Veranus.

REcenſita epiſtola beatitudinis veſtræ, quam de fidei inſtructione conſcriptam, ad Conſtantinopolitanum epiſcopum deſtinaſtis, dignum eſſe cenſuimus, vt tantæ doctrinę vbertate ditati, debitas gratias ſaltem oblato literarum officio redderemus. Paternæ ſiquidem erga nos pietatis veſtræ ſolicitudinem comprobantes, anticipationi curationis veſtræ hoc nos magis obnoxios confitemur, quòd remediorum beneficia ante malorū experimenta cognouimus. Scientes nanq; penè ſera eſſe remedia, quæ adactis iam vulneribus apponuntur, vt Apoſtolicis illis munitionibus induamur, prouidę pietatis vocibus præmonetis. Agnoſcimus planè beatiſsime Papa, qua ad nos interiora pectoris veſtri peculiari affectione tranſmiſeritis, quorū incolumitati aliorum curatione ſuccurritis: & dum ex aliorum præcordijs infuſa antiqui ſerpentis venena producitis, quaſi in quadam charitatis ſpecula conſtituti, Apoſtolica illa cura ac ſolicitudine conclamatis, ne inopinátibus improuiſus hoſtis adueniat, ne vulneri locū præbeat incauta ſecuritas, dn̄e ſancte, beatiſsime pater et Apoſtolica ſede digniſsime Papa. Magna p̄tereà & ineffabili quadā nos peculiares tui gratulatione ſuccreſcimus, ꝙ illa ſpecialis doctrinæ veſtrę pagina ita ꝑ omniū eccleſiarū cōuēticula celebratur, vt verè cōſona omniū ſentētia declaretur, meritò illic principatū ſedis Apoſtolicæ cōſtitutū, vnde adhuc Apoſtolici ſpūs oracula referentur.

LEONIS EIVS NOMINIS IX. ROMANI PONTIFICIS, CVM PRIMIS SANCTI AC ERVDITI LIBELLVS INSIGNIS aduerſus inauditas præſumptiones Michaëlis Conſtantinopolitani & Leonis Acridani Epiſcoporum.

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, Michaëli Conſtantinopolitano & Leoni Acridano Epiſcopis.

In terra pax hominibus bonæ voluntatis.

Caput I.

HVius modi exordiũ docuit nos illud dominicum: In quamcunque domũ aut ciuitatem intraueritis, primùm dicite: Pax huic domui, & ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper illum pax veſtra: Sin autem, ad vos reuertetur. In pace etenim vocauit nos Deus, qui eſt pax noſtra: qui fecit vtraque vnũ, & veniens euangelizauit pacem his qui longè, & his qui propè erant: & inter nonnulla dixit: Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Quorum pedes deiloquus Eſaias admiratus, proclamat: Quàm ſpecioſi pedes euangelizantium pacem. Ad quam magnus Paulus conteſtando ſic diſcipulos adhortatur: Pacem ſequimini cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum. Et: Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cũ omnibus hominibus pacem habentes. Et rurſum: Pacem habete, & Deus pacis & dilectionis erit vobiſcum. Nec immeritò, dicente diſcipulis ſuis, imò omnibus Chriſtianis ipſo Domino: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis. Quæ vtiq; quam germano & vnanimi affectu & inſolubilis fœderis nexu retinenda ſit, hinc poteſt colligi, quòd eam vltimam cohęredibus & comparticipibus ſuis, velut hæreditario & perpetuo iure commendatam ſub teſtamento, mox ſuo ſanguine ſubſcripto, & pia morte cõfirmato reliquit, quaſi diceret: Fratres & cohęredes mei, relinquo vobis ex patrimonio noſtro ſortẽ, temporalẽ videlicet pacem, quam ſi integram & incontaminatam in fine mihi repręſentaueritis, meam ſortem, pacem ſcilicet ſempiternam adiungo vobis. Nec his contentus, patri æqualis, patreq; minor, pro hac ipſa patrem ſic deprecatur, ad patrem ſuum & patrem noſtrum, à quo nunquam diſceſſerat, rediturus: Pater, quos dediſti mihi, volo vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus, & ſint conſumati in vnum.

Matth.16. Luce 10, 1.Corin.7. Epheſ.2. Matth.5. Rom.10. Eſaie 52. Hebr.12. Roma.12. 2.Cor.13. Ioann.14. Ioann.17.

Caput II.

SEd væ mundo ab ſcandalis: quia cum penè omnes paginæ diuinæ nos pariter inuitent ad bonũ vnitatis & pacis, quatenus cor vnum & anima vna ſit nobis in eo, qui vnanimes in domo ſua, quæ eſt ca-

Matth.18 Pſalm.67.

catholica Eccleſia,habitare facit,extitere tamen hactenus,& exiſtunt miſeri homines,ſua,nō quæ ſint Ieſu Chriſti quærētes, de dilacerationibus atq; ſciſsionibus Eccleſiæ ſibi trophæa aucupantes,per omnia militibus Domini gloriæ crucifigentibus nequiores. Illi ſiquidem corruptibili tunicæ ipſius,quia inconſutilis & deſuper contexta erat per totum,pepercerunt, dicentes: Non ſcindamus eam,quadam vtique reuerentia admirati & textricis diligentiam,& operis elegātiam. Iſti verò irruptibili charitati eius, qua vniuit Eccleſiam,vt exhiberet ſibi veſtem glorioſam, non habentem maculam aut rugam,impias & ſacrilegas manus ad diſcindendum crudeliter inijciunt,linguas magniloquas & doloſas ad confodiendum illam exacuunt: nihili pendentes ineffabili & ſpeciali artificio coæternæ Deo patri ſapientiæ compactam & contextam,nec humano ingenio, ſeu philoſophorum ſyllogiſmis aut argumentationibus conſutam. Stulta enim mundi elegit Deus,vt confundat ſapientes. Neque enim per rhetores & ſophiſtas collegit piſcatores,ſed per piſcatores et ſimplices,piſcatus eſt ſophiſtas & oratores: quia,ſicut egregius Paulus dicit,Non eſt in ſermone regnum Dei, ſed in virtute.

Ioan.19.
Ephes.5.
1.Corin.1.
1.Corin.4

Caput III.

VErùm erubeſcat & confundatur impia hęreſis,impudenter inhians ſectioni atque diuiſioni inſecabilis & indiuiſibilis vnitatis, reclamante & repugnante non ſolùm ipſius vnitatis natura,ſed etiā humanæ ſapientię coniectura. Diſcedant ergo perfidi corui,milui,vultures,& quæcunque laniatu vel morte aliena paſcuntur aues. Sola columba ad arcā redeat,& ſuper caput Domini Ieſu manens,totum corpus eius,quod eſt Eccleſia,vniat,infundat & repleat, vnicamq; columbā de diuerſæ profeſsionis & nationis hominibus atque linguis omnibus, quaſi de diuerſis membris efficiat,cui voce capitis, quod eſt ipſe Chriſtus,dicat: Vna eſt columba mea,perfecta mea,immaculata mea. Quæ enim ſemper vna vocatur & eſt, nunquam diuiditur aut ſecatur. Quæ ſemper perfecta, hoc eſt plena,nunquam minuitur,aut euacuatur. Quæ ſemper immaculata,nunquam corrūpitur,aut maculatur: quoniam etſi nonnunquam ab ea plerique ita exeunt vt non reuertantur,non tamē eius vnitas inde diſcinditur, aut perfectio minoratur,ſeu virginitas violatur. Quandoquidem membra coruina ad hoc reuertuntur,vt ſuo corpori,à quo ad tempus videbantur eſſe diſiuncta,reincorporentur,& integerrima permaneat columba illa vnica,cui ſe incorporatos & vnitos falsò gloriabantur: & quæ gemebat ſub periculis in falſis fratribus,releuata illorum exitu, per os beati Iohannis apoſtoli liberè proteſtatur: Ex nobis exierunt,ſed non erant ex nobis. Nam ſi fuiſſent ex nobis,permanſiſſent vtique nobiſcum. Qui enim pectus colūbæ velut humores mali ſolebant premere, & ad nauſeam iugiter prouocare, alicuius acceſsionis vel occaſionis impulſu egreſsi,vel eiecti,aut potius egeſti, cóprobantur eam releuare: atque bonæ valetudinis ſtatum ſua diſceſsione eidem reuocare. Quotquot autem exeunt redituri, omnino ab ea nequeunt auelli aut præcidi,& ſi videntur aliquandiu auulſi aut præciſi: quia nouit Deus qui ſunt eius,per cuius prædeſtinationem ſunt intus ſine errore, etiam qui putantur foris eſſe & errare,nec rapit quiſquam de manu ipſius, quos iam prorſus raptos ſuſpicabamur.

Geneſ.8.
Matth.4.
Cant.5.
1.Ioann.2
2.Tim.2.

Caput

Caput IIII.

Sed væ hominum ſuperbiæ & ignorantiæ, qui membra Anti- *Iob 41.*
chriſti & præcurſores eius effecti, qui eſt rex ſuper vniuerſos
filios ſuperbiæ, non ceſſant zizaniorum peſtes in medium triti *Matt.13.*
ci ſpargere, & meſſem, cui cœleſte præparatur horreum, quan
tum in eis eſt atterere. De quorum periculoſo tẽpore dilectus Domini vir-
go Ioannes voluit nos inſtruere: Filioli inquiens, nouiſsima hora eſt, & ſi- *1.Ioan.2.*
cut audiſtis, quia Antichriſtus venit: nunc autem Antichriſti multi facti
ſunt. Hæc nouiſsima hora à primo aduentu ſaluatoris incepta, vſque ad ſe-
cundum eius aduentum eſt protendenda. Quæ quot Antichriſtos iam ha-
buerit aut detexerit, dicere quis poterit? De quibus & doctor gentium mi-
rabilis Paulus Epheſijs in Actibus apoſtolorũ ait: Ego ſcio quoniã intra- *Actor. 20*
bunt poſt diſceſsionem meam lupi graues in vos, non parcentes gregi: &
ex vobis ipſis exurgent viri loquentes peruerſa, vt abducãt diſcipulos poſt
ſe. Sed ô Domine Ieſu peruigil paſtor, & leo de tribu Iuda, qui ſecundum *Apoc.5*
Pſalmiſtam, ſuper aſpidem & baſiliſcum ambulas, & conculcas leonem & *Pſalm.90*
draconem, iam in fine ſeculorum oues paſcuæ tuæ varijs inſidijs & rabie
innumerabilium luporum hactenus feſſas, miſeranter attẽde, & increpa fe- *Pſalm. 67*
ras arundinis, quę ſæuiunt & dentibus frendunt ſuper humilitatem Eccle-
ſiæ tuæ, fulti & protecti arundineto, id eſt, mũdana poteſtate, exterius qui-
dem nitida, ſed interius vacua: Vbi, ſicut ad beatũ Iob diuina voce dicitur, *Iob 40.*
non ſolùm omnes beſtiæ agri ludunt, cuncta ſcilicet turba malignorũ ſpi-
rituum, ſecundum libitum ſuum debacchatur: verùm etiam Behemot, eo-
rũm vtiq; princeps, ibidẽ ſub vmbra dormit in ſecreto calami & locis hu-
mẽtibus, cum ſine aliqua inquietudine vel contradictione in ſuperborum
& lubricorum cordibus requieſcit ſecurus. Catholica verò Eccleſia pro-
miſsiones tuas retinens Domine, quotidie gaudet compleri in doctoribus
ſuis illud libri Sapientiæ. Fulgebunt iuſti, & tãquam ſcintillæ in arundine- *Sapien.3*
to diſcurrent, atq; vento agitatas arundines comburent. Tunc feræ arun-
dinis pariter interiẽt, in quibus eſt congregatio taurorum, cœtus videlicet *Pſal.67*
hæreſiarcharum, ceruicoſo ducatu poſt ſe trahẽtium vaccas, id eſt, laſciuas
animas populorum, vt qui probati ſunt argento excludantur, ſcilicet perfe
cti in eloquijs diuinis & ſtabiles in fide appareant, emineant vel manifeſten
tur. Argento quippe eloquia diuina ſignificantur, vt idem Pſalmiſta teſta- *Pſal.11.*
tur: Eloquia Domini eloquia caſta argentum igne examinatum. Per exclu
ſionem autem, argentum vel aurum quodam artificio ſubrigitur, eleuatur
& exprimitur, vt repentè videatur reſperſum & inſignitum decenti figura-
tione florum aut imaginum, quod prius humile iacebat & planum. Quod
totum breuius & clarius ſic eloquitur magnus Paulus: Oportet hęreſes eſ-
ſe, vt probati manifeſti fiant in vobis. Sed ô maligna hæreſis, non inde tibi *1.Cor.11*
blandiaris, quod ab Apoſtolo, oportet hæreſes eſſe audieris. Etenim in ſan-
cto Euangelio Dominus noſter dicit: Neceſſe eſt vt veniant ſcandala: verũ- *Matth 18.*
tamen væ homini, per quem ſcandalum venit. Nempe nõ eſt fruſtrà in for-
nace aurificis palea: quia aurum non purgatur, ſi palea non vratur.

Caput V.

HAec & alia ſimilia his cum penè omnes ſacrij eloquij paginæ
contra impudentem veſaniam hæreticorum concrepent, ve-
hementer obſtupeſcimus, & lachrymis charitatis plangimus
ſic edormijſſe Eccleſiæ ſacerdotes, quatenus qui Dei debue-
rant eſſe adiutores, non exhorreant eorũ fieri ſequaces, quo-
Pſalm.9 rum memoriam cum ſonitu perijſſe, & ciuitates deſtructas vident. Inde eſt
totum illud, quod tandem cum indicibili contritione & gemitu cordis
ac corporis effundimus, in quo omnia viſcera catholicę matris concutiun
tur, in quo omnes ſenſus Chriſtianorum obtunduntur, in quo diſciplina
eccleſiaſtica & ſanctorum vigor canonum confunditur ac calcatur, quia
tu chariſsime nobis & adhuc dicẽde in Chriſto frater & antiſtes Conſtan-
tinopolitane, tuq́ue Leo Acridane dicimini Apoſtolicam & Latinam Ec-
cleſiam noua præſumptione, atque incredibili audacia nec auditam, nec
conuictam palàm damnaſſe, pro eo maximè, quòd de azymis audeat com
memorationem dominicæ paſsionis celebrare. Ecce incauta repræhenſio
veſtra, quando ponitis in cœlum os veſtrum, cum lingua veſtra tranſiens
Pſalm.72. in terra, humanis argumentationibus & coniecturis, antiquam fidem con-
fodere ac ſubuertere moliatur. Ecce niſi quantociùs reſipiſcatis, incor-
porati & annumerati, quod abſit, eritis in illa cauda draconis, qua ter-
Apoc. 12. tiam partem ſtellarum traxit, & in terram miſit. Ecce iam poſt mille ac
Aetas authoris. fermè xx. à paſsione ſaluatoris noſtri annos, incipit per vos diſcere Ro-
mana Eccleſia, qualiter memoria paſsionis eiuſdem ſit recolenda, qua-
Ioann. 21. ſi nil ei contulerit præſentia conuerſatio & diuturna inſtitutio, ſeu qua
clarificauit Deum, mors precioſa illius venerabilis ſenis, cui ſpecialiter
Matth.16 Chriſtus filius Dei viui dicit: Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & ſanguis
non reuelauit tibi, ſed pater meus, qui eſt in cœlis.

Caput VI.

NOn ergo perpenditis quanta impudentia dicatur pater, qui eſt in cœlis, abſcondiſſe à principe apoſtolorũ Petro cultum ſiue ritum viſibilis ſacrificij, per diſpenſationem vnigeniti ſui, cui per ſemetipſum pleniſsimè reuelare dignatus eſt illud ineffabile arcanum inuiſibilis diuinitatis eiuſdem filij ſui? Et cui non per angelum, nec per prophetam, ſed proprio ore ipſe Dominus angelorum & prophetarum in ſequentibus ſic repromittit: Et ego dico tibi: quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, illius capiti vos ſatagitis ſubtrahere Chriſtum Ieſum, præter quem nemo poteſt vniuerſali Eccleſiæ aliud ponere fundamentum? Quod vtique deuotiſsimus ille Petrus non
Petrus cur uoluerit capite deorſum uerſo crucifigi. ſolùm viuens, ſed etiam moriens demonſtrauit, quando nimia humilitate & congrua ſignificatione ſe crucifigi deorſum verſo capite petiuit: profectò diuina inſpiratione præfigurans, ſeſe eſſe primum & quadrum lapidem fundamento, quod Chriſtus Ieſus compaginatum, cohærentem atque connexum, qui, vtpote ſuperpoſitus angulari lapidi, totum pôdus eccleſiaſticę
1.Corin.3. fabricæ incorruptibili ſoliditate ſufferret, ac proprij capitis ſuppoſitione
**Hic deeſt iuncturas, aut aliqd eiuſmodi.* omnia membra corporis Chriſti per aptas & naturales * vſque ad conſummationem ſeculi, quaſi vſque ad pedes creſcentia, inflexibili collo ad cœlos ſuſtolleret.

CAPVT VII.

TAliter ſanƈta Eccleſia ſuper petram, id eſt, Chriſtum, & ſuper Petrum vel Cepham filiũ Iohannis, qui prius Simon dicebatur ædificata, quia inferi portis, diſputationibus ſcilicet hæreticorum, quæ vanos ad interitum intro ducũt, nullatenus foret ſuperanda, hic pollicetur ipſa veritas, per quam ſunt vera, quæcunq; ſunt vera: Portæ inferi non præualebunt aduerſus eam. Cuius promiſsionis effeƈtum *Matth.16.* ſe precibus impetraſſe à patre, idem filius proteſtatur dicẽdo ad Petrum: Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum: ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. *Luc.22.* Erit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cuius velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare? Nónne à ſede principis apoſtolorum, Romana videlicet Eccleſia, tam per eundem Petrum, quàm per ſucceſſores ſuos reprobata & conuiƈta atque expugnata ſunt omnium hæreticorum commenta, & fratrum corda in fide Petri, quæ haƈtenus nec defecit, nec vſque in finem deficiet, ſunt confirmata? *Romana Eccleſia hæreſes omnes profligauit.*

CAPVT VIII.

PRæterimus nominatim replicare nonaginta & eo amplius hæreſes, ab Orientis partibus, vel ab ipſis Græcis, diuerſo tempore ex diuerſo errore ad corrumpendam virginitatem catholicæ Eccleſiæ matris emergentes: dicendum videtur ex parte, quantas Conſtantinopolitana eccleſia p præſules ſuos ſuſcitauerit peſtes, quas viriliter expugnauit, protriuit & ſuffocauit Romana et Apoſtolica ſedes. Ecce Euſebius Nicomedienſis epiſcopus, ſedis Cõſtantinopolitanæ inuaſor, & ſignifer malediƈti Arij extitit. *Vide Nicephori lib. 9. cap. 4.* Quartus Macedonius hæreſiarcha, ſuffocator anteceſſoris ſui beati Pauli, blaſphemator ſpiritus ſanƈti, tortor Chriſtianorum, & vſque ad mortem perſecutor, & alter Iulianus charaƈtere in frontibus notando catholicos. Hæc & alia multa tam ipſe, quàm ſui ſequaces per omnes Oriẽtis vrbes, & maximè Conſtãtinopoli agebat, cùm Heſperiæ partes ab hac tempeſtate immotæ manerent, teſte veſtro hiſtoriographo Socrate. *Socrates Hiſt. Eccl. li.2.ca.27* Quintus Eudoxius Arianus inuaſor ſedis, & ordinator Eunomij hæretici, dicens patrem ἀσεβῆς quòd nullũ colat: filium εὐσεβῆς quòd patrem colat. Sextus Demophilus, & ipſe Arianus. Nonus Maximus, Cynicus & Apollinariſta. Decimus Neƈtarius vir ſanƈtus, ordinatus à ſanƈta Conſtantinopolitana ſynodo prima: de quo cum ſanƈti patres Damaſo papæ & ſuis coepiſcopis ſcripſiſſent, dixerunt: Conſtantinopolitanæ vrbis nouellam, vt ita dicamus, eccleſiã velut ex ore leonis, hæreticis ſuffoſſam blaſphemijs, abſtraximus, teſte Theodoreto veſtro hiſtoriographo. *Vide Nicephori Eccleſiaſt. Hiſtoriam li. 9. cap. 46* Si non inde omnino ſuffocatus eſt ille veternoſus baſiliſcus & venenoſus: quia ſucceſſor huius Iohannes Chryſoſtomus ab ingrata eccleſia bis eſt depoſitus, & in exilio defunƈtus. Cuius depoſitionem non ferentes occidentales epiſcopi, id eſt, Latini, ab orientalium cõmunione ſunt ſegregati. *Theodoretus Eccleſiaſt. Hiſt. li.5. cap.9* Huius ſucceſſor Arſacius manu militari in Ioannitas deſęuijt, in ſequaces videlicet beati Ioannis. Iam quintus decimus in catalogo Neſtorius hæreſiarcha extitit, qui ſpiritu diaboli plenus inter alias ſuæ peruerſitatis blaſphemias, tale virus euomuit: Dei genitricem Mariam nullus appellet. Maria enim homo fuit, & Deum ab homine generari nimis impoſsibile eſt. Qui etiã duas perſonas in Chriſto men-

titus eſt. Hinc ſeptimuſdecimus Flauianus beatus præſul, martyrio coronatus poſteà, quia damnauit Eutychen abbatem, vnam ſubſtantiam vel naturam in Chriſto aſſerenrem. Propter quod à beatiſsimæ memoriæ domino papa Leone, & Martiano Chriſtianiſsimo Imperatore factum eſt Chalcedonenſe Concilium ſexcentorum xxx. pontificum. Quid dicemus de Acacio accuſatore, & reſtitutore Petri Alexandrini epiſcopi, per quos plurima homicidia extiterũt, niſi quòd à ſanctiſsimo Gelaſio papa in perpetuũ fuere ambo dánati cum Iohãne ſucceſſore & defenſore Acacij? Poſt quos Antimus Eutychianus hæreticus per præſentem papam Agapetum in ipſa Cõſtantinopoli eſt depoſitus. Eutychius autem quia dogmatizabat humanum corpus in reſurrectione impalbabile futurum, & vento aereq; ſubtilius, à beato Gregorio tunc diacono ita eſt conuictus, vt in præſentia piæ memoriæ Tiberij Imperatoris, codices dogmatis eius iuſtis flammis traderentur.

Caput IX.

SVcceſsit quoque huic Iohannes, cuius ſuperbiam quamuis vniuerſus mundus capere nequiuerit, anguſtus tamen ceſpes poſt non multum temporis compreſsit. Hic nimiæ vanitatis nouum nomen primus ſibi vſurpauit, vbi ſe à cunctis œcumenicum patriarcham, id eſt, vniuerſalem & dici & ſcribi debere decreuit. Pro qua vtique præſumptione à beatis pontificibus Pelagio & Gregorio digna perculſus eſt excommunicatione. Cuius contagij macula adhuc vobis cum ipſa maledictione ſic adhæſit, vt nunc quoque voſipſos œcumenicos patriarchas & appellare, & ſcribere non timearis. Et certè nomen iſtud à ſanctis patribus in Chalcedonenſi ſynodo, ob reuerentiam ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis, ſanctiſſimo deceſſori noſtro Leoni papæ & præclariſsimo doctori, ſucceſſoribuſque eius fuit oblatum: ſed nec ab illo, nec ab vllo ſucceſſorum ipſius conſtat hactenus receptum. Et cui poſt CHRISTVM IESVM hoc nomen magis poterat aptari, quàm ſucceſſoribus Petri? Sed imitanda humilitas reuerendorum pontificum attendens quòd ipſe princeps apoſtolorum non inueniatur dictus vniuerſalis apoſtolus, ſuperbum refutauit vocabulum penitus, quo videbatur par dignitas ſubtrahi cunctis per orbem præſulibus, dum vni ex toto arrogaretur: tanquam ſinguli dicerent verbis & factis, quod magiſter eorum & primus crucifigendus inquit. Non ſum dignus caput ſurſum ponere: ſed declinate vultum in terram. Veſtra ergo fraternitas videat, quanta apud ſe proteruia tumeat, quæ nec oblatum ſibi a quoquam nec conceſſum, ſed potius denegatum & ſub anathematis interpoſitione ab Apoſtolica & prima ſede, & à ſanctis atque orrhodoxis patribus interdictum ſuperſtitioſum vocabulum, tantæ obſtinationis contumacia per quadringentos iam à beatiſsimo papa Gregorio & amplius annos vſurpare non ceſſat. Et qualiter exemplo Domini noſtri IESV CHRISTI & ſuorum parati eſtis pro fratribus animas ponere, qui per tot tem-

tempora nóluiſtis ſaltem inane nomen, & totius Eccleſiæ vnitatem ſua inſolentia ſcandalizans deponere? & quid effecit in veſtris mentibus toties declamata in auribus illa glorioſi Apoſtoli Pauli profeſsio, qua dicit: Quis ſcandalizatur, & ego non vror? Qui non ſolùm pro ſcandalo aliorum non vrimini, ſed etiam ſcandalo veſtro quotidiè vritis Eccleſiam Dei? 1. Cor. 11.

Caput X.

SED vt ad reliquos deceſſores veſtros reuertamur, quid de Pyrrho Epiſcopo, immò hæreſiarchæ Macarij Antiocheni ſequace dicetur, qui veniens Romam, ſcripto anathematizauit omnia, quæ ipſe & deceſſores ſui contra fidem Catholicam, & Apoſtolicæ ſedis ſenſerant? Sed quantotius ad vomitum reuerſus, à Papa Theodoro eſt damnatus, & ſucceſſor eius Paulus, quòd ab eodem Romano pontifice monitus & increpatus non reſipuit: quando velut ſimulachrum aut phantaſma aliquod inſenſibile Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum arbitratus, nec vnam, nec duas voluntates vel operationes in eodem fuiſſe diffiniuit, & altare Latinorum & legatorum Romanæ Eccleſiæ, quod nemo hæreticorum ante eum præſumpſerat, ſubuertit. Ad cuius rabiem, qua ſæuiebat in catholicos, deſtruendam, ſanctiſsimus papa Martinus, collectis 105. epiſcopis, damnauit Cyrum, Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum Conſtantinopolitanos epiſcopos. In qua vtique veſania nec vos iſtis modò temporibus inferiores illo veſtro Paulo, ſummam & Apoſtolicam ſedem, cunctoſq́ue inſtitutionis eius fidiſsimos obſeruatores anathemate damnatis: incauta impudenti arrogantia adeò cæcati, vt non animaduertatis, quid, & qui faciatis, & cui. Illi nempe facitis præiudicium, de qua nec vobis, nec cuilibet mortalium licet facere iudicium: beatiſsimo & apoſtolico pontifice Syluestro diuinitus decernente, ſpiritualiq́ue eius filio Conſtantino religioſiſsimo Auguſto cum vniuerſa Synodo Nicena approbante ac ſubſcribente, vt ſumma ſedes à nemine iudicetur, inuiolabiliter & inconcuſſe ſibi conſeruato illo priuilegio, quod iſdem princeps quarto baptiſmatis ſui die deuotus contulit pontifici Romano: ſcilicet vt in toto orbe ſacerdotes ita hunc caput habeant, ſicut omnes iudices regem. Quorum ſemper omni mundo reuerendam ſententiam, ſicut veraciter diuina inſpiratione promulgatam, amplexæ reliquæ vniuerſales ſynodi. id eſt, Conſtantinopolitana prima, conſenſu pij Auguſti & religioſi maioris Theodoſij: Epheſina prior, ſub iuniore Theodoſio filio Arcadij: Chalcedonenſis, ſub imperio diuæ memoriæ Martiani. tertia Conſtantinopolitana, rogatu & conſenſu iunioris Conſtantini, vnanimi voluntate, concordiq́ue verbo & ſcripto confirmauere ſanctam Romanam & Apoſtolicam ſedem, poſt Dominum Ieſum caput eſſe omnium Eccleſiarum Dei, & hoc debere credi, confiteri & ſcribi ab omnibus veneratoribus Niceni Concilij: cuius ſtatutorum vſque ad vnum iota contemptoribus diſtrictum anathema cautum eſt à quinque præfatis, & cunctis ſanctorum patrum ſynodis ſubſequentibus.

De Romana ſede nulli iudicare licet.

Hic Conſtantinus eius nominis 4. fuit Imperator. Fortaſsis autẽ hæc de 2. ſynodo Conſtãtinopolitana accipiẽda ſunt, quæ ſub Iuſtiniano celebrata eſt.

Caput XI.

SIc iuxta Sapientem, lapis miſſus non pergit ad cœlum, & maledictū
Prou. 26. fruſtrà prolatum, reuertitur in authorem ſuum. Sic iuxta vulgi pro-
uerbium, qui ſupra caput ſuum ſpuere conatur, quantotiùs in faci-
em illius ſputum relabitur. Sic nobis maledictum pro maledicto non red-
Pſal. 38. dentibus, ſed cum Pſalmiſta aduerſum nos peccatore conſiſtente, cuſtodi-
am ori noſtro iam diù ponētibus, per tumorem veſtrum incurriſtis quod
dolemus: quia præiudicium faciendo ſummæ ſedi, de qua nec iudicium
licet facere cuiquam hominum, anathema accepiſtis ab vniuerſis patribus
omnium Conciliorum. Quo indiſſolubiliter aſtringemini, ſi cor impœni-
tens retinendo ſuper tantam præſumptionem, ab illo per vicarios ipſius nō
ſoluamini, cui ſpecialiter dixit Chriſtus filius Dei viui: Quæcunque ſolue-
ris ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlis: Si conferamus vetera nouis, Balaā
ille ariolus in hac parte cautior fuit vobis: qui reuerens Deum, nec promiſ
Nume. 23. ſis, nec minis regis Moab ad maledicendum filijs Iſrael flecti potuit. Quo-
modo, inquiens, maledicam, cui non maledixit Deus? aut quomodo dete-
ſtabor, quem Dominus non deteſtatur? Vos verò nec amor Dei & proximi,
nec reuerentia diuinorum canonum, aut, ſicut dicitur, orthodoxorum prin
1. Pet. 2. cipum noſtrorum prohibitio reuocat, quin publicè maledicatis & deteſte-
mini genus electum, regale ſacerdotium, gentemq; ſanctam.

Caput XII.

QVod quamuis omnibus Eccleſijs Chriſti, quæ vnam catholicam in
toto mundo efficiunt, à principe Apoſtolorum Petro ſit verè di-
ctum, nulli tamē verius aptatur, quàm illi cui propriè præſidet ipſe,
qui cœleſtis regni meruit gubernacula obtinere, Domino Ieſu Chriſto ſi-
bi dicente: Tibi dabo claues regni cœlorum, & in ſpeciali poteſtate ligan-
di & ſoluendi ſummi ſacerdotij priuilegium. At quoniam atteſtante Salo-
Prouer. 21. mone, cor regis in manu Domini, quocunque voluerit vertet illud, tantum
apicem dignitatis in beato Petro, & in eius vicarijs prudentiſsimus terrenæ
monarchiæ princeps Conſtantinus intima conſideratione reueritus, cun-
ctos vſque in finem ſeculi ſucceſſuros eidem Apoſtolo in Romana ſede pō-
tifices, per beatum Syluestrum non ſolùm Imperiali poteſtate & dignitate,
verùm etiam infulis & miniſtris adornauit Imperialibus: valdè indignū fo-
re arbitratus terreno imperio ſubdi, quos diuina maieſtas præfecit cœleſti:
Cui equidem comparatum iſtud terrenum, nihil eſt niſi vanitas vanita-
tum, qua homines obliti Domini creatoris ſui, intumeſcentes mox detu-
meſcunt. Et tamen imperialis celſitudo hoc totum quod potuit effecit,
quando tota deuotione quicquid à Domino acceperat, eidem in miniſtris
ſuis reddidit. Vt enim venerabilis Paulus docet: Non eſt poteſtas niſi à Deo:
Roma. 13. quæcunque aūt ſunt, à Deo ordinata ſunt. Quib' in terreni regni oportuna
1. Pet. 2. adminiſtratione non reſiſtēdum, ſic inſtruimur per ipſum principem Apo
ſtolorum: Subiecti eſtote omni humanæ creaturæ propter Deum. Siue regi,
quaſi præcellenti. Siue ducibus, tanquā ab eo miſsis, ad vindictam malefa-
ctorum, laudem verò bonorum: quia ſic eſt voluntas Dei. Et poſt pauca: De
Roma. 13. um timete, regē honorificate. Atque per coapoſtolum eius Paulum: Omnis
anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit. Nam qui reſiſtit poteſtati,

Dei

Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Vnde Sapientia in Prouerbijs intonat, dicens: Per me reges regnant, & principes iuſta decernunt. Prou. 8. Quod etiam ſæpe dictus Auguſtus perſpicacis animi viuacitate deprehendit, & matri ſuæ religioſæ Helenæ inter nonnulla ſic reſcripſit: Qui moderatur ſecula, & diſponit mundi totius ſuffragia, quibus alimur & ſuſtentamur per ſe quidem ſpirantia viuificat, ſed per pectora principum ſua iura ſeculis dictat.

CAPVT XIII.

HIS & alijs quam pluribus teſtimonijs iam vobis ſatisfactum eſſe debuit de terreno & cœleſti imperio, immò de regali ſacerdotio ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis, præcipuè ſuper ſpeciali eius diſpoſitione in cœlis, ſi quoquo modo Chriſtiani eſſe vel dici optatis, & ſi ipſam Euangelij veritatem apertè, quod abſit, non impugnatis. Ad cuius tonitruum quiſquis non expergiſcitur, non dormit, ſed omninò eſt mortuus, cui iam fruſtrà ab hominibus clamabitur. Sed ne fortè adhuc de terrena ipſius dominatione aliquis vobis dubietatis ſuperſit ſcrupulus, néue leuiter ſuſpicemini ineptis & anilibus fabulis ſanctam Romanam ſedem velle ſibi inconcuſſum honorem vendicare & defenſare aliquatenus, pauca ex priuilegio eiuſdem Cóſtantini manu, cũ cruce aurea ſup cœleſtis clauigeri venerabile corpus poſito ad medium proferemus, quibus fundetur veritas & confundatur vanitas: vt omnia membra catholicæ matris cognoſcant nos illius Petri diſciplinæ eſſe, qui ſic in epiſtola ſua ait de ſe: Non enim doctas fabulas ſecuti, notam vobis fecimus Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem: ſed ſpeculatores facti illius magnitudinis. 2. Pet. 1. Et nos vobis inculcare non tam relatu quolibet, quàm ipſo viſu & tactu comperta vel admoniti recognoſcite: quia idem glorioſus princeps in iam dicto priuilegio poſt Chriſtianæ fidei claram perfectamque confeſsionem, atque baptiſmatis ſui enucleatam commendationem, ſpecialem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ dignitatem ſic promulgauit dicens: Vtile iudicauimus vnà cum omnibus noſtris ſatrapis, & vniuerſo ſenatu, optimatibus etiam & cuncto populo Romanæ gloriæ imperio ſubiacente, vt ſicut beatus Petrus in terris vicarius filij DEI eſſe videtur conſtitutus, ita etiam & pontifices ipſius principis Apoſtolorum vice, principatus poteſtatem, amplius quàm terrenæ imperialis noſtræ ſerenitatis manſuetudo habere videtur, conceſſam à nobis noſtroque imperio obtineant, eligentes nobis ipſum principem Apoſtolorum vel eius vicarios firmos apud Deum eſſe patronos. Dist. 96. Constant. Imper. quarta die Et ſicut noſtra eſt terrena imperialis potentia, ita eius ſacroſanctam Romanam eccleſiam decreuimus veneranter honorare, & amplius quàm noſtrum imperium terrenumque thronum ſedem ſacratiſsimam beati Petri glorioſè exaltare, tribuentes ei poteſtatem & gloriæ dignitatem, atque vigorem & honorificentiam imperialem: atque decernentes ſancimus, vt principatum teneat tam ſuper quatuor ſedes, Alexandrinam, Antiochenam, Hieroſolymitanam ac Conſtantinopolitanam, quamque etiam ſuper omnes vniuerſo orbe terrarum Dei eccleſias, & pontifex, qui pro tempore ipſius ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ extiterit, celſior & princeps cunctis ſacerdotibus totius mundi exiſtat: & eius iudicio quæque ad cultum Dei vel fidei Chriſtianorum ſtabilitatem

tatem procuranda fuerint diſponantur. Iuſtum quippe eſt, vt ibi lex ſancta caput teneat principatus, vbi ſanctarũ legũ inſtitutor, ſaluator noſter, beatũ Petrum Apoſtolum obtinere præcepit cathedram, vbi & crucis patibulum ſuſtinens, beatæ mortis ſumpſit poculum, ſuique magiſtri & Domini imitator apparuit. Et ibi gentes pro Chriſti nominis confeſsione colla flectãt, vbi eorum doctor beatus Paulus Apoſtolus, pro Chriſto extenſo collo martyrio eſt coronatus: & illic vſque in finem quærant doctorem, vbi ſanctorum doctorum quieſcunt corpora: & ibi proni ac humo proſtrati, cœleſtis regis Dei & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti famulentur officio, vbi ſuperbi terreni regis ſeruiebant imperio. Et ſuccinctè commemorato ſuo ſtudio & deuotione in conſtruendis aliquot ſanctorum baſilicis, & imperialium donationum magnificentia abundanter ditatis, ait: Concedimus ipſis ſanctis Apoſtolis, dominis meis beatiſsimis Petro & Paulo, & per hos etiam beato Syluestro patri noſtro, ſummo pontifici, & vniuerſali vrbis Romæ papæ, & omnibus eius ſucceſſoribus pontificibus, qui vſque in finem mundi in ſede beati Petri erunt ſeſſuri, atq; de præſenti contradimus palatium imperij noſtri Lateranenſe, quod omnibus in toto orbe terrarum præfertur atque præcellit palatijs. Deinde diadema, videlicet coronam capitis noſtri, ſimulq; phrygiũ, id eſt, mitrã, nec nõ & ſuperhumerale, videlicet lorũ, quod imperiale circundare aſſolet collum: verùm etiam & chlamydem purpureã, atque tunicam coccineam, & omnia imperialia indumenta, ſed & dignitatem imperialium præſidentium equitum, conferentes ei etiam imperialia ſceptra ſimulque cuncta ſigna atque banda, etiam & diuerſa ornamẽta imperialia, & omnem proceſsionem imperialis culminis, & gloriam poteſtatis noſtræ. Viros etiam reuerendiſsimos clericos diuerſi ordinis, eidem ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſeruientes, illud culmen ſingularis potentiæ & præcellentiæ habere ſancimus, cuius ampliſsimus noſter ſenatus videtur gloria adornari, id eſt, patricios atque conſules effici, necnon & cæteris dignitatibus imperialibus eos promulgamus decorari. Et ſicut imperialis extat decorata militia, ita & Clerum ſanctæ Romanæ eccleſiæ ornari decernimus. Et quemadmodum imperialis potentia diuerſis officijs, cubiculariorum nempe & oſtiariorum, atq; omniũ excubitorum ornatur, ita & ſanctam Romanam Eccleſiam decorari volumus. Et vt ampliſsimè pontificale decus præfulgeat, decernimus & hoc, vt clerici eiuſdem Romanæ Eccleſiæ mappulis & linteaminibus, id eſt, candidiſsimo colore decoratos equos equitent: & ſicut noſter ſenatus calciamentis vtitur cum vdonibus, id eſt, cãdido linteamine illuſtratis, ſic vtantur & clerici, & ita cœleſtia ſicut terrena ad laudem Dei decorentur. Præ omnibus autem licentiam tribuentes, concedimus ipſi ſanctiſsimo patri noſtro Syluestro, vrbis Romæ epiſcopo & papæ, & omnibus qui poſt eum in ſucceſſu, & perpetuis temporibus aduenerint beatiſsimis pontificibus, pro honore & gloria Chriſti Dei noſtri in eadem magna Dei catholica & Apoſtolica Eccleſia ex noſtro indicto, quem placatus proprio conſilio clericare voluerit, & in numero religioſorum clericorum connumerare, nullum ex omnibus præſumentem ſuperbè agere.

Dist. 96. Constant. Imper. quarta die

Caput XIIII.

Decre-

Decreuimus itaque & hoc, vt idem venerabilis Pater noſter Syluester ſummus pontifex, vel omnes ſuccedentes ei pontifices, diademate(videlicet corona,quam ex capite noſtro illi conceſſimus)ex auro puriſsimo & gemmis pretioſis vti debeant,& in capite ad laudem Dei pro honore beati Petri geſtare. Ipſe verò beatiſsimus papa ſuper coronam clericatus,quam gerit ad gloriá beati Petri,omnino ipſa ex auro non eſt paſſus vti corona:Phrygium auté candido nitore,ſplendidam reſurrectionem dominicam deſignás, eius ſacratiſsimo vertici manibus noſtris impoſuimus,&tenentes frenum equi ipſius,pro reuerentia beati Petri, ſtratoris illi officium exhibuimus, ſtatuentes eodem phrygio omnes ſucceſſores eius ſingulariter vti in proceſsionibus, ad imitationem imperij noſtri. Vnde vt pontificalis apex non vileſcat, ſed magis quàm terreni imperij dignitas & gloriæ potentia decoretur,ecce tã palatium noſtrum,vt prælatum eſt, quàm Romanam vrbem, & omnes Italiæ ſeu occidentalium regionum prouincias, loca & ciuitates, ſæpe fato beatiſsimo pontifici & patri noſtro Syluestro, vniuerſali papæ contradentes atque relinquentes, ei vel ſucceſſoribus ipſius pontificibus poteſtatem & ditionem firmam imperiali cenſura per hanc noſtram diualem iuſsionem, & pragmaticum conſtitutum decernimus diſponenda, atque iuri ſanctæ Romanæ Eccleſiæ concedimus permanſura. Vnde cógruum proſpeximus, noſtrũ imperium & regni poteſtaté orientalibus trásferri ac trãſmutari regionibus,& Byzãtiæ prouinciæ optimo loco nomini noſtro ciuitaté ædificari,& noſtrum illic conſtitui imperium: quoniam vbi principatus ſacerdotum & Chriſtianæ religionis caput ab Imperatore cœleſti conſtitutum eſt, iuſtum non eſt,vt illic terrenus Imperator habeat poteſtatem. Hæc verò omnia,quæ per hanc imperialem ſacram,& per alia diualia decreta ſtatuimus atque confirmauimus,vſque in finem mundi illibata & inconcuſſa permanſura decernimus. Deinde facta obteſtatione coram Deo viuo, & terribili eius iudicio,& imprecatione æternæ condemnationis temeratori & contemptori iſtius ſui priuilegij, ſecutus idem venerabilis Conſtantinus ait:Huius verò imperialis noſtri decreti paginam proprijs manibus roborantes, ſuper venerandum corpus beati Petri poſuimus, ibíque eidem DEI Apoſtolo ſpondentes nos cuncta inuiolabiliter conſeruare, & noſtris ſucceſſoribus Imperatoribus conſeruanda in mandatis relinquere patri noſtro Syluestro ſummo pontifici & vniuerſali papæ, & per eum cunctis ſucceſſoribus pontificibus Domino Deo & ſaluatore noſtro IESV CHRISTO annuente, tradimus feliciter atque perenniter poſsidenda.

Caput XV.

TOT ergo & talibus, alijſque quàm plurimis teſtimonijs ſubnixa non erubeſcit veritas,ſed confutatur impudens vanitas. At nos hinc habentes teſtimonium maius Conſtantino, qui, vt ait beatus Baptiſta Ioannes,de terra eſt,& de terra loquitur, *Ioan.3.* vix ab homine teſtimonium accipimus, contenti teſtimonio illius,qui de cœlo venit,& ſuper omnes eſt,& dicit: Tu es Petrus, & ſuper *Matt. 16.* hanc petram ædificabo Eccleſiam meam:& portæ inferi non præualebunt aduerſus eam.Et tibi dabo claues regni cœlorum. Et quodcunq; ligaueris

ſuper terram,erit ligatum & in cœlis:& quodcunq; ſolueris ſuper terrá,erit ſolutum & in cœlis.Qui etiã in catalogo apoſtolorũ inſtar cardinis ab ipſo Dño Ieſu Chriſto primus poſit⁹,Petrus,id eſt,Cephas extat cognominatus. Cui ſpecialirer & nominatim nõ tantũ ante paſsionẽ ſuã,verùm & in ipſius articulo paſsionis,mox vt ſui corporis & ſanguinis mirabile myſterium a-

Matt. 26. gendum generaliter diſcipulis tradidit,tam oues ſe paſtorum paſtore per-

Zacha.13. cuſſo diſpergendas, quàm & vſque in finem ſeculi ad vnum ouile, & ad ſe vnum paſtorem colligendas commendãdo,ait:Simon,Simon, ecce ſatanas

Luc.22. expetiuit vos,vt cribraret ſicut triticum , ego autem rogaui pro te , vt non deficiat fides tua : & tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos . Ipſum quoque angelus per mulieres ad videndam reſurgentis magiſtri gloriam

Mar.16. nomine inuitauit,cum dixit:Dicite diſcipulis eius & Petro , quia ſurrexit & ecce præcedit vos in Galilæã,ibi eum videbitis . Nec non eidem ipſa die reſurrectionis ſuæ,pius & verax magiſter apparuit, quemadmodum vene-

Luc.24. rabilis Euangeliſta Lucas nos inſtruit , dicens : Quia ſurrexit Dominus verè, & apparuit Simoni . Quam manifeſtationem ſoli Petro prius , deinde illi ſoli cum reliquis condiſcipulis factam,glorioſus coapoſtolus eius Pau-

1. Cor. 15. lus declarat , vbi ad Corinthios ſic ſcribit : Quia ſurrexit Chriſtus tertia die ſecundum ſcripturas:& quia viſus eſt Cephæ:& poſt hæc vndecim.

Caput XVI.

INſtante quoq; iam ſuæ aſſumptionis gloria,vbi prandebat cũ

Ioan.21. 7.diſcipulis ſuis,Dñs amorẽ Petri erga ſe tertiò inquiſiuit, & tertiò cõfitenti,agnos & oues ſuas tertiò paſcere præcepit:pro quibus qua morte clarificaturus eſſet Deũ, in extenſione manuum illius & præcinctione futura eidẽ ſignificauit. Qui nec mora,aſſum-

Act.1. pto Dño,in medio 120.fratrum exurgens,& profundos ſanctiſsimi Pſalmiſtæ ſenſus ediſſerens,authoritate ſua apoſtolicum numerum,ſorte annumerato Mathia,ſuppleuit,quẽ vndenarium remanere nefas credidit . Quibus

Act.2. etiã pariter miſſo ſpiritu ſancto in varijs linguis, cùm quidam ſtuperent ad miratione,quidã deridentes inueterata cæcitate,dicerẽt muſto plenos eſſe, Petrus vno ſancti Ioelis teſtimonio,& ignaros inſtruxit , & incredulos de-

Ioel.2. ſtruxit.Deinde conſtanter improperata illis ſcelerata ſua cõſpiratione aduerſus Dominum & Chriſtum eius, qua ipſum authorem vitæ morte tur-

Pſal.15. piſsima tunc condemnantes interfecerant,clariſsimis beati Dauid oraculis

Pſal.109. aſtruxit illius ſanctam reſurrectionem,& glorioſam aſcenſionem,& ab eo in præſentiarum factam ſpiritus ſancti effuſionem.Ita cõpunctis Iudæis,primus apoſtolorum reis ſanguinis Chriſti pœnitentiam indixit, & eorũ protinus tria millia baptizauit.

Caput XVII.

Acto.10. & 11. HIc ſolus, ſicut doctiloquus Euangeliſta Lucas teſtatur, dum qui diſperſi fuerant pro perſecutione facta ſub Stephano,circuirẽt ciuitates,nemini loquẽtes verbũ vitæ , niſi ſolis Iudęis, orans in cœnalo,factus eſt in exceſſu mẽtis:& linteũ oībus terræ quadrupedibus,& reptilibus, volucribusq; cœli refertũ, quatuor initijs ſubmitti de cœlo vidit,ſibiq; cœlit⁹ dictũ tertiò:Surge Petre,occide & mãduca:& tertiò ab eo reſpõſum : Quia cõmune & immundũ nunq̃ introiuit

os me-

os meum: & tertiò ſuperna voce repetitum, Quod Deus mundauit, tu ne
commune dixeris: ſufficienter inſtructus, à quatuor mundi partibus gen-
tes quondam immundas in vnitatem fidei congregandas, ſicq; fide mun-
datis eorum conſcientijs ab operibus mortuis, & occiſa in eis priſtina im-
mundicia, cui ſeruire membra ſua exhibuerant, Chriſto delectabiliter inui-
ſcerandas: tribus nuntijs in myſterio Trinitatis ſe inuitantibus, immanem Rom. 6.
aprum illum de ſylua gentium, Cornelium Centurionem aggreſſus, non re- Acto. 10.
luctantem occidit & comedit, quando aqua & ſpiritu mundatum, Eccle-
ſię indidit. Cui coadunatis ipſius domeſticis & amicis, dum adhuc loque-
retur, ſpiritus ſanctus cecidit ſuper omnes, qui audiebant verbum: & erant
loquentes linguis, & magnificantes Deum. Quod nulli Iudæorum, nec
ipſis Apoſtolis vſpiam legitur conceſſum, vt paracleti tantam plenitudiné
acciperent priùs, quàm baptiſmum: Nónne hinc iam luce clarius conſtat,
Petrum primitus ad ædificationem Eccleſiæ Chriſti Iudæos & gentiles at- Matt. 9.
traxiſſe, & quaſi duos parietes ex diuerſo venientes, per angularem lapidem Acto. 13.
Chriſtum indiſſolubili charitatis glutine cõiunxiſſe? Qui poſteà vidés meſ
ſem multam & operarios paucos, Paulum & Barnabam ab Antiochia prę-
dicatores omnibus nationibus deſtinauit: quibus ſtrenuè officio inſudan-
tibus dexteram ſocietatis dedit, vt illi quidem in gentibus, ipſe verò in cir-
cuncisione eſſet, ſicut in Epiſtola ad Galatas oſtenditur euidenter. Neque Gal. 2.
tamen partito in eos onere, ſubtraxit ſe ceptæ vocationi gentium & curæ:
quam poſt Aſiam ab Illyrico ſentit tota Europa & Aphrica, præcipueq; mũ
di caput, & domina gentium Roma. Nam cum quidam pſeudoapoſtoli tur
baſſent corda fratrum, dicẽtes eos debere circũcidi ſecundum legẽ Moyſi,
Paulusq; & Barnabas Ieroſolymam iſſent, ſuper hac quæſtione cõſulturi, Acto. 15.
ſolus Petrus ſua authoritate circunciſionis onus atq; veteris legis iugum à
ceruicibus diſcipulorũ remouit, & gratiã Euangelij ad plenã ſalutẽ creden-
tium ſufficere cenſuit, dicens: Quare vultis imponere graue iugũ ſuper cer-
uices diſcipulorũ, quod neq; patres noſtri, neq; nos portare potuimus? Sed
per gratiam Ieſu Chriſti credimus ſaluari, quemadmodum & illi. Viſum eſt
enim ſpiritui ſancto & nobis nihil oneris vltrà eis imponere. Qua vtiq; re-
ſponſione confirmatus doctor gentium Paulus, Galatis proteſtatur: Si cir- Gal. 5.
cuncidamini, Chriſtus vobis nihil proderit.

Caput XVIII.

SEd & illud in ipſo Petro nihilo minus eſt animaduertendũ, Acto. 5.
quòd ſui corporis vmbra infirmis cõferebat optatæ ſoſpita-
tis remediũ. Quod nulli ſanctorũ cõſtat hactenus cõceſſum:
nec ille, per quẽ Petrus potuit, quicquid boni potuit, ex ſuo
ſanctiſsimo corpore aliquãdo cuiquam tale donũ attribuit
ſanctus ſanctorũ, ſed ſuo Petro ſpecialiter in magna ſignificatione præſen-
tis & futuræ Eccleſiæ hoc reſeruauit priuilegium: ſcilicet quia ipſe vtriusq;
principalis rector exiſteret, vtriusq; ſtatũ in ſeipſo portẽderet, quaten' hęc
viſibiliũ & tranſiturorũ ſacramentorũ ſecreta virtute, quaſi vmbra ſua, mor
bis animarũ in terra curatis, illã nobis adhuc inuiſibilẽ veritatis et beatitudi
nis ſolidã ſpeciẽ, velut ſolidũ corp', exhibeat in cœlis. Quarũ differẽtiã bre
uiter Apoſtolus demonſtrat. Videmus, inquiẽs, p ſpeculũ in ænigmate: tũc 1. Cor. 13.
aũt facie ad faciẽ. Nũc cognoſco ex parte: tũc aũt cognſcã, ſicut & cognitus

ſum. Cui concordans Iohannes coapoſtolus ſuus, ait: Chariſsimi filij Dei ſu
1. Ioan. 3. mus, & nondū apparuit quid erimus. Scimus quoniā cum apparuerit, ſimi-
les ei erimus: quoniam videbimus eū ſicuti eſt. Quòd verò præſens Eccleſia
fide & ſpe ſaluatur, Paul⁹ ſic loquitur: Sine fide impoſsibile eſt placere Deo.
Heb. 11. Fides aūt eſt ſperandarum ſubſtantia rerum, argumentum nō apparentium.
Roma. 8. Idem in alio loco: Spe ſalui facti ſumus. Spes autem, quæ videtur, nō eſt ſpes.
Quod enim videt quis, quid ſperat? Sic modò credendo & ſperando, atque
per patientiam expectando quod non videmus, fide ac ſpe à peccatis libe-
rati viuimus: quia iuſtus ex fide viuit. In futuro plenam beatitudinem in re
Habac. 2. videbimus & poſsidebimus, qua per charitatem ſolam ſine faſtidio ſatiabi-
Pſal. 16. mur, cùm apparuerit gloria eius.

Caput XIX.

VErùm veſtra inſolentia nihilipendens talia, ſpecialibus Petri ouibus claudere & interdicere non timet, in quibus temporaliter ad laudem Dei recubabant, ouilia, quas ipſe non ceſſat inuitare & introducere ad ſempiternæ vitæ paſcua. Quaſi tantùm ex omnibus ſibi compatientes in crucis vltima pœna iam poſitus attendens, pro eiſdem animam ponendo, cum gratiarumactione & pijſsimâ prece in ipſa emiſsione ſui beati ſpiritus Domino cōmendauit, dicens: Gra-
Oratio D. Petri pro ouibus ipſi cōmiſſis. tias tibi ago paſtor bone, quia oues, quas tradidiſti mihi, cōpatiuntur mihi. Peto ergo, vt participent mecum de gratia tua in ſempiternum. Ergo præua lebit illis portas vitæ obſerare vel obſtruere errorum clauiculis, ſeu ſophiſmatum tendiculis quilibet inimicus, quas poteſtate, meritis & prece reſerat & pandit tantus amicus, cui portæ inferi non præualebunt aliquatenus, & cœlis terriſq; præpotens rex vltimo deſiderio animæ ſuæ & voluntate labiorum ſuorum à Domino, ad quem mox ibat, erit fraudatus? Abſit.

Caput XX.

QVapropter à tanta amentia iam reſipiſcite, & Latinos verè catholicos, atque maximi Petri familiariores diſcipulos, inſtitutioniſq; eius deuotiores ſectatores ceſſate ſubſannādo Azymitas vocare, aut eccleſias illis denegare, ſeu tormenta, ſicut cepiſtis, inferre, ſi vultis nunc & ſemper pacem & portionem cū Petro habe-
Roma. 1. re. Cuius doctrinam & traditionem in Epiſtola ad Romanos, ſapiētibus & inſipientibus debitor ille gentium doctor, ad tertium cœlum & in paradiſum raptus, ſic per omnia commendat, dicens: Primùm quidem gratias ago Deo meo per Ieſum Chriſtum pro omnibus vobis, quia fides veſtra annunciatur in vniuerſo mundo. Ex cuius capituli occaſione, beatus & Catholicus doctor Auguſtinus, in latinaq; lingua clariſsimus, atque noſter Chryſoſtomus ait: Fides iſta, quam Romani habent, ipſa eademq; eſt & non alia quæ in vniuerſo mundo annuntiatur & creditur: quæ non ſolùm in terra, ſed & in cœlis prædicatur: quia Ieſus pacificauit per ſanguinem ſuum non
Col. 1. ſolùm terreſtria & inferna, ſed & cœleſtia: & hoc eſt in vniuerſo mundo fidem prædicari, per quam omnis mundus ſit ſubditus Deo. Sed Paulū au-
Rom. 3. Rom. 1. dite ſubſequentem: Deſidero videre vos, vt aliquid impertiar vobis gratiæ ſpiritualis ad confirmandos vos. Qui ne putaretur velle aliquid inſtitutioni Petri addere vel demere, expoſuit quid dixerit ad confirmandos vos,

id eſt,

ideſt,ſimul conſolari in vobis per eam,quæ inuicem eſt, fidem veſtram atque meã.Et in fine epiſtolæ monens eos deuitare falſos fratres,& præter doctrinam,quã ipſi acceperant,euntes,ait:Rogo vos fratres,vt obſeruetis eos, qui diſſenſiones & offendicula præter doctrinam,quam vos didiciſtis,faciunt,& declinate ab illis.Huiuſmodi eñ Chriſto Dño noſtro nõ ſeruiũt, ſed ſuo vẽtri:et per dulces ſermones et benedictiões ſeducunt corda innocẽtiũ. Veſtra eñ obediẽtia,in omni loco diuulgata eſt. Gaudeo ego in vobis. *Heretici et ſchiſmatici vitandi.*

Caput XXI.

ECce in totius epiſtolæ ſerie non inuenitur magnus Paulus fidem Latinorum correxiſſe,nec vicia redarguiſſe: ſed congratulatus fidei et conuerſationi eorum,de perſeuerantia cõmonuiſſe:cùm nõ ſolùm propter reprobam actionem,ſed et ob ipſius fidei citiſsimũ naufragiũ in Græcos fuerit inuectus acerrimè,ab initio vſq; in finẽ primæ ad Corinthios epiſtolæ. Quod certè liquet in paucis verbis,vbi ait:Fidelis Deus,per quẽ vocati eſtis in ſocietatẽ filij ei⁹ Ieſu Chriſti Dñi noſtri.Obſecro aũt vos fratres per nomen Dñi noſtri Ieſu Chriſti,vt idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata. Sitis aũt perfecti in eodẽ ſenſu,& in eadẽ ſciẽtia. Significatũ eſt eñ mihi de vobis fratres mei, ab his q ſunt Chloës, quòd contentiones ſint inter vos. Hoc aũt dico,quod vnuſquiſq; veſtrũ dicit:Ego quidẽ ſum Pauli, ego autẽ Apollo,ego verò Cephæ,ego aũt Chriſti.Diuiſus eſt Chriſtus? Et vbi notauit eos ex arrogãtia falſæ & mũdanæ ſapiẽtiæ,ſubiũxit:Iã ſaturati eſtis,iam diuites facti eſtis:ſine nobis regnatis:& vtinã regnaretis, vt & nos vobiſcũ regnaremus:Et inflationi eorũ minat⁹ virgã,ait:Omnino auditur inter vos fornicatio,& talis fornicatio,qualis nec inter gentes, ita vt vxorem patris habeat quidam.Et vos inflati eſtis,& non magis luctũ habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrum,qui hoc opus fecit.Quibus expletis,admonuit eos ſecũ epulari,non in fermento veteri,quod totam maſſam corrumpit:ſed in azymis ſynceritatis & veritatis.

1.Corin. 1. *1.Corin. 4* *1.Corin. 5* *Ibidem*

Caput XXII.

IGitur iſtis & huiuſmodi apoſtolicis ſanctorumque patrum dictis cum euidenter approbetur Latinorum ſyncera obedientia, & plurimorum Græcorum improbetur corrupta inſolentia, ſunt adhuc plura his ſuper hoc, parti noſtræ fauentia : quæ ſi liceret ad medium deducere, non ſolùm excederent modum epiſtolæ,verumetiam poſſent armaria onerare. Quapropter his omiſsis,charitatiuè monemus, ne abſentes ſitis vobis ipſis : ſed vos ante vos conſtituatis, vias prædeceſſorum veſtrorum & veſtras ſolicitè cõſideretis,nec vos priuato amore palpetis,& in fratrum oculis feſtucam explorantes, in veſtris trabem non videatis. Recordamini illius nefandæ ſynodi , quam voluerunt vocari ſeptimam veſtri hæreſiarchæ : quorum conſpirationem ipſius Domini noſtri Ieſu Chriſti & ſanctorum reuerendæ imagines, aut flammis traditæ , aut aquis ſunt immerſæ:picturæ verò ex parietibus baſilicarum deletæ. Quibus quamuis reſtiterit Romanorum authoritas , præ cunctis tamen ſanctiſsimi papæ Nicolai vbiuis laudanda libertas : qui per legatos ſuos tam pro ſacris imaginibus, quàm pro depoſitione beati antiſtitis Ignatij , & ſubſtitutione Photij

Hæc eſt Epheſina tertia ſynodus nõ Cõcilium, ſed conciliabulum dicenda.

neophyti eccleſiam agiæ Sophiæ clauſit, donec ſedis Apoſtolicæ acquieſceret decretis.

Caput XXIII.

ABſit autem, vt velimus credere, quod publica fama non dubitat aſſerere, Conſtantinopolitanæ eccleſiæ contigiſſe, vt eunuchos cõtra primum ſancti Niceni Concilij capitulum paſsim promouendo, fœminam in ſede pontificum ſuorũ ſublimaſſet aliquando. Hoc tam abominabile ſcelus deteſtabileq́; facinus & ſi enormitas ipſius vel horror, fraternaq́; beneuolẽtia non permittit nos credere: conſiderata tamen incuria veſtra erga ſanctorum cenſuram canonũ, quia eunuchos & aliqua parte corporis imminutos, non ſolùm ad clericatum, ſed ad pontificatum etiam indifferenter ac ſolenniter adhuc promouetis, fieri potuiſſe penſamus. Sed quid plura? Tot & tantis ſchiſmaticis & hereticis, catholicam atq; Apoſtolicam Eccleſiam apertè impugnantibus & diſcindere laborantibus hactenus redundaſtis, vt Latina vel occidentalis Eccleſia de vobis meritò conqueri poſsit, voce ſponſę dicens in Canticis Canticorum: Filij matris meæ pugnauerunt contra me. Et verè. Nunquid cũ Romana & Apoſtolica ſedes, quæ per Euangelium genuit Latinam Eccleſiam in Occidente, mater non eſt Conſtantinopolitanæ eccleſiæ in Oriente, quam per glorioſum filium ſuum Conſtantinum, & nobiles, ſapientesq́; Romanos non tãtum moribus, ſed & muris ſtuduit reparare? Quòd ſi contradicitis, ad quid veſtro Imperatori Latinæ laudes, & in eccleſia Græcis recitantur Latinæ lectiones? Vtique ob reuerentiam illius matris, quæ iam cunctis paganorum crudelitatibus, & diuerſorum tormentorum quæſtionibus vexata & impugnata, ac velut aurum nimijs perſecutorum flammis decocta, delicioſam filiam, videlicet Eccleſiam Conſtantinopolitanam edidit.

Cantic. 1.

Caput XXIIII.

ET certè iam decima à Nerone in Chriſtianos perſecutio penitus refrixerat, iam omne mundanæ inſaniæ incendium ſopitũ erat, iam Roma adulta & longæua, in diuino cultu victrix & coronata, alta pace triumphabat. Iam innumerabilis vtriuſq; ſexus & diuerſæ ætatis martyrum exercitus, noſtris azymis ſaginatus, vniuerſos idolatriæ fregerat impetus: iam mundum & ipſum mundi principẽ ſub pedibus habebat: iam nõ ſolùm ipſi noſtræ inſtitutionis antiſtites, ſed & miniſtri eorum, in quibus Laurentius ac Vincentius, omni mundo ſtupente, ipſis tormentis & tortoribus inſultabant. Modò delicata filia, in conclaui reſidens ſecura, delicijs laſciua, & longo otio diſſoluta, nec ad cãpum ritè agonizantium aliquando progreſſa, pia matre ſatagente & decertante pro ea, non erubeſcit aut veretur primatũ arrogare, maternæ ſenectuti iam emeritæ derogare, nec effœtum eius corpus laboribus & diebus, rugoſosq́; & minùs validos artus, quondam toroſos & ad prælia diuina exercitos, ſaltem aliquo humanitatis reſpectu conſiderare, nullam reuerentiã reuerendis canis ipſius habere: ſed ipſam puellari leuitate poſt innumerabiles triumphos ad recidiua bella aduerſum ſemet prouocare, & eam ſolido perfectorum cibo priuatam, ad carnalium lac retrahere, quod cõtra vſum naturæ,

Hereticorum erga Romanam Eccleſiam ingratitudo & impudentia.

turæ,ex ipſis pubertatis ſuæ mammis,in Aegypto,ſicut ſupradictum eſt,to ties confractis,conatur impudenter ori eius inſtillare.

Caput XXV.

ET vtinā ſaltē verū lac. Sed proh dolor, non eſt lac,quo tenera fidelium paulatim nutriatur infantia, vt ad ſolidam eſcam pertingat: ſed quod Salomon cauendum denuntiat, dicens: Fili mi, ſi te lactauerint peccatores,ne acquieſcas eis. Et: Væ Prou.1.
ei, qui lactat amicum ſuum, & ducit eum via non bona. Nec eſt aqua,de Prou.16
qua qui biberit,non ſitiat vltrà, quia fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam Ioan.4
æternam,& flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ: ſed potius aquæ furti Ioan.7
uę de puteis,quos Palęſtini lutum non aquam amantes,repleuerūt terra:vel Prou.9
de ciſternis diſsipatis,ſeu fluminibus Aegypti & Babylonis, quibus diſten Gen.26.
ditur venter,& grauatus non repletur,ſed exinanitur & intumeſcit, vt more hydropici tanto plùs ſitiat ad perniciem,quanto plus biberit.De quibus profectò Dñs per Ieremiā cōtra quoſdam conqueritur, dicens: Me dereli- Ierem.2.
querūt fontē aquæ viuæ,& foderūt ſibi ciſternas:ciſternas diſsipatas,quæ continere non valent aquas.& poſt aliqua.Nūnc quid tibi vis in via Aegypti,vt bibas aquam turbidam?Aut quid tibi in vijs Aſſyriorum,vt bibas aquas fluminis? Quas vtique ne ſitiamus, idem vetat dicens: Prohibe gut- Ibidem.
tur tuum à ſiti.Hinc Salomon,quas aquas appetere, quasq; debeamus vitare demonſtrans,ait: Bibe aquam de ciſterna tua,& fluenta putei tui. Deri- Prou.5.
uentur fontes tui foras,& in plateis aquas tuas diuide. Habeto eas ſolus, ne ſint alieni participes tui.Sit vena tua benedicta.Et in ſubſequentibus hæreticam vanitatem ſub ſpecie ſtultæ mulieris, viſibili quodammodò forma coloratam atque depictam, introducit, dicens: Mulier ſtulta & clamoſa, Prou.9
plenaque illecebris, & nihil omnino ſciens, ſedet in foribus domus ſuæ ſuper ſellam in excelſo vrbis loco, vt vocet tranſeuntes per viam & pergentes itinere ſuo.Quis eſt paruulus?declinet ad me. Et vecordi locuta eſt: Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior. Et ignorauit quòd gigantes ibi ſint,& in profundis inferni conuiuæ eius.

Caput XXVI.

QVorum ne ſit particeps in tartari flammis, quas viciſsim ſine fine paſcat medullis ſuis, iam nunc filia recordetur gemitus piæ genitricis, & quot vel quanta pericula propter eam, ſeu propter ſorores ipſius in vtero ſuo hactenus vidit: & gratia Dei dicat talis fieri ſaltem admonita, qualis bene de ſe meritam matrem, etiam ſenio ac aſsiduo incuruam labore & tremulam, data manu atque ſuppoſito humero ſtudeat ſubleuare & ſuſtentare, non ad ruinam impellere, deprimere, perturbare vel affligere. Pio affectu & humili corde iugiter perpendat, quid idem Salomō dicat:Stultus homo deſpicit ma- Prou.15.
trem ſuā.Et item:Ne deſpicias,cum ſenuerit mater tua. Alioquin ſi,quod Prou.23
abſit,pertinax eſſe voluerit, & piæ matri ſupercilium eius & arrogantiam adhuc diſsimulanti, atque ad ſatisfactionem patienter expectanti parcere & parere contempſerit,experietur in anicula matre virides annos,exercitos

ad

ad paternarum traditionum defenſionem lacertos, adoleſcentulæ compe-
Prouer 1. Eccl.3. tentem alacritatem, iuuenculæ conſtantiam efficacem: & iuxta Salomo-
nem, contumax comedet fructus viç ſuæ, ſuisq́; conſilijs ſaturabitur: quia,
ſicut idem teſtatur, Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio
Ibidem. autem matris, eradicat fundamenta. Et iterum: Quàm malæ famæ eſt, qui
fugit patrem: & eſt maledictus à Deo, qui exaſperat matrem. Et: Qui affli-
Prou.19. git patrem, & fugit matrem, ignominioſus eſt & infelix. Quam vtiq; offen
dere cauet, quiſquis placere patri ſtudet, velut etiam quidam ſapientum ſe-
culi ait: Ne matrem offendas, dum vis bonus eſſe parenti.

Caput XXVII.

HIs igitur alijs quamplurimis liquet aſſertionibus, quid merea
tur etiam carnalis matris cõtemptus: & quid de ſpiritualis ge-
Pſal.50 nitricis contumelia & exprobratione dicetur? Illa ſiquidem
in iniquitatibus nos conceptos, generauit ad mortem: iſta ve-
ro culpis remiſsis, regenerauit ad vitam. Quarũ ceu diſpar eſt meritum, ita
& diſpar pro earum honore vt dedecore præmium: quia carnalem matrem
honoranti, longæuitas ſuper morientium terram, & firmamentum caſæ ca
ſuræ repromittitur, exaſperanti autem eam, terrenorum eradicatio funda-
mentorum. Porrò ſpiritualem venerantes, longitudinem dierum in dexte-
ra Dei videbunt, & in terra viuentium ſine fine habitabunt: ſpernentes ve-
rò illam, duplici contritione conterentur, & ſicut diploide confuſione ſua
induetur, & radix eorum de terra viuentium euelletur. Etenim affectio car-
Deuter.33 nalis matris ſi nos prohibet à reuerentia ſpiritualis, penitus relinquenda &
abſcindẽda eſt nobis, vt in Deuteronomio Moyſes de tribu Leui dicit: Qui
dixerit patri ſuo & matri, Neſcio vos: & fratribus ſuis, Ignoro illos: & ne-
ſcierunt filios ſuos. Hi cuſtodierũt teſtamentum tuum, Iudicia tua ô Iacob,
& legem tuam ô Iſraël. Quod denique facturis, Dominus Ieſus in Euange
lio centuplum hîc, & in futuro vitam æternam repromiſit.

Caput XXVIII.

SEd ecce nõ debet ingrata filia apparere, qa præ cæteris eam ho
norare dignata eſt mater ſua. Nã cùm nullo diuino vel huma-
no priuilegio honorabilior ſeu clarior alijs eccleſijs, Cõſtan-
tinopolitana exiſtat eccleſia, & Antiochena atq; Alexandri
na, ob reuerentiam principis apoſtolorũ, inter alias retentent dignitatis iu-
ra: tamen pia mater, Romana ſcilicet Eccleſia, nolens dilectam filiam dote
honorificẽtiæ ex toto carere, per beatos prædeceſſores noſtros in aliquot
ſynodis curauit decernere, vt ſalua principalium & apoſtolicarũ ſediũ anti
qua dignitate, Conſtantinopolitanus antiſtes honoraretur ſicut regiæ ciui
tatis epiſcopus: quamuis Iuſtinianus religioſus Auguſtus legib. humanis vo
luiſſet aſtruere, vt poſt papam Romanum ſedeat Cõſtantinopolitanæ præ-
ſul eccleſiæ. Et certè hoc nulla alia excellentia meritorum eſt aſſecuta, niſi
quòd Romana eccleſia pro amore venerabilis Conſtantini, ſe ipſam, quan
tum in eo fuit, honorantis & exaltantis ciuitatem ipſius hoc priuilegio ho
noris ſola humana beneuolentia inſigniuit, iuxta prophetæ dictum ad He-
1.Reg.2. li: Glorificantem me glorificabo: qui autem contemnunt me, erunt
ignobiles.

Caput

Caput XXIX.

AVt ſi quod aliud retinet aut putat ſe habere dignitatis priuile
gium, vos rebelles lumini ac veritati, & ſigniferi vmbræ & va-
nitatis, proferte in medium. Vos enim alloquimur, qui, ſicut
Dominus ait phariſæis, tuliſtis clauem ſcientiæ, qui clauditis *Luc. 11.*
regnum cœlorum ante homines: nec ipſi intraſtis, nec alios intrare permit
titis, ſed potius prohibetis, dum matris venerandam faciem cõſpuere quæ-
ritis, dum eam inſequimini conuicijs & maledictis, dum agnos eius ab ea
ſegregare etiam anathemate & flagellis, ne vocem maternam agnoſcant
& ſequantur, cõtenditis. Vt enim fertur, omnes Latinórum baſilicas penes
vos clauſiſtis, monachis monaſteria & abbatibus tuliſtis, donec veſtris viue
rent inſtitutis. Ecce in hac parte Romana eccleſia quanto diſcretior, mode
ratior & clementior vobis eſt. Siquidem cùm intra & extra Romam pluri-
ma Græcorum reperiantur monaſteria ſiue eccleſiæ, nullus eorum adhuc
perturbatur, vel prohibetur à paterna traditione, ſiue ſua cõſuetudine: quin
potiùs ſuadetur & admonetur eam obſeruare. Nec enim animoſitatem im
piæ hæreſeos haber, quæ ſemper diuiſione gaudet, dicẽs per paricidam me-
retricẽ: Nec mihi, nec tibi ſit: ſed diuidatur. ſed pietate veræ matris ſic Sa-
lomonem deprætatur: Obſecro domine, date huic infantem viuũ, & no- *3.Reg.3*
lite interficere eum. Scit nanq;, quia nil obſunt ſaluti credentium diuerſæ
pro loco & tempore conſuetudines, quando vna fides per dilectionẽ ope-
rans bona quæ poteſt, vni Deo commendat omnes.

Caput XXX.

QVod vos cum ex debito gradus & loci veſtri oportuiſſet ſcire
& prædicare, quatenus de collectis ouibus gratiam à bono pa
ſtore non condemnationẽ pro diſperſis mereremini percipe-
re, incurriſtis illud Apoſtoli ad Hebræos: Quia cùm debue- *Hebr. 5.*
ritis magiſtri eſſe ex tempore, iterũ neceſſe habetis doceri, quæ ſint elemen
ta ſermonum Dei. Zelum enim Dei habetis, ſed non ſecundum ſcientiam. *Rom. 10.*
Quam vt appræhendiſſetis, nõ ſaltu, ſed canonico interuallo, immò plano
pede ad epiſcopatus culmen, à laica conuerſatione peruenire debuiſtis, ne
vobis refragarentur verba ipſius Apoſtoli, de epiſcopo dicentis: Non neo-
phytum: ne in ſuperbiam elatus, in iudicium incidat diaboli. Nam cum lo *1.Tim.3*
cum doctoris vſurpat indoctus, neceſſe eſt, vt aut diſcat quod doceat: aut
cęcus paſtor, ſeu non valẽs latrare, canis mutus pernicioſe ſibi & ſubiectis *Eſa. 56.*
remaneat: aut diſcere & tacere erubeſcens, pernicioſiùs docere pręſumat.
Raró quoque euenit, vt in culmine poſitus valeat humilitatem diſcere, qui
in imis non deſijt ſuperbire. Huc accedit & illud, quòd albuginem habens *Leuit. 21.*
in oculo, à ſacerdotio prohibetur. Albuginem quippe habet in oculo, quiſ-
quis arrogantia iuſtitię vel ſapientię cęcatur.

Caput XXXI.

SEd abſit, vt religioſi principes & orthodoxi, atque Chriſtia-
niſsima et Deo deuota ciuitas vos in hoc veſtro errore audien
dos putenr, quos potius ad vnitatis bonum terrore poteſtatis
cogere debent. Recordentur Conſtantinopolitanos pręſules

in tantum priſcis tẽporibus familiariſsimo ſibi morbo ſuperbię laboraſſe, vt edicto Auguſtorũ Theodoſij, Arcadij & Honorij, prohibitus ſit quiſquam ex Conſtantinopolitana eccleſia pontificatum, defuncto epiſcopo Siſinio, deinceps ſperare, ſed ex alia ſibi iugiter pontificem expetere: quia erant vanæ gloriæ dediti, & ſupra modum arrogantes, ceu commemorant Vide Nicephorũ lib. 9. cap. 12. hiſtoriographi. Qui etiam referunt, quòd lxxvj. orientales epiſcopi Concilium Sardicenſe declinantes, in Philippopoli Thraciæ anathematizãdum conuenticulum habuerunt, ſanctam & immaculatam Nicenæ ſynodi fidẽ adulterantes, communi ſubſcriptione errorem ſuum confirmarunt. Occidentales vero 300. amplexi ſanam ſanctorum patrum ſententiam, vnanimitate ſua corroborarunt. Quod totum ideo dicitur, ne poſt priorũ cognitionem incautè præſentibus credatur.

Caput XXXII.

NAm Romanæ eccleſiæ fides, per Petrũ ſupra petram ędificata, nec hactenus defecit, nec deficiet in ſecula, eius Chriſto Domino rogante pro ea, ceu teſtatur ſub ipſa paſsione ſua: Luc. 22. Ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua: & tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Quo dicto demonſtrauit fidem fratrũ vario defectu periclitandam, ſed inconcuſſa & indeficiente fide Petri, velut firmæ anchorę ſubſidio figendã, & in fundamento vniuerſalis Eccleſiæ confirmandam. Quod nemo negat, niſi qui euidenter hæc ipſa verba veritatis impugnat: quia ſicut cardine totum regitur oſtium, ita Petro & ſucceſſoribus eius, totius Eccleſiæ deponitur emolumentũ. Et ſicut cardo immobilis permanens, ducit & reducit oſtium: ſic Petrus & ſui ſucceſſores liberum de omni Eccleſia habent iudicium, cum nemo debeat eorum dimouere ſtatum: quia ſumma ſedes à nemine iudicatur. Vnde clerici eius cardinales dicuntur, cardini vtiq; illi, quo cætera mouẽtur, vicinius adhærentes.

Caput XXXIII.

QVapropter nos certiſsimè retinentes omni venerabilẽ mundo inſtitutionẽ Petri, & fidẽ ipſius coapoſtoli ſui & doctoris gentiũ Pauli, clariſsimo calamo ſubſcriptã, ab Apoſtolica ſede liberè omnib. clamam⁹, quod Galatis idẽ Paulus: Galat. 1. Licet nos, aut angelus de cœlo euangelizet vobis, præterquam quod euangelizatum eſt vobis, anathema ſit: Sicut prædixi, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepiſtis, anathema ſit. Nec ideo ſilebimus, ſi dicimur non eſſe quales debemus, nec qualis eſt Petrus. 2. Cor. 4. Quod vtique agendum eſſet, ſi cuiquam commendaremus noſmetipſos. Quia verò, ſicut ait Apoſtolus, 1. Cor. 4. non prædicamus noſmetipſos, ſed Dominum Ieſum, nos autem ſeruos ſeruorũ eius per Ieſum, nobis pro minimo eſt, vt à vobis iudicemur, 2. Cor. 10. aut ab humano die: quoniam qui iudicat nos, Dominus eſt. Neque enim, qui ſe ipſum commendat, ille probatus eſt, ſed quem Deus commendat. Et repellendo temerarium iudicium, dicit alibi: Rom. 14. Tu quis es, qui iudicas alienum ſeruum? Suo domino ſtat, aut cadit: Potens eſt enim Deus illum ſtatuere.

Caput XXXIIII.

NEmpe & vos licet quamplurimum tumeatis, quamuis de vobis vltra modum alta ſentiatis,non credimus tamen,quod dicere audeatis, vos eſſe quales debetis, aut qualis Alexander, Ioánes Chryſoſtomus vel Flauianus fuit:Sicut nec Antiochenus ſe talem, qualis extitit ipſe Petrus:nec Alexádrinus parem ſe Marco vel Athanaſio profiteri eſt auſus: quia ſine retractione à ſuis punirentur.Idcirco & ſi ad hoc vos impellit tumor,tamē retardat timor. Quæ cùm ita ſint, nullius tamen vos detractio reprimit, quin diligenter lac & lanam ab ouibus exigatis: nec veremini, ne dicatur non eſſe vos pares illis anteceſſoribus veſtris magnis.Cur hoc,niſi quia quicunque ſacerdotes, & ſi diſpares ſunt merito,pares tamē ſunt officio?Nec poteſt denegari pro merito,quod debetur officio.Alioquin nō ſtaret ſacerdotium,ſi maius aut minus fieret, ſeu variaretur ſecundum humanorum varietatem meritorum, eſſentq́; penè tot ſacerdotia,quot homines

Caput XXXV.

QVa de re fratres, vtinam non ad iudicium noſtrum dicamus, profectò ſumus qualis Petrus,& nō ſumus qualis Petrus:quia & idem ſumus officio, & non idem merito. Et quotieſcunq; lac & lanam, ſcilicet ſtipendium & honorificentiam ab ouibus Dei exigimus,nulla meriti ibi fit cōmemoratio,ſed officio noſtro quęritur debita recompenſatio. Ac ſic meritum Petri non habentes, officiū autem Petri exequentes,officio noſtro debitos repoſcimus honores, Apoſtolo dicente:Quādiu miniſter ero, miniſterium meum honorificabo. Et Rom.11.
præmonens oues Chriſti ad ſoluendum ſingulis debita,ait:Reddite omnibus debita :Cui honorem,honorem. Non quia bonum ſit accipientibus, Rom.13.
ſed quia malum ſit non reddentibus. Sic ergo & beatiſsimus prædeceſſor noſter Gregorius dicit:Nemo nos propter nos in loco Petri deſpiciat:quia ex cathedra eius,cui authore Deo qualeſcunq; præſidemus,debita ſibi iura noſtrum officium reclamat.Frequenter enim ſolet euenire quod dicimus, vt perſona in hoc mundo potēs,deſpectum ſeruum habeat.Cumq́; per eum ſuis,vel extraneis aliqua mādat,non deſpicitur perſona miſsi ſerui, quia in corde ſeruatur reuerentia mittētis domini.Ergóne ſaltem quod Dominus conceſsit Phariſæis & ſcribis ſedentibus in cathedra Moyſi, ſeruus denegabit qualibuſcunque conſeruis ſuis in cathedra Petri?Super cathedram,inquit,Moyſi ſederunt ſcribæ & Phariſæi.Omnia ergo quæcunque dixerint Matth.23
vobis,ſeruate & facite.Ita quod malè viuimus,noſtrū eſt: quod verò bona dicimus,cathedræ:cuius occaſione neceſſe habemus recta prædicare.Vnde dicit ille exercitatiſsimus Paulus:Dum omnimodis ſiue occaſione, ſiue inuidia Chriſtus annūtietur:& in hoc gaudeo, ſed & gaudebo.Ecce Apoſtolus ſic neceſſarios ducit huiuſmodi,vt gaudeat ſuper eis:et vos qui eſtis,qui negligentiam eorum ad iniuriam Apoſtolicæ cathedrę retorquetis?Nos enim quid ſumus?Nec contra nos eſt murmur veſtrum,ſed contra Dominū: Philip.1.
cuius ordinationi reſiſtendo,damnationē vobis acquiritis:cùm noſtra poteſtas,ſicut & omnis, à nullo alio niſi ab ipſo ſit.Sciendum eſt,quia falſa iuſtitia dedignationem,vera aūt compaſsionem habet. Qua vtiq; priuamini, inſultando,non compatiēdo alienæ calamitati. Et fortè approbare nequitis,quod obijcere vel calumniari præſumitis:imò conſtat vos comprobare Exod.16. Rom.13. Gregorius

Iob 11. non poſſe. Sed eſtò. Ecce in cœlo iudex noſter, & conſcius noſter in excelſis.

Caput XXXVI.

CAeterùm de homine ſentite ô homines quod vultis, vnum tamen conſcientia reſpondet nobis, quia omnium eccleſiarũ Dei ſalutem & exaltationem ſummoperè deſideramus: ſed vt quicunque quodlibet ex ſuperbia arripiat, & ſibi contra noſtram Apoſtolicam ſedem atq; leges eius vſurpet, hoc nos tolerare nõ poſſumus, quia quiſquis Romanæ eccleſię authoritatem, vel priuilegia euacuare ſeu imminuere nititur, non hic vnius eccleſiæ, ſed totius Chriſtianitatis ſubuerſionem & interitum machinatur. Cuius enim compaſsione vel ſuſtentatione vlterius reſpirabunt filiæ à quouis oppreſſa vnica illa ſuffocata matre? Cuius refugium appellabunt? Ad quam confugium habebunt? Ipſa enim Athanaſium, ipſa omnes catholicos ſuſcepit, fouit, defendit, & ſedibus proprijs pulſos reſtituit.

Caput XXXVII.

IDeo cupiendo omnes in viſceribus Ieſu Chriſti, nobiſcũ vos
Eccl.10. admonemus, ne falſum nomen ſcientiæ, iuſtitiæ vel gloriæ
Iob 15. quærendo, vnus aduerſus alterum infletur, ne cinis & terra
periculosè ſuperbiat, ne abominabilis & miſer homo, bibens
Eccl.10. quaſi aquas iniquitatem, ſequendo exteriora, inuita ſua proijciat intima
Ephe.4. ſua. Simus vnum corpus, & vnus ſpiritus, ſicut vocati ſumus in vna ſpe vo
cationis noſtræ: Ipſa corporum compoſitio membrorum nos doceat, qua-
liter & quãti habẽda ſit Eccleſiæ vnitas. Ipſa etenĩ corpus eſt Chriſti, vt A-
1. Cor. 12 poſtol' dicit: Vos eſtis corpus Chriſti & mẽbra de mẽbro. Et ſicut in vno corpore multa membra habentur, omnia aũt membra non eundem actum habent: ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto. Singuli autem alter alterius mẽbra. Et ſi dicit auditus vel manus, non ſum oculus, non ſum de corpore: ideo non eſt de corpore? Si totum corpus oculus, vbi auditus & reliqui ſenſus? Nunc autem diſpoſuit Deus ſicut voluit membra, ſingula officio ſuo apta. Membrum verò ſuo officio non contentum, ſed cupiens præripere alienum, conturbat corporis ordinem totum: velut ſi viſus voces, auditus colores, guſtus odores, olfactus aſperas res aut lenes, tactus tentaret diſcernere ſapores. Nónne fruſtrà omnes paterentur? Sic ſingulorum ornamenta ſeu indumenta, non ſunt omnibus membris accommoda, nec congrua: ſed vnumquodque requirit ſua, & abijcit aliena. Nempe refutat pes coronam, galeam & pileum, caputque ſcandalia vel pedules ad ſuum non applicat vſum. Sic manuum dignitas & maxima vtilitas, quamùis componat inſigne Imperij coronam, non tamen hanc ſibi adaptat & imponit, ſed capiti, contenta ſuis armillis, dextrocherio & annulis. Idem fit & in cæteris, & tam diſcors concordia eſt in eis, vt eorum quodlibet alij officium ſuum omnino deputare recuſet, & tamen de bono vnius pariter exultent, ſicut de malo communiter dolent:

dolent: & officia ſua non ſibi tantùm, ſed magis mutuæ vtilitati exhibent. *Ibidem.* Vnde ſecutus idem Apoſtolus, ait: Si glorificatur vnum membrum, congaudent omnia membra. Et quantæ inſipientiæ eſt, nolle nos imitari quod ſumus, & quod ad tranſitoriam vitam aliquandiu retinendam accepimus non conſiderare, vt in perpetuum ſubſiſtamus?

Caput XXVIII.

QVia verò ante omnia peſtilens mater ſuperbia, eiusque crudeliſsimæ filiæ, inuidia ſcilicet ac inanis gloria, paſsim obſtinata rabie corpus Chriſti moliuntur euiſcerare & dilacerare, non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicē prouocantes, inuicem inuidentes ne, quod auertat Deus, contingat nobis dictum Apoſtoli: Quòd ſi inuicem mordetis, videte ne ab inuicem conſumamini. Et illud Iacobi: Quòd ſi zelum amarum habetis, & contentiones ſunt in vobis, nolite gloriari, & mendaces eſſe aduerſus veritatem. Non eſt iſta ſapientia deſurſum deſcendens, ſed terrena, animalis, diabolica. Quæ autem deſurſum eſt ſapientia, primò quidem pudica eſt: deinde pacifica, modeſta, ſuadibilis, amans bonum, ſine ſimulatione. Has itaque duas & valdè ſibi contrarias ſapientias vigili mente diſcernite, & ſi Petrus ſingulariter figura ſummi capitis noſtri vicariusque eius ac ſui ſucceſſores iam in terris retinent ſpecialem dignitatem terreni cœleſtisque regni, nolite inuidere vel detrahere Romanæ Eccleſiæ apici, quem per charitatem totum valetis adipiſci, & in nobis regnare & ipſi. Sin aliàs, audietis quod ſuprà: Iam ſaturati eſtis, iam diuites facti eſtis: ſine nobis regnatis: atque vtinam regnaretis, vt & nos vobiſcum regnaremus.

Mater ſchiſmatum ſuperbia, eiusq; proles inuidia & uaua gloria.
Gal. 5.
Ibidem.
Iaco. 3.
1. Cor. 4.

Caput XXXIX.

ECCE nos veſtram gloriam ducimus noſtram, cur vos annulare nitimini nobis diuinitus & humanitus conceſſam? Nónne decus vel dedecus ſui capitis, manus ſeu pes ſuum non ducit? Nec dolet, ſed potius gaudet vno ſenſu, id eſt, ſolo tactu donatum corpus, ſuperpoſitum ſibi caput omnibus pollere ſenſibus, quia eos militare facit & inuigilare corporis ſubiecti vtilitatibus. & caput iudicans de omnibus, à nullo ſenſu iudicatur, vtpote ſolius ſui iudicio ſufficientiſsimum: vtque Apoſtolus dicit, Spiritualis iudicat omnia: ipſe autem à nemine iudicatur. Hæc & ſupra dicta de corporis noſtri harmonia, ſi non ſentitis in vobis, in corpore non eſtis, nec in corpore viuitis. Et ſi in corpore Chriſti, quod eſt Eccleſia, non eſtis, nec de eo viuitis, iam videte vbi & quid ſitis. Abſciſsi eſtis, putreſcitis, & velut palmes præciſus de vite, foras miſsi eſtis, & areſcitis, vt in ignem mittamini & ardeatis: quod diuina pietas longè faciat à vobis.

1. Cor. 2.
Ioan. 15.

Caput X L.

SEd quia iam nunc videmur digreſsi modum epiſtolæ, alio exordio congruum cenſuimus reſpondere veſtræ calumniæ, quã cõfratribus & coepiſcopis noſtris Apulis, ſcriptã ad ſugillationem noſtri azymi & prædicationẽ veſtri fermenti, nõ dubitaſtis dirigere. Inter hæc dirigimus veſtris cauillationibus refragantia venerabilium patrũ noſtrorũ aliqua ſuper his ſcripta: deinde, vt Deus inſpirabit, noſtra reſcripta, quatenus multipliciter veſtra retundantur & retroferantur iacula, & quẽ nõ vultis feriant. Nã ſi vos nõ erubeſcitis nec timetis de loquacitate, nos nõ tantùm erubeſcere, quantũ timere debemus de taciturnitate: quia de noſtra multorum pendent animæ, quæ falſis fratribus calumniantibus, & nobis tacentibus, habent perire.

Caput XLI.

ISta autem vobis paterna pietate ac germana dilectione interim reſcribimus, in quibus ſatis declinaſſe nos credimus, ne in
Prou. 26. illud Salomonis inciderimus: Noli reſpõdere ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris illi ſimilis. Verùm ſi nõ reſipueritis, experiemini quod idem mox ſecutus ait: Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam
Ibidem. ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur. Et illud Apoſtolicum: Hęreticum homi-
Tit. 3. nem poſt vnam & ſecundam correptionem deuita. Subuerſus eſt enim qui eiuſmodi eſt, & delinquit proprio iudicio condemnatus. Et cauendo in-
Exod. 23. terdictum veteris legis typicum, deinceps non coquemus hœdum in lacte
34. matris ſuæ: ſed impetiginem eius & ſcabiem fricabimus inſtanter mordaci
Deut. 14. aceto, & multo ſale: quia cum dolore abſcindenda ſunt, quæ leni manu palpari & ſanari nõ poſſunt, vt Dominus admonet, dicẽs: Si manus tua, vel pes
Matt. 18. tuus ſcandalizat te, abſcinde eum & proijce abs te. Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum. Sed miſeratio Dei præcedens hæc noſtra dicta, parcet & nobis & vobis, vt deinceps non ſit neceſſe circa quæſtiones & pugnas verborum occupari, ſed ex diuinis paginis noſtram in hoc mundo peregrinationem inuicem conſolari, & pacificè adhortari, vt Pſalmiſta: Pax mul-
Pſal. 118. ta diligentibus legem tuam Domine, & non eſt illis ſcandalum. Quòd verò charitas & vnitas fratrum ipſa ſit lex Dei, oſtendit illud Euangelij: Hoc
Ioan. 15. eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem. Quam nos ſynceram hîc conſeruare, & in futuro ſine fine ipſam, quæ Deus eſt, perſpicere, qui vult om-
1. Ioan. 4. nes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, dignetur con-
1. Tim. 2. cedere, Amen.

Item eiuſdem Leonis ix. epiſtola ad Thomam Carthaginienſem epiſcopum.

Leo epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, Thomæ confratri chariſsimo & coepiſcopo ſalutem.

CVm eo venerabilium canonum, authoritate recolimus ccv. epiſcopos concilio interfuiſſe Carthaginienſi, & nunc à tua fraternitate audimus, quinque vix epiſcopos ſupereſſe in tota Africa, vtiq; tertia huius corruptibilis mũdi parte cõpatimur

tantæ

tantæ veſtræ imminutioni totis viſceribus animi. Cum autem ipſas Chriſtianitatis reliquias ediſcimus interna & mutua diſſenſione diſcindi & diſpergi, & aduerſus ſeinuicem zelo & contentione principatus inflari, nil aliud nobis primò dicendum occurrit, quàm illud ſancti Amos vatis: Parce Domine, parce obſecro: quis ſuſcitabit Iacob, quia paruulus eſt? Sed quamuis in tali tantoque defectu religionis plurimum doleamus, multum tamen gau demus, quia ſanctæ Romanæ Eccleſiæ matris veſtræ ſententiam requiritis & expectatis ſuper quæſtionibus veſtris: & quaſi riuulis ab vno fonte erumpentibus, & in ſuo ſe curſu per diuerſa ſpargentibus, ad ipſius fontis primam ſcaturiginem reuerti debere optimum putatis, vt inde reſumatis directionis veſtigium, vnde ſumpſiſtis totius Chriſtianæ religionis exordium. Noueris ergo proculdubiò, quia poſt Romanum pontificem primus archiepiſcopus, & totius Africæ maximus metropolitanus eſt Carthaginienſis epiſcopus: nec quicunque ſit ille Gūmitanus epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi epiſcopos vel deponendi, ſeu prouinciale concilium conuocandi habet ſine conſenſu Carthaginienſis archiepiſcopi, cuiuslibet dignitatis aut poteſtatis ſit, exceptis his, quæ ad propiam parochiam pertinent: cætera autem, ſicut & alij Africani epiſcopi, conſilio Carthaginienſis archiepiſcopi aget. Vnde chariſsimi confratres noſtri & coepiſcopi Petrus & Ioannes rectè ſentiunt de Carthaginienſis eccleſiæ dignitate, nec conſentiunt errori Gummitanæ Eccleſiæ. Hoc autem nolo vos lateat, non debere præter ſententiam Romani pontificis, vniuerſale concilium celebrari, aut epiſcopos damnari vel deponi, quia & ſi licet vobis aliquos examinare, diffinitiuam tamen ſententiam, abſque conſultu Romani pontificis, vt dictum eſt, non licet dare: quod in ſanctis canonibus ſtatutum, ſi quæritis, poteſtis inuenire. Quamuis enim omnibus generaliter apoſtolis dictum ſit à Domino: Quæcunque ligaueritis in terra, ligata erunt & in cœlo: & quæcunque ſolueritis in terra, ſoluta erunt & in cœlo: tamen non ſine cauſa ſpecialiter & nominatim dictum eſt beato Petro apoſtolorum principi: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam: & tibi dabo claues regni cœlorum. Et in alio loco: Confirma fratres tuos. Scilicet quia omnium eccleſiarum maiores & difficiliores cauſæ, per ſanctam & principalem beati Petri ſedem, à ſucceſſoribus eius ſunt diffiniendæ. Iam quia ad interrogata etiam confratrum noſtrorum Petri & Ioannis epiſcoporum decreuimus reſpondere, optamus vt ſanctam tuam fraternitatem, iugiter inuigilantem vtilitatibus ſanctæ Catholicæ Eccleſiæ, atque deuotè pro nobis orantem, ſancta & indiuidua Trinitas ſemper conſeruet chariſsime frater.

Amos 7. *Matt. 18.* *Matt. 16.* *Luc. 22.*

Item Epiſtola eiuſdem Leonis IX. ad duos Aphricæ epiſcopos.

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilectiſsimis in Chriſto fratribus, Petro & Ioanni epiſcopis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Decus

DEcus Eccleſiarum Africanarum ita conculcatum à gentibus nimium dolemus, vt modò vix quinque inueniantur epiſcopi, vbi olim ccv. ſolebant per concilia plênaria computari: & ibi pauculas oues, quotidianæ occiſioni deputatas, remanſiſſe, vbi quondam innumerabilis grex Domini ſub numeroſis arietibus exultabat alta pace. Sed hæc peccatis noſtris imputantes, iuſtitiam creatoris collaudantes timeamus; & miſericordiã eius inſtanter poſtulemus, vt ſeruos ſuos tandem reſpicere dignetur. Quòd autem ſcripſiſtis nobis, pro ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſtatu noſtraque incolumitate vos Dominum gratias agendo exoraſſe, noueritis nos veſtræ fraternitati gratias agere & pro conſolatione veſtra ſemper orare. Et re vera fratres hoc acceptabile eſt Domino noſtro IESV CHRISTO, vt caput omnibus membris proſpiciat & inuigilet, membra verò ſui capitis ſalutem ſine intermiſsione quęrant & optent. Bene equidem feciſtis, quòd iuſsi à nobis, concilium de rebus eccleſiaſticis habuiſtis: quod etiam omni anno vel ſemel agere debetis. Inſuper rectè contra Gũmitanum epiſcopum, dignitatem Carthaginienſis Eccleſiæ defendiſtis: quia ſine dubio poſt Romanum pontificem primus archiepiſcopus, & totius Africæ maximus Metropolitanus eſt Carthaginienſis Epiſcopus, nec prò aliquo Epiſcopo in tota Africa poteſt perdere priuilegium ſemel ſuſceptum à ſancta Romana & Apoſtolica ſede: ſed obtinebit illud vſque in finem ſeculi, & donec in ea inuocabitur nomen Domini noſtri Ieſu Chriſti, ſiue deſerta iaceat Carthago, ſiue reſurgat glorioſa aliquando. Hoc ex concilio beati martyris Cypriani, hoc ex ſynodis Aurelij, hoc ex omnibus Africanis concilijs, hoc, quod maius eſt, ex venerabilium prædeceſſorum noſtrorum Romanorum præſulum decretis apertè monſtratur: nec quicunque ille ſit Gummitanus Epiſcopus, aliquam licentiam conſecrandi epiſcopos vel deponendi, ſeu prouinciale concilium conuocandi habet ſine conſenſu Carthaginienſis archiepiſcopi, cuiuslibet dignitatis aut poteſtatis ſit: tantummodò procurabit ille Gummitanus epiſcopus, quæ ad propriam parochiam pertinent. Cætera autem, ſicut & alij epiſcopi Africani, conſilio Carthaginienſis archiepiſcopi aget, qui ſolus in Africa pallium ab Apoſtolica ſede habere ſolet. Vnde & epiſcopos cõſecrandi principale & antiquum ius retinet, ſicut ex verbis Aurelij in concilio Carthaginienti, capitulo xxxix. poteſt intelligi, cum dicit: In Eccleſia, ad quam dignata eſt veſtra ſanctitas cõuenire, crebrò ac penè per diem dominicam epiſcopos ordinandos habemus, & cætera. Sed hoc vos non lateat, non debere præter * ſcientiam Romani pontificis vniuerſale concilium celebrari, aut epiſcopos damnari, vel deponi: quia etſi licet vobis aliquos epiſcopos examinare, diffinitiuam tamen ſententiam abſque conſultu Romani pontificis, vt dictum eſt: non licet dare: quod in ſanctis canonibus ſtatutum, ſi quæritis, poteſtis inuenire: ſcilicet quia omnium eccleſiarum maiores, & difficiliores cauſæ, per ſanctam & principalem beati Petri ſedem, à ſucceſſoribus eius diffiniendæ ſunt, vtpote cui diuinitus dicitur: Confirma fratres tuos. & : Tibi dabo claues regni cœlorum: & cætera. Nunc quia de archiepiſcopis & metropolitanis ſententiam noſtram requiritis, venerabilium anteceſſorum noſtrorum dicta apertè demonſtrant, id eſt, Clementis, Anacleti, Aniceti, & aliorum, vbi ita legitur: Sacerdotum ordo bipartitus eſt, nec amplius quàm duo

Carthaginenſis epiſcopus ſolus in Africa pallium habet.

Carthaginen. 3. Cõcil.

** ſententiam*

Luc. 22.

Matt. 16.

Sacerdotũ ordo bipartitus.

ordines, id eſt, epiſcoporum & presbyterorum nobis collati ſunt, nec apoſtoli docuerunt. Epiſcoporum aũt ordo vnus eſt, quamuis alij præferantur alijs, ſiue pro eo, quòd primas ciuitates, & magis nominatas ſecundum potentiam, aut leges ſeculi retinent, ſiue quòd à ſanctis patribus, pro aliqua reuerentia ſanctitatis, aliquod priuilegium dignitatis poſsident. Nam ſicut omnis mundana poteſtas his gradibus dignitatum à ſe inuicem diſtat, id eſt, vt primus ſit Auguſtus vel Imperator, deinde Cæſares, deinde reges, duces & comites atque tribuni: ita & Eccleſiaſtica dignitas ordinata à ſanctis patribus inuenitur, dicente beato Clemente: In illis ciuitatibus, in quibus olim apud ethnicos primi flamines eorum, atque primi legis doctores erant, primates vel patriarchæ poſiti ſunt, qui reliquorum iudicia & maiora negotia iuſtè diffinirent: qui etiam non vni prouinciæ, ſed pluribus præeſſent. Deinde vbi archiflamines erant paganorum, archiepiſcopi inſtituti ſunt Chriſtianorum, qui ſingulis prouincijs præeſſent. Vbi verò metropolis erat, quæ interpretatur mater ciuitas, metropolitani erant: quippe qui de tribus aut quatuor ciuitatibus intra aliquam prouinciam maiori & matri aliarum ciuitatum præſidebant. Iſti aliquando metropolitani tantùm nominantur, aliquando verò archiepiſcopi, ſi in ipſa prouincia maiores non fuerint aliqui. Vbi autem minores ciuitates habuerint ſolummodò flamines vel comites, epiſcopi ſunt inſtituti. Porrò tribuni plebis, non abſurdè intelliguntur presbyteri, ſiue reliqui inferioris ordinis clerici. His omnibus diuino & humano priuilegio prælatus eſt pontifex Romanus. Sed de Africæ, primatibus aliter intelligendum eſt, quia in ſingulis eius prouincijs antiquitus primates inſtituebantur, non ſecundum potentiam alicuius ciuitatis, ſed ſecundum tempus ſuæ ordinationis: quibus tamen omnibus præerat vnus, ſcilicet Carthaginenſis archiepiſcopus, qui etiam non incongruè dici poteſt metropolitanus, propter Carthaginem metropolim totius Africæ, quorum ſuprà meminimus. Ita legitur in Concilio Carthaginenſi, capitulo xxvj. Primæ ſedis epiſcopus non appelletur princeps ſacerdotum, aut ſummus ſacerdos, aut aliquid huiuſmodi, ſed tantùm primæ ſedis epiſcopus. Sanctam veſtram fraternitatem iugiter inuigilantem vtilitatibus ſanctæ Dei Eccleſiæ, atque deuotè pro nobis orantem, ſancta & indiuidua Trinitas ſemper conſernet chariſsimi fratres.

Clemens Epiſtola 1. ad Iacobũ fratrẽ Domini. *Vide Diſtin. 80.* *In illis ciuitatibus.* *Primates uel Patriarchæ.* *Archiepiſcopi.* *Metropolitani.* *Epiſcopi.* *Preſbyteri.* *Romanus pontifex.* *Carthaginen. 1. Concil.*

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto fratri & coepiſcopo Petro.

CONgratulamur vehementer in Domino tuæ ſanctiſsimæ fraternitati, atque multimodas gratias, vt dignum eſt, referimus ei, qui eſt vera pax & charitas ſuorum, quòd tandem per te, chariſsime frater, videtur refloruiſſe ſanctæ Antiochenæ eccleſiæ ſtudium, & ſentire quod eſt ſentiendum. In hoc enim cognoſcent omnes, quia Chriſti ſumus diſcipuli, qui primùm in ipſa magna Antiochia nominati fuerunt Chriſtiani: ſi dilectionem habuerimus ad inuicem, & idipſum dixerimus omnes, & non fuerint in nobis ſchiſmata: ſi fuerimus perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſci-

Ioan. 13. Act. 11. 1. Cor. 1.

ſcientia. Neque enim DEVS, qui vnus eſt, in ſciſſuris mentium, ſed in ſola vnitate, & puro corde habitat, & habitare facit vnanimes in domo. Alioquin domus exaſperans erit, nec iam digna vocari Eccleſia DEI, ſed ſynagoga maligni. Porrò ſicut calamitoſum eſt, ſi vnitas deeſt bonis: ita perniciosum, ſi adſit malis. Quod ipſe ex ſpecula ſanctæ illius Eccleſiæ, cui videris deſignatus diuinitus ſpeculator, prudenti oculo conſiderans promotionem tuam ad epiſcopale faſtigium, electione cleri & populi, ſicut aſſeris, factam, atque fidem tuam ſecundum antiquæ conſuetudinis religioſum & valdè neceſſarium ſtudium, Apoſtolicæ & primæ ſedi, cui Deo authore quamuis indigni præſidemus, annuntiare & exponere curaſti. In quo facto nouerit tua dilectio nos plurimùm recreatos & gauiſos in Domino: quia quod maximè oportebat, tibi & eccleſiæ, cui temporaliter præſides, non diſtuliſti efficere. Siquidem ab apoſtolica tua ſede noſtrã Apoſtolicã ſedem conſulendo, perpendimus tuã dilectionẽ nolle deuiare à dñico, & omnium ſanctorum patrum concordi decreto, quo inuiolabiliter cũctis in toto orbe terrarum eccleſijs, ſancta Romana & Apoſtolica ſedes caput præponitur, ad quam maiores & difficiliores cauſæ omnium eccleſiarum definiendæ referantur. Sic omnia veneranda Concilia, ſic leges humanæ promulgant, ſic ipſe ſanctus ſanctorum, & Dominus dominantium confirmat, quatenus ibi principalis dignitatis, & totius eccleſiaſticæ diſciplinæ venerabilis apex præfulgeat & præcellat, vbi ipſe vertex atque cardo apoſtolorum Petrus carnis ſuæ beatã reſurrectionem in nouiſſimo die expectat. Nimirum ſolus eſt ille, pro quo, ne deficeret eius fides, Dominus & ſaluator aſſeruit ſe rogaſſe, dicens: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum, ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua. Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos. Quæ venerabilis & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius vſq; in ſeculum ſeculi: ſed confirmabit corda fratrum varijs cõcutiẽda fidei periclitationibus, ſicut vſque nunc confirmare non ceſſauit. Pro cuius excellentia tertiam à Romana Eccleſia dignitatem retinet Antiochena, quã te defendere ſummoperè monemus, non tuæ gloriæ cauſa, ſed pro ſedis, cui ad tempus præſides, antiqua honorificentia. Nec reuoceris ab hac intentione cuiuslibet pompa vel arrogantia, quin conſtanter defendas honorem, quem Antiochenæ eccleſiæ reliquerunt omnia ſanctorum patrum Concilia. Ad quod vtique, ſi oportuerit, maxima mater, Romana ſcilicet atque prima ſedes, tam dilectæ ſibi filiæ, imò conſociæ, nuſquam & nunquam deerit. Quod totum ideo dicimus, quia quoſdam conari minuere antiquam dignitatem Antiochenæ eccleſiæ audiuimus. Porrò quòd à nobis cauſas diuiſionis vniuerſalis Eccleſiæ compatiendo requiris, fatemur tuę religioſæ ſolicitudini, nos adhuc à Domino miſerante firmiſsimè retinere vinculum ſanctæ vnitatis: nec videmus nos alicubi incurriſſe damnum ſchiſmatis, quos integritas concordiæ, & plenitudo Eccleſiaſticæ diſciplinæ indeſinenter regit. Vnicuique noſtrum debetur honor, & ſua iura conſeruantur. Terminos, quos patres noſtri fixerunt, nulli arroganter tranſgredi conceditur. Magis veſtra fraternitas circunſpiciat, ne qua radix amaritudinis atque diſſenſionis, quod abſit, in veſtris partibus ſuccreſcat, per quam inquinentur multi

Pſal. 67. — Romana ſedes, caput omnium eccleſiarum. — Luc. 22. — Fides Romanæ ſedis nõ deficiet. — Hebr. 12.

ti, & quàm neceſſe ſit diſtricta falce ſanctorum canonum à Catholicæ Eccleſiæ agro extirpari. Mea verò humilitas in culmine Apoſtolici throni ideo exaltata, vt approbanda approbet, improbanda quoque improbet, tuæ ſanctiſsimæ fraternitatis epiſcopalem promotionem libens approbat, collaudat & confirmat, & communem Dominum inſtanter exorat, vt quod humano ore iam diceris, ante eius oculos exiſtas. Noueris tamen, nos ipſam tuam promotionem taliter approbare, ſi non hanc neophytus, aut curialis, ſeu digamus, vel precio, aut alio quolibet modo ſacris canonibus contrario, quod abſit, obtinuiſti. Sanè fidem tuam, quam proprio ſcripto ſummæ & Apoſtolicæ ſedi expoſuiſti, ſanam & catholicam atque orthodoxam per omnia proteſtamur, & ſicut verè vnicam & ſalutarem amplectimur, & tuæ dilectioni vehementer congratulantes in Domino, eandem noſtram eſſe deuoto corde, & prompto ore profitemur. Firmiter enim credo ſanctam Trinitatem, Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum, vnum Deum omnipotentem eſſe, totamq; in Trinitate deitatem coeſſentialem & conſubſtantialem, coęternã & coomnipotentẽ, vniusq; volũtatis, poteſtatis & maieſtatis: creatorẽ omniũ creaturarũ: a quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, quæ ſunt in cœlo & in terra, viſibilia & inuiſibilia. Credo etiam ſingulas quaſque in ſancta Trinitate perſonas, vnum Deum verum, plenum & perfectum. Credo quoq; ipſum Dei patris filium, verbum Dei æternaliter natum ante omnia tempora de patre conſubſtantialem, coomnipotentem & coæqualem patri per omnia in diuinitate, temporaliter natum de ſpiritu ſancto ex Maria ſemper virgine, cum anima rationali: duas habentem natiuitates, vnam ex patre æternam, alteram ex matre temporalem: duas voluntates & operationes habentem: Deũ verum, & hominem verũ: proprium in vtraque natura atque perfectum: non commixtionem atque diuiſionem paſſum, non adoptiuum neque phantaſticum: vnicum & vnum DEVM, filium Dei in duabus naturis, ſed in vnius perſonæ ſingularitate: impaſsibilem & immortalem diuinitate, ſed in humanitate pro nobis & pro noſtra ſalute paſſum vera carnis paſsione, & ſepultum; ac reſurrexiſſe à mortuis die tertia vera carnis reſurrectione: propter quam confirmandam, cum diſcipulis nulla indigentia cibi, ſed ſola voluntate & poteſtate comediſſe, die quadrageſimo poſt reſurrectionem cum carne, qua ſurrexit, & anima aſcendiſſe in cœlum, & ſedere in dextera patris: inde decimo demiſiſſe ſpiritum ſanctũ, & inde ſicut aſcendit venturũ iudicare viuos & mortuos, & reddi turũ vnicuiq; ſecundũ opera ſua. Credo etiã ſpiritũ ſanctũ plenũ & perfectũ verũque Deũ, à patre & filio procedentẽ, coæqualem & coeſſentialem, & coomnipotentem, & coæternum per omnia patri & filio, per prophetas locutum. Hanc ſanctam & indiuiduam Trinitatem, non tres deos, ſed in tribus perſonis, & in vna natura ſiue eſſentia, vnum Deum omnipotentem, æternum, inuiſibilem & incommutabilem ita credo & confiteor, vt patrem ingenitum, filium vnigenitum, ſpiritum ſanctum nec genitum, nec ingenitum, ſed à patre & filio procedentem, veraciter prædicem. Credo ſanctam Catholicam & apoſtolicam, vnam eſſe veram Eccleſiam, in qua vnus datur baptiſmus, & vera omnium remiſsio peccatorum. Credo etiam veram reſurrectionem eiuſdem carnis, quam nunc geſto, & vitam æternam. Credo

Fidei Romanæ Eccleſiæ explicatio.

Prædeſtinatio. Gratia. Liberum arbitrium Anima.

etiam noui & veteris teſtamenti legis, & prophetarum & apoſtolorum vnum eſſe authorem DEVM & Dominum omnipotentem: Deum prædeſtinaſſe ſolummodò bona: præſciuiſſe autem bona malaque: gratiam DEI præuenire & ſubſequi hominem credo & profiteor, ita tamen, vt liberum arbitrium rationali creaturæ non denegem. Animam non eſſe partem DEI, ſed ex nihilo creatam, & abſque baptiſmate, originali peccato obnoxiam credo & prædico. Porrò anathematizo omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus ſanctam Eccleſiam Catholicam, pariterque eum, quicunque aliquas ſcripturas, præter eas, quas Catholica Eccleſia recipit in authoritate habendas eſſe crediderit, vel veneratus fuerit. Quatuor concilia omnimodè recipio, & velut quatuor Euangelia veneror: quia per quatuor partes mundi, vniuerſalis Eccleſia in his, tanquam in quadro lapide, fundata conſiſtit. Primum, Nicenum cccxviij. patrum, ſub beato Syluestro papa Romano, & Conſtantino Auguſto Magno: Cui præfuerunt Victor & Vincentius Romani preſbyteri. Secundum Conſtantinopolitanum primum cl. patrum, ſub Damaſo papa, & Theodoſio maiore. Tertium Epheſinum primum cc. patrum, ſub Cœleſtino papa, & iuniore Theodoſio. Quartum Chalcedonenſe Dcxxx. patrum, ſub beato Leone papa, & Marciano Auguſto. Pari modo recipio & veneror reliqua tria concilia, id eſt, ſecundum Conſtantinopolitanum, ſub Vigilio papa & Iuſtiniano Auguſto. Deinde tertium Conſtantinopolitanum contra Monotheliſtas, ſub Agathone papa & Conſtantino nepote Heraclij. Vltimum ſecundũ Nicenum ſub Adriano papa & Conſtantino Irenæ filio, pro reuerendis Domini Ieſu Chriſti & ſanctorum imaginibus. Quicquid ſupradicta vij. ſancta & vniuerſalia concilia ſenſerunt & collaudauerunt, ſentio & collaudo: & quoſcunque anathematizauerunt, anathematizo. Hanc fidem ſancta Romana & Apoſtolica ſedes corde credit ad iuſtitiam: & ore confitetur ad ſalutem. Secundum hanc viuere, Domino donante, ſtudet, & pro eius defenſione, ſi oportuerit, mori parata eſt. Quam & in te frater chariſsime perfectam cognoſcimus, & ſecundum eam te viuere nobiſcum admonemus, profectò ſcientes, quia fides ſine operibus mortua eſt. Salutamus cum omni fraternitate ſeu collegio ſanctæ Romanæ & Apoſtolicæ ſedis tuam fraternitatem ſanctam, cunctumque collegium in Domino tibi ſubiectum: & vt pro noſtra gemina ſalute omnipotentem Dominum iugiter exores precamur plurimum reuerende & deſiderabilis frater:

Ita D. Gregorius epiſtola 24. li. 1. & 49 lib. 2.

Conciliũ Nicenũ. 1. Conſtantinopolitanum 1. Epheſinũ 1. Chalcedonenſe. Conſtantinopolitanum 2. Conſtantinopolitanum 3. Nicenũ 2.

Iaco. 2.

Item epiſtola eiuſdem ad Michaelem Conſtantinopolitanum epiſcopum.

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, dilecto confratri Michaeli Conſtantinopolitano archiepiſcopo.

SCripta tuæ honorandæ fraternitatis tandem ad nos peruenerunt, in quibus ad maximè neceſſarium, omnibusque Chriſti fidelibus, amplectendum bonum concordiæ & vnitatis exhortari ſtudes: quatenus poſt nimium longas & pernicioſas diſcor-

diſcordias, filia ex propriæ matris reconciliatione exultet. Ad quod vtique te prouocantem & præmonentem tanto promptius auſcultare cupimus, quanto vigilantius animaduertimus hanc ſolam eſſe propriam & ſpecialem virtutem piorum atque ſanctorum: cum cæteræ virtutes bonis & malis eſſe poſsint communes, Domino ſic præmonſtrante: In hoc cognoſcent omnes,quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis ad inuicem. Et Deiloquo Paulo proteſtante: Pacem ſequimini cum omnibus & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit DEVM. Vnde plurimum tuæ fraternitati congratulamur in Domino, quoniam ſummum deſiderium noſtrum tua induſtria anticipaſti: quod vtique ſi aliquo frigore charitatis pigritareris exequi, noſtra debueras ſolertia præueniri. Nos enim iuxta præfatum Apoſtolum, ſi fieri poteſt, cum omnibus hominibus pacem habere peroptamus. Quanto magis ergo tecum, quem videmus Eccleſiæ DEI valdè vtilem & neceſſarium poſſe fore miniſtrum, ſi non tranſgredi laboraueris terminos, quos patres noſtri poſuerunt? Et quia Chriſtianæ perfectionis eſt, pacificum eſſe etiam cum inimicis pacis, ſpe correctionis, non conſenſu malignitatis, tanto ſolicitiùs debemus omnes occaſiones ſcandalorum de medio tollere, quanto tenaciùs optamus pacis amicos retinere. Plurima autem ex tua fraternitate intolerabilia rumor iam diu pertulit ad aures noſtras, quæ nos partim quia incredibilia videbantur, partim quia nulla facultas inquirendi talia concedebatur, indiſcuſſa hucuſque reliquimus. Denique diceris neophytus, & non gradatim proſiluiſſe ad epiſcopale faſtigium: quod nullatenus eſſe faciendum,& Apoſtolus edocet, & venerabiles canones interdicunt. Hinc noua ambitione Alexandrinum & Antiochenum patriarchas,antiquis ſuæ dignitatis priuilegijs priuare contendens, contra omne fas & ius tuo dominio ſubiugare conaris. Quod quanto tuo periculo tentes, omnibus ſanæ mentis patet: quandoquidem vana gloria & pompa ſeculari elatus conſilium diuinitatis antiquum ſuper ſtabilimento columnarum ſuæ Eccleſiæ * contendis, quaſi ex fallacibus diuitijs præiudicium facturus illi, qui cùm verè & ſingulariter diues eſſet, pauper pro nobis factus, delegit ſuæ temporali natiuitati oppidulum, & ſpeluncæ diuerſorium, non quodlibet regum palatium. Cuius exempla quiſquis horret, ad ſortem illius pertinet, qui tunc per ſe, nunc autem per ſuos ſatellites dicere audet: Aſcendam ſuper altitudinẽ nubiũ, ſimilis ero altiſsimo. Sed non cogitatiôs meæ, cogitationes veſtræ: neq; viæ meæ, viæ veſtræ, dicit Dominus, qui diſpergit ſuperbos in furore ſuo: & reſpiciens omnem arrogantem humiliat, & exurgit vt non præualeat homo, in cuius conſpectu non eſt DEVS. Ne enim ſuperbia propter altitudinem ſuam ſe coniunctam putaret DEO, dicit Pſalmiſta: Alta à longè cognoſcit excelſus Dominus. Vnde per ſemetipſum teſtatur: Quod altum eſt hominibus, abominabile eſt apud DEVM. Qualis verò & quàm deteſtabilis atque lamentabilis eſt illa ſacrilega vſurpatio, qua te vniuerſalem patriarcham iactas vbique & ſcripto & verbo, cum omnis DEI amicus huiuſmodi hactenus horruerit honorari vocabulo? Et quis poſt Chriſtum cõuenientiùs poſſet inſigniri hoc vocabulo, quàm cui dicitur diuina voce: Tu es Petrus, et ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam? & cætera. Veruntamen quia ille non inuenitur vniuerſalis Apoſtolus dictus, quamuis princeps apoſto-

[Margin notes: *Charitas, uirtus propria ſanctorum.* — Ioan.13. — Heb.12. — Rom.12. — * *Hic deeſt, mutare, aut ali quid eiuſmodi.* — 2.Cor.8. — Eſa.14. — Eſa.55. — Iob 40. — Pſal. 9. — Pſal. 137. — Luc.16. — Matt.16.]

lorum ſit conſtitutus, nullus ſucceſſorum eius tam prodigioſo prænomine conſenſit appellari penitus, licet magno Leoni prædeceſſori noſtro & ſucceſſoribus ipſius, hoc ſancta decreuerit Chalcedonenſis ſynodus. Nempe animaduertebant non eſſe amicum ſponſi, qui pro ſpóſo vellet amari: quin
1.Theſ.2. potius paranymphum & lenonem Antichriſti, qui aduerſatur & extollitur ſupra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur. Ecce ille Ioannes veſter, cuius veſanæ adinuentionis adhuc hæredes permanetis, qui ſecundum
Pſal. 48. Pſalmiſtam per vos adhuc vocat nomina ſua in terris ſuis; cum interijt non ſumpſit omnia, neque deſcendit cum eo glora eius ad infernum: quia cum in honore eſſet, non intellexit. Ipſe à beatiſsimis pontificibus Pelagio & Gregorio, ſucceſſoribusque eorum pro hâc inſolentia anathematizatus, in ſua pertinacia irreuocabilis perijt, iamque per quadraginta & quadringentos annos ſuæ contumaciæ ſequaces præcipitare non ceſſauit. Quibus
Sap.5. quid profuit ſuperbia, & diuitiarum iactantia quid contulit? Tranſierunt
Matth.16. omnia velut vmbra. Quid denique prodeſt homini, ſi totum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur? Et quomodo animas pro fratribus habetis ponere, qui inane nomen & vniuerſam Eccleſiam ſcandalizans dedignamini deponere? Reſipiſce ergo rogamus ab hac inſania,
Iob 41. ne illius conſors tu quoque, quod abſit, fias de quo dicitur: Omne ſublime videt, & ipſe eſt rex ſuper vniuerſos filios ſuperbiæ. Illud autem quis nõ ſtupeat, quod poſt ſanctos & orthodoxos patres, per mille & viginti à paſſione ſaluatoris annos, nouus calumniator Eccleſiæ Latinorum emerſiſti, anathematizans omnes, & publicam perſecutionem excitans, quicunque participarentur ſacramentorum ex azymis? Quam præſumptionem tuam & fama nobis obtulit, & literarum ſub nomine tuo ad Apulos datarum textus manifeſtauit, quæ violenter aſtruere conantur fermentatum panem fuiſſe, quo Dominus Apoſtolis ſuis corporis ſui myſterium in cœna commendauit. Quod omnino falſum eſſe ex vtroque teſtamento facili-
Matt.5. mè depræhenditur: quia qui non venerat ſoluere legem ſed adimplere, iuxta ipſius legis præceptum, ex azymis & vino vetus paſcha adimpleuit, &
Luc.22. protinus ex azymis & vino nouum, ſicut apertè Lucas narrat, diſcipulis tradidit. Neque enim totis octo diebus illis fermentatum apparebat in
Exo.12. omnibus finibus Iſrael, & apud quemcumque inueniebatur, peribat anima eius de populo ſuo. Quod ſi in cœna Domini Ieſu apparuiſſet, aut ipſe ſeu diſcipulis eius quoquo modo guſtaſſent, iuſtè ſicut præuaricatores legis perirent, nec ipſe Dominus diceret ſuis inſidiatoribus: Quis ex
Ioan.8. vobis arguet me de peccato? Nec eſſet opus falſos teſtes ad perdendum eum quærere, cùm hoc ſolo perderetur iuſtè. Sed qui peccatum non fecit,
1.Pet.2. nec inuentus eſt dolus in ore eius, quod paſſurus diſcipulis mandauit, euidenter per Apoſtolum, in quo loquebatur commemorans inquit: Epu-
2.Cor.13. lemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiæ & nequitiæ, ſed in azymis ſynceritatis & veritatis. Denique modicum fermentum
1.Cor.5. totam maſſam corrumpit: Vbicunque autem corruptio, ibi proculdubiò naturæ deterioratio, & alicuius vitij ſuſceptio. Porrò noſtrum paſcha ideo nouum dicitur, quia illud vetus præceptum eſt Iſraelitis in memoriam ſuæ egreſsionis ex Aegypto: iſtud verò Chriſtianis in memoriam dominicæ paſsionis, qua ad patrem tranſiuit ex hoc mundo. Sed quia tam de his, quàm de alijs, quibus nos calumniaris, latiùs à noſtris

nuntijs

nuncijs per alia ſcripta noſtra, quæ deferunt, inſtrueris, hîc breuiter attigiſſe ſit ſatis. Diſcat autem fraternitas tua ſaltè admonita, cautè & humiliter loqui, ne aliquando Dominus dicat & tibi: Ex abundantia cordis os loquitur. Scripſiſti ſiquidem nobis, quoniam ſi vna eccleſia Romana per nos haberet nomen tuum, omnes eccleſiæ in toto orbe terrarum haberent per te nomen noſtrum. Quid hoc monſtri eſt frater chariſsime? Romana eccleſia, caput & mater eccleſiarum, membra & filias non habet? Et quomodò poteſt dici caput aut mater? Credimus enim, propter quod & loquimur atque conſtanter profitemur: Romana eccleſia adeò non eſt ſola, vel ſicut tu putas vna, vt in toto orbe terrarum quæcunque natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit iam dicenda vel habenda eccleſia aliqua, ſed omnino nulla: quin potius conciliabulum hæreticorum, aut conuenticulum ſchiſmaticorum, & ſynagoga Satanæ. Videris dicere illud ſancti Eliæ, tunc præſumentis de ſe: Relictus ſum ego ſolus. Sed audi quid ille audiuit à Domino: Reliqui mihi ſeptem millia virorum. Quieſce, quieſce iam venerabilis frater ab his ſuperſtitionibus, ne illud Salomonis in te dicatur: Sunt qui ſe diuites affectant, nihil habentes. Simillimum nempe hoc eſt diabolicæ arrogantiæ, qui regna mundi à conditore omnium facta putás ſua eſſe, dixit illi: Hæc omnia tibi dabo. Igitur hinc iam ad cor redeatur, & tam pernicioſa ſcandala de medio tollantur, & tunc ſecundum Pſalmiſtam loquetur Dominus pacem in plebem ſuam, & ſuper ſanctos ſuos, & in eos qui conuertuntur ad cor. Nam nos cum pertinacibus & in errore ſuo permanentibus pacem aliquam habere non poſſumus, ne operibus malignis communicemus: quia nec Dominum Chriſtum alicubi talia feciſſe inuenimus: cum etiã in natiuitate ipſius angeli pacem annunciauerunt ſolummodò bonæ voluntatis hominibus. Qui etiam oculum ſcandalizantem eruendum, manum vel pedem ſcandalizantes abſcindendos inſinuat. Ceſſent ergo hæreſes & ſchiſmata, & diligentibus legem Dei iam non erit ſcandalum, ſed pax multa. Quicunque gloriatur Chriſtiano nomine, ceſſet Romanam, ſanctam & Apoſtolicam eccleſiam maledicere & laſceſſere: quia fruſtrà patremfamiliàs honorat, quiſquis eius vxorem exhonorat. Et fruſtrà matrisfamiliàs caput & faciem magnificat, qui minimos filiorum eius impugnans, tanquam digitos pedum illius conculcat. Vnde in Eccleſiaſtico dicitur: Quàm malæ eſt famæ, qui fugit patrem: & eſt maledictus à Deo qui exaſperat matrem. Et in Prouerbijs: Oculum qui ſubſannat patrem, & deſpicit matrem, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Confidimus tamen ex diuina pietate, quòd ab his innoxius aut correctus inueneris, aut certè admonitus citò corrigeris. Quod dum fuerit effectum, pax noſtra iam ad nos non reuertetur: ſed ſuper te requieſcet ceu ſuper pacis filium: & regnabit inter nos germana charitas, de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta: nec neceſſe habebis nobis ſupplicare, ſed iubere. Super hæc, ſicut cœpiſti, collabora, vt duo maxima regna connectantur pace optata. Orantem pro nobis tuam honorabilem fraternitatem ſancta Trinitas in perpetuum conſeruet. Data menſe Ianuario, indictione ſeptima.

Matth. 12. Luc. 6. 3. Reg. 19 Roma. 11. Prouer. 13. Matth. 4. Pſalm. 84 Luc. 2. Matth. 18 Pſalm. 118 Eccleſ. 3

Leo Epiſcopus, ſeruus ſeruorum Dei, glorioſo & religioſo Imperatori nouæ Romæ Conſtantino Monomacho, dilecto filio ſalutem.

QVantas gratias referre iugiter debeamus creatrici & gubernatrici omnium, ſanctæ & indiuiduæ Trinitati, ſuper inenarrabili dono eius, quo operatur omnia in omnibus, etiam ex tua
1. Cor. 4. deuotione & religioſa induſtria, glorioſiſsime fili atque ſere-
Ephes. 1. niſsime imperator, perpendere poſſumus: qui te talem noſtris exhibuit, & grata pietate prouidit diebus, cuius fida ope ſtatū ſanctæ & catholicæ Eccleſiæ releuari, & terreni Imperij rem publicam meliorari confidamus. Tu enim poſt nimium longas & pernicioſas diſcordias, primus pacis & concordiæ monitor, portitor & exoptatus exactor efficeris, & cum ipſo vaſe
2. Corin. 5 electionis humilimo Paulo dicere videris: Pro Chriſti legatione fungentes, tanquam Deo exhortante per nos, obſecramus reconciliamini propter eum, qui eſt pax noſtra, qui facit vtraque vnum, etenim velut religioſa &
Ephes. 2 egregiæ indolis proles, gemitus matris tuæ non obliuiſceris: nec contem-
Eccleſ. 7. nendā, quia ſenuit, ſed potius reuerendam arbitraris, atque plenis charitate viſceribus, ad eam redire meditaris, vt vni Deo & patri omniū tanto fias charior & propinquior, quanto eidem principali matri benignior atq; humilior. Neq; enim tuam prudentiam latet, quod in Eccleſiaſtico habetur.
Eccleſ. 3 Benedictio patris, firmat domos filiorum: maledictio autem matris, eradicat fundamenta. Et illud: Ne dimittas legem matris tuæ, liga eam in corde
Prouer. 1. tuo iugiter. Quæ vtique prouerbia magis curant nobis commendare matrem, quæ ad æternā vitam nos generat & erudit, quàm illam quæ ad mortem parit, & carnaliter diligit & inſtruit. Cui niſi illa ſucceſſerit, vt regeneret & refoueat, iſta proculdubiò ſecundæ morti filios ſuos deſtinat. Porrò hæc catholica mater & incorrupta virgo, quamuis omnem terram & fines orbis occupauerit membris ſuis & repleuerit, tamen vnum caput omnibus reuerendum & ſuſcipiendum exerit & prætendit. Quod quicunque exhonorat, fruſtrà ſe in ipſius membris computat. Illud autem quid ſit, tua Imperialis claritas omnino nouit. Illud nimirum, quod Chriſti vox prætulit, & præminere voluit vniuerſis, & ſubſequens Eccleſiæ pietas, & generalis ſanctorum patrum conſenſus iugiter hactenus celebrauit. Cuius venerabilem faciem tu quoque honorificare diſponis, non ingratus illi, quæ tuum verticem diademate terreni principatus decenter inſigniuit, & tremēdum & amandum populis effecit, & vt in ſempiternum regnes, chriſmate adoptionis inunxit. Nempe ipſa antiqua & iam emerita Roma illum primum nobiliſsimum & religioſiſsimum Conſtantinum, cuius genealogia gloriaris, & potentia magnificaris, cuiuſque de nomine dictam vrbem famoſam regis, temporaliter edidit, nutriuit, prouexit, & ſuper omnes mortales conſtituit, nec à beneficijs ceſſauit, donec eundē æterni regni gloria cumulauit. Vnde multimoda gratiarum actione tuam excellentiam glorioſiſsime fili magnificando, tanto maiori ſuper tua deuotione & recognitione replemur gaudio, quanto copioſior animarum numerus ex tuo regimi-
Prouer. 8. ne pendet, tuoq; innititur exemplo. Et ideo non ceſſamus orare communem Dn̄m, per quē reges regnāt, & principes iuſta decernūt, vt in ſuo beneplacito te conſeruet longæuum, & compleat in bonis deſiderium tuum. Porrò ego qualiſcunq; Apoſtolicæ vicarius ſedis, pro modulo humilitatis meę & poſsibilitatis ſupplere laborans vicem mihi commiſſę diſpenſatio-

nis,

nis, ſecundum Deiloquum Paulum, Væ mihi eſt, ſi non euangelizauero: 1.Cor.9.
neceſsitas enim mihi incumbit maxima, poſituro rationem æterno & di-
ſtricto iudici, propter vnius regimen eccleſię, ex omnium eccleſiarum me-
rito. Illa ergo ſolicitudine, qua omnibus eccleſijs debeo inuigilare, videns
indiſciplinatam & alienam gentem incredibili & inaudita rabie, & pluſ-
quam pagana impietate aduerſus eccleſias Dei inſurgere paſsim, Chriſtia-
nos trucidare, & nonnullos nouis horribilibusq; tormentis vſque ad defe-
ctionem animæ affligere, nec infanti, aut ſeni, ſeu fœmineæ fragilitati ali-
quo humanitatis reſpectu parcere, nec inter ſanctam & prophanum ali-
quam diſtantiam habere, ſanctorum baſilicas ſpoliare, incendere, & ad
ſolum vſque diruere, ſæpiſsimè peruerſitatem eius redargui, commonui,
obſecraui, prædicaui, opportunè importunèque inſtiti, terrorem diui- Eccl.7
næ & humanæ vindictæ denuntiaui. Sed quia Sapiens ait: Nemo poteſt cor
rigere, quem Deus deſpexerit, & ſtultus non corrigitur verbis: adeò obdu-
rata & obſtinata eius malitia permanſit, vt de die in diem adderet peiora
peſsimis. Vnde non tantùm exteriora bona pro liberatione ouium Chri
ſti cupiens impendere, ſed ſuperimpendi ipſe peroptans, viſum eſt mihi
ad teſtimonium nequitiæ eorum, vel ſi ſic expediret, ad repreſsionem con-
tumaciæ, humanam defenſionem vndecunque attrahendam fore, audiens Rom.13.
ab Apoſtolo principes non ſine cauſa gladium portare: ſed miniſtros Dei
eſſe, vindices in iram omni operanti malum: & quia principes non ſunt ti
mori boni operis, ſed mali: & reges atque duces miſſos à Deo ad vindi- 1.Petr.2
ctam malefactorum. Suffultus ergo comitatu, qualem temporis bre-
uitas & imminens neceſsitas permiſit, glorioſi ducis & magiſtri Argyroi
fideliſsimi tui colloquium & conſilium expetendum cenſui, non vt cuiuſ-
quam Normannorum, ſeu aliquorum hominum interitum optarem, aut
mortem tractarem: ſed vt ſaltem humano terrore reſipiſcerent, qui diuina
iudicia minimè formidant. Intereà nobis eorum pertinaciam ſalutari ad-
monitione frangere tentantibus, & illis ex aduerſo omnem ſubiectionem
fictè pollicentibus, repentino impetu comitatum noſtrum aggrediuntur:
ſed adhuc de victoria ſua potius triſtantur, quàm lætentur. Sicut enim tua
pietas ſcribere curauit ad noſtram conſolationem, pro iſta ſua præſum-
ptione maiorem in proximo expectantur ſibi ſuperuenturam indigna-
tionem, poſt illam, quam experti ſunt, ſuæ cateruæ diminutionem. Nos
quoque diuinum adiutorium nobis affore, & humanum non defore cre-
dentes, ab hac noſtra intentione liberandæ Chriſtianitatis non deficie-
mus, nec dabimus requiem temporibus noſtris, niſi cum requie ſanctæ
Eccleſiæ periclitantis. Ad quam acquirendam & obtinendam, habemus
maximum ex diuina pietate ſolatium & præſidium, chariſsimum atque cla
riſsimum filium noſtrum Imperatorem Henricum, cuius de die in diem
expectamus promiſſum & proximum aduentum, vtpote cum procin-
ctu & expeditione Imperiali properantis ad noſtrum ſubſidium. Ad quod
etiam ſuperna gratia tuam ſerenitatem animauit, vt hinc inde vobis
duobus, velut totidem brachijs, inimicam gentem ab Eccleſia Chriſti pro
pellentibus & procul effugantibus, afflictæ nunc Chriſtianitatis rele-
uetur decus, & Reipubl. reformetur ſtatus. Et quia abundante iniquitate,
& refrigeſcente charitate, ſancta Romana eccleſia & Apoſtolica ſedes ni-
mium diu obſeſſa fuit mercenarijs & non paſtoribus, à quibus ſua, non

quæ

quæ ſunt Ieſu Chriſti,quærentibus deuaſtata iacebat miſerabiliter hactenus diuinum conſilium voluit meã humilitatem ſuſcipere tantæ cathedræ pondus.Quo licet plurimùm mei imbecilles prægrauẽtur & deprimãtur humeri,non paruũ mihi ſubeſt ſanctæ ſpei,quãdoquidẽex vtroq; latere tales aſtãt filij,religione & potẽtia præclariſsimi.Quapropter deuotiſsime fili, & ſereniſsime Imperator,collaborare nobis dignare ad releuationẽ tuæ matris ſanctæ Eccleſiæ,& priuilegia dignitatis atq; reuerẽtiæ ei*, nec nõ patrimonia recuperanda in tuę ditionis partibus,ſicut manifeſtè cognoſcere poteris ex venerabilium prædeceſſorum noſtrorum ſeu tuorum ſcriptis & geſtis.Tu ergo magnus ſucceſſor Magni Conſtãtini ſanguine,nomine & imperio factus,vt fias etiam imitator deuotionis eius erga Apoſtolicã ſedem exhortamur,& quę ille mirabilis vir pòſt Chriſtum eidem ſedi contulit & confirmauit & defendit,tu iuxta tui nominis etymologiam, conſtãter adiuua recuperare,retinere & defendere.Ita enim apud Deum ſingulariter pugnans,cognominaberis,quod iam dudum inter homines cognominaris. Hoc ſanè glorioſiſsimus filius noſter Hẽricus perficere molitur in ſuis partibus.Quæ omnia nobis & vobis prouenient felicius & multipliciùs, vbi quantotius Dei gratia præueniente & beatiſsimis apoſtolorum principib. interuenientibus, & me qualicunque vicario eorum mediante & obtinente,firmiſsimũ pacis & amicitię inter vos ambos componetur fœdus.Prętereà confrater noſter archiepiſcopus Michael exhortatorias ad cõcordiam & vnitatem direxit nobis literas,quem ad tam optabile & neceſſarium bonum præmonentẽ tanto neceſſe eſt nos deuotius & alacrius ſuſcipere,quanto perſpicatius cõſideramus non poſſe computari inter diſcipulos Chriſti aliquem,qui fraternæ paci dedignatur acquieſcere,Domino ſuis dicente: In hoc cognoſcent omnes,quia mei eſtis diſcipuli, ſi dilectionem habueritis adinuicem : & magno Paulo ſic proteſtante : Pacem ſequimini cum omnibus,& ſanctimoniam,ſine qua nemo videbit Deum.Sed nouerit tua claritas ſuper præſumptionibus eius iamdudũ perueniſſe ad aures noſtras, qualiter etiam aperta perſecutione in Latinam Eccleſiam exardeſcẽs,anathematizare non timuit omnes,qui ſacramenta attrectant ex azymis:& quòd Alexandrinum & Antiochenum patriarchas antiqua dignitate ſua priuare contendens,contra fas & ius ſibi ſubdere noua ambitione appetit, & pleraq; quæ vſurpare dicitur,ſicut à noſtris nuntijs diligenter cognoſcere poteris.In quibus ſi,quod abſit,pertinax fuerit, pacem noſtram nullatenus retinere poterit : quia proculdubiò ad nos reuertetur,ſicut Dominus dicit,ſi ille noluerit eſſe filius pacis. Vnde & Apoſtolus:Si fieri,inquit,poteſt,quod ex vobis eſt,cum omnibus hominibus pacem habentes. Siquidem in vano patremfamiliàs honorat,qui vxorem eius exhonorat. Et fruſtrà matris familiàs caput & faciem magnificat,qui vel minimos filiorũ eius impugnans, velut digitos pedum eius conculcat.Contra quem ſapiẽtia Dei in Eccleſiaſtico ſic intonat : Quàm malæ famę eſt,qui fugit patrem:& eſt maledictus à Deo,qui exaſperat matrem.Confidimus tamen, quòd perueniente gratia Dei,inuenietur innoxius ab his,aut correctus, aut citò reſipiſcet admonitus : & efficietur non qualis dicitur, ſed qualis à nobis piè deſideratur & ſperatur.Hinc iam tuæ gloriæ præſentes filios noſtros ſanctæque Romanæ & Apoſtolicæ ſedis nuntios per omnia commendamus,quatenus vt decet liberaliter ſuſcipiantur,reuerenter habeantur,benignè & honeſtè tractentur,

Alludit ad cognomen Monomachus.

Ioan.13

Hebr.12

Luc.10.

Rom.12.

Eccl.3.

tur, rationabiliter patienterq; audiantur, atque quantotius nobis laudabiliter remittantur, ne tãtum laborem illos fruſtrà arripuiſſe pigeat, & nos mandaſſe pudeat. Porrò ex Amalfitano epiſcopo nulla tibi ſuboriatur ſuſpicio, quia Romanus eſt omnino, & ab Amalfitanis diſcedens, familiariter nobiſcum viuit iam penè anno integro. Benedictus Deus & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis, dignetur tuam excellentiam benedicere omni benedictione ſpirituali, repleatque omni gaudio & pace, vt in præſenti ſeculo per longa tempora feliciter domineris, & in futuro ſine fine cum rege regum, & Domino dominantium regno cœlorum beatè perfruaris, honorabilis & deſiderabilis nobis in Chriſto fili & glorioſe Auguſte, Amen. 2. Corin. 1.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ... EMANUELE

ERRATA OBITER ANIMADVERSA, QVAE LEctor in ſuo codice reſtituat. Erunt fortaſsis & alia: ſiquidem fieri vix poteſt, vt quantumuis diligens typographus non interim nonnihil dormitet.

Folio 33. pagina 2. uerſu 11. caligantes cogitationes. Fol. 99 pag. 1. uerſ. à fine 8. properè prouehebas. Ibidem. quibus ſociabatur, inciperet. Fol. 105. pag. 1. uer. 21. noluiſſet præbere. Fol. 120. pag. 2. u. 21. reddituri his. Fol. 122. pag. 2. in annotatis à margine, lege, quæ prædatoria dicitur. Fol. 130. pag. 1. u. 20. ſeparare, perdurare. Fol. 141. pag. 1. uerſ. antepenultimo, poſuerunt, ut quieta.

Digitized by Google

4-3-5